

اسنادی از

موسیقی، تئاتر و سینما در ایران

(۱۳۵۷-۱۳۰۰ ه.ش)

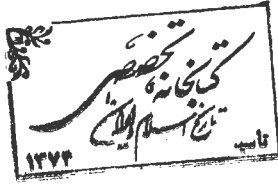
جلد اول

این تصویر یک نوار فیلم بزرگ به رنگ بنفش است که در آن نوارهای سفید با نت‌های موسیقی قرار داده شده‌اند. در بالای نوار، عبارت 'ALLEGRO MODERATO' به چشم می‌خورد. در پایین نوار، عبارت 'Andante Ad lib.' دیده می‌شود. همچنین در انتهای نوار، کلمه 'ALLEGRO' درج شده است. در کنار نوار فیلم، متن‌های دست‌نویس به خط نستعلیق به چشم می‌خورد که شامل توضیحات و یادداشت‌هایی است. در گوشه پایین چپ، یک لوگو درخشان قرار دارد که به شکل یک لوت یا ساز موسیقی است. در گوشه پایین راست، یک لوگو ستاره‌شکل قرار دارد.

مجموعه
اسناد تاریخی

معاونت خدمات مدیریت و اطلاع‌رسانی
دفتر رییس جمهور

هنر

اسنادی از موسیقی، تئاتر و سینما در ایران (۱۳۵۷ - ۱۳۰۰ ه. ش) / تهیه و تنظیم معاونت خدمات مدیریت و اطلاع‌رسانی دفتر رئیس‌جمهور؛ شورای نظارت میرحسین موسوی، هادی خانیکی و احمد مسجد جامعی؛ شورای علمی یعقوب آژند... [و دیگران]؛ تصحیح و تدوین علی‌اکبر علی‌اکبری بایگی و ایرج محمّدی - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۷۹.

ج ۳ («هنر»، فرهنگ: ۳)

ISBN 964 - 422 - 278 - 4 (ج ۱)

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

ISBN 964 - 422 - 281 - 4 (دوره ۴)

Documents on Music, Theater and Cinema In Iran (1300 - 1357 Sh.)

پشت جلد به انگلیسی:

۱. موسیقی - ایران - تاریخ - قرن ۱۴ - اسناد و مدارک. ۲. نمایش - ایران - تاریخ - قرن ۱۴ - اسناد و مدارک. ۳. سینما - ایران - تاریخ - قرن ۱۴ - اسناد و مدارک. الف. موسوی، میرحسین، ۱۳۲۰ - ب. خانیکی، هادی. ج. مسجدجامعی، احمد. د. آژند، یعقوب، ۱۳۲۸ - ه. علی‌اکبری بایگی، علی‌اکبر. و. محمّدی، ایرج. ز. ایران. ریاست جمهوری. دفتر رئیس‌جمهور. معاونت خدمات مدیریت و اطلاع‌رسانی. ح. ایران. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ سازمان چاپ و انتشارات.

۷۸۹/۰۹

ML ۲۴۴

۱۳۷۹

م ۷۹ - ۲۲۸۰۱

کتابخانه ملی ایران

«هنر»

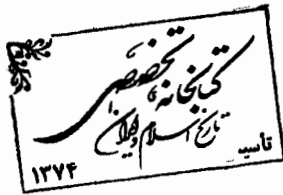
فرهنگ (۳)

اسنادی از

موسیقی، تئاتر و سینما در ایران

(۱۳۵۷ - ۱۳۰۰ ه. ش.)

جلد اول

معاونت خدمات مدیریت و اطلاع‌رسانی دفتر رئیس جمهور

تهران ۱۳۷۹

سازمان چاپ و انتشارات
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

اسنادی از موسیقی، تئاتر و سینما در ایران

(۱۳۵۷ - ۱۳۰۰ ه. ش)

جلد اول

تهیه و تنظیم: معاونت خدمات مدیریت و اطلاع‌رسانی دفتر رئیس‌جمهور

شورای نظارت: مهندس میرحسین موسوی، دکتر هادی خانیکی

و احمد مسجدجامعی

شورای علمی: دکتر یعقوب آژند، دکتر سیدهاشم آقاچری

دکتر عطاءالله حسینی، دکتر عبدالرسول خیراندیش

و دکتر غلامحسین زرگری نژاد

تصحیح و تدوین: علی‌اکبر علی‌اکبری بایگی و ایرج محمّدی

نمایه: شاپور ماهیوند

حروف‌چین: سمیه عبدالمحمّدی

صفحه‌آرا: مرکان زرّین صدف

طراح جلد: لاله سلطان محمّدی

چاپ اول: زمستان ۱۳۷۹

لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

© تمام حقوق محفوظ است.

♦ چاپ‌خانه: کیلومتر ۴ جاده مخصوص کرج - تهران ۱۳۹۷۸

♦ تلفن: ۰۲۵-۲۵۱۳۰۰۲-۵ ♦ نمابر: ۰۲۵۱۳۴۲۵ ♦ انتشارات: ۰۲۵۳۴۹۵

♦ توزیع: خیابان فردوسی - خیابان کوشک - شماره ۹۱ ♦ تلفن: ۰۶۷۱۳۲۶۱

♦ فروشگاه شماره یک: خیابان امام خمینی - نیش خیابان شهید میردامادی (استخر) ♦ تلفن: ۰۶۷۰۱۴۵۹

♦ فروشگاه شماره دو: نشر زلال - خیابان انقلاب - خیابان ۱۶ آذر ♦ تلفن: ۰۶۴۱۹۷۷۸

♦ فروشگاه شماره سه: خیابان فردوسی - خیابان کوشک - شماره ۹۱ ♦ تلفن: ۰۶۷۱۳۲۶۱

شابک (ج ۱) ۴ - ۲۷۸ - ۴۲۲ - ۹۶۴

ISBN (Vol. 1) 964 - 422 - 278 - 4

شابک (دوره) ۴ - ۲۸۱ - ۴۲۲ - ۹۶۴

ISBN (Vol. Set) 964 - 422 - 281 - 4

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	سه
مقدمه.....	پنج
راهنمای اسناد.....	نه
اسناد.....	۱
جلد دوم	
اسناد.....	۵۰۵
جلد سوم	
اسناد.....	۱۰۵۹
تصویر نمونه اسناد.....	۱۴۵۱
عکس ها.....	۱۴۶۹
نمایه.....	۱۴۹۱

پیشگفتار

هنر، یعنی استعداد خدادادی که به خلق آثار بدیع و زیبا می‌پردازد مسلماً با پدید آمدن نخستین انسان به وجود آمده است و قوم ایرانی به شهادت مظاهر و آثار بازمانده فراوان در هر زمینه (نقاشی، موسیقی، خط و معماری) سهم عظیمی در خلق آثار هنری داشته است. در یکی دو قرن اخیر هم به علت حشر و نشر با اروپا هنرهای جدیدی مثل تئاتر و سینما به کشور ما راه یافت ولی چون هنر اروپا ریشه در تمدن‌های مختلف لاتینی، ژرمنی و رومی داشت و از آن گذشته متأثر از مسیحیت بود با هنرهای سنتی ما که از اسلام و تشیع نشأت می‌گرفت کاملاً هماهنگ و هم نوا نبود؛ خواه ناخواه در هر زمینه هم تضاد پدید آمد هم تأثر، هم تقلید هم اقتباس و بالنتیجه هم دلبستگی هم دل‌زدگی. این مجموعه از همین تلاش‌ها برای آشنایی هر چه بیشتر با هنرهای جدید خاصه تئاتر و سینما و همچنین از این برخوردها حکایت می‌کند.

با توجه به کمبود منابع موثق و دست اول در مورد تاریخ موسیقی، تئاتر و سینما در دوره معاصر، مرکز اسناد ریاست جمهوری به مناسبت یکصدمین سال تأسیس سینما در ایران در صدد برآمد کلیه اسناد ساماندهی شده خود را در این زمینه،

تحت عنوان «اسنادی از موسیقی، تئاتر و سینما در ایران (۱۳۰۰-۱۳۵۷ ه.ش)» منتشر نماید.

امید است کتاب حاضر که نهمین مجموعه از انتشارات مرکز اسناد ریاست جمهوری و سومین جلد از مجموعه «فرهنگ» است و اسناد آن برحسب ترتیب تاریخی و موضوعی در سه جلد گردآوری و تنظیم شده است مورد استفاده پژوهشگران و محققان محترم حوزه فرهنگ و هنر قرار گیرد و اهل نظر نواقص و کاستی‌های آن را یادآور شوند.

در پایان از زحمات آقایان علی اکبر علی اکبری بایگی و ایرج محمدی که کار تدوین و تصحیح اسناد و گردآوری عکسهای این مجموعه را برعهده داشته‌اند و همچنین آقایان علیرضا اسماعیلی و جواد ذوالریاستین که با ایشان همکاری کرده‌اند تشکر و قدردانی می‌شود.

و من الله التوفیق

محمد کشاورز

معاون خدمات مدیریت و اطلاع‌رسانی

مقدمه

موسیقی، تئاتر و سینما هر کدام با توجه به سابقه تاریخی خود نقشی مؤثر در زندگی مردم دارند. اگر موسیقی که شدیداً مورد توجه اکثر مردم ایران بوده و هست سابقه‌ای بس دراز دارد تئاتر نیز در صورتی که سیاوش خوانی، شبیه‌خوانی و تعزیه‌گردانی را از آن مقوله بدانیم سابقه‌ای طولانی دارد. اما سینما به عنوان پدیده‌ای نوظهور در زمان سلطنت مظفرالدین شاه قاجار وارد ایران شد و بعدها جای خود را در بین اقشار مختلف جامعه باز کرد و توانست بر افکار عمومی و حتی در نحوه اندیشه و طرز زندگی مردم تأثیر بگذارد.

اولین فیلم بردار تاریخ سینمای ایران ابراهیم خان عکاس باشی (عکاس دربار قاجار) است که اقدام به تهیه و نمایش فیلم‌هایی از دربار سلطنتی می‌نمود. بعد از او نیز میرزا ابراهیم خان صحاف باشی اولین سالن سینما را افتتاح نمود که بنا به دلایلی فعالیت این سینما دیری نپایید و به زودی تعطیل شد. سپس افرادی همچون روسی خان، اردشیرخان و علی وکیلی اقدام به تأسیس سینما نمودند که البته در آن دوران تنها به نمایش فیلم‌های خارجی به زبان اصلی اکتفا می‌کردند. بعدها، در دوره رضاشاه کوشش‌هایی برای تهیه فیلم فارسی به عمل آمد که به ویژه اولین فیلم

ناطق فارسی، یعنی دختر لر، محبوبیت بسیاری یافت.

با گسترش وسایل ارتباط جمعی بخصوص رادیو و تلویزیون و ارائه کارهای هنری از طریق این رسانه‌ها، اهمیت موسیقی، تئاتر و سینما به طور گسترده‌ای افزایش یافت. رادیو و پس از آن تلویزیون در مقیاسی گسترده‌تر دستاوردهای هنری را در خانه و محل کار بدون هیچ دشواری و زحمتی ارائه می‌کردند و همین امر باعث می‌شد که عده بیشتری شنونده و بیننده آن شوند.

همزمان با افزایش استقبال مردم از دستاوردهای هنری و نیز تأثیر این دستاوردها بر روحیه، اخلاق و افکار مردم، دولتها نیز متوجه اهمیت اجتماعی روزافزون این رسانه‌های هنری شدند و از همان ابتدا تلاش کردند که آن را در قالب قوانین و مقررات خاصی قرار دهند تا هم منبع درآمدی برای بخش عمومی و خصوصی باشد و هم اثرات سوء آن بر اذهان و سلیقه‌های مردم، خاصه جوانان کمتر و کم‌رنگ‌تر گردد.

اسناد این مجموعه ۵۷ سال حیات اجتماعی موسیقی، تئاتر و سینما را در ایران نشان می‌دهد. در لابلای این اسناد مهمترین مسائل و مشکلات هنرمندان، کارگردانان، موسیقی‌دانان، صاحبان سینماها، گردانندگان کافه رستورانها و نیز توقعات آنها از دولت و ملت نشان داده شده است. ضمن این که به هزینه‌های مراسم و جشن‌ها، استخدام موسیقی‌دان‌های خارجی، تأسیس مدارس و هنرستان‌های موسیقی و سینما و تئاتر، اعزام گروه‌های هنری برای اجرای برنامه به خارج، اجرای برنامه توسط هنرمندان خارجی در ایران و ایجاد مؤسسات فیلم‌برداری، افتتاح بعضی از سینماها، انتقاد از فیلم‌ها، اعتراض به افزایش عوارض شهرداری، تقاضای افزایش بلیت سینما و توقیف و سانسور فیلم‌ها و همچنین به تلاشها و کوششهای اولیه که برای گسترش هنر بویژه هنر سینما صورت می‌گرفته اشاره شده است؛ نیز به تلاش اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی نیز برای ایجاد مؤسسات فیلم‌برداری در ایران اشاره‌هایی رفته است که اینک مشروح‌ترین گزارش این مجموعه پیشنهاد استفان نایمن آمریکایی برای تأسیس یک شرکت فیلم‌برداری در ایران است. بعضی از قوانین، آیین‌نامه‌ها، تصویب‌نامه‌ها و بخشنامه‌های مربوط به

موسیقی، تئاتر و سینما نیز آورده شده است.

این مجموعه سه جلدی، از اسناد دو مرکز مهم اسنادی کشور فراهم آمده است. منبع اول، بایگانی مرکز اسناد ریاست جمهوری است که حدود نود درصد اسناد را شامل می‌شود و منبع دوم سازمان اسناد ملی ایران است که حدود ده درصد از اسناد را در بر می‌گیرد.

در تدوین مجموعه اسناد موسیقی، تئاتر و سینما کوشش بسیار شد تا حد امکان اسناد بیشتری جمع‌آوری شود و بدین جهت بارها و بارها در پایگاه‌های اطلاعاتی و فهرستهای دستی مرکز اسناد ریاست جمهوری و برنامه کامپیوتری و میکروفیلم‌های سازمان اسناد ملی جستجو به عمل آمد. چنین بود که حجم عظیمی از اسناد فراهم گردید.

تنها تصرفی که در اسناد روا داشته‌ایم برگرداندن رسم الخط قدیم برخی واژگان به شیوه نگارش جدید است، چنان که قیمة را قیمت آورده‌ایم و جهة را جهت و ایتالیا و طهران را ایتالیا و تهران و بلیط را بلیت و سینمورا سینما و امثال آن.

در مواردی که کلمه‌ای به ضرورت به متن اضافه شده است آن را داخل قلاب [ ] قرار داده‌ایم و آن قسمت از اسناد را که خواننده نشده یا محو شده است به جای آن نقطه چین آورده و در پاورقی به آن اشاره کرده‌ایم. بعضی از نقطه چین‌ها هم مربوط به اصل سند است که در بازنویسی به همان ترتیب آورده شده و دیگر لزومی به اشاره بدان در پاورقی ندیده‌ایم.

در باب تقسیم بندی موضوعی ابتدا قرار بود که اسناد این مجموعه در قالب سه موضوع کلی موسیقی، تئاتر و سینما آورده شود اما به چند علت این تقسیم بندی صورت نگرفت. علت اول این بود که بعضی قوانین، آیین‌نامه‌ها و نیز گزارشها و تحلیل‌ها مربوط به هر سه مورد می‌شد و امکان تجزیه سند نبود. علت دیگر آن بود که حجم اسناد مربوط به موسیقی و سینما با اسناد مربوط به تئاتر تناسبی نداشت از این رو اسناد برحسب موضوعات ریز به ترتیب توالی تاریخی آورده شد. البته عنوان ترتیب تاریخی بدان معنا نیست که اسناد هر موضوع دقیقاً برحسب تاریخ تنظیم شده است بلکه اسناد را مطابق شیوه نامه نگاری اداری و برحسب رونوشت،

عطف و پیرو نامه‌ها تنظیم کرده‌ایم.

از آنجا که در اسناد به مناسبت نامی از فیلم‌هایی رفته است و یا به بعضی از هنرمندان، کارگردانان، موسیقی دانان، بازیگران و... اشاره‌ای شده است از اینرو سعی کرده‌ایم تا حد امکان عکس‌هایی مربوط به موضوع فراهم آوریم.

راهنمای اسناد

شماره سند	موضوع	صفحه
۱.	مخالفت علمای همدان با دایر نمودن دستگاه سینماتوگراف در همدان توسط مسیو چرچیل (تبعه انگلستان)	۱
۲.	مکاتبات در خصوص درخواست نیکلا گریگوریانس علی بیگاف (تبعه شوروی) مبنی بر صدور اجازه تأسیس انحصاری سینماتوگراف	۵
۳.	دعوت از مقامات بلند پایه نظامی برای شرکت در کنسرت کلوب ورزش صاحب منصبان	۱۰
۴.	موافقت نخست وزیری با انتقال مدرسه موزیک به وزارت جنگ	۱۱

۵. دعوت یوسف مشار (کفیل وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه) از تیمورتاش (وزیر دربار) به منظور شرکت در جلسه امتحان محصلین مدرسه موزیک، به انضمام برنامه کنسرت محصلان مدرسه مذکور..... ۱۳
۶. مکاتبات درخصوص پرداخت بهای بلیت کنسرت مدرسه عالی موسیقی ۱۶
۷. برگزاری کنسرت توسط علینقی وزیری به منفعت مدرسه عالی موسیقی، به انضمام اسامی دعوت شدگان به کنسرت مذکور..... ۲۰
۸. درخواست کمیسیون نمایش از تیمورتاش (وزیر دربار) مبنی بر پرداخت بهای بلیت نمایش سیروس کبیر..... ۲۳
۹. موافقت رضاشاه با پیشنهاد وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه مبنی بر انتصاب علینقی وزیری به ریاست مدرسه موزیک ۲۴
۱۰. استعلام وزارت امور خارجه درخصوص درخواست جرج اریکل راجع به تهیه فیلم‌هایی برای معرفی ایران در خارج ۲۷
۱۱. پیشنهاد علینقی وزیری (رئیس مدرسه موزیک) مبنی بر استخدام روح‌الله خالقی و علی اکبرخان برای تدریس در مدرسه مذکور ۲۸
۱۲. مکاتبه نادر آراسته (حکمران بندر پهلوی) در خصوص اعتراض ویس کنسولگری شوروی در بندر پهلوی نسبت به جلوگیری رئیس پلیس غازیان از اجرای نمایش بدون مجوز شهربانی توسط کلوب اتباع شوروی در بندر مذکور، به انضمام مکاتبات صورت گرفته در این زمینه ۳۰

۱۳. استعلام تشکیلات کل نظمیه مملکتی راجع به درخواست نظمیه قم مبنی بر جلوگیری از پخش صوت گرامافون در قهوه‌خانه‌ها با توجه به حرام دانستن آن از طرف آیت‌الله عبدالکریم حائری..... ۳۸
۱۴. گزارش وزارت امور خارجه و جنرال کنسولگری بغداد در خصوص اجرای نمایش جنگ قادسیه و فتوحات اعراب در مدرسه غری نجف..... ۳۹
۱۵. درخواست کاظم شرقی (رئیس هیأت مدیره جمعیت آئینه عبرت) از رضا شاه مبنی بر صدور اجازه نمایش به زبان ترکی در تبریز..... ۴۳
۱۶. درخواست داود موشه لازار در خصوص تأسیس رادیو و سینمای ناطق در ایران و وارد کردن وسایل تأسیسات مذکور به ایران ۴۶
۱۷. انتصاب علینقی وزیری به سمت ریاست مدرسه موسیقی ۴۸
۱۸. افتتاح اولین تئاتر دائمی ملی ایران (سیروس) به منظور آموزش و اجرای تئاتر در کشور ۴۹
۱۹. نظامنامه مربوط به فیلم برداری و نمایش فیلم‌های سینمایی ۵۱
۲۰. پیشنهاد انتصاب عبدالعلی وزیری برای معلمی مدرسه موسیقی دولتی ۵۵
۲۱. مندرجات روزنامه تیمس (چاپ عراق) درخصوص نمایش افسانه خسرو و شیرین در لندن ۵۶
۲۲. درخواست ابراهیم مرادی مبنی بر صدور اجازه فیلم برداری در کشور به

- مؤسسه فیلم برداری جهان‌نما، قبول آن مؤسسه به عنوان تابعه وزارت دربار و اعطای لوازم و آلات و قشون نظامی در موقع فیلم برداری ۵۹
۲۳. تقدیر حسین علاء (سفیر ایران در فرانسه) و وزارت دربار از مجید رضوانی و همسر وی به خاطر اجرای موفقیت آمیز تئاتر در فرانسه ۶۳
۲۴. درخواست اوگانیان‌تس از وزارت دربار مبنی بر صدور اجازه به وی برای فیلم برداری از مراسم سالروز تولد رضاشاه ۶۷
۲۵. بودجه پرسنلی مدرسه موسیقی دولتی ۶۸
۲۶. مکاتبه وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه راجع به تعیین شغلی برای مسیو و. پروه در مدرسه موسیقی ۶۹
۲۷. پیشنهاد علی اکبر بهمن (سفیر ایران در بلژیک) راجع به تهیه فیلم‌های تبلیغاتی از پیشرفت‌های صنعتی و امور کشاورزی ایران و ارسال آن برای مأمورین سیاسی ایران در خارج از کشور ۷۱
۲۸. موافقت وزارت دربار با درخواست محمدرضاخان مبنی بر صدور اجازه نمایش فیلم توسط وی در سینمای بیرجند ۷۳
۲۹. درخواست علی آذری از وزارت دربار مبنی بر موافقت با نمایش اپرای «وعده زرتشت یا روح سلحشوری ایران»، به انضمام متن اپرای مذکور. ۷۴
۳۰. درخواست وزارت معارف مبنی بر افزایش حقوق ماهیانه علینقی وزیر، به انضمام تصویبنامه هیأت وزیران در این زمینه ۹۴

۳۱. درخواست وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه از هیأت وزیران مبنی بر تأمین اعتبار به منظور پرداخت هزینه ایاب و ذهاب محصلین مدرسه عالی موسیقار به خاطر تعلیم سرود به دانش آموزان مدارس ابتدایی، به انضمام تصویبنامه هیأت وزیران..... ۹۷
۳۲. پیشنهاد وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه مبنی بر استخدام معلمین موسیقی برای مدرسه عالی موسیقار، به انضمام صورت ریز بودجه پیشنهادی و تصویبنامه هیأت وزیران در این زمینه ۹۹
۳۳. پیشنهاد محمدحسین آیرم (رئیس تشکیلات کل نظمیۀ مملکتی) مبنی بر تأسیس یک مدرسه برای تعلیم و تربیت هنرپیشه سینما و واردکردن لوازم فیلم برداری..... ۱۰۲
۳۴. گزارش های بازدید ابراهیم مرادی از سینمای دارالفنون و پیشنهاد نامبرده مبنی بر واردکردن فیلم هایی از خارج برای دانش آموزان ۱۰۹
۳۵. مکاتبه عبدالله ریاضی (ناظم دانشکده فنی دانشگاه تهران) در خصوص نواقص سینمای دارالفنون ۱۱۳
۳۶. آمار دانش آموزان هنرستان موسیقی در اسفند ماه ۱۳۱۴ ..... ۱۱۶
۳۷. نظامنامه پیشنهادی اجرای ماده اول قانون متمم دانشگاه راجع به ترتیب استخدام آموزگاران موسیقی و سرود و برنامه هنرستان موسیقی ۱۱۸
۳۸. بخشنامه وزارت معارف به مدیران دبستانها مبنی بر اجرای کنسرت به منظور تشویق دانش آموزان جهت ادامه تحصیل در هنرستان موسیقی ۱۲۱

۳۹. مکاتبات در خصوص تشویق دانش‌آموزان صاحب ذوق هنری برای ثبت نام در هنرستان موسیقی، به انضمام متحدالمالی در این زمینه ۱۲۳
۴۰. برنامه مواد درسی و اسامی هنرآموزان و کارکنان هنرستان موسیقی .. ۱۲۶
۴۱. درخواست غلامحسین مین‌باشیان (رئیس هنرستان موسیقی) از وزارت معارف مبنی بر انتشار اعلان افتتاح هنرستان موسیقی در روزنامه‌های ایران و اطلاعات به منظور مراجعه دانش‌آموزان با ذوق به آن هنرستان ۱۳۴
۴۲. پیشنهاد غلامحسین مین‌باشیان (رئیس هنرستان موسیقی) مبنی بر استخدام خانم یانوسکی در هنرستان موسیقی برای آموزش آواز ۱۳۷
۴۳. موافقت ریاست وزرا با صدور پروانه واردات فیلم‌های ساخت شوروی به کشور ۱۳۸
۴۴. مخالفت ابوالقاسم فروهر (کفیل وزارت داخله) با شرکت نماینده‌ای از ایران در ششمین نمایشگاه بین‌المللی سینماتوگراف در ونیز ۱۴۱
۴۵. آیین‌نامه پیشنهادی وزارت داخله راجع به فیلم‌برداری، عکس‌برداری، نقاشی و طراحی ۱۴۳
۴۶. مخالفت هیأت وزیران با واگذاری حق انحصاری واردات فیلم‌های سینمایی به شهرداری تهران ۱۴۷
۴۷. بخشنامه وزارت معارف و اوقاف در خصوص تشکیل کلاس‌هایی برای آموزش موسیقی به دانش‌آموزان دبستان‌ها در فصل تابستان ۱۵۵

۴۸. مکاتبات درخصوص تأمین اعتبار برای تأسیس اداره موسیقی کشور به انضمام تصویبنامه هیأت وزیران در این زمینه. ۱۵۸
۴۹. مکاتبات درخصوص استخدام استادان موسیقی از خارج، خرید اثاثیه و کتاب‌های موسیقی و تأمین اعتبار برای هنرستان موسیقی. ۱۶۵
۵۰. مکاتبات و تصویبنامه هیأت وزیران در خصوص تأمین اعتبار هنرستان هنرپیشگی از محل اخذ عوارض شهرداری از بلیت‌های سینما و نمایش، به انضمام اساسنامه هنرستان مذکور. ۲۲۶
۵۱. پیشنهاد وزارت فرهنگ مبنی بر تأمین حقوق تعدادی از کارکنان اداره موسیقی کشور، به انضمام تصویبنامه هیأت وزیران در این زمینه. ۲۳۶
۵۲. درخواست‌های علی نصر (رئیس کمیسیون نمایش‌ها) مبنی بر تأمین بودجه هنرستان هنرپیشگی به منظور پرداخت هزینه‌های جاری آن هنرستان. ۲۳۸
۵۳. گزارش مربوط به وضعیت فیلم‌های مخصوص کودکان. ....
۵۴. یادداشت مربوط به برگزاری جشن دومین سال پرورش افکار. ۲۴۵
۵۵. درخواست وزارت فرهنگ مبنی بر پرداخت حق‌الزحمه موسیقی‌دان‌ها و حمل اثاثیه هنرمندان شرکت‌کننده در جشن عروسی محمدرضا پهلوی، به انضمام تصویبنامه هیأت وزیران در این زمینه. ۲۴۸
۵۶. مکاتبه وزیر دارایی در خصوص عدم امکان حمل چنگ سفارش شده برای شمس پهلوی از فرانسه به خاطر وقوع جنگ جهانی دوم. ۲۵۰

۵۷. مکاتبات در خصوص درخواست علی نصر (مؤسس تماشاخانه تهران) مبنی بر پرداخت کمک مالی به منظور دایر کردن محل دائمی تماشاخانه و آماده نمودن سالن برای تماشاخانه مذکور ۲۵۳
۵۸. موافقت نخست وزیری با حضور نماینده اداره کل انتشارات و تبلیغات در موقع بازرسی فیلم‌ها ۲۶۵
۵۹. دعوت اداره کل انتشارات و تبلیغات از نوازندگان محلی شهرستان‌ها برای اجرای موسیقی‌های محلی در رادیو ۲۶۶
۶۰. انتقاد عطاءالله زاهد از وضعیت برنامه‌های موسیقی رادیو ۲۷۲
۶۱. آیین‌نامه پیشنهادی اداره کل انتشارات و تبلیغات راجع به سینماها ... ۲۸۰
۶۲. مکاتبات وزارتخانه‌های کشور و امور خارجه در خصوص سانسور فیلم‌های ساخت شوروی هنگام نمایش در سینماهای ایران ۲۸۹
۶۳. درخواست اداره کل انتشارات و تبلیغات مبنی بر موافقت با تقاضای مربوط به کسب اطلاع از وضعیت چاپخانه‌ها، جراید و سینماها ۲۹۹
۶۴. تلگرافهای مربوط به فیلم ایران تهیه شده در مؤسسه فیلم برداری شوروی ۳۰۲
۶۵. درخواست آقای رهگذار مبنی بر واگذاری تماشاخانه شهرداری به مؤسسه شرکت سهامی تئاتر و سینما ۳۰۵

۶۶. مکاتبه وزارت دربار با نخست وزیری در خصوص عدم امکان کمک به تماشاخانه تهران توسط آن وزارتخانه ۳۰۸
۶۷. مکاتبات در خصوص استخدام لئون کنیپر، موسیقی دان شوروی برای تدریس در مدرسه موسیقی ۳۰۹
۶۸. دستور نخست وزیری به اداره کل شهربانی مبنی بر واگذاری لژهای اختصاصی شهربانی در سینماها برای استفاده وزیران و معاونین نخست وزیر ۳۱۷
۶۹. گزارش شهربانی کل کشور در خصوص نمایش فیلم زندگانی بختیاری های ساکن ایران از طرف کنسولگری انگلیس در اهواز ۳۲۱
۷۰. درخواست های بعضی از مدیران سینماهای تهران مبنی بر کاهش عوارض بلیت سینماها توسط شهرداری ۳۲۲
۷۱. گزارش وزارت جنگ در خصوص نمایش فیلم توسط معاون کنسول انگلیس در تبریز و مهاباد ۳۳۴
۷۲. انتقاد وزارت فرهنگ از عملکرد اداره کل موسیقی کشور ۳۳۶
۷۳. طرح تصویبنامه مربوط به تئاترها، سینماها، سالن های سخنرانی و موسیقی و استودیوهای رقص ۳۳۹
۷۴. پیشنهاد وزارت کار و تبلیغات مبنی بر تشکیل ارکستر سمفونی برای شهر تهران و تأمین هزینه آن از طرف شهرداری ۳۴۹

۷۵. مکاتبات راجع به نظارت اداره موسیقی کشور بر امور ضبط صفحات موسیقی، به انضمام تصویبنامه هیأت وزیران در این زمینه ۳۵۲
۷۶. پیشنهاد سپهد مرتضی یزدان پناه (وزیر جنگ) مبنی بر واگذاری مجدد امور اماکن و نمایشات به اداره کل شهربانی کشور..... ۳۵۶
۷۷. گزارش ابراهیم الفت در خصوص ملاقات وی با سرکنسول انگلیس در تبریز راجع به نمایش فیلم عروسی پرنسس الیزابت ۳۵۷
۷۸. گزارش اداره انتشارات و تبلیغات آذربایجان در خصوص تأثیرات سوء نمایش فیلم‌های تبلیغاتی خارجی در سینماهای عمومی ۳۵۹
۷۹. گزارش شهربانی کل کشور در خصوص شرکت استاندار اصفهان وعده‌ای از مقامات آن استان در انجمن روابط فرهنگی ایران و انگلیس و تماشای فیلمی راجع به فعالیت مأموران آگاهی انگلستان ۳۶۳
۸۰. دستور استانداری گیلان به اداره شهربانی گیلان در خصوص جلوگیری از فروش کارت ورودی برای شرکت افراد در جشن برگزار شده توسط کنسولگری انگلستان در رشت به مناسبت تولد پادشاه آن کشور ۳۶۵
۸۱. پیشنهاد وزارت امور خارجه در خصوص تهیه فیلم‌هایی برای معرفی ایران در سایر کشورهای جهان..... ۳۶۷
۸۲. گزارش شهربانی کل کشور در خصوص نصب عکس لنین و استالین بر روی در ورودی سینما ستاره و اهانت به سرود شاهنشاهی در موقع نمایش فیلم و دستور نخست وزیری به وزارت کشور مبنی بر رسیدگی به وضعیت سینمای مذکور و حذف برنامه‌های تبلیغاتی آن سینما ۳۶۹

۸۳. مکاتبات در خصوص طرح پیشنهادی استفن نایمن آمریکایی راجع به تشکیل یک شرکت فیلم برداری در ایران ۳۷۶
۸۴. مکاتبات راجع به شکوائیه محمود رضایی مدیر سینما شهرزاد مشهد. ۴۰۶
۸۵. شکایت علیزاده عادل (مدیر تماشاخانه زیبا) راجع به جلوگیری از اجرای نمایش به زبان های محلی ۴۱۶
۸۶. مکاتبه وزارت فرهنگ در خصوص دعوت دبیرخانه یونسکو از دول عضو برای شرکت در دومین کنگره بین المللی تئاتر ۴۱۸
۸۷. دستور نخست وزیری به وزارت کشور مبنی بر رسیدگی به تقاضای آقای سنتا در خصوص صدور پروانه نمایش فیلم های هندی و فیلم ملکه الماس در بعضی از سینماها ۴۲۰
۸۸. پیشنهاد آقای سنتا نماینده کمپانی فیلم برداری اورگرین از هندوستان مبنی بر تهیه فیلمی از تاریخ سلطنت رضاشاه و موافقت وزارت کشور با پیشنهاد مذکور ۴۲۱
۸۹. مخالفت شهربانی کل کشور با بازگشایی سینمای نو به خاطر وابستگی مدیر آن به حزب توده ۴۲۳
۹۰. تلگراف ها و مکاتبات مربوط به تقاضای محمدعلی مهرکیش مبنی بر افتتاح مجدد تماشاخانه فرشته در اهواز ۴۲۶
۹۱. مکاتبات مربوط به تقاضای کمک به هیأت ارکستر سمفونیک تهران .. ۴۳۵

۹۲. مکاتبات شهرداری تهران در خصوص ساختمان اپرای تهران، به انضمام صورت مجلس منعقد در شهرداری راجع به این موضوع ۴۴۸
۹۳. مکاتبات اتحادیه موسیقی دانان ایران در خصوص لزوم جلوگیری از ادامه کار موسیقی دانان خارجی در ایران ۴۵۴
۹۴. درخواست مدیر هتل پالاس مبنی بر اجازه ادامه کار دسته موزیک هتل مذکور در شب‌ها ۴۶۳
۹۵. دعوت مدیر شرکت نسبی سینما تئاتر زیبا از نخست وزیر برای بازدید فیلم‌های تشییع جنازه رضاشاه و سفر محمدرضا پهلوی به آمریکا ... ۴۶۹
۹۶. مکاتبه وزارت کشور در خصوص جلوگیری از اجرای نمایشنامه غوغای نفت و درخواست نمایش مجدد آن ۴۷۰
۹۷. تقدیر استانداری اصفهان از فرهنگد به مناسبت اجرای نمایشنامه نفت ۴۷۲
۹۸. گزارش‌های شهربانی کل کشور در خصوص وضعیت متصدیان تئاتر سعدی و وابستگی آنها به حزب توده ۴۷۴
۹۹. درخواست مدیر سینما متروپل اصفهان مبنی بر رفع مزاحمت استانداری اصفهان از پخش فیلم‌های تجاری شوروی ۴۸۰
۱۰۰. مکاتبه وزارت کشور در خصوص شکایت تلگرافی مهدی ممیزان راجع به نمایشنامه اسرار نفت ۴۸۳

۱۰۱. درخواست اداره کل انتشارات و تبلیغات مبنی بر خودداری سینماهای تهران و شهرستان‌ها از نمایش فیلم‌های خبری محصول انگلیس ۴۸۴
۱۰۲. موافقت نخست وزیری با ورود متخصصین بنگاه فیلم برداری ایتالیایی به ایران برای تهیه فیلم‌های مستند ۴۸۶
۱۰۳. مکاتبات در خصوص اعتراض عده‌ای از اهالی شهرستان خوی به تأسیس سینمایی در نزدیکی مسجد جامع آن شهر ۴۹۰
۱۰۴. تلگراف‌های مربوط به احداث سینما توسط محمدی نائینی در شاهرود ۴۹۷
۱۰۵. پیشنهاد عبدالعلی لنگرانیان مبنی بر نمایش فیلم «تا آخرین نفس» برای کلیه مردم به خاطر تأثیر آن برگسترش قیام‌های مردمی علیه استعمار انگلیس ۵۰۱
۱۰۶. درخواست مدیر سینما متروپل مبنی بر پرداخت خسارت وارده به سینمای مذکور در روز کودتای ۲۸ مرداد ۵۰۵
۱۰۷. درخواست مدیران سینماهای مشهد مبنی بر صدور دستور به استانداری خراسان به منظور اجازه افتتاح سینماها بعد از چهاردهم ماه محرم ... ۵۰۸
۱۰۸. مکاتبه ابراهیم بزرگمهر در خصوص معرفی نماینده‌ای از وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مختلف به منظور تهیه آیین‌نامه جدید عکس برداری ۵۱۵
۱۰۹. رونوشت تصویب‌نامه هیأت وزیران راجع به پرداخت پاداش به ارکستر عزت روح بخش جهت شرکت در جشن عروسی محمدرضا پهلوی ۵۱۹

۱۱۰. اعتراض صاحبان سینماهای تهران به تشکیل کمیسیونی در شهرداری تهران بدون حضور صاحبان سینماها و استودیوهای فیلم برداری و درخواست تشکیل کمیسیونی صالح با حضور دکتر سجادی، علی وکیلی و ابراهیم خواجه‌نوری..... ۵۲۱
۱۱۱. درخواست مهندس گلسرخی مبنی بر معافیت فیلم «نقل علی» از عوارض شهرداری، به انضمام موافقت شهرداری تهران با افزایش ۲ ریال به قیمت بلیت‌های فیلم مذکور به نفع صاحب فیلم..... ۵۲۵
۱۱۲. درخواست اکبری از طرف دانشجویان و دانش‌آموزان تهران مبنی بر کاهش بهای بلیت سینماهای تهران..... ۵۲۹
۱۱۳. درخواست عده‌ای از درجه‌داران مهاباد از نخست وزیر مبنی بر جبران خسارات وارده به آنها در اثر آتش سوزی سینمای آنها در مهاباد..... ۵۳۱
۱۱۴. درخواست مدیر سینما بوعلی همدان مبنی بر صدور دستور برای بازگشایی سینمای مذکور..... ۵۳۲
۱۱۵. مکاتبات در خصوص انتصاب عده‌ای از اشخاص به عضویت شورای ترویج موسیقی ملی، به انضمام متن اساسنامه شورای مذکور..... ۵۳۸
۱۱۶. مکاتبه وزارت جنگ در خصوص لزوم کنترل فیلم‌های سینمایی و جلوگیری از نمایش فیلم‌های مضر..... ۵۷۲
۱۱۷. درخواست وزارت فرهنگ از نخست وزیر مبنی بر تجدیدنظر در آیین‌نامه‌ها و مقررات نمایشی به منظور جلوگیری از واردات فیلم‌های خلاف عفت و اخلاق عمومی به کشور..... ۵۷۴

۱۱۸. مکاتبات در خصوص احضار علی محمد وجدی فرماندار بروجرد به علت حذف عکس محمدرضا پهلوی از پرده سینماها و ادارات ۵۸۰
۱۱۹. پیشنهاد حبیب نفیسی مبنی بر کاهش عوارض فیلم‌های ایرانی..... ۵۸۴
۱۲۰. درخواست عباس دبیری مبنی بر اجازه افتتاح تئاتر پارس ۵۸۵
۱۲۱. دستور نخست وزیری به وزارت کشور در خصوص رسیدگی به گزارش واصله راجع به تحصن اهالی آمل در اعتراض به درگیری بین برگزارکنندگان مجلس روضه‌خوانی با مدیران سینمای فرهنگ..... ۵۹۰
۱۲۲. پیشنهادهای انجمن اصلاحات اجتماعی بخش پنج و ۱۵ تهران در خصوص لزوم سانسور فیلم‌های سینما، برگزاری نماز جماعت در ادارات، حذف موسیقی مبتذل از رادیو و اجرای قوانین مربوط به حدود و دیات اسلامی در کشور..... ۵۹۲
۱۲۳. مکاتبات راجع به صدور روایت برای ورود هنرمندان شوروی به ایران به منظور اجرای کنسرت ۵۹۴
۱۲۴. گزارش استانداری آذربایجان در خصوص علت جلوگیری از اجرای نمایش فیلم «سرگذشت زلفعلی» ۵۹۹
۱۲۵. درخواست مدیر شرکت سهامی استودیو دیانا فیلم مبنی بر معافیت فیلم «خون و شرف» از پرداخت عوارض شهرداری ۶۰۳
۱۲۶. درخواست ثروت‌الله سعیدی مدیر سینما تئاتر تاج همدان مبنی بر رفع مزاحمت از افتتاح سینمای نامبرده ۶۰۹

۱۲۷. دستور نخست وزیری به وزارت کشور در خصوص لزوم جلوگیری از نمایش فیلم‌های عشقی در ساعات اداری. ۶۱۵
۱۲۸. پیشنهاد علی سهیلی (سفیر ایران در انگلستان) مبنی بر دعوت از یهودی منوهین (موسیقی‌دان) توسط انجمن فیلامونیک تهران به منظور اجرای کنسرت در کشور. ۶۲۰
۱۲۹. تلگراف‌های مربوط به نحوه تعطیل و گشایش سینماهای مشهد در ماه محرم. ۶۲۲
۱۳۰. مخالفت شهرداری تهران با درخواست مهدی باتمانقلیچ مبنی بر معافیت سینما رویال از پرداخت عوارض شهرداری. ۶۲۳
۱۳۱. اعتراض شیخ باقر نهاوندی (واعظ) به اجرای نمایشنامه حسن یا جاده زرین. ۶۲۸
۱۳۲. گزارش عبدالحسین حمزوی در خصوص مذاکره وی با شرکت پارامونت برای تهیه و نمایش فیلم عمر خیام. ۶۳۳
۱۳۳. اعتراض ابوالحسن شریف‌العلماء خراسانی به اجرای نمایشنامه پروفیسور سوسول در تماشاخانه تهران. ۶۳۸
۱۳۴. تلگراف شهربانی کل کشور به استانداری خراسان مبنی بر لزوم تعطیل سینماها و ممنوعیت قمه زدن در ایام عزاداری ماه محرم و صفر. ۶۴۱
۱۳۵. مکاتبات مربوط به جلوگیری از انتشار صور قبیحه و آگهی‌ها و عکس‌های مخالف اخلاق در مطبوعات و سینماها. ۶۴۳

۱۳۶. درخواست وزارت امور خارجه مبنی بر مسافرت دوشیزه تانیا آشوت (پیانیست) به مسکو برای شرکت در مسابقه بین‌المللی چایکوفسکی. ۶۵۰
۱۳۷. پیشنهاد وزارت امور خارجه مبنی بر تهیه فیلم‌های مستند در مورد گذشته باستانی ایران و تحولات روز کشور و نمایش این فیلم‌ها برای جلوگیری از تبلیغات سوء. ۶۵۲
۱۳۸. مخالفت ساواک با ورود کوگان ویلون‌نویست شوروی و همراه وی به ایران. ۶۵۵
۱۳۹. مکاتبه وزارت کشور در خصوص تشکیل کمیسیون اصلی نمایش برای رسیدگی به امور ورود و خروج هنرپیشگان خارجی و بهبود وضع آتراکسیون کافه رستوران‌ها، به انضمام صورت جلسه کمیسیون مذکور. ۶۵۸
۱۴۰. گزارشهای رسیده در خصوص نمایش فیلم «عمر خیام» در خارج از کشور. ۶۶۲
۱۴۱. گزارش شهربانی کل کشور در خصوص جلوگیری از نمایش فیلم «شب نشینی در جهنم». ۶۷۱
۱۴۲. شکایات مدیران سینماها راجع به نحوه نمایش فیلم و اخذ عوارض. ۶۷۳
۱۴۳. مندرجات یکی از روزنامه‌های چاپ آلمان راجع به وضعیت زنان ایران و استقبال آنان از فیلم‌های سینمایی. ۶۷۹
۱۴۴. گزارش‌های اداره کل انتشارات و تبلیغات و اداره کل هنرهای زیبای کشور در خصوص تهیه فیلم‌های خبری و فرهنگی و تبلیغاتی. ۶۸۴

۱۴۵. موافقت محمدرضا پهلوی با سفر سر بریاکوف پیانیست شوروی به ایران..... ۶۸۸

۱۴۶. اعتراض عده‌ای از اهالی ساری به برنامه جمعیت خیریه ثریا پهلوی و دعوت از خانم دلکش به منظور اجرای کنسرت در آن شهر ۶۹۳

۱۴۷. گزارش ستاد بزرگ ارتشتاران در خصوص اعلامیه صادره از طرف طرفداران آیت‌الله بروجردی و اعتراض به رواج تباهی و فساد در کشور ۶۹۵

۱۴۸. گزارش اقدامات اداره کل انتشارات و رادیو در خصوص تهیه فیلم خبری..... ۶۹۷

۱۴۹. گزارش اداره کل انتشارات و رادیو از بیان یک ساله کار کمیسیون نمایش ۷۰۰

۱۵۰. درخواست اداره کل هنرهای زیبای کشور مبنی بر اعزام گروه هنری برای شرکت در کنگره موسیقی پاریس..... ۷۰۷

۱۵۱. مکاتبات در خصوص لزوم کنترل فیلم‌های تلویزیون قبل از پخش ... ۷۱۵

۱۵۲. گزارش اقدامات اداره کل انتشارات و رادیو برای توسعه برنامه‌های فرهنگی در آبادان..... ۷۲۰

۱۵۳. درخواست بازرسی نخست وزیری و شهربانی کل کشور مبنی بر ممانعت از استفاده از حلقه‌های هولاهوپ در مجالس و محافل عمومی ۷۳۰

۱۵۴. درخواست اداره کل هنرهای زیبای کشور مبنی بر اعزام گروه رقص و موسیقی محلی و ملی ایرانی به لندن و آمستردام. ۷۳۴
۱۵۵. گزارش اداره گمرک راجع به نحوه اخذ مالیات از فیلم‌های وارداتی. ... ۷۳۶
۱۵۶. درخواست مسئول تئاتر شیراز مبنی بر کاهش عوارض تئاتر مذکور. ... ۷۳۹
۱۵۷. درخواست ورود تعدادی از هنرپیشگان تئاتر ترکیه به ایران. ۷۴۴
۱۵۸. درخواست وزارت کشور مبنی بر لزوم کنترل فیلم‌های تلویزیون. ۷۴۷
۱۵۹. اعلامیه شهربانی کل کشور در خصوص نحوه برگزاری مراسم عزاداری ماه محرم. ۷۴۹
۱۶۰. مکاتبه اداره کل انتشارات و رادیو در خصوص تجدیدنظر در آیین‌نامه سینماها و مؤسسات نمایشی. ۷۵۱
۱۶۱. گزارش شهربانی کل کشور در خصوص موافقت صاحبان سینما با تأمین هزینه بازدید و سانسور فیلم‌های سینمایی. ۷۶۹
۱۶۲. درخواست حسن ظهوریان مبنی بر لزوم جلوگیری سینماها از ورود دانش‌آموزان و خانم‌ها در ساعات اداری به سینما. ۷۷۳
۱۶۳. درخواست عباس غفاری مبنی بر کنترل فیلم‌های سینمایی. ۷۷۷
۱۶۴. موافقت نخست وزیر با عزیمت تعدادی از هنرمندان هنرهای زیبای کشور به استان‌ها برای جمع‌آوری آهنگ‌های محلی. ۷۸۲

۱۶۵. اعتراض ارسال خلع‌بری به نمایش فیلم «پز عالی، جیب خالی» در تلویزیون..... ۷۸۴
۱۶۶. گزارش شهربانی کل کشور در خصوص تعطیلی سینما مولن‌روژ تبریز به دستور استاندار آذربایجان شرقی به سبب تخلف از مقررات ۷۸۶
۱۶۷. گزارش اداره کل انتشارات و رادیو در خصوص نحوه رسیدگی به تقاضاهای موسیقی دانان..... ۷۸۷
۱۶۸. مکاتبات در خصوص اعتصاب سینماهای نیاگارا، کریستال و ایران رضائیه در اعتراض به افزایش یک ریال به نرخ بلیت‌های برای کمک به پرورشگاه‌ها ۷۸۸
۱۶۹. ترجمه مقاله هفته‌نامه «فورم ایلوستره» چاپ اسکندریه در خصوص نقش محمدرضا پهلوی در هنرپیشه شدن الگاندرسن ۷۹۰
۱۷۰. گزارش اداره کل انتشارات و رادیو در خصوص موافقت مؤسسه پارامونت برای نمایش فیلم‌های «تهران پایتخت شاهنشاهی ایران» و «یک ولیعهد برای تاج و تخت سیروس»؛ در تعدادی از کشورها..... ۷۹۳
۱۷۱. گزارش وابسته مطبوعاتی ایران در مسکو راجع به شرکت فیلم‌های ایرانی در دومین فستیوال بین‌المللی سینمایی مسکو ۷۹۶
۱۷۲. اعتراض مدیر تئاتر فردوسی (تفکری) به اتهامات وارده به وی مبنی بر سوءاستفاده از عنوان ساواک ۸۰۹

۱۷۳. درخواست سندیکای سینماها مبنی بر تغییر نحوه سانسور فیلم‌ها ... ۸۱۲
۱۷۴. درخواست همسر ابوالحسن صبا مبنی بر چاپ کتاب‌های وی و شوهرش و نگهداری از آثار به جا مانده از صبا ۸۱۹
۱۷۵. پیشنهادات علم‌الهدی فضائی در خصوص جلوگیری از نمایش فیلم‌های مبتذل ۸۲۳
۱۷۶. مکاتبه نخست وزیری با هیأت علمیه اصفهان در خصوص تشکیل کمیسیونی در وزارت کشور به منظور جلوگیری از نمایش فیلم و نشر مطالب و تصاویر خلاف عفت عمومی در کشور ۸۲۶
۱۷۷. دستور نخست وزیری به استانداری‌ها مبنی بر رسیدگی به فیلم‌های کودکان و نوجوانان ۸۲۹
۱۷۸. گزارش اداره کل انتشارات و رادیو در خصوص جلوگیری از نمایش فیلم «دیوانه جزیره» ۸۳۲
۱۷۹. مکاتبه دکتر محمدعلی زرنگار (وابسته مطبوعاتی سفارت ایران در کراچی) در خصوص ملاقات با مدیران مطبوعات پاکستان و راهنمایی گروهی از هنرمندان پاکستان خاوری (بنگلادش) جهت اجرای برنامه‌های هنری در ایران ۸۳۴
۱۸۰. درخواست عبدالله سعادت‌مندی (مدیر سینما کریستال مراغه) مبنی بر معافیت سینمای مذکور از پرداخت عوارض شهرداری ۸۳۷

۱۸۱. مکاتبات در خصوص تشکیل کمیسیونی راجع به فیلم‌های تجارتنی . . . ۸۴۴
۱۸۲. دستور نخست وزیری در خصوص کاهش زمان پخش آگهی‌های تجارتنی در سینما. ۸۵۶
۱۸۳. اعلام آمادگی اسماعیل کوشان برای همکاری با سازمان رهبری جوانان در تهیه و دوبله فیلم‌های تربیتی. ۸۵۷
۱۸۴. مکاتبات در خصوص اعتراض سینماهای تبریز به افزایش عوارض . . . ۸۵۹
۱۸۵. پیشنهاد مهرداد پهلبد (رئیس اداره کل هنرهای زیبای کشور) مبنی بر ایجاد صندوق اعتبارات مخصوص برای پیشرفت صنعت ملی سینما ۸۶۳
۱۸۶. مکاتبه هنرهای زیبای کشور در خصوص تهیه لوایح مربوط به صنعت سینما و فیلم‌برداری ۸۶۶
۱۸۷. اعتراض جمعی از علما به افتتاح سینما شعله در آبادان. ۸۷۰
۱۸۸. گزارش ناظمی (فرماندار کاشان) در خصوص تعطیلی بازار کاشان به خاطر واگذاری زمین به منظور تأسیس سینما در نزدیکی امامزاده پنجه شاه توسط شهردار سابق آن شهر ۸۹۱
۱۸۹. گزارش سفارت ایران در کابل در خصوص استقبال مردم افغانستان از فیلم «آهنگ دهکده» ۸۹۳
۱۹۰. پیشنهادات مدیران سینماهای تهران راجع به نحوه بازدید فیلم‌ها، عوارض شهرداری و آیین‌نامه مربوط به امور سینماها ۸۹۷

۱۹۱. مندرجات روزنامه نیویورک هیرالد تریبیون، در مورد ثریا اسفندیاری .. ۹۰۵
۱۹۲. درخواست ابراهیم گلستان مبنی بر ارسال تعدادی از فیلم‌های وی به فستیوال مسکو ۹۰۷
۱۹۳. درخواست کمک و مساعدت اداره هنرهای زیبای کشور ۹۱۱
۱۹۴. استعلام پارسا (استاندار اصفهان) راجع به صدور پروانه سینمای مهتاب اصفهان با توجه به مخالفت اهالی آن شهر به خاطر همجواری سینمای مذکور با مسجد ۹۱۴
۱۹۵. مکاتبه مجید محسنی در خصوص موافقت محمدرضا پهلوی با معافیت فیلم «پرستوها به لانه برمی‌گردند» از پرداخت عوارض ۹۱۵
۱۹۶. تقدیر و تشکر از جمشید شبیانی به مناسبت تهیه فیلم‌های «طلای سفید» و «قانون زندگی» ۹۱۷
۱۹۷. مکاتبات در خصوص مداخله سازمان‌های اداری در امور هنری ۹۲۰
۱۹۸. گزارش وابسته مطبوعاتی سفارت ایران در کراچی در خصوص نمایش فیلم «پرستوها به لانه باز می‌گردند» ۹۲۴
۱۹۹. درخواست‌های نه‌گانه سندیکای سینماها ۹۲۶
۲۰۰. دستور نخست وزیری به شهرداری تهران مبنی بر احداث پارکینگ قبل از افتتاح سینما ۹۳۵

۲۰۱. شکایت منصور مجد بیگدلی در خصوص جلوگیری کمیسیون نمایشات اصفهان و فرمانداری آن شهر از افتتاح سینمای نقش جهان ۹۳۷
۲۰۲. گزارشهای مربوط به تأسیس رشته عالی موسیقی در دانشگاه تهران .. ۹۴۶
۲۰۳. درخواست صاحبان سینماها مبنی بر رفع مزاحمت ۹۵۹
۲۰۴. تصویبنامه هیأت وزیران در خصوص نحوه ساخت سینمای جدید... ۹۶۴
۲۰۵. گزارش در خصوص وضعیت سینماهای ریولی و پاسیفیک ۹۷۰
۲۰۶. مکاتبات و تلگرافها در خصوص سفر شماری از دانشجویان دانشگاه جورجیای آمریکا و اجرای برنامه موسیقی در مشهد ۹۷۱
۲۰۷. مکاتبات در خصوص تقاضای ابراهیم گلستان مبنی بر فروش فیلمهای «یک آتش» و «مارلیک» به دولت ۹۷۷
۲۰۸. درخواست وزارت فرهنگ و هنر مبنی بر تأمین هزینه اجرای اپرای فتح بابل توسط دانشجویان دانشگاه تهران..... ۹۸۷
۲۰۹. مکاتبات در خصوص درخواست محسن حکاکیان مبنی بر صدور اجازه احداث درایوبین سینما در جاده ونک ۹۹۳
۲۱۰. گزارش وزارت کشور در خصوص وضع سالنهای سینما و تئاتر شهر تهران از لحاظ سیستم ایمنی ۱۰۰۵

۲۱۱. تصویبنامه هیأت وزیران در خصوص آیین‌نامه مربوط به نظارت بر نمایش‌ها و صدور پروانه نمایش ۱۰۱۰
۲۱۲. قانون راجع به حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان کشور ۱۰۱۴
۲۱۳. مکاتبات در خصوص خرید ساختمان هنرستان عالی موسیقی ۱۰۲۱
۲۱۴. پیشنهاد ساواک مبنی بر اعزام گروه هنرمندان به ترکیه در ایام نوروز. ۱۰۳۶
۲۱۵. گزارش‌های سفارت ایران در واشنگتن در خصوص برگزاری جشن‌های نوروزی در آمریکا..... ۱۰۳۸
۲۱۶. درخواست صدورگذرنامه برای خسرو سینایی ۱۰۴۲
۲۱۷. مکاتبات در خصوص صدورگذرنامه برای تقی معصومی ۱۰۴۴
۲۱۸. طرح پیشنهادی فرخ غفاری راجع به نظارت آثار ادبی و هنری..... ۱۰۴۶
۲۱۹. گزارش وزارت فرهنگ و هنر در خصوص خروج غیرقانونی فیلم گاو از کشور و شرکت در فستیوال ونیز..... ۱۰۵۹
۲۲۰. مکاتبات در خصوص شرکت دسته‌های موزیک نظامی خارجی در مراسم جشن‌های ۲۵۰۰ ساله ۱۰۶۲
۲۲۱. گزارش و صورتجلسه در خصوص افزایش بلیت سینماهای تهران .. ۱۰۶۶

۲۲۲. مکاتبات در خصوص اعزام مهستی و کورس سرهنگ‌زاده به لندن برای شرکت در جشن نوروزی دانشجویان ایرانی. ۱۰۷۵
۲۲۳. مکاتبات در خصوص اعزام دو گروه از هنرمندان به آمریکا و انگلیس برای شرکت در جشن‌های نوروزی دانشجویان ایرانی. ۱۰۸۰
۲۲۴. مکاتبات در خصوص صدور گذرنامه خدمت برای پانزده نفر از هنرمندان ارکستر مجلسی سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران به منظور شرکت در فستیوال رایان در پاریس. ۱۰۸۹
۲۲۵. مکاتبات در خصوص اعزام هنرمندان به آمریکا، ایتالیا، ترکیه و انگلستان. ۱۰۹۴
۲۲۶. پیام تشکر زبیده ثروت (هنرپیشه مصری) از امیرعباس هویدا به جهت پذیرایی از وی در جریان برگزاری جشنواره بین‌المللی فیلم تهران. ۱۰۹۸
۲۲۷. جلوگیری امور سینمایی کشور از نمایش فیلم‌های بی‌ارزش. ۱۱۰۱
۲۲۸. تقاضای صدور گذرنامه برای بهرام ری‌پور به منظور اعزام به ایتالیا و آلمان جهت فراهم نمودن زمینه‌های نمایش فیلم‌های ایرانی در فستیوال بین‌المللی ونیز. ۱۱۰۲
۲۲۹. مکاتبات در خصوص تأمین اعتبار به منظور اعزام گروه سنتی موسیقی ایرانی در فستیوال موسیقی آندلس در الجزایر، به انضمام گزارش نحوه اجرای برنامه موسیقی در فستیوال مذکور. ۱۱۰۴

۲۳۰. مکاتبات در خصوص صدور گذرنامه عده‌ای از هنرمندان به منظور اجرای برنامه‌های هنری در یمن. ۱۱۲۴
۲۳۱. خط مشی و برنامه کار جامعه سینمایی ایران در مراسم جشن‌های دهمین سال انقلاب سفید. ۱۱۲۹
۲۳۲. شعر و نت ارسالی امیرحسین مهرپور به کمیته هماهنگی جشن‌های دهمین سالگرد انقلاب سفید. ۱۱۳۶
۲۳۳. مکاتبات در خصوص برگزاری جشن‌های نوروزی توسط نمایندگی‌های دولت برای دانشجویان ایرانی مقیم خارج از کشور، به انضمام اطلاعیه دانشجویان ایرانی در وین راجع به جشن‌های نوروزی. ۱۱۳۸
۲۳۴. تقدیر و تشکر اسماعیل کوشان از اقدامات دولت در زمینه هزینه مالیات فیلم‌های ایرانی برای پیشرفت صنایع فیلم. ۱۱۵۰
۲۳۵. گزارش سفارت ایران در رم در خصوص برگزاری مراسم بزرگداشت دهه اول انقلاب سفید و درخواست اعزام نوازنده. ۱۱۵۱
۲۳۶. پیشنهاد فرهاد مشکوة (رهبر ارکستر سمفونیک ایران) مبنی بر ایجاد تالاری به منظور اجرای ارکستر سمفونیک. ۱۱۵۳
۲۳۷. درخواست امیر خسرو افشار (سفیر ایران در انگلستان) مبنی بر اعزام گروهی از هنرمندان ایرانی به منظور اجرای برنامه در جشن‌های نوروزی در لندن برای ایرانیان مقیم انگلستان. ۱۱۶۷

۲۳۸. مکاتبات در خصوص رسیدگی به گزارش منصور تبریزی راجع به اقدامات غیرقانونی شرکت مولن روژ و مصطفی اخوان برای اخذ وام از بانک مرکزی به منظور ساخت فیلمی راجع به ایران در جریان جشن‌های شاهنشاهی..... ۱۱۷۰
۲۳۹. تلگرافها، گزارشها و مکاتبات مربوط به اعزام هنرمندان برای اجرای برنامه برای جشن‌های نوروز ایرانیان مقیم خارج..... ۱۱۷۵
۲۴۰. مکاتبات در خصوص برگزاری هفته ایران در بیروت و اجرای برنامه‌های هنری، به انضمام برنامه فعالیت‌های هفته مذکور..... ۱۲۰۷
۲۴۱. انتقاد دکتر شفیع امین (نماینده مجلس شورای ملی) از فیلم ستارخان..... ۱۲۲۱
۲۴۲. درخواست وزارت فرهنگ و هنر مبنی بر تأمین اعتبار لازم برای اعزام هنرمندان به جشنواره کارتاژ در تونس..... ۱۲۲۲
۲۴۳. مکاتبات در خصوص تأمین اعتبار به منظور برگزاری «هفته فیلم ایران» در کشورهای انگلستان، بلژیک، دانمارک، پاکستان، مصر و الجزایر... ۱۲۲۶
۲۴۴. پیشنهاد پرویز سپهبدی (سفیر ایران در دانمارک) در خصوص اهدای یک تخته قالیچه به شخص جلوگیری کننده از نمایش فیلم پانوراما در تلویزیون دانمارک، به انضمام موافقت نخست وزیر در این زمینه..... ۱۲۳۳
۲۴۵. مکاتبات راجع به نمایش فیلم «فروغ جاویدان» در شبه جزیره جاتلند و آلبورگ (دانمارک)..... ۱۲۳۷

۲۴۶. درخواست وزارت امور خارجه مبنی بر پرداخت مابه‌التفاوت کرایه گروه‌های هنری شرکت کننده در جشن‌های نوروزی در میلان ۱۲۳۹
۲۴۷. مکاتبات در خصوص سخنان شمس‌الملوک مصاحب (سناتور) در مجلس سنا راجع به لزوم جلوگیری از نمایش فیلم‌های مبتذل، به انضمام مشروح بیانات نامبرده ۱۲۴۴
۲۴۸. لایحه پیشنهادی راجع به تشکیل شورای عالی حمایت از صنایع فیلم‌های هنری ۱۲۵۲
۲۴۹. گزارش مربوط به وضعیت مالی سینماهای تهران ۱۲۵۴
۲۵۰. درخواست تأمین اعتبار برای اعزام یک گروه هنری به جشنواره از میر ۱۲۵۶
۲۵۱. مکاتبات و تصویب‌نامه‌ها در خصوص خرید ویولن برای آقای بیژن خادم میثاق ۱۲۵۸
۲۵۲. نامه فریدون فرخزاد به امیرعباس هویدا و تقدیم صفحه جدید موسیقی ۱۲۶۸
۲۵۳. مکاتبات در خصوص تأمین اعتبار به منظور اعزام یک گروه هنری به عراق برای شرکت در جشن‌های ۱۷ ژوئیه با توجه به موافقت محمدرضا پهلوی در این زمینه ۱۲۷۰
۲۵۴. مکاتبات در خصوص تشکیل گروه‌ها و انجمن‌های هنرمندان به منظور حمایت مادی و معنوی آنان ۱۲۷۵

۲۵۵. مکاتبات در خصوص آموزش موسیقی کدالی در دبستان‌های ایران . ۱۲۸۴
۲۵۶. عریضه نورالدین آشتیانی، مهدی میثاقیه و بهروز وثوقی راجع به نابسامانی‌های جامعه سینمایی ایران..... ۱۲۹۴
۲۵۷. شکوائیه خانم بهشته (خواننده) از کاهش حقوق و مزایای نامبرده .. ۱۳۰۹
۲۵۸. شرایط شرکت‌های آمریکایی برای فروش فیلم به ایران ۱۳۱۱
۲۵۹. درخواست فریدون فرخزاد از امیرعباس هویدا (نخست وزیر) مبنی بر پرداخت هزینه برگزاری جایزه هنری فروغ فرخزاد..... ۱۳۱۵
۲۶۰. گزارش سفارت ایران در پاریس در خصوص مقالات مندرج در روزنامه‌های پاریس راجع به چهارمین جشنواره جهانی فیلم تهران..... ۱۳۱۹
۲۶۱. مکاتبات در خصوص اعتراض دربابد رسائی نماینده مجلس سنا به پخش فیلم‌های مبتدل در تلویزیون و سینماها..... ۱۳۲۲
۲۶۲. اجازه اعتبار طرح ایجاد استودیوی مجهز سینمایی ۱۳۳۵
۲۶۳. مکاتبه در خصوص جلوگیری از نمایش فیلم محمد پیامبر خدا ۱۳۳۸
۲۶۴. پیشنهاد تجمل حسین راجع به تهیه فیلم «پنجاه سال شاهنشاهی پهلوی در ایران» با همکاری دولت ایران برای تماشای مردم هندوستان..... ۱۳۴۵
۲۶۵. مکاتبات در خصوص تأمین اعتبار برای برگزاری جشنواره فرهنگی بریتانیا

- در تهران، به انضمام فهرست اسامی اعضای کمیته‌های انگلیسی و ایرانی و
تصویب‌نامه هیأت وزیران در این زمینه ۱۳۵۱
۲۶۶. مکاتبات در خصوص خرید دو ویولن نفیس ۱۳۵۷
۲۶۷. اجرای کنسرت توسط دمیس روسوس خواننده یونانی در تهران ۱۳۶۴
۲۶۸. گزارش وزارت امور خارجه از برگزاری هفته فیلم ایران در مسکو ... ۱۳۶۸
۲۶۹. مکاتبات در خصوص فعالیت‌های مربوط به صنعتی شناخته شدن سینمای
ایران ۱۳۷۰
۲۷۰. خلاصه مذاکرات امیرعباس هویدا (نخست وزیر) با لرد درودا و سفیر
انگلستان در ایران راجع به برگزاری جشنواره هنر انگلستان در ایران . ۱۳۷۷
۲۷۱. میزان فروش سینماهای تهران در سال ۱۳۵۵ ..... ۱۳۸۰
۲۷۲. مکاتبات در خصوص آیین‌نامه پیشنهادی درجه‌بندی سینمای ممتاز پنج
ستاره و شرایط چگونگی نمایش فیلم ۱۳۹۲
۲۷۳. قانون تشکیل مرکز ملی امور سینمایی ایران ۱۴۰۹
۲۷۴. موافقت هیأت وزیران با پیشنهاد تهیه فیلم رضاشاه توسط دوسانوا . ۱۴۲۳
۲۷۵. درخواست تأمین هزینه سفر هنرمندان به افغانستان برای اجرای
برنامه ۱۴۲۹

۲۷۶. مکاتبات در خصوص تفویض اختیارات اتاق اصناف در مورد صنف سینماداران به وزارت فرهنگ و هنر ۱۴۳۳
۲۷۷. مکاتبه در خصوص تأمین هزینه خسارات وارده به سینماها در جریان حوادث انقلاب ۱۴۳۹
۲۷۸. مکاتبات و تلگراف‌ها راجع به درخواست آزادی پرویز کیمیای (کارگردان سینما) از زندان ۱۴۴۱

سند شماره ۱

مخالفت علمای همدان با دایر نمودن دستگاه سینماتوگراف در همدان
توسط مسیو چرچیل (تبعه انگلستان)

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

نمره کتاب ثبت: ۲۹۷۴

[تاریخ: ۴ سنبله ۱۳۰۰]

اداره: کل معارف، دایره تعلیمات عالیه

خروج: ۹ سنبله

اسم نویسنده: عیسی صدیق

وزارت جلیله داخله

سواد تلگراف رئیس معارف همدان را لفاً برای اطلاع آن وزارت جلیله ایفاد داشت.

[امضای پیش نویس: عیسی صدیق]

[حاشیه بالا: ۸ سنبله به کابینه اعلام شد.]

سند شماره ۱/۱

[شیر و خورشید]

اداره تلگرافی دولت علیه ایران

نمره کتاب: ۷۱

از: تهران، به: [تهران]، نمره قبض: ۱۹۵۴، نمره تلگراف: ۷۸۶، عدد کلمات: ۸۵، تاریخ اصل: ۲۵، تاریخ وصول: ۲۵، اسم گیرنده: هدایت

مقام منبع وزارت جلیله معارف دامت عظمته

مسیو چرچیل تبعه دولت انگلیس با اجازه اداره معارف دستگاه سینماتوگراف^۱ دایر، سند سپرده فیلم‌های عالی اخلاقی استعمال نماید. بعد از دو هزار تومان مخارج بعضی‌ها القای شبهه نموده اسباب تعطیل شده‌اند. متمنی است امر اکید فرمایید حکومت جلیله رفع توهمات و مساعدت نموده نگذارند یک نفر رعیت خارجه که با نهایت بردباری برای اطاعت قوانین مملکتی حاضر شده، دچار خسارت و در آتیه تولید زحمت نماید. منتظر اقدامات فوری. نمره ۵۱ مدنی

[مهر: ناخوانا]

[مهر:] ورود به تاریخ ۲۸ برج اسد ۱۳۰۰

نمره: ۲۹۷۴

سند شماره ۱/۲

[شیر و خورشید]
وزارت داخله

اداره: غرب

نمره: ۱۰۲۵۰/۲۰۰۵

مورخه: ۲۲ محرم ۲ برج میزان ۱۳۰۰

وزارت جلیله معارف و اوقاف

در جواب مرقومه محترمه نمره (۲۹۷۴)^۱ راجع به مسیو چرچیل تبعه انگلیس که می خواهد سینماتوگراف دایر نماید سواد مراسله جوابیه حکومت همدان لفاً برای مزید استحضار خاطر آن وزارت جلیله ارسال می گردد.

[امضا: ناخوانا]

[مهر: وزارت داخله]

[حاشیه پایین:] حسب الامر ضبط شود. ۱۱ میزان ۱۳۰۰

سند شماره ۱/۳

[شیر و خورشید]

وزارت داخله

سواد: مراسله حکومت همدان

مورخه: ۱۵ محرم ۱۳۴۰

نمره: ۱۵۶۵

مقام منیع وزارت جلیله داخله دامت شوکته

مرقومه نمره ۱۷۳۳ زیارت، اگر چه خود بنده تصدیق دارم که این گونه جلوگیری‌ها خیلی خارج از روبه است لیکن آقای فاضلی و آقای سید عبدالحسین که از علما و مجتهدین این شهرند مانع از این نمایش هستند و می‌گویند این نمایش حرام و خلاف شرع است و هر چه خواستیم آنها را حالی کنیم متقاعد نشدند. با این وصف هر طور مقتضی بدانید مرقوم دارید تا از آن قرار شود.

شعبه تلگراف غرب

سواد مطابق اصل است. [مهر:] وزارت داخله

سند شماره ۲

مکاتبات درخصوص درخواست نیکلا گریگوریانس علی بیگاف
(تبعه شوروی) مبنی بر صدور اجازه تأسیس انحصاری سینماتوگراف

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

به تاریخ: ۴ برج اسد سنه سیچقان تیل ۱۳۰۳^۱

نمره: ۹۳۰۲

وزارت جلیله معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

از جنرال قونسولگری ایران در بادکوبه راپورتی به انضمام عین عرض حال نیکلا
گریگوریانس دایر به تقاضای تأسیس سینماتوگراف در ایران به وزارت امور خارجه
رسیده است که سواد آن را به ضمیمه سواد ترجمه عرض حال تقاضا کننده تلواً
ایفاد داشته خواهشمند است غدغن فرمایید زودتر تکلیف جواب را معین و اشعار
دارند که به جنرال قونسولگری اخطار شود. مراتب به وزارت جلیله فواید عامه هم
ابلاغ شد.

[امضا: ناخوانا]

[مهر: وزارت امور خارجه]

[مهر، بالا: ورود به تاریخ ۵ برج اسد ۱۳۰۳]

نمره: ۳۰۷۹

سند شماره ۲/۱

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

مورخه: ۳۱ ثور ۱۳۰۳ [۱]

نمره: ۲۲۰

اداره: دو سیاسی

سواد: راپورت ژنرال قونسولگری بادکوبه

عین عریضه نیکلاگریگوریانس علی بیگاف مهندس و متخصص در تأسیس کارخانجات سینماتوگراف را که به این جنرال قونسولگری دایر بر تقاضای اعطای امتیاز ایجاد سینماتوگراف در ایران نوشته به آن مقام منیع تقدیم و ضمناً معروض می دارد که مشارالیه با شرایطی که در عریضه قید نموده حاضر است در نقاط مختلفه به قدر لزوم مؤسسات تأسیس و عامه را از اطلاعات مفیده و فیلم های علمی و اخلاقی و اجتماعی بهره مند سازد. متمنی است در صورت قبول پیشنهاد مشارالیه مقرر فرمایند هر چه زودتر جواب صادر گردد تا شخصاً به طرف ایران حرکت نموده و با مقامات مربوطه داخل مذاکرات شود.

[مهر: وزارت امور خارجه]

اداره دوم سیاسی

مطابق است. [امضا: ناخوانا]

سند شماره ۲/۲

[شیر و خورشید]
وزارت امور خارجه

ترجمه عرض حال مسیو نیکولا علی بیگاف
به عنوان جنرال قونسول دولت علیه ایران در بادکوبه
سینماتوگراف^۱ برای معارف هر مملکت اهمیت فوق العاده ای داشته و وسیله
جالب توجهی برای تربیت و تنویر افکار توده اهالی می باشد. متأسفانه این صنعت
مهم تاکنون در ایران طرف توجه لازمه واقع نشده و توسعه پیدا نکرده است. ایران
و مخصوصاً پایتخت آن شهر تهران برای ایجاد کارخانه سینماتوگراف محل بسیار
مناسبی می باشد. چه اولاً در شهر مذکور روزهای روشن در عرض سال خیلی زیاد
بوده و این یکی از شرایط اساسی برای عملیات عکاسی محسوب می شود. ثانیاً
نظر به اعتدال آب و هوا در ایران می توان تمام سال عکس برداری نمود. ثالثاً در
ایران منظرها و دورنماهای طبیعی موجود است که تاکنون محل استفاده برای
سینما واقع نگردیده است. سینماتوگراف در ایران به نظر ما باید پروگرام ذیل را
مجری بدارد:

- ۱) قضایای مهم دولتی را در روی فیلم ضبط کند.
- ۲) تابلوهای ظریف از حیات ایران و بهترین و قشنگ ترین افسانه های ملی
ایرانی را به شکل نمایش ترتیب داده و روی فیلم بردارد. این قبیل فیلم ها احتمال
دارد نه فقط در ایران بلکه در تمام اروپا و آمریکا طرف توجه واقع شود.
- ۳) تألیفات برجسته ادبی و تاریخی شعرا و مؤلفین ایرانی و اروپایی راجع به
حیات و اخلاق و عقاید اعصار متفرقه را در روی فیلم مجسم نماید.
- ۴) فیلم های مخصوص معارفی و علمی و فلاحتی و صنعتی را که ممکن است

۱. در اصل: نگراف؛ اصلاح در همه موارد.

برای توسعه معارف و معلومات در بین توده اهالی بسیار مفید واقع گردد تهیه نماید. ایجاد کارخانه سینما و تئاترهای سینما در ایران باعث ترقی صنعت شده و برای پیشرفت معارف و اقتصاد مملکت اهمیت بزرگی خواهد داشت.

نظر به مراتب فوق و به اطمینانی که در پیشرفت این امر در ایران دارند یک دسته اشخاصی که دارای همه نوع لوازم و ادوات و آلات می باشند حاضر هستند صنعت سینما را در ایران تأسیس نموده و بلادرنگ شروع به عمل نمایند. بنابراین از جناب عالی خواهشمند است در نزد دولت علیه ایران اقدامات لازمه را به عمل بیاورند که به ما در تحت شرایط ذیل اجازه تأسیس کارخانه سینما در ایران داده شود:

۱ - دولت ایران حق انحصاری برای تأسیس کارخانه سینما و عکس برداری مطابق پروگرام مذکوره در فوق و همچنین ایجاد و به کار انداختن تئاترهای سینما را به ما اعطا نماید.

۲ - ما حق خواهیم داشت کارخانه و سینما را در تهران تأسیس و در هر نقطه [ای] از نقاط ایران عکس برداری نموده و تئاترهای سینما دایر سازیم.

۳ - پروگرام کلیه عملیات ذیل قبلاً به تصویب اولیای دولت ایران خواهد رسید.

۴ - مخارج کلیه عملیات لازمه برای ایجاد و تأسیس تشکیلات فوق الذکر تماماً به عهده خود ما خواهد بود.

۵ - برای نیل به مقصود فوق دولت ایران اراضی خالی و ساختمانها برای تأسیس کارخانه و سینما و دایر نمودن تئاترهای سینما و غیره برای مدت معین به ما واگذار خواهد نمود.

۶ - پس از آن که اساساً مسأله ایجاد صنعت سینما از طرف دولت ایران حل و تسویه شد شرایط تفصیلی طرفین در موقع انعقاد قرارداد مخصوص آن معین و مشخص خواهد گردید. امضا: ن. علی بیگ اف

مطابق است. [امضا: ناخوانا]

[مهر:] وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

سند شماره ۲/۳

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

اداره کل معارف

دایره تعلیمات عالیہ

نمره عمومی: ۳۰۷۹

تاریخ تحریر: ۸ برج سنبله سیچقان ئیل ۱۳۰۳

وزارت جلیله امور خارجه

شرحی که در ضمن مرقومه نمره ۹۳۰۲ راجع به تقاضای نیکلاگریگوریانس در خصوص امتیاز سینماتوگراف ایران مرقوم داشته بودند واصل و از مراتب استحضار حاصل گردید. نظر به این که صدور چنین امتیازی از خصایص وزارت فواید عامه و کمیته دایمی امتیازات است لهذا با مراجعه به آن وزارت جلیله اقدام مقتضی خواهند فرمود.

[امضا: ناخوانا]

سند شماره ۳

دعوت از مقامات بلند پایه نظامی برای شرکت در کنسرت کلوب ورزش
صاحب منصبان

[شیر و خورشید]

نمره: ۱۴

مورخه: ۹ مهر ماه ۱۳۰۴

سواد کاغذ کلوب صاحب منصبان

خدمت جناب مستطاب آقای... زید اجاله

نظر به این که برای تشویق و ترویج موسیقی ایران کنسرتی در کلوب ورزش صاحب
منصبان به معرض نمایش گذاشته خواهد شد لذا خواهشمند است به آقای
ابوالحسن خان اقبال السلطان اجازه داده شود در کنسرت مزبور شرکت نمایند.

رئیس کلوب ورزش صاحب منصبان

رضا قلی خان

سند شماره ۳/۱

نمره: ۱۳

[تاریخ: ۱۰ مهر ماه ۱۳۰۴]

آقای ابوالحسن خان اقبال السلطان

برحسب دعوتی که آقای سرهنگ رضا قلی خان، رئیس کلوب ورزش
صاحب منصبان نموده اند لازم است در موقعی که به شما اطلاع می دهند در
کنسرت کلوب صاحب منصبان حاضر شوید.

سند شماره ۸

موافقت نخست وزیری با انتقال مدرسه موزیک به وزارت جنگ

[شیر و خورشید]

وزارت جنگ

اداره: ارکان حرب کل قشون

دایره: تنظیمات کل

نمره: ۱۴۲۰۲/۱۷۲

تاریخ: ۹ فروردین ماه ۱۳۰۵

مقام منبع ریاست محترم وزرای عظام

بر طبق راپورت رئیس دایره موزیک کل قشون، وزارت جلیله معارف یک باب مدرسه موزیک دایر نموده که عده‌ای از محصلین نظامی و غیرنظامی در آنجا مشغول تحصیل می‌باشند. چون از مدرسه مزبوره وزارت جنگ ممکن است بیشتر استفاده نماید و به اضافه قسمت اعظم محصلین هم نظامی می‌باشند متمنی است در صورت موافقت مقرر فرمایند مدرسه موزیک فوق‌الذکر با بودجه فعلی و اثاثیه موجوده از وزارت معزی‌البها به وزارت جنگ انتقال یابد.

[امضا: ناخوانا]

[مهر: وزارت جنگ]

[حاشیه راست:] به عرض برسد. ۱/۱۰

[مهر:] ورود به کابینه ریاست وزرا

به تاریخ: ۱۳۰۵/۱/۱۴

نمره: ۴۸۵

[مهر:] آرشیو کابینه ریاست وزرا

سند شماره ۴/۱

[شیر و خورشید]

ریاست وزرا

وزارت جلیله معارف و اوقاف

از وزارت جلیله جنگ تقاضا شده است مدرسه موزیک که در آن وزارتخانه تأسیس شده است با بودجه فعلی و اثاثیه آن به وزارت جنگ انتقال داده شود. نظر به این که قسمت عمده [ای] از محصلین مدرسه مزبوره نظامی هستند و ممکن است بیشتر مورد استفاده آن وزارتخانه واقع شود حق این است که تقاضای وزارت جنگ به موقع اجرا گذارده شود. در این صورت بهتر است که مدرسه مزبوره را با بودجه فعلی و اثاثیه آن به طوری که تقاضا شده است به وزارت جنگ انتقال بدهید.

[حاشیه پایین:] شفاهاً حضرت اشرف به آقای کفیل وزارت معارف دستور دادند که حذف اعتبار مدرسه موزیک از بودجه وزارت معارف اشکالی ندارد لکن ضمیمه نمودن آن به بودجه وزارت جنگ محل اشکال خواهد بود و بهتر است قبلاً با رئیس کل مالیه و وزارت جنگ در این باره مذاکره و قضیه را قطع کنید تا مراسله قطعی نوشته شود. ۱/۲۰

[مهر:] آرشیو کابینه ریاست وزرا

سند شماره ۵

دعوت یوسف مشار (کفیل وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه) از تیمورتاش (وزیر دربار) به منظور شرکت در جلسه امتحان محصلین مدرسه موزیک، به انضمام برنامه کنسرت محصلان مدرسه مذکور

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

تاریخ: ۳/۸ سنه ۱۳۰۵

نمره: ۱۱۸۳/۸۳۳

اداره: کل معارف

دایره: تعلیمات مرکز

جناب مستطاب اجل آقای وزیر دربار پهلوی

مجلس امتحان محصلین مدرسه موزیک یوم جمعه سیزدهم خرداد سه ساعت قبل از ظهر در مدرسه مزبوره (جنب دارالفنون) منعقد می شود خواهشمند است مجلس امتحان را به قدوم مبارک مزین بفرمایید.

[امضا: یوسف مشار]

[حاشیه پایین، به خط تیمورتاش:] ضبط شود.

سند شماره ۵/۱

پروگرام

مقام‌های موسیقی که به توسط محصلین مدرسهٔ موزیک که دورهٔ مدرسه را به اتمام رسانیده‌اند در روز جمعه ۱۳ خردادماه ۱۳۰۵ مترنم می‌شود.

ارکستر (دسته نوازندگان) به توسط محصلین مدرسه

اسامی مصنفین	اسامی مقام‌ها	اسامی اسباب	اسامی محصلین	
پ. بونیون	پلوتی در (باران طلائی)	کلارینت	حسن آقا سال ششم	۱
میشل بلژره	الیزابت دورومانی	ترمبون	محمد آقا	۲
ا. داماره	پی‌زیکاتو	فلوت	مسیب آقا سال ششم	۳
هانری بوسه	کانزون	هوبوا	میرزا ضیاءالدین سال ششم	۴
ه. کلوزه	کنسرتی نوآلگرو	کلارینت	مسیب آقا	۵
کلودفیوه	تاران تل	ویولن	میرزا ضیاءالدین	۶
داوید پوپه	وی انس	ویولن سل	علی‌خان سال سوم	۷
ش. گوند	فوس	ویولن	حسن آقا سال ششم	۸
ش. داویدف	رومانس	ویولن سل	مسیب آقا سال ششم	۹
سه نفری باهم	سمفونی	ویولن	میرزا ضیاءالدین	۱۰
		ویولن	حسن آقا	
		پیانو	مسیب آقا	
ژنو هوبای	هجراتی	ویولن	مسیب آقا	۱۱
ژوزف آسکه	دانس آندالوز	پیانو	میرزا ضیاءالدین	۱۲
پ. جای کوبسکی	لابیل اوپو درمانت	پیانو	حسن آقا سال ششم	۱۳
بتھون	نمره ۱۴ سوناتا	پیانو	مسیب آقا	۱۴
			فانتزی در دستگاه ماهور ارکستر به توسط محصلین مدرسه	۱۵
			خوانندگان	۱۶
			نواختن مارش‌های نظامی که به توسط محصلین فوق‌الذکر ترکیب و تصنیف شده	۱۷

PROGRAMME

terminer les morceaux de musique qui seront exécutés par les élèves qui viennent cour de l'école de musique

ORCHESTRE PAR LES ELEVES

1	HassanAgha 6.eme classe	Clarinette	La pluie d'Or	P.Bouillon
2	Mohammad Agha " "	Trombone	Elisabeth de Michel	Bleger
			Roumanie	
3	Mossayebe Agha " "	Flute	Pizzicato	E.Damare
4	Mirza Ziaeddin " "	Haut-bois	Canzone	Henri Bousser
5	Mossayebe Agha " "	Clarinette	Concertino allegro	H. Klose
6	Mirza Ziaeddin " "	Violon	Tarentelle	Claud Fievét
7	Ali Khan 3.eme classe	Violoncelle	Wie einst in schoner Tagen	David Popper
8	HassanAgha 6.eme classe	Violon	Faust (opera)	Ch. Gounod
9	Mossayebe Agha " "	Violoncelle	Romance	Ch. Davidoff
	Mirza Ziaeddin " "	Violon		
10	Hassan Agha " "	Violon	Petit symphonie Trio	
	Mossayebe Agha " "	Piano		
11	Mossayebe Agha " "	Violon	A.Hugues Heermann	Jeno Hubay
			Hejre Kati	
12	Mirza Ziaeddin " "	Piano	Danse andalouse	Joseph Ascher
13	Hassan Agha	Piano	La belle au bois dormant	P.Tchaikobsky
14	Mossayebe Agha " "	Piano	No. 14 (Sonate)	Beethoven
15	Fantaisi sur Avaze Mahour (Persane) orchestre par les élèves			
16	Choeur			
17	Marches-militaires composees par les élèves susdits			

سند شماره ۶

مکاتبات در خصوص پرداخت بهای بلیت کنسرت مدرسه عالی
موسیقی

۷ اسفند ۱۳۰۵ [۱]

قربانت گردم

حسب الامر بلیت‌های مرحمتی را برداشته مبلغ بیست و چهار تومان لفاً تقدیم
می‌دارد ولی جسارتاً عرض می‌کند که فدوی یک نفر بیشتر نیستم و چهار بلیت
برای فدوی خیلی^۱ زیاد بود. زیاده تصدیع خاطر محترم است.

جواد

[امضا]

[حاشیه پایین، به خط تیمورتاش: ۲۴ تومان نسخ است اعاده شد. ضبط شود.

سند شماره ۶/۱

ریاست وزرا

جمعه ۲۵ فوریه

یادداشت محترمه راجع به پرداخت قیمت بلیت کنسرت عز وصول بخشید.
محترماً زحمت می‌دهد که مبلغ شش تومان قیمت بلیت ارسالی در اول اسفند به
مهدی نام که حامل پاکت وزارت جلیله دربار بود پرداخته شده است. دیگر بلیت

دیگری به این جانب نرسیده است.

محمود جم

[امضا]

[حاشیه پایین، به خط تیمورتاش:] ضبط شود.

سند شماره ۶/۲

۷ اسفند ماه ۱۳۰۵

حضور مبارک بندگان حضرت مستطاب

اجل اکرم افخم اشرف عالی آقای وزیر دربار پهلوی دامت شوکته

در جواب رقیمة محترمه محتوی بلیت نمایش مدرسه عالی موسیقی باکمال تأسف خاطر مقدس را مستحضر می دارد که چون برای همان شب دعوتی قبلاً قبول کرده بود لذا متعذر است و مجبوراً بلیت مرحمتی را جوفاً تقدیم داشت. موقع را مغتنم دانسته و با تجدید مراتب ارادت صمیمانه مصدع است.

مدیر کل گمرکات

مولیترا

[امضا]

[حاشیه راست، به خط تیمورتاش:] در جزء صورت ثبت شود که بلیت را اعاده داده اند.

[حاشیه پایین، به خط تیمورتاش:] بلیت نسخ است مسترد شد. ضبط شود.

سند شماره ۶/۳

۲۳ شعبان

قربانت شوم

مرقومه عالی متضمن سه طغرا بلیت نمایش کنسرت عالی موسیقی زیارت گردید موقعی که تشریف فرمای تهران شده بودید به وسیله مختصری وقت برای شرفیابی و عرض تبریک ورود خواستم. گماشتگان پاکت را رسید نموده بودند ولی به جواب آن نائل نگردید. فعلاً قیمت بلیت‌ها را با عین بلیت تقدیم نمود زیرا از وضعیت آنها معلوم بود که شب کنسرت ازدحام زیاد و جا خیلی تنگ^۱ می‌باشد. بنابراین بلیت‌ها را عودت داد که به سایرین مرحمت فرمایید. متشکرم که در انجام فرمایشات گاه‌گاهی یادآوری می‌فرمایید.

اسماعیل قشقایی

[امضا]

[حاشیه راست، به خط تیمورتاش:] در نظر دارم که برای ایشان وقت تعیین کردم چرا کاغذ نرسیده است؟
[حاشیه پایین، به خط تیمورتاش:] هجده تومان^۲ نسخ است. اعاده شد. ضبط شود.

۲. هجده تومان به خط سیاق نوشته شده است.

۱. در اصل: تنک.

سند شماره ۶/۴

با کمال مسرت و خوشوقتی مبلغ سی تومان^۱ راجع به پنج عدد بلیت ارسالی مدرسه موسیقی لفا^۲ ایفاد^۲ داشت.

خزعل

[امضا]

[حاشیه پایین، به خط تیمورتاش:] وجه به آقا هم داده شد. ضبط شود.

سند شماره ۶/۵

حضور محترم حضرت مستطاب

اجل اکرم افخم آقای وزیر دربار پهلوی دامت شوکته

با کمال احترام جسارت می‌ورزد: یک طغرا بلیت نمایش به منفعت مدرسه عالی موسیقی به مبلغ شش تومان از طرف حضرت مستطاب عالی به عنوان بنده فرستاده شده بود. با نهایت میلی که به قبول و اطاعت امر محترم داشتم ولی چون مبلغ مزبور با بودجه بنده متناسب نبود از قبول آن با نهایت خجالت معذور و لفاً اعاده می‌دهد و استدعا می‌کند مقرر فرمایند به جای آن یک بلیت مناسب‌تری برای بنده ارسال دارند.

[امضا: ناخوانا]

۱. سی تومان به خط سیاق هم نوشته شده است. ۲. در اصل: انفاد.

سند شماره ۷

برگزاری کنسرت توسط علینقی وزیری به منفعت مدرسه عالی موسیقی، به انضمام اسامی دعوت شدگان به کنسرت مذکور

در تحت توجه مخصوص حضرت مستطاب اجل اکرم آقای تیمورتاش وزیر دربار پهلوی دامت شوکتہ نمایش سن‌های مختلف با کنسرت و قطعات دیگر از ترکیبات جدید آقای وزیری در شب یازدهم اسفند ۱۳۰۵ به منفعت مدرسه عالی موسیقی در سالن گراند هتل داده خواهد شد.

بلیت لژ ردیف اول سی تومن برای چهار نفر

دوم بیست و پنج تومن   ۰   ۰   ۰
صندلی درجه اول شش تومن

حضرت اشرف آقای	امیر جنگ (لژ ردیف اول برداشته‌اند)
رئیس الوزرا	سرهنگ مرتضی خان (لژ ردیف اول برداشته‌اند)
وزیر دربار	آقای کریم آقاخان (لژ ردیف اول برداشته‌اند)
وزیر جنگ	امیر اکرم
وزیر معارف	صارم الدوله
وزیر داخله	بیات (لژ ردیف اول برداشته‌اند)
وزیر خارجه	
وزیر مالیه	حضرت اجل آقای
وزیر عدلیه	دبیراعظم
وزیر فلاحه	مجلل الدوله
فرمانفرما	معاون الدوله
وثوق الدوله	آصف السلطنه

۲

۲

۲

میر شکار	=	بدر
دیبا	=	مهندس الممالک
امیر آخور	=	عز الملک
کالسکه چی باشی	=	ناصر
شاطر باشی	=	میرزا کاظم خان
مسیو مولیتر	=	عبدالله خان
مسیو ذکرکر	=	آریان
مسیو دلکروا	=	ابتهاج السلطان
مسیو واهر نکامف	=	کاظمی
	=	امیرخان
آقایان آمریکایی ها		
جناب دکتر میلیسپو		آقایان معاونین
مستر پرین	=	جناب آقای پاکروان
مستر بنیوال	=	فطن الملک
مستر اسپیکس	=	منصور السلطنه
مستر کلمن	=	منصور الملک
مستر هایسگل	=	شکوه الملک
مستر پلند	=	مشار اعظم
مستر ریبر	=	
مستر موریس	=	رهنما
مستر مکاسکی	=	مدیر الملک
مصدق الدوله	=	
موسس خان	=	آقایان مدیرکل ها
نصر	=	جناب آقای انتظام السلطنه
سلطان حسین میرزا	=	منتظم الدوله
میرزا اسحق خان	=	عظیمی
میرزا یانس	=	شقایق

	سردار همایون	اویسی	=	=
		ارسن خان	=	=
	آقایان اعیان	عبدالباقی میرزا	=	=
	حضرت مستطاب اجل آقای	مهرآوران	=	=
	نصیرالدوله بدر	دکتر ولی الله خان	=	=
۵	شیخ خزععل			
۳	سردار عشایر	آقایان نظامیان		
۴	مرتضی قلی خان	جناب آقای سرتیپ شبیانی		
۳	سردار اسعد	سرتیپ محمدحسین خان	=	=
	بهرامی رئیس صحیه	سرتیپ جعفرقلی آقا	=	=
	بهاءالملک	امیر لشکر اسماعیل خان	=	=
	سردار معظم کردستانی	سرتیپ ناصرالدوله	=	=
	امیراعظم (خریده است)	سرتیپ امیر موثق	=	=
	سردار اکرم	سرتیپ عبدالرضا خان	=	=
۳	آقامیر	سرتیپ علی خان	=	=
	سردار معتمد	سردار رفعت	=	=
	ناصرالدین میرزا	سردار منتخب	=	=
	عضد السلطان	حصن الدوله	=	=
	نصرت السلطنه	سرتیپ فضل الله خان	=	=
	امین الضرب	سرهنگ رضاقلی خان	=	=
۴	خوشتاریا	جهانبانی	=	=
۳	طومانیانسها	سرهنگ خان باباجان	=	=
۴	امیر همایون	سرهنگ حاجی میرزا احمدخان	=	=
	مشیرالدوله	سرهنگ محمدباقرخان	=	=
	مؤتمن الملک	سرهنگ شعری	=	=
	حاج معین التجار	سرهنگ مختاری	=	=
	میرزا حسین خان علاء	سردار مدحت	=	=

سند شماره ۸

درخواست کمیسیون نمایش از تیمورتاش (وزیر دربار) مبنی بر
پرداخت بهای بلیت نمایش سیروس کبیر

تاریخ: ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۰۶

روزنامه «کوشش»

«تهران»

حضور مبارک حضرت مستطاب اجل اکرم

امجد اشرف آقای تیمورتاش وزیر محترم دربار پهلوی دامت شوکته
با کمال احترام زحمت می دهد: به طوری که خاطر مبارک مطلع است نمایش
سیروس کبیر، شب یکشنبه ۳۱ اردیبهشت در سالن گراند هتل به معرض [نمایش]
داده می شود. یک قطعه کارت به مبلغ پنجاه تومان چندی قبل حضور حضرت
اشرف تقدیم شده و اینک چون موقع نمایش نزدیک است تمنی دارد مقرر فرمایند
وجه آن حواله شود. موجب کمال امتنان است. احساسات صمیمانه را تقدیم
می دارد.

کمیسیون
به منفعت
نمایش
کوشش

[حاشیه پایین، به خط تیمورتاش:] ضبط شود.

سند شماره ۹

موافقت رضاشاه با پیشنهاد وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
مبنی بر انتصاب علینقی وزیری به ریاست مدرسهٔ موزیک

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

به تاریخ: ۲/۱۳ سنه ۱۳۰۷

اداره: کل معارف

نمره: ۲۷۶۱/۸۶۱

سواد مراسله نمره: ۲۷۶۱/۸۶۱

وزارت جلیلهٔ دربار پهلوی

مدرسهٔ موزیک یکی از مدارسی است که از بدو^۱ تشکیل تاکنون در تحت نظر وزارت معارف اداره می‌شود و ضرورت وجود آن برای تربیت متخصصین فنون موسیقی و تهیهٔ رؤسای دسته‌های موزیک جهت^۲ وزارت جلیلهٔ جنگ می‌باشد. یک قسمت از معلمین این مدرسه هم از صاحب منصبان قشونی هستند که پرداخت حقوق آنها نظر به تبصرهٔ مصوبهٔ مجلس شورای ملی از اسفند سال گذشته نامقدور است. معلمین مشارالیه هم، نظر به همین وضعیت، از ادامه به تعلیم تعلل می‌ورزند و امور مدرسه از این رو خیلی مختل شده است. به تصور این که شاید انتقال مدرسهٔ موزیک به وزارت جلیلهٔ جنگ تسهیلی در کار معلمین پیش می‌آورد و آن وزارتخانه می‌تواند حقوق آنها را بدون تنقید به تبصره بپردازند با ارکان حرب محترم کل قشون مذاکره شد و معلوم گردید که این مشکل از طریق دیگر برای وزارت جلیلهٔ جنگ نیز در پیش است. این بود که در نظر گرفته شد ریاست مدرسه و

تدریس و دروس علمی موسیقی به آقای علینقی خان وزیرى واگذار شود و موافق تحقیقات و مطالعاتی هم که به عمل آمده بدین ترتیب وضع مدرسه خیلی بهتر از سابق اداره خواهد شد. ولی قبل از اجرای این تصمیم لازم آمد نظر آن وزارت جلیله را از جریان امر مستحضر ساخته و ضمناً تمنی نماید چنانچه نظر مخالفی با ترتیب مزبور ندارند زودتر اعلام فرمایند تا اقدامی که مقتضی است به عمل آید.

سند شماره ۹/۱

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

به تاریخ: ۳ خرداد ماه سنه ۱۳۰۷

نمره: ۴۵۳۵/۱۴۳۷

اداره: کل معارف

دایره: مستظرفات

وزارت جلیله دربار پهلوی

سیزدهم اردیبهشت شرحی راجع به مدرسه موزیک عرض شده بود تاکنون بلاجواب مانده، سواد معروضه سابق تلواً تقدیم می شود تا مقرر فرمایند زودتر نظریات آن وزارت جلیله را نسبت به مدرسه مزبور اشعار دارند.

[امضا: عنایت الله سمیعی]

[مهر:] وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

سند شماره ۹/۲

[شیر و خورشید]

وزارت دربار پهلوی

نمره کتاب: ۱۰۶۳

تاریخ خروج: ۵ خردادماه ۱۳۰۷

تاریخ تحریر: ۵ خردادماه ۱۳۰۷

اسم پاکنویس کننده: سید حسن

وزارت جلیله معارف و اوقاف

مدلول مراسله نمره (۲۷۶۱/۸۶۱) به عرض خاک پای مبارک همایونی رسیده و تفویض ریاست مدرسه و تدریس دروس علمی موسیقی به آقای علینقی خان وزیر مورد تصویب ملوکانه واقع شده، امر مطاع مبارک شاهنشاهی را در این موضوع ابلاغ می نماید.

وزیر دربار پهلوی

سند شماره ۱۰

استعلام وزارت امور خارجه در خصوص درخواست جرج اریکل
راجع به تهیه فیلم‌هایی برای معرفی ایران در خارج

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

به تاریخ: ۲۶ اردیبهشت ماه سنه ۱۳۰۷

اداره: سوم سیاسی

نمره: ۲۶۲۹/۳۵۵

وزارت جلیله دربار پهلوی

برای استحضار خاطر مبارک معروض می‌دارد که مستر جرج اریکل Mr George Ericole نام آمریکایی از طرف یک کمپانی بزرگ سینمایی آمریکا به ایران مأمور شده و اظهار می‌دارد که چون فیلم‌هایی که سابقاً از ایران برداشته شده آن طوری که باید ایران را معرفی نمی‌نمود لهذا درصدد است فیلم‌هایی که به طور شایسته ایران امروز را در دنیا معرفی نماید تهیه کند. مشارالیه با آقای رئیس اداره سوم سیاسی وزارت امور خارجه ملاقات و اظهار کرده است که حاضر است عملیات خود را در تحت نظارت و موافق میل مأمورین دولت انجام دهد و نیز یک نسخه از فیلم‌هایی را که تهیه خواهد کرد به دولت تقدیم نماید. لازم دید مراتب را معروض دارد تا اگر اجازه فرمایند مشارالیه شرفیاب شده مطالب خود را عرض نماید. بدیهی است در صورت اجازه، وزارت امور خارجه هم در حدود خود تسهیلات لازمه را معمول خواهد داشت.

[امضا: فتح‌الله پاکروان]

[مهر: وزارت امور خارجه]

[حاشیه بالا: ضبط شود.]

سند شماره ۱۱

پیشنهاد علینقی وزیری (رئیس مدرسه موزیک) مبنی بر استخدام روح الله خالقی و علی اکبرخان برای تدریس در مدرسه مذکور

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

اداره: معارف

به تاریخ: ۴/۱۸ سنه ۱۳۰۷

نمره: ۵۸

مقام منبع وزارت جلیله متبوعه دامت شوکته

آقای علینقی خان وزیری رئیس مدرسه موزیک مطابق دو ورقه منضمه پیشنهاد نموده است که آقای روح الله خان خالقی برای هجده ساعت درس ویولن و تئوری به ماهی چهل تومان و آقای علی اکبرخان برای ۱۲ ساعت نت نویسی با ماهی دوازده تومان برای مدرسه مزبور استخدام شوند. اداره معارف با این پیشنهاد موافق و مستدعی است در صورت تصویب امر و مقرر فرمایید اداره محترم پرسنل مشارالیهما را کنترات نمایند.

رئیس اداره معارف

[امضا: علی اصغر حکمت]

[حاشیه پایین، اول]: تا پروگرام تصویب شود تأمل نمایید. [امضا: ناخوانا]

۷/۴/۲۳

[حاشیه پایین، دوم]: آقای راستکار نگاهدارند.

[حاشیه پایین، سوم]: ضبط.

سند شماره ۱۱/۱

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

مقام منبع وزارت جلیله معارف دامت شوکته

مطابق ماده چهار پیشنهادی که در موضوع اصلاحات مدرسه موزیک تقدیم نموده و تصویب فرمودید آقای روح الله خان خالقی را با ماهی چهل تومان برای هجده ساعت درس ویولن و تئوری پیشنهاد می نمایم که مقرر فرمایید از بیستم خرداد (برای تهیه کتاب و دستور این دروس) به سمت معلمی کنترات نمایند.

[امضا: علینقی وزیر]

سند شماره ۱۱/۲

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

مقام منبع وزارت جلیله معارف دامت شوکته

مطابق ماده چهار پیشنهادی که در موضوع اصلاحات مدرسه موزیک تقدیم نموده و تصویب فرمودید آقای علی اکبرخان را با ماهی دوازده تومان برای ۱۲ ساعت نت نویسی پیشنهاد می نمایم که مقرر فرمایید از بیستم خرداد به سمت معلمی و نت نویسی کنترات نمایند.

[امضا: علینقی وزیر]

سند شماره ۱۲

مکاتبه نادر آراسته (حکمران بندر پهلوی) در خصوص اعتراض ویس کنسولگری شوروی در بندر پهلوی نسبت به جلوگیری رئیس پلیس غازیان از اجرای نمایش بدون مجوز شهرداری توسط کلوب اتباع شوروی در بندر مذکور، به انضمام مکاتبات صورت گرفته در این زمینه

[شیر و خورشید]

وزارت داخله

حکومت بندر پهلوی

به تاریخ: ۳۰ ماه مهر سنه ۱۳۰۷

نمره: ۹۳۳

دایره: دفتر

ضمیمه: ۶ ورقه سواد

مقام منیع وزارت جلیله دربار اعظم پهلوی دامت عظمته

برای استحضار خاطر مبارک بندگان حضرت اشرف مبادرت به عرض مراتب ذیل می نماید: اتباع دولت شوروی در پهلوی دارای دو کلوب در محوطه شیلات و شهر می باشند که اغلب اوقات در آن کلوب ها نمایش می دهند. مأمورین نظمیه بر حسب دستوراتی که از مرکز دارند از آنان مطالبه اجازه می کنند که قبل از نمایش باید تحصیل نمایند.

لیله ۲۶ شهریور ماه، در کلوب واقع در شیلات، قصد داشته اند نمایشی بدهند و چون اجازه حاصل نکرده بودند مأمورین پلیس ممانعت نموده در نتیجه نمایش معروض موقوف و براهین واقع ژنرال قونسول رشت به فدوی مراجعه کرده اظهار دلتنگی نمود.

فدوی جواب داد که بر طبق مقررات مملکتی برای کلیه نمایش ها باید قبلاً کسب اجازه نمود و مأمورین پلیس در امور اجتماعی دستورات مخصوصی دارند که بر

طبق آن رفتار می نمایند. ولی ژنرال قونسول اظهار داشت که در رشت، تهران و سایر نقاط در کلوب های شوروی، موقعی که نمایشات (بسته) یعنی فقط برای اتباع شوروی داده می شود معمولاً کسب اجازه نمی کنند. در عقبه این مذاکرات ویس قونسول شوروی در پهلوی مراسله نمره ۴۸۴ را مبنی بر اعتراض به این قضیه ارسال داشته، فدوی نیز شرحی تحت نمره ۸۱۱ به وزارت جلیله داخله عرض و سواد مراسله نمره ۴۸۴ را تقدیم و استدعای تعیین تکلیف نمود. تاکنون جواب معروضه فوق الذکر داده نشده و لیلۀ ۲۸ مهر ماه جاری در همان کلوب بدون کسب اجازه مقدماتی قصد نمایش دیگر داشته مأمورین پلیس در صدد ممانعت برآمده به فدوی مراجعه کرده، ویس قونسول شوروی هم که در کلوب حضور داشته تلفناً تقاضا نموده بود که چون نمایش (بسته) و فقط برای اتباع شوروی است ممانعت به عمل نیاید. فدوی نیز برای حفظ روابط دوستانه تقاضای ویس قونسول مزبور را پذیرفته، دستور داد که آن شب را ممانعت ننمایند. به این جهت هم نمایش جریان یافته بود ولی ویس قونسول شوروی صبح ۲۸ مهرماه جاری شرحی تحت نمره ۵۴۳ به عنوان اعتراض که چرا رئیس شعبه پلیس غازیان در محل نمایش حضور داشته، با لحن شدید نوشته، اعتراض سخت کرده است. اینک سواد مراسلات نمره ۴۸۴ و نمره ۵۴۳ ویس قونسول و جوابیه نمره ۹۲۱ با راپرت های نمره ۸۱۱ و نمره ۹۲۱ معروضه به وزارت جلیله داخله برای استحضار خاطر مبارک تلواً تقدیم می گردد.

در خاتمه فقط توجه شخص حضرت اشرف را معطوف به مراتب ذیل می دارد: به طوری که ملاحظه می فرمایند ویس قونسول جدید در نوشتجات رعایت نکات لازمه را ننموده از حدود خود تجاوز می کند. مستدعی است در صورتی که مقتضی بدانند در این قضایا اقدام فرمایند که حضرات تکلیف خودشان را دانسته متدرجاً بر تقاضاهای خود نیفزایند و تولید اشکالات ننمایند. فعلاً فدوی دستور داده است که چند روزی از طرف نظمیه به مسالمت رفتار شود تا هر قسم دستور بفرمایند از همان قرار رفتار شود. منتظر اوامر مطاع مبارک است.

فدوی نادر آراسته

[امضا]

سند شماره ۱۲/۱

[شیر و خورشید]

وزارت فلاح و تجارت و فوائد عامه

اداره پرت پهلوی

سواد مراسله نمره: ۸۱۱

مورخه: ۱۳۰۷/۶/۲۹ [۱]

مقام منبع وزارت جلیله داخله دامت شوکته

به طوری که قبلاً خاطر مبارک را مستحضر نموده اتباع شوروی در پهلوی دارای دو کلوب می باشند که یکی از آنها در محوطه شیلات واقع شده و دیگری در شهر می باشد و نظامنامه آن کلوبها قبلاً تحت نمره ۵۱۵ تقدیم گردیده ولی تاکنون دستوری راجع به آن نرسیده است.

لیله ۲۶ شهریور در کلوب شیلات قصد نمایش داشته ولی از طرف نظمی به عنوان این که اجازه تحصیل نکرده بودند جلوگیری و بالاخره نمایش موقوف می گردد.

در نتیجه ژنرال قونسول رشت به ملاقات بنده آمده از این اقدام نظمی اظهار دلتنگی نمود. جواباً گفته شد مقررات مملکتی باید مراعات شود ولی ژنرال قونسول اظهار داشت که تاکنون در رشت و تهران و نقاط دیگر کلوبهای شوروی موقعی که برای اتباع شوروی فقط نمایش می دهند کسب اجازه نمی نمایند مگر این که نمایش عمومی باشد که اجازه کسب می شود. در عقبه این مذاکرات ویس قونسول دولت شوروی کتباً اعتراض خود را ابراز و ناچار مراتب را به عرض می رساند و سواد مراسله اعتراضیه ویس قونسولگری شوروی را نیز تلواً تقدیم

می‌دارد تا هر نحو مقتضی بدانند امر فرمایند رفتار شده جواب هم داده شود.^۱
 حکمران و رئیس پرت
 (امضا نادر آراسته)

سواد مطابق اصل است. [امضا: رضا آذرخشی]

سند شماره ۱۲/۲

[شیر و خورشید]

وزارت فلاح و تجارت و فوائد عامه

اداره: پرت پهلوی، سواد مراسله نمره: ۹۳۱، مورخه: ۳۰ مهر ماه ۱۳۰۷

مقام منیع وزارت جلیله داخله دامت شوکته

در تاریخ ۲۹ شهریور ماه سال جاری شرحی تحت نمره ۸۱۱ در تعقیب معروضه نمره ۵۱۵ مبنی بر اعتراض ویس قونسولگری شوروی بر ممانعت مأمورین پلیس از دادن نمایش در کلوب اتباع آن دولت بدون کسب اجازه مقدماتی، عرض و مانند معروضه قبل تاکنون دستوری شرف صدور نیافته و بلاجواب مانده است.

لیله ۲۸ مهرماه جاری باز در کلوب غازیان قصد نمایش (بسته) یعنی برای اتباع دولت شوروی، بدون کسب اجازه داشته. از طرف رئیس شعبه پلیس غازیان به بنده مراجعه و کسب تکلیف شد. بنده نیز نظر به این که ویس قونسول شوروی شخصاً در کلوب مذکور حضور داشته تلفناً خواهش عدم مزاحمت کرده بود، بر روی

۱. سواد اعتراضیه مذکور در پرونده موجود نبود.

اصول حفظ روابط دوستانه، دستور داد که آن شب را ممانعت ننمایند و ضمناً هم به ویس قونسول اطلاع داد که من بعد تا وصول دستور آن وزارت جلیله مقتضی است کسب اجازه برای نمایش‌های (بسته) نیز بنمایند.

امروز شرحی ویس قونسول مزبور به موجب مراسله نمره ۵۴۳ با لحن عصبانی نوشته، اعتراض سخت نموده است که چرا رئیس شعبه پلیس غازیان در محل نمایش حضور داشته؟ جواب لازم در طی نمره ۹۲۱ داده شده و پروتست مشارالیه را نیز رد کرده است. اینک سواد مراسلات متبادله تلواً تقدیم می‌شود. مستدعی است تکلیف قطعی را معین فرمایند تا از همان قرار رفتار شود.

حکمران و رئیس پرت
(امضا نادر آراسته)

سواد مطابق اصل است. [امضا: رضا آذرخشی]

سند شماره ۱۲/۳

[شیر و خورشید]

وزارت فلاح و تجارت و فوائد عامه

اداره: پرت پهلوی، سواد مراسله نمره: ۵۴۳، مورخه: ۲۰ اکتبر ۱۹۲۸

خدمت آقای حکمران بندر پهلوی

صرف نظر از این که معاون شما آقای رضا خان را این جانب شفهاً به وسیله تلفن متذکر ساخته بودم که نمایش اخلاقی که دیشب ۱۹ اکتبر در کلوب اتباع شوروی مقیمین پهلوی شعبه غازیان به معرض تماشا گذارده شده بود نمایش در بسته است

- یعنی فقط برای اتباع شوروی است - با وجود این رئیس‌نظمی‌ه‌غازیان با یک نفر آژان برای تفتیش در نمایش مزبور حضور به هم رسانیدند. نظر به این که این گونه اقدامات - چنانچه این جانب در مراسله‌اولی خود راجع به همین مسأله تذکار داده بودم - فقط و فقط در پهلوی - که حکمران او شما هستید - به عمل می‌آید، این جانب ناگزیر است که اعتراض جدی خود را به شما اظهار و مسئولیت کلیه این اقدامات را که جنبه غیر دوستانه را در بردارد به عهده شخص شما واگذار نمایم و علاوه بر این خاطر نشان می‌نماید که در هیچ یکی از کلوب‌های شوروی که در سایر بلاد ایران هستند این گونه اقدامات و تظاهرات هرگز مشاهده نمی‌شود. خاطر شریف را از مراتب فوق مستحضر ساخته مجدداً یک دفعه دیگر تمنا دارم که به کارهای معارفی و تمدنی کلوب اتباع شوروی مقیم پهلوی ممانعتی نکرده اتباع شوروی مقیمین پهلوی را مورد وضعیت استثنا قرار ندهید.

با تقدیم و تجدید احترامات فائقه

ویس قونسول ا. ج. ش. س. در پهلوی

(امضا لپتنکو)

سواد مطابق اصل است. [امضا: رضا آذرخشی]

سند شماره ۱۲/۴

[شیر و خورشید]

وزارت داخله

اداره: حکومتی پهلوی

مورخه: ۱۳۰۷/۷/۲۹

سواد مراسله جوابیه نمره ۹۲۱

جواب مراسله نمره ۵۴۳

آقای ویس قونسول محترم دولت شوروی مقیم پهلوی

ساعت ۸¼ عصر یوم ۲۷ مهرماه رضاخان آذرخشی کاپیتن پرت به این جانب اطلاع داد که مسئول شعبه پلیس غازیان از کلوب اداره شیلات تلفناً اظهار نموده که در آن کلوب قصد نمایشی دارند و بر طبق مقررات چون کسب اجازه ننموده اند موظف به جلوگیری است.

رضاخان قضیه را از مدیر کلوب تلفناً استفسار، در بین مذاکره شماگوشی تلفن را گرفته و اظهار داشته اید که شخصاً در کلوب حضور دارید و نمایش (بسته) فقط برای اتباع شوروی منعقد و به هیچ وجه از اتباع ایران کسی در آن حضور ندارد. حتی ممکن است از مقامات مربوطه یک نفر نماینده برای ملاحظه وضعیت و عدم حضور اشخاص دیگر حضور یابد.

این جانب نیز فقط از نقطه نظر حفظ روابط دوستانه دستور دادم به مسئول شعبه پلیس اطلاع داده شود که فعلاً ممانعتی به عمل نیآورد و به طوری که نگاشته اید دیگر ممانعتی به عمل نیآمده و نمایش جریان یافته است.

اما راجع به حضور مسئول شعبه پلیس غازیان - به طوری که نوشته اید برای تفتیش حاضر شده - و این اقدام را مورد اعتراض قرار داده اید. از نظمیہ اطلاعات خواسته شده پس از وصول راپرت کتبی جواب آن قسمت را اطلاع خواهم داد.

ولی این که می نویسید: این مسأله فقط و فقط در پهلوی که حکمران آن این جانب هستم به عمل می آید... باید مسبوق باشید که ادارات نظمیہ مملکتی تحت قواعد

معینی تابع مقرراتی می‌باشند که مستقیماً از مرکز به آنها می‌رسد و حکام فقط نظارت در صحت اجرای مقررات و دستورهای صادره دارند. اسباب تأسف و تعجب است که به این قضایا شما جنبه خصوصی داده، اجرای مقررات مملکتی را به عنوان رفتار غیردوستانه این جانب تلقی می‌نمایید. در صورتی که فقط نظر دوستانه دوستار باعث شد که شب مذکور برحسب خواهش شما دستور به پلیس داده شد که ممانعت نکند تا قضیه روشن گردد. پس اعتراض شما مورد نداشته آن را رد می‌کنم.

و راجع به این که در خاتمه مراسم خودتان تمنا نموده‌اید که در کارهای مدنی و معارفی کلوب اتباع شوروی در پهلوی ممانعتی نشود تاکنون در این قبیل امور ممانعتی نگردیده. چنانکه با وصول مراسله نمره ۴۸۴ شما در همان موقع از مقامات عالی‌مرکزی تقاضا شده است اجازه بدهند هر نحو در سایر بلاد و نقاط ایران رفتار می‌شود در پهلوی نیز عمل شود. به مجرد وصول دستور این قضیه کاملاً روشن و تکلیف معلوم خواهد شد. خواهشمندم احترامات دوستانه این جانب را بپذیرید.

حکمران و رئیس پرت
(امضا نادر آراسته)

سواد مطابق اصل است. [امضا: رضا آذرخشی]

سند شماره ۱۳

استعلام تشکیلات کل نظمیه مملکتی راجع به درخواست نظمیه قم
مبنی بر جلوگیری از پخش صوت گرامافون در قهوه‌خانه‌ها با توجه به
حرام دانستن آن از طرف آیت‌الله عبدالکریم حائری

[شیر و خورشید]

وزارت داخله

اداره کل تشکیلات نظمیه مملکتی

دایره: خصوصی است

به تاریخ: ۱۵ آذرماه ۱۳۰۷

محرمانه است

قربانت گردم

مطابق راپورت نظمیه قم (آصف نظام سابق) حاکم قم رئیس نظمیه را احضار و
اظهار داشته که آقای حاج شیخ عبدالکریم تقاضا کرده‌اند از صوت گرامافون در
قهوه‌خانه‌ها جلوگیری شود لکن^۱ درخانه‌ها عیبی ندارد. رئیس نظمیه بنا به دستور
حکومت محرمانه از صوت گرامافون در بعضی از قهوه‌خانه‌ها جلوگیری نموده و
قریب چهار پنج ماه است که در اغلب قهوه‌خانه‌ها گرامافون می‌زنند و این نوع
مذاکرات نبوده. حکومت اظهار داشته است در این موضوع شرحی حضور حضرت
اشرف عرض خواهد نمود که در این قبیل موارد چه اقدام شود؟ نظر به این که
رئیس نظمیه هم در این خصوص از مرکز کسب تکلیف نموده مستدعی است هر
تصمیمی در این باب اتخاذ فرموده‌اند اداره نظمیه را نیز مطلع فرمایند که به نظمیه

قم دستور داده شود.

رئیس کل تشکیلات نظمیه
سرتیپ درگاهی
[امضا]

[حاشیه پایین، به خط تیمورتاش:] ضبط شود.

سند شماره ۱۴

گزارش وزارت امور خارجه و جنرال کنسولگری بغداد در خصوص
اجرای نمایش جنگ قادسیه و فتوحات اعراب در مدرسه غری نجف

[شیر و خورشید]
وزارت امور خارجه

به تاریخ: ۱۱/۲۲ سنه ۱۳۰۷

اداره: اول سیاسی

نمره: ۲۳۴۸۳

وزارت جلیله دربار پهلوی

از جنرال فونسولگری بغداد راپورتنی تحت نمره ۵۷۸۷ در موضوع نمایش جنگ
قادسیه و فتوحات اعراب در مدرسه غری نجف و مذاکراتی که در این خصوص با
مقامات مقتضی به عمل آورده رسیده است که اینک سواد آن برای استحضار خاطر
مبارک لفاً تقدیم می‌گردد.

از طرف کفیل

[امضا: صدیق اسفندیاری]

[مهر:] وزارت امور خارجه

[حاشیه پایین، به خط تیمورتاش:] ضبط.

سند شماره ۱۴/۱

[شیر و خورشید]
وزارت امور خارجه

راپرت ژنرال قونسولگری بغداد

نمره: ۵۷۸۷

[مورخه: ۱۳۰۷/۱۰/۲۹]

اداره اول - در تعقیب راپرت معروضه مورخه ۲۵ دی ماه ۱۳۰۷ به نمره ۵۶۳۳ در باب نمایش جنگ قادسیه و فتوحات اعراب در مدرسه غری ملی در نجف عرضه می دارد جریده النهضة العراقیه در شماره نمره ۳۰۵ تفصیل را درج نموده که ترجمه آن را لفاً تقدیم و از قراری که ویس قونسولگری نجف هم طی شماره نمره ۱۱۳۳ به این ژنرال قونسولگری اشعار داشته مراتب را به عرض رسانده است. فدوی نسبت به این موضوع مفصلاً با مستر ادمون، مستشار وزارت داخله عراق و کاپیتان هولت پیشکار شرقی کمیسری عالی مذاکره، مستشار وزارت داخله به واسطه این که چندی دچار کسالت و در وزارت داخله حاضر نشده بود از نمایش مزبور اظهار بی اطلاعی نموده ولی وعده داد قائم مقام نجف را به وظایف خود آشنا و علاوه نمود چون مراجعات حالیه ژنرال قونسولگری برخلاف سابق قابل توجه است فوراً موضوع تعقیب و اقدامات لازمه می شود و علت توجه نمودن به مراجعات را این طور بیان نمود که سابقاً ژنرال قونسولگری کلیه مسایل غیر اهم و مخالف با واقع را مهم تصور و به اشعار مراسلات رسمی اقدام ولی در ضمن تحقیقات معلوم می شود که ابداً اساسی نداشته و اظهارات مدعی و یا مدعی علیه را فقط مدرک اشعار مراسله قرارداده ولی اکنون کلیه دوایر عراقی به خوبی فهمیده اند که ژنرال قونسولگری اخیراً مثنی خود را تغییر و قضایای غیر اهم را به وسیله مراسلات نیم رسمی و یا دوستانه تسویه و در قضایای مهمه به اشعار مراسلات می پردازد. بدین

جهت حکومت عراق و دواير تابعه آن اکنون به مراجعات ژنرال قونسولگری توجه مخصوص نموده و جداً در کشف مسایل و تسویه آن اقدامات می نمایند. در هر حال کاپیتان هولت پیشکار شرقی نسبت به نمایش جنگ قادسیه اظهار نمود که این اقدامات از ناحیه حزب وطن نجف ناشی شده و مأمورین دولت عراق مداخلاتی نداشته اند. پس از این که فدوی تشویق و ترغیب قائم مقام را خاطر نشان نمود وعده داد که موضوع را تعقیب و نتیجه را اطلاع دهد. به هر صورت مقصود از این نمایشات و معاملات تشجیع و تقویت روح قومیت در اعراب و تولید اختلاف و نفاق کلی بین ملتین ایران و عرب است که هیچ وقت فیما بین آنها اتفاق و اتحادی حاصل نشود. نتیجه را ثانیاً به عرض می رساند.

[مهر: وزارت امور خارجه

اداره اول سیاسی

سواد مطابق اصل است.

سند شماره ۱۴/۲

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

مورخه: ۴ شعبان ۱۳۴۷

ترجمه از: جریده النهضة العراقية

شماره: ۳۰۵

نمایش فتح قادسیه در نجف اشرف

نظر به این که مدرسه غری ملی نجف در روز ۲۷ رجب تأسیس شده مدرسه مزبوره هر سال در روز مزبور مجلس جشنی منعقد می کند و امسال مناسب دید که در مجلس جشن مزبور فتح قادسیه را نمایش بدهد. در ساعت دوازده و نیم عربی در

روز مزبور حیاط مدرسه با آن وسعتی که دارد پرشده، رؤسا و اعیان و اشراف و مأمورین همه آمده بودند که یکی از آثار اجداد و اسلاف خودشان را که جاوید خواهد ماند ببینند. در ساعت یک عربی مجلس با نشیدهای ملی افتتاح و پس از آن جمیل افندی مدیر مدرسه خطابه [ای] مبنی بر امتنان و تشکر از حاضرین خوانده و بعد از ذکر فواید مدارس و مخصوصاً مدرسه غری نجف بیان نمود که این مدرسه منت بزرگی بر اهالی جانب فرات دارد. زیرا آنها را تعلیم و تربیت کرده و احساسات ملی آنها را زنده می‌کنند و پس از آن از مساعدت‌های متصرف دیوانیه قائم مقام نجف نسبت به مدرسه اظهار تشکر نموده و بعد از تمام شدن خطابه او پرده اول را نمایش دادند. پس از آن قائم مقام نجف یک ساعت بزرگی به عنوان هدیه به مدرسه داده و ساعت مزبور در میدان مزایده گذارده شد. آن را هفت صد روپیه قیمت کردند. بالاخره متصرف دیوانیه آن را به این قیمت متقبل و به عنوان هدیه به مدرسه داد. پس از آن پرده‌های دیگر نمایش دادند و در فاصله بین پرده‌ها هم محصلین بازی‌های پیش‌آهنگی نموده و نشیدها می‌خواندند و موزیک هم در آن موقع مشغول ترنم بود و از اطراف هم هورا کشیده و دست می‌زدند و بعد از تمام شدن پرده پنجم سیدنیاز محصل که از خانواده بحرالعلوم است پیش آمده و قصیده [ای] را که سیدحسین کمال‌الدین تهیه کرده بود قرائت نمود. قصیده مزبور خیلی مطبوع طبع واقع شده و ابیات آن بر حسب تقاضای حضار مکرر بر مکرر اعاده شد و پس از آن پرده ششم را نمایش دادند و چیزی که در این حفله جالب نظر توجه شده بود احساسات ملی بود که بعضی از حضار در اثنای دست زدن از چشم‌های آنها اشک جاری می‌شد. بعد از آن یک نفر از معلمین خطابه خوانده و مجلس با نمایش یک پرده هزلی خاتمه پذیر گردید و مردم در موقع بیرون آمدن همه اظهار تشکر می‌کردند و قصیده مزبور اینک ذیلاً درج می‌شود!

سواد مطابق سواد است. [مهر:] وزارت امور خارجه، اداره اول سیاسی

سند شماره ۱۵

درخواست کاظم شرقی (رئیس هیأت مدیره جمعیت آئینه عبرت) از
رضا شاه مبنی بر صدور اجازه نمایش به زبان ترکی در تبریز

[شیر و خورشید]

وزارت دربار پهلوی

اسم پاکنویس کننده: سید حسن

نمره کتاب: ۲۷۸۸

تاریخ خروج: ۱۷ تیرماه ۱۳۰۸

ایالت جلیله آذربایجان

با ارسال سواد مکتوب جمعیت آئینه عبرت استفسار می شود که فلسفه غدغن
ریاست معارف آذربایجان در این که نمایش ها به زبان فارسی باشد چه بوده و آیا
مساعدت با مقصود جمعیت مزبور مقتضی است یا خیر؟

وزیر دربار پهلوی

[امضای پیش نویس: لطفعلی قویم]

سند شماره ۱۵/۱

[آرم]

جمعیت آئینه عبرت

به تاریخ: ۱۸ خرداد مطابق ۲۹ ذیحجه ۱۳۰۸

نمره: ۱۶

ضمیمه: ندارد

سده سنیه اعلی حضرت قدر قدرت پهلوی خلدالله ملکه

به افتخار عصر مشعشع سلطنت اعلی حضرت پهلوی که ایران در خط اصلاحات مادی و معنوی دوره‌های تکامل را سیر می‌نماید و به نام بسط و توسعه عالم علم و معارف که از برجسته‌ترین مآثر دوره سلطنت ذات مقدس شاهانه می‌باشد هیأت اکتورال آئینه عبرت که متشکل از جوانان هوسکار تبریز است از مدت چهار سال به بعد با دادن نمایش‌های ادبی و اخلاقی و تاریخی تا اندازه [ای] که می‌تواند خدمت به معارف و تهذیب اخلاق نوع کرده و ضمناً از عایدات خود یک باب مدرسه اکابر مجانی شبانه، جهت تعلیم زبان فارسی به اشخاص بی‌بضاعت اداره می‌نماید. اخیراً رئیس معارف آذربایجان به عنوان این که باید نمایش‌ها به زبان فارسی باشد اجازه تهیه نمایش را نداده و بدین وسیله مانع پیشرفت خدمت دسته اکتورال آئینه عبرت می‌باشد. با شوق و سعی فوق‌العاده [ای] که آئینه عبرت در تهیه نمایش‌های فارسی دارد چون اکثریت جماعت به مناسبت نداشتن همان تحصیلات ابتدایی و سواد فارسی حاضر نشده و در موقع حضور هم التذاذ و نتیجه نمی‌برند لذا مسأله نمایش اثرات بزرگ خود را در تغییر روحیات جامعه و سوق مردم به طرف تجدد حیاتی چنان که باید نمی‌دهد و بنابراین اجرای نظریه آقای رئیس معارف بدین فوریت سکنه [ای] بزرگ به عالم نمایش وارد آورده و خدمات چند ساله هوسکاران نمایش را عقیم خواهد گذاشت.

اینک اتکائاً به نیت مقدسه ملوکانه اعلیٰ حضرت پهلوی که تربیت^۱ و ترقی معنوی نژاد ایرانی را در رأس آمال مقدس شاهانه خود قرار داده‌اند درخواست عاجزانه می‌نماییم که با بذل توجهات ملوکانه امر فرمایند تا دستور لازمه به رئیس معارف آذربایجان در این خصوص داده شود که اجازه دادن نمایش به جمعیت آئینه عبرت داده و هیأت آئینه عبرت هم در ضمن عملیات خود با تهیه نمایش‌های فارسی جماعت را تدریجاً مانوس به نمایش‌های فارسی کرده و بدین وسیله سهل و به طرز جریان تدریجی زبان فارسی را بین عموم معمول و تعمیم دارد.

منتظر صدور اوامر ملوکانه

[امضا: کاظم شرقی]

[مهر: هیأت مدیره]

سند شماره ۱۶

درخواست داود موشه لازار در خصوص تأسیس رادیو و سینمای ناطق
در ایران و وارد کردن وسایل تأسیسات مذکور به ایران

[شیر و خورشید]

وزارت فلاحت و تجارت و فواید عامه

اداره: تجارت

دایره: تجارت داخلی

نمره: ۷۹۸۸/۱۷۷۲

به تاریخ: ۱۳۰۸/۶/۱۷

ضمیمه: سواد

کابینه محترم ریاست وزرای عظام

عریضه [ای] که مشعر بر تقاضای اجازه تأسیس رادیو و سینمای ناطق در ایران، داود موشه لازار نام از آمریکا به خاک پای اعلی حضرت اقدس همایون شاهنشاهی ارواحنا فداه معروض داشته و عیناً برای اقدام به این وزارتخانه مراجعه فرموده بودند واصل گردید. سواد شرحی که در جواب مشارالیه صادر شده است لفاً برای استحضار مقام منیع ریاست وزرای عظام دامت عظمته تقدیم می شود.

[امضا: غلامرضا معقول]

[مهر: ناخوانا]

[حاشیه پایین، اول: سابقه. ۱۳۰]۸/۶/۱۷

[حاشیه پایین، دوم: سواد به دفتر مخصوص ارسال شود. ۱۳۰]۸/۶/۱۷

[مهر: آرشیو کابینه ریاست وزرا

نمره: ۱ - ۱ / ک ۱۱ / ۶

[مهر: ورود به کابینه ریاست وزرا

به تاریخ: ۱۳۰]۸/۶/۱۷

نمره: ۴۶۰۷

سند شماره ۱۶/۱

[شیر و خورشید]

وزارت فلاح و تجارت و فواید عامه

آقای داود موشه لازار

در جواب مراسله شما مورخه ۱۴ ژوئن ۱۹۲۹ راجع به تأسیس دستگاه رادیو در ایران اشعار می‌دارد که: ورود دستگاه تلگراف و تلفن بی‌سیم گیرنده و یا مخایره‌کننده مطالب و آلات و اسباب آن جز برای اداره تلگراف بی‌سیم دولت شاهنشاهی به طور کلی ممنوع است لکن وارد کردن و استفاده از دستگاه‌های رادیو کنسرت] که فقط برای شنیدن نغمات به کار رود و همچنین تأسیس سینمای ناطق در ایران با رعایت مقررات مربوطه مانعی ندارد.

سواد مطابق اصل است. [امضا: غلامرضا معقول]

[مهر: آرشیو کابینه ریاست وزرا

نمره: ۱ - ۲/ک ۱۱ $\frac{۶}{۱۰}$

سند شماره ۱۷

انتصاب علینقی وزیر به سمت ریاست مدرسه موسیقی

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

نمره: ۱۵۵۰۳/۴۸۰۳

مورخه: ۱۳۰۸/۷/۱۳

آقای علینقی خان وزیری

شما از اول مهر ۱۳۰۸ با ماهی ۱۲۴ تومان حقوق به ریاست مدرسه موسیقی
منصوب هستید.

امضا و مهر وزارت

سواد برای اطلاع ریاست محترم معارف ارسال می شود. [امضا: ناخوانا]

سند شماره ۱۸

افتتاح اولین تئاتر دائمی ملی ایران (سیروس) به منظور آموزش و
اجرای تئاتر در کشور

PREMIER THEATRE PERMANANT

اولین تئاتر دائمی ملی ایران

NATIONAL DE PERSE

«سیروس»

"CYRUS"

نمره تلفن: ۱۸۷۵

Telephone. N: 1875

تهران

Teheran le... 192

به تاریخ: ۱۳۰۸/۷/۲۹

No: 53

نمره: ۵۳

حضور مبارک بندگان حضرت اشرف

آقای وزیر دربار سلطنت پهلوی دامت عظمته

با کمال توقیر و احترام یک ورقه اعلان اولین تئاتر دائمی ملی ایران [سیروس] را
تلواً تقدیم داشته امید است که این مؤسسه عام المنفعه مورد مساعدت و حمایت
آن مقام منیع واقع گردد. در خاتمه منتظر مراحم بندگان حضرت اشرف می باشد.

رئیس هیأت مؤسسه

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین، به خط تیمورتاش: ضبط.]

سند شماره ۱۸/۱

نمره: ۲۳-۳

ثبت شد نمره: ۴۶۵۱

اولین تئاتر دایمی ملی ایران «سیروس»

در این عصر طلایی^۱ تجدد ایران که ایرانیان از هر حیث با اشتیاق تمام به طرف ترقی سیر می‌نمایند و به تجدد صنایع مستظرفه ملی با توجه مخصوص نگاه می‌کنند نبودن یک تئاتر ملی در ایران که بتواند در موقع استراحت هم به اهالی محترم درس اخلاق و تربیت بدهد از طرف متورین و ترقی خواهان و متجددین یک نقص محسوس بود. بنابراین اولین تئاتر ملی دایمی ایران به نام اولین مؤسس سلطنت ایران سیروس [کبیر]^۲ تأسیس گردیده تا اهالی محترم در مواقع استراحت دماغ استفاده اخلاقی کرده باشند. این مؤسسه حاضر شده است که مطابق اقتضای وقت و محل مواعی که تا امروز در جلو بود برداشته و نواقص آن را تکمیل نماید. مرام هیأت این مؤسسه این است که در هر جا یک نفر آرتیست قابل در بازی‌های درام و کمیک^۳ و اپرت و موسیقی باشد به دور خود جمع‌آوری کرده و اسلوب و اجرای این فن ظریف را به آنها یاد و همه‌گونه اسباب سهولت برای آنها فراهم کند که با یک ترتیب و طریق منظمی از عهده نمایشات برآیند و همچنین هیأت تئاتر سیروس مصمم است که به وسیله کلاس‌های مخصوص از جوان‌های مستعد و قابل برای عالم تئاتر ایران و هیأت اکتورهای دسته که استاژشان را در این مدرسه به اتمام رسانده باشند تدارک نماید. تئاتر سیروس در مدت موسم تئاتر سال جاری نمایشات خود را در تالار تئاتر زردشتی‌ها به معرض نمایش خواهد گذارد. بنای این

۱. در اصل: طلای.

۲. در متن سند کلمه «کبیر» داخل قلاب قرار گرفته است.

۳. در اصل: کومیک.

تئاتر جدیداً تعمیر و از هر حیث برای نمایشات قابل توجه تناسب داده شده و یک سالن مخصوص رقص و یک اتاق انتظار در جنب سالن تئاتر مهیا شده و حتی المقدور اسباب سهولت و آسایش خواتین محترمه و آقایان محترم فراهم شده افتتاح تئاتر به زودی به وسیله اعلان علیحده اخطار خواهد شد.

دفتر سیروس از ساعت ۴ الی ۶ بعد از ظهر برای پذیرائی آقایانی که مایل به کسب اطلاعات باشند حاضر است.

هیأت مدیره تئاتر ملی سیروس

دفتر تئاتر سیروس؛ کوچه آدریان، نمره ۳، نمره تلفن: ۱۸۷۵، مطبعه «تمدن» تهران

سند شماره ۱۹

نظامنامه مربوط به فیلم برداری و نمایش فیلم های سینمایی

[شیر و خورشید]

وزارت داخله

نمره: ۲۱۱۵

[تاریخ: ۱۳۰۹/۴/۲۴]

نظامنامه برداشتن فیلم و نمایش سینما

فصل اول

۱- احدی بدون اجازه کتبی تشکیلات کل نظمیه مملکتی حق نخواهد داشت

در هیچ نقطه از مملکت به برداشتن فیلم سینما مبادرت نماید.

تبصره: برداشتن فیلم سینما در فامیل‌ها به وسیله ماشین‌های کوچک آزاد است.
۲ - برداشتن فیلم بر دو نوع است:

- الف - برداشتن فیلم سینما مطابق پیسی که قبلاً نوشته شده باشد.
ب - برداشتن فیلم سینما از امکنه و عمارت و زندگانی اجتماعی.

۳ - اشخاصی که خواسته باشند در هر یک از مواد مصرحه در ماده ۲ این نظامنامه به برداشتن فیلم سینما مبادرت نمایند باید کتباً تقاضای اجازه‌نامه رسمی از اداره نظمیّه بنمایند.

تبصره: در مواردی که خواسته باشند به برداشتن فیلم سینما مطابق پیسی اقدام نمایند باید بر طبق ماده ۴ نظامنامه نمایشات عمومی قبلاً پیس را به تصویب مقامات مربوطه نیز برسانند.

۴ - تقاضانامه بایستی حاوی نکات ذیل باشد:

- ۱ - اسم و اسم پدر و نام فامیل و آدرس تقاضاکننده.
- ۲ - شهر و نقطه [ای] که در برداشتن فیلم سینما مبادرت می‌شود.
- ۳ - پیس یا موضوعی را که در نظر گرفته‌اند.
- ۴ - تاریخ و ساعتی که شروع به اقدام خواهند نمود.

۵ - برای هر پیس و هر موضوع جدیدی تقاضانامه جداگانه لازم است.

۶ - مدت اعتبار هر تقاضانامه بیش از سه ماه نخواهد بود و چنانچه مایل به تمدید آن باشند باید به موجب تقاضانامه جدیدی که منضم به تقاضانامه سابق باشد اقدام کنند.

۷ - تقاضاکنندگان^۱ مکلف هستند پس از اقدام در برداشتن فیلم سینما، فیلم را در حضور کمیسیون مخصوص که از طرف تشکیلات کل نظمیه مملکتی تعیین^۲ خواهد گردید در دفعه اول به معرض نمایش بگذارند و تصدیقی که ممضی به امضای کلیه اعضای کمیسیون باشد دریافت نموده بر طبق آن از طرف تشکیلات کل نظمیه مملکتی جواز داده شود.

۱. در اصل: تقاضاکنندگان.

۲. در اصل: تعیین.

۸ - کلیه فیلم‌ها باید به طوری که در ماده ۷ مصرح است مستند به جواز مخصوص بوده باشند و الا نمایش آنها در محافل عمومی و خصوصی اکیداً ممنوع است.

۹ - اداره نظمیہ در رد یا قبول تقاضانامه آزاد است.

فصل دوم نمایش سینما

۱۰ - هر کسی بخواهد سینما دایر نماید باید مطابق ماده ۱ و ۲ نظامنامه نمایش‌های عمومی اقدام کند و سایر مقررات مصرحه در نظامنامه مزبوره را کاملاً رعایت نماید.

۱۱ - محلی که برای منعکس نمودن فیلم و جای دادن ماشین سینماتوگراف ساخته می‌شود باید به داخل سالن نمایش هیچ گونه ارتباطی نداشته و درب ورود آن نیز از خارج بوده باشد. علاوه بر این باید رعایت مسایل ذیل نیز کاملاً به عمل آید:

الف - ارتفاع ماشین باید اقلماً $\frac{2}{80}$ متر بوده باشد، طول اتاق ۲ متر، سطح اتاق ۶ متر (مربع) در صورت داشتن ماشین‌های سینماتوگراف متعدد برای هر ماشین ۳ متر (مربع) بر سطح کف اتاق باید اضافه گردد.

ب - قطر دیوار اتاق ماشین باید به اندازه یک آجر بوده و دیوار و سقف آن نیز باید نوعی ساخته شوند که آتش به آن رسوخ ننماید.

ج - فاصله دستگاه سینماتوگراف از حلقه فیلم اقلماً باید $\frac{1}{50}$ متر بوده باشد.

د - برای جای دادن فیلم‌ها در موقع نمایش باید در اتاق ماشین، جعبه‌های مخصوصی که از چوب‌های سخت مثل چوب بلوط، شمشاد [و] فوفل ساخته و رنگ‌زده می‌شوند وجود داشته و درب جعبه‌ها نیز در موقع نمایش بسته باشد.

ه - بزرگی پنجره $\frac{1}{4}$ متر (مربع) خواهد بود و درب باید به طرف خارج باز شده و غیر قابل انتقال بوده باشد.

و - پنجره‌ها باید به محض فشار به خودی خود باز شوند.

ز - در داخل اتاق ماشین باید به طور احتیاط برای اطفای حریق قوطی‌های مخصوص اطفای حریق موجود و همین طور یک ظرف آب که گنجایش اقلاً ده من آب داشته باشد گذارده شود.

ح - در اتاق ماشین نبایستی بیش از مقدار فیلمی که در پروگرام ذکر شده است فیلم‌های دیگری گذارده شود.

۱۲ - سالن‌های نمایشی که گنجایش بیش از ۶۰۰ نفر جمعیت داشته باشد باید دارای دو درب خروج در دو طرف بوده باشد.

۱۳ - فواصل صندلی‌ها از پشت نسبت به یکدیگر باید اقلماً ۹۰ سانتی متر باشد و در صورتی که صندلی‌ها قابل تا شدن باشند فاصله آنها اقلماً ۷۰ سانتی متر خواهد بود.

۱۴ - فاصله صندلی‌های جلو از پرده سینماتوگراف باید اقلماً سه متر بوده باشد.

۱۵ - صندلی‌ها باید نوعی گذارده شوند که راه عبور و مرور همیشه باز بوده، تماشاکنندگان و کارکنان سینما بتوانند بدون مزاحمت به سایرین به محل خود ایاب و ذهاب نمایند.

۱۶ - در سالن نمایش باید به اندازه کافی قوطی‌های اطفای حریق موجود و به دیوارها نصب باشد.

سند شماره ۲۰

پیشنهاد انتصاب عبدالعلی وزیری برای معلمی مدرسه موسیقی دولتی

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

نمره: ۹۵
ضمیمه: ندارد

مدرسه: موسیقی دولتی
به تاریخ: ۲ مهرماه ۱۳۰۹

مقام منیع وزارت جلیله علوم و معارف دامت شوکته
آقای عبدالعلی خان وزیری برای معلمی تئوری و تار و آواز با ده ساعت درس و
ماهی پانزده تومان در حدود بودجه پیشنهاد می شود.

[امضا: علینقی وزیری]

[مهر: مدرسه موسیقی دولتی]

[حاشیه پایین، اول:] اداره معارف. ۳ مهر ۱۳۰۹

[حاشیه پایین، دوم:] آقای نوروزی. ۹/۷/۷

[حاشیه بالا:] اداره محترم پرسنل. [امضا: ناخوانا] ۷/۸

[مهر:] ورود به دفتر کل تعلیمات و امتحانات

برج: ۱۳۰۹/۷/۵

نمره: ۱۴۱۳۲

[مهر:] ورود به اداره کل...^۱

نمره: ۷۵۰۸

[تاریخ:] ۱۳۰۹/۷/۶

سند شماره ۲۱

مندرجات روزنامهٔ تیمس (چاپ عراق) درخصوص نمایش افسانهٔ خسرو و شیرین در لندن

[شیر و خورشید]
قونسولگری شاهنشاهی ایران
بصره

نمره: ۱۶۷۶

تاریخ: ۱۳ آذر ۱۳۰۹

ضمیمه: دارد

مقام منیع وزارت جلیلهٔ امور خارجه

روزنامهٔ تیمس عراقی مورخهٔ ۲ دسامبر ۱۹۳۰ نوشته است: «در ۱۸ دسامبر در لندن افسانهٔ خسرو و شیرین را که از شاهکارهای ادبی نظامی شاعر معروف ایرانی است در سه پرده نمایش خواهند داد.» چون مقاله جالب توجه بود ترجمهٔ آن را لفاً تقدیم و ضمناً نظر وزارت جلیله را متوجه می‌سازد که این قبیل نمایش‌های تاریخی یا اخلاقی خوب است در خود ایران داده شود که علاوه بر جنبهٔ تفریحی و تنویر افکار در توده، روح قومیت را پرورش و تقویت می‌نماید. چون لازم بود عرض شد.

[امضا: محمدحسن بدیع]

[حاشیهٔ پایین، اول:] یک سواد با ضمیمهٔ آن برای اطلاع وزارت جلیلهٔ دربار پهلوی تقدیم می‌شود.

[حاشیهٔ پایین، دوم، به خط تیمورتاش:] ضبط.

سند شماره ۲۱/۱

ترجمه از: روزنامه تيمس عراقی مورخه ۲ دسامبر ۱۹۳۰

نمایش یک افسانه منظوم فارسی در مجلس رقص ایرانی (بال)

[۱]

اشتراک قشنگ‌ترین خانم‌ها در این نمایش

بعضی از قشنگ‌ترین خانم‌های (میفر) با رخت‌های فاخر ایرانی راجع به قرن پانزدهم در یک نمایش افسانه‌ای [ای] که مجلس رقص ایرانی را مجسم خواهد کرد روز ۱۸ دسامبر در عمارت (گروس و ورنر هاوس) واقعه در پارکلین (لندن) به معرض نمایش در خواهد آمد.^۲

این داستان منظوم که در سه پرده نمایش داده خواهد شد راجع به افسانه تاریخی «عشقبازی خسرو و شیرین» است که متجاوز از پانصد سال قبل از طرف دلچسب‌ترین شعرای ایرانی معروف به (نظامی) نوشته شده است.

یکی از مناظر این نمایش منظره یک گلستان ایرانی خواهد بود که در آن زن‌های خوشگل و جوانان ظریف با لباس‌هایی مشاهده خواهند شد که فرم آن از نقش و نگار یک کتاب خطی قدیم فارسی در موزه انگلستان برداشته شده است.

نمایش مزبور نه فقط بازی تنها یا تصاویر متحرک بلکه مرکب از هر دو خواهد بود. حرکات نمایش آهسته و موزون بوده و گاهی برای تشکیل و مجسم نمودن یک صورتی توقف خواهد داشت و این حرکات شبیه به صور متحرک جاننداری می‌باشد که هر لحظه تغییر شکل به خود می‌دهد و در تمام نمایش موزیک ایرانی مترنم خواهد بود.

۲. در اصل: خواهند درآمد.

۱. در اصل: دیسامبر؛ اصلاح در همه موارد.

۳. در اصل: فورم.

(مردها با عمامه)

تمام رنگ‌های بدیع ایرانی در لباس‌های نمایش دهندگان مشاهده خواهد شد. هفت نفر مرد که در این نمایش شرکت خواهند داشت در اغلب موارد با عمامه و عبا‌های درخشنده در می‌آیند که تا روی شلووارهای قصب گشاد آنها را می‌پوشاند. زن‌ها پیراهن و عرقچین‌های درخشانی خواهند پوشید که از هر حیث نمونه مطابق با اصل خواهد بود.

اشخاص ذیل از جمله کسانی هستند که در نمایش فوق‌الذکر شرکت خواهند داشت: کونتس سیفیلد، مسز اوس و ولد، بیرلی، لیدی دیانا کوپر، لیدی پیرسن (مس گلادیس کوپر)، لیدی برنی، مسز ویلفرد آشلی، مسز اسمند هارمسورث، لیدی لفر و مسز کیلینگ که خانم یکی از سکرتیر ژنرال‌های نمایشگاه صنعتی ایران می‌باشد که در ژانویه در عمارت بورلینگتن هاوس (لندن) افتتاح خواهد یافت. رئیس هیأت مجلس رقص (بال) لیدی هوارد دو ولدن و سکرتیر آن مسز آرتور ماک گراث (مس روزیتا فوربس) می‌باشند. از طرف مؤسسین نمایشگاه صنعتی ایران در تهیه لباس و سبژ (پرده) معاضدت شده است.

سند شماره ۲۲

درخواست ابراهیم مرادی مبنی بر صدور اجازه فیلم برداری در کشور به مؤسسه فیلم برداری جهان نما، قبول آن مؤسسه به عنوان تابعه وزارت دربار و اعطای لوازم و آلات و قشون نظامی در موقع فیلم برداری

[شیر و خورشید]

وزارت دربار پهلوی

کارتن: ۱ - الف

دوسیه: ۲

نمره کتاب: ۱/۴۴۰۷

تاریخ خروج: ۲۴ مردادماه ۱۳۱۰

ریاست محترم تشکیلات کل نظمیة مملکتی

آقای ابراهیم مرادی اطلاع می دهد که مؤسسه [ای] تجارتنی به نام مؤسسه فیلم برداری جهان نما تأسیس و ماشین آلات لازمه را از اروپا وارد نموده و فعلاً تقاضا^۱ دارد که برای تشویق این نظراز بذل مساعدت در برداشتن فیلم های مجاز در مورد مؤسسه مذکوره خودداری نشود. مشارالیه را بدین وسیله معرفی و توصیه زحمت می دهد که قدغن فرمایید در انجام مأمول او از بذل همراهی های مقتضیه مضایقت ننمایند.

[امضا: یوسف علوی]

سند شماره ۲۲/۱

حضور مبارک حضرت اشرف

آقای وزیر دربار معظم پهلوی دامت شوکته

محترماً در تعقیب عرایضی که کتباً به حضور مبارک عرضه داشته‌ام خاطر شریف را مصدع شده معروض می‌دارم که فدوی برای مساعدت و کمک‌های حضرت اشرف درباره مؤسسه فیلم‌برداری اینک مدت دوازده روز است که منتظر جواب بوده برای تشرف به حضور تمام این مدت را به سر برده‌ام. چون فدوی مسافر بوده به علاوه نقاهتی عارضم گردیده است که محتاج به عودت به موطن خود می‌باشم از ذات اقدس عالی تمنا می‌نمایم که عطف توجهی به مستدعیات فدوی فرموده امر و مقرر فرمایند اجازه فیلم‌برداری با شرایطی که معروض داشته‌ام جهت بنده صادر نمایند و یا اجازه فرمایند فقط برای دو دقیقه به حضور مبارک نایل شده شفاهاً عرایض خود را تکمیل نمایم. منتظر صدور امر مبارک می‌باشم.

ابراهیم مرادی

[امضا]

[حاشیه پایین:] با سابقه به عرض می‌رسد. مقرر فرموده بودند وقتی برای این شخص تعیین شود. روز یکشنبه هفته قبل شرفیاب شده بود ولی موفق به درک تشرف نگردید. فعلاً مستدعیات سابق خود را کتباً تجدید نموده است.

[مهر:] ورود به دفتر وزارت دربار پهلوی

تاریخ: ۱۳۱۰/۵/۲۸

نمره اندیکاتور: ۲۹۳۳ خ

طبقه بندی ضبط: ۱-۱

سند شماره ۲۲/۲

مساعدت‌هایی که از وزارت جلیله دربار استدعا می‌شود

- ۱ - امر و مقرر فرمایند که به مؤسسه فیلم‌برداری جهان نما اجازه فیلم‌برداری داده شود که با نظریات دولت علیه از سوژه‌های مجاز فیلم‌برداری نمایم.
- ۲ - اگر ممکن است در قسمت‌های مادی و معنوی با این مؤسسه نوزاد مساعدت‌های شرح ذیل را مبذول فرمایند:
  - (الف) این مؤسسه را جزو یکی از شعبات اداری یا پروپاگاندی وزارت جلیله دربار پهلوی تعیین فرموده امورات کلی آن را با نظریه ذات شریف اداره فرمایند.
  - (ب) به منفعت مؤسسات عام‌المنفعه از قبیل دارالایتام شیر و خورشید سرخ فیلم‌برداری نمایم و در صورتی که مخارج آن را پردازند برای اولین دفعه حاضر تمام عواید آن را اختصاص به همان مؤسسه داده باشم.
  - (ج) در مواقع لازم حق دخول به بعضی از منازل و اماکن با شکوه برای فیلم‌برداری داده شود.
  - (د) هرگاه فیلم‌های تاریخی یا جنگی برداشته شود از نفرات قشونی با لوازمات و ملبوسات کمک فرمایند.
- ۳) اجازه فرمایند برای جلب سرمایه‌های اروپایی با فابریک‌های چندی از قبیل اوفا (ufa) در آلمان و پارامونت (Paramont) در آمریکا^۱ شرکت نمایم.
- ۴ - اجازه فرمایند از چندین سوژه [ای] که در نظر است هر کدام را که صلاح می‌دانند فیلم‌برداری نمایم.
- ۵ - هرگاه برای دفیله نظامیان، سان سپاه، نمایشات جنگی، مناظر [و] دورنما از طرف اولیای امور بخواهند فیلمی تهیه نمایند مؤسسه جهان نما حاضر است که فقط با وصول مخارج آن مجاناً فیلم‌برداری نماید.
- ۶ - اجازه فرمایند که به شرف حضور حضرت اشرف نایل شده عرایض و

مستدعیات خود را تکمیل نمایم.

مؤسس فیلم برداری جهان نما

ابراهیم مرادی

[امضا]

[حاشیه راست، به خط تیمورتاش:] یک موقعی تعیین کنید بیایند.

[حاشیه بالا:] روز یکشنبه ۱۰/۵/۱۷ ساعت یک و نیم قبل^۱ از ظهر وقت تعیین شد و اطلاع داده شد شرفیاب شود. ضبط شود.

سند شماره ۲۲/۳

حضور مبارک بندگان حضرت اشرف آقای وزیر دربار پهلوی دامت شوکته محترماً خاطر مبارک را مستحضر می دارم که این جانب ابراهیم مرادی مقیم بندر پهلوی که مدت سه سال برای تحصیل فن فیلم برداری (تکنیک سینماتوگرافیک ژنرال) متحمل زحمات شده ام اخیراً موفق گردیدم که ماشین آلات مکمل این فن را با سرمایه شخصی از اروپا وارد نموده تأسیس مؤسسه تجارتي به نام فیلم برداری جهان نما بنمایم.

با توجهات مخصوصی که آن ذات مقدس در پیشرفت امور صنعتی و فنی مملکتی دارند و از نقطه نظر آن که در مملکت ایران که امروزه با توجهات اعلی حضرت اقدس همایونی ارواحنا فداه از هر حیث روبه ترقی می رود نداشتن یک مؤسسه فیلم برداری نقصی محسوب می شود. متمنی است با این مؤسسه نوزاد که فقط و فقط منظورش توسعه افکار و تزکیه اخلاق عمومی است از بذل مساعدت

۱. احتمالاً یک ساعت و نیم مانده به ظهر مقصود می باشد.

و همراهی مضایقه نفرموده اجازه و توصیه فرمایند از چندین پیسی که در نظر است آن را که حضرت اشرف صلاح می دانند به کمک بازیگران ایرانی فیلم برداری نمایم. هرگاه اجازه فرمایند به شرف حضور حضرت اشرف نایل شده عرایض خود را شفاهاً به پیشگاه آن ذات مقدس عرض نمایم. در خاتمه احترامات شایان و تشکرات بی پایان خود را به حضور مبارک تقدیم می نمایم.

ابراهیم مرادی

[امضا]

۶ مرداد ۱۳۱۰

آدرس: گراند هتل؛ نمره ۳۹. ابراهیم مرادی.

[حاشیه پایین، به خط تیمورتاش: چه مساعداتی لازم دارند؟]

سند شماره ۲۳

تقدیر حسین علاء (سفیر ایران در فرانسه) و وزارت دربار از مجید رضوانی و همسر وی به خاطر اجرای موفقیت آمیز تئاتر در فرانسه

سفارت شاهنشاهی ایران

اداره سرپرستی

نمره: ۷۱۵۹

تاریخ: ۱۳۱۰/۱۰/۳۰

آقای رضوانی

سواد مراسله [ای] که از طرف هیأت مدیره صندوق تعاهد تئاتر Comedie-Francaise

به عنوان شما و خانمتان نوشته‌اند و از نمایش جالب توجهی که به منفعت صندوق مزبور در سالن آن تئاتر داده‌اید تشکر نموده‌اند و همچنین شرحی که مبنی بر مهارت و استادی شما در صنعت رقص در روزنامه درج شده واصل و موجب مسرت گردید.

زحماتی که در تکمیل این صنعت کشیده‌اید شایان تمجید و امیدوار است که روز به روز بر معلومات خود بیفزایید تا در آتیۀ نزدیکی در ردیف استادان ماهر به شمار آیید.

باید دقت نمایید سبک ایرانی را از دست نداده موافق منظور دولت در تکمیل فن تئاتر کوشیده زودتر به وطن مراجعت کنید [تا] از وجود شما استفاده شود^۱.

[امضا: حسین علاء]

[ترجمۀ بریده‌جراید ضمیمه سند]

رقص ایرانی

ناهید و مجید رضوانی، دو رقص ایرانی عصر سه‌شنبه ۱۲ ژانویه در سالن کنسرت مانس در گروه کر زنان مورد تشویق تماشاگران قرار خواهند گرفت. (عکس آلبان - پاریس) در مورد زیبایی سبک، لباس و اهمیت رقص آنان گفته‌ها بسیار است. این هنرپیشه‌ها اخیراً موفقیت بزرگی در رقص ۱۹ دسامبر برای کمدی فرانسه به ارمغان آوردند.

ذیلاً شرح مختصری در مورد شرح حال آنان داده می‌شود که در کنسرت آینده‌گروه کر، با حرکات متنوع پا، زیبایی ظاهری و لباسهای درخشانده نمایش نمونه‌ای را ارائه خواهند داد:

«آقا و خانم رضوانی متولد تهران هستند و در همان جا هم تحصیل کرده‌اند. از همان عنفوان جوانی به فراگیری رقص رغبت داشتند اما موقعیت اجتماعی‌شان اجازه

۱. روی سند بریده‌هایی از روزنامه‌های فرانسوی الصاق شده است.

نمی‌داد در محافل عمومی ظاهر شوند. زیرا در ایران رقص خلاف عفت شمرده می‌شود.

مجید رضوانی برای فراگیری اشکال متعدد رقص به تمام نقاط ایران و شرق سفر نمود. در دورانی که مجید رضوانی گرداننده چند تماشاخانه در تهران بود هنر رقص در وضعیت دشواری به سر می‌برد و این وضعیت تا زمانی که اعلی حضرت رضا پهلوی بر تخت سلطنت نشست ادامه یافت.

اعلی حضرت رضاشاه که پیشرفت‌های بزرگی را متوجه ایران نمود، از هنر حمایت کرد و به هنرمندان رتبه و احترامی که شایسته هنر است بخشید. ناهید و مجید رضوانی بدین سان توانستند در اجتماع هنرنمایی کنند و استعداد بزرگ آنان موفقیت‌های بسیار شکوهمندی را عایدشان نمود. این دو هنرمند در تمام ایران مورد ستایش اند.

یک منتقد روزنامه ستاره ایران می‌نویسد: «آقا و خانم رضوانی در شرق بی نظیراند. آنان مایه افتخار ایران هستند.»

دو هنرمند مذکور بعد از سفر به چند شهر عمده اروپا، چند ماه است که در پاریس هستند. در این شهر در یک نمایش صبحگاهی در «کمدی فرانسه» به جامعه فرانسه معرفی شدند و موفقیت بزرگی را بدست آوردند.

[مهر:] ورود به دفتر وزارت دربار پهلوی

تاریخ: ۱۳۱۱/۱/۱۶

نمره اندیکاتور: ۱۶۸ خ

سند شماره ۲۳/۱

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس
اداره سرپرستی محصلین

نمره: ۲۳۳۳

تاریخ: ۱۳۱۱/۳/۳۱

دوست محترم عزیزم

در تاریخ ۲۶ مه آقای مجیدخان رضوانی به معیت خانم خود در تئاتر مادلن نمایشی دادند که مورد تحسین حضار واقع شد. اینک قطعات جراید را که در این باب تقریظ نوشته‌اند برای استحضار خاطر مبارک تلواً تقدیم می‌دارد^۱.

[امضا: حسین علاء]

[حاشیه پایین، به خط تیمورتاش: خیلی خوشوقتی حاصل شد.

[مهر: ورود به دفتر وزارت دربار پهلوی

تاریخ: ۱۳۱۱/۴/۲۳]

نمره اندیکاتور: ۲۳۲۴

سند شماره ۲۴

درخواست اوگانیان‌تس از وزارت دربار مبنی بر صدور اجازه به وی برای
فیلم برداری از مراسم سالروز تولد رضاشاه

[آرم]

O.G.Ogiantz

ا.گ. اوگانیان‌تس

RIGISSEUR CINEMATOGRAPHIQUE ET   رژیسور سینماتوگرافی و
DIRECTEUR DE L'ECOLE DE CINEMA   رئیس ورزشگاه آرتیستی سینما
11' Avenue Cheikh - Teheran   خیابان شیخ، نمره ۱۱ - تهران
Adr. telegr. ECOLCINEMA   عنوان تلگرافی: اکلسینما

نمره: ۴۸۰

مورخه: ۱۳۱۰/۱۲/۲۱

مقام رفیع وزارت جلیله دربار پهلوی دامت عظمته
با کمال احترام معروض می‌دارد استدعا دارد امر و مقرر فرمایند اجازه دهند فیلم
روز سلام عید مولود مسعود بندگان اعلی حضرت شاهنشاهی ارواحنا فداه توسط
این جانب برداشته شود.

با تقدیم احترامات فائمه

[امضا: اوگانیان‌تس]

[مهر:] ورود به دفتر وزارت دربار پهلوی

تاریخ: ۱۳۱۰/۱۲/۲۹

نمره اندیکاتور: ۴۷۸۰

طبقه بندی ضبط: ۱/ ب / ۶/

سند شماره ۲۵

بودجه پرسنلی مدرسه موسیقی دولتی

صورت ریز بودجه پرسنلی ۱۳۱۱-۱۳۱۰ و ۱۳۱۲-۱۳۱۱ مدرسه موسیقی دولتی اسفند ۱۳۱۰

۱۳۱۱-۱۳۱۲		۱۳۱۰-۱۳۱۱			موادی که تدریس می شود	اسم و نام خانوادگی	ردیف
حقوق	حقوق	عدد ساعات تدریس در هفته	حقوق ماهیانه (قران)	عدد ساعات تدریس در هفته			
۲۶۸۸۰	۲۲۴۰	۱۱	۱۴۸۸۰	۱۲۴۰	۶	ارکسترسیون، تجزیه و ترکیب قطعات ارکستر	۱ آقای علیقنی خان وزیری
۸۱۶۰	۶۸۰	۱۰	۶۳۴۰	۵۲۰	۶	ویولن ایرانی، ورزش موزیکال و نظامت	۲ اسماعیل خان زرین فر
۴۰۸۰	۳۴۰	۱۴	۳۶۰۰	۳۰۰	۱۴	فارسی، تاریخ، عربی، ادبیات	۳ میرزا علی اکبر خدابنده
۵۱۶۰	۴۲۰	۲۲	۴۲۰۰	۳۵۰	۲۰	فرانسه، حساب، حفظ الصحه	۴ میرزا عبدالحمین خان ضرابی
۳۸۴۰	۳۲۰	۱۴	۲۸۸۰	۲۴۰	۱۲	ویولن اروپایی، تاریخ موسیقی، آکوستیک	۵ مصطفی خان ادیب
۶۴۸۰	۵۴۰	۲۳	۵۰۴۰	۴۲۰	۲۰	سلفژ، دیکته موسیقی، سازشناسی	۶ ضیاءالدین خان مختاری
۱۸۰۰	۱۵۰	۱۰	۱۸۰۰	۱۵۰	۴	ویولن سل	۷ مسبو آراکلیان
۱۸۰۰	۱۵۰	۱۰	۱۸۰۰	۱۵۰	۱۰	تئوری موسیقی، تار، آواز	۸ عبدالعلی خان وزیری
۴۳۲۰	۳۶۰	۱۶	۲۴۰۰	۲۰۰	۱۴	هارمونی، پیانو، تئوری مفصل	۹ علی محمدخان خادم میناق
۱۹۲۰	۱۶۰	۱۴	۱۲۰۰	۱۰۰	۱۲	نت نویسی، متدهای مدرسه	۱۰ علی اکبر خان شریف
۱۹۲۰	۱۶۰	تمام اوقات	۱۹۲۰	۱۶۰	تمام اوقات	مستخدم	۱۱ مشهدی غلامرضا صدوقی
۱۹۲۰	۱۶۰	تمام روز	۱۸۰۰	۱۵۰	تمام روز	مستخدم	۱۲ سلیم محمدتی صدیقی
۶۸۲۸۰	۵۶۹۰		۴۷۷۶۰	۳۹۸۰		[جمع]	
قران	قران		قران	قران			

بودجه اضافی پیشنهادی امسال ۱۷۱۰ قران در ماه

= = = = ۲۰۵۲۰ قران در سال

[در ستون سمت چپ جدول نوشته شده است:] از بودجه کلاس پنج که در ۱۲-۱۳۱۱ درخواست شده ماهی یکصد و پنجاه تومان برای امسال به تصویب مجلس رسیده که پنجاه تومان آن حسب الامر باید به مسیو پروه داده شود و فقط یکصد تومان برای کلیه دروس کلاس آخر مدرسه می ماند.
[حاشیه بالا: به خط تیمورتاش:] ضبط.

سند شماره ۲۶

مکاتبه وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه راجع به تعیین شغلی
برای مسیو و. پروه در مدرسه موسیقی

[شیر و خورشید]

وزارت دربار پهلوی

نمره کتاب: ۱/۷۴۰

تاریخ خروج: ۱۳۱۱/۲/۶

وزارت جلیله معارف و اوقاف

به طوری که به وسیله تلفن مذاکره شد تمنا دارم مقرر دارید شغل مناسبی در مدرسه موزیک به مسیو پروه فرانسوی که موسیقی دان بسیار ماهر و دارای تصدیقات متعددی است داده شود که مساعدتی نسبت به مشارالیه به عمل آمده باشد.

[امضای پیش نویس: مرتضی خسروانی] ۱۱/۲/۴

سند شماره ۲۶/۱

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

به تاریخ: ۱۳۱۱/۴/۹

نمره: ۳۰۰۹/۶۵۴۱

اداره: کل معارف

دایره: تعلیمات عالیه

وزارت جلیله دربار پهلوی

در تعقیب مذاکرات شفاهی راجع به مسیو و. پروه معلم موسیقی، خاطر محترم را مستحضر می‌دارد چنان که معین فرموده بودند شغلی در حدود ماهی یکصد تومان برای مشارالیه در مدرسه موسیقی معین شده اطلاعاً عرض شد.

[امضا: یحیی فراگوزلو]

[مهر: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه]

[حاشیه پایین، به خط تیمورتاش: ضبط.]

[مهر: ورود به دفتر وزارت دربار پهلوی]

تاریخ: ۱۳۱۱/۴/۹

نمره اندیکاتور: ۲۱۰۱

سند شماره ۲۷

پیشنهاد علی اکبر بهمن (سفیر ایران در بلژیک) راجع به تهیه فیلم‌های تبلیغاتی از پیشرفت‌های صنعتی و امور کشاورزی ایران و ارسال آن برای مأمورین سیاسی ایران در خارج از کشور

[شیر و خورشید]

LEGATION IMPERIALE

DE PERSE

EN BELGIQUE

مورخه: ۹ اردیبهشت ۱۳۱۱

نمره: ۱۴۷

مقام منبع وزارت جلیله دربار پهلوی

به طوری که خاطر مبارک مستحضر است یکی از وسایل عمده برای معرفی ممالک در خارجه فیلم‌های سینما می‌باشد. این فیلم‌ها که از اوضاع فلاحتی و صنعتی و علمی و اخلاقی و ترقیات طبیعی ممالک برداشته می‌شود و در خارجه به معرض نمایش گذارده می‌گردد از هر جهت بیشتر جلب توجه سکنه ممالک خارجه را می‌کند تا هزاران مقالاتی که با صرف پول‌های گزاف در جراید منتشر بشود. زیرا به طوری که تصدیق خواهند فرمود اولاً نود درصد مملکت عده [ای] بی سواد هستند که نمی‌توانند روزنامه بخوانند. ثانیاً عده زیادی نیز به واسطه مشاغل خسته کننده روزانه شاید فرصت و رغبت خواندن این قبیل مقالات جراید را نداشته باشند. ولی هر طبقه از اهالی باکمال میل برای تماشای فیلم‌های سینما مخصوصاً فیلم‌هایی که راجع به ممالک خارجه و موضوع آن مسایلی باشد که ندیده و نشنیده باشند حاضر خواهند بود.

با عرض مراتب فوق که البته بر خاطر مبارک میرهن است توضیحاً معروض می‌دارد: از فیلم‌های ایران که ممکن است مثلاً در این نقاط مورد توجه واقع شده و معرف خوبی برای امور فلاحتی مملکت باشد فیلم‌هایی است که از پرورش مو و انواع درخت‌های میوه و نمونه‌هایی از باغات میوه ایران و تربیت گل‌ها و طریق خشکانیدن انواع میوه جات با ترتیبات جدید و در جعبه گذاردن آنها و طریق پرورش کرم ابریشم و به عمل آوردن آن، همچنین چای کاری ایران و غیره برداشته شود. از فیلم‌های صنعتی هم مثلاً ترتیب تهیه قالی که فیلم‌های آن را در چند دستگاه نمونه که به ترتیبات جدید کارگران آن مشغول کار باشند و از هر جهت وضع داخلی آنها منظم و لباس کارگران تمیز باشد. همچنین فیلم‌هایی که از کارگاه‌هایی که در آنها پارچه‌های ابریشمی دستی بافته می‌شود و انواع و اقسام زری‌ها تهیه می‌شود، همچنین فیلم‌هایی از انواع قلمکار و گلدوزی ایران و غیره می‌باشد. اشاعه این قبیل فیلم‌ها و انتشار فیلم‌های اماکن تاریخی و مناظر طبیعی ایران کمک عمده به جلب سیاحان به ایران و تشویق (turisme) می‌گردد. غالب ممالک این قبیل فیلم‌ها را تهیه و نزد مأمورین سیاسی خود برای به معرض نمایش گذاردن در مدارس و غیره به طور مجانی می‌فرستند. دولت علیه هم در صورتی که چنین تصمیمی بفرمایند ممکن است به وسیله کمپانی‌های فیلم‌برداری مقدار زیادی از این نوع فیلم‌های مفیده تهیه بشود که قسمتی از آنها را به کمپانی‌ها بفروشیم و قسمت دیگر را نیز مجاناً صرف تبلیغات و معرفی ایران در خارجه به وسیله مأمورین سیاسی دولت علیه بشود.

فدوی

[امضا: علی اکبر بهمن]

[حاشیه راست، به خط تیمورتاش:] ضبط.

[مهر:] ورود به دفتر وزارت دربار پهلوی

تاریخ: ۱۳۱۱/۲/۲۱

نمره اندیکاتور: ۱۰۸۸

سند شماره ۲۸

موافقت وزارت دربار با درخواست محمدرضاخان مبنی بر صدور اجازه
نمایش فیلم توسط وی در سینمای بیرجند

[شیر و خورشید]

وزارت دربار پهلوی

نمره کتاب: ۱/۲۳۱۱

تاریخ خروج: ۱۳۱۱/۴/۲۳

اداره محترمه تشکیلات کل نظمیه مملکتی

آقای محمد رضاخان از بیرجند اطلاع می دهد که سینمایی در آنجا دایر نموده ولی
نظمیه محلی از نمایش فیلم تا حصول اجازه تهران ممانعت به عمل آورده است.
متمنی است قدغن فرمایید تلگرافاً به نظمیه بیرجند اطلاع دهند از نمایشات
سینمای مزبور ممانعتی به عمل نیاورد.

[امضای پیش نویس: مرتضی خسروانی] ۱۱/۴/۲۲

سند شماره ۲۸/۱

[شیر و خورشید]
وزارت پست و تلگراف و تلفن
تلگراف

نمره کتاب: ۴۰

از: بیرجند، به: تهران، نمره قبض: ۱۰۷۲، نمره تلگراف: ۲۲، عدد کلمات ۵۹،
تاریخ اصل: ۲۰، تاریخ وصول: ۴/۲۰

تجربش، حضور مبارک سرکار امیر علم روحی فداه. به زحمت سینما دایر، نظمیة از
نمایش فیلم‌ها مانع، که تهران باید اجازه دهد. در صورتی که چهار سال قبل وارد
نموده و در زابل رؤسای نظمیة سلطان مقصودی و نگهبان نیکوکار دیده‌اند.
مستدعیم اقدام فوری فرمایید اجازه تلگرافاً ابلاغ، از ضرر جلوگیری شود.

چاکر جان نثار
محمد رضا

سند شماره ۲۹

درخواست علی آذری از وزارت دربار مبنی بر موافقت با نمایش اپرای
«وعدۀ زرتشت یا روح سلحشوری ایران»، به انضمام متن اپرای مذکور

مقام منبع حضرت اشرف وزارت دربار اعظم پهلوی دامت عظمته
محترماً به عرض می‌رسد: در بهمن ۱۳۰۹ اپرای ضمیمه که موسوم به (اپرای وعدۀ

زرتشت یا روح سلحشوری ایران) است و از آثار این حقیر ناچیز است جهت مشاهده و سانسور به اداره محترمه انطباعات وزارت جلیله معارف ارسال و به طوری که در صفحه آخر اپرا ملاحظه می فرمایند به ثبت رسیده و نمایش آن تجویز شده. اپرای مزبور مدتی در اداره جلیله تشکیلات نظمیه کل مملکتی معطل ماند و بالاخره هم نه موافقت و نه مخالفت کردند. گویا حق هم داشته اند زیرا مخالفت با یک چنین اپرای که حاکی از تقدیر و سپاسگزاری از زحمات پدر تاجدار و محبوب مملکت است و بر هر فردی از افراد مملکت فرض و واجب است که به سهم خود و در حدود توانایی و قدرت، شاه پرستی خود را عملی نماید موردی نداشته و ندارد. علی ای حال چون در تنظیم این اپرا وقت زیادی صرف کرده ام سزاوار نیست از زحمات خویش استفاده ننمایم. مستدعی است مقرر فرمایند اجازه نمایش این اپرا را از آن دربار عظمت مدار مستقیماً به نام جان نثار صادر و به آدرس ذیل ارسال فرمایند.

محاسب صندوق وزارت طرق

علی آذری

[امضا] ۱۳۱۱/۷/۳۰

[حاشیه پایین، اول:] موضوع چیست؟

[حاشیه پایین، دوم:] خلاصه شود.

[حاشیه پایین، سوم، به خط تیمورتاش:] جواب بدهید که زحمتی که کشیده است و نیتی که در بروز احساسات عمومی نسبت به ذات مقدس ارواحنا فداه داشته است شایان بسی تمجید است. ولی تصور نمی شود که موجبات نمایش تصنیف مزبور در ایران فراهم شده باشد که نتیجه مطلوبه حاصل گردد.

[مهر:] ورود به دفتر وزارت دربار پهلوی

تاریخ: ۱۳۱۱/۸/۲۵

نمره اندیکاتور: ۴۸۱۴

سند شماره ۲۹/۱

وعدۀ زرتشت

یا روح سلحشوری ایران

اپرای تمام آهنگ

در یک پرده

اثر

میرزا سیدعلی خان آذری

بهمن ۱۳۰۹

حق طبع و نمایش بسته به اجازه کتبی مصنف است.

به نام

دوست عزیز و استاد معظم حضرت دانشمند آقای میرزا احمدخان محمودی

(کمال‌الوزاره) مدیرکل اداره تفتیش وزارت جلیله مالیه دام بقائه

پرسناژ:

(۱) مادر وطن.

(۲) داریوش اول (دارای کبیر) از محلی که در رقم ۱۱ وسایل تصویریه ذکر گردیده نمایان خواهد شد.

(۳) اردشیر بابکان (از طاق کسری خارج و هویدا خواهد شد.) اردشیر اول در استخر فارس بود بعد به تیسفون کنار دجله رفت.

(۴) شاپور ذوالاکتاف (از طاق کسری خارج و هویدا خواهد شد.)^۱

(۵) انوشیروان عادل

(۶) ملکه هما

(۷) روان زرتشت (از تخت جمشید پیدا و رفته رفته ظاهر خواهد شد.)

۱. در اصل: به جای جمله ایضاً گذاشته شده بود.

۸) روح سلحشوری ایران با ۴ نفر سرباز مسلح (از محلی که مقرر شده است نمایان خواهد شد).

دکوراسیون (وسایل تصویری)

۱) مادر وطن دارای پیراهن بسیار مجلل و قشنگی است که محیط آن، نقشه وطن عزیز ایران را نشان می‌دهد، کفش مخمل گلی رنگ در پا دارد، گیسوان وی مشکی است، در روی یک صندلی راحتی نشسته خواهد بود.

۲) برای سیروس کبیر، اردشیر، انوشیروان [و] شاپور مطابق دستور رژیسور و آثار تاریخی لباس و سایر لوازمی که جهت آنها لازم می‌شود تهیه خواهند کرد. البته رژیسور در تهیه لباس سلاطین و تناسب آن دقت کرده و دستور خواهد داد که لباس‌های مجللی آماده سازند.

۳) ملکه هما، دارای لباس سپیدی خواهد بود. گیسوان بلوطی رنگ خود را از دو سمت روی سینه خواهد ریخت، با پارچه نازک و سفیدی قسمتی از سر خود را پوشیده و جقه هم در سر خواهد داشت. کفشی از مخمل بنفش می‌پوشد. مقداری جواهر طبق دستور رژیسور زیب و زینت خویش خواهد نمود.

۴) زرتشت دارای گیسوان و ریش سفید بلند خواهد بود. سر وی برهنه، لباس سفیدی که شایسته پیمبری است در بر خواهد داشت.

۵) روح سلحشوری ایران صاحب منصبی است رشید و توانا قاب دوربین را از یک سمت حمایل کرده خود دوربین را در گردن انداخته و در سینه قرار می‌دهد. این صاحب منصب طوری می‌نمایاند که عازم سفر است یا از سفری برگشته.

۶) چهار نفر سربازی که با روح سلحشور خواهند بود کاملاً مسلح، دارای دوربین، قمقمه آب، کوله پشتی، ساک گردن و تفنگ‌ها نیز در دوش خواهند بود. دو نفر از سربازان که در جلو روح سلحشوری حرکت می‌کنند هر دو حامل بیرق وطن عزیز هستند. (در جای خود دستور حرکت و توقف آنها بیاید).

۷) پرده تخت جمشید در یک سمت سن مواجه مادر وطن به طور مورب گذارده خواهد شد.

۸) در نزدیکی مادر وطن به فاصله [ای] که رژیسور معین خواهد کرد تمثال مبارک اعلی حضرت همایونی را خواهند گذارد. اطراف تمثال مبارک را گلریز کرده چراغ‌های الوان به اطراف آن خواهند کشید. (دستور کشیدن پرده روی تمثال و اشتعال چراغ‌ها در جای خود تذکر داده خواهد شد).

در فوق تمثال شیر و خورشید و تاج کیان قرار خواهد گرفت و باز در فوق این‌ها صورت فروهر مظهر اهورمزدا خداوند خالق مذهب زرتشتی گذارده می‌شود. (یک دستگاه موزیک که ترنم آن در جای خود ذکر می‌شود بایستی وجود داشته باشد).
۹) به مناسب ورود روح سلحشوری ایران و سربازان مسلح پرده نیز از تیراندازان (جاویدان‌ها) مطابق گراورهای تاریخی تهیه و در محل مناسبی گذاشته می‌شود.

۱۰) یک پرده مطابق استیل کوزه نقاشی شورای عالی جنگی^۱ داریوش که در سال ۱۸۱۵ میلادی در میان یک قبر در شهر کاتوزا Catuzya از ایالت آپولین Apolin در ایتالی پیدا شده و به نام (کوزه ایرانی) در موزه خانه ملی شهر ناپل napel ضبط است می‌بایستی تهیه شده و آن استیل که ضمیمه همین اپرا است به طوری که ملاحظه می‌شود سه صفحه^۲ و دارای بیست و دو تصویر است. تمام صور با ضمایم و مشخصات آن کشیده می‌شود فقط تخت داریوش از چوب تهیه خواهد شد و شخصی که رل داریوش را بازی می‌کند با همان لباس که در تصویر مذکور رسم شده است در روی تخت قرار خواهد گرفت. توجه رژیسور و دکوراتور^۳ را مؤلف جلب می‌کند.

۱۱) دکور^۴ طاق کسری نیز تهیه خواهد شد.

آغاز پرده:

مجلس اول - مادر وطن تنها

پس از بالا رفتن پرده مادر وطن در روی صندلی راحتی با حالت کمی محزون دست

۲. در اصل: صفت.

۱. در اصل: جنگلی.

۴. در اصل: دکور.

۳. در اصل: دکوراتور.

زیر چانه گذارده و با تذکار دوره شوکت و جلال از تیره بختی خود نالیده، خاتمه آن را مسئلت می نماید:

بخش اول:

در عهد جهانداران فرزانه ایران

سرتاسر این کشور غنودی همه شیران

که از هیبت آنها نخفتی پیر و برنا

ز سطوت همه پرشور به شوکت همه مشهور

در آهنگ دیگر:

کنون قومی پریشان، ضعیف و زار و نالان

خدا این شب هجران بیاور تو به پایان

بخش دوم:

(با دست اشاره به جمعیت)

بودند نیاکان شما بخرد و دانا
از هر هنری با خبر و مرد توانا

گهی از فتح بابل گه از کسب فضائل

نمودندیم خوشنود کنونیم زال و فرسود

ز جهل قوم نادان ندارم روح شادان

خدا این شب هجران بیاور تو به پایان

بخش سوم:

(با اشاره به پرده تخت جمشید)

بارگاه شاهان بین چسان گرید و زارد

از بام و در و خشتش ناله چون ژاله بارد

ببین قصرشهان را ببین مهد کیان را

چگونه گشته ویران شده با خاک یکسان

از این قوم پریشان مرا بگرفته حرمان

خدا این شب هجران بیاور تو به پایان

بخش چهارم: (با اشاره به آسمان)

کو منجی من تارو [به] گلستان شود این ملک

در سایه الطافش چو بستان شود این ملک

کند بیدار از این خواب دهد این کشت را آب

به راه علم و صنعت کند ما را هدایت

کی آید به نظر آن نثار قدمش جان

خدا این شب هجران بیاور تو به پایان

بخش پنجم: (با اشاره به جمعیت)

هان ای خلفه نادر به هوش آی و نظر کن

از عاقبت فکر بدانندیش حذر کن

به بازوی شجاعت به نیروی شهامت

به ترویج از فلاحت به دست آور مناعت

چرا باشی پریشان چنین پژمان و بی جان

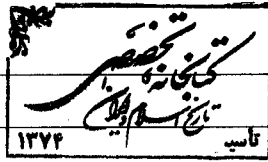
خدا این شب هجران بیاور تو به پایان

مجلس دوم - مادر وطن، کورش کبیر

در این موقع بلافاصله کورش کبیر با وقار و شوکت هر چه تمام تر از محلی که رئیسور

نشان می دهد وارد سن می شود در جای خود قرار گرفته تعظیم می کند پس از اخذ

مایه از ارکستر و با اشاره به مادر وطن می خواند:

بخش ششم:

تا تاج شهبان کشور جم بر سر من بود

این مرز دلیران چو گلستان ارم بود

در عهد من ایرانی سلحشور جهان بود

درگاه جهانگیری همی شیرزبان بود

چون مملکت لیدی مسخر بنمودم

تسخیر ممالک به جاویدانها سرودم

مادر وطن

بیش از این مکن زار و مضطرم

کیستی بگو نام خود برم

پیشتر بیا، رأفتی نما

داریوش

دارای کبیرم من وز اخلاف پاکانم
 در آخر شود ایران بمانند گلستان
 شه نیکو ضمیری است
 بود حافظ ناموس
 تو راحت شوی از غم

مام وطن ای مظهر پاک نیاکانم
 ز پاکان خبر آوردم امید ظفر آوردم
 نگهبانت دلیری است
 شهی مانند کاوس
 چو پیدا شود آن جم

مادر وطن، داریوش، اردشیر بابکان

مجلس سوم:

بخش هفتم:

زرتشت پیمبر وعده دادم که در ایران

پیدا شود آزاده رادی ز دلیران

که علم و دانش از او بگیرد رامش از او

ز او صد گونه صنعت بگیرد قدر و قیمت

شه نیکو ضمیری است

نگهبانت دلیری است

شهی مانند کاوس	بود حافظ ناموس ^۱
چو پیدا شود آن جم	تو راحت شوی از غم

مجلس چهارم: مادر وطن، داریوش، انوشیروان
 در این موقع به اندازه یک دقیقه یا کمتر رئیسور تعیین خواهد کرد (سکوت خواهد بود). پس از آن انوشیروان با طنطنه و عظمتی وارد سن می شود، در جای خود قرار گرفته و پس از تعظیم به مام وطن و اخذ مایه می خواند.

بخش هشتم:

انوار مملکت با شاه مملکت گیری
 رخشان شود از رخساره^۲ مرد دلیری
 کز اخلاف شهان است شهنشاه جهان است
 ز یزدان ارمغان است از او ایران جوان است

داریوش و اردشیر و انوشیروان باهم:	شاه نیکو ضمیری است
نگهبانت دلیری است	بود حافظ ناموس
به قدرت همچو سیروس ^۳	تو راحت شوی از غم
چو پیدا شود آن جم	

مجلس پنجم: مادر وطن، داریوش، اردشیر^۴، انوشیروان، شاپور ذوالاكتاف.
 (پس از اتمام رل انوشیروان، شاپور ذوالاكتاف ظاهر شده بعد از تعظیم به مام وطن و دریافت مایه غزل ذیل را در بیات شیراز خواهد خواند):

۲. در اصل: رخساره.

۱. در اصل: ناموس.

۴. در اصل: ارندشیر.

۳. در اصل: سیروش.

بخش نهم

غزل

ای ملت من نظر به آینده کنید

تا همچو گذشته‌اش نماینده کنید

مفتاح جهان پرچمی از بیرق ماست

این بیرق افتخار پاینده کنید

در قرن سلف به دیگران بنده بدید

در آتیه دیگران به خود بنده کنید

کافی است دگرگریه و سرگردانی

آخر پس [از] این گریه کمی خنده کنید

زانوار تمدن خدا داده خویش

این مملکت کیان درخشنده کنید

خود مرده^۱ شده است رای و افکار شما

خیزید ز علم و هنرش زنده کنید

در گوش بگیریید پیام شاپور

بگذشت گذشته فکر آینده کنید

مجلس ششم: مادر وطن، داریوش، اردشیر، انوشیروان، شاپور، ملکه هما بعد از غزل وی ملکه هما با جبهه گشاده و بشاش و شوکت جلال ظاهر می شود گام‌ها را خیلی سنگین با کمک ارکستر برمی دارد، به قرارگاه خویش که رسید نگاه مختصری به جمعیت کرده و می خواند:

بخش دهم:

از غفلت و جهل مردم سرکش و منفور

گر دیده بدم در کفنی خفته و مسطور

از آن اقوام منفور از آن اولاد مغرور

نه من بلکه شهان جم نمودی سر [به] جیب غم

کنون ای مام شیرینم تو ای دلبنده دیرینم

مخور غم روح روانم تو ای آرام جانم

(سری دوم از بخش دهم)

چند دگر این ایران شود فخر جهانی

گیرد ز سر آن طنطنه عصر ساسانی

شود رخسنده این ملک زفر فرخنده این ملک

تا در پرتو رادی کند آغاز شادی

امید این دختران همه پاک اختران

دهند اوهام بر باد شوند از جهل آزاد

ز بدبختی برآیند به راه دانش آیند

مجلس هفتم: مادر وطن، داریوش، اردشیر، انوشیروان، شاپور، ملکه هما، روان زرتشت.

(در این موقع روان پاک بخشنده یزدان پیمبر مهربان ایران زرتشت تجلی کرده بعد از سکوت مختصری شروع به ایفای رل می‌کند. ژست‌های دارنده این رل مهم است. ژست‌ها با اشارات دست‌ها و سر انجام خواهد یافت رژیسور باید در این جا مخصوصاً دقت کامل نماید.

بخش یازدهم:

در میان جنگ آهرمزد و اهریمن مرا

آفریدم ایزد و بخشایش از بهمن مرا

چون به من داد او ضمیر^۱ نیک و آنگاهم سرود
 تاکه آرم روشنی بر کاخ اهریمن فرود
 از فروغ من گریزان جمله دیوان شدند
 لشکر اهریمنان از فر من حیران شدند
 چون روان روشن پاکم به گیتی رخ نمود
 زنگ نادانسی و غفلت از دل آنها زدود
 گفتم آنان را که تاج فرهی بر سر نهید
 دوحه کشور ستانی را به گیتی بردهید
 چون مرا دست ظفر بخشند و فر اهورمزد
 نوبت شادی و پیروزی رسید روز مزد
 اولین مزدی که دادندم در این ملک کهن
 روشنی جان بد و نیروی فرمان سخن
 خسرو ایران زجان پذیرفت آیین بهی
 تاشد اندر مرز ایران آشکارا فرهی
 کیش یزدان را به گیتی نامور چون ساختند
 سازها باگات‌هایم در جهان بنواختند
 پیش از این چندی روانم در مدائن رخ گشود
 در عزای خسروان ملک جم خود را نمود
 گفتم آنان را که بیش از این نباید داشت غم
 چون در ایران خفته مردی پاک از اولاد جم
 شاد کامی دادم آنان را و گفتم زین سپس
 می‌دهد یزدان به ایران رادمردی دادرس
 در نگهداری کشور داریوش دیگر است
 خرم و خندان بدو سرتاسر این کشور است

راست گفتار و نکو کردار و پاکیزه سیر
 بخرد و فرزانه مردم نواز و با هنر
 قدر او نیکو همی دانید فرزندان من
 تا شود ایمن از این کار نکوتان جان من

مجلس هشتم: مادر وطن، سیروس، اردشیر، انوشیروان، شاپور، ملکه هما، روان
 زرتشت، روح سلحشوری ایران، ۴ نفر سرباز مسلح.
 در یک سمت سن، پرده تور بسیار نازک و قشنگ به دستور رژیسور آویخته خواهد
 بود. این پرده تور دو نیم است. پس از اتمام رل زرتشت (پروژکتور) فوراً شروع به
 افکندن نور به جهت پرده مزبور می نماید، ولی نه خیلی زیاد. در این موقع روح
 سلحشوری ایران با چهار نفر سرباز مسلحی که در (پرسناژ) تذکر داده شد از دور
 نمایان شده و به نزدیکی پرده که رسیدند پرده کشیده می شود. ابتدا دو نفر سرباز
 جلو که دارای دو بیرق وطن عزیز هستند ورود می کنند، بعد روح سلحشوری،
 سپس دو نفر سرباز دیگر.

سربازانی که دارای بیرق هستند یکی در سمت راست و دیگری در سمت چپ سن
 با حالت خبردار خواهند ایستاد. روح سلحشوری ایران در نزدیکی مادر وطن
 مواجه روان زرتشت می ایستد. ارکستر همان آهنگ رل زرتشت را تعقیب می نماید.
 روح سلحشوری با وقار توأم به تهور، شجاعت، شهامت، مهر و رأفت رو به زرتشت
 نموده می خواند:

بخش دوازدهم:

ای فرستاده بزرگ ایزد دادار پاک   که روانت از فروغ ایزدی شد تابناک
 «دو نفر سربازانی که بدون بیرق هستند با حالت سلام می خوانند:»

وی فروزان مهر یزدانی و ای جان جهان

کز فروغت زنده شد جان و روان آریان

روح سلحشوری:

بنگر اینک کانچه می دادی تو ما را زآن نوید

سر بسر گردیده اندر کشور ایران پدید

«پهلوی فرزانه فرزند سلاطین جهان

همچو خورشید فروزنده به کشور شد عیان»

هنوز دو کلمه (شد - و - عیان) تمام نشده فوراً پرده روی تمثال به پایین آمده

چراغ‌های اطراف آن روشن شده، موزیک سلام شاهانه را می‌نوازد. روح

سلحشوری و نظامیان داخله سن با حالت سلام خواهند بود تا موزیک تمام شود.

در این موقع که سلاطین همه جمعند، روح سلحشوری و نظامیان ایستاده‌اند.

چراغ‌های اطراف تمثال مشتعل است دفعتاً دو فرشته سعادت در لباس دو ملک از

آسمان سن پدیدار شده به فاصله یک ذرع^۱ روی تمثال قرار می‌گیرند.

در بال‌های این دو ملک شاهکار اعلی حضرت همایونی و خدمات برجسته ملوکانه

با بهترین طرز و اصول فنی نقاشی می‌شود. فرشتگان هریک سبد گلی در دست

دارند. همان طوری که اپرت ذیل را می‌خوانند به ریختن گل نیز روی تمثال مبادرت

می‌کنند:

کر^۲ - باهم:

پهلوی ای پادشه نامدار

پهلوی ای خسرو ایران مدار

کوکب اقبال تو ای شهریار

چون خور رخشنده درخشنده باد

چرخ و فلک بخت تو را بنده باد

باعث امنیّت ایران تویی

راحتی کشور ساسان تویی

فخر سلاطین و نیاکان تویی

مملکت از تیغ تو آباد شد
ملت ایران ز تو دلشاد شد

تا که تو را تاج کیان بر سر است
کشور ما مأمن صنعتگر است
سعی تو ما را به هنر رهبر است

رای تو کیفر چو ز دشمن کشید
کشور ما را خط آهن کشید

تا وطن از تیغ تو آباد شد
روح سلاطین عجم شاد شد
مدرسه‌ها در وطن ایجاد شد

از اثر سعی تو ای بی‌همال
وصل به هم گشت جنوب و شمال

فرشته اولی:

در بال من آبادی ایران شده رسم

از هیبت پهلوی است خونین دل خصم

فرشته دومی:

در بال من آنچه بینی اکنون همه هست

برقی است که [از] سیف شهنشاه بجست

اهریمن ملک آنچه بر بود ز ملک

این زاد کیان دوباره آورد به دست

دو نفر سرباز:

نوبت غم رفت و باز آمد زمان ایمنی

زین سپس باقی نماند ظلمت اهریمنی

در این موقع روان زرتشت کم کم غایب می شود.....

روح سلحشوری با اشاره به سلاطین:

هان یگانه خسروان نامی ایران پرست

شادمان باشید زیرا کارزو آمد به دست

زنده شد با فر یزدانی به کشور نامتان

از ظهور پهلوی گردیده حاصل کامتان

در این موقع شاپور غزل ذیل را در «^۱ می خواند. با اشاره به مجسمه یا تمثال همایونی:

ای پادشاه مأمن سیروس^۲ و داریوش

جان برخی شهامتت از جان و دل بکوش

اشاره به جمعیت:

این ملت ضعیف دل افسرده را بگوی

تاکی به خواب غفلتی آخر بیا به هوش

آمریک را تمدن ایران فراگرفت

بیدار شو^۳ ز خواب ابد عده وحوش

اشاره به پرده تخت جمشید:

اینست بارگاه جم ای زادگان جم

کز وی به جا نمانده به جز قسمتی نقوش

عبرت بگیر و وضع نیاکان خود ببین

تاکی ز فرط جهل بمانید خود خموش

هر ملتی که جهل سراپای او گرفت

مبهوت شد چنانکه نیاید دگر به هوش

۲. در اصل: سیروش.

۱. در اصل چنین است.

۳. در اصل: شود.

اشاره به زن‌ها:

دوشیزگان زغفلت و بی علمی شماست^۱
 کافکنده سر بزیر چنین دخت داریوش (اشاره به ملکه هما)
 از چهر خویش پرده چو مردان بر افکنید
 تاکی چنین به چادر ذلت سیاه پوش
 اکنون که آفتاب تعالی طلوع کرد
 یک ملتی که ز چاه افتاده از خروش

اشاره:

این قهرمان کشور سیروس پهلوی است

فرمان وی زدل برو امرش به جان نیوش
 در این موقع سلاطین و ملکه هما رو به مادر وطن به زانو درآمده با اشاره هر دو
 دست می خوانند:

شکر یزدان آنچه را ما وعده دادیمت همان

شد به امر حضرت یزدان عیان در این زمان

ایران، ایران، پهلوی را شد چو دارا

نور، نور، معدلت شد آشکارا

مام دلبنده، راز تا چند، پهلوی گردیده پشتیبان تو

خیز و از جا شاد زی او گشته ایران بان تو

در وسط ایفای مصرع اخیر روح سلحشوری زیر بازوی مام وطن را گرفته بلندش
 می کند اما این عمل در نهایت سرعت و سنگینی انجام خواهد یافت.

سلاطین و ملکه رو به تمثال مبارک همایونی ...

مفتخر، مفتخر، از وجود تو ایران از تو پاینده مرز دلیران

مادر وطن در خاتمه اپرا رو به تمثال مبارک ...

پهلوی ای راد مرد ارجمند از جان بکوش
 در نگهداری این کشور به قدرت کن خروش
 یزدان، یزدان، حافظ جانان باد
 کز تو گردد، کشور ایران آباد

تهران ۱۳۰۹/۱۱/۲۳ آذری

پیس (وعده زرتشت) که در ۹ صفحه به قلم آقای آذری تنظیم شده است، مطالعه شد در دفتر نمایشات تحت نمرة ۳۳۲ ثبت گردید برای نمایش مانعی نیست. (محل مهر اداره انطباعات)

محل امضا ۱۳۰۹/۱۲/۱۳

محل تمبر پنج قرانی نمرة ۲۱۷۰ ثبت دفتر محاسبات گردید.
 مهر وزارت معارف از طرف مدیر صندوق - حسن.

سند شماره ۲۹/۲

[شیر و خورشید]

وزارت دربار پهلوی

نمرة کتاب: ۱/۴۸۱۴

تاریخ تحریر: ۱۳۱۱/۸/۲۴

تاریخ خروج: ۱۳۱۱/۸/۲۵

آقای علی خان آذری

مراسله شما مورخه ۱۱/۷/۳۰ به ضمیمه پیس اپرایی که تنظیم نموده اید واصل و

مطالعه شد. زحماتی که برای تهیه پیس مزبور کشیده‌اید و نیّتی که در بروز احساسات عمومی نسبت به ذات مقدس بندگان اعلی حضرت همایون شاهنشاهی ارواحنفاده ابراز داشته‌اید شایان بسی تمجید است. ولی تصور نمی‌شود که موجبات نمایش اپرای مزبور در ایران فراهم شده باشد که نتیجه مطلوبه حاصل گردد.

[امضای پیش‌نویس: مرتضی خسروانی] ۱۱/۸/۲۴

سند شماره ۲۹/۳

مقام منبع حضرت اشرف وزیر محترم دربار پهلوی دامت عظمته با نهایت ادب به عرض می‌رساند دستخط مبارک به نمره ۴۸۱۴ مورخه ۲۵ آبان ۱۳۱۱ در جواب معروضه فدوی زیارت گردید. از بذل توجهات کامله حضرت اشرف و حسن نظری که نسبت به زحمات این ناچیز ابراز فرموده بودند سپاسگزار^۱ بوده و شکرانه این نعمت را به وسیله این ذریعه بجا می‌آورم. اینک جواباً به عرض حضرت اشرف می‌رسانم که: اولاً برای اپرای مزبور یکی از بهترین سالن‌ها در نظر گرفته شده. ثانیاً وسایل لازمه را نیز از قبیل دکوراسیون و لباس‌های مجلل و تزئیناتی که در خور این اپرای مهم است کاملاً تحت مذاقه قرارداد و در تهیه آن بوده و هستیم. ثالثاً چون اپرای مزبور در ایران بی‌نظیر و بی‌سابقه است مهمترین و ورزیده‌ترین آرتیست‌های تهران جهت ایفای رل‌های آن انتخاب شده‌اند و از لحاظ اهمیت اپرا کوچکترین نکاتش تحت شور در آمده و برای^۲ تکمیل آن اوقات فراوانی مصرف شده است.

۲. در اصل: به.

۱. در اصل: سپاسگذار.

چون دادن نمایش این اپرا به نحوی که شایسته است از آرزوهای قلبی این ناچیز است و مخارج مقدماتی آن هم در حدود ۱۴۵۰۰ ریال بازدید^۱ و مبلغی هم خرج شده است. مستدعی بذل توجه هستم و از طرفی چون در دستخط مبارک به طور صریح نمایش اپرای مذکور منع نشده و ضمناً زحمات فدوی نیز مورد تمجید آن مقام منبع واقع گردیده لذا آن دستخط را به منزله اجازه فرض نموده و در خاتمه توضیحاً به عرض می‌رساند که نمایش اپرای مزبور در چهار شب داده خواهد شد. یک شب برای وزرای عظام و وکلا و رؤسای ادارات و سفرای خارجه و مأمورین کور دیپلماتیک و اعیان و اشراف و رجال مملکت و سه شب هم برای عموم به معرض نمایش گذارده خواهد شد.

فدوی

[امضا: علی آذری]

۱۳۱۱/۸/۲۸

[حاشیه پایین، اول: سابقه.

[حاشیه پایین، دوم، به خط تیمورتاش: ضبط شود.

[مهر: ورود به دفتر وزارت دربار پهلوی

تاریخ: ۱۳۱۱/۹/۱

نمره اندیکاتور: ۴۹۵۴

سند شماره ۳۰

درخواست وزارت معارف مبنی بر افزایش حقوق ماهیانه علینقی
وزیری، به انضمام تصویبنامه هیأت وزیران در این زمینه

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

اداره: پرسنل

به تاریخ: ۶/۴ سنه ۱۳۱۲

نمره: ۳۹۴۴/۱۲۰۹۵

مقام رفیع هیأت محترم وزرای عظام دامت شوکتهم
محترماً معروض می‌دارد: آقای میرزا علینقی خان وزیری معلم و مدیر افتخاری
مدرسه موسیقی دولتی تا سنه ماضیه طبق قرارداد منعقد در ازای هفته [ای] شش
ساعت تدریس ماهی مبلغ ۱۳۰۰ ریال حقوق دریافت می‌نمود. در هذه السنه
مدرسه مذکوره جزء مدارس عالی محسوب و علاوه حسب الامر اعلی حضرت
افدس همایونی ارواحنا فداه مقرر گردیده از ابتدای سال تحصیلی سرود ملی در کلیه
مدارس ابتدایی تعلیم و بایستی معلمین مربوطه تحت نظر ایشان انتخاب و بالنتیجه
کلیه اوقات رسمی ایشان مصروف به کارهای دولتی خواهد گردید. چون آقای
وزیری در قسمت فن خود متخصص و عجالاً منحصر به فرد بوده به طوری که
شخص دیگری در نظر نیست که بتوان از وجود او احتیاجات لازمه را مرتفع نمود
علیهذا با توجه به مراتب معروضه و با تقدیم سواد مشروحه مشارالیه مستدعی
است مقرر فرمایید حقوق ایشان را از اول مهرماه هذه السنه تا میزان ماهیانه ۴۰۰۰

ریال در ازای تمام اوقات رسمی مدرسه مذکور تصویب و اجازه فرمایند وزارت جلیله مالیه طبق قراردادى که منعقد خواهد گردید حقوق مشارالیه را پردازند.

[امضا: احمد محسنی]

[مهر:] وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

[حاشیه پایین:] در جلسه چهارشنبه ۱۳۱۲/۶/۸ مطرح و مقرر گردید ماهیانه ۳۰۰۰ ریال به آقای وزیرى پرداخته شود و به همین مبلغ تصویبنامه صادر شود.

[مهر:] ورود به کابینه ریاست وزرا

به تاریخ: ۱۲/۶/۹

نمره: ۳۸۴۶

سند شماره ۳۰/۱

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

به تاریخ: ۲۴ مرداد ماه ۱۳۱۲

اداره: مدرسه موسیقی دولتی

مقام منبع وزارت جلیله معارف و اوقاف دامت شوکته

کارهایی که از اول خرداد سال جاری راجع به امور موسیقی حسب الامر ملوکانه از طرف وزارت متبوعه به این جانب رجوع گشته است تمام اوقات بنده را گرفته و چون چندین رشته کارهای مختلف است بالطبع کارهای شخصی و دروس خصوصی بنده دچار تعطیل گشته و در حدود ماهی چهارصد تومان مخارج بنده است که از طرف دولت باید تأمین گردد و چون از قرار معلوم برای مدرسه عالی بیش از دویست و چهل تومان حقوق پیش بینی نشده است و برای کارهای اضافی

هم که با بنده است در بودجه حق اضافه کاری نیست بنابراین در صورتی که متمایل باشید که این امور توسط این جانب اداره شود متمنی است ترتیب حقوق بنده را پیشنهاد به هیأت محترم وزرای عظام بفرمایید که تصویب گردد.

محل امضای علینقی وزیری

سواد مطابق اصل است. محمد مفید

سند شماره ۳۰/۲

[شیر و خورشید]

کابینه ریاست وزرا

به تاریخ: ۱۳۱۲/۶/۲۱

نمره: ۳۸۴۶

هیأت وزرا در جلسه ۸ شهریورماه ۱۳۱۲ در تعقیب پیشنهاد نمره ۳۹۴۴-۱۲۰۹۵ وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه تصویب نمودند که حقوق آقای علینقی خان وزیری معلم و مدیر افتخاری مدرسه موسیقی دولتی در ازای خدمت مشارالیه در تمام اوقات رسمی مدرسه مذکوره از اول مرداد هذّه السنه ماهیانه سه هزار ریال پرداخته شود.

[امضا: مهدیقلی هدایت]

[امضا: همایون سیاح]

[امضا: جعفرقلی سردار اسعد بختیاری]

[امضا: فرج الله بهرامی]

[امضا: علی منصور]

[امضا: علی اکبر داور]

[امضا: محمد علی فروغی]

[امضا: علی اصغر زرین کفش]

[امضا: مهدی فرخ]

[امضا: احمد محسنی]

سند شماره ۳۱

درخواست وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه از هیأت وزیران مبنی بر تأمین اعتبار به منظور پرداخت هزینه ایاب و ذهاب محصلین مدرسه عالی موسیقار به خاطر تعلیم سرود به دانش آموزان مدارس ابتدایی، به انضمام تصویبنامه هیأت وزیران

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
اداره محاسبات

به تاریخ: ۶/۴ سنه ۱۳۱۲

نمره: ۱۲۸۷۹/۳۶۹۴

مقام منبع هیأت محترم وزرای عظام دامت شوکتهم چون برای معلمی سرود مدارس ابتدایی مدرسه موسیقار احتیاج مبرمی به معلمین موسیقی دارد و از طرفی برای این کار معلمین زیادی یافت نمی شوند و در ضمن تعلیم سرود هم در مدارس ابتدایی حتمی است ناچار باید از وجود محصلین مدرسه عالی موسیقار که مدت ها است به تحصیل علم موسیقی مشغول هستند و از عهده انجام تعلیم سرود هم به خوبی برمی آیند استفاده نماید. از طرف دیگر چون استخدام محصلین برخلاف قانون است مستدعی است تصویب فرمایند در مقابل روزی دو ساعت تعلیم سرود که به هریک از محصلین واگذار می شود ماهیانه مبلغ دو بیست ریال به عنوان فوق العاده ایاب و ذهاب از محل اعتباری که برای همین منظور در بودجه منظور می شود پرداخت گردد.

[امضا: احمد محسنی]

[مهر:] وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

[حاشیه پایین:] در جلسه چهارشنبه ۱۲/۶/۸ تصویب شد.

[مهر:] ورود به کابینه ریاست وزرا

شماره: ۳۸۴۱۰

تاریخ: ۱۲/۶/۹

سند شماره ۳۱/۱

[شیر و خورشید]

کابینه ریاست وزرا

نمره: ۳۸۴۱

مورخه: ۱۵/۶ سنه ۱۳۱۲

هیأت وزرا در جلسه ۸ شهریور ۱۳۱۲ برحسب پیشنهاد نمره ۳۶۹۴/۱۲۸۷۹ وزارت جلیله معارف تصویب نمودند که در مقابل روزی دو ساعت تعلیم سرود که به هریک از محصلین مدرسه عالی موسیقار برای تعلیم سرود در مدارس ابتدایی واگذار می شود ماهیانه دویست ریال به عنوان فوق العاده ایاب و ذهاب از محل اعتباری که جهت همین مقصود در بودجه منظور می شود پرداخت گردد.

[امضا: مهدی قلی هدایت]

[امضا: علی منصور]

[امضا: علی اصغر زرین کفش]

[امضا: مهدی فرخ]

[امضا: فرج الله بهرامی]

[امضا: یحیی قراگوزلو]

[امضا: جعفر قلی سردار اسعد بختیاری]

[امضا: محمد علی فروغی]

[امضا: همایون سیاح]

سند شماره ۳۲

پیشنهاد وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه مبنی بر استخدام معلمین موسیقی برای مدرسه عالی موسیقار، به انضمام صورت ریز بودجه پیشنهادی و تصویبنامه هیأت وزیران در این زمینه

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

اداره محاسبات

تاریخ: ۶/۷ سنه ۱۳۱۲

نمره: ۱۲۰۹۶/۳۵۹۱

مقام منبع هیأت محترم وزرای عظام دامت شوکتهم

نظر به این که برای تعلیم موسیقی در ایران هنوز معلمین کافی یافت نمی‌شوند که مطابق قانون حق‌التعلیم برای تمام روز استخدام شوند و نظر به این که مدرسه عالی موسیقار مجبور است از اشخاصی که در فن موسیقی مهارت دارند ولو برای چند ساعت در هفته برای تعلیم و تدریس موسیقی استفاده نماید و این گونه معلمین هم حاضر نخواهند بود تمام ساعات خود را صرف تدریس نمایند و در صورتی که بخواهند یک نفر را برای تمام ساعات استخدام نموده و حقوق تمام روز را داده و فقط به چند ساعت کار در هفته اکتفا نمایند برخلاف صرف دولت تمام می‌شود. بنابراین تقاضا دارد تصویب فرمایند معلمین تعلیم سرود در مدارس ابتدایی و معلمین قسمت متوسطه و عالی مدرسه عالی موسیقار به طور ساعت شمار به طریق ذیل استخدام شوند:

۱- معلمین تعلیم سرود مدارس و معلمین قسمت متوسطه از ساعتی چهارریال

تا ساعتی پانزده ریال به تناسب اهمیت درس.

۲- معلمین قسمت عالیّه از ساعتی^۱ پانزده ریال تا ساعتی سی ریال به تناسب اهمیت درس.

در خاتمه دو نسخه از بودجه قسمت متوسطه و عالیّه مدرسه موسیقار را به ضمیمه از لحاظ مبارک آقایان می‌گذراند تا مقرر فرمایند که معلمین مربوطه بر طبق بودجه‌های زیر پیشنهادی مدرسه عالی موسیقار استخدام شوند.

[امضا: احمد محسنی]

[مهر: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه]

[حاشیه پایین:] به عرض برسد. ۱۲/۶/۸

[حاشیه راست، اول:] چون مدرسه جدید الاحداث است باید تشکیلات و صورت بودجه روشن تر باشد که به عرض برسد.

[حاشیه راست، دوم:] در جلسه چهارشنبه ۱۲/۶/۱۵ توضیحات لازم به عرض رسید و در هیأت وزرا تصویب شد.

[مهر:] ورود به کابینه ریاست وزرا

به تاریخ: ۱۲/۶/۸

نمره: ۳۸۰۳

سند شماره ۳۲/۱

[شیر و خورشید]

ریاست وزرا

وزارت جلیله مالیه

هیأت وزرا در جلسه ۱۵ شهریور ۱۳۱۲ برطبق پیشنهاد نمره ۱۲۰۹۶/۳۵۹۱

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه بودجه قسمت متوسطه و عالیۀ مدرسه دولتی موسیقار را بر طبق دو صورت ضمیمه این تصویبنامه پذیرفته و ضمناً مقرر می‌دارند که معلمین تعلیم سرود در مدارس ابتدایی و همچنین معلمین قسمت متوسطه و عالیۀ مدرسه عالی موسیقار به طور ساعت شمار به طریق ذیل استخدام شوند:

- ۱- معلمین تعلیم سرود مدارس و معلمین قسمت متوسطه از ساعتی چهارریال تا ساعتی پانزده ریال به تناسب اهمیت درس.
  - ۲- معلمین قسمت عالیۀ از ساعتی پانزده ریال تا ساعتی سی ریال به تناسب اهمیت درس.
- تصویبنامه در کابینه ریاست وزرا ضبط است.

سند شماره ۳۲/۲

[شیر و خورشید]

کابینه ریاست وزرا

نسبت به این پیشنهاد و صورت‌های ضمیمه آن دستور حضرت اشرف لازم است که چگونه اقدام شود.

[امضا: ناخوانا]

۱۲/۶/۲۰

[حاشیۀ پایین:] تصویبنامه صادر شود. ۱۲/۶/۲۰

سند شماره ۳۳

پیشنهاد محمدحسین آیرم (رئیس تشکیلات کل نظمیۀ مملکتی) مبنی
بر تأسیس یک مدرسه برای تعلیم و تربیت هنرپیشه سینما و وارد کردن
لوازم فیلم برداری

[شیر و خورشید]

کابینه ریاست وزرا

نمره عمومی: ۸۲۲۱

تاریخ ثبت: ۱۳۱۳/۱/۱۹

وزارت جلیله معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

ریاست کل تشکیلات نظمیۀ مملکتی جهت تأسیس مدرسه برای تعلیم و تربیت
آر티ست جهت سینما و وارد کردن ماشین‌های فیلم برداری، مراسله [ای] به
این جانب نوشته و پیشنهاداتی نموده است که سواد آن لفاً ارسال گردید تا اقدام
کرده و نظر خود را اشعار دارند.

[امضا: ناخوانا]

سند شماره ۳۳/۱

[شیر و خورشید]
وزارت داخله
تشکیلات کل نظمیه مملکتی

به تاریخ: ۱۲/۱۲/۱۴

نمره: ۱۹۵۴۸

مقام منبع ریاست جلیله وزیرای عظام دامت شوکته

چنان که خاطر محترم مستحضر است یکی از مبادی مهم برای تغییر روحیات جامعه و روشن شدن افکار محصلین و معرف ترقیات هر مملکتی سینما است که از این طریق می توان افکار عمومی را به مبادی لازمه آشنا و انظار خارجه را به ترقیات حاصله و آبادی هایی که در مملکت شده است متوجه ساخت. مثل این که تمام ممالک دنیا در این خصوص مجاهداتی می نمایند و همان طور که به نظر مبارک رسید فیلم هایی از ایتالیا و آلمان در سفارت های مربوطه نمایش داده شد و منظور اساسی آنها معرفی ممالک خودشان بود که معلوم نمایند چه بوده و چه می کنند و چه ترقیاتی حاصل کرده اند. این موضوع امروز قابل آن است که مورد توجه هیأت معظم دولت واقع و در مملکت شاهنشاهی قدم هایی جهت احیای آن برداشته شود و به عقیده بنده موقع است که وزارت جلیله معارف یک مدرسه برای تعلیم و تربیت آرتیست تأسیس و همچنین جهت وارد کردن ماشین های فیلم برداری و سایر لوازم مربوطه به این کار اعتباری تهیه نمایند. تردیدی نیست که در سال اول و دوم، مخارج آن از عایدات نمایش فیلم ها تأمین و بلکه سرمایه ای هم برای اقدامات اساسی تر و بزرگتری تهیه خواهد شد. زیرا تهیه فیلم های ایرانی خاصه این که ناطق

هم باشد مورد پسند عمومی و عایدات زیادی خواهد داشت. چنان که نمایش فیلم دختر لر در یکی از سینماها شانزده هزار تومان عایدی خالص داشته است.

چنانچه این اقدام فعلاً برای وزارت جلیله معارف مقدور نباشد یا مقتضی ندانند چون بعضی از مدیران سینما هم تقاضای امتیاز فیلم برداری می نمایند ممکن است آنها و اشخاص دیگری که حاضر برای این کار باشند پیشنهادات خود را در این خصوص بدهند و پیشنهادها در کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت جلیله معارف و تشکیلات نظمیه و وزارتخانه های مربوطه طرح و مورد مطالعه واقع گردیده، به هر یک از پیشنهاد دهندگان که بهتر بتوانند از عهده برآیند امتیاز فیلم برداری داده شود. منوط به نظریه محترم هیأت معظم دولت خواهد بود.

رئیس تشکیلات کل نظمیه مملکتی

امیر لشکر آیرم

[امضا]

[حاشیه راست، اول:] به عرض برسد. ۱۲/۱۲/۱۵

[حاشیه راست، دوم:] به وزارت معارف نوشته شود که اقدام کرده و نظر خود را

اشعار دارند. ۱۳/۱/۱۸

[مهر:] ورود به کابینه ریاست وزرا

به تاریخ: ۱۲/۱۲/۱۵

شماره: ۸۲۲۱

سند شماره ۳۳/۲

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

اداره انطباعات

به تاریخ: ۱/۲۶ سنه ۱۳۱۳

نمره: ۱۸۲۶/۷۷۹

مقام منبع ریاست وزرای عظام دامت عظمته

مرقومه مطاعه نمره ۸۲۲۱ مورخه ۱۳/۱/۱۹ متضمن سواد مراسله ریاست کل تشکیلات نظمیه مملکتی در موضوع تأسیس مدرسه برای تعلیم و تربیت آرتیست جهت سینما و تئاتر و وارد کردن ماشین‌های فیلم‌برداری زیارت گردید. محترماً خاطر مبارک را مستحضر می‌دارد که وزارت معارف با نظریه ریاست تشکیلات نظمیه نهایت موافقت را داشته و تأسیس چنین مدرسه [ای] را لازم و ضروری می‌داند ولی انجام این امر محتاج به مخارج گزافی است. در صورتی که اعتبار کافی برای این منظور ضمن بودجه پیش‌بینی شود البته نسبت به تهیه و تدارک وسایل افتتاح مدرسه جهت تعلیم و تربیت آرتیست اقدام خواهد شد.

[امضا: علی اصغر حکمت]

[مهر: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه]

[حاشیه پایین، اول: به عرض برسد. ۱۳/۱/۲۸]

[حاشیه پایین، دوم: جواب نوشته شود: نظر تشکیلات نظمیه تنها تأسیس مدرسه نبود و پیشنهادهای دیگر را هم متضمن بود. در آن باب اظهار نظر فرموده‌اید زیرا که اگر بخواهیم منتظر شویم که در بودجه برای تأسیس مدرسه فیلم‌برداری و تربیت

آرتیست اعتبارات کافی منظور شود ممکن است نتیجه خیلی به تأخیر افتد.

۱۳/۱/۲۸

[مهر]: ورود به کابینه ریاست وزرا

به تاریخ: ۱۳/۱/۲۸

نمره: ۵۷۴

سند شماره ۳۳/۳

[شیر و خورشید]

کابینه ریاست وزرا

نمره عمومی: ۵۷۴

تاریخ پاکنویس: ۱۳/۱/۲۹ [۱۳]

تاریخ ثبت: ۱۳۱۳/۱/۲۹

تاریخ تحریر: ۲۸ فروردین ماه ۱۳ [۱۳]

وزارت جلیله معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

مراسله جوابیه آن وزارت جلیله نمره ۱۸۲۶/۷۷۹ راجع به پیشنهاد تشکیلات کل نظامیه مملکتی و تأسیس مدرسه برای تربیت آرتیست و غیره واصل و جواباً اشعار می شود: نظر تشکیلات نظامیه تنها تأسیس مدرسه نبود و پیشنهادهای دیگر را هم متضمن بود در آن باب اظهار نظر فرموده اید زیرا که اگر بخواهیم منتظر شویم که در بودجه برای تأسیس مدرسه فیلم برداری و تربیت آرتیست اعتبارات کافی منظور شود ممکن است نتیجه خیلی به تأخیر افتد.

[امضای پیش نویس: ناخوانا]

سند شماره ۳۳/ع

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
اداره انطباعات

به تاریخ: ۲/۱۲ سنه ۱۳۱۳

شماره: ۴۵۶۴/۹۴۹

مقام منیع ریاست وزرای عظام دامت عظمته

مرقومه مطاعه نمرة ۵۷۴ مورخه ۱۳/۱/۲۹ راجع به پیشنهاد ریاست تشکیلات
نظمیه مملکتی و تأسیس مدرسه جهت تربیت آرتیست زیارت گردید محترماً
معروض می دارد همان طور که مرقوم فرموده اند به واسطه موجود نبودن اعتبار
چون ممکن است انجام این منظور که فواید چندی را متضمن است به تأخیر افتد
علیهذا نسبت به پیشنهاد ریاست تشکیلات نظمیه در موضوع تشکیل کمیسیونی
مرکب از نمایندگان وزارتخانه‌ها^۱ و دوایر مربوطه و رسیدگی به پیشنهادهای مدیران
سینما و اشخاصی که تقاضای امتیاز فیلم برداری می نمایند موافقت دارد و البته در
موقع نماینده [ای] هم از طرف وزارت معارف برای شرکت در کمیسیون مذکور
حضور به هم خواهد رسانید.

[امضا: علی اصغر حکمت]

[مهر: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه]

[حاشیه پایین، اول: به عرض برسد. ۱۳/۲/۱۳]

[حاشیه پایین، دوم: سوابق را ارائه دهید. ۱۳/۲/۱۷]

[حاشیه پایین، سوم:] سابقه ضمیمه شد. ۱۳/۲/۱۷
 [حاشیه پایین، چهارم:] جواب نوشته شود: مقتضی چنان است که خود وزارت
 معارف برای تشکیل کمیسیون اقدام نماید و نماینده نظمی را دعوت کند. از
 وزارتخانه‌های دیگر هم به نظر نمی‌رسد کسی لازم باشد. ۱۳/۲/۱۸
 [مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا
 به تاریخ: ۱۳/۲/۱۳
 نمره: ۸۹۲

سند شماره ۳۳/۵

[شیر و خورشید]

کابینه ریاست وزرا

تاریخ ثبت: ۱۳۱۳/۲/۲۰
 تاریخ پاکنویس: ۱۳/۲/۱۹
 نمره عمومی: ۸۹۲
 تاریخ تحریر: ۱۳/۲/۱۹

وزارت جلیله معارف و اوقاف

از شرح مجددی که ضمن مراسله ۴۵۶۴/۹۴۹ مورخه ۱۳/۲/۱۲ در موضوع
 پیشنهاد اداره تشکیلات کل نظمی برای تأسیس مدرسه آرتیستی اشعار فرموده
 بودند اطلاع حاصل گردید. بهتر آن است در این خصوص خود آن وزارت جلیله
 برای تشکیل کمیسیون اقدام فرموده و نماینده نظمی را هم دعوت فرمایید و تصور
 نمی‌رود از وزارتخانه‌های^۲ دیگر نماینده [ای] لازم باشد.

[امضا: ناخوانا]

سند شماره ۳۴

گزارش‌های بازدید ابراهیم مرادی از سینمای دارالفنون و پیشنهاد
نامبرده مبنی بر وارد کردن فیلم‌هایی از خارج برای دانش‌آموزان

یادداشت

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

از: انطباعات

به: محاسبات

[تاریخ: ۱۳۰۸/۸/۲۸] [۱۳]

ریاست محترم اداره تفتیش

حسب الامر مقام منیع وزارت جلیله دامت شوکتہ ضمن راپورتی که آقای مرادی در باب تهیه فیلم برای محصلین مدارس تهیه نموده‌اند برای مطالعه و اقدام به آن اداره محترمه ارسال داشته و تذکاراً زحمت افزای می‌شود که مقام منیع وزارت جلیله در این باب امر اکید فرموده‌اند که نهایت مراقبت و تسریع و مساعدت با آقای مرادی به عمل آید که تا دو سه هفته دیگر سینمای مذکور دایر گردد.

[امضا: غلامعلی رعدی آذرخشی]

[حاشیه بالا:] چون قرارداد جدیدی بسته خواهد شد اقدامی ندارد. ۹/۱۱

سند شماره ۳۴/۱

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

به تاریخ: ۲۶ آبان ماه سنه ۱۳۱۳

راپورت

حسب الامر سالن مدرسه دارالفنون را برای تشکیل سینمای محصلین ملاحظه کرده نواقصاتی را که باید تکمیل شوند در صورت های جداگانه به عرض می رساند. متمنی است امر و مقرر فرمایند که در تهیه آن اقدامات لازمه معمول دارند.

راجع به پیشنهاد مسیورومیرز در خصوص نمایش کنفرانس های علمی مطالعه و با خود رومیرز مذاکره نمودم. چون کنفرانس های ایشان تنها به وسیله لانترماژیک بدون حرکت عکس ها صورت می گرفت و این عمل به تنهایی برای محصلین خسته کننده بود لذا به ایشان پیشنهاد نمودم که هرگاه بتوانند از اروپا فیلم های سیانتیفیک وارد نموده نشان بدهند ممکن است طوری با ایشان قرار گذاشت والا نشان دادن لانترماژیک به تنهایی چیز مهمی نیست.

یک دستگاه ماشین سینما متعلق به خان باباخان معتضدی فعلاً در سالن سینما [ی] معارف نصب شده گویا برای فروش آن هشت صد تومان پیشنهاد نموده است. نظریات خود را راجع به ماشین مذکور ذیلاً معروض می دارم:

۱ - این دستگاه مستعمل است.

۲ - ابژکتیف آن ۱۲۰ است که برای سالن بزرگ غیر مناسب، باید ۱۵۰ کار بگذارند.

۳ - الکتروموتور آن با قوه ۱۱۰ ولت کار می کند و سینمای معارف از کارخانه شهر که ۲۲۰ ولت است روشنایی می گیرد. باید الکتروموتور را عوض کرد.

۴ - یک دستگاه ماتلکا برای پیچیدن فیلم و ۶ عدد بوبین جهت مخزن فیلم

همیشه باید با دستگاه بفروشند و این ماشین موجود ندارد.

۵ - در صورتی که این نواقص تکمیل شود هرگاه به چهارصد و پنجاه تومان بدهند قیمت عادلانه است و بیشتر ارزش ندارد.

برای مزید اطلاع خاطر مبارک عرض می‌نماید که ۱۶ حلقه فیلم‌های سیانتیفیک در لائراتوار دبیرستان نظام موجود است چنانچه صلاح بدانند امر و مقرر فرمایند تا رسیدن فیلم‌های سفارشی از اروپا عجلتاً این فیلم‌ها را به عنوان قرضیه به سینمای معارف تسلیم دارند که بدون عیب و نقص پس از یک ماه به لائراتوار مذکور تحویل داده شود.

ابراهیم مرادی

[امضا]

سند شماره ۳۴/۲

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

در لیلۀ پنجشنبه ۲۴ آبان سالن و محل سینمای دارالفنون را ملاحظه و نظریات خود را ذیلًا معروض می‌دارد:

- ۱ - باید اطاق دستگاه سینما سیم‌کشی شود.
- ۲ - یک دستگاه سینما با لوازمات آن خریداری شود.
- ۳ - سالن دارای دو قسمت صندلی خواهد بود که هر قسمت ۲۸ ردیف و برای هر ردیف ۸ صندلی لازم است. مجموعاً چهارصد و چهل و هشت صندلی برای سالن و دوازده صندلی برای اطاق کار و اطاق ماشین چهارصد و شصت صندلی لازم دارد.
- ۴ - چیزهایی که باید تعمیر شوند: سقف سالن چکه می‌کند، محل ارتباطی اطاق دستگاه و سالن را که به قدر دو کادر ۱۸×۲۴ باید سوراخ شود بنا تعمیر نماید.

- عکس اعلی حضرت همایونی را از روبرو برداشته بالای اکران نصب کنند.
- ۵ - یک کادر سیاه به بزرگی ۳ متر در ۲/۲۰ برای دور اکران از پارچه سیاه درست کرده با پونز نصب نمایند.
- ۶ - پرده‌های سیاه یا قهوه‌ای [رنگ برای جلوی پنجره‌ها لازم است که در روز هم بتوان نمایش داد.
- ۷ - چون رنگ سالن سفید است و هنگام نمایش روشنایی رفلکت می نماید (روشنایی دیوار به روی اکران منعکس می شود) در صورت امکان تابلوهای نقاشی بزرگی تهیه شود که به دور سالن نصب شده مانع از انعکاس نور گردد.
- [امضا: ابراهیم مرادی]

سند شماره ۳۴/۳

یادداشت

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

لوازماتی که برای ماشین سینما لازم است:

۱ - دستگاه سینما آرک^۱ آئینه و ماشین گرداندن با پایه.

۲ - ابژکتیف ۱۵۰.

۳ - الکتروموتور برای انرژی ۲۲۰ ولت با رئوستات.

۴ - رئوستات برای آرک از ۵ الی ۱۲۰ آمپر.

۵ - ماتلکایک دستگاه با دیسک.

۶ - ۶ حلقه بوبین.

۷ - زغال^۲ برای آرک، مقداری.

[امضا: ابراهیم مرادی]

سند شماره ۳۵

مکاتبه عبدالله ریاضی (ناظم دانشکده فنی دانشگاه تهران) در خصوص
نواقص سینمای دارالفنون

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
دانشکده فنی

به تاریخ: ۸ بهمن ماه ۱۳۱۳

نمره: ۹۶

ضمیمه: یک ورقه و نقشه

مقام منبع وزارت جلیله متبوعه دامت شوکته
عطف به مرقومه نمره ۴۹۵۸۶ - ۲۲۲۵۸ [مورخ] ۱۳/۱۰/۲۳ آن وزارت جلیله
اینک عین راپورت آقای عبدالله خان ریاضی ناظم فنی این دانشکده را تقدیم
می دارد.

[امضا: محمود حسابی]

[مهر: دانشگاه تهران، دانشکده فنی]

[حاشیه پایین، اول: دو ورقه ضمیمه است.

[حاشیه پایین، دوم: اداره تفتیش، آقای یزدانفر هر دو پیشنهاد آقای ریاضی صحیح
است. اولی را که فوری است برای هذه السنه اقدام نمایند و دومی را در ماه
فروردین از اعتبار سنه جدید اگر ابلاغی به محاسبات هم شده است صادر شود.

۱۷ بهمن ۱۳۱۳

[مهر]: ورود به اداره کل معارف

نمره: ۲۳۸۸

[تاریخ]: [۱۳]۱۳/۱۱/۹

[مهر]: ورود به دفتر اداره تفتیش

تاریخ: ۱۳/۱۱/۱۷

نمره: ۱۱۷۷۶

[مهر]: ورود به تاریخ ۹ برج ۱۱

نمره: ۵۳۳۶۶

سند شماره ۳۵/۱

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

به تاریخ: ۸ بهمن ماه سنه ۱۳۱۳

ریاست محترم دانشکده فنی دام اجلاله العالی

حسب الامر مقام منبع وزارت جلیله معارف به سینمای دارالفنون رسیدگی نموده و نواقصی را که در آن مشاهده نمود ذیلاً معروض می دارد:

۱ - برای روشن کردن نورافکن (Arc) فعلاً از سیم‌های برق دارالفنون استفاده می شود و چون این سیم‌ها باریک هستند در موقعی که نور افکن را روشن می کنند از نور چراغ‌ها فوق العاده کاسته می شود. به علاوه چون برق شمار فعلی مانع است (Compteur) که جریان به قدر کفایت عبور کند لذا مواظب سینما مجبور است که روشنی نورافکن را کم نماید تا در وسط کار گرفتار قطع جریان نگردد. بنابراین نور تصویر کافی نبوده چشم را خسته می کند.

برای رفع این عیب بایستی مستقیماً سیم‌های جداگانه به قطر شش میلیمتر برای روشن کردن نورافکن از شاه سیم مطابق نقشه ضمیمه کشید. در این صورت مواظب سینما می‌تواند روشنایی نورافکن را کاملاً به اختیار خود کم یا زیاد نماید بدون آن که تأثیر مهمی در چراغ‌های دارالفنون داشته باشد.

۲- برای داشتن تصاویر خوب بهتر آن است که مطابق معمول نورافکن با جریان متصل (Courant-continu) روشن شود.

۳- دستگاه سینمای فعلی کهنه و قدیمی است البته اگر دستگاه نو و جدیدی نصب شود بهتر خواهد بود.

تبصره - اگر یک دستگاه موتور (دیزل) و دیناموی (۱۰ کیلوواتی) که قیمت آن با تمام لوازم در حدود (۳۵۰۰۰ ریال) است در دارالفنون نصب شود با آن می‌توان تمام چراغ‌های دبیرستان و سالن‌ها و دانشکده فنی و کتابخانه معارف و نورافکن سینما را به خوبی روشن نموده و در ایام گرما می‌توان با دزن‌های کتابخانه و سالن‌ها و غیره را به حرکت آورد.

مخارج سوخت و نگهداری این دستگاه در سال از (۳۰۰۰ ریال) تجاوز نخواهد کرد و چون برای کلیه ساختمان دارالفنون دولت فعلاً قریب (۱۶۰۰۰ ریال) در سال وجه برق می‌پردازد معلوم است با این صرفه جویی در سال (۱۳۰۰۰ ریال) قیمت دستگاه در کمتر از سه سال مستهلک خواهد شد. (دوام این دستگاه با کار فعلی خیلی زیاد خواهد بود.)

چنانچه راپورت مفصلتری هم در این موضوع لازم است تقدیم خواهد نمود. در صورتی که خرید این دستگاه (موتور) فعلاً غیرمقدور باشد برای رفع کم نوری سینما ممکن است چنانچه فوقاً عرض شد مطابق نقشه ضمیمه عمل نمود.^۱ (مخارج آن در حدود هزار ریال خواهد بود.)

عبدالله ریاضی

[امضا]

۱. نقشه مذکور شامل کروکی ساده ساختمان دارالفنون می‌باشد که از آوردن آن خودداری شد.

سند شماره ۳۶

آمار دانش‌آموزان هنرستان موسیقی در اسفند ماه ۱۳۱۴

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
هنرستان موسیقی

به تاریخ: ۱۳۱۵/۱/۱۸

نمره: ۸۶۶

ضمیمه: یک ورقه احصائیه

وزارت معارف

اداره تعلیمات عالیّه

احصائیه اسفندماه ۱۳۱۴ محصلین هنرستان موسیقی را به ضمیمه این مراسله
برای استحضار و اطلاع آن اداره تقدیم می‌دارد.

رئیس هنرستان موسیقی

[امضا: غلامحسین مین‌باشیان]

[مهر:] وزارت معارف

هنرستان موسیقی

[حاشیه پایین، اول:] آقای کجوری. ۱۵/۱/۱۸

[حاشیه پایین، دوم:] آقای دکتر اعظمی زنگنه. ۱۵/۱/۱۸

[مهر:] دفتر اداره تعلیمات عالیّه

نمره: ۱۹۵

تاریخ: ۱۳۱۵/۱/۱۸

سند شماره ۳۶/۱

احصائیه اسفندماه محصلین هنرستان موسیقی در سال تحصیلی ۱۳۱۴-۱۳۱۵

نمره ترتیب	کلاس	تعداد محصلین	ملاحظات
۱	اول دوره ابتدایی	۲۹ نفر	ایران عالمی محصل کلاس اول ابتدایی بدون اجازه مسافرت نموده و در کلاس مربوط غایب بوده است.
۲	دوم	۱۱	
۳	سوم	۵	
	[جمع]	۴۵	
۴	اول دوره متوسطه	۱۰ نفر	سمندرعلی و هادی پور به واسطه غیبت‌های متوالی و عدم مراقبت در تحصیل و حاضر نبودن در امتحانات طبق ماده ۲۸ نظامنامه دبیرستان‌ها و تصمیم شورای معلمین در تاریخ ۷ اسفند ۱۳۱۴ از هنرستان خارج گردیدند.
۵	دوم	۴	
۶	سوم	۵	
۷	چهارم	۴	
۸	پنجم	۴	
۹	ششم	۲	عباسعلی خادم میثاق چون در تمام مدت تحصیل در کلاس‌های هنرستان و در امتحانات حضور نداشته خارج گردیده است.
	[جمع]	۲۹ نفر	
۱۰	اول دوره عالی	۷	
۱۱	دوم	۲	
	[جمع]	۹ نفر	
	کل محصلین	۸۳ نفر	

رئیس هنرستان موسیقی

[امضا: غلامحسین مین باشیان]

[مهر: وزارت معارف]

هنرستان موسیقی

سند شماره ۳۷

نظامنامه پیشنهادی اجرای ماده اول قانون متمم دانشگاه راجع به ترتیب استخدام آموزگاران موسیقی و سرود و برنامه هنرستان موسیقی

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

اداره: تعلیمات

اداره: تعلیمات مرکز و امتحانات

نمره: ۱۲۰۳

به تاریخ: ۲/۱۳ سنه ۱۳۱۵

مقام وزارت

تعقیب ابلاغیه مورخه (۲۶ اسفند ماه) گذشته برای تهیه برنامه و نظامنامه که در ماده اول قانون متمم دانشگاه اشاره بدان شده کمیسیونی در اداره تعلیمات عالی مرکب از آقایان دکتر زنگنه، مین‌باشیان، فرزاد [و] فرهودی با حضور آقای مرآت تشکیل و در این باب مطالعات کافی به عمل آمد. راجع به برنامه مخصوص که در ماده ۱ قانون مزبور ذکر شده نظر کمیسیون این است که همان برنامه فعلی هنرستان موسیقی که در شورای عالی معارف تحت مطالعه است کافی است.

در قسمت نظامنامه استخدام آموزگاران موسیقی و سرود هم مواد چهارگانه ضمیمه تهیه شده که لفاً از لحاظ مبارک می‌گذرد. ضمناً معروض می‌دارد در قانون متمم دانشگاه از مقامی که نظامنامه مزبور باید به تصویب آن برسد ذکری نشده و چون نظامنامه مزبور نظامنامه قانونی است نه اداری، بهتر است به تصویب کمیسیون معارف مجلس یا هیأت وزرا برسد.

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین:] این نظامنامه خیلی مختصر و معلوم است که سرسری تهیه شده. مجدداً کمیسیونی تشکیل دهید با حضور نماینده تعلیمات ولایات و نماینده هنرستان موسیقی تجدید نظر نمایید.

سند شماره ۳۷/۱

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

نظامنامه اجرای ماده اول قانون متمم دانشگاه راجع به ترتیب استخدام آموزگاران موسیقی و سرود و برنامه هنرستان موسیقی

ماده ۱ - واجدین شرایط ذیل می توانند با درجه یک آموزگاری به خدمت آموزگاری موسیقی و سرود پذیرفته شوند:

۱ - داشتن گواهی نامه دوره متوسطه هنرستان موسیقی یا گواهی نامه رسمی موسیقی دیگر معادل آن.

۲ - لااقل داشتن (۱۸) سال.

۳ - عدم معروفیت به فساد اخلاق.

تبصره - فارغ التحصیل های سابق هنرستان موسیقی (که سابقاً به نام مدرسه موزیک دولتی و مدرسه موسیقی دولتی نامیده می شده) با امتحان دادن مواد تعلیم و تربیتی هنرستان موسیقی مشمول مقررات ماده اول قانون متمم دانشگاه می باشند.

ماده ۲ - ترتیب ترفیع درجه و تقاعد و فوق العاده بدی آب و هوا و سایر مسایل استخدامی آموزگاران موسیقی و سرود بر طبق قانون تربیت معلم و نظامنامه اجراییه آن خواهد بود.

ماده ۳ - به آموزگاران موسیقی و سرود که به خارج از محل اقامت اصلی خود اعزام می شوند به میزان ذیل مدد معاش داده می شود: ایالت شرقی آذربایجان شرقی، ایالت غربی آذربایجان، خراسان، اصفهان، فارس، همدان، یزد، کرمان، ولایات ثلاث، گروس، زنجان، قزوین، سمنان، دامغان، شاهرود و بسطام، قم و محلات، کاشان، عراق، ساوه، بروجرد و لرستان، کردستان، حومه تهران [و]

کرمانشاهان ثلث حقوق.

گیلان، مازندران [و] گرگان نصف حقوق

دشت گرگان، خوزستان، مکران، بنادر جنوب [و] تهران دو ثلث حقوق.

ماده ۴ - داوطلبانی که به منظور آموزگاری موسیقی و سرود وارد هنرستان موسیقی می‌شوند باید در موقع ورود به هنرستان موسیقی تعهد کتبی بکنند که پس از فراغ از تحصیل مدت پنج سال با دریافت مقرری به خدمت معلمی اشتغال ورزند والا از عهده مخرجی که دولت درباره آنها نموده است برآیند.

تبصره - تأدیة کمک خرج به محصلین هنرستان موسیقی منحصر به اشخاصی خواهد بود که تعهد خدمت آموزگاری بنمایند.

ماده پنجم - دوره تحصیلات متوسطه هنرستان موسیقی پنج سال و برنامه آن به قرار ذیل است^۱.

۱. ماده پنجم دست‌نویس است و برنامه هنرستان نیامده است.

سند شماره ۳۸

بخشنامه وزارت معارف به مدیران دبستان‌ها مبنی بر اجرای کنسرت به منظور تشویق دانش‌آموزان جهت ادامه تحصیل در هنرستان موسیقی

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

به تاریخ: ۲/۱۶ سنه ۱۳۱۵

نمره: ۶۷۸۱

ریاست هنرستان موسیقی

برای این که محصلین سال‌های ششم دبستان‌ها که موفق به اخذ گواهی نامه می‌شوند بدانند که مؤسسه [ای] به نام هنرستان موسیقی هست و می‌توانند با دارا بودن تصدیق ابتدایی به آنجا وارد شده پس از ختم تحصیلات با درجه آموزگاری موسیقی مستخدم رسمی دولت شوند و به این وسیله داوطلبان ورود به هنرستان موسیقی نیز زیاد شود و احتیاج وزارت معارف از حیث آموزگاران سرود و موسیقی مدارس مرکز و ولایات تأمین گردد. حسب الامر مقام وزارت مقتضی است پس از خاتمه امتحانات مدارس چند کنسرت تهیه نمایند که محصلین دبیرستان‌ها و بخصوص محصلینی که امتحانات نهایی دبستان را داده‌اند در آن کنسرتها دعوت شده باشند نغمات موسیقی خستگی امتحانشان رفع شده ضمناً ذوق موسیقی هم در آنها ایجاد شود و بدین وسیله داوطلب کافی برای ورود به هنرستان موسیقی در سال تحصیلی آتی قبلاً پیدا شود.

رئیس دفتر وزارتی

سواد شرح فوق برای اطلاع اداره تعلیمات مرکز ارسال می‌شود.

رئیس دفتر وزارتی

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین، اول:] آقای فرهودی. ۱۵/۲/۱۷

[حاشیه پایین، دوم:] ضبط شود.

[مهر:] ورود به دفتر تعلیمات مرکز و امتحانات

نمره: ۱۴۱۶

[تاریخ:] ۱۳۱۵/۲/۱۷

سند شماره ۳۸/۱

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

به تاریخ: ۱۳۱۵/۳/۲۱

نمره: ۲۵۹۴

اداره: تفتیش

متحدالمال

آقای مدیر دبستان دولتی نمره از یک تا ۱۵ ذکور

برای تحریک ذوق موسیقی شاگردان دبستان هاکنسرتی از طرف محصلین و کارکنان

هنرستان موسیقی ترتیب داده شده است که عصر یکشنبه ۲۴ و عصر دوشنبه ۲۵

ماه جاری در سالن دارالفنون داده شود. لازم است از بین قبول شدگان سال ششم

ابتدایی (۲۰ نفر) که ذوق و علاقه آنها به موسیقی زیاد است انتخاب و به اتفاق خود

ساعت هفت بعد از ظهر روز یکشنبه ۲۴ در دارالفنون حضور به هم رسانید. البته

مراقبت خواهید کرد که محصلین مزبور ملبس به لباس رسمی باشند.

مدیر کل وزارت معارف

[مهر:] ابراهیم شمس آبادی

[حاشیه پایین، اول:] سواد برای اطلاع اداره تعلیمات مرکز و امتحانات ارسال

می شود.

[حاشیه پایین، دوم:] ضبط شود. ۱۵/۳/۲۴

سند شماره ۳۹

مکاتبات در خصوص تشویق دانش آموزان صاحب ذوق هنری برای
ثبت نام در هنرستان موسیقی، به انضمام متحداً مالی در این زمینه

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

به تاریخ: ۱۳۱۵/۳/۱۱

نمره: ۱۵۴۸۲

تعلیمات مرکز

به هنرستان موسیقی ابلاغ نمایند که در امتحان هذه السنه از شاگردان ابتدایی
هنرستان باید دقت شود کسانی که قریحه و ذوق موسیقی در آنها نیست از آن
مدرسه خارج و تقسیم به مدارس دیگرگشته و شاگردان خوش قریحه و دارای ذوق
موسیقی به جای آنها فرستاده شود.

[امضا: علی اصغر حکمت]

[حاشیه پایین: آفای شیمی. ۱۵/۳/۱۱]

[مهر: ورود به دفتر تعلیمات مرکز و امتحانات]

نمره: ۲۴۸۷

[تاریخ: ۱۳۱۵/۳/۱۱]

سند شماره ۳۹/۱

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
دایره تعلیمات مرکز

نمره عمومی: ۲۴۸۷

نمره عمومی: ۱۲۱۱۱

تاریخ خروج: ۱۳۱۵/۳/۱۶

تاریخ تحریر: ۳/۱۴

هنرستان موسیقی

حسب الامر لازم است دقت کنید که در امتحان هذه السنه از شاگردان ابتدایی آنجا کسانی که قریحه و ذوق موسیقی ندارند از آنجا اخراج و به مدارس دیگر تقسیم شوند و به جای آنها شاگردان خوش قریحه و با ذوق فرستاده شود.

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین:] به امضای جناب آقای مدیر کل.

سند شماره ۳۹/۲

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

نمره عمومی: ۳۱۲۸/۱۸۶۹۴

تاریخ خروج: ۱۳۱۵/۳/۲۸

نمره خصوصی: ۳۰۷۱

متحدالمال به دبستانها

دبستان

نظر به این که در هنرستان موسیقی دوره ابتدایی و متوسطه تأسیس و در دوره

ابتدایی علاوه بر تعلیم برنامه ابتدایی مقدمات موسیقی و در دوره متوسطه علاوه بر دروس مختلف مانند فارسی، ریاضیات، زبان خارجه، تاریخ و جغرافیا فنون موسیقی نیز تعلیم می‌گردد. مقتضی است محصلین و فارغ التحصیل های آن دبستان را که نسبت به موسیقی دارای ذوق و استعداد هستند به ورود به قسمت ابتدایی و متوسطه تشویق نمایند و نتیجه را هم اطلاع دهید.

وزیر معارف و اوقاف

[امضای پیش نویس: ناخوانا]

[حاشیه راست: صحیح است. ۳/۳۰]

سند شماره ۳۹/۳

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

مدرسه: دقیقی، نمره ۲۵

نمره: ۲۱۴۶

تاریخ: ۱۳۱۵/۴/۵

مقام وزارت معارف و اوقاف

محترماً در جواب متحدالمآل نمره ۱۸۶۹۴/۳۰۷۱ [مورخ] ۱۵/۳/۲۸ راجع به تشویق شاگردان به رفتن هنرستان موسیقی به عرض عالی می‌رساند: نظر به این که متحدالمآل آخر وقت رسید و دبستان تعطیل گردید، علی‌هذا به عموم شاگردان ابلاغ نگردید. البته در موقع افتتاح دبستان کاملاً تذکر داده خواهد شد.

[امضا: ناخوانا]

[مهر: وزارت معارف]

دبستان دقیقی، نمره ۲۵

[حاشیه پایین، اول]: تعلیمات مرکز. ۴/۶

[حاشیه پایین، دوم]: ضبط شود. ۱۵/۴/۷

[مهر]: ورود به دفتر تعلیمات مرکز و امتحانات

نمره: ۳۵۲۶

[تاریخ]: ۱۳۱۵/۴/۷

[مهر]: ورود به تاریخ ۷ برج ۴

نمره: ۲۱۰۰۶

سند شماره ۰۸

برنامه مواد درسی و اسامی هنرآموزان و کارکنان هنرستان موسیقی

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

هنرستان موسیقی

تاریخ: ۱ مرداد ماه ۱۳۱۵

برنامه مواد دروس کلاس چهارم متوسطه هنرستان موسیقی		
شعبه آموزشی در ساز	شعبه کمپوزیسیون و مدیریت ارکستر	شعبه آموزگار سرود
ساز تخصصی	هارمونی	آواز انفرادی و اجتماعی
ارکستر یا اکوپایمانی	دیکته موسیقی	سلفژ
دیکته موسیقی	سلفژ	فلوت یا قره‌نی

پیانو (غیر تخصصی)	پیانو (غیر تخصصی)	پیانو (غیر تخصصی)
دیکنته موسیقی	ساز (زهی یا بادی به طور مختصر)	سلفژ
اصطلاحات موسیقی به زبان خارجه	اصطلاحات موسیقی به زبان خارجه	اصطلاحات موسیقی به زبان خارجه
زبان خارجه	زبان خارجه	زبان خارجه
معرفة النفس از لحاظ تربیت	ورزش	ورزش
ورزش		
برنامه مواد دروس کلاس پنجم متوسطه هنرستان موسیقی		
شعبه آموزگار سرود	شعبه کمپوزیسیون و مدیریت ارکستر	شعبه تخصصی دز ساز
آواز و سرود	هارمونی	ساز تخصصی
آواز دستجمعی و تعلیم طریقه اداره آن	مودولاسیون	علم آکوردها
علم آکوردها	شناسایی ترکیبات کوچک موسیقی	ارکستر یا اکوپایمانی
فلوت یا قره‌نی	دیکنته موسیقی	پیانو (غیر تخصصی)
پیانو (غیر تخصصی)	پیانو (غیر تخصصی)	دیکنته موسیقی
دیکنته موسیقی	ساز (زهی یا بادی)	همنوازی
تاریخ سازندگان	تاریخ سازندگان (مصنفین)	تاریخ سازندگان
زبان خارجه	زبان خارجه	زبان خارجه
اصول تعلیم و تربیت	ورزش	ورزش
ورزش		

رئیس هنرستان موسیقی

[امضا: غلامحسین مین‌باشیان]

سند شماره ۴۰/۱

دستور تحصیلات هنرستان موسیقی مصوب ۱۳ تیرماه ۱۳۱۳
۱ - دروس دوره متوسطه

ساعت	سال دوم	ساعت	سال اول
۴	ساز تخصصی	۴	پیانو (دستور وزیری)
۳	سرایش	۳	سرایش (سلفژ) (Solfege)
۴	فارسی	۴	فارسی
۳	فرانسه	۴	ریاضیات
۴	ریاضیات (جذر و کعب و لگاریتم)	۲	تاریخ ایران
۲	تاریخ عمومی	۳	سرودهای وطنی
۲	سرودهای وطن	۲	نظری (تئوری) Theorie
		۳	فرانسه
۲۲	[جمع]	۲۵	[جمع]

ساعت	سال چهارم	ساعت	سال سوم
۳	سرایش	۳	سرایش (سلفژ)
۱	نظری	۲	نظری موسیقی
۲	آواز و سرودهای وطنی	۴	پیانو (دستور اروپائی)
۴	ساز تخصصی و موسیقی ایرانی	۱	سرودهای وطنی
۳	ادبیات فارسی	۳	فارسی
۶	فرانسه	۶	فرانسه
۴	پیانو		ساز تخصصی پس از نلث اول
		۴	هفته [ای] دوبار (موسیقی ایرانی)
	ورزش نیم ساعت		ورزش نیم ساعت غیر از مواقع رسمی
۲۳	[جمع]	۲۳	[جمع]

ساعت	سال ششم	ساعت	سال پنجم
۴	ارکستر سمفونیک	۴	ارکستر سمفونیک ^۱
۲	دیکنه موسیقی	۲	سرایش
۲	آواز و سرودها	۲	دیکنه موسیقی
۲	ساز تخصصی ایرانی و اروپایی	۲	آواز و سرود
۲	نظری موسیقی ایرانی	۴	ساز تخصصی (موسیقی ایرانی و اروپایی)
۱	علم آکوردها	۲	فارسی
۱	تاریخ رامشگران	۲	تاریخ تمدن دول معظمه به طور اختصار
۲	فارسی (مختصری از تاریخ شعرا)	۲	فیزیک ثقلی و حرارت
۴	فرانسه	۴	فرانسه
۱	تاریخ تمدن ایران		
۲۱	[جمع]	۲۴	[جمع]

۲ - دوره عالی

الف - شعبه تخصصی

ساعت	سال دوم	ساعت	سال اول
۶	ساز تخصصی	۶	ساز تخصصی موسیقی ایرانی و اروپایی
۶	ارکستر بزرگ	۶	ارکستر بزرگ
۴	فرانسه	۴	فرانسه
۱	جمال شناسی راجع به ساز	۱	اصطلاحات موسیقی به سه زبان
	(Esthetique)		
۱۷	[جمع]	۱۷	[جمع]

ساعت	سال چهارم	ساعت	سال سوم
۶	ساز تخصصی	۶	ساز تخصصی
۶	ارکستر بزرگ	۶	ارکستر بزرگ
۴	کلاس همناز	۴	کلاس همناز (exsexelle)

۲	فرانسه (کتاب موسیقی)	۲	فرانسه (کتاب راجع به موسیقی)
۱۸	[جمع]	۱۸	[جمع]

ب - شعبه علمی

ساعت	سال دوم	ساعت	سال اول
۴	تکمیلی هارمنی و تسرین های مختلف	۲	پیانو
۴	ارکسترشناسی و موسیقی نظام	۴	هارمنی
۲	پیانو	۲	سازشناسی
۲	دیکته موسیقی	۱	تار
۲	تاریخ ادبیات از مغول به بعد	۲	دیکته موسیقی (دو صوتی)
۴	فرانسه	۲	تاریخ ادبیات ایران تا قبل از مغول
	شناختن یک ساززهی در امتحان دوم سال	۴	فرانسه
	اجباری است	۳	صداشناسی
۱۸	[جمع]	۲۰	[جمع]

ساعت	سال چهارم	ساعت	سال سوم
۴	ترکیب و تجزیه موسیقی	۴	کنترابان و فوگ
۲	رهبری ارکستر	۲	هارمنی موسیقی ایرانی (ربع پرده)
۲	شناسایی اپرا و اپراکمیک	۲	ترکیب موسیقی (Composition)
۲	پیانو (اپراهای قدیمی و آواز به فرانسه)	۲	پیانو قرائت پارتی سیون
۲	تقسیم پارتی سیون از روی	۲	تقسیم پارتی سیون (قطعات)
	ترکیبات موسیقی ایران		کوچک استادان کلاسیک)
۲	موسیقی رمانتیک از واگنر به بعد	۲	رهبری ارکستر
	شناختن یک ساز موسی در امتحان دوم	۲	تاریخ موسیقی عمومی ایران
	سال اجباری است		شناختن یک ساز چوبی در امتحان دوم
			سال اجباری است
۱۴	[جمع]	۱۶	[جمع]

سند شماره ۴۰/۲

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

هنرستان موسیقی

[آرم هنرستان موسیقی]

عده هنرآموزان در آغاز سال تحصیلی (اول مهرماه ۱۳۱۳) بیست و یک نفر (۲۱)

عده هنرآموزان در پایان سال تحصیلی (آخر خرداد ۱۳۱۴) نوزده نفر (۱۹)

احصائیه محصلین هر ماهه در سال تحصیلی ۱۳۱۳ و ۱۳۱۴

هنرستان موسیقی

خرداد	اردیبهشت	فروردین	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهرماه	کلاس
۲	۲	۲	۴	۴	۴	۴	۴	۴	عالی علمی
۳	۳	۲	۲	۱	۱	۱	۱	۱	عالی فنی
۴	۴	۴	۴	۴	۴	۵	۵	۵	۶ متوسطه
۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	= ۵
۳	۳	۲	۲	۲	۲	۳	۳	۳	= ۴
۲	۲	۲	۱	۱	۱	۱	۱	۱	= ۳
۴	۴	۴	۴	۴	۵	۵	۴	۳	= ۲
۱۴	۱۴	۱۳	۱۳	۷	۷	۷	۷	۷	= اول
۳۶	۳۶	۳۵	۳۴	۲۶	۲۸	۳۰	۲۹	۲۸	مجموع

[مهر:] وزارت معارف

هنرستان موسیقی

سند شماره ۳/۴۰

[شیر و خورشید]
وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
مدرسه عالی موسیقار

اسامی و مشخصات قبول شدگان در امتحان نهایی دوره دوم متوسطه هنرستان موسیقی در خرداد ماه ۱۳۱۵							
ردیف	اسم	نام فامیلی	پدر	تاریخ تولد	نمره ورقه هویت	محل صدور ورقه	ملاحظات
۱	خانم آلیس	قرکاسیانس	واستیفیک	۱۲۹۳	۲۲۷۰۹	تهران	دارای دیپلم ۸ساله دبیرستان منوچهری
۲	گوهریک	پزشگیان	برغونس	۱۲۹۴	۴۹۹۳۴	تبریز	دارای دیپلم ۸ساله مدرسه آرامنه آذربایجان
۳	لیلی	بازیل	سرکیس	۱۲۹۶	۷۷۷۴	تهران	دارای تصدیق ابتدایی معارف و کلاس ۱۰ دبیرستان نوربخش
۴	ایزابیلا	نامپاشیان	مقریج	۱۲۹۶	۱۶۸۰۲	تبریز	دارای تصدیق شش ابتدایی و اول متوسطه دبیرستان منوچهری
۵	نانیا	تارانکو	گریگوری	۱۲۹۹	۱۵۴۸	تهران	دارای تصدیق شش ابتدایی و اول متوسطه دبیرستان منوچهری
۶	میوگین	کازاریان	میکائیل	۱۲۹۲	۱۴۵۵۳	خوی و شاهپور	دارای تصدیق ۷کلاس مدرسه روسیه (نیژنی کادوتزکلیا)
۷	آقای حسین	فرج طاهری	یحیی	۱۲۹۴	۹۵۷۹	تهران	دارای تصدیق ابتدایی معارف
۸	محمد	احمدی	موسی	۱۲۹۱	۵۴۸۲	تهران	دارای تصدیق ابتدایی معارف هنرآموز هنرستان موسیقی که
۹	حسینعلی	وزیری	علی	۱۲۸۵	۱۲۷۶	تهران	به موجب اجازه وزارت متبوعه طی نمره ۱۷۰۹۲ [مورخ] ۱۵/۳/۲۰ در امتحانات نهایی شرکت جسته

[امضا: غلامحسین مین باشیان]
[مهر: وزارت معارف
هنرستان موسیقی

سند شماره ۴/ع

صورت اسامی دبیران و کارکنان هنرستان موسیقی و عدۀ ساعات دروس و موضوع تدریس هر کدام در سال تحصیلی ۱۵-۱۶

نمره ترتیب	اسم و نام خانوادگی	ساعات دروس	کلاس	موضوع تدریس	ملاحظات
۱	آقای غلامحسین مین‌باشیان	۱۰	تاریخ سازندگان و اصطلاحات موسیقی به زبان خارجه، ویولن و ارکستر		
۲	" فیض‌الله مهتدی (صبحی)	۱۲	متوسطه	ادبیات فارسی و تاریخ	
۳	" باسط مشکین خامه		مدیردفتر		
۴	" اکبرتقی کرمانشاهی کالوج		معاون دفتر، به موجب نمره ۱۱۴۸ هنرستان		
۵	" فریدون فرزانه	۱۲	متوسطه	موسیقی نظری، سلفژ، هارمونی و پیانو	
۶	" مصطفی افتخار	۱۰	ساژا، اول و دوم و سوم متوسطه	سلفژ، نظری موسیقی، ویولن	
۷	خانم خاراتیان	۱۰	دوره دوم متوسطه	پیانو تخصصی	
۸	" آرمینوئی ملیکیان	۱۰	۳ و ۴ متوسطه	" "	
۹	" یولتاک حسین‌زاده	۱۰	۱ و ۲ متوسطه	" "	
۱۰	خانم بانوسکی	۴	متوسطه	آواز	
۱۱	آقای سرگی خوتسیف	۱۰	متوسطه	ویولن	
۱۲	" روبن صفریان	۱۰	متوسطه	ویولن التو	
۱۳	" ارسناک ابراهامیان	۱۰	متوسطه	ویولن کنترباس	
۱۴	" سورن اراکلیان	۱۰	متوسطه	ویولن سل	
۱۵	" بطر دلگی مقدم	۱۰	متوسطه	فلوت	
۱۶	" هواند کالوستیان	۱۰	متوسطه	قره‌نی و باسون	
۱۷	" دکتر [أسدالله] بیژن	۲	دوره دوم متوسطه	تعلیم و تربیت و معرفه النفس	
۱۸	" علی اکبر شهنازی		تار		
۱۹	" روح‌الله خالقی	۴	دوره اول متوسطه	جغرافیا	
۲۰	" عنایت‌الله شکیباپور	۲۳	متوسطه	فرانسه	
۲۱	" رضا فاضلی	۶	دوره اول متوسطه	حساب، جبر [و] فیزیک	
۲۲	" نیکلایا یوازینس		متصدی تعمیر پیانو		
۲۳	خانم ماه‌منظر رشیدی	۳۰	چهارم ابتدایی	کتاب معارف ۴	
۲۴	" هما نگهبان	۳۰	سوم ابتدایی	کتاب معارف ۳	
۲۵	" طالعہ فومنی	۳۰	دوم ابتدایی	کتاب معارف ۲	
۲۶	" اشرف سید آقا	۳۰	اول ابتدایی	کتاب معارف ۱	

سند شماره ۴۱

درخواست غلامحسین مین‌باشیان (رئیس هنرستان موسیقی) از وزارت معارف مبنی بر انتشار اعلان افتتاح هنرستان موسیقی در روزنامه‌های ایران و اطلاعات به منظور مراجعه دانش‌آموزان با ذوق به آن هنرستان

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

تاریخ: ۱۴ شهریور ماه ۱۳۱۵

اداره: هنرستان موسیقی

ضمیمه: یک ورق اعلان

نمره: ۱۰۳۳

خیلی فوری است

وزارت معارف - اداره انطباعات

با کمال احترام نمونه اعلان افتتاح هنرستان موسیقی را تلواً ارسال می‌دارد. مستدعی است امر و مقرر فرمایند از امروز تا آخر شهریور همه روزه در روزنامه‌های ایران و اطلاعات طبع و منتشر سازند تا بر حسب اراده و منظور مقام وزارت، شاگردان مستعد و با قریحه هر چه زودتر خود را به دفتر هنرستان معرفی کنند.

رئیس هنرستان موسیقی

[امضا: غلامحسین مین‌باشیان]

[مهر:] وزارت معارف

هنرستان موسیقی

[حاشیه پایین:] فوری است. آقای یحیوی تحقیق فرمایند اعلان‌هایی که سایر مدارس در جراید نموده‌اند مستقیماً ارسال شده یا وسیله اداره محاسبات یا به وسیله اداره انطباعات تا اقدام فوری به عمل آید. ۱۵/۶/۱۵

[مهر]: ورود به دفتر اداره انطباعات

نمره: ۵۶۴۱

تاریخ: ۱۵/۶/۱۴

[مهر]: ورود به دفتر اداره محاسبات

به تاریخ: ۱۳۱۵/۶/۱۶

نمره: ۲۳۷۴

سند شماره ۴۱/۱

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

هنرستان موسیقی

داوطلبان ورود به دوره متوسطه و ابتدایی هنرستان موسیقی می توانند از این تاریخ تا پانزدهم مهر برای ثبت اسامی خود به دفتر هنرستان واقع در خیابان قوام السلطنه کوچه اعتماد مراجعه کنند.

شرایط ورود به دوره ابتدایی

- ۱ - سن کمتر از ۷ سال نباشد.
  - ۲ - داشتن تصدیق صحت مزاج و آبله کوبی.
  - ۳ - استعداد جسمانی برای فراگرفتن تعلیمات فنی.
  - ۴ - سواد ورقه شناسنامه.
- گواهی نامه دوره ابتدایی هنرستان دارای اعتبار گواهی نامه سایر دبستانها است و برنامه آن نیز عیناً همان برنامه است. به علاوه بر طبق استعداد روحی و جسمی به

آنها تعلیم موسیقی نیز داده خواهد شد و در صورت اقتضا کمک خرج هم داده می شود.

شرایط ورود به دوره متوسطه

- ۱ - داشتن گواهی نامه رسمی دوره ابتدایی.
- ۲ - صحت مزاج.
- ۳ - استعداد جسمانی برای فراگرفتن تعلیمات فنی.
- ۴ - سواد مصدق ورقه شناسنامه.

در دوره متوسطه هنرستان موسیقی گذشته از دروس علمی و عملی موسیقی، ریاضیات، ادبیات، تاریخ و جغرافیا، فیزیک [و] زبان خارجه نیز تدریس می شود. گواهی نامه دوره متوسطه هنرستان دارای ارزش متوسطه کامل است. فارغ التحصیل های دوره مذکور بر طبق قانون متمام دانشگاه می توانند با درجه رسمی آموزگاری به خدمت تعلیم موسیقی و سرود در دبستانها مشغول شوند. به دانش آموزان بی بضاعت هنرستان که دارای معلومات موسیقی و قریحه فوق العاده باشند پس از تشخیص اداره هنرستان کمک خرج داده خواهد شد^۱.

رئیس هنرستان موسیقی

غلامحسین مین باشیان

[امضا]

[مهر:] وزارت معارف

هنرستان موسیقی

[حاشیه بالا، اول:] دستخط مقام وزارت: صحیح است.

[حاشیه بالا، دوم:] عیناً به اداره محاسبات فرستاده شود. [امضا: ناخوانا] ۱۵/۶/۲۸

۱. در اصل سند اصلاحاتی به عمل آمده است که بازنویسی براساس اصلاحات انجام گرفته است.

سند شماره ۴۲

پیشنهاد غلامحسین مین‌باشیان (رئیس هنرستان موسیقی) مبنی بر
استخدام خانم یانوسکی در هنرستان موسیقی برای آموزش آواز

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

اداره: هنرستان موسیقی

به تاریخ: ۶ مهرماه ۱۳۱۵

نمره: ۱۰۶۵

وزارت معارف - اداره تعلیمات مرکز

نظر به این که در هنرستان موسیقی کلاس آواز انفرادی و اجتماعی تأسیس شده لذا خانم یانوسکی که در این^۱ فن در خارجه تحصیلات مهمه نموده و سابقه آوازه خوانی در اپرا دارد و تخصص ایشان در این رشته مورد تصدیق این جانب است از تاریخ ۱۶ شهریورماه به سمت هنرآموز آواز دوره متوسطه هنرستان موسیقی با ماهی ۳۵۰ ریال پیشنهاد می‌نماید. مستدعی است مقرر فرمایند ابلاغ مشارالیه را صادر نمایند.

رئیس هنرستان موسیقی

[امضا: غلامحسین مین‌باشیان]

[مهر: وزارت معارف]

هنرستان موسیقی

[حاشیه پایین:] آقای شیمی. ۱۵/۷/۶

[حاشیه بالا، اول:] نام او در بودجه پیشنهادی هنرستان نوشته شده و تصویب گردیده است.

[حاشیه بالا، دوم:] بایگانی. ۱۵/۸/۱۴

[مهر:] ورود به دفتر تعلیمات مرکز و امتحانات

نمره: ۷۲۸۸

[تاریخ:] ۱۳۱۵/۷/۶

سند شماره ۴۳

موافقت ریاست وزرا با صدور پروانه واردات فیلم‌های ساخت شوروی
به کشور

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

تاریخ: ۱۵/۹/۲۴

شماره: ۴۱۲۴۸/۶۷۱۹

ریاست وزرا

سفارت کبرای اتحاد جماهیر شوروی تقاضای اجازه ورود نه صندوق فیلم سینما از اتحاد شوروی که سوژه فیلم‌های مزبور به قرار ذیل است:

۱ - نسل فاتحین.

۲ - کارل برونر.

- ۳ - کنسرت بتهوون.
  - ۴ - ناتالکا پولتاواکا.
  - ۵ - اطفال کاپیتان فرانت.
  - ۶ - حبشه.
  - ۷ - اتحاد جماهیر شوروی بر روی پرده سینما.
  - ۸ - همه جا با اسباب فیلمبرداری.
  - ۹ - استقبال از سفیر کبیر اسپانی.
- که جمعاً به ارزش (۹۸۴۰ ریال) به عنوان آقای چرنیخ سفیر کبیر شوروی می باشد نموده و پروانه ورود آن را خواسته است. لذا مستدعی است از هر نظری در این خصوص دارند وزارت امور خارجه را مستحضر فرمایند.

وزیر امور خارجه

[امضا: عنایت الله سمیعی]

[حاشیه پایین:] به عرض برسد.

[حاشیه بالا:] تصویب شد مشروط بر این که به معرض نمایش در خارج گذارده نشود. [امضا: ناخوانا]

[مهر:] ورود به کابینه ریاست وزرا

شماره: ۱۵/۹/۲۸

به تاریخ: ۱۱۷۶۵

سند شماره ۴۳/۱

[شیر و خورشید]

ریاست وزرا

تاریخ تحریر: ۱۵/۱۰/۱

نمره عمومی: ۱۱۷۶۵

تاریخ ثبت: ۱۳۱۵/۱۰/۲

تاریخ پاکنویس: ۱۵/۱۰/۱

وزارت امور خارجه

در پاسخ نامه نمره ۶۷۱۹ / ۴۱۲۴۸ [مورخ] ۱۵/۹/۲۴ راجع به تقاضای سفارت
 کبرای اتحاد جماهیر شوروی مبنی بر پروانه ورود نه (۹) صندوق فیلم سینما اشعار
 می شود که ورود فیلم های مورد تقاضا تصویب شد مشروط بر آن که به معرض
 نمایش در خارج گذارده نشود.

رئیس الوزرا

[امضای پیش نویس: ناخوانا]

سند شماره ۴۴

مخالفت ابوالقاسم فروهر (کفیل وزارت داخله) با شرکت نماینده‌ای از
ایران در ششمین نمایشگاه بین‌المللی سینماتوگراف در ونیز

[شیر و خورشید]

وزارت داخله

به تاریخ: ۱۳۱۶/۱۱/۷

نمره: ۶۷۵۲۳/۳۶۸۲

اداره: کل امور کشور

دایره: سیاسی

ریاست وزرا

از وزارت امور خارجه اشعار می‌دارند: سفارت ایتالیا شرحی به وزارت معزی‌الیهها نوشته و از طرف رئیس نمایشگاه بین‌المللی سینماتوگراف، دولت شاهنشاهی را دعوت به شرکت در ششمین نمایشگاه بین‌المللی سینماتوگراف که در ماه اوت ۱۹۳۸ در ونیز تشکیل خواهد گردید نموده‌اند. رونوشت یادداشت سفارت ایتالیا لفاً تقدیم می‌گردد. وزارت داخله تصور نمی‌کند ضرورت داشته باشد که دولت شاهنشاهی در این نمایشگاه شرکت نماید و وسایل آن را هم نداریم. مع هذا مراتب را معروض داشت تا از هر جوابی که باید داده شود وزارت داخله را مستحضر فرمایند.

وزیر داخله

[امضا: ابوالقاسم فروهر]

[حاشیه پایین:] جواب داده شود دولت ایران مایل به شرکت در این کنفرانس

نیست. به زبانی عذر خواسته شود. [امضا: ناخوانا]

[مهر:] ورود به کابینه ریاست وزرا

به تاریخ: ۱۶/۱۱/۹

نمره: ۱۵۴۹۷

سند شماره ۴۴/۱

[شیر و خورشید]

ریاست وزرا

شماره عمومی: ۱۵۴۹۷

تاریخ پاکنویس: ۱۶/۱۱/۱۰

تاریخ ثبت: ۱۳۱۶/۱۱/۱۰

وزارت داخله

در پاسخ نامه شماره ۶۷۵۲۳/۳۶۸۲ مورخه ۱۶/۱۱/۷ راجع به دعوت سفارت ایتالیا از دولت شاهنشاهی در ششمین نمایشگاه بین‌المللی سینماتوگراف که در ماه اوت ۳۸ در ونیز تشکیل خواهد شد اشعار می‌دارد: دولت شاهنشاهی ایران مایل به شرکت در این نمایشگاه نیست و باید با زبان خوش آیندی از سفارت ایتالیا عذر خواسته شود.

رئیس الوزرا

[امضای پیش‌نویس: ناخوانا]

رونوشت این نامه برای اطلاع به وزارت امور خارجه فرستاده می‌شود.

رئیس دفتر ریاست وزرا

[امضا: ناخوانا]

۱۶/۱۱/۹

[حاشیه راست، اول:] رونوشت پیوست شد.

[حاشیه راست، دوم:] رونوشت.

سند شماره ۴۵

آیین نامه پیشنهادی وزارت داخله راجع به فیلم برداری، عکس برداری،
نقاشی و طراحی

[شیر و خورشید]

وزارت داخله

اداره تبلیغات و جلب سیاحان

به تاریخ: ۶ اردیبهشت ماه ۱۳۱۷

شماره: ج/۱۵۰/۱۰۶۸۷

پیوست: آیین نامه فیلم برداری

ریاست وزرا

چون تاکنون برای فیلم برداری و عکس برداری و نقاشی و طراحی به وسیله بنگاه‌ها و شرکت‌ها و خارجیان وارده به کشور شاهنشاهی و همچنین اتباع داخله مقرراتی ضمن آیین نامه خاصی تهیه نشده و به صدور دستورات اداری اکتفا و از این راه احتمال سوء استفاده که به زیان شئون کشوری تمام می‌شد می‌رفت لذا کمیسیون مرکب از نمایندگان وزارت امور خارجه و اداره کل شهربانی و اداره کل گمرک و وزارت معارف و اوقاف در وزارت داخله جهت بررسی امر تشکیل و به تهیه آیین نامه [ای] شامل ۱۳ ماده که طرح آن به پیوست تقدیم می‌شود اقدام گردید که پس از تصویب هیأت دولت به موقع اجرا گذارده شود. مستدعی است مقرر فرمایند آیین نامه مزبور در هیأت دولت مطرح و تصویب نامه آن را صادر فرمایند که نسبت به اجرای آن اقدام به عمل آید.

به جای وزیر داخله

[امضا: احمد فریدونی]

[حاشیه بالا:] تصویبنامه تهیه شود. ۱۷/۲/۸

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

تاریخ: ۱۷/۲/۸

شماره: ۱۷۴۰

[مهر:] بایگانی دفتر نخست وزیر

شماره: ۳

سند شماره ۴۵/۱

[شیر و خورشید]

وزارت داخله

(آیین‌نامه فیلم‌برداری - عکس‌برداری - نقاشی - طراحی)

فصل اول - فیلم‌برداری

ماده ۱ - بنگاه‌ها و شرکت‌های داخلی و خارجی و یا اشخاص دیگری اعم از اتباع داخله و خارجه که با دستگاه‌های فیلم‌برداری (سینماتوگرافی) قصد برداشتن فیلم در کشور شاهنشاهی داشته باشند^۱ باید قبلاً تقاضانامه خود را به اداره کل شهربانی تسلیم و پس [از] اخذ پروانه در معیت و با نظارت مأمورین مربوطه فیلم‌برداری نمایند.

ماده ۲ - کلیه دستگاه‌های فیلم‌برداری که همراه مسافر وارد مرز می‌شوند باید توسط گمرک مرزی سرب شده و تحویل خود مسافر گردد که همراه خود به مرکز یا در صورت تمایل به هر نقطه که ادارات شهربانی و گمرک دایر است برده و پس از

تحصیل پروانه شهربانی محل و انجام مقررات گمرکی سرب را برداشته و طبق ماده یک مبادرت به فیلم برداری نماید. گمرک مرز مکلف است نوع و مشخصات و نمره و سند گمرکی و دستگاهی را که سرب شده و تحویل مسافر می نماید در گذرنامه او قید کند.

ماده ۳ - اداره گمرک موظف است دستگاه هایی را که به طور کالا وارد ایران می شوند پس از انجام آیین گمرکی بدون ارائه پروانه فیلم برداری رسیده از شهربانی تسلیم صاحب آن نماید.

ماده ۴ - پس از انجام فیلم برداری کلیه فیلم ها باید برای معاینه تسلیم اداره کل شهربانی شود که پس از بازرسی پروانه لازم صادر گردد و هیچ گونه فیلمی که در کشور شاهنشاهی برداشته می شود بدون اجازه اداره کل شهربانی نباید از مرز خارج شود.

ماده ۵ - کلیه دستگاه های فیلم برداری پس از انجام امر در صورتی که بخواهند از کشور آنها را خارج نمایند باید دوباره از طرف اداره گمرک خانه سرب شده و به صاحبانش مسترد شود که با رعایت آیین نامه گمرکی صادر نمایند.

ماده ۶ - تقاضاکنندگان فیلم برداری باید تقاضانامه خود را به ضمیمه دو عکس خود با تصریح نام و نشان و شماره شناسنامه (شماره گذرنامه و پروانه اقامت اتباع خارجه در صورتی که وارد یا مقیم کشور باشند) شغل و عنوان خود و منظور از برداشتن فیلم و نوع و اندازه دستگاه ها و نقاطی که فیلم برداری خواهد نمود تسلیم اداره کل شهربانی یا شهربانی محل بنمایند.

فصل دوم^۱ - عکس برداری - نقاشی - طراحی

ماده ۷ - کسی حق ندارد بدون داشتن پروانه اداره شهربانی از معابر، خیابان ها، عمارات، باغ های ملی، دورنماها و سایر مناظر، بنادر، کشتی های تجارتي و کارخانجات و نماهای ظاهری یا داخلی ابنیه و آثار تاریخی و مذهبی عکس برداری

و نقاشی و طراحی بنماید.

ماده ۸ - تقاضاکنندگان عکس برداری و نقاشی و طراحی باید قبلاً تقاضانامه خود را با تصریح نام و نشان و شماره شناسنامه با دو عکس (نسبت به اتباع خارجه شماره گذرنامه یا پروانه اقامت) به اداره کل شهربانی یا شهربانی های محل تسلیم دارند تا پروانه صادر گردد.

ماده ۹ - پروانه عکاسی جهانگردان را قونسولگری های دولت شاهنشاهی در خارجه صادر و به آنها تسلیم می نمایند و هرگاه جهانگردی در موقع ورود فاقد پروانه مزبور باشد با مراجعه به اولین شهربانی خط سیر خود می تواند پروانه لازم را تحصیل نماید.

فصل سوم^۱ - ممنوعات

ماده ۱۰ - فیلم برداری و عکس برداری و نقاشی و طراحی از قلاع و استحکامات و مواقع و بنگاه های ارتشی و متعلقات آن مطلقاً ممنوع است.

ماده ۱۱ - فیلم برداری و عکس برداری و نقاشی و طراحی از آنچه برخلاف مصالح و حیثیات شئون کشوری است مطلقاً ممنوع می باشد.

ماده ۱۲ - فیلم برداری، عکس برداری و نقاشی و طراحی به وسیله هواپیما موکول به اجازه مخصوص هیأت وزرا است.

ماده ۱۳ - فقط نسبت به مأمورین سیاسی خارجی صدور پروانه منوط به تقاضای رئیس مأموریت سیاسی از مجرای وزارت خارجه خواهد بود.

تبصره - متخلفین از مقررات این آیین نامه طبق ماده ۲۷۶ قانون مجازات عمومی تعقیب خواهند شد.

[مهر:] بایگانی دفتر نخست وزیر

شماره: ۱

سند شماره ۴۶

مخالفت هیأت وزیران با واگذاری حق انحصاری واردات فیلم‌های
سینمایی به شهرداری تهران

[شیر و خورشید]

وزارت داخله

اداره امور شهرداری‌ها

به تاریخ: ۱۳۱۷/۳/۱۰

شماره: ۶۸۹/۱۲۸۹۴

محرمانه - فوری

ریاست وزرا

شهرداری تهران به طور محرمانه و مستقیم ضمن نامه شماره ۳۲۷۵ تقاضا نموده حق انحصاری ورود فیلم‌های سینما در کشور به اداره شهرداری واگذار گردد که از محل درآمد آن کسر هزینه تماشاخانه شهرداری را تأمین نمایند. طرح تصویبنامه هم در این زمینه تهیه [و] ایفاد داشته‌اند که با نظر موافق رونوشت نامه مزبور و طرح تصویبنامه ارسالی تقدیم می‌گردد.

به جای وزیر داخله

[امضا: احمد فریدونی]

[حاشیه پایین: در هیأت خوانده شود. فرمودند موافقت با انحصار فیلم نمی‌شود. عایدات شهرداری کفایت خواهد نمود که آنجا را اداره کند و راجع به برنامه این جا چه فکری شده؟ تمام مدت سال را که نمی‌شود تئاتر داد. ممکن است در ظرف سال چند تئاتر داده شود. باقی سینما داده شود و وارسته داده شود که عایدات سینما ضرر تئاتر را جبران می‌کند.

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۳۴۲۴

به تاریخ: ۱۷/۳/۱۱

سند شماره ۴۶/۱

[شیر و خورشید]

وزارت داخله

وزارت داخله

چنانکه استحضار دارند در سال جاری بنای تماشاخانه شهرداری به اتمام خواهد رسید و باید ااثیه و لوازم آبرومندی هم برای آن تدارک بشود که مستلزم هزینه زیادی می‌باشد. به علاوه آن چه محقق است درآمد تماشاخانه مخصوصاً در سال‌های اول تکافوی مخارج جاری آن را نخواهد نمود و ناچار همان قسم که در سایر پایتخت‌ها و شهرهای مهم معمول است باید به بودجه تماشاخانه کمک بشود. از طرفی چون بر بودجه شهرداری هم با وظایف سنگین و کارهای مهم دیگری که [بر]عهده دارد نمی‌توان تحمیلی نمود راه زیرین برای تأمین مخارج معروض در نظر گرفته شده و استدعای بذل توجه برای تصویب این پیشنهاد دارد. مطابق تحقیقاتی که به عمل آمده فعلاً فیلم‌های سینما منحصرأً به وسیله چند نفر مدیران سینماهای ایران و دیدبان و همایون وارد می‌شود و این اشخاص پس از آن که آنها را در بنگاه‌های خود به نمایش می‌گذارند و منافع مهمی می‌برند به سینماهای درجه دوم و به سینماهای شهرستان‌ها در مقابل صدی چهل و پنج الی صدی شصت از فروش بلیت کرایه می‌دهند. فروش بلیت سینماهای مرکز در سال گذشته در حدود (۵/۴۱۳/۹۳۰) ریال بوده و چنانچه به حداقل معادل همین مبلغ نیز برای سایر شهرها فرض کنیم معلوم می‌شود چه منافع عمده به چند نفر مدیران سینما که عموماً خارجی هستند عاید می‌شود.

با توجه به مراتب معروضه هرگاه شهرداری در ورود فیلم جانشین وارد کنندگان فعلی بشود و به نوبت خود همان معامله را که مدیران سینماهای معروضه فوق با سایر سینماهای مرکز و شهرستان‌ها می‌نمایند با آنها و با سینماهای دیگر بنماید در حدود صدی پنجاه از فروش بلیت در مقابل اجاره فیلم اخذ خواهد گردید که بعداً

وضع بهای فیلم و سایر مخارج این کار مبلغ کافی برای شهرداری خواهد ماند که بدین وسیله خواهد توانست امور تماشاخانه شهرداری را اداره نموده و شاید به تدریج مخارج ساختمان آن نیز از این محل مستهلک شود. لذا پیشنهاد می شود طرح ضمیمه را که حاکی از اعطای اجازه انحصاری ورود فیلم به شهرداری تهران است هرچه زودتر برای تصویب به عرض هیأت دولت برسانند که قبل از انقضای سال اقتصادی مقدمات کار فراهم و شروع^۱ به عمل شود.

کفیل شهرداری

سرتیپ هوشمند

سند شماره ۴۶/۲

[شیر و خورشید]

وزارت داخله

اداره امور شهرداریها

هیأت وزرا در جلسه..... مورخه..... بنا بر پیشنهاد اداره شهرداری تهران مقررات زیر را تصویب و اجازه می دهد از تاریخ ابلاغ، مواد آن را به موقع اجرا گذارند:

۱ - از تاریخ..... اجازه ورود کلیه فیلم های سینما در کشور انحصاراً به اداره شهرداری واگذار می شود.

۲ - اداره شهرداری با رعایت مقررات معموله پس از انتخاب و وارد کردن فیلم ها می تواند بین سینماهای مرکز و شهرستان های دیگر تقسیم نموده، برای کرایه فیلم و هزینه ورود آن صدی پنجاه از فروش بلیت دریافت دارد.

۳ - صاحبان سینما و شرکت‌هایی که فعلاً در ایران معامله فیلم می‌نمایند موظفند از تاریخ اعطای این امتیاز تا مدتی که شهرداری تعیین می‌نماید صورت کلیه فیلم‌های موجود و بین راه و فیلم‌هایی که دستور خرید آن را داده‌اند با کلیه مشخصات به اداره شهرداری تسلیم نمایند و با موافقت اداره شهرداری تهران آنها را به معرض نمایش گذارده و یک ربع از درآمد فروش بلیت را به شهرداری بپردازند.

۴ - رؤسای شهرداری و مالیه شهرستان‌ها موظفند دستورهایی که از طرف شهرداری تهران برای بازرسی فیلم‌ها و درآمد سینماها داده می‌شود به موقع اجرا گذارند.

۵ - کلیه فیلم‌هایی که در داخله کشور تهیه خواهد شد بایستی تحت نظر و با اجازه اداره شهرداری تهیه شود.

۶ - فیلم‌های تربیتی که مخصوص وزارت معارف است با توافق نظر بین آن وزارتخانه و شهرداری تهران توسط اداره شهرداری وارد و به معرض نمایش گذارده خواهد شد و فیلم‌های صنعتی که توسط بنگاه‌ها و شرکت‌های فنی تاکنون وارد نموده‌اند و مجاناً به معرض نمایش گذارده شده آزاد خواهد بود. لیکن بایستی قبلاً اداره شهرداری را از منظور خود در نمایش دادن آنها مطلع نمایند.

۷ - مقررات و نظاماتی که برای اجرای این تصویب‌نامه لازم است توسط شهرداری تنظیم و پس از تصویب انجمن شهرداری به موقع اجرا گذارده می‌شود. این تصویب‌نامه در هفت ماده تصویب و به شهرداری تهران ابلاغ می‌شود.

سند شماره ۴۶/۳

[شیر و خورشید]

دفتر ریاست وزرا

شماره عمومی: ۳۴۲۴

محرمانه - فوری

تاریخ پاکنویس: ۱۳۱۷/۳/۲۶ [۱۳]

تاریخ ثبت: ۱۳۱۷/۳/۲۶

وزارت داخله

پیشنهاد شماره ۶۸۹/۱۲۸۹۴ [مورخ ۱۷/۳/۱۰] متضمن طرح تصویبنامه راجع به حق انحصاری ورود فیلم سینما به شهرداری در هیأت وزرا مطرح گردید و موافقت با انحصار ورود فیلم نشد. ضمناً خاطر نشان می شود که اولاً عایدات شهرداری کفایت خواهد کرد که اداره کردن تماشاخانه شهرداری را تأمین کند و ثانیاً راجع به برنامه آنجا آیا چه فکری شده است؟ زیرا تمام مدت سال را نمی شود تئاتر داد و ممکن است در ظرف سال چند تئاتر داده شود و باقی مدت سال را سینما و وارپته نمایش دهند که به این ترتیب عایدات سینما ضرر تئاتر را جبران کند.

[امضا: عبدالحمید ملک الکلامی]

۱۷/۳/۲۶

[حاشیه راست: در دفتر مذاکرات هیأت ثبت شود.]

سند شماره ۴/۴۶

[شیر و خورشید]

ریاست وزرا

شماره عمومی: ۵۳۵۵

تاریخ پاکنویس: ۱۷/۴/۳۰

تاریخ ثبت: ۱۳۱۷/۵/۱

ریاست دفتر مخصوص شاهنشاهی

گزارش شهرداری راجع به تقاضای انحصار ورود فیلم‌های سینما به منظور تأمین ساختمان تماشاخانه شهرداری که حسب‌الامر برای رسیدگی و مطالعه به دولت مراجعه شده بود در هیأت رسیدگی شد. نظر وزارت مالیه و دولت این است که موضوع قابل اهمیت نیست و عوایدی که شهرداری تصور کرده وصول نخواهد شد. به علاوه باید مقداری ارز جهت خریداری یا کرایه فیلم به خارج داده شود. در صورتی که فعلاً دو سه مؤسسه که برای سینماها فیلم وارد می‌کنند هیچ‌گونه ارزی از دولت تقاضا نمی‌کنند. سابقاً شهرداری این پیشنهاد را به هیأت فرستاده بود که وزارت مالیه مطالعه و جواب منفی داده شده بود. معلوم می‌شود شهردار قانع نشده به دفتر مخصوص ثانیاً مراجعه کرده است. بسته به امر مبارک است.

رئیس الوزرا

[حاشیه راست:] گزارش شهرداری پیوست این عریضه عودت داده می‌شود.

[امضا: ناخوانا]

سند شماره ۴۶/۵

[تاریخ: ۱۷/۵/۲]

شماره: ۲۶۰۰

ریاست وزرا

نامه شماره ۵۳۵۵ به عرض پیشگاه اعلیٰ حضرت همایون شاهنشاهی رسید. مقرر فرمودند در این باب توضیحات بیشتری لازم است به عرض برسد تا تکلیف رد و قبول پیشنهاد شهرداری را بتوان معلوم نمود. قدغن فرمایید کمیسیونی تشکیل بدهند و مطلب را تحت شور و مذاکره بگذارند. اساساً موضوع وارد کردن فیلم و معاملات مربوطه به آن که حالا معمول است باید روشن بشود و توضیح بدهند که وارد کنندگان در صورتی که ارز نمی‌خواهند قیمت فیلم را چگونه به دست می‌آورند؟ آیا خودشان در خارجه به ریال خریداری می‌نمایند؟ یا کالاهایی صادر می‌کنند که محتاج به ارز نمی‌شوند؟ بعد هم که می‌فروشند خریداران چه عوایدی از نمایش حاصل می‌نمایند؟ و این که در نامه مرقوم شده است «موضوع قابل اهمیت نیست و عوایدی که شهرداری تصور نموده وصول نخواهد شد و اگر شهرداری واردکننده باشد برای خریداری و کرایه فیلم مقداری به ارز باید داده شود» در مقابل این اظهارات شهرداری چه توضیحاتی می‌تواند بدهد؟ مطالعه کامل در این کمیسیون بنمایند و گزارش جامعی به عرض پیشگاه مبارک برسانند.

رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی

[امضا: حسین شکوه]

[حاشیه راست:] خیلی فوری است سابقه ضمیمه شود که به عرض برسد. ۱۷/۵/۳

[حاشیه پایین:] خیلی فوری ضمیمه شد. ۱۷/۵/۳

[حاشیه بالا:] کمیسیونی در وزارت داخله با حضور نماینده شهرداری و شهربانی، وزارت مالیه و داخله تشکیل، به موضوع رسیدگی نموده و نتیجه را اطلاع دهند [تا]

به عرض برسد. [امضا: ناخوانا] ۱۷/۵/۳

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۵۴۳۶

به تاریخ: ۱۷/۵/۳

سند شماره ۴۶/۶

[شیر و خورشید]

دفتر ریاست وزرا

شماره عمومی: ۵۴۳۶

محرمانه و مستقیم

تاریخ پاکنویس: ۱۷/۵/۵

تاریخ ثبت: ۱۷/۵/۶

وزارت داخله

در تعقیب نامه شماره ۳۴۲۴ [مورخ] ۱۷/۳/۲۶ راجع به حق انحصاری ورود فیلم سینما به شهرداری تهران بر حسب امر مطاع مبارک ملوکانه ابلاغ شود که قدغن فرماید در وزارت داخله کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت مالیه و شهرداری و شهربانی تشکیل و موضوع را تحت دقت قرار دهند که اساساً وارد کردن فیلم و معاملات مربوط به آن که فعلاً معمول است روشن گردد و معین کنند که وارد کنندگان در صورتی که ارز نمی‌خواهند قیمت فیلم را چگونه به دست می‌آورند؟ و آیا خودشان در خارجه به ریال خریداری می‌کنند؟ یا کالایی صادر می‌نمایند که محتاج به ارز نمی‌شوند؟ بعد هم که می‌فروشند خریداران چه عوایدی از نمایش حاصل می‌کنند؟ و در صورتی که شهرداری واردکننده باشد برای خریداری و کرایه فیلم مقداری به ارز باید داده شود شهرداری چه توضیحاتی نسبت به این موضوع دارد؟ نتیجه مطالعات کاملی را که در این باب کمیسیون باید به عمل آورد ضمن گزارش جامعی اطلاع دهید که به عرض برسد.

[امضای پیش‌نویس: عبدالحمید ملک‌الکلامی] ۱۷/۵/۳

رونوشت به وزارت مالیه، شهرداری

سند شماره ۴۷

بخشنامه وزارت معارف و اوقاف در خصوص تشکیل کلاس‌هایی برای آموزش موسیقی به دانش‌آموزان دبستان‌ها در فصل تابستان

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

اداره: پیشاهنگی و تربیت بدنی

بخشنامه شماره: ۹۱۵۹/۲۹۸۲ [مورخ] ۱۷/۳/۲۱

اداره معارف و اوقاف

چون از ابتدای سال تحصیلی ۱۳۱۷ می‌بایستی سرود و موسیقی در کلیه دبستان‌های کشور طبق برنامه مصوب تعلیم داده شود لازم است کلاسی در تعطیل تابستان (از اول تیرماه الی آخر مرداد) روزی چهار ساعت قبل از ظهر تمام روزهای هفته تحت نظر هنرآموز موسیقی تشکیل داده و به آموزگاران آن حوزه (از هر دبستان یک نفر) خصوصاً آموزگاران توابع و حومه طبق بخشنامه‌های شماره ۳۶۵۱/۲۶۷۴۷ [مورخ] ۱۶/۶/۲۷ و ۴۹۸۸/۳۳۶۶۹ [مورخ] ۱۶/۷/۲۵ تعلیمات مربوطه سرود و موسیقی را (به اضافه اجرای سرودها و سرایش‌ها را در یک نوع ساز در صورتی که تهیه یا خریدن آن ساز از طرف آموزگاران میسر باشد) بیاموزند تا پس از تعطیل تابستان و شروع سال تحصیلی آینده اولاً آموزگارانی که در آن شهر ساکن می‌باشند بتوانند کمکی به تعلیمات سرود و موسیقی دبستان مربوطه خود نموده و ثانیاً آموزگاران حومه که به مقر مأموریت خود مراجعت می‌نمایند بتوانند تعلیم فوق را در حومه اداره نمایند. بدیهی است در خاتمه کلاس نام آموزگارانی که با موفقیت دوره کلاس را به اتمام رسانده‌اند به مرکز گزارش خواهید داد تا جهت آنان گواهی نامه‌ای صادر شده و در موقع اعطای اضافه حقوق نیز در درجه اول

رعایت گردند. وصول این بخشنامه و نتیجه اقدام را هر چه زودتر اطلاع دهید.
از طرف وزیر معارف و اوقاف

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین، اول:] رونوشت برای اطلاع اداره انطباعات فرستاده می شود.

[حاشیه پایین، دوم:] آقای کلانتری. ۱۷/۳/۲۱

[حاشیه پایین، سوم:] بایگانی شود. ۱۷/۳/۲۳

[حاشیه پایین، چهارم:] تماس. گیبسون Tomas. R. Gibson

سند شماره ۴۷/۱

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

اداره: انطباعات

بخشنامه نمره: ۴۱۶۰-۱۰۳۹۹

[مورخ:] ۱۳۱۷/۳/۲۱

اداره تعلیمات مرکز

چون نمایش‌هایی که با موسیقی آموزشگاه‌ها و بنگاه‌های معارفی اعم از مرکز و شهرستان‌ها داده می‌شود فقط از جنبه تربیتی است و در واقع مخصوص دانش‌آموزان و دانشجویان است و جزو دروس آنها می‌باشد و نظر به این که حضور اشخاص خارج در این قبیل مجالس که فقط به منظور تفریح حاضر می‌شوند و اغلب رعایت ادب و اخلاق را هم ننموده و تفاوتی برای این گونه مجالس تربیتی که

حکم کلاس درس را دارد با صحنه‌های عمومی و عادی قائل نیستند و بالتجیه حرکاتی می‌نمایند که برخلاف تربیت و شئون این گونه مجالس معارفی است لذا بدین وسیله اکیداً اخطار می‌شود:

۱- از این تاریخ به بعد در کلیه مجالس نمایش و موسیقی که برپا می‌شود از اشخاص غیر معارفی (اعم از مأمورین رسمی و غیررسمی) به هیچ وجه نباید دعوت به عمل آید و حضور در این مجالس صرفاً اختصاص دارد به دانش‌آموزان در درجه اول و وابستگان به معارف در درجه دوم.

۲- چنانکه سابقاً طی بخشنامه نمره ۴۵۸۰۰ [مورخ] ۱۶/۱۰/۱۸ ابلاغ شده کلیه نسخه نمایش‌ها برای بررسی و صدور پروانه قبلاً به اداره انطباعات فرستاده شود و فروش بلیت نیز ممنوع است. زیرا این گونه مجالس که جنبه تربیتی دارد برای کسب و استفاده نیست و هرکس بعد از این تاریخ مبادرت به فروش بلیت نماید مسئول و نیز در صورت اقتضا تعقیب جزایی خواهد شد.

در خاتمه تذکر می‌دهد که مأمورین معارف مکلفند در این مجالس رعایت سمت و پایه همکاران خود را بنمایند که مجالس مذکور از هر حیث منظم و آبرومند و سرمشق نظم و تربیت برای دانش‌آموزان باشد. وصول این بخشنامه را نیز به اداره انطباعات اطلاع دهید.

وزیر معارف و اوقاف

[امضا: علی اصغر حکمت]

[حاشیه بالا:] آقای بهمنیار، آقای فاضلی ملاحظه نمایند. ۱۷/۴/۹

[مهر:] ورود به دفتر تعلیمات و امتحانات

نمره: ۴۰۷۱

تاریخ: ۱۳۱۷/۴/۹

سند شماره ۴۸

مکاتبات در خصوص تأمین اعتبار برای تأسیس اداره موسیقی کشور به
انضمام تصویبنامه هیأت وزیران در این زمینه

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

به تاریخ: ۱۳۱۷/۸/۱۶

شماره: ۳۰۱۶۳/۶۳۰۳

آقای سروان مین‌باشیان رئیس موسیقی کشور

پیرو ابلاغ شماره ۲۳۵۱۹ مورخه ۱۷/۷/۶ حسب الامر اعلی حضرت همایون شاهنشاهی مقرر گردیده که اداره [ای] به نام اداره موسیقی کشور در این وزارتخانه به منظور تغییر موسیقی کشور و برقرار نمودن اساس آن بر روی اصول و قواعد و گام‌های موسیقی غربی تأسیس گردد. وظایف کلی اداره مزبور به قرار ذیل است:

۱- ساختن و انتشار قطعات موسیقی و سرود و تألیف کتاب‌ها طبق اصول و آیین موسیقی جدید و متداول نمودن قطعات و کتاب‌ها و روش‌های موسیقی ادبی و علمی و موسیقی غربی.

۲- تأسیس مجله موسیقی و نشر مقالات و تشکیل کنسرت‌ها و نمایش و مجالس سخنرانی و ضبط و نقل صوت برای آشنا کردن اذهان و تعمیم موسیقی جدید بین اهالی کشور.

۳- نظارت در تألیفات و مقالات و قطعات و کتب و نت موسیقی و کنسرت‌ها و نمایش‌ها و سایر اموری که ارتباط با موسیقی دارد و جلوگیری از آنچه موافق موسیقی جدید نباشد.

۴- تنظیم مقررات برای کسانی که به فن موسیقی اشتغال می‌ورزند و صدور پروانه برای آنهایی که می‌خواهند از این راه امرار معاش کنند.

۵- تربیت معلم و هنرپیشه در جمیع رشته‌های مرتبط با موسیقی.

۶- تعلیمات موسیقی و سرود در آموزشگاه‌های دولتی و ملی و تنظیم برنامه و مقررات برای هر یک از آنها.

و ضمناً فرمودند که باید سخنرانی‌های زیاد ایراد شود و برای حسن جریان امر باید اول تهیه آرتیست‌ها و استاد کنند که بعداً آنها به دیگران بیاموزند. علیهذا لازم است در اجرای اوامر ملوکانه اقدام مقتضی فوراً به عمل آورده و هیأت مدیره اداره موسیقی کشور را هر چه زودتر در نظر گرفته پیشنهاد نمایید. و بعداً آیین‌نامه و مقررات و صورت سازمان اداره مزبور را تنظیم و ارسال دارید.

کفیل وزارت فرهنگ

اسماعیل مرآت

رونوشت مطابق اصل است. [امضا: ناخوانا]

سند شماره ۴۸/۱

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

اداره: دفتر وزارتی

تاریخ: ۱۳۱۷/۱۰/۲۴

شماره: ۴۱۷۱۱

مقام هیأت وزیران

چون اراده مبارک ملوکانه به تغییر و اصلاح اساسی موسیقی کشور تعلق گرفته و وزارت فرهنگ را مأمور فرموده‌اند سازمانی برای این منظور ایجاد نماید پس از بررسی لازم صورت سازمان موسیقی تهیه و از شرف عرض و تصویب پیشگاه مبارک ملوکانه گذشت و ضمناً مقرر فرموده‌اند دولت مبلغ ۶۰/۰۰۰ ریال به وزارت

فرهنگ برای تأسیس اداره موسیقی کشور اعتبار بدهد و احتیاجات سال آینده را در این قسمت نیز پیش‌بینی نماید تا در بودجه ۱۳۱۸ کشور گنجانیده شود.
 بنا بر مراتب فوق متمنی است تصویبنامه دایر به اعطای اعتبار نامبرده را به وزارت فرهنگ صادر فرمایند. بدیهی است میزان اعتبار مورد احتیاج موسیقی کشور را برای سال آینده تا موقع تنظیم بودجه ۱۳۱۸ کشور تعیین و به اطلاع هیأت دولت خواهد رسانید.

کفیل وزارت فرهنگ

[امضا: اسماعیل مرآت]

[مهر: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه]

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

شماره: ۱۵۳۷۳

به تاریخ: ۱۷/۱۱/۱۰

سند شماره ۴۸/۲

[شیر و خورشید]

ریاست وزرا

به تاریخ: ۱۳۱۷/۱۱/۱۰

شماره: ۱۵۳۷۳/۲۴۰۴

وزارت دارایی

هیأت وزیران در جلسه ۳ بهمن ماه ۱۳۱۷ بر طبق پیشنهاد شماره ۴۱۷۱۱ مورخ ۱۳۱۷/۱۰/۲۴ وزارت فرهنگ تصویب نمودند مبلغ ۶۰۰۰۰ ریال از اعتبار ۱۳۱۷

دولت برای تأسیس و تهیه احتیاجات اداره موسیقی کشور به وزارت فرهنگ اعتبار داده شود.

تصویبنامه در دفتر نخست وزیر است.

نخست وزیر

[امضا: محمود جم]

[امضا: ابوالقاسم فروهر]

[امضا: مظفر اعلم]

[امضا: محمود بدر]

[امضا: علی منصور]

[امضا: مهدیقلی تاج بخش]

[امضا: اسماعیل مرآت]

[امضا: احمد متین دفتری]

[امضا: محمد سجادی]

سند شماره ۴۸/۳

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

تاریخ: ۱۳۱۷/۱۲/۲۳

شماره: ۵۳/۶۷۱

جناب آقای نخست وزیر

در پاسخ نامه شماره ۱۷۳۹۶ زحمت افزا می شود که برای اجرای اوامر مبارک شاهانه در تشکیل اداره موسیقی کشور اقدامات لازم به شرح ذیل شده است:

۱- ده نفر هنرآموز موسیقی که ضمناً کارمند ارکستر سمفونیک^۱ باشند به وسیله

وزارت امور خارجه از اروپا استخدام و در شرف حرکت اند.

۲- هنرستان و قسمت عالی موسیقی در اداره موسیقی کشور متمرکز و تحت نظر رئیس آن اداره گذاشته شده است.

۳- با وجود مضيقه‌ای که در سال ۱۳۱۸ در بودجه وزارت فرهنگ حاصل است مبلغ هفتصد هزار (۷۰۰/۰۰۰) ریال از اعتبارات وزارت فرهنگ به تأسیسات موسیقی کشور اختصاص داده شده است.

۴- کارمندی را که آقای مین‌باشیان برای تشکیل اداره تقاضا کرده بود با این که بعضی از آنها عضو بنگاه‌های دیگر بودند به زحمت موافقت با انتقال آنها جلب و عموماً در اداره موسیقی کشور مشغول کار شده‌اند.

۵- کلیه امور مربوط به موسیقی که در ادارات مختلف وزارت فرهنگ بود مانند کلاس‌های موسیقی و هنرستان و غیره تحویل اداره موسیقی کشور شد.

۶- بدون انجام تشریفات مقدماتی امتیاز مجله موسیقی برای آقای مین‌باشیان به تصویب شورای عالی فرهنگ رسید.

۷- هرگونه مساعدت دیگری را که آقای مین‌باشیان خواسته‌اند موافقت شده است.

ولی در مقابل این اقدامات هنوز از اداره موسیقی با این که رئیس آن علاوه بر حقوق ارتشی ماهی ۴۴۷۰ ریال حقوق می‌گیرد (دو هزار ریال به عنوان تدریس و ۲۴۷۰ ریال به نام ریاست اداره) و چنانکه خاطر مبارک مستحضر است حتی متوقع بود ماهی چهار هزار ریال برای ریاست اداره دریافت دارد. معذک آثار عملی که عبارت از تهیه سرودها و آهنگ‌های مهیج برای دانش‌آموزان است ظاهر نگردیده و بیشتر اوقات به صحبت و ایجاد خرج گذشته است. چنانکه تنها سالی ۹۳۰۰۰ ریال برای کرایه خانه تعهد کرده‌اند و با این ترتیب فعلاً مصلحت نیست سازمان مرتبی را که چند سال است برای تعلیم سرود به دانش‌آموزان و قسمت بالابانچی پیش‌آهنگان به خوبی انجام وظیفه می‌کنند منحل ساخته به اختیار چنین اداره جدیدالتأسیسی واگذاشت.

البته پس از آن که هنر پیشگانی که از خارجه خواسته شده رسیدند و اداره

موسیقی جنبه فنی خود را احراز کرد و از این اداره عملیات و اقدامات قابل ملاحظه مشاهده شد. تدریجاً موسیقی تربیت بدنی نیز به اداره موسیقی کشور منتقل می شود.

کفیل وزارت فرهنگ

[امضا: اسماعیل مرآت]

[مهر: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه]

[حاشیه بالا، اول: سابقه ضمیمه شود که به عرض برسد. ۱۷/۱۲/۲۳]

[حاشیه بالا، دوم: پرونده ضمیمه شد. ۱۷/۱۲/۲۳]

[حاشیه پایین: رونوشت این گزارش برای اطلاع ستاد ارتش^۱ فرستاده شود. تذکر داده شود که علت صدور این گزارش وزارت فرهنگ به واسطه شکایتی است که از مین باشیان رسیده بود. متمنی است به مشارالیه تذکر داده شود که در اداره کردن کار خود بیشتر مراقبت نموده عملاً اداره موسیقی را معنویت بدهد. [امضا: محمود جم]

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

شماره: ۱۷۵۳۵

به تاریخ: ۱۷/۱۲/۲۳

سند شماره ۴/۴۸

[شیر و خورشید]

وزارت جنگ

ستاد ارتش

مورخه: ۱۸/۱/۴

شماره: $\frac{۲۵۲۵۴}{۸۷}$

جناب آقای نخست وزیر

در پاسخ نامه شماره ۱۷۵۳۵ [مورخ] ۱۷/۱۲/۳۰ زحمت افزا می شود: در موقعی که اوامر مبارک شاهانه مبنی بر تأسیس اداره موسیقی کشور شرف صدور یافت امر و مقرر گردید که در وزارت فرهنگ کمیسیونی تشکیل و پیشنهادات سرگرد مین باشیان را بررسی و به موقع عمل گذارند. بنابراین مسئولیت حسن جریان این امر و اقدامات مربوطه بر عهده وزارت فرهنگ است که قبل از هر اقدام کمیسیون نامبرده مراتب را دقیقاً بررسی نماید. اینک اگر اشکالی در بین است باید در آن وزارتخانه با در نظر گرفتن اوامر مبارک که در مقابل هر یک از گزارشها از طرف ستاد ارتش ابلاغ شده است کمیسیون بررسی نموده و اقدام نمایند. ضمناً به نظر ستاد ارتش با این که سرگرد مین باشیان حقوق درجه مربوطه را از ارتش اخذ می کند دریافت حقوق دیگری به عنوان ریاست اداره بر خلاف مقررات است. در هر صورت متمنی است قدغن فرمایید دستورات لازم به وزارت فرهنگ صادر و در صورتی که از طرف ستاد ارتش اقدام مخصوصی باید به عمل آید مراتب را مرقوم فرمایند تا انجام گردد.

کفیل ستاد ارتش

سرلشکر ضرغامی

[امضا]

[حاشیه بالا، اول:] سابقه ضمیمه شود به عرض برسد. ۱۸/۱/۵

[حاشیه بالا، دوم:] پرونده کامل ضمیمه است. ۱۸/۱/۵

[حاشیه بالا، سوم:] در جواب گزارش شماره ۵۳۶۷۱ که برای اطلاع ستاد ارتش فرستاده شده بود اینک شرحی راجع به تشکیل اداره موسیقی در وزارت فرهنگ و اوامر ملوکانه که توسط ستاد ارتش به وزارت فرهنگ رسیده که رونوشت آن برای اطلاع و اقدام به آن وزارتخانه فرستاده می شود. البته در این باب بر طبق اوامر

شاهانه و دستوراتی که داده اند اقدام شود. [امضا: ناخوانا] ۱۸/۱/۵

[حاشیه پایین:] پرونده پیوست شد. ۱۸/۱/۵

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۰۴

به تاریخ: ۱۸/۱/۵

سند شماره ۴۹

مکاتبات در خصوص استخدام استادان موسیقی از خارج، خرید اثاثیه و کتاب های موسیقی و تأمین اعتبار برای هنرستان موسیقی

[شیر و خورشید]

دفتر ریاست وزرا

تاریخ ثبت: ۱۷/۸/۱۶

تاریخ پاکنویس: ۸/۱۵

شماره عمومی: ۱۰۸۸۲

جناب آقای مرآت کفیل وزارت فرهنگ

برای تشکیل یک ارکستر کامل و تکمیل هنرستان عالی موسیقی مقرر است چند نفر

موسیقی‌دان که صورت آنها را آقای مین‌باشیان خواهند داد از خارجه استخدام شود. مراتب از شرف عرض مبارک همایونی گذشته و اجازه فرمودند. ترتیب اجرای این امر را با جلب نظر آقای مین‌باشیان بدهید. البته اعتباری هم که برای این منظور لازم است تقاضا نمایید.

نخست وزیر

[امضای پیش‌نویس: ناخوانا]

۱۷/۸/۱۵

سند شماره ۴۹/۱

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

به تاریخ: ۱۳۱۷/۸/۲۱

شماره: ۳۰۴۴۳/۶۳۶۴

اداره: آموزش عالی

فوری است

مقام نخست وزیری

در پاسخ مرقومه شماره ۱۰۸۸۲ مورخ ۱۳۱۷/۸/۱۶ موضوع استخدام چند نفر موسیقی‌دان خارجی برای تشکیل ارکستر کامل و تکمیل هنرستان عالی موسیقی خاطر عالی را مستحضر می‌دارد که در این باب گزارشی نیز از طرف آقای سروان مین‌باشیان به وزارت فرهنگ رسیده بود. اینک با مطالعه گزارش مزبور و پس از مذاکره با آقای سروان مین‌باشیان مراتب ذیل را درباره استخدام موسیقی‌دان‌های خارجی و تهیه لوازم و ادوات فنی مورد احتیاج پیشنهاد و استدعای تصویب آن را دارد:

۱) استخدام ۱۳ نفر موسیقی دان (که دارای دو جنبه فنی باشند یکی این که از عهده تعلیمات موسیقی برآیند و دیگر آن که در ارکستر سمفونی^۱ که بعداً تشکیل می‌یابد شرکت جویند). مورد احتیاج است و چون به نظر آقای سروان مین‌باشیان موسیقی دان‌های ماهر در آلمان بخصوص در اتریش^۲ سابق زیاده‌تر است و به همین مناسبت ممکن است با هزینه کمتری از آن کشور موسیقی دان‌های مورد احتیاج را استخدام نمود. بنابراین پیشنهاد می‌شود اجازه فرمایند ۱۳ نفر موسیقی دان از اتباع دولت آلمان استخدام گردد. چون به طوری که آقای سروان مین‌باشیان اظهار می‌دارد نظر به اطلاعاتی که نسبت به احوال موسیقی دان‌های کشورهای خارج دارد خود او می‌تواند با اعتباری کمتر از آن چه تاکنون این گونه اشخاص استخدام می‌شده‌اند آنان را استخدام نماید. به طوری که جمع حقوق آنان در ماه در حدود پنجاه هزار ریال گردد و به همین مناسب پیشنهاد می‌کند که شخصاً به اروپا عزیمت نموده استخدام این اشخاص و همچنین تهیه لوازم فنی را بر عهده بگیرد.

۲) چون اثاثیه و لوازم و نت و کتب موسیقی مورد احتیاج در ایران فراهم نیست برای اجرای اوامر صادره احتیاج مبرم به خرید لوازم فنی و نت و کتب موسیقی دارد. لذا مبلغ یکصد و پنجاه هزار ریال^۳ اعتبار جهت تهیه لوازم و کتب پیشنهاد می‌شود که یکصد هزار ریال آن به مصرف خرید اثاثیه و لوازم و پنجاه هزار ریال مابقی آن برای خرید کتب و نت موسیقی اختصاص خواهد یافت.

۳) نظر به این که تشکیلات هنرستان عالی موسیقی نیز باید حسب الامر مانند سایر کنسرواتوارهای عالی اروپا باشد و از طرفی تربیت هنرپیشه برای اپرا و نمایش به عهده کنسرواتوارها می‌باشد و در ایران نیز تأمین این منظور به عهده هنرستان عالی موسیقی می‌باشد به این جهت متمنی است اجازه فرمایند فعلاً سه نفر متخصص در این رشته در معیت ۱۳ نفر سابق از ایتالیا یا آلمان استخدام نمایند. (میزان اعتباری را که برای این قسمت لازم است آقای مین‌باشیان از اروپا اطلاع

۲. در حاشیه راست نوشته شده: ایتالیایی.

۱. در اصل: سیمفونی.

۳. در حاشیه راست سند ۱۲۵۰۰۰ ریال نوشته شده است.

خواهد داد.)

در پایان خاطر مبارک را به این نکته نیز معطوف می‌دارد که بر حسب گزارش آقای سروان مین‌باشیان استفاده‌های دیگری از استخدام این متخصصین و موسیقی‌دان‌ها به عمل خواهد آمد از آن جمله چون این اشخاص در نواختن سازهایی تخصص خواهند داشت که در موزیک ارتش نیز متداول است به این ترتیب وسایل تعلیماتی شعبه عالی موسیقی نظام در هنرستان موسیقی نیز فراهم و افسران موزیک ارتش هم در تکمیل تحصیلات عالی خود در صورتی که لازم بدانند می‌توانند از وجود این متخصصین استفاده نمایند.

بنابر مراتب فوق در صورتی که مجموع این پیشنهاد مورد موافقت واقع گردد برای انجام آن اعتبارات ذیل:

(۱) حقوق ۱۳ نفر موسیقی‌دان ماهانه پنجاه هزار ریال. برای دو ماهه آخر سال ۱۳۱۷ یکصد هزار ریال. به این ترتیب که معادل حقوق یک ماه صرف هزینه سفر آنها از اروپا به ایران گردد.

از این اعتبار مبلغی به ارز خواهد بود که میزان آن را پس از وصول گزارش جامع آقای مین‌باشیان از اروپا می‌توان معلوم ساخت.

(۲) معادل یکصد و پنجاه هزار ریال به ارز برای خرید اسباب و لوازم و کتب و نت‌های موسیقی.

(۳) هزینه رفتن و برگشتن و مسافرت‌هایی که برای انجام مأموریت آقای مین‌باشیان پیش می‌آید و فوق‌العاده دو ماه مدت توقف معادل ۲۹۴۷۰ ریال که ۲۶۹۷۰ ریال آن به ارز خواهد بود.

چون در بودجه وزارت فرهنگ مطلقاً محلی برای این گونه مخارج پیش‌بینی نشده استدعا دارد مقرر فرمایند اعتبارات نامبرده از محل اعتبار دولت تأدیه و تصویب‌نامه‌های مربوط به آنها صادر گردد.

کفیل وزارت فرهنگ

[امضا: اسماعیل مرآت]

[مهر: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه]

[حاشیه پایین، اول:] با سابقه.

[حاشیه پایین، دوم:] پیشینه پیوست شد. ۱۷/۸/۲۲

[حاشیه پایین، سوم:] هیأت. ۱۷/۸/۲۲

[مهر:] ورود به کابینه ریاست وزرا

به تاریخ: ۱۷/۸/۲۲

نمره: ۱۱۳۱۷

سند شماره ۴۹/۲

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

اداره: موسیقی کشور

شماره: ۳، تاریخ: ۱۷/۹/۱۲

جناب آقای نخست وزیر

با نهایت احترام پیرو پیشنهادی که جهت استخدام اساتید موسیقی و تهیه لوازم و اثاثیه ونت موسیقی که به وسیله وزارت فرهنگ معروض داشت اینک که حسب الامر مقرر فرمودید که از عده شانزده نفر پیشنهادی حداقل مورد احتیاج از خارج استخدام و آن چه را که ممکن است از خارجی های مقیم ایران استفاده شود و نتیجه را گزارش نماید در این قسمت بررسی و تحقیقات لازمه نموده برای تعلیم و ترنم سازهایی که متخصصین آن در ایران یافت نمی شود اقلأ احتیاج به استخدام نه نفر موسیقی دان و یک نفر رژیسور^۱ برای شعبه اپرای هنرستان موسیقی از خارج

می‌باشد و بقیه را ممکن است که از خارجی‌های مقیم ایران و از بیروت انتخاب کرد و همچنین نظر به این که اعتبار برای خرید لوازم و آلات موسیقی مورد احتیاج یک مرتبه تحمیل بودجه دولت نشود چنانچه تصویب فرمایند فعلاً از ۱۵۰۰۰۰ ریال اعتباری که تقاضا شده ۷۰۰۰۰ ریال برای خرید اثاثیه و لوازم موسیقی و ۳۰۰۰۰ ریال برای نت و کتب موسیقی اختصاص داده شود و اعتبار برای خرید بقیه مایحتاج را مقرر فرمایند در بودجه سال آینده منظور دارند.

این ده نفر متخصص که مورد احتیاج هستند به قرار ذیل می‌باشند:

Haut bois

Bassion

Clarinette

Corn

Trombine a Coulisse

Violon

Contrabasse a Cordes

Harpe a pedale

Kapellmeister (ayant les qualitees speciales pour enseigner les cours d'instrumentation et orchestration de La musique militaire et qui doit en meme

temps joue un instrument a vent preferable

Trompette basson ou horn vu qu'il doit aussi participer dans l'orechstre symphonique

1. regisseur - Repetiteur pour la classe de l'opera de conservatoire

(preferable des ancians artistes de l'opera connaissant bien le repertoire

[حاشیه بالا، اول]: فوری است. سوابق ضمیمه شود. [امضا: ناخوانا]

[حاشیه بالا، دوم]: فوری ضمیمه شد. ۱۷/۹/۱۴

[حاشیه بالا، سوم]: به وزارت دارایی نوشته شود: نسبت به خرید اثاثیه و لوازم موسیقی که روی هم صد هزار ریال برآورده شده اقدام نمایند. راجع به استخدام متخصصین به وزارت امور خارجه نوشته شود توسط سفارت ایران در برلن و توسط سفارت ایران در پراگ اشخاصی را در نظر گرفته حقوقی که باید داده شود اطلاع دهند. البته هر چه کمتر ارز داده شود بهتر خواهد بود.

[مهر]: ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۲۲۸۲

به تاریخ: ۱۷/۹/۱۴

سند شماره ۴۹/۳

[شیر و خورشید]

دفتر ریاست وزرا

تاریخ پانویس: ۹/۱۵، تاریخ ثبت: ۱۷/۹/۱۶، شماره عمومی: ۱۲۲۸۲

جناب آقای وزیر دارایی

حسب الامر مبارک مقرر است یک ارکستر کامل در تکمیل هنرستان عالی موسیقی در تهران تشکیل شود. برای اجرای این منظور تصویب فرموده اند ده نفر متخصص از آلمان، اتریش و یاپراگ^۱ که در فن موسیقی ممالک کشورهای اروپا مزیت دارند

۱. در اصل: پراگ؛ اصلاح در همه موارد.

استخدام گردد و لوازم و اثاثیه مورد احتیاج هم خریداری شود. در قسمت اول به وزارت امور خارجه دستور داده شد توسط سفارت ایران در برلن و در پراگ اشخاص متخصصی را در نظر گرفته حتی المقدور سعی کنند که اشخاص انتخاب شده قسمت مهم حقوق خود را به ریال دریافت که هر قدر ممکن باشد کمتر ارز داده شود. البته پس از وصول اطلاعات مطلوبه از وزارت خارجه از جریان استحضار خواهد یافت. نسبت به قسمت دوم که راجع به خرید لوازم و اثاثیه و نت و کتب موسیقی مابه‌الاحتیاج است صد هزار ریال برآورد شده است. قدغن فرمایید هر چه زودتر اعتبار مزبور را به اختیار وزارت فرهنگ بگذارید که با اطلاع و صوابدید آقای سروان مین باشیان به خرید لوازم ضروری مبادرت شود و از نتیجه این جانب را مستحضر دارید. رونوشت در تعقیب شماره ۱۱۳۱۷ [مورخ] ۱۷/۹/۹ به وزارت فرهنگ ارسال شد.

نخست وزیر

سند شماره ۴۹/۴

جناب آقای وزیر امور خارجه

حسب‌الامر مبارک مقرر است یک ارکستر کامل در تکمیل هنرستان عالی موسیقی در تهران تشکیل شود و برای اجرای این منظور تصویب فرموده‌اند ده نفر متخصص از آلمان، اتریش یا پراگ که در فن موسیقی به سایر کشورهای اروپایی مزیت دارند استخدام شود. نکته مهمی که رعایت آن ضروری است متخصصینی که در نظر گرفته می‌شوند علاوه بر این که بایستی هر یک مهارت کامل در فن خود داشته باشند باید مرجحاً با وصف قبلی از بین اشخاصی انتخاب شوند که مایل به اقامت [در] ایران باشند که بلکه تمام حقوق خود را به ریال دریافت دارند و اگر میسر نشد طوری باشد که بیشتر از صد [ی] سی یا صد [ی] چهل حقوق خود را به ارز نخواهند. برای مزید اطلاع رونوشت گزارش آقای سروان مین باشیان لفاً ارسال می‌گردد که

در زمینه پیشنهاد مشارالیه دستور جامع به سفارت دولت شاهنشاهی در برلن و پراگ بدهید که اشخاص هر تخصص را در نظر گرفته میزان حقوق و سایر شرایط را اطلاع دهند تا دستور استخدام آنها داده شود. مقصود این است که در نظر نیست از دولت آلمان یا چکسلواکی چنین تقاضا بشود. بلکه مقصود این است که نمایندگان ایران شخصاً با اطلاع از کنسرواتوارهای مهم اشخاصی را در نظر گرفته همه اقدامات خودشان را گزارش دهند.

نخست وزیر

[حاشیه راست، اول]: رونوشت تهیه شد. [امضا: ناخوانا] ۱۷/۹/۱۶

[حاشیه راست، دوم]: رونوشت در تعقیب گزارش شماره ۱۱۳۱۷ [مورخ] ۱۷/۹/۹ به وزارت فرهنگ ارسال می شود. [امضا: ناخوانا]

سند شماره ۴۹/۵

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

ذیلاً شرایط اختصاصی فنی که باید در موقع استخدام این عده رعایت شود معروض می دارد که موقع صدور دستور به نماینده ایران در خارجه ابلاغ شود:

- ۱ - از این ده نفر متخصص نه نفر اولی به دو سمت یکی به سمت معلمی هنرستان موسیقی و دیگری به سمت عضویت ارکستر سمفونی استخدام می شوند.
- ۲ - هریک از موسیقی دانها حتی الامکان باید در رشته تخصصی خود دارای دیپلم کنسرواتوار یا آموزشگاه عالی موسیقی بوده و سابقه نواختن در ارکستر نیز داشته باشند یا در غیر این صورت دارای سابقه ممتدی در نواختن و شرکت در ارکستر سمفونی Orchestre symphonique یا ارکستر اپرا Orchestre opera باشند و

در این قسمت لازم است که واجد گواهی نامه رؤسای ارکستر سمفونی و اپرا که در آن کار می کرده‌اند باشند و این گواهی نامه و امضای آنها باید به وسیله مقامات رسمی صلاحیت دار وزارت فرهنگ تصدیق شود و باید مدارک فوق را کتباً داشته باشند و پس از ارائه آن در آنجا به ایران نیز همراه بیاورند.

۳ - موسیقی دان‌ها باید هر یک لوازم موسیقی خود را همراه داشته باشند.

۴ - ساعات کار به همان ترتیبی است که تقریباً در همه جا معمول و متداول است و ضمن تعلیم چند ساعت در هفته در هنرستان موسیقی در تمرین‌های لازمه ارکستر و کنسرت و ضیافت‌ها باید شرکت نمایند و حق قبول خدمت در جای دیگر نخواهند داشت و جمعاً ساعات کار آنها در هفته ۳۵ ساعت بیشتر نخواهد بود.

۵ - یک نفر رئیس‌ور به عنوان مدیر شعبه اپرا و نمایش هنرستان موسیقی تهران به منظور تربیت هنرپیشه در این رشته و اداره نمایش‌های آنها استخدام می‌شود. این شخص باید دارای سابقه کار در اپرا و یا شعبه اپرا [ای] یک کنسرواتوار بوده باشد و بهتر است از بین اشخاصی که سابقاً خود آوازه خوان اپرا بوده‌اند انتخاب شود.

ضمناً معروض می‌دارد که انتخاب و استخدام این ده نفر موسیقی دان چنانکه منظور نظر است به وسیله اشخاص غیر موسیقی دان بسیار دشوار خواهد بود. در هر حال هر کس که مأمور انجام این امر می‌شود گذشته از این کار که نکات مذکوره را باید در نظر بگیرد لازم خواهد بود از نظر حسن جریان و انجام کار به او دستور داده شود که قبلاً برای کسب اطلاع و راهنمایی به رئیس کنسرواتوار و رئیس اپرای دولتی شهری که می‌خواهند این عده را انتخاب نمایند مراجعه کرده با مساعدت آنها به وسیله انجمن‌های موسیقی یا محافل صلاحیت دار دیگر در جستجو و انتخاب این عده برآیند و در هر مورد با رؤسای مذکور مشورت و تقاضای اظهار نظر آنها را در انتخاب این عده نموده به طوری که معلومات این عده مورد تصدیق رئیس کنسرواتوار و اپرا باشد که بعداً پس از استخدام تولید اشکالات زیاد نکند.

رئیس موسیقی کشور

[امضا: غلامحسین مین‌باشیان]

سند شماره ۴۹/۶

[شیر و خورشید]

وزارت دارایی

تاریخ: ۱۳۱۷/۹/۲۸

شماره: ۴۱۸۲

جناب آقای نخست وزیر

در جواب نامه شماره ۱۲۲۸۲ به تاریخ ۱۶ آذرماه ۱۳۱۷ راجع به تأدیة یکصد هزار ریال برای خرید لوازم و اثاثیه و نت و کتب موسیقی مابۀ احتیاج هنرستان عالی موسیقی معروض می دارد که در بودجه کل ۱۳۱۷ کشور برای پرداخت این هزینه محلی نیست. مستدعی است معلوم فرمایید از چه محل باید آن را پرداخت نمود. صورت وضعیت موجودی اعتبارات دولت در بیستم آذرماه نیز برای استحضار تلوأ تقدیم می گردد.

وزیر دارایی

[امضا: محمود بدر]

[حاشیة پایین:] جواب داده شود: خریداری اسباب های موسیقی و نت و کتب جهت موقع جشن های عروسی نهایت ضرورت را دارد. محل آن را وزارت دارایی

پیشنهاد نماید. [امضا: ناخوانا] ۱۷/۹/۲۷

[مهر:] ورود به کابینه ریاست وزرا

شماره: ۱۲۹۸۷

به تاریخ: ۱۷/۹/۲۹

سند شماره ۴۹/۷

[شیر و خورشید]
وزارت امور خارجه

اداره: اقتصادیات
فوری است

تاریخ: ۱۷/۱۰/۱۱
شماره: ۴۸۴۱۰/۲۹۷۶

کنسولگری شاهنشاهی ایران
دمشق

از ریاست وزیران نامه [ای] متضمن رونوشت گزارش اداره موسیقی کشور راجع به استخدام استاد برای تدریس دروس نظری و عالی به وزارت امور خارجه رسیده که اینک با ارسال رونوشت گزارش اداره نامبرده مقتضی است نسبت به استخدام شخصی که اداره موسیقی کشور پیشنهاد نموده است اقدام و از نتیجه هر چه زودتر وزارت امور خارجه را آگاه سازید.

وزیر امور خارجه

رونوشت شرح بالا در پاسخ نامه شماره (۱۳۰۸۷) مورخ ۱۷/۱۰/۱۶ نخست وزیری ارسال می‌گردد.

از طرف وزیر امور خارجه
[امضا: جواد عامری]

[حاشیه پایین، اول: سابقه. ۱۷/۱۰/۱۱]

[حاشیه پایین، دوم: پیوست شد. ۱۷/۱۰/۱۳]

[حاشیه بالا: بایگانی.]

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

شماره: ۱۳۷۲۰

تاریخ: ۱۷/۱۰/۱۱

سند شماره ۴۹/۸

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

اداره: موسیقی کشور

تاریخ: ۱۷/۹/۱۷

شماره: ۵

جناب آقای نخست وزیر

با نهایت احترام پیرو گزارش شماره ۳ و مذاکرات زبانی راجع به استخدام استادان موسیقی برای تدریس در هنرستان عالی موسیقی به عرض عالی می‌رساند: چون در پیشنهاد تقدیمی استخدام استاد برای تدریس دروس نظری و عالی موسیقی پیش‌بینی نشده و برای پیشرفت امور تعلیمات استادی نهایت لزوم را دارد و استخدام چنین شخص فعلاً از اروپا مقدور نیست اینک در اثر تحقیقاتی که نموده همان طور که به عرض عالی رسانید موسیقی دانی متبخر که سابقه درخشانی در این فن دارد و متخصص در تعلیم علم موسیقی است فعلاً در شهر دمشق مسکن دارد و ممکن است بتوان او را با حقوقی ماهیانه در حدود ۳ الی ۴ هزار ریال به ایران جهت معلمی جلب و استخدام نمود. از تابعیت مشارالیه اطلاع صحیحی^۱ ندارد و به طوری که دیگران اظهار می‌کنند از اتباع ایران و یا لیبانه است. اینک چون برقرار نمودن ارتباط^۲ مستقیم با مشارالیه برای این بنده مقدور نیست مستدعی است در صورتی که تصویب فرمایند به کنسول ایران در syrie [سوریه] دستور داده شود که موسیقی دان منظور را احضار و سمت معلمی هنرستان عالی موسیقی تهران را برای تدریس دروس Pour Theorie - Composition les cours et Instrumentation

۲. در اصل: ارتباطات.

۱. در اصل: صحی.

با حقوق منظور به او پیشنهاد و در صورت رضایت بدین امر کنسولگری اطمینان کتبی به مشارالیه داده او را روانه ایران نمایند. منوط به رأی عالی است.

رئیس موسیقی کشور

[امضا: غلامحسین مین باشیان]

Prof. de musique

اسم و آدرس موسیقی دان Baron Belling

Damas rue Chioda Syrie

[حاشیه بالا، اول:] فوری است.

[حاشیه بالا، چپ:] به وزارت خارجه نوشته شود در استخدام این شخص مذاکره

نمایند. فوری است. [امضا: ناخوانا] ۱۷/۹/۳۰

[مهر:] ورود به کابینه ریاست وزرا

نمره: ۱۳۰۸۷

به تاریخ: ۱۷/۱۰/۳

سند شماره ۴۹/۹

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

اداره: اقتصادیات

تاریخ: ۱۷/۱۰/۱۳

شماره: ۴۸۹۱۷/۳۰۱۷

ریاست وزیران

به طوری که ضمن نامه شماره (۱۲۳۴۰) مورخ ۱۷/۹/۱۶ مقرر فرموده بودند

راجع به استخدام ده نفر متخصص در فن موسیقی به سفارت شاهنشاهی در برلن و پراگ دستور لازم داده شد. بعداً هم که نامه از وزارت فرهنگ در این باب به وزارت امور خارجه رسید به سفارتخانه‌های نامبرده دستور مجدد صادر گردید چون وزارت فرهنگ تقاضا نموده که متخصصین نامبرده از اتباع آلمان و اتریش سابق استخدام شوند لهذا متمنی است مقرر فرمایند این وزارتخانه را آگاه نمایند که متخصصین مزبوره از کدام یک از کشورهای نامبرده بایستی استخدام شوند تا در صورت لزوم مجدداً به نمایندگی‌های نامبرده آگاهی داده شود.

وزیر امور خارجه

[امضا: مظفر اعلم]

[حاشیه پایین، اول:] فوری است.

[حاشیه پایین، دوم:] فوری است. جواب داده شود متخصصین موسیقی از اتباع آلمان و اتریش سابق و چکسلواکی باشد مناسب است. مانعی جهت استخدام موسیقی دان‌های یهود هم که تابع اتریش یا آلمان باشند نمی باشد. شاید مناسب‌تر استخدام بشوند. [امضا: ناخوانا] ۱۷/۱۰/۱۳

[حاشیه پایین، سوم:] پرونده ضمیمه ۱۳۷۲۰ در ۱۷/۱۰/۱۳ تقدیم و تاکنون به

بایگانی نرسیده است. ۱۷/۱۰/۱۷

[مهر:] ورود به کابینه ریاست وزرا

شماره: ۱۳۷۳۷

تاریخ: ۱۷/۱۰/۱۴

سند شماره ۴۹/۱۰

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ پاکنویس: ۱۳۱۷/۱۰/۲۴]

تاریخ ثبت: ۱۷/۱۰/۲۴

شماره عمومی: ۱۳۷۳۷

وزارت امور خارجه

در پاسخ نامه شماره ۳۰۱۷/۴۸۹۱۷ [مورخ] ۱۷/۱۰/۱۳ اشعار می شود که
استخدام متخصصین موسیقی اگر از اتباع آلمان و اتریش سابق و چکسلواکی باشد
مناسب است. مانعی جهت استخدام موسیقی دانهای یهود هم که تابع اتریش یا
آلمان یا چکسلواکی باشند نمی باشد و شاید مناسب تر استخدام شوند.

[امضای پیش نویس: عبدالحمید ملک الکلامی] ۱۷/۱۰/۲۲

سند شماره ۴۹/۱۱

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

تاریخ: ۱۷/۱۰/۲۴

خیلی فوری است

اداره: اقتصادیات

شماره: ۵۰۵۴۲/۳۳۱۵

ریاست وزیران

پیرو نامه شماره (۳۰۱۷/۴۸۹۱۷) راجع به استخدام ده نفر متخصص در فن

موسیقی اینک تلگرافی از سفارت شاهنشاهی ایران در پراگ رسیده است که در زیر نگاشته می‌شود: «با مشارکت رئیس کل فرهنگستان موسیقی اینجا مشغول هستم بین موسیقی دان‌های درجه اول دنیا که عموم در Opera National کار می‌کنند عده [ای] برای استخدام انتخاب نمایم. تاکنون هفت نفر در نظر گرفته شده است متمنی است برای این که زمینه در دست باشد حداکثر میزان حقوق که به هر کدام از این‌ها می‌توان پرداخت نمود تلگراف فرمایند.»

متمنی است مقرر فرمایند از هر پاسخی که بایستی تلگرافاً به سفارت نامبرده داده شود زودتر وزارت امور خارجه را آگاه نمایند. مراتب در پاسخ نامه شماره ۳۷۰۰۷ به وزارت فرهنگ نیز اشعار گردید.

وزیر امور خارجه

[امضا: مظفر اعلم]

[حاشیه بالا، اول:]: فوری سابقه ضمیمه شود. ۱۷/۱۰/۲۴

[حاشیه بالا، دوم:]: فوری ضمیمه شد. ۱۷/۱۰/۲۴

[حاشیه پایین، اول:]: پیشینه فوراً برسد. ۱۷/۱۰/۲۴

[حاشیه پایین، دوم:]: امروز رسید. ۱۷/۱۰/۲۵

[حاشیه پایین، سوم:]: آقای حاج امیر در حدود چهار هزار ریال. ۱۷/۱۰/۲۵

[مهر:]: ورود به کابینه ریاست وزرا

نمره: ۱۴۱۵۳

به تاریخ: ۱۷/۱۰/۲۴

سند شماره ۴۹/۱۲

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

شماره عمومی: ۱۴۱۵۳

تاریخ پاکنویس: ۱۳۱۷/۱۰/۲۶

تاریخ ثبت: ۱۷/۱۰/۲۶

خیلی فوری است

وزارت امور خارجه

گزارش شماره ۳۳۱۵ / ۵۰۵۴۲ [مورخ] ۱۷/۱۰/۲۴ راجع به استعلام سفارت شاهنشاهی ایران در پراگ نسبت به میزان حداکثر حقوق جهت استخدام هر یک از متخصصین موسیقی واصل گردید. حداکثر حقوقی که می توان داد ماهی در حدود چهار هزار ریال در ماه برای هر یک از متخصصین مزبور خواهد بود.

[امضای پیش نویس: عبدالحمید ملک الکلامی] ۱۷/۱۰/۲۵

سند شماره ۴۹/۱۳

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ پاکنویس: ۱۷/۱۱/۱

تاریخ ثبت: ۱۷/۱۱/۵

ضمیمه: رونوشت

شماره عمومی: ۱۴۹۷۸

وزارت فرهنگ

عطف به شماره ۳ [مورخ] ۱۷/۹/۱۲ راجع به استخدام ده نفر متخصص در فن

موسیقی. رونوشت شرحی که از وزارت امور خارجه رسیده لفاً فرستاده می شود که با مذاکره با وزارت دارایی تصمیمی در این باب گرفته شود. در هر صورت مبلغی که متخصصین حقوق می خواهند خیلی گزاف به نظر می رسد.

نخست وزیر

[امضای پیش نویس: ناخوانا]

[حاشیه راست، اول:] پیشینه پیوست شد. ۱۷/۱۱/۱

[حاشیه راست، دوم:] سابقه ضمیمه و برای پاراف فرستاده شود. [امضا: ناخوانا]

[حاشیه راست، سوم:] رونوشت تهیه شد. [امضا: هوشیار] تاریخ ۱۷/۱۱/۵

[حاشیه راست، چهارم:] بایگانی.

سند شماره ۴۹/۱۴

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

تاریخ: ۱۷/۱۰/۲۸

فوری است

اداره: اقتصادیات

شماره: ۵۱۴۱۷/۳۴۴۱

ریاست وزیران

پیرو نامه شماره ۵۰۵۴۲/۳۳۱۵ راجع به استخدام ده نفر متخصص در فن موسیقی اینک تلگرافی از سفارت شاهنشاهی ایران در آلمان به وزارت امور خارجه رسیده است که در زیر نگاشته می شود: (اشخاص با تجربه تر هشتصد الی هزار و اشخاص جدیدتر ششصد الی هشتصد مارک ماهیانه حقوق می خواهند. خرج سفر نفری

چهارصد مارک می شود. مدت استخدام اقلأً دو سال.)

متمنی است مقرر فرمایند از هر پاسخی که باید تلگرافاً به سفارت نامبرده داده شود وزارت امور خارجه را آگاه سازند. مراتب به وزارت فرهنگ نیز اشعار گردید.
وزیر امور خارجه

[امضا: مظفر اعلم]

[حاشیه پایین:] رونوشت به وزارت فرهنگ فرستاده شود. با مذاکره با وزارت دارایی تصمیمی گرفته، به هر صورت خیلی گزاف به نظر می رسد. [امضا: ناخوانا]

۱۷/۱۰/۲۹

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۴۹۷۸

تاریخ: ۱۷/۱۰/۲۸

سند شماره ۴۹/۱۵

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

اداره: اقتصادیات

تاریخ: ۱۷/۱۱/۳

شماره: ۵۲۱۱۶/۳۵۴۹

ریاست وزیران

به طوری که ضمن نامه های شماره (۱۳۷۳۷) مورخ ۱۷/۱۰/۲۴ و (۱۴۱۵۳) مورخ

۱۷/۱۰/۲۶ راجع به استخدام متخصصین موسیقی اشعار فرموده بودند به سفارت شاهنشاهی ایران در پراگ دستور تلگرافی صادر و مخصوصاً تأکید گردید که در انجام امر تسریع نمایند.

وزیر امور خارجه

[امضا: مظفر اعلم]

[حاشیه پایین: بایگانی.]

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

شماره: ۱۴۶۸۳

به تاریخ: ۱۷/۱۱/۳

سند شماره ۴۹/۱۶

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

تاریخ: ۱۷/۱۱/۴

خیلی فوری است

اداره: اقتصادیات

شماره: ۵۲۲۴۶/۳۵۵۸

نخست وزیری

پیرو نامه مورخه ۱۷/۱۱/۳ شماره (۵۲۱۱۶/۳۵۴۹) از سفارت شاهنشاهی در پراگ تلگرافی در باب استخدام ده نفر متخصص در فن موسیقی به وزارت امور خارجه رسیده که عین آن در زیر نگاشته می شود: «ده نفر موسیقی دان که همه از موسیقی دان های درجه اول و فعلاً هم هرکدام مشاغل مهم دارند با در نظر گرفتن

شرایطی که مرقوم فرموده‌اند انتخاب شده است. میزان حقوق نه نفر آنها سه هزار ریال و ده لیره انگلیسی و یک نفر دو هزار و پانصد ریال و هشت لیره انگلیسی در ماه معین شده است. سواد دیپلم و سوابق هر یک از آنها با پست ارسال خواهد شد. نظر به این که این اشخاص در Opera National و غیره مشغول خدمت می‌باشند در صورتی که با استخدام آنها موافقت می‌شود تلگراف خواهند فرمود تا اقدام نمایم که دوایر مربوطه کنتراتی که این اشخاص بسته‌اند فسخ نموده و به هر کدام سه ماه مرخصی داده شود که بتوان آنها را استخدام نمود.»

متمنی است مقرر فرمایند با عطف توجه به مفاد تلگراف بالا از هر دستوری که باید تلگرافاً به سفارت نامبرده داده شود این وزارتخانه را آگاه فرمایند. مراتب به وزارت فرهنگ اشعار شد.

وزیر امور خارجه

[امضا: مظفر اعلم]

[حاشیه راست:] در هیأت با نظر وزیر دارایی و کفیل فرهنگ تصمیم گرفته شود.

[امضا: محمود جم]

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۲۵۶۹

تاریخ: ۱۸/۲/۲۹

سند شماره ۴۹/۱۷

[شیر و خورشید]
وزارت امور خارجه

تاریخ: ۱۷/۱۱/۲۰
فوری است

اداره: اقتصادیات
شماره: ۵۴۲۴۷/۳۹۲۴

وزارت فرهنگ

از قراری که از سفارت شاهنشاهی در لندن اشعار داشته‌اند جناب آقای آراسته وزیر مختار شاهنشاهی در برلن شرحی به بنگاه Notgemeinschaft Deutscher Wissensens chafter in Ausland نوشته و تقاضا نموده عده [ای] از متخصصین موسیقی به وسیله سفارت شاهنشاهی در لندن معرفی شوند. بنگاه نامبرده هم صورت عده [ای] از متخصصین را به سفارت شاهنشاهی در لندن فرستاده و از آنجا به وزارت امور خارجه رسیده که اینک رونوشت نامه بنگاه نامبرده با ضمائم آن به پیوست ارسال و خواهشمند است با عطف توجه به مفاد ضمائم مزبور از هر پاسخی که باید داده شود این وزارتخانه را آگاه فرمایید. در خاتمه اشعار می‌دارد که موسیقی‌دان‌های نامبرده از مهاجرین یهودی آلمانی می‌باشند. خواهشمند است قدغن فرمایند پس از بررسی نسبت به ضمائم نامه سفارت شاهنشاهی در لندن از مراتب مقام نخست وزیری را آگاه فرمایند.

وزیر امور خارجه

رونوشت شرح بالا برای ریاست وزیران تقدیم می‌شود و به طوری که ملاحظه می‌فرمایند از وزارت نامبرده تقاضا شد که پس از بررسی نسبت به ضمائم نامه سفارت شاهنشاهی در لندن گزارش آن را به مقام نخست وزیری تقدیم نمایند.

از طرف وزیر امور خارجه

[امضا: جواد عامری]

[حاشیه راست:] ضبط شود.

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۵۶۷۶

تاریخ: ۱۷/۱۱/۲۰

سند شماره ۴۹/۱۸

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

اداره: اقتصادیات

تاریخ: ۱۷/۱۱/۲۳

شماره: ۵۴۵۲۵/۳۹۹۹

وزارت فرهنگ

در پاسخ نامه شماره ۴۲۶۸۹/۲۸ مورخ ۱۳۱۷/۱۰/۲۹ راجع به متخصصین موسیقی اشعار می‌دارد که از سفارت شاهنشاهی در برلن پاسخی رسیده مبنی بر این که استخدام اشخاص در صورتی عملی خواهد بود که تصمیم قطعی راجع به میزان حقوق آنها اتخاذ فرمایند. اشخاص با سابقه چون فعلاً دارای شغل هستند برای مسافرت به خارج حقوق زیاد مطالبه می‌کنند^۱. در صورتی که از وجود آنها هم خیلی نمی‌شود استفاده کرد. ولی اشخاص جوان که مدرسه عالی موسیقی را اخیراً تمام کرده‌اند حاضر می‌شوند که با ماهی مبلغ ششصد الی هشتصد مارک به خارج

۱. در اصل: می‌کند.

مسافرت کنند. به طوری که تحقیق و مذاکره با بعضی‌ها به عمل آمده مدت استخدام را کمتر از دو سال قبول نمی‌کنند. اما تابعیت و ملیت این اشخاص، بدیهی است که تبعه آلمان و آلمانی خواهند بود و از حیث تحصیلات از فارغ‌التحصیل‌های مدرسه عالی موسیقی می‌باشند و هر یک از آنها مطابق دستوری که ارسال فرموده‌اند البته باید در ارکستر متصدی نواختن یکی از سازها باشد. مقصود این است که با هرکس مذاکره می‌شود اول موضوع حقوق و مدت استخدام را استفسار می‌کنند. همین‌طور از مدرسه عالی موسیقی و از مجمع و یا اتحادیه موسیقی‌دان‌های برلن در جواب تقاضا می‌کنند که قبلاً میزان حقوقی که ممکن است داده شود معین گردد تا مطابق آن بشود اشخاصی را در نظر گرفت.

بنا به مراتب بالا خواهشمند است از هر تصمیمی که اتخاذ می‌فرمایند وزارت امور خارجه را مستحضر سازند تا دستور تلگرافی به سفارت نامبرده داده شود.

وزیر امور خارجه

رونوشت شرح بالا پیرو نامه شماره ۵۱۴۱۷ مورخ ۱۳۱۷/۱۰/۲۸ برای مقام نخست‌وزیری ارسال می‌شود تا هر طور امر می‌فرمایند مراتب به سفارت شاهنشاهی در برلن تلگراف گردد.

از طرف وزیر امور خارجه

[امضا: جواد عامری]

[حاشیه بالا:] خیلی فوری است از وزارت فرهنگ سؤال شود چه تصمیمی

گرفته‌اند؟ [امضا: ناخوانا] ۱۷/۱۱/۲۳

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۵۹۴۵

به تاریخ: ۱۷/۱۱/۲۴

سند شماره ۴۹/۱۹

[شیر و خورشید]
وزارت امور خارجه

اداره: اقتصادیات

شماره: ۵۵۶۴۴/۴۱۰۶

تاریخ: ۱۷/۱۱/۲۷

وزارت فرهنگ

بازگشت به نامه شماره ۴۵۷۵۵/۳۳ راجع به سوابق متخصصین موسیقی اینک رونوشت نامه [ای] که از سفارت شاهنشاهی در پراگ به وسیله پست هوایی به وزارت امور خارجه رسیده با رونوشت ضمایم آن به پیوست ارسال می‌گردد. خواهشمند است از هر دستور و پاسخی که باید تلگرافاً به سفارت نامبرده داده شود این وزارتخانه را مستحضر فرمایند.

وزیر امور خارجه

رونوشت شرح بالا با رونوشت نامه سفارت پراگ پیرو نامه شماره ۵۲۲۴۶/۳۵۵۸ مورخ ۱۷/۱۱/۴ برای مقام نخست وزیری تقدیم و ضمناً اشعار می‌دارد که عین پیوست‌های نامه سفارت پراگ جهت وزارت فرهنگ فرستاده شده است.

از طرف وزیر امور خارجه

[امضا: جواد عامری]

[حاشیه پایین]: ضبط شود.

[مهر]: ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۶۳۱۱

به تاریخ: ۱۷/۱۱/۳۰

سند شماره ۴۹/۲۰

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

رونوشت گزارش سفارت شاهنشاهی ایران در پراگ، شماره: ۶۴۱، تاریخ: ۱۳۱۷/۱۱/۸، خیلی فوری است، با هواپیما

وزارت امور خارجه

پیرو تلگراف رمز شماره ۶۰۹ راجع به استخدام موسیقی دان‌ها اینک صورت اسامی و رونوشت دانشنامه و شرح حال هر یک از آنها را به پیوست تقدیم می‌دارد. با مراجعه به مدارک تحصیلی و گزارشات احوال آنها ملاحظه خواهند فرمود که موسیقی دان‌هایی که در نظر گرفته شده همه جزء موسیقی دان‌های درجه اول این کشور می‌باشند.

اطلاعاً عرض می‌شود که برای انتخاب این اشخاص این جانب با پرفسور کورتس Kurz رئیس کل آکادمی موسیقی این کشور ملاقات نموده و با همراهی مخصوص مشارالیه اشخاص فوق الذکر را انتخاب نموده است. این اشخاص همه فعلاً متصدی و مشغول کار می‌باشند و با تشویق‌های زیاد توانسته‌ام آنها را راضی نمایم که از خدمت خود دست بردارند.

صورت اسامی کسانی که در نظر گرفته شده به قرار ذیل است:

نام	تخصص	محل خدمت فعلی
Vaolav KOTAS	Clarinette	Opera Nathional
F.SMEJKAL	Trombon	" "
F.HELCCL	Contrebasse	" "
J.BIZA	Basson	" "

Philharmonie	Cor	M.STRUB
" "	Kapollmeister	J.HOBIK
" "	Hautbois	F.MANTAK
professour a Liocole de musique a liberee	Virtuos de violon	Karel VLk

Harpe MLE.E.GRUNFELDOVA

به طوری که ملاحظه می فرمایند برای هارپ Harpe خانم گرونفلد Grunfeld در نظر گرفته شده. این خانم از موسیقی دان های قابل می باشد و چون هارپ را عموماً زن ها می نوازند از این جهت این خانم انتخاب شد. برای رژیسوری که به عنوان مدیریت شعبه اپرا خواسته بودند یک نفر در نظر گرفته شده بود که به واسطه اشکالات خانوادگی دو روز قبل از قبول استخدام معذرت خواست. شخص دیگری معرفی شده که رونوشت مدارک او را با پست بعد تقدیم خواهد داشت.

در خصوص خرج سفر موسیقی دان های مزبور طبق نامه شماره ۴۷۵۸۳/۲۷۹۵ [مورخ ۱۳۱۷/۱۰/۴] مبلغ ۲۱۴۰ ریال به ارز خارجی که در حدود ۲۶ لیره انگلیسی می شود اعتبار تصویب فرموده اند. نظر به این که وجه مزبور کافی برای مسافرت به ایران نیست وعده داده ام که به هریک از آنها سی لیره خرج سفر پرداخته شود. امیدوارم که با این پیشنهاد بنده موافقت فرمایند. اطلاعاً عرض می شود که وزارت راه برای خرج راه لکوموتیوران ها در حدود ۴۰ لیره انگلیسی اعتبار داده اند و تا به حال کلیه مستخدمین که از اینجا چه دولت شاهنشاهی و چه مؤسسات مختلفه به ایران می فرستادند پنجاه لیره انگلیسی خرج سفر می پرداختند. در این صورت تصدیق خواهند فرمود پرداخت سی لیره خرج سفر به هیچ وجه گزاف نیست. ضمناً باید عرض بشود خانم گرونفلد که هارپ می نوازد و لای هلکل^۱ Helcl که کنترباس Contrebasse می نوازد چون آلات موسیقی آنها فوق العاده بزرگ می باشد و هر کدام باید در صندوق های بزرگ گذارده و مثل باگاژ با

خود بیاورند باید دو سه لیره اضافه جهت کرایه آلات موسیقی آنها به هر کدام پرداخت.

طبق تلگراف رمز شماره ۱۲۷۳ حداکثر حقوق آنها را چهار هزار ریال منظور فرموده‌اند و در نامه شماره ۴۷۵۸۳/۲۷۹۵ [مورخ ۱۳۱۷/۱۰/۴] قبول فرموده بودند که سی درصد حقوق آنها به ارز پرداخته شود ولی با مراجعه به تلگراف شماره ۶۰۹ این سفارت ملاحظه خواهند فرمود حقوقی که برای آنها در نظر گرفته شده کمتر از این مبلغ بوده و مخصوصاً در قسمت ارز نیز سعی شده است که کمتر از سی درصد به آنها پرداخته شود.

به طوری که ضمن تلگراف سابق معروض گردیده این اشخاص همه متصدی و مشغول کار می‌باشند و برای این که بتوان آنها را استخدام نمود لازم است به وسیله وزارت امور خارجه اینجا تقاضای سه سال مرخصی برای این اشخاص بشود تا بتوان آنها را استخدام کرد و چون انجام این کار هم مدتی وقت لازم دارد لهذا مستدعی است هرچه زودتر نظریه مقامات مربوطه را به این سفارت ابلاغ نمایند تا بتوان به موقع قرار استخدام و وسایل اعزام آنها را فراهم نمود.

در خاتمه معروض می‌دارد: ممکن بود موسیقی‌دان‌هایی با شرایطی سهل‌تر یعنی با حقوق کمتری در نظر گرفته شود. ولی با استحضار به این که جهت منظوری که دارند موسیقی‌دان‌های قابل درجه اول باید استخدام بشود علیهذا این اشخاص را از بین موسیقی‌دان‌های درجه اول که غالب آنها در اپرا ناسیونال فعلاً مشغول می‌باشند انتخاب شده و چون این اشخاص عموماً در یک ردیف و با هم متجانس می‌باشند استفاده کامل از خدمت آنها به عمل خواهد آمد.

کاردار

سند شماره ۴۹/۲۱

[شیر و خورشید]

دفتر ریاست وزرا

ضمیمه: رونوشت

مستقیم - فوری

تاریخ ثبت: ۱۷/۱۱/۲۹

شماره عمومی: ۱۵۹۴۳

وزارت فرهنگ

با ارسال رونوشت گزارش شماره ۵۴۵۳۹/۳۹۹۲ مورخ ۱۷/۱۱/۲۳ وزارت امور خارجه راجع به استخدام استاد برای تدریس دروس نظری و عالی موسیقی موافقت می شود در استخدام متخصص مزبور اقدام شود. قدغن فرمایید از نتیجه اقدام ریاست وزیران را مستحضر نمایند.

نخست وزیر

سند شماره ۴۹/۲۲

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

اداره: اقتصادیات

تاریخ: ۱۷/۱۱/۲۳

شماره: ۵۴۵۳۹/۳۹۹۲

ریاست وزیران

پیرو نامه شماره (۴۸۴۱۰) مورخ ۱۷/۱۰/۱۱ راجع به استخدام استاد برای تدریس

دروس نظری و عالی اینک تلگرافی از کنسولگری شاهنشاهی در دمشق به وزارت امور خارجه رسیده است که در زیر نگاشته می شود:

(پروفسور موزیک با سیصد تومان حقوق ماهانه راضی است. کنترات دو سه ساله می خواهد. تفصیل با پست هوایی سه شنبه عرض شده.)

لزوماً به استحضار می رساند: گزارشی را که کنسولگری نامبرده در تلگراف خود به آن اشاره نموده هنوز به وزارت امور خارجه نرسیده البته به محض وصول مراتب معروض خواهد گردید.

وزیر امور خارجه

[امضا: مظفر اعلم]

[حاشیه پایین، اول:] فوری است. سابقه ضمیمه شود. به عرض برسد. ۱۷/۱۱/۲۵

[حاشیه پایین، دوم:] پیشینه فوراً پیوست شد. ۱۷/۱۱/۲۵

[حاشیه پایین، سوم:] به وزارت فرهنگ اطلاع داده شود موافقت می شود در

استخدام این متخصص اقدام شود. [امضا: ناخوانا] ۱۷/۱۱/۲۶

[حاشیه بالا:] وزارت فرهنگ.

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۵۹۴۳

تاریخ: ۱۷/۱۱/۲۴

سند شماره ۴۹/۲۳

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

اداره: اقتصادیات

خیلی فوری است

تاریخ: ۱۷/۱۱/۲۶

شماره: ۵۵۵۱۴/۴۰۸۳

ریاست وزیران

پیرونامه شماره (۵۴۵۳۹/۳۹۹۲) مورخ ۱۳۱۷/۱۱/۲۳ راجع به استخدام پروفیسور موزیک و حقوق ماهیانه او اینک با ارسال رونوشت گزارشی که از کنسولگری شاهنشاهی در دمشق به وزارت امور خارجه رسیده و رونوشت ضمایم آن و یک قطعه عکس، متمنی است مقرر فرمایند از هر تصمیمی که در این باب اتخاذ می فرمایند و پاسخی که باید به کنسولگری نامبرده داده شود وزارت امور خارجه را آگاه سازند. استحضاراً معروض می دارد: مطابق گزارش شماره ۱۰۰۰ مورخ ۱۷/۸/۲۲ کنسولگری شاهنشاهی در دمشق که در پرونده مربوطه موجود است استاد نامبرده با عیال و دخترش دارای ورقه شناسنامه و گذرنامه ایرانی بوده اند. نمایندگی کمیسر عالی فرانسه ضمن نامه ای [گذرنامه آنان را به کنسولگری نامبرده فرستاده و ضمناً متذکر شده است که صاحبان گذرنامه به تابعیت سوریه در آمده اند ولی در پنج ماه پیش سه نفر نامبرده عرض حالی به کنسولگری داده علاوه بر تقاضای صدور گذرنامه برای خود نوشته اند موقعی که به ترک تابعیت اقدام شده به هیچ وجه از قوانین و آیین نامه تابعیت ایران آگاهی نداشته اند. چون اصولاً اقدام آنان به ترک تابعیت بر خلاف قانون و مقررات ایران بوده و تابعیت خارجی آنها به رسمیت شناخته نشده است به کنسولگری شاهنشاهی پاسخ داده شده مانعی ندارد که گذرنامه قدیم آنها به خودشان مسترد گردد و در صورتی که مدت اعتبار گذرنامه نامبرده تمام شده باشد آن وقت می توان گذرنامه جدید صادر نمود.

وزیر امور خارجه

[امضا: مظفر اعلم]

[حاشیه پایین، اول:] خیلی فوری است، سابقه.

[حاشیه پایین، دوم:] ضمیمه ۱۵۹۴۳ [مورخ] ۱۷/۱۱/۲۵ شده است.

[حاشیه پایین، سوم:] پاسخ دهید هم الان تمام شد ضمیمه گردید. ۱۷/۱۱/۲۹

[حاشیه پایین، چهارم:] به وزارت فرهنگ برای اقدام مقتضی. ۱۷/۱۱/۲۷

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۶۱۴۶

تاریخ: ۱۷/۱۱/۲۷

سند شماره ۴۹/۲۴

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

اداره: موسیقی کشور

تاریخ: ۱۷/۱۱/۲۹

شماره: ۵۰۱۵۵/۵۸

ریاست وزیران

محترماً در پاسخ نامه شماره ۱۵۹۴۵ مورخه ۱۷/۱۱/۲۷ نتیجه اقداماتی که سفارتخانه‌های برلن و پراگ تاکنون برای استخدام موسیقی‌دان‌ها نموده‌اند به شرح زیر برای استحضار خاطر عالی معروض می‌دارد:

سفارت برلن تاکنون سوابق موسیقی‌دان‌هایی که در نظر گرفته ارسال نداشته ولی میزان حقوقی که برای موسیقی‌دان‌های آلمانی پیشنهاد نموده برای هر یک ماهیانه هشتصد الی هزار مارک می‌باشد.

سفارت پراگ صورت جامعی از سوابق تحصیلی و خدمت نه نفر از

موسیقی‌دان‌هایی که با نظر رئیس آکادمی موسیقی آن کشور در نظر گرفته ارسال داشته (سابقه یک نفر دیگر که در نظر گرفته شده هنوز نرسیده است) و چنانکه سفارت نامبرده متذکر می‌شود همه آنها از موسیقی‌دان‌های درجه اول و عموماً در اپرا Opera و ارکستر Philharmonique پراگ مشغول خدمت هستند و میزان حقوقی که برای هر یک در نظر گرفته‌اند ماهیانه از قرار سه هزار ریال و ده لیره انگلیسی بیش نیست. برای هزینه سفر ۸ نفر از آنها ۳۰ لیره و دو نفر ۳۳ لیره انگلیسی تقاضا نموده و ضمناً نتیجه را سفارت مذکور تلگرافاً خواستار شده تا بتواند برای مرخصی آنها فوراً اقدام بنماید.

اینک به نظر این وزارتخانه استخدام موسیقی‌دان‌های چک که هم از نظر حقوق و شرایط باصرفه‌تر و هم از لحاظ فنی برجسته‌تر می‌باشند مناسب‌تر است. علیهذا مستدعی است چنانچه با استخدام این عده موافقت حاصل است مقرر فرمایند دستور لازم به وزارت دارایی و وزارت امور خارجه ابلاغ شود و از آنجایی که برای تمرین‌های لازم باید حتی الامکان این عده تا ۱۵ اسفند سال جاری در تهران حاضر باشند مستدعی است مقرر فرمایند وزارت دارایی هزینه سفر این ده نفر موسیقی‌دان را طبق تقاضای سفارت ایران در پراگ تلگرافاً به سفارت مذکور حواله نماید تا در استخدام و اعزام این عده بیش از این تأخیر نشود.

کنیل وزارت فرهنگ

[امضا: اسماعیل مرآت]

[حاشیه بالا، اول:] خیلی فوری است.

[حاشیه بالا، دوم:] جواب داده شود: در بودجه ۱۳۱۸ وزارت فرهنگ حقوق این متخصصین را تعیین نموده فوراً در استخدام آنها اقدام نمایند. [امضا: ناخوانا]

۱۷/۱۱/۳۰

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۶۳۵۷

به تاریخ: ۱۷/۱۱/۳۰

سند شماره ۴۹/۲۵

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

اداره: اقتصادیات

شماره: ۵۵۸۶۴/۴۱۵۵

تاریخ: ۱۷/۱۱/۲۹

فوری است

وزارت فرهنگ

پیرو نامه‌های سابقه راجع به استخدام متخصصین موسیقی اشعار می‌دارد: بر طبق تقاضای آقای سروان مین‌باشیان در تعقیب دستورهای کتبی و تلگرافی به سفارت شاهنشاهی در برلن تلگراف شد که هر چه زودتر صورت اسامی و سوابق تحصیلی و شغل و سازی که هر یک از موسیقی‌دان‌های داوطلب می‌نوازند با میزان حقوق مورد تقاضای هریک از آنها مخصوصاً معلم دروس علمی موسیقی نظام با پست هوایی ارسال نمایند. سفارت نامبرده جواباً تلگراف می‌کند به طوری که کتباً و تلگرافاً گزارش داده شده تا به حال کسی برای استخدام حاضر نشده است.

وزیر امور خارجه

رونوشت شرح بالا پیرو نامه‌های پیشینه برای آگاهی مقام نخست وزیری ارسال می‌گردد.

از طرف وزیر امور خارجه

[امضا: جواد عامری]

[حاشیه راست:] ضبط شود.

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۶۲۲۱

به تاریخ: ۱۷/۱۱/۲۹

سند شماره ۴۹/۲۶

[شیر و خورشید]
وزارت امور خارجه

اداره: اقتصادیات

شماره: ۵۶۰۸۲/۴۲۰۱

تاریخ: ۱۷/۱۲/۲

خیلی فوری است

وزارت فرهنگ

پیرو نامه شماره (۵۵۶۴۴/۴۱۰۶) مورخ ۱۷/۱۱/۲۷ در خصوص سوابق متخصصین موسیقی اینک رونوشت نامه [ای] که از سفارت شاهنشاهی در پراگ راجع به کارل کوگلر Karel Kugler برای رژیسوری در نظر گرفته شده با رونوشت سوابق شخص نامبرده و ۲۱ ورقه برنامه نمایشات و اپراهایی که در آنها شرکت کرده است به پیوست ارسال می‌گردد که قدغن فرمایند از هر تصمیمی که اتخاذ می‌شود با اعاده ۲۱ ورقه برنامه‌های نامبرده وزارت امور خارجه را آگاه سازند.

وزیر امور خارجه

رونوشت شرح بالا با رونوشت نامه سفارت شاهنشاهی در پراگ پیرو نامه شماره (۵۵۶۴۴/۴۱۰۶) برای مقام نخست وزیری تقدیم و ضمناً به استحضار می‌رساند که پیوست‌های نامه سفارت نامبرده جهت وزارت فرهنگ فرستاده شده است.

وزیر امور خارجه

[امضا: مظفر اعلم]

[حاشیه پایین:] فوری است. سابقه ضمیمه شود. ۱۷/۱۲/۲

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۶۳۶۰

به تاریخ: ۱۷/۱۲/۲

سند شماره ۴۹/۲۷

[شیر و خورشید]
وزارت امور خارجه

رونوشت: نامه سفارت شاهنشاهی ایران در پراگ، نمره: ۶۷۴، مورخه:

۱۳۱۷/۱۱/۱۵

وزارت امور خارجه

پیرو گزارش شماره ۶۴۱ [مورخ] ۱۷/۱۱/۸ رونوشت نامه آقای کارل کوگلر Karel Kugler که جهت رژیسوری در نظر گرفته شده است با رونوشت سوابق شخصی نامبرده را لفاً تقدیم داشته و ضمناً مقداری آگهی و برنامه نمایشات و اپراهایی که در آنها شرکت کرده و نام مشارالیه نیز قید شده است برای مزید استحضار از سوابق و معلومات مشارالیه لفاً ارسال می شود. به طوری که پرفسور کورس^۱ KURS مدیرکل آکادمی موسیقی اینجا اظهار می داشت این شخص از هر جهت شایسته و به خوبی می تواند متصدی رژیسوری بشود. مشارالیه فعلاً رژیسور اپرا ناسیونال شهر موراوسکا استراوا Moravska Ostrava می باشد و چنانچه استخدام او را مقتضی بدانند متمنی است تلگرافاً این سفارت را آگاه فرمایند تا به وسیله وزارت امور خارجه اینجا اقدام برای فسخ کنترات او بشود. کارل کوگلر را حاضر نمودم طبق شرایطی که برای دیگران در نظر گرفته شده قبول خدمت بنماید. حقوق مشارالیه در ماه سه هزار ریال و ده لیره انگلیسی خواهد بود و برای مخارج مسافرت به ایران هم باید سی لیره انگلیسی به او پرداخته شود. در خاتمه مستدعی است ۲۱ ورقه آگهی و برنامه های پیوست را پس از ملاحظه اعاده فرمایند.

کاردار

سند شماره ۴۹/۲۸

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

به تاریخ: ۱۳۱۷/۱۲/۲

شماره: ۵۰۴۴۹/۷۴

خیلی فوری است

مقام نخست وزیری

محترماً پیرو نامه ۱۶۳۵۷ مورخه ۱۷/۱۱/۳۰ معروض می‌دارد: عده موسیقی‌دان‌های چک که مورد احتیاج و پیشنهاد گردیده ده نفر می‌باشد ولی فقط سابقه یک نفر را سفارت پراگ بعداً خواهد فرستاد. لذا متمنی است دستور فرمایند که نسبت به استخدام ده نفر اقدام و هزینه سفر فرستاده شود.

کفیل وزارت فرهنگ

[امضا: اسماعیل مرآت]

[مهر: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه]

[حاشیه پایین: خیلی فوری است. سابقه ضمیمه شود. ۱۷/۱۲/۲]

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

شماره: ۱۶۴۳۴

به تاریخ: ۱۷/۱۲/۲

سند شماره ۴۹/۲۹

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

اداره: موسیقی کشور

شماره: ۵۰۳۶۵/۷۸

تاریخ: ۱۷/۱۲/۲

ریاست وزیران

محترماً پاسخ نامه شماره ۱۶۱۴۶ مورخه ۱۷/۱۲/۱ استخدام Barron Belling موسیقی دان برای مدت سه سال با حقوق ماهیانه ۳۰۰۰ ریال به سمت معلم دروس علمی موسیقی در هنرستان عالی موسیقی تهران مناسب است. ولی از آنجایی که قرارداد رسمی باید در تهران منعقد شود مستدعی است مقرر فرمایند به کنسولگری ایران در دمشق دستور داده شود که تعهدنامه موقتی از طرف کنسولگری به مشارالیه بدهند و وسایل عزیمت مشارالیه را به تهران فراهم آورند. به طوری که قبل از اول فروردین ۱۳۱۸ در تهران حاضر باشند. البته پس از ورود قرارداد رسمی بین این وزارتخانه و مشارالیه منعقد خواهد شد. سه هزار ریال حقوق مشارالیه در بودجه سال ۱۳۱۸ اداره موسیقی کشور پیش بینی شده، لذا متمنی است مقرر فرمایند به وزارت دارایی نیز مراتب ابلاغ شود.

کفیل وزارت فرهنگ

[امضا: اسماعیل مرآت]

[مهر:] وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

[حاشیه پایین، اول:] آقای برومند فوراً اقدام شود. ۱۷/۱۲/۲

[حاشیه پایین، دوم:] فوری ضمیمه شد یک قسمت در اقدام است با مراجعه به آن اقدام نمایید.

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۶۴۹۸

به تاریخ: ۱۷/۱۲/۴

سند شماره ۴۹/۳۰

[شیر و خورشید]
وزارت امور خارجه

تاریخ: ۱۷/۱۲/۱۸
ضمیمه: دارد

اداره: اقتصادیات
شماره: ۵۸۸۴۵/۴۵۷۱
خیلی فوری است

ریاست وزیران

پیرو نامه شماره ۴۳۱۷/۵۷۰۲۶ مورخ ۱۳۱۷/۱۲/۸ موضوع استخدام بارون بلینگ پروفیسور موزیک اینک رونوشت گزارش کنسولگری شاهنشاهی در دمشق با رونوشت نامه پروفیسور نامبرده برای آگاهی به پیوست تقدیم می شود.^۱ به طوری که ملاحظه می فرمایند مشارالیه به واسطه کسالت عارضه و ارتفاع تهران از قبول خدمت معذرت خواسته مع هذا مجدداً بر طبق تقاضای وزارت فرهنگ کتباً و تلگرافاً به کنسولگری نامبرده دستور داده شد که پروفیسور مذکور را تشویق و ترغیب نماید که پس از رفع کسالت عازم ایران بشود. البته از هر پاسخی که برسد در ثانی به عرض خواهد رسید.

از طرف وزیر امور خارجه
[امضا: جواد عامری]

[حاشیه پایین:] ضبط شود.

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۷۲۸۳

به تاریخ: ۱۷/۱۲/۲۰

سند شماره ۴۹/۳۱

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

تاریخ: ۱۷/۱۲/۲۱

اداره: موسیقی کشور

جناب آقای نخست وزیر

با نهایت احترام چنانکه طی گزارش شماره ۳ مورخه ۱۷/۹/۱۲ معروض داشت و طبق امریه [ای] که به شماره ۱۱۳۱۷ مورخه ۱۷/۹/۹ به وزارت فرهنگ ابلاغ فرمودید منظور از استخدام عده [ای] موسیقی دان از خارجه این بود که در عین حال که به تعلیم و تربیت جوانان ایرانی در هنرستان عالی موسیقی می پردازند اساس ارکستری که برای ترویج و تعمیم موسیقی علمی جدید لازم است تشکیل دهند و چنانکه خاطر مبارک مستحضر است تشکیل یک ارکستر سمفونی با این ده نفر میسر نیست و اقلأ باید از ۴۰ الی ۵۰ نفر موسیقی دان تشکیل شود و همان طوری که دستور فرموده بودید در نظر است که عده کثیری^۱ از خارجی ها و ایرانیانی که در داخله کشور هستند استخدام شوند. برای اجرای این امر ضمن ۱/۱۵۶/۰۰۰ ریال و ۱/۲۰۰ لیبره انگلیسی بودجه پیشنهادی ۱۳۱۸ اداره موسیقی کشور مبلغ ۳۶۰/۰۰۰ ریال اعتبار پیش بینی شد. ولی به موجب ابلاغ وزارت فرهنگ فقط ۷۰۰/۰۰۰ ریال تصویب شده و از این مبلغ در حدود ۵۴۰/۰۰۰ ریال یک قلم به مصرف حقوق موسیقی دان های خارجی خواهد رسید و ۱۶۰/۰۰۰ ریال برای سایر مخارج اداره موسیقی باقی خواهد ماند. در صورتی که برای حقوق کارمندان اداره و هزینه نشر مجله و چاپ نت و کتب موسیقی و تهیه اثاثیه و لوازم و کرایه خانه

و غیره اقلأً ۴۰۰/۰۰۰ ریال اعتبار برای اداره لازم است. با این ترتیب تشکیل ارکستری که منظور نظر است میسر نخواهد بود و بآن که در این خصوص گزارش لازم به وزارت فرهنگ داده شد نتیجه [ای] نبخشید. ولی از طرفی نظر به این که والا حضرت همایونی قبل از تشریف بردن از تهران راجع به تشکیل ارکستر و خصوصاً این که برای جشن‌ها آماده باشد به این بنده امر و تأکید فرمودند. لذا مستدعی است نسبت به این موضوع توجه خاصی مبذول فرموده و مقرر فرمایند ۴۰۰/۰۰۰ ریال اعتبار برای این منظور از هر محلی که مقتضی است به بودجه اداره موسیقی کشور اضافه شود تا در اجرای اوامر صادره تعللی رخ ندهد و برای این بنده مسئولیتی تولید نشود.

در خاتمه لفاً رونوشت وظایف اداره موسیقی کشور که حسب الامر اعلی حضرت همایون شاهنشاهی ابلاغ شده برای استحضار خاطر عالی تقدیم می‌دارد.

رئیس اداره موسیقی کشور

[امضا: غلامحسین مین‌باشیان]

[حاشیه بالا:] جواب داده شود: مراتب به وزارت دارایی و فرهنگ تذکر داده شد. اطلاعاً اشعار می‌شود که اداره موسیقی باید با اعتباراتی که مرحمت شده کار خود را مرتب و از مصارف زاید و تشریفاتی برای شروع کار صرف نظر کند.

[امضا: محمود جم] ۱۷/۱۲/۲۸

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۷۷۸۴

تاریخ: ۱۷/۱۲/۲۸

سند شماره ۴۹/۳۲

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۷۷۸۴

تاریخ نوشتن: ۱۷/۱۲/۲۹

تاریخ ثبت: ۱۸/۱/۴

اداره موسیقی کشور

بازگشت [به] گزارش مورخ ۱۷/۱۲/۲۱ اشعار می شود: مراتب به وزارت دارایی و فرهنگ تذکر داده شد. اطلاعاً نگاشته می شود که اداره موسیقی باید با اعتباراتی که مرحمت شده کار خود را مرتب و از مصارف زاید و تشریفاتی برای شروع کار صرف نظر کند.

نخست وزیر

[امضای پیش نویس: مستوفیان]

سند شماره ۴۹/۳۳

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

تاریخ: ۱۸/۱/۱۱

خیلی فوری است

اداره: اقتصادیات

شماره: ۱۳۸۳/۱۹۶

وزارت فرهنگ

پیرو نامه مورخه ۱۸/۱/۱۱ شماره (۱۳۶۹/۱۹۳) اینک تلگرافی از سفارت

شاهنشاهی در پراگ رسیده که در زیر نگاشته می‌شود:
 هشت نفر متخصصین موزیک امروز حرکت، ۱۶ فروردین [به] پهلوی می‌رسند.
 مقرر فرمایید وزارت فرهنگ یک اتوبوس برای مسافرت آنها به سرحد بفرستند. دو
 نفر دیگر با کشتی آتیه وارد خواهند شد.
 وزیر امور خارجه

رونوشت شرح بالا پیرو نامه‌های سابقه برای آگاهی مقام نخست وزیری تقدیم
 می‌شود.

از طرف وزیر امور خارجه
 [امضا: جواد عامری]

[حاشیه پایین:] ضبط.

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۵۰۷

تاریخ: ۱۸/۱/۱۲

سند شماره ۴۹/۳۴

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

تاریخ: ۱۸/۱/۲۸

ضمیمه: دارد

اداره: اقتصادیات

شماره: ۳۵۰۵/۳۹۰

ریاست وزیران

پیرو نامه شماره (۴۵۷۱-۵۸۸۴۵) مورخ ۱۳۱۷/۱۲/۱۸ راجع به استخدام بارون

بلینگ پروفیسور موزیک معروض می‌دارد: بر طبق گزارشی که از کنسولگری شاهنشاهی در دمشق در این باب رسیده پروفیسور نامبرده به واسطه کسالت خود و عیالش از قبول خدمت و مسافرت به ایران معذرت خواسته است. رونوشت گزارش کنسولگری نامبرده با ضمیمه آن برای مزید آگاهی به پیوست تقدیم می‌شود.

از طرف وزیر امور خارجه

[امضا: جواد عامری]

[حاشیه پایین:] ضبط شود.

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۳۵۵

به تاریخ: ۱۸/۱/۲۸

سند شماره ۴۹/۳۵

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

شماره: ۳۶۰۰

اداره: دفتر وزارتی

تاریخ: ۱۸/۲/۱۰

مقام نخست وزیر

در سال ۱۳۱۷ برای هزینه مسافرت متخصصین موسیقی از اروپا به ایران مبلغ ۳۰۶ لیره (معادل ۲۶۰۰۰ ریال) به عنوان علی الحساب پرداخت شده و اکنون که

بودجه‌های ۱۳۱۸ در دست تهیه است منظور داشتن این اعتبار در بودجه اداره موسیقی کشور دشوار است. زیرا به طوری که اطلاع دارند به اداره موسیقی کشور کمتر از میزان احتیاج اعتبار داده شده و به وزارت فرهنگ هم اعتبار اضافی کافی که بتوان این قلم را تأمین نمود داده نشده.

بنابراین متمنی است اجازه فرمایند پیشنهادی به هیأت دولت تقدیم شود که مبلغ مزبور از اعتبارات ۱۳۱۸ دولت تأدیه گردد.

چون بودجه‌ها در دست تهیه است و تکلیف این موضوع باید معلوم گردد خواهشمند است دستور فرمایند در صدور پاسخ تسریع نمایند.

کفیل وزارت فرهنگ

[امضا: اسماعیل مرآت]

[مهر: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه]

[حاشیه پایین، اول: سابقه. ۱۸/۲/۱۱]

[حاشیه پایین، دوم: پرونده پیوست شد. ۱۸/۲/۱۲]

[حاشیه بالا: به عرض برسد. ۱۸/۲/۲۲]

[حاشیه راست، اول: امروز در هیأت تکلیف آن معین شود. [امضا: ناخوانا]

۱۸/۲/۲۱

[حاشیه راست، دوم: جواب داده شود در بودجه منظور دارند. به وزارت دارایی

هم نوشته شود. [امضا: ناخوانا]

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

شماره: ۱۸۵۵

تاریخ: ۱۸/۲/۱۱

سند شماره ۴۹/۳۶

[شیر و خورشید]

ریاست وزرا

ریاست دفتر مخصوص شاهنشاهی

در اجرای امر مطاع مبارک بندگان اعلیٰ حضرت همایون شاهنشاهی راجع به استخدام ده نفر موسیقی دان چک برای تدریس در هنرستان موسیقی و تشکیل ارکستر، رونوشت لایحه استخدامی آنها که از طرف وزارت فرهنگ تهیه شده است به انضمام رونوشت گزارش وزارت فرهنگ برای مزید استحضار تقدیم می‌گردد که در صورت تصویب و اجازه به مجلس فرستاده شود.

نخست وزیر

[امضا: محمود جم]

سند شماره ۴۹/۳۷

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

تاریخ: ۱۳۱۸/۴/۳

شماره: ۹۳۷۱

ضمیمه: لایحه امضا شده یک برگ

مقام نخست وزیری

به طوری که قبلاً ابلاغ فرموده بودند موضوع استخدام ده نفر موسیقی دان چک

برای تدریس در هنرستان موسیقی و تشکیل ارکستر قبل از جشن‌های فرخنده عروسی به وسیله‌ی والاحضرت همایون ولایتعهد به عرض پیشگاه مبارک ملوکانه رسیده و مورد تصویب واقع شده بود و در تعقیب آن به وسیله‌ی وزارت امور خارجه به کاردار ایران در پراگ دستور انتخاب و استخدام موسیقی‌دان‌های نامبرده داده شد. کاردار ایران نیز ده نفر موسیقی‌دان استخدام و روانه ایران نمود.

متمنی است مراتب را به شرف عرض پیشگاه مبارک ملوکانه برسانند که هرگاه اجازه فرمایند لایحه‌ی استخدامی آنان به مجلس شورای ملی پیشنهاد شود. پیشنهاد استخدام [به] پیوست تقدیم می‌گردد.

کفیل وزارت فرهنگ

[امضا: اسماعیل مرآت]

[مهر: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه]

[حاشیه پایین، اول: سابقه. ۱۸/۴/۳]

[حاشیه پایین، دوم: پرونده پیوست شد. ۱۸/۴/۴]

[حاشیه پایین، سوم: برای استجازه تقدیم دفتر مخصوص بشود.

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

شماره: ۴۱۹۹

تاریخ: ۱۸/۴/۴

سند شماره ۴۹/۳۸

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

تاریخ: ۱۳۱۸/۴/۳

شماره: ۹۲۶۵/۹۱۴۲

مجلس شورای ملی

برای تربیت هنرآموز در هنرستان عالی دولتی موسیقی و تشکیل ارکستر، وزارت فرهنگ استخدام ده نفر متخصصین فنی موسیقی را به شرح ذیل پیشنهاد و ماده واحده پایین را برای تصویب تقدیم می‌دارد:

ماده واحده - وزارت فرهنگ مجاز است که ده نفر آقایان کارل کوگلر، ژوزف اشمولیک، دووال اوربانس، یاروسلاو پوند لیچک، کارل ژان زویک، یاروسلاو بیزا، داکلاو کوتاس، فرانسی شک هلکل، خانم ماری گرونفل دوا [و] ژوزف اسلاوک دارای تابعیت چک را از تاریخ ورود به تهران برای مدت سه سال به سمت استادی هنرستان عالی دولتی موسیقی و تشکیل ارکستر اداره موسیقی کشور با شرایط پایین استخدام نماید.

الف - حقوق هر یک از نه نفر آقایان مندرج در فوق سالیانه مبلغ سی و شش هزار ریال به علاوه یکصد و بیست لییره استرلینگ کاغذی و حقوق خانم ماری گرونفل دوا سالیانه مبلغ سی هزار ریال به علاوه نود و شش لییره استرلینگ کاغذی خواهد بود که به اقساط ماهیانه دریافت خواهند داشت.

ب - در موقع عزیمت به ایران به آقای فرانسی شک هلکل و خانم ماری گرونفل دوا هر یک مبلغ سی و سه لییره استرلینگ کاغذی و به هشت نفر متخصصین دیگر نفری مبلغ سی لییره استرلینگ کاغذی به عنوان هزینه آمدن به ایران داده می‌شود و هنگام پایان قرارداد چنانچه قرارنامه آنها تجدید نشود مبلغ

سی لیره استرلینگ کاغذی به هر یک از آنها بابت هزینه معاودت پرداخت خواهد شد.

ج - وزارت فرهنگ و متخصصین نامبرده می‌توانند در پایان سال دوم در صورتی که سه ماه قبل کتباً اطلاع دهند قرارداد خود را فسخ نمایند. چنانچه متخصصین در جریان مدت قرارداد مبادرت به فسخ قرارداد خود نمایند حق دریافت هزینه معاودت مصرح در قسمت ب را نخواهند داشت.

ه) هر یک از متخصصین مزبور سالی یک ماه مرخصی با استفاده از حقوق خواهند داشت. لیکن ترتیب اعطای آن با وزارت فرهنگ می‌باشد.

و - وزارت فرهنگ مجاز است سایر شرایط استخدامی ده نفر متخصصین مزبور را بر طبق ماده ۲ قانون مصوب ۲۳ عقرب ۱۳۰۱ تعیین و قرارداد آنها را امضا و مبادله نماید.

نخست وزیر

وزارت دارایی

وزارت فرهنگ

[امضا: محمود بدر]

[امضا: اسماعیل مرآت]

سند شماره ۴۹/۳۹

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

خیلی فوری است - مستقیم

وزارت فرهنگ

گزارش شماره ۹۳۷۱ [مورخ] ۱۸/۴/۳ متضمن لایحه استخدام ده نفر موسیقی دان چک وصول یافت. چون به نظر نمی‌رسد که بیش از دو یا سه نفر جهت تدریس و

ترویج موسیقی لازم باشد قدغن فرمایید موضوع را دقیقاً مورد مطالعه قرار دهند از این عده هر چه میسر است تقلیل نموده و عده قطعی را با توضیحات لازمه معین نمایند و ضمناً هم معلوم دارند که کار هر یک از آنها چیست و چه نوع آلتی را می‌نوازند؟ تا اقدام مقتضی بشود.

نخست وزیر

سند شماره ۴۹/۴۰

[شیر و خورشید]

ریاست وزرا

[تاریخ: ۱۸/۵/۲۱]

شماره: ۶۲۷۱

ریاست دفتر مخصوص شاهنشاهی

عطف به معروضه شماره ۴۴۷۵ راجع به موسیقی دان‌های چک که حسب الامر و اجازه مبارک وزارت فرهنگ برای تکمیل و اصلاح موسیقی کشور استخدام نموده امر و مقرر فرموده بودند هر یک از این موسیقی دان‌ها با ماهی یک هزار و دو بیست الی یک هزار و پانصد ریال اگر راضی هستند استخدام شوند. اطلاعاً به عرض خاک پای مبارک می‌رساند، هیچکدام با این مبلغ حاضر به ادامه خدمت نیستند. به علاوه موقعی که سفارت ایران در پراگ آنها را به تهران فرستاده یک قرارداد موقتی که میزان حقوق و مدت را متضمن است امضا نموده که ضمن لایحه تقدیمی به عرض رسید و این کمترین مبلغی است که استاد‌های موسیقی به واسطه بحران چکسلواکی حاضر به قبول آن شده‌اند. از قراری که وزارت فرهنگ گزارش می‌دهد

وظایف فعلی این موسیقی دان‌ها به قرار ذیل است:

- ۱- درسهای تکمیلی موسیقی ارتش.
  - ۲- شرکت در ارکستر و ترویج موسیقی نو در نمایش‌های پرورش افکار و تربیت افراد ایرانی.
  - ۳- تدریس موسیقی اروپایی در دانشکده موسیقی وزارت فرهنگ.
- با این حال هر طور امر مطاع مبارک باشد از همان قرار مجری خواهد بود.
- نخست وزیر

سند شماره ۴۹/۴۱

[تاریخ: ۱۸/۵/۲۴]

شماره: ۳۱۶۸

جناب آقای نخست وزیر

نامه شماره ۶۲۷۱ راجع به موسیقی دان‌های چک به عرض پیشگاه همایون شاهنشاهی رسید. حسب المقرر ابلاغ می‌نماید از وظایف و تکالیفی که به طور کلی و مجمل و سر بسته برای آنها تعیین گردیده این طور فهمیده می‌شود که چه برای معلمی و تدریس و چه برای ترویج و انتشار موسیقی نو داشتن یک عده ده نفری مورد لزوم و احتیاج قطعی نیست. حقیقتاً شاید دو الی سه نفر کافی باشد و بقیه عده زایدی هستند که تحمیل بی نتیجه بر دولت می‌شود. بنابراین معلوم نیست از روی چه قاعده و دلیلی ده نفر خواسته شده کار هریک از آنها چیست و چرا با داشتن عده کمتر منظوری که در نظر است تأمین نمی‌گردد؟

رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی

[امضا: حسین شکوه]

[حاشیه پایین، اول]: فوری است سابقه. ۱۸/۵/۲۵
 [حاشیه پایین، دوم]: پرونده فوراً پیوست شد. ۱۸/۵/۲۵
 [مهر]: ورود به دفتر ریاست وزرا
 شماره: ۶۴۵۹
 تاریخ: ۱۸/۵/۲۵

سند شماره ۴۲/۴۹

[شیر و خورشید]
 دفتر نخست وزیر

شماره عمومی: ۶۴۵۹
 تاریخ ثبت: ۱۸/۵/۲۸
 خیلی فوری است
 تاریخ پاکنویس: ۱۸/۵/۲۷
 پاکنویس کننده: شریف

وزارت فرهنگ

گزارش شماره ۹۳۷۱ [مورخ] ۱۸/۴/۳ و توضیحات آقای مین باشیان رئیس موسیقی کشور راجع به لزوم استخدام ده نفر موسیقی دان‌های چک از شرف عرض پیشگاه همایونی گذشت. مقرر فرمودند: این عده زیاد به نظر می‌رسد هر قدر ممکن است باید از عده کاسته شود. بنابراین قدغن فرمایید در انتخاب آنها تجدید نظر و دقت کامل نمایند و عده قطعی مورد احتیاج و لزوم را معین نمایند و ضمناً معلوم دارند که هر یک از آنها چه نوع سازی می‌نوازند و وظایف آنها چیست؟ گزارش مزبور را با توضیحات لازمه فوراً تهیه و برای استحضار ریاست وزیران بفرستید تا اقدام مقتضی به عمل آید.

[امضای پیش‌نویس: عبدالحمید ملک الکلامی] ۱۸/۵/۲۵

سند شماره ۴۳/۴۹

[شیر و خورشید]
وزارت فرهنگ

تاریخ: ۱۸/۵/۳۱
شماره: ۴۵۰/۷۴۹/م

ضمیمه: دو برگ
محرمانه - مستقیم

جناب آقای نخست وزیر

محترماً در پاسخ شماره ۶۴۵۹ معروض می‌دارد تخصص هر یک از موسیقی‌دان‌های چک به قرار ذیل است:

- ۱- متخصص در تعلیم دروس علمی و عملی مربوط به موسیقی نظام
- ۲- آواز و کلاس اپرا
- ۳- و نواختن چنگ
- ۴- هوبوا
- ۵- بم قره نی
- ۶- باسون
- ۷- ترومبون آکولیس
- ۸- کنترباس
- ۹- ویلون سل
- ۱۰- کنسرت مایستری ارکستر و نواختن ویلون

وظایف این عده نیز به قرار ذیل است:

- ۱- تعلیم رشته‌های تخصصی فوق به دانش‌آموزان هنرستان عالی موسیقی.
- ۲- دانش‌آموزان شعبه موسیقی نظام هنرستان عالی موسیقی.
- ۳- کلاس مخصوص افسران موزیک. (این کلاس از اول مهر ۱۸ در هنرستان عالی موسیقی تأسیس می‌گردد.)

۴ - شرکت در ارکستر هنرستان عالی موسیقی و تربیت عده [ای] دانش آموز برای شرکت در ارکستر.

۵ - شرکت در کنسرت‌هایی که اداره موسیقی کشور به منظور ترویج و تعمیم و آشنایی به موسیقی جدید برای عامه خواهد داد.

۶ - شرکت در کنسرت‌هایی که برای پرورش افکار داده می‌شود. تبصره - تهیه ارکستر و شرکت در کنسرت‌ها مستلزم تمرین‌های زیاد قبلی می‌باشد که این عده وظیفه دار اجرای آن هستند. لذا چنانکه ملاحظه می‌فرمایید این عده در قبال حقوقی که دریافت می‌دارند وظایف مختلفی را عهده‌دار هستند.

البته آلات و رشته‌های دیگر موسیقی نیز وجود دارد که متخصصین آن در ایران یافت نمی‌شوند و تعلیم کلیه سازها و همچنین تشکیل ارکستر کامل با این عده میسر نخواهد شد. به همین لحاظ ابتدا شانزده نفر متخصص خارجی برای رفع احتیاج تعلیمات موسیقی پیشنهاد شده بود ولی چون از طرف مقام نخست وزیری دستور داده شد که از این عده کاسته شود لذا فقط ده نفر که حداقل به نظر می‌رسید مجدداً پیشنهاد و به موجب نامه شماره ۱۶۳۵۷ مورخه ۱۷/۱۱/۳۰ و شماره ۱۶۴۳۴ مورخه ۱۷/۱۲/۶ نخست‌وزیری با استخدام آنها موافقت گردید و بنا به همین دستور سفارت شاهنشاهی در پراگ ده نفر متخصصین منظور را استخدام و به هر یک قرارداد جداگانه‌ای تسلیم نموده است و چون لغو قراردادی که در دست دارند به موجب ماده ۹ همان قرارداد منوط به تخلف از انجام وظیفه از طرف آنها می‌باشد بنابراین مستدعی است مقرر فرمایند به چه نحو باید قرارداد آنها لغو بشود؟

ولی از طرفی چون کمیسیون رادیو در نظر دارد برای اجرای برنامه خود از عده‌ای متخصص موسیقی در رادیو استفاده نماید و کمیسیون رادیو برای تهیه چنین ارکستری ناچار از استخدام موسیقی‌دان‌های خارجی خواهد بود لذا چنانچه این کار به موسیقی‌دان‌های چک که موظف به انجام آن نیستند نیز تحمیل گردد بدین طریق صرفه جویی قابل توجهی به عمل خواهد آمد و رفع اشکالات دیگر را خواهد نمود. بنابه مراتب معروضه اگر راه حلی به نظر عالی می‌رسد ابلاغ فرمایند تا

اقدام مقتضی به عمل آید.

برای اطلاع یک نسخه رونوشت قرارداد را لفاً تقدیم می‌دارد.

کفیل وزارت فرهنگ

[امضا: اسماعیل مرآت]

[مهر: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه]

[حاشیه بالا، اول: فوری است. سابقه ضمیمه شود. ۱۸/۶/۱]

[حاشیه پایین: پرونده فوراً پیوست شد. ۱۸/۶/۳]

[حاشیه بالا، دوم: فوری پرونده ضمیمه شد. ۱۸/۶/۳]

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

شماره: ۶۷۶۹

تاریخ: ۱۸/۶/۱

سند شماره ۴۹/۴۴

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ ثبت: ۱۸/۶/۵

شماره عمومی: ۶۷۶۹

وزارت فرهنگ

در تعقیب شماره ۲/۴۵۰/۷۴۹ مورخ ۱۸/۵/۳۱ پس از آن که توضیحات لازمه از شرف عرض ملوکانه گذشت امر و اجازه فرمودند ده نفر موسیقی دان‌های چک به

طور روزمزد با حقوقی که پیشنهاد نموده‌اید استخدام بشوند. بنابراین پیشنهاد استخدام آنها را به هیأت وزیران ارسال دارید. محتاج به دادن لایحه به مجلس نخواهد بود.

نخست وزیر

رونوشت برای اطلاع جناب آقای وزیر دارایی ارسال شود. مقرر دارند حقوق موسیقی‌دان‌ها را بر طبق قرارداد موقتی که در دست دارند بنویسند. [امضای پیش‌نویس: ناخوانا]

[حاشیه راست، اول:] یادداشت؛ روز یکشنبه چهارم شهریور در قصر سعدآباد در حضور والاحضرت همایونی و وزیر خارجه این امر صادر گردید. [امضا: محمودجم]
[حاشیه راست، دوم:] خیلی فوری است.

سند شماره ۴۹/۴۵

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

اداره: حسابداری

تاریخ: ۱۸/۱۰/۲۴

شماره: ۴۰۲۶۹/۴۳۹۷۴

هیأت وزیران

چون وزارت فرهنگ برای تشکیل ارکستر اداره موسیقی کشور و تکمیل ارکستر هنرستان عالی موسیقی احتیاج به استخدام ده نفر متخصص بیگانه داشت اینک

طرح ضمیمه را که به تصویب وزارت دارایی نیز رسیده است تلواً تقدیم می‌دارد که نسبت به استخدام موسیقی‌دان‌های نامبرده در طرح ضمیمه به عنوان روزمزد موافقت فرمایند.

وزیر فرهنگ

[امضا: اسماعیل مرآت]

[حاشیه پایین:] ابلاغ برای وزارت دارایی. رونوشت به وزارت فرهنگ با صورت

دفتر سه برگ با شماره. [امضا: ناخوانا] ۱۸/۱۰/۲۵

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۳۳۴۲

تاریخ: ۱۸/۱۰/۲۶

سند شماره ۴۹/۴۶

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

تاریخ: ۱۸/۱۰/۲۶

شماره: ۱۳۳۴۲/۲۰۳۸

پیشنهاد شماره ... وزارت فرهنگ راجع به استخدام ده نفر موسیقی‌دان‌های تبعه چک که وزارت دارایی به وسیله نامه شماره ۱۹/۴۶۷۷۲/۲۰۶ ب/ [مورخ] ۱۸/۱۰/۲۳ با تصویب آن موافقت نموده است در جلسه ۲۴ دی ماه ۱۳۱۸ هیأت وزیران رسیدگی شد. نظر به ماده ۲۵ قانون متمم بودجه ۱۳۱۴ گواهی می‌شود که

استخدام ده نفر آقایان موسیقی دان‌های ذیل:

۱. آقای فرانتی شک هلکل با روزی ۱۵۷/۸۳۴ ریال دستمزد که از این مبلغ ۳۷/۸۳۴ ریال آن به ارز پرداخت می‌شود. از تاریخ ۱۳۱۸/۱/۱۸ [۱]، ۲. ژوزف اسلاوک، ۳. کارل کوگلر، ۴. داوکلاوکوتاس، ۵. یاروسلاو بیزا، ۶. ژوزف اشمولیک، ۷. دورال اوربانس، ۸. یاروسلاوپوند لیچک، ۹. کارل ژان زویک با روزی ۱۵۷/۵۶۶ ریال دستمزد که از این مبلغ ۳۷/۸۳۴ ریال آن به ارز پرداخته می‌شود. از تاریخ ۱۳۱۸/۱/۱۸ [۱] خانم ماری گرونفل دوا باروزی ۱۳۱/۳۹۵ ریال دستمزد که از این مبلغ ۳۱/۳۹۵ ریال آن به ارز پرداخته می‌شود. از تاریخ ۱۳۱۸/۱/۲۶ [۱] برای معلمی هنرستان عالی دولتی موسیقی و شرکت و نواختن در ارکستر اداره موسیقی کشور مورد احتیاج وزارت فرهنگ می‌باشد و استخدام آنها با دستمزدهای مشروحه در بالا از تاریخ هایی که معین شده است برای مدت سه سال خورشیدی و سالی ۳۰۰ روز خدمت تصویب می‌شود.

[امضا: محمد سروری]

[امضا: اسماعیل مرآت]

[امضا: محمد ابراهیم علم]

[امضا: رضا قلی امیر خسروی]

[امضا: مصطفی قلی رام]

[امضا: محمد سجادی]

[امضا: علی اصغر حکمت]

سند شماره ۴۷/۴۹

[شیر و خورشید]
وزارت فرهنگ

تاریخ: ۱۹/۳/۱۹
ضمیمه: طرح تصویبنامه

اداره: حسابداری
شماره: ۹۶۱۳/۱۱۴۸۴

هیأت وزیران

در سال ۱۳۱۸ ده نفر موسیقی دان خارجی برای هنرستان عالی موسیقی از خارجه استخدام و برای هزینه مسافرت آنها مبلغ ۳۰۶ لیره از خزانه داری کل وام گرفته شد تا پس از تنظیم پیمان های استخدامی شان مسترد شود. چون موسیقی دان های نامبرده طبق تصویبنامه شماره ۱۳۳۴۲ [مورخ] ۱۸/۱۰/۲۶ به طور روز مزد استخدام شدند هزینه سفر آمدن و برگشتنشان به اروپا به حقوق روزانه آنها اضافه گردید. در موقع پرداخت حقوق ارزی آنها مبلغی که به عنوان هزینه سفر آمدن گرفته اند بایستی در مدت سه سال مدت پیمان به تدریج کسر شود تا وام خزانه مستهلک گردد و هزینه سفر برگشتن آنها هم به تدریج در مدت سه سال از حقوقشان کسر گردد تا اگر در آخر مدت پیمان استحقاق دریافت آن را داشته باشند داده شود و این عمل اکنون باعث اشکال زیادی گردیده است. اینک با موافقت وزارت دارایی طرح تصویبنامه ضمیمه را تقدیم و مستدعی است تصویب آن را ابلاغ فرمایند تا در موقع تنظیم بودجه ۱۳۲۰ ضمن قانون متمم بودجه موضوع رعایت و منظور شود و هزینه سفر آمدن و برگشتن موسیقی دان های نامبرده از حقوق آنها تفکیک گردد.

وزیر فرهنگ

[امضا: اسماعیل مرآت]

[حاشیه راست: هیأت. ۱۹/۳/۲۱]

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

شماره: ۳۲۸۰

تاریخ: ۱۹/۳/۲۰

سند شماره ۴۹/۴۸

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

تاریخ: ۱۳۱۹/۳/۲۳

شماره: ۳۲۸۰/۵۷۵

هیأت وزیران در جلسه ۲۲ خرداد ماه ۱۳۱۹ به موجب پیشنهاد شماره ۹۶۱۳/۱۱۴۸۴ به تاریخ ۱۹/۳/۱۹ وزارت فرهنگ و موافقتنامه شماره ۵۳۰۴/۱۱۳۴۶ ب [مورخ] ۱۹/۳/۲ وزارت دارایی تصویب نمودند که هزینه سفر آمدن و برگشتن ده نفر موسیقی دان‌های خارجی هنرستان عالی موسیقی از دستمزد روزانه آنها کسر و از اعتبارات مربوطه پرداخت شود.

ضمناً وزارت فرهنگ مکلف است که ماده مربوطه به این قسمت را ضمن قانون متمم بودجه ۱۳۲۰ منظور نمایند.

[امضا: علی اصغر حکمت]

[امضا: رضاقلی امیرخسروی]

[امضا: محمد سجادی]

[امضا: محمد سروری]

[امضا: محمد ابراهیم علم]

[امضا: اسماعیل مرآت]

[امضا: صادق وثیقی]

[امضا: مصطفی قلی رام]

سند شماره ۵۰

مکاتبات و تصویبنامه هیأت وزیران در خصوص تأمین اعتبار هنرستان هنرپیشگی از محل اخذ عوارض شهرداری از بلیت‌های سینما و نمایش، به انضمام اساسنامه هنرستان مذکور

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

شماره عمومی: ۱۷۲۳۱

ضمیمه: رونوشت

تاریخ ثبت: ۱۷/۱۲/۱۸

شهرداری تهران

رونوشت پیشنهاد شماره ۵۱۱۴۱ [مورخ] ۱۷/۱۲/۶ وزارت فرهنگ راجع به تأمین بودجه هنرستان هنرپیشگی لفاً برای آگاهی فرستاده می‌شود. قدغن فرمایید در بودجه ۱۳۱۸ مبلغ مورد تقاضا را پیش‌بینی کنند و اگر عوارضی لازم است شهرداری اخذ نماید و رسید دریافت آن را بدهد.

[امضای پیش‌نویس: عبدالحمید ملک الکلامی] ۱۷/۱۲/۶

رونوشت به وزارت فرهنگ

[حاشیه راست: رونوشت تهیه گردید. امضا: ناخوانا]

سند شماره ۵۰/۱

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

اداره: دفتر وزارتی

شماره: ۵۱۱۴۱

ضمیمه: ۵ برگ

تاریخ: ۱۳۱۷/۱۲/۶

مقام نخست وزیر

به پیشنهاد کمیسیون نمایش که از کمیسیون‌های شش گانه سازمان پرورش افکار است در پنجمین جلسه هیأت مرکزی اساسنامه و آیین‌نامه طی ۲۸ ماده برای تأسیس هنرستان هنرپیشگی به تصویب رسید که یک نسخه آن لفاً ارسال می‌شود و برای تأمین بودجه آن با موافقت جناب آقای وزیر دارایی تصمیم گرفته شد جناب آقای علی نصر رئیس کمیسیون نمایش با شهرداری تهران مذاکره و دو وسیله ذیل اتخاذ گردد:

- (۱) شهرداری تهران علاوه بر عوارضی که از بلیت‌های نمایش و سینما دریافت می‌دارد از اول سال ۱۳۱۸ معادل همان عوارض به نفع تأسیسات کمیسیون نمایش دریافت دارد به طوری که به هیچ وجه بر بهای فعلی بلیت‌ها افزوده نشود.
- (۲) شهرداری تهران از اول سال ۱۳۱۸ ماهی پنج هزار ریال از محل عوارضی که برای خود از بلیت‌های سینما دریافت می‌دارد برای کمک به بودجه هنرستان هنرپیشگی پردازد و اثاثیه و لوازمی را که تاکنون برای تأسیس کلاس نمایش تهیه کرده تحویل هنرستان نامبرده نماید. اینک به قراری که جناب آقای علی نصر اطلاع می‌دهند با شهرداری تهران نسبت به دو موضوع فوق مذاکره و موافقت شهرداری را جلب نموده‌اند. بنابر مراتب فوق طرح تصویب‌نامه مربوط به این موضوع تقدیم می‌شود که مقرر فرمایند در هیأت وزیران مطرح و تکلیف آن را معلوم دارند.

کفیل وزارت فرهنگ

[امضا: اسماعیل مرآت]

[حاشیه بالا:] به شهرداری تهران نوشته شود: در بودجه سال ۱۳۱۸ این مبلغ را پیش‌بینی نماید و اگر عوارض لازم است شهرداری اخذ نماید. [امضا: ناخوانا]
[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

تاریخ: ۱۷/۱۲/۱۷

شماره: ۱۷۲۳۱

سند شماره ۵۰/۲

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

اساسنامه و برنامه هنرستان هنرپیشگی

قسمت اول - سازمان

۱ - دوره هنرستان یک سال و عده هنرجویان شصت نفر که یک ثلث آن از بانوان انتخاب خواهند شد.

۲ - هنرهایی که تدریس می‌شوند از این قرارند:

(الف - قسمت علمی)

تاریخ تئاتر و انواع آن.

ادای کلام و طرز بیان.

تاریخ مختصر [ی] از ادبیات ایران و خلاصه [ای] از روان‌شناسی هر شهرستان.

تجارب سنی.

(ب - قسمت عملی)

سلفژ^۱ و کر

صورت سازی و آرایش و تاریخ مختصر از آرایش و البسه قدیم ایران.

رقص و ورزش برای طنازی.

تمرینات عملی برای هر قسمت.

۳ - بودجه هنرستان و سازمان آن را رئیس^۲ کمیسیون و رئیس هنرستان ترتیب خواهد داد.

۴ - رئیس هنرستان در انتخاب و عزل و نصب هنرآموزان و سایر کارمندان مختار بوده و فقط در مقابل کمیسیون نمایش سازمان پرورش افکار مسئول می باشد.

۵ - هرگاه یکی از کارمندان و هنرآموزان بدون عذر موجه در ساعت مقرر حاضر نشود و یا اصولاً غیبت نماید به نسبت تأخیر و غیبت از دستمزدش کسر و به نفع صندوق هنرستان برداشته خواهد شد.

۶ - هنرآموزانی که در نمایش ها شرکت داشته باشند دستمزدی علاوه بر آنچه در بودجه معین شده به پیشنهاد رئیس هنرستان و تصویب کمیسیون دریافت خواهند داشت.

۷ - در هر ماه شورای هنرستان مرکب از تمام هنرآموزان به ریاست رئیس هنرستان که برنامه هر جلسه را قبلاً معین نموده است تشکیل خواهند یافت.

۸ - هر یک از هنرآموزان که طرح موضوعی را در شورا لازم بدانند باید قبلاً پیشنهاد خود را کتباً به رئیس بدهد و رئیس آن را در اولین جلسه مطرح خواهد نمود.

۹ - یکی از هنرآموزان به عنوان منشی شورا تعیین و گزارش جلسه ها را در دفتر خواهد نوشت.

۱۰ - در صورت تساوی آرا در شورای ماهیانه رأی که رئیس با آن موافقت دارد اولویت خواهد داشت.

۲. در اصل: رئیس.

۱. در اصل: سولفژ.

قسمت دوم - شرایط قبول هنرجویان

۱۱- شرایط ورود هنرجویان به هنرستان به ترتیب زیر خواهد بود:

- ۱ - صحت مزاج.
  - ۲ - تابعیت دولت شاهنشاهی.
  - ۳ - عدم اعتیاد به تریاک و الکل.
  - ۴ - اتمام خدمت زیر پرچم برای مردها.
  - ۵ - عدم سوء سابقه و فساد اخلاق.
  - ۶ - حداکثر سن سی و پنج سال.
  - ۷ - حداقل سن برای بانوان ۱۸ سال.
  - ۸ - داشتن گواهی نامه ختم دبستان یا دارا بودن معلوماتی معادل آن.
- تبصره - دارندگان گواهی نامه دوره اول دبیرستان و آشنایان به زبان بیگانه و کسانی که با واجد بودن سایر شرایط دارای صدا بوده یا به موسیقی آشنا باشند حق تقدم دارند.
- ۱۲ - داوطلبانی که پس از تاریخ معینه در آگهی خود را معرفی می کنند باید دو قطعه عکس خود را با رونوشت مصدق شناسنامه و گواهی صحت مزاج و گواهی عدم سوء سابقه به دفتر هنرستان داده و رسید دریافت دارند.
- ۱۳ - داوطلبانی که واجد شرایط مقرر باشند در هنرستان پذیرفته شده و باید پس از یک ماه مسابقه که از طرف هیأت ممتحنه هنرستان مواد آن قبلاً به آنها تعلیم داده شده بگذرانند و آنهایی که در این مسابقات قبول می شوند هنرجوی قطعی بوده و به نسبت نمراتی که در مسابقه حائز شده اند ماهی ۱۵۰ ریال کمک خرج تحصیل به آنها داده خواهد شد.
- ۱۴ - به مشخصات زیرین نمره داده خواهد شد:
- الف - برخورد که عبارت است از تناسب اندام و چهره و گرمی بیان و دلفریبی.
- ب - استعداد که عبارت است از حافظه و حالت سازی و قیافه سازی یا تجسم.
- ج - رقص و صدا.
- تبصره - نمره ۴ و ۶ متوسطه، نمره ۸ خوب و نمره ۱۰ خیلی خوب است.

- ۱۵ - پذیرفته شدگان باید تعهدی بسپارند که پس از ختم دوره هنرستان تا مدت دو سال بدون اجازه کتبی رئیس هنرستان در نمایش های دیگر شرکت ننمایند.
- ۱۶ - هر هنرجویی که بدون عذر موجه غیبت نماید به نسبت کمک خرج تحصیل که دریافت می دارد برای مدت غیبت دو برابر کمک خرج ماهیانه اش کسر خواهد شد و در صورتی که غیبت بدون عذر موجه از ۱۵ ساعت در ماه تجاوز نماید اخراج و دو برابر آنچه گرفته باید^۱ به صندوق هنرستان بپردازد.
- ۱۷ - هرگاه هنرجویی نخواهد به تحصیلات خود ادامه دهد باید دستمزدی که گرفته مسترد دارد.
- تبصره - هنرجویان برای اجرای مواد ۱۶ و ۱۷ تعهدی خواهند سپرد.
- ۱۸ - هیچ هنرجویی بیش از دو سال نمی تواند در هنرستان باشد.

قسمت سوم - امتحانات

- ۱۹ - امتحانات نهایی هنرستان بدین ترتیب خواهد بود:
- الف - امتحانات داخلی سوای امتحانات دروس عملی عبارت خواهد بود از بازی کردن در سن، یکی به انتخاب هنرجو و دیگری به انتخاب هیأت ممتحنه که قبلاً به هنرجویان اطلاع داده شده است.
- کسانی که در این قسمت قبول شده اند در قسمت (ب) باید شرکت نمایند.
- ب - امتحان در حضور عموم در تماشاخانه، هیأت ممتحنه به بازی هنرجویان نمره خواهند داد و در همان مجلس اسامی قبول شدگان با نمراتشان اعلام خواهد گردید.
- ۲۰ - سه نوع گواهی نامه به تناسب نمراتی^۲ که در امتحان داده شده به هنرجویان اعطا می شود.
- الف - گواهی نامه.
- ب - گواهی نامه با تمجید.

۲. در اصل: نمرات.

۱. در اصل: باید.

ج - گواهی نامه با مدال.

۲۱ - غیبت در جلسات امتحان حکم رد را دارد.

قسمت چهارم - تنبیهات

- ۲۲ - بر حسب درجات تقصیر و ارتکاب اعمال خلاف نظم تنبیهات زیرین درباره هنرجویان مجری خواهد شد.
- ۱ - اخطار زبانی.
  - ۲ - توبیخ و دادن تکالیف فوق العاده.
  - ۳ - توبیخ در حضور هنرجویان.
  - ۴ - توبیخ در حضور هنرآموزان.
  - ۵ - محرومیت از حضور در درس.
  - ۶ - اخراج دایم و در این صورت هنرجو تابع قسمت اخیر ماده ۱۶ خواهد بود.
- تبصره - اجرای قسمت پنج و شش را ناظم قبلاً به اطلاع رئیس هنرستان رسانیده و پس از صدور اجازه اقدام خواهد نمود.

قسمت پنجم - متفرقه

- ۲۳ - تعطیل های رسمی هنرستان مانند تعطیل های رسمی کشور خواهد بود. ولی در صورتی که نمایشی در پیش باشد هر عده که رئیس هنرستان حضورشان را لازم بداند باید بدون عذر حضور یابند و غیبت این قبیل ساعات مانند ساعات رسمی محسوب خواهد شد.
- ۲۴ - در تمام دوره تحصیل به هنرجویانی که در نمایشگاه عمومی هنرستان شرکت نمایند دستمزدی علاوه از کمک هزینه ماهیانه طبق میزانی که رئیس هنرستان تعیین خواهد نمود دریافت می دارند.
- ۲۵ - خروج هنرجویان در ساعات اداری از هنرستان ممنوع است.
- ۲۶ - ساعات دروس به مقتضی فصل از طرف رئیس هنرستان تعیین می شود.
- ۲۷ - وجوه حاصله از جرایم یا استرداد کمک هزینه ها به پیشنهاد رئیس هنرستان و تصویب کمیسیون به مصرف جوایز خواهد رسید.
- ۲۸ - رئیس هنرستان مأمور اجرای این اساسنامه خواهد بود.

سند شماره ۵۰/۳

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

اداره سازمان پرورش افکار

هیأت وزیران بنا بر پیشنهاد رئیس هیأت مرکزی سازمان پرورش افکار و به منظور تأمین بودجه هنرستان هنرپیشگی مواد زیرین را تصویب و مقرر می‌دارد که:

۱) شهرداری تهران علاوه بر عوارضی که از بهای بلیت‌های نمایش و سینما دریافت می‌دارد مکلف است از اول سال ۱۳۱۸ [۱] معادل همان عوارض برای تأمین بودجه هنرستان دریافت داشته و متصدیان سینما و نمایش را ملزم سازد که دیناری به بهای فعلی بلیت‌های خود نیفزایند.

۲) شهرداری تهران موظف است از اول ۱۳۱۸ [۱] ماهی پنج هزار ریال از محل عوارضی^۱ که برای خود دریافت می‌دارد همه ماهه با عوارضی که در ماده ۱ تصویب شده به صندوق هنرستان هنرپیشگی پرداخته و آنچه اثاثیه و لوازمی که تاکنون برای هنر پایه تماشاخانه خود تهیه و یا خریداری نموده به هنرستان هنرپیشگی تحویل نمایند.

۳) امور مالی و استخدامی هنرستان هنرپیشگی تابع مقررات مالی و استخدامی نخواهد بود.

سند شماره ۵-۴

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

شماره عمومی: ۱۷۸۳۹

تاریخ ثبت: ۱۸/۱/۴

ضمیمه: رونوشت

وزارت فرهنگ

در تعقیب شماره ۱۷۲۳۱ [مورخ] ۱۷/۱۲/۱۸ رونوشت نامه جوابیه شماره
 ۱۳۵۸۸/م ۲۸۱۳۲ [مورخ] ۱۷/۱۲/۲۸ شهرداری تهران راجع [به] بودجه
 هنرستان هنرپیشگی لفاً ارسال می شود.

[امضای پیش نویس: عبدالحمید ملک الکلامی] ۱۷/۱۲/۲۹

سند شماره ۵-۵

[آرم]

شهرداری تهران

شماره: ۲۸۱۳۲/م ۱۳۵۸۸

مورخه: ۱۳۱۷/۱۲/۲۸

جناب آقای نخست وزیر

در پاسخ مرقومه شماره ۱۷۲۳۱ مورخ ۱۸ ماه جاری متضمن پیشنهاد شماره

۵۱۱۴۱ مورخ ۱۳۱۷/۱۲/۶ وزارت فرهنگ راجع به تأمین بودجه هنرستان هنرپیشگی زحمت عرض می دهد: تنها موافقتی که شهرداری تهران نموده این بوده است که کلاس تئاتر فعلی شهرداری را با بودجه مربوطه آن به سازمان پرورش افکار واگذار نماید و هرگز نسبت به کمک هزینه و یا پرداخت مبلغی از بودجه جاری شهرداری علاوه بر آن چه فعلاً پرداخت می شود صحبتی در میان نبوده است. زیرا محلی برای تأمین این گونه کمک ها در بودجه شهرداری نمی توان در نظر گرفت. چنانچه با این ترتیب موافقت دارند اثاثیه های کلاس تئاتر هم تحویل وزارت فرهنگ خواهد گردید.

با تقدیم احترامات

شهردار تهران

[امضا: قاسم صوراسرافیل]

[حاشیه پایین:] پیشینه فوری. ۱۷/۱۲/۲۹

[حاشیه بالا، اول:] سابقه. ۱۷/۱۲/۲۹

[حاشیه بالا، دوم:] ضمیمه شد. ۱۷/۱۲/۲۹

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

تاریخ: ۱۷/۱۲/۲۹

شماره: ۱۷۸۳۹

سند شماره ۵۱

پیشنهاد وزارت فرهنگ مبنی بر تأمین حقوق تعدادی از کارکنان اداره
موسیقی کشور، به انضمام تصویبنامه هیأت وزیران در این زمینه

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

اداره: کارگزینی

تاریخ: ۱۷/۱۲/۲۷

شماره: ۵۴۱۰۱/۴۵۸۰۶

هیأت وزیران

چون بودجه موقتی اداره موسیقی کشور برای دو ماهه بهمن و اسفند ۱۳۱۷ از محل اعتبار شصت هزار ریال اعتبار دولت به تصویب هیأت وزیران رسیده و برای این که امور اداره مزبور به وسیله کارمندان طرف اعتماد و احتیاج اداره گردد بنابراین طرح تصویبنامه ضمیمه را تقدیم می نماید. متمنی است مراتب پیشنهادی را تصویب فرمایند که حقوق آنها تأمین و پرداخت گردد.

کفیل وزارت فرهنگ

[امضا: اسماعیل مرآت]

[حاشیه پایین:] با برگ دفتر، سه برگ.

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۶۵۴

تاریخ: ۱۸/۱/۱۵

سند شماره ۵۱/۱

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

تاریخ: ۱۸/۱/۱۵

شماره: ۶۵۴/۵۷

طرح تصویبنامه

هیأت وزیران در نشست مورخ ۱۸/۱/۱۱ به موجب پیشنهاد شماره... وزارت فرهنگ در تعقیب تصویبنامه شماره ۱۵۳۷۳ [مورخ] ۱۷/۱۱/۱۰ تصویب نمودند که حقوق سه نفر آقایان کارمندان اداره موسیقی کشور با سمت‌های زیر از تاریخ اشتغال به خدمت در اداره مزبور به این طریق پرداخت شود:

۱- آقای عبدالحسین نوشین مدیر دایره انتشارات اداره موسیقی کشور ماهیانه ۲۰۰۰ ریال.

۲- آقای علی محمد خادم میثاق مدیر دایره آموزش اداره موسیقی کشور ماهیانه ۱۵۰۰ ریال.

۳- آقای صادق هدایت کارمند فنی و رئیس دفتر اداره موسیقی کشور ماهیانه ۱۵۰۰ ریال.

و نیز تصویب نمودند که اضافه حقوق آقایان مذکور در آتی تابع مقررات عمومی خواهد بود.

[امضا: محمد سجادی]

[امضا: اسماعیل مرآت]

[امضا: محمود بدر]

[امضا: محمدابراهیم علم]

[امضا: علی منصور]

[امضا: مهدیقلی تاج بخش]

[امضا: محمود جم]

سند شماره ۵۲

درخواست‌های علی نصر (رئیس کمیسیون نمایش‌ها) مبنی بر تأمین بودجه هنرستان هنرپیشگی به منظور پرداخت هزینه‌های جاری آن هنرستان

سازمان پرورش افکار
کمیسیون نمایش‌ها
دایره حسابداری

همراه: رونوشت نامه

موضوع: بودجه هنرستان

شماره: ۲۱

تاریخ: ۱۵ فروردین ۱۳۱۸

جناب آقای نخست وزیر

با تقدیم رونوشت شرحی که در پاسخ نامه جناب آقای رئیس هیأت مرکزی سازمان پرورش افکار نوشته شده مستدعی است مقرر فرمایند هیأت سازمان پرورش افکار یا شهرداری تهران از هر محلی که مقتضی می‌دانند بقیه بودجه هنرستان را که چندی است جنب دانشکده حقوق در خیابان لاله‌زار افتتاح شده و هنرپیشگان مشغول تحصیل و تمرینات عملی هستند پادار نمایند تا در آخر فروردین دچار اشکالی نشده و تعویق و تأخیری در پیشرفت امور هنرستان از بابت حقوق هنرآموزان و هزینه اداری و کمک هزینه هنرجویان پیش نیاید.

رئیس کمیسیون نمایش‌ها

علی نصر

[امضا]

[حاشیه پایین: وزارت فرهنگ. ۱۸/۱/۱۸]

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

تاریخ: ۱۸/۱/۱۸

شماره: ۷۹۷

سند شماره ۵۲/۱

[شیر و خورشید]
سازمان پرورش افکار
کمیسیون نمایش‌ها
دایره حسابداری

[شماره: ۲۰]

[تاریخ: ۱۸/۱/۱۶]

جناب آقای مرآت

کفیل وزارت فرهنگ و رئیس هیأت مرکزی سازمان پرورش افکار
در پاسخ نامه‌های شماره ۳۳۶ مورخه ۱۸/۱/۱۱ و شماره ۳۵۶ [مورخ] ۱۴
فروردین، این که مرقوم فرموده‌اند این بنده با شهرداری تهران داخل مذاکره شده و
ترتیبی بدهیم تا به وسیله عوارض جدید بر بلیت‌های سینما بودجه هنرستان
تکمیل گردد خاطر محترم را مستحض می‌دارد که بودجه ماهیانه هنرستان طبق
تصویب هیأت سازمان پرورش افکار (۲۵۰۰۰) ریال است و مبلغی که شهرداری
تهران در بودجه ۱۳۱۷ داشته ماهی ۵۰۰۰ ریال بوده و ۲۰۰۰۰۰ ریال دیگر می‌ماند
که یا باید برصدی پنجمی که امروزه شهرداری از بلیت‌ها می‌گیرد اضافه شود یا از
همان محل صدی ۵ که مأخوذ می‌دارد و اگر شهرداری تهران با اضافه کردن صدی
چند برصدی پنجم فعلی و یا پرداخت مبلغ مزبور از محل صدی پنجم به طوری که به
جناب آقای نخست وزیر معروض داشته حاضر نیست باید از محل دیگری این
۲۰۰۰۰۰ ریال در آخر هر ماه پرداخته شود و با این وظایف سنگینی که به عهده
این جانب [است] و شخصاً نیز ملاحظه نموده‌اند تصدیق می‌فرمایید غیر مقدور

است دائماً برای پادارکردن بودجه به این اداره و به آن اداره بروم.^۱
 به این جهت خواهشمند است اقدامی فرمایید که در آخر فروردین ماه دچار
 اشکالی نشوم و به علاوه امر فرمایند سه هزار ریال بقیه ۲۰۰۰۰۰ ریال مصوب جهت
 هزینه مقدماتی را نیز بپردازند. در خاتمه علاوه می‌نماید که رونوشت این نامه برای
 اطلاع جناب آقای نخست وزیر تقدیم گردید.

رئیس کمیسیون نمایش‌ها
 علی نصر

سند شماره ۵۲/۲

سازمان پرورش افکار
 کمیسیون نمایش‌ها
 دایره حسابداری

همراه: رونوشت نامه شماره...
 موضوع: بودجه هنرستان

شماره: ۱۵۸
 تاریخ: دهم تیرماه ۱۳۱۸

جناب آقای نخست وزیر
 پیرو معروضه شماره ۲۱ مورخ ۱۸/۱/۱۶ اینک با نهایت احترام رونوشت نامه [ای]
 که برای آقایان وزیر دارایی و وزیر دادگستری نگاشته شده برای آگاهی در پیوست
 تقدیم می‌دارد.

رئیس کمیسیون نمایش و هنرستان هنرپیشگی
 علی نصر
 [امضا]

[حاشیه پایین، اول:] در هیأت وزیران خوانده شود.

[حاشیه پایین، دوم:] ضبط شود.

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

تاریخ: ۱۸/۴/۲۰

شماره: ۴۹۳۰

سند شماره ۵۲/۳

سازمان پرورش افکار

کمیسیون نمایش‌ها

دایره حسابداری

تاریخ: ۱۳۱۸/۴/۱۰

همراه: بودجه هنرستان

جناب آقای وزیر دارایی و رئیس کمیسیون رادیو

جناب آقای وزیر دادگستری و ناظر دولت در هیأت سازمان پرورش افکار
پیرو مذاکرات حضوری در جلسه هفتم تیر هیأت سازمان پرورش افکار اینک
مجدداً یک برگ بودجه تصویب شده هنرستان هنرپیشگی را برای آگهی در پیوست
تقدیم داشته و خاطر شریف را مستحضر می‌دارد: چون بودجه مزبور در ماه
اردیبهشت و خرداد پرداخت نشده و هر روزه گرفتار هنرآموزان و هنرجویان و
همچنین پرداخت‌های ضروری می‌باشد خواهشمند است چنانکه پادار کردن تمام
آن در بودجه شهرداری «۱۸۰۰۰۰۰ ریال پادار کرده‌اند و ۱۲۰۰۰۰۰ ریال بلامحل
است» مستلزم وقت زیادی است امر فرمایند فعلاً مبلغ پنجاه هزار ریال به طور

مساعده یا علی الحساب یا از صندوق سازمان پرورش افکار از محل ۱۲۰۰۰۰ ریالی که برای دبیرخانه منظور شده و فعلاً هزینه [ای] از این بابت ندارند و یا صندوق شهرداری از بابت دو ماه اردیبهشت و خرداد پردازند تا شهرداری بتواند در تیرماه بودجه را تأمین و در صورتی که این مساعدت میسر نمی‌گردد تکلیف صریح این جانب را روشن سازند. زیرا تصدیق می‌فرمایند نوشتن چندین نمایشنامه و لطیفه در ماه و آموزاندن آن کار [ای] مشکل و وقت زیاد و راحتی فکر و خیال لازم دارد و اگر این جانب ناچار باشد هر ماه مدتی برای تأمین و یا وصول بودجه خود را مشغول کند هیچ موفقیتی حاصل نخواهد کرد.

رئیس کمیسیون نمایش و هنرستان هنرپیشگی

علی نصر

[حاشیه پایین:] رونوشت برابر ریشه است. [امضا: احمد دهقان]

سند شماره ۵۲/۴

سازمان پرورش افکار

کمیسیون نمایش ها

شماره: ۲۷۷

همراه: دارد

دایره: دبیرخانه

تاریخ: ۵ مهرماه ۱۳۱۸

جناب اشرف آقای دکتر متین دفتری

نخست وزیر و ناظر دولت در سازمان پرورش افکار

رونوشت نامه [ای] که به هیأت مرکزی سازمان پرورش افکار نگاشته شده برای مزید

استحضار و صدور دستور لازم و مقتضی به پیوست از لحاظ مبارک می‌گذرد که مقرر فرمایند هرچه زودتر تکلیف را معلوم دارند.

رئیس کمیسیون نمایش‌ها و هنرستان هنرپیشگی

علی نصر

[امضا]

[حاشیه پایین: اقدام شده است بایگانی شود.

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا

تاریخ: ۱۸/۹/۲۴

شماره: ۱۱۹۴۰

سند شماره ۵۲/۵

سازمان پرورش افکار

کمیسیون نمایش‌ها

شماره: ۲۷۶

همراه: صفحه دوم

دایره: حسابداری

تاریخ: ۱۳۱۸/۸/۵

ریاست هیأت مرکزی سازمان پرورش افکار

پیرو نامه شماره ۲۷۲ مورخه ۱۸/۷/۱۹ اشعار می‌دارد: از بابت بودجه هنرستان هنرپیشگی از اول سال ۱۳۱۸ تاکنون که ۵ ماه به آخر سال مانده مبلغ یکصد و پنجاه هزار ریال به شرح زیر دریافت گردیده:

بابت تهیه اثاثیه و لوازم مقدماتی افتتاح هنرستان که ضمن بودجه سازمان

پرورش افکار منظور می‌باشد. ۲۰۰۰۰ ریال
 به طور وام به دفعات دریافت گردیده
 از شهرداری
 جمع دریافتی = ۱۵۰۰۰۰

هزینه‌ای که از بابت وجوه فوق شده به این قرار است:

بهای اثاثیه مقدماتی = ۲۰۰۰۰
 بودجه پنج ماهه هنرستان به قرار ماهیانه ۲۵۰۰۰ = ۱۲۵۰۰۰
 جمع هزینه = ۱۴۵۰۰۰
 موجودی = ۵۰۰۰

از موجودی بالا مبالغ زیر پرداخت گردیده:

کرایه خانه شهریور = ۳۰۰۰
 بابت کرایه خانه مهرماه = ۵۰۰
 موجودی = ۱۵۰۰

بنابراین موجودی هنرستان یک هزار و پانصد ریال می‌باشد و دو ماه است حقوق و هزینه و کمک خرج هنرجویان (در شهریور و مهر) پرداخت نگردیده و هر روزه مطالبه می‌شود.

وضعیت تا آخر سال یعنی برای ۷ ماهه عبارت است از هزینه ۷ ماهه به قرار ماهیانه ۲۵۰۰۰ ریال [جمعاً] = ۱۷۵۰۰۰

از بابت مبلغ بالا شهرداری پرداخت خواهد نمود برای شش ماه آخر سال و یک ماهه شهریور = ۹۵۰۰۰

بنابراین هنرستان برای بودجه خود تا آخر اسفند مبلغ ۸۰۰۰۰۰ ریال کسر دارد که باید از بودجه سازمان پرورش افکار پرداخته شود. متمنی است مقرر فرمایید در هیأت این نامه را مطرح نموده و هر چه زودتر تصمیم متخذه را ابلاغ فرمایید.

رئیس کمیسیون نمایش‌ها و هنرستان هنرپیشگی

علی نصر

سند شماره ۵۳

گزارش مربوط به وضعیت فیلم‌های مخصوص کودکان

[شیر و خورشید]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

تعداد فیلم‌هایی که از اول مهرماه ۱۳۱۷ تا پایان شهریور ۱۳۱۸ بازدید شده است: از اول مهرماه ۱۳۱۷ تا آخر اسفند ۱۳۱۷، ۱۳۷ فیلم. از فروردین ۱۳۱۸ تا آخر شهریور ۱۳۱۸، ۱۰۶ فیلم. جمعاً ۲۴۳ فیلم. نظر به اصلاحی که در آیین‌نامه سینماها از طرف وزارت کشور و وزارت دادگستری وارد و ورود کودکان تا سن ۷ سال [به] سینما ممنوع و ورود اطفال از سن ۷ تا ۱۶ سال نیز موقوف به مناسب بودن فیلم برای ایشان گردید از تاریخ ۱۸/۴/۵ تا پایان شهریور ۱۳۱۸ از فیلم‌هایی که بازدید شد روی هم رفته ۲۸ فیلم از نظر نمایش برای اطفال از سن ۷ تا ۱۶ سال مناسب تشخیص داده شد و علاوه بر آن قسمتی از فیلم‌هایی که قبل از آن تاریخ بازدید و اجازه نمایش داده شده بود تجدیدنظر به عمل آمد و ۶ فیلم برای اطفال انتخاب گردید. بنابراین تا پایان شهریور ماه ۱۳۱۸ روی هم رفته ۳۴ فیلم مناسب اطفال بازدید گردیده است.

سند شماره ۵۴

یادداشت مربوط به برگزاری جشن دومین سال پرورش افکار

سازمان پرورش افکار که به اراده مبارک اعلی حضرت همایون شاهنشاهی در دو سال پیش برای روشن ساختن و راهنمایی افکار و آشنا کردن عموم به مقتضیات

زندگانی نوین و برانگیختن افراد به انجام وظایف اجتماعی به وجود آمد اینک دومین جشن سالیانه خود را برپا می‌سازد.

جای بسی خوشوقتی است که سازمان پرورش افکار جشن خود را در این روز فرخنده تاریخی و در ماهی که نام آن حکایت از سرسبزی و خرمی می‌نماید می‌گیرد.

در این جشن اصول کارهایی که در زمینه پرورش افکار عمومی در مدت سال انجام شده است به اطلاع همگان می‌رسد و کسانی که در راه پرورش افکار به وسیله سخنرانی و نمایش یا نویسندگی و ساختن آهنگ‌های موسیقی خدمت شایسته‌ای انجام داده‌اند به دریافت مدال یا جایزه سرافراز می‌شوند.

کلیه کسانی که در راه پرورش افکار همگانی خدمتی انجام می‌دهند باید بدانند کارهای آنها همواره طرف توجه و مورد تشویق و قدردانی است.

امید است سازمان پرورش افکار در پرتو توجهات اعلی حضرت همایون شاهنشاهی و الاحضرت همایون ولایتعهد در سال نو با موفقیت‌های بیشتری به انجام کارها و وظایف خود نایل آید.

[حاشیه بالا:] سخنرانی گشایش دومین سال پرورش افکار در تالار دارالفنون.

[امضا: ناخوانا]

سند شماره ۵۴/۱

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

یادداشت

۱- سازمان پرورش افکار دارای یک هیأت مرکزی و هفت کمیسیون است:

هیأت مرکزی بر طبق ماده سوم اساسنامه از یازده تن آقایان زیر تشکیل یافته: آقایان دکتر ادیب، دکتر شایگان، دکتر صدیق، فروزانفر به نمایندگی دانشگاه آقایان علی اشرف ممتاز، امیر خیزی به سمت مدیران دبیرستان‌ها، آقای فرهودی به سمت ریاست آموزش سالمندان، آقای شکرانی به سمت ریاست پیشاهنگی، آقای فرامرزی به سمت ریاست اداره راهنمای نامه‌نگاری، آقایان رشید یاسمی و دکتر غنی به سمت اشخاص بصیر. ریاست هیأت مرکزی به عهده جناب آقای وزیر فرهنگ است.

کمیسیون‌های هفت‌گانه پرورش افکار به قرار زیر است:

کمیسیون سخنرانی به ریاست جناب آقای اعلم.

کمیسیون رادیو به ریاست جناب آقای علم وزیر پست و تلگراف و تلفن.

کمیسیون نمایش به ریاست جناب آقای علی نصر.

کمیسیون کتاب‌های درسی به ریاست جناب آقای غلامحسین زهنما.

کمیسیون موسیقی به ریاست آقای سرگرد مین باشیان.

کمیسیون مطبوعات به ریاست آقای محمد حجازی.

کمیسیون کارهای اجتماعی به ریاست جناب آقای حکمت.

رؤسای کمیسیون‌ها در جلسه‌های هیأت مرکزی نیز حضور می‌یابند.

۲- بودجه سازمان پرورش افکار یک میلیون ریال و در جزء بودجه وزارت فرهنگ است.

بودجه جزء را هیأت مرکزی تصویب می‌نماید.

بر طبق تصویب هیأت وزیران صدی دو اضافه عوارض از سینماها گرفته شده و درآمد آن اختصاص به بودجه هنرستان هنرپیشگی دارد.

۳- در هر یک از شهرستان‌ها شعبه [ای] مرکب از تمام رؤسای اداره‌های کشوری و فرماندار و رئیس فرهنگ محل هیأت مجریه تصمیمات سازمان می‌باشند.

سند شماره ۵۵

درخواست وزارت فرهنگ مبنی بر پرداخت حق الزحمه موسیقی دان‌ها
و حمل اثاثیه هنرمندان شرکت کننده در جشن عروسی محمدرضا
پهلوی، به انضمام تصویبنامه هیأت وزیران در این زمینه

[شیر و خورشید]
وزارت فرهنگ

تاریخ: ۱۹/۳/۱۴

اداره: حسابداری

ضمیمه: طرح تصویبنامه

شماره: ۹۲۲۹/۱۰۲۱۶

هیأت وزیران

در جشن خجسته عروسی والا حضرت همایون ولایتعهد سرکار سرگرد مین‌باشیان
مبلغ سه هزار و پنجاه ریال (۳۰۵۰) بابت حق الزحمه موسیقی دان‌ها و حمل اثاثیه
و غیره مهمانی کاخ گلستان بدون دریافت اسناد هزینه به اشخاص ذی حق
پرداخت نموده است. مستدعی است برای منظور نمودن آن به حساب، طرح
تصویبنامه ضمیمه که وزارت دارایی نیز ضمن نامه شماره ۱۰۴۹۶/۲۷-۴ ب
[مورخ] ۱۹/۳/۶ موافقت خود را با پیشنهاد آن اعلام داشته تصویب و ابلاغ فرمایند
تا اسناد به هزینه قطعی منظور گردد.

وزیر فرهنگ

[امضا: اسماعیل مرآت]

[حاشیه پایین: هیأت. ۱۹/۳/۱۵]

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

شماره: ۳۱۱۱

به تاریخ: ۱۹/۳/۱۵

سند شماره ۵۵/۱

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

به تاریخ: ۱۹/۳/۱۹

شماره: ۳۱۱۱/۵۴۲

هیأت وزیران در جلسه ۱۸ خردادماه ۱۳۱۹ طبق پیشنهاد شماره ۹۲۲۹/۱۰۲۱۶ به تاریخ ۱۹/۳/۱۴ وزارت فرهنگ و موافقت نامه شماره ۱۰۴۹۶-۴۰۲۷ وزارت دارایی تصویب نمودند که مبلغ سه هزار و پنجاه ریال (۳۰۵۰) تنخواهی که در جشن خجسته عروسی والا حضرت همایون ولایتعهد بابت حق الزحمه موسیقی دانها و حمل اثاثیه و غیره بدون دریافت اسناد هزینه پرداخت شده است به حساب قطعی منظور شود.

[امضا: مصطفی قلی رام]

[امضا: محمد ابراهیم علم]

[امضا: محمد سجادی]

[امضا: صادق وثیقی]

[امضا: مظفر اعلم]

[امضا: رضا قلی امیر خسروی]

[امضا: محمد سروری]

[امضا: اسماعیل مرآت]

سند شماره ۵۶

مکاتبه وزیر دارایی در خصوص عدم امکان حمل چنگ سفارش شده
برای شمس پهلوی از فرانسه به خاطر وقوع جنگ جهانی دوم

[شیر و خورشید]

وزارت دارایی

قسمت اقتصادی

به تاریخ: ۱۳۲۰/۱/۱۲

شماره: ۲۱۲۴۵ - ۳۱۶۷۶

جناب آقای نخست وزیر

در سال ۱۳۱۸ از طرف بانک ملی ایران یک چنگ (هارپ) قیمتی برای والاحضرت شاهدخت شمس پهلوی به بنگاه آرارد پاریس سفارش داده شده و بهای آن نیز تماماً پرداخت گردیده ولی حمل آن به علت ترتیبی که در نتیجه جنگ در فرانسه پیش آمده میسر نگردیده. در ضمن عمل که اقدام در این خصوص به اداره کل معاملات خارجی این وزارت محول شده بود بعد از کسب دستور از وزارت دربار شاهنشاهی و جهی که برای باربری لازم شده بود به آقای هوفر که نماینده وزارت دارایی در برلن بود ارسال و دستور داده شد که برای حمل هارپ از طریق مقتضی اقدام نماید ولی در نتیجه بسته شدن کامل راه منظور عملی نگردید. مراتب برای استحضار معروض می‌گردد تا چنانچه مقتضی بدانند کلیه پیشینه به وزارت دربار تقدیم گردد.

به جای وزیر دارایی

[امضا: یدالله عضدی]

اداره کل معاملات خارجی

[حاشیه پایین: جناب آقای عضدی ملاحظه فرمایند. در صورت امضا صادر

خواهد شد. [امضا: ناخوانا] ۲۰/۱/۱۱

سند شماره ۵۶/۱

[شیر و خورشید]

وزارت دارایی

قسمت اقتصادی

به تاریخ: ۱۳۲۰/۳/۲۶

شماره: ۹۸۹۶

بایگانی کل مالی وزارت دارایی

عطف به یادداشت مورخ ۱۳۲۰/۳/۲۴ [۱] متضمن فهرست سفارشات به آقای

هوفر، پیشینه مربوطه آنچه در این اداره بود به شرح زیر:

پرونده خرید آلات موسیقی (هارپ).

پیشنهاد بدون بها مربوط به ماشین بسته‌بندی توتون ارسال می‌دارد.

پیشینه پیشنهاد اخیر در اداره کارخانجات می‌باشد. غیر از این پیشینه دیگری در

این اداره وجود ندارد.

اداره کل معاملات خارجی

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین: دفتر اداره کل معاملات خارجی پرونده اعاده می‌شود.

[امضا: ناخوانا] ۲۰/۴/۱۷

سند شماره ۵۶/۲

[شیر و خورشید]
وزارت دارایی
قسمت اقتصادی

به تاریخ: ۱۳۲۰/۴/۱۶

شماره: ۱۱۹۴۴

خیلی فوری

بایگانی کل وزارت دارایی

پرونده مربوط به خرید آلات موسیقی تحت شماره ۹۸۹۶ مورخ ۱۹/۳/۲۶ برای
عرض تقدیم شده است. چون موضوع اقدام دارد تمنی دارد دستور فرمایید
چنانچه پرونده مورد احتیاج نیست عودت دهند.

دفتر اداره کل معاملات خارجی

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین: دفتر اداره کل معاملات خارجی نامه ۱۱۹۴۲ مورخ] ۲۰/۴/۱۲ و
عطف به شماره ۹۸۹۶ پرونده نامبرده با این نامه فرستاده می شود. [امضا: ناخوانا]

۲۰/۴/۱۷

سند شماره ۵۷

مکاتبات در خصوص درخواست علی نصر (مؤسس تماشاخانه تهران) مبنی بر پرداخت کمک مالی به منظور دایر کردن محل دائمی تماشاخانه و آماده نمودن سالن برای تماشاخانه مذکور

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

شماره عمومی: ۲۱۶۶

تاریخ پاکنویس: ۲/۲۴

تاریخ ثبت: ۲۰/۲/۲۴

جناب آقای مرآت

رئیس هیأت مرکزی سازمان پرورش افکار

رونوشت نامه‌های تماشاخانه تهران راجع به درخواست کمک برای دایر کردن تماشاخانه همیشگی به پیوست فرستاده می‌شود. چون از اعتبارات اداره کل انتشارات و تبلیغات ممکن نشد کمکی به عمل آید، تصور می‌رود اشکالی نداشته باشد که از صرفه جویی بودجه ۱۳۱۹ هنرستان هنرپیشگی استفاده نمایند. خواهشمند است نظر خودتان را اطلاع دهید.

نخست وزیر

[امضای پیش‌نویس: ناخوانا] ۲۰/۲/۲۴

[حاشیه راست: رونوشت تهیه شد. [امضا: ناخوانا] ۲۰/۲/۲۴

سند شماره ۵۷/۱

تماشاخانه تهران

شماره: ۱۰۳

تاریخ: ۹ اردیبهشت ۱۳۲۰

جناب آقای نخست وزیر و ناظر دولت در سازمان پرورش افکار چنانکه خاطر محترم عالی آگاه است از اول دی ماه ۱۳۱۹ برای این که بیشتر از پیشتر منظور پرورش افکار تأمین گردد و هنرپیشگانی که موفق به گرفتن گواهی نامه شده‌اند بیکار نمانده روز به روز بهتر شوند تا بتوانند بهتر خدمت نمایند و همچنین برای آن که پایتخت دولت شاهنشاهی یک تماشاخانه دائمی داشته باشد این بنده با زحمات و اشکالات فوق‌العاده بدون هیچ کمک مالی تماشاخانه دائمی به نام تماشاخانه تهران دایر نمودم که تا این تاریخ مرتباً کار می‌کند. از آنجایی که محل تماشاخانه چنانکه ملاحظه فرموده‌اند بسیار کوچک می‌باشد و استقبال اهالی پایتخت برای دیدن نمایش‌ها زیاد و همگان محل بزرگتری را برای تماشاخانه توصیه می‌نمودند با کمک ریاست کل شهربانی سالن (گراندهتل سابق) را که شعبه [ای] از بنگاه سینمای دیدبان بود به ۱ مبلغ سه هزار ریال در ماه اجاره نموده است. برای آن که این محل به وضع آبرومندی در آید با برآوردی که شده حداقل سی هزار ریال برای بزرگ کردن صحنه و تزئینات و تهیه وسایل تهویه و روشنایی داخل و خارج هزینه دارد که تهیه آن از عهده این بنده بر نمی‌آید.

البته تصدیق می‌فرمایند در مقابل داشتن یک تماشاخانه دائمی آبرومند در پایتخت کشور مساعدت در پرداخت این مبلغ که فقط برای یک دفعه می‌باشد

حکم صفر را دارد. چون در تمام کشورها از طرف اداره تبلیغات یا شهرداری‌ها به اغلب تماشاخانه‌ها کمک هزینه داده می‌شود. خواهشمند است مقرر فرمایند این مبلغ را از بودجه سازمان پرورش افکار یا اداره تبلیغات بپردازند.

برای کمک در پرداخت کرایه مادام که تماشاخانه واقع در خیابان فردوسی تمام نشده است، با آقای فروزان کفیل شهرداری مذاکره شده است که در حدود ماهی دو هزار ریال مساعدت نمایند.

در مقابل این دو مساعدت از طرف اداره تبلیغات یا سازمان پرورش افکار و شهرداری، تماشاخانه حاضر است قسمتی از برنامه رادیو را به رایگان تقبل نموده، به علاوه محل خود را هفته‌ای [یک یا دو روز قبل از موقع نمایش برای سخنرانی‌های پرورش افکار یا شهرداری و غیره اختصاص دهد.

بنابراین استدعا دارد چون تعمیرات و اصلاحات پیش گفته باید هرچه زودتر انجام یابد مقرر فرمایند سی هزار ریال را از هر کدام از محل‌هایی که عرض شد بپردازند و برای مساعدت شهرداری جهت دو هزار ریال ماهیانه بابت کرایه شرحی به شهرداری تهران در این باب مرقوم فرمایند.

تماشاخانه تهران

[امضا: علی نصر]

[حاشیه بالا:] آقای معتمدی بررسی و آنچه ممکن است اقدام مساعد به عمل

آورند. [امضا: ناخوانا] ۲۰/۲/۱۱

[مهر] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۶۵۹

تاریخ: ۲۰/۲/۱۱

سند شماره ۵۷/۲

[شیر و خورشید]
اداره کل انتشارات و تبلیغات

شماره: ۵۸۲/۷۰۵۹

به تاریخ: ۲۲ اردیبهشت ۱۳۲۰

پیوسته: سه برگ

جناب آقای نخست وزیر

نامه شماره ۱۰۳ [مورخ] ۹ اردیبهشت تماشاخانه تهران را که برحسب امر عالی به اداره کل انتشارات و تبلیغات ارجاع نموده بودند موجب شد که با آقای علی نصر مؤسس تماشاخانه تهران گفتگو کند. در این گفتگو قرار شد هفته‌ای یک ربع تا بیست دقیقه نمایشی برای رادیو تهران ترتیب دهند و در برابر این خدمت دستمزدی به نویسنده نمایشنامه و بازیکنان داده شود.

چون این ترتیب رفع نیازمندی کنونی تماشاخانه را نمی‌کند آقای نصر پیشنهادی به شماره ۱۱۵ کرده‌اند که عیناً تقدیم می‌شود. در صورتی که این پیشنهاد مورد تصویب واقع شود تماشاخانه جای وسیع و آبرومندی پیدا خواهد کرد و از این حیث به تهذیب اخلاق مردم کمک خواهد شد.
نامه ۱۰۳ نیز عیناً با این نامه تقدیم می‌گردد.

رئیس اداره کل انتشارات و تبلیغات

دکتر عیسی صدیق

[امضا]

[مهر]: ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۲۱۶۶

تاریخ: ۲۰/۲/۲۲

سند شماره ۵۷/۳

تماشاخانه تهران

دایره: دبیرخانه

شماره: ۱۱۵

تاریخ: ۱۳۲۰/۲/۱۸

جناب آقای نخست وزیر و ناظر دولت در سازمان پرورش افکار در پیرو نامه شماره ۱۰۳ مورخ نهم اردیبهشت ماه ۱۳۲۰ به استحضار عالی می‌رساند: از مذاکراتی که ریاست اداره کل تبلیغات در روز پانزدهم اردیبهشت ماه نمودند معلوم گردید کمکی که استدعا شده بود نمی‌توانند از بودجه خود بپردازند و اظهار داشتند اگر تماشاخانه بتواند در برنامه رادیو کمک کند نه فقط از بابت قطعه‌هایی که تصنیف خواهد شد حق الزحمه خواهد داشت، بلکه هنرپیشگانی که آنها را درپای دستگاه ادا خواهند نمود دستمزدی نیز خواهند گرفت. هرچند وعده داده شد که فعلاً این کار هفته [ای] یک بار ممکن است و پس از چندی چنانچه در سایر کشورها نیز مرسوم است آن را زیادتر خواهد کرد. ولی تصدیق می‌فرمایند چنان که در نامه نامبرده بالا عرض شده سی هزار ریال مساعدت درخواستی برای تهیه کردن تماشاخانه بوده و بدون این هزینه تماشاخانه وجود پیدا نخواهد کرد. بدین جهت اگر این مساعدت از بودجه اداره تبلیغات و یا سازمان پرورش افکار امکان نخواهد داشت پیشنهاد می‌نماید اجازه فرمایند از صرفه جویی که در بودجه ۱۳۱۹ هنرستان هنرپیشگی شده و مبلغ آن در حدود ۲۵۰۰۰ ریال می‌باشد، بیست هزار ریال آن برای تماشاخانه به این جانب مساعدت شود تا بتوانم بقیه هزینه (ده هزار ریال) را شخصاً متقبل شده و از عهده برآیم. چون اشکال و مانعی در این باب نیست استدعا دارد اجازه آن را هرچه زودتر ابلاغ فرمایند که شروع به کار شود.

[امضا: علی نصر]

سند شماره ۵۷/۴

سازمان پرورش افکار
هیأت مرکزی
دبیرخانه

شماره: ۸۰۵

تهران به تاریخ: ۱۳۲۰/۳/۵
موضوع: کمک به تماشاخانه تهران

جناب آقای نخست وزیر

در پاسخ نامه شماره ۲۱۶۶ متضمن رونوشت نامه‌های تماشاخانه تهران راجع به درخواست کمک برای دایر کردن تماشاخانه زحمت افزا می‌شود: به طوری که رسیدگی به عمل آمد جناب آقای نصر در نظر دارند تماشاخانه تهران را شخصاً دایر و اداره نمایند و برای کمک به دایر شدن تقاضا دارند اجازه داده شود مبلغ ۲۵۰۰۰ ریال صرفه‌جویی‌های بودجه سال ۱۳۱۹ هنرستان هنرپیشگی که در صندوق هنرستان موجود است به ایشان پرداخته شود که بتوانند تماشاخانه را دایر نمایند. چون صرفه‌جویی‌های هنرستان اصولاً به مصرف کارهای وابسته به هنرستان باید برسد و تماشاخانه هم محل تمرین هنرجویان هنرپیشگی است مانعی به نظر نمی‌رسد که اجازه پرداخت صرفه‌جویی‌های مزبور به تماشاخانه تهران داده شود.

رئیس هیأت مرکزی

[امضا: اسماعیل مرآت]

[حاشیه پایین:] با پیشینه به عرض برسد. ۲۰/۳/۶

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۲۸۶۵

تاریخ: ۲۰/۳/۶

سند شماره ۵۷/۵

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

پاکنویس کننده: ملک

تاریخ پاکنویس: ۳/۲۴

شماره عمومی: ۳۶۱۹

تاریخ نوشتن: ۲۰/۳/۲۴

تاریخ ثبت: ۲۰/۳/۲۵

شهرداری تهران

قدغن نمایند در پاسخ نامه شماره ۱۶۵۹ [مورخ] ۲۰/۳/۸ موضوع تقاضای
تماشاخانه تهران که درخواست کمک از اعتبارات شهرداری نموده‌اند تسریع
نمایند.

نخست وزیر

رونوشت نامه بالا پیرو نامه شماره ۱۶۵۹ برای آگاهی تماشاخانه تهران فرستاده
می شود.

نخست وزیر

[امضای پیش نویس: مستوفیان]

۲۰/۳/۲۴

سند شماره ۵۷/۶

[آرم]

شهرداری تهران

تاریخ: ۲۰/۳/۳۱

شماره: ۶۹۷۵/۲۵/۳۸۰۵

جناب آقای نخست وزیر

معطوفاً به مرقومه شماره ۱۶۵۹ مورخ ۲۰/۳/۸ متضمن رونوشت نامه مدیر تماشاخانه تهران راجع به تقاضای کمک شهرداری به تماشاخانه نامبرده با مذاکراتی که با جناب آقای وزیر کشور به عمل آمده و با در نظر گرفتن درآمد کم و هزینه های هنگفت شهرداری از نظر تشویق تماشاخانه و کمک به اجاره بهای محلی که در نظر گرفته اند شهرداری تهران حاضر است ماهی یک هزار ریال از اول تیرماه از بودجه خود به تماشاخانه بپردازند و متأسفانه بیش از این مبلغ برای شهرداری مقدور نیست.

کفیل شهرداری

[امضا: علی اصغر فروزان]

[حاشیه پایین، اول:] با پیشینه به عرض برسد. ۲۰/۳/۳۱

[حاشیه پایین، دوم:] آقای قلمزن به مدیر تماشاخانه بنویسد. ۲۰/۴/۱

سند شماره ۵۷/۷

تماشاخانه تهران

لاله زار

تاریخ: ۱۳۲۱/۱/۱۷

شماره: ۹

مستقیم

جناب آقای سهیلی نخست وزیر

خاطر محترم مستحضر است تئاترها در تمام دنیا برای آن که بتوانند در مقابل رقابت روز افزون سینما مقاومت نمایند کمک‌هایی به تناسب از شهرداری‌های محل خود یا دولت دریافت می‌دارند. از همین لحاظ هم در زمان نخست‌وزیری جناب آقای علی منصور شرحی به شهرداری تهران در این باب نگاشته شد و با تصویب وزارت کشور مقرر گردید ماهیانه دو هزار ریال به تماشاخانه تهران داده شود. شهرداری از این مبلغ که در بودجه هم منظور و به تصویب انجمن رسیده بود فقط از اول تیرماه ۱۳۲۰ با پرداخت یک هزار ریال در ماه به عنوان کمک به کرایه تماشاخانه که حقیقتاً با رنج و محنت زیادی تأسیس گشته و امروز تا اندازه [ای] مایه آبرومندی شهر تهران می‌باشد طی نامه صادره به عنوان نخست‌وزیری موافقت نمود.

متأسفانه از آن تاریخ تا کنون هر وقت این مبلغ از شهرداری مطالبه شد به جوابی نایل نگردید و تا این تاریخ دیناری از این بابت نپرداخته‌اند.

چون مبلغ تعهد شده در صورتی که پرداخت هم می‌شد دردی را دوانمی نمود و حتی تکافوی نصف هزینه برق ماهیانه را هم نمی‌نماید، بنابراین چون به همراهی و مساعدت‌های معنوی آن جناب نسبت به امر نمایش اطمینان کامل دارد محترماً پیشنهاد می‌نماید که (شهرداری تهران از بهای کلیه بلیت‌های نمایش تئاتر و سینما) صدی پنج برای خود و صدی دو برای تأمین بودجه هنرستان هنرپیشگی دریافت

می‌دارد و این صدی ۷ از بلیت‌های تماشاخانه تهران نیز اخذ می‌گردد) از این پس صدی هفت مأخوذه از بلیت‌های تماشاخانه تهران در آخر هر ماه به عنوان کمک شهرداری به این تماشاخانه عیناً مسترد گردد.

تماشاخانه تهران که در مقابل رقابت سه سینمای سرمایه دار مهم (ایران، مایاک، هما) با شعب متعدد قرار دارد فقط با سرمایه قلیل و ضعیف این جانب پس از سی سال زحمت و رنج موجودیت خود را حفظ نموده و تاکنون متأسفانه از هیچ‌جا هیچ‌گونه کمک قلمی و فکری یا مالی با آن نشده با این حال توانسته است در مقابل خودی و بیگانه آبرومندانه به کار ادامه دهد و برای اهالی پایتخت مورد استفاده قرار گیرد.

بدیهی است در صورت همراهی و کمک دولت یا شهرداری بیشتر و بهتر خواهد توانست مورد استفاده واقع گردد. همچنین برای رادیو هم به طوری که در اغلب کشورها معمول است قسمت‌هایی ترتیب دهد.

این است [که] توجه جناب عالی را به وضعیت تماشاخانه تهران جلب نموده مستدعی است در صورتی که با پیشنهاد بالا موافقت می‌فرمایند یا تصویب‌نامه آن را به شهرداری ابلاغ فرمایند یا آن که به هر ترتیبی که مقتضی می‌دانند امر شایسته برای کمک کافی به تماشاخانه تهران صادر و ابلاغ دارند.

تماشاخانه تهران

علی نصر

[امضا]

[حاشیه راست، اول:]: پیشینه. ۲۱/۱/۱۸

[حاشیه راست: دوم] آقای مستوفیان به شهرداری بنویسید. ۱/۱۸

[مهر:]: ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۳۵۳

تاریخ: ۲۱/۱/۲۴

سند شماره ۵۷/۸

[آرم]

شهرداری تهران

تاریخ: ۲۱/۱/۲۶

شماره: ۲۱۷۵

جناب آقای نخست وزیر

در جواب مرقومه شماره ۱۳۵۳ [مورخ] ۱۳۲۱/۱/۲۴ [متضمن رونوشت نامه مدیر تماشاخانه تهران معروض می دارد:

اولاً - در سال گذشته از محل صدی دو درآمد بلیت نمایشات در حدود مبلغ ۲۳۶۹۶۰ ریال به وسیله شهرداری وصول و تحویل هنرستان هنرپیشگی شده. البته این خود مساعدت بزرگی است که از طرف شهرداری به عمل آمده. سالی شصت هزار ریال نیز از بودجه شهرداری علاوه بر صدی دو معروض به هنرستان کمک شده است.

ثانیاً - علاوه بر این مساعدت‌ها مدیر تماشاخانه تقاضا داشته‌اند کمک دیگری هم به تماشاخانه بشود و در نتیجه مکاتباتی که شده قرار گردیده ماهی یک هزار ریال هم برای کرایه تماشاخانه شهرداری کمک کند. البته این مبلغ نیز چون تعهد شده جزء سایر دیون بر عهده شهرداری است که باید پردازد ولی به قسمی که ضمن گزارش‌های مکرری به عرض رسیده درآمد شهرداری کفاف هزینه جاری را هم نمی‌دهد چه رسد به این که شهرداری بخواهد سی و پنج میلیون دیون و تعهدات گذشته را از درآمد جاری تأدیه و تصفیه نماید. البته پس از آن که تکلیف بستانکاری شهرداری از دولت معلوم گردید وجهی هم که در مقابل تماشاخانه تعهد

شده پرداخته خواهد شد.

ثالثاً^۱ - پیشنهادی را که آقای مدیر تماشاخانه نموده‌اند انجامش عملی نیست زیرا درآمد تمبر نمایشات درآمدی است قانونی و جمع آن جزء درآمد بودجه شهرداری هر سال منظور است و استرداد آن در آخر هر ماه به تماشاخانه در حکم کمک خرج ثابت و جاری است که از بودجه شهرداری پرداخته می‌شود و با وضعیت مالی شهرداری کسر کردن این درآمد (یا افزودن به خرج شهرداری) به هیچ وجه مقدور نمی‌باشد.

شهردار تهران

[امضا: محمد سجادی]

[حاشیه پایین، اول:] با پیشینه به عرض برسد.

[حاشیه پایین، دوم:] آقای مستوفیان خلاصه مطالب را به مدیر تماشاخانه بنویسید.

۱/۲۹

سند شماره ۵۸

موافقت نخست وزیری با حضور نماینده اداره کل انتشارات و تبلیغات
در موقع بازرسی فیلم‌ها

[شیر و خورشید]

اداره کل انتشارات و تبلیغات

اداره دفتر کل

به تاریخ: ۱۸ فروردین ۱۳۲۱

شماره: ۷۵/۵۰۲۹

جناب آقای نخست وزیر

در پی دستورزبانی آن مقام محترم درباره کنترل فیلم‌ها با نماینده اداره کل شهربانی مذاکره و قرار شد که در موقع بازرسی فیلم‌ها نماینده‌ای هم از طرف اداره کل انتشارات و تبلیغات حاضر شود. مراتب را بدین وسیله به عرض مبارک می‌رساند تا در صورتی که اجازه می‌فرمایند اقدام گردد.

رئیس اداره کل انتشارات و تبلیغات

[امضا: ابوطالب شیروانی]

[حاشیه پایین: پاسخ بدهید: به اتفاق اداره کل شهربانی اقدام کنید. [امضا: ناخوانا]

۲۱/۱/۱۹

سند شماره ۵۸/۱

[شیر و خورشید]
دفتر نخست وزیر

تاریخ پاکنویس: ۱/۱۹
پاکنویس کننده: ملک

شماره عمومی: ۸۰۶
تاریخ ثبت: ۲۱/۱/۱۹

اداره کل انتشارات و تبلیغات

عطف به نامه شماره ۷۵/۵۰۲۹ [مورخ] ۲۱/۱/۱۸ راجع به لزوم حاضر شدن نماینده آن اداره در موقع بازرسی فیلم‌های سینما اشعار می‌دارد: به طوری که توضیح داده‌اید به اتفاق اداره کل شهربانی در این باب اقدام نمایید.

[امضای پیش‌نویس: عبدالحمید ملک الکلامی] ۲۱/۱/۱۹

سند شماره ۵۹

دعوت اداره کل انتشارات و تبلیغات از نوازندگان محلی شهرستان‌ها
برای اجرای موسیقی‌های محلی در رادیو

[شیر و خورشید]
اداره کل انتشارات و تبلیغات

رونوشت: شماره ۴۲۱/۵۱۰۱

آقای فرماندار اصفهان

رادیو تهران در ضمن برنامه جدید خود تصمیم گرفته است که اقلاً هر هفته دوبار

موسیقی‌های محلی را به وسیله دستگاه پخش صدا به گوش شنوندگان خود مخصوصاً ساکنین شهرستان‌ها برساند.

منظور از موسیقی‌های محلی عبارت است از بهترین نوازندگان و خوانندگان هر شهر و بخصوص نوازندگان آلات موسیقی ملی و قدیم ایران که بیشتر بین ایلات و اهالی ده نشین معمول است.

از آن جناب تمنای مخصوص دارد که با تمام وسایل ممکنه و هر چه زودتر دستور دهند از نوازندگان مزبور دعوت و آنها را برای آمدن به تهران و شرکت در این اقدام بنگاه رادیو که صرفاً از لحاظ تجدید حیات ادبی باستانی ایران شروع شده است تشویق فرمایند.

مسلم است به محض جلب موافقت آنها و تعیین ماه و روزی که حاضرند به مرکز حرکت نمایند خرج مسافرت آنها تلگرافاً برات خواهد شد.

برای این که آن جناب در تنظیم قرارداد اختیار کامل داشته باشند اشعار می‌دارد که بنگاه رادیو تهران علاوه بر قبول خرج ایاب و ذهاب نوازندگان برای هر مرتبه که یک نفر به قدر پانزده تا سی دقیقه در پشت میکروفن کار کند از مبلغ یکصد الی سیصد ریال (بسته به خوبی و بدی عمل) خواهد پرداخت و حداکثر توقف در تهران یک ماه و همچنین حداکثر دفعات نوازندگی هشت مرتبه خواهد بود.

بدیهی است نسبت به نوازندگان معروف ولایات از قبیل آقای مهدی نوائی نوازنده نی در اصفهان و آقای رحیم قانونی نوازنده قانون در شیراز استثنائاً مبلغ شایسته‌تری به عنوان پاداش تأدیه خواهد شد. به انتظار اقدام سریع احترامات فائقه را تقدیم می‌دارد.

رئیس اداره کل انتشارات و تبلیغات

سند شماره ۵۹/۱

[شیر و خورشید]
اداره کل انتشارات و تبلیغات

به تاریخ: ۲۱ اردیبهشت ۱۳۲۱

شماره: ۵۴۴/۵۱۱۲

جناب آقای هدایت استاندار استان ۱۰

در پی نامه شماره ۴۲۱/۵۱۰۱ [مورخ] ۱۵ اردیبهشت ۱۳۲۱ دایر به درخواست انتخاب و اعزام یک عده موسیقی دان و نوازنده و خواننده ولایات و دهات و ایلات به تهران جهت شرکت در برنامه جدید رادیو خواهشمند است دستور فرمایید پس از انتخاب قبل از عقد قرارداد به آموزگار موسیقی اداره فرهنگ محل برای آزمایش و امتحان نیز مراجعه نمایند.

رئیس اداره کل انتشارات و تبلیغات

[امضا: ابوطالب شیروانی]

[مهر: ناخوانا]

سند شماره ۵۹/۲

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شهربانی اصفهان

تاریخ: ۱۳۲۱/۳/۲۶

شماره: ۳۳۶۲/۱۵۳۸

جناب آقای استاندار استان دهم

عطف به نامه شماره ۲۹۷۳ [مورخ] ۲۱/۳/۱۹ مهدی نوائی نوازنده در اصفهان
 احضار و در نتیجه مذاکره حاضر شده است در اول تیرماه سال جاری به تهران
 عزیمت و خود را به اداره کل تبلیغات معرفی نماید و مستقیماً قرار لازم در کار خود
 بدهد.

رئیس شهربانی اصفهان

پاسپار ۱ مختاری

[امضا]

[مهر]: شهربانی اصفهان

[حاشیه پایین، اول]: سابقه. ۲۱/۴/۱

[حاشیه پایین، دوم]: سابقه ضمیمه شد. ۲۱/۴/۱

[حاشیه پایین، سوم]: آقای رمزی به عرض جناب آقای استاندار برسد. جداگانه

شرحی در پاسخ اداره تبلیغات مرقوم فرمایند. ۲۱/۴/۲

سند شماره ۵۹/۳

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شهربانی اصفهان

تاریخ: ۱۳۲۱/۴/۱

شماره: ۳۵۸۸/۱۶۳۸

جناب آقای استاندار استان دهم

عطف به نامه شماره ۱۹۳۸ [مورخ] ۲۱/۳/۲۶ در اصفهان کسی که به موسیقی اصلی و قدیم ملی ایران آشنا باشد و ترانه‌های ملی و آوازهای محلی را بالهجه‌های کردی یا لری یا ایلیاتی خود بسرایند نیست فقط مهدی نوائی نوازنده نی بوده که حاضر شده در اول تیرماه به تهران عزیمت کند و مراتب ضمن شماره ۲۳۶۳/۱۹۳۸ [مورخ] ۲۱/۳/۲۶ به عرض رسیده است.

رئیس شهربانی اصفهان

پاسپار ۱ مختاری

[امضا]

[مهر: شهربانی اصفهان]

سند شماره ۵۹/ع

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

فرماندار اصفهان

شماره عمومی: ۳۹۵۷

تاریخ ثبت: ۲۱/۴/۶

خروج: ۱۳۲۱/۴/۶

تحریر: ۴/۲

اداره کل انتشارات و تبلیغات

در جواب نامه شماره ۴۲۱/۵۱۰۱ و ۸۸۸/۵۱۵۳ مراتب به اداره شهربانی اصفهان مراجعه گردید تا با تشکیل کمیسیونی مرکب از مطلعین نسبت به منظور آن اداره اقدام لازم به عمل آورند. اینک به طوری که از اداره نامبرده طی شماره ۳۳۶۲/۱۵۳۸ و ۳۵۸۷/۱۶۳۸ گزارش می‌رسد در اصفهان کسی که به موسیقی اصلی و قدیم ملی ایران از قبیل چنگ، سه تار، نی لیک و غیره آشنا باشد وجود ندارد و فقط آقای مهدی نوائی نوازنده معروف نی حاضر شده است اوایل تیرماه به تهران عزیمت و خود را به آن اداره معرفی نموده مستقیماً قرارداد لازم را منعقد نماید.

از طرف استاندار استان دهم

[امضا: ناخوانا]

سند شماره ۶۰

انتقاد عطاءالله زاهد از وضعیت برنامه‌های موسیقی رادیو

[شیر و خورشید]

اداره کل انتشارات و تبلیغات

اداره دفتر کل

به تاریخ: ۱۱ خرداد ماه ۱۳۲۱

شماره: ۹۶۲/۵۱۶۱

پیوسته: دو برگ

جناب آقای نخست وزیر

شرحی که آقای زاهد درباره موسیقی رادیو نگاشته‌اند عیناً برای استحضار خاطر مبارک پیوسته تقدیم و معروض می‌دارد: صدها از این قبیل مراسلات پیاپی به اداره کل انتشارات و تبلیغات می‌رسد. مع هذا این جانب بیش از آن چه تا حال عمل کرده موفق به اصلاح موسیقی رادیو نشده است.

رئیس اداره کل انتشارات و رادیو

[امضا: ابوطالب شیروانی]

[حاشیه پایین:] ذکر معایب و نواقص کار آسان است ولی برای رفع آنها پیشنهاد

مفیدی نمی‌شود. بایگانی شود. [امضا: ناخوانا] ۲۱/۳/۱۱

سند شماره ۶۰/۱

[تاریخ: ۲۱/۲/۲۵]

هو

دانشمند معظم و محبوب

حضرت آقای شیروانی روحی فداه

بی نهایت مفتخر و خرسندم^۱ که می توانم چند دقیقه توجه آن فاضل محبوب را به نامه بی ارزش خویش معطوف سازم. بر اثر آگهی مؤثری که در نامه های روزانه درج شد فدوی بر آن شدم که به عرض نکات زیرین موجب مصادعت گردم. نمی خواهم خوش آمدگویی کنم ولی خدا شاهد است زبان قلب من این است، تا حال در کشور ما این طرز و به این نحو کسی آگهی منتشر نکرده بود. این خود دلیلی کافی است که ناشر این آگهی به این طرز، کسی است که حقیقتاً کمر به اصلاح کار مربوط به خویش بسته است و چون به این استناد فدوی می دانم که عرایضم هبائاً منشورا و جزء لاطائلات نیست و گوش شنوا و فکر بی آلاشی برای پذیرفتن آن مهیاست، خویشتن را بی حد سعادت مند می دانم که در زمینه خواسته شده مراتبی را به عرض آن دانشمند عزیز برسانم.

حضرت آقای شیروانی، بنگاه رادیوی [ما یک بنگاهی است که تا حال کمتر به فکر اصلاح و رفع نقایص و معایب آن بوده اند یا اگر بوده اند عملی نکرده اند. (نخواستند بکنند). تصدیق می فرمایید که در ایران، ایرانیان بجز بخش موسیقی از سایر مواد رادیو استفاده چندانی نمی کنند. مثلاً اگر اخبار خارجی باشد ایستگاه های دیگر دنیا به مراتب بهتر و جامع تر از ما منتشر می کنند. اگر اخبار داخلی باشد همان ها را بدون کم و کاست بلکه زیادتر و مشروح تر، مردم در روزنامه ها می خوانند. اگر گفتار ادبی و تاریخی و جغرافیایی باشد، تصدیق

می فرمایید کسانی که سرشان به تنشان می‌ارزد کم و بیش این مطالب را به خوبی خوانده و می‌دانند و آنهایی هم که نمی‌دانند یا دسترس به رادیو ندارند و یا اگر داشته باشند حوصله و معرفت گوش دادن به این قبیل مطالب را ندارند. گفتار خانوادگی خوب تا اندازه [ای] طالب دارد ولی متأسفانه به علت ناچیز بودن مطالب چندان مورد توجه و دقت نیست. پس فعلاً آن قدری که از برنامه موسیقی در کشور ما از رادیو استفاده می‌شود از سایر مواد دیگر برنامه استفاده نمی‌شود. (نمی‌خواهند استفاده کنند یا میل ندارند) وانگهی امروزه رادیو یک وسیله تبلیغاتی است [و] چون از این حیث ما استفاده نمی‌کنیم پس یک وسیله تفریح و سرگرمی است و تفریح و سرگرمی را آن قدری که موسیقی می‌تواند فراهم کند، چیز دیگری نمی‌تواند.

بنابراین قسمت بدربخور بنگاه رادیوی ما همانا برنامه موسیقی است که متأسفانه و هزاران بار تأسف سرتاپا عیب است. مردم خیال می‌کردند، با آمدن آقای وزیری بر سر این کار، برنامه موسیقی رادیو اصلاح می‌شود. اصلاح که نشد به جای خود بدتر از پیش هم شد. (صد رحمت به مین باشیان) حال بینیم معایب این قسمت برنامه چیست و اصلاحش کدام است.

۱- اوقات به عمل گذاشتن برنامه موسیقی بد و کم است. مثلاً شش و نیم بعد از ظهر (۱۸:۳۰) یک موقعی است که در تابستان فوق‌العاده گرم و انسان در آن موقع میل به شنیدن موسیقی ندارد یا اگر احیاناً هم گوش بدهد از روی تمایل واقعی نیست. (ضمناً خاطر مبارک را آگاه کنم که نظریات و قضاوت بنده از روی تمایلات شخصی نیست بلکه اجتماعی است و شاید خود سرکار هم مکرر شنیده باشید. قولی است که جملگی برآندند.)

در زمستان هم یک وقتی است که ادارات تعطیل شده [و] بیشتر مردم برای رفع خستگی روزانه در خیابان‌ها می‌گردند. پس از این موقع چندان استفاده نمی‌شود مگر برای اشخاص فوق‌العاده بی‌کار. بنابراین بایستی برنامه موسیقی به اقتضای فصول تعیین شود که شنونده با رغبت و میل گوش بدهد.

۲- کمی برنامه است. مثلاً ملاحظه فرمایید سه بخش برنامه موسیقی مثل این

که سوار عقبشان گذاشته یا این که مثل روضه خوان‌های قدیم مجبورند که مجلس دیگر را هم بزنند (رپ.رپ.رپ) پشت سر هم با نیم ساعت فاصله می‌گذرد (از شش تا هشت) پس مردم از ساعت هشت و نیم به بعد (۱۱) که اخبار به زبان‌های مختلفه داده می‌شود یا باید پیچ رادیو را ببندند یا متوسل به سایر ایستگاه‌های رادیویی دیگر دنیا شوند.

چقدر خوب بود که با نظر بصیر و دقیق جناب عالی که آشنایی به دردها دارید یا بخش‌های موسیقی اضافه می‌شد و یا این سه بخش را با فاصله زیادتری در خلال و بین این قسمت‌ها می‌گذاشتند.

۳- کیفیت برنامه موسیقی است. آقایان آمده‌اند این کار را منحصر و تحت لاک و مهر خویش درآورده‌اند. یعنی عمداً یک کاری کرده‌اند که مردم موسیقی ایران را یکنواخت دیده و خسته شوند و نیز دنیا را هم از موسیقی لطیف ما بیزار کنند. منظور این است که عقاید سخیف و کثیف و حرف‌های مفت قدیمی خود را به کرسی بنشانند و وانمود کنند که موسیقی ایران این است که می‌بینید. مثلاً تصدیق بفرمایید چقدر انسان می‌تواند هر وقت که دست به پیچ رادیو برای موسیقی ایرانی برد، «سه‌گانه» خانم روحبخش یا «اصفهان» ادیب خوانساری یا «شور» بدیع‌زاده یا «بیات ترک» روح‌انگیز و یا «همایون» آقای تاج یا «خریدار تو» و «نیم‌شب» آقای عبدالعلی وزیری (قوم و خویش)!!! را هر چقدر هم که عالی و خوب باشد بشنود. قدیمی‌ها گفته‌اند: که حلوا چو یک بار خوردند بس!! بنده علو همت به خرج داده می‌گویم: که حلوا چو صدبار خوردند بس. تکرار از تأثیر می‌کاهد. واقعاً هر شخص ذی‌علاقه [ای] خسته می‌شود. این طور برنامه را بنده به سهم خودم می‌گویم: گر بود قند نخواهم که مکرر گذرد. از موقعی که موسیقی ایران در رادیو نواخته شد، در اثر اسلوب و طرز کار بد، اهمیت و ارزش خود را به کلی حتی در نزد خود ایرانی‌ها هم از دست داد. باز سابق در اثر کم نموداری مردم برای آن ارزشی قائل بودند. آن هم به علت کوتاهی فکر در عوض ترقی تنزل کرد. به جهت این که مکرر بود و نخواستند قطعاتی خوب و قشنگ در برنامه جای دهند. (عمداً نگذاشتند اضافه شود).

حضرت آقای شیروانی بدون رودریاستی عرض می‌کنم: ما ایرانی‌ها عموماً مردمی خودخواه و کس نپسند هستیم. سنگ ده منیم. همیشه میل داریم خوبی‌های دنیا مختص به ما و مال ما باشد. اولیای امور از روی خودپسندی و خودخواهی میل ندارند که هنرمند دیگری پای به عرصهٔ بروز و ظهور گذارد. با سنگ بی‌مهری و تکبر چنان بر سرش می‌زنند که دیگر فکر نکند یک وقت هم زنده بوده است. چون پاگرفتن او کاسدی بازار گرم آنهاست. اگر این طور نیست چرا در ایرانی بدین پهناوری و مردمی هنردوست و با ذوق، فقط چهار پنج نفر خوانندهٔ پیر و پاتال^۱ و قراضه و از هم دررفته باشد؟ خدای نکرده خدای نکرده (ما راضی به مرگ کسی نیستیم ولی حرف است می‌زنیم) این‌ها هم مردند یا نتوانستند بخوانند باید به همین‌ها خاتمه پیدا کند؟ چرا جوانان با ذوق و با استعداد را که اندکی دقت در تربیت و تعلیم لازم دارند حمایت و تشویق نمی‌کنند؟ چرا دماغ آنها را می‌سوزانند؟ (مگر شما به داد برسید و داد آنها را بگیرید) مثلاً جوانی می‌آید تقاضای خوانندگی یا نوازندگی می‌کند. لب‌ها و شانها را بالا انداخته، می‌گویند: نه مثل تاج نمی‌خواند، یا مثل صبا نمی‌نوازد، یا دوشیزه و بانویی با یک عالم امید همین تقاضا را می‌کند باز می‌گویند نه مثل قمرالملوک وزیری یا خانم روح‌انگیز یا یکی دیگر از این خواننده‌های دیگر و نوازنده‌های دیگر نمی‌خواند و نمی‌زند. درست است نمی‌تواند بخواند، ما هم منکر نیستیم. او آن قدر خوانده و آن قدر تشویق شده و احترام و ارزش دیده تا تاج یا قمر شده است. آیا از روزی که از مادر زاد در بالای گهواره‌اش با ساز جواب آواز دلپذیرش را می‌دادند؟ یا در سن بیست سالگی او را برای خواندن و پرکردن صفحات گرامافون بردند؟ آنها هم شاید روز اول از این بدتر بوده‌اند. حضرت آقای شیروانی همیشه اولیای امور خودخواه مانع ترقی جوانان بوده و هستند. به نبوغ ذاتی و افکار جوانان اهمیتی قائل نمی‌شوند. تشویق که نمی‌کنند به جای خویش بلکه طوری آنها را (دکوراژه) و دژم می‌سازند که دیگر غلط می‌کنند به استعداد و ذوق خود توجهی داشته باشند.

راه دور نرویم. مثلاً آقای کلنل وزیری در بدو تصدی خود در ادارهٔ موسیقی،

برای این که در باغ سبزی نشان بدهد، آگهی بالابلندی در روزنامه منتشر کرد که موسیقی ایرانی را شبانه به رایگان تعلیم می‌دهیم. عده [ای] قریب پانصد نفر برای این قسمت اسم‌نویسی کردند. بعد از آزمایش فورمالیته [ای] که به عمل آمد، قریب دویست نفر پذیرفته شدند. موقعی که بنده این عده را در اداره موسیقی دیدم تعجب کردم. گفتم خدایا تهران پانصد نفر خواننده و یا ویالنیست و تارزن دارد؟ این‌ها این مدت کجا بوده‌اند؟ از حق نمی‌شود گذشت. کسانی در بین این عده بودند که به مراتب از آقای عبدالعلی وزیری و امثالهم بهتر و گرم‌تر و رساتر می‌خواندند. این خنده‌دار است، در کلاس یکی دیگر از این معلم‌ها که جوانی از دانشجویان بود خوانندگانی بودند که مکرراً آقای معلم درباره‌شان اذعان به بهتری و برتری به خویش می‌نمود. نمی‌توانست حقایق را مکتوم نماید. چند ماهی هم این کلاس‌ها دایر و بچه‌ها هم که هر شب عده‌شان در تقلیل بود صداهایی به سبک صداهای اروپایی ولی ناقص و بی‌سر و ته می‌دادند. از این طرز تعلیم سه ساله مزخرف سیر شده، رفتند. از دویست نفر هشت نفر ماندند. وزیری مجبور شد کلاس شبانه را به علت (بی‌معنی) ندادن فوق‌العاده به دبیران سنبل کند.

بنده به گوش خود شنیدم آقای وزیری آواز ایرانی را آواز بازاری گفت. بعداً فهمیدم که این اسم را اصلاً به آواز ایرانی گذاشته و سال‌هاست می‌گوید. آیا با این اهانت، جوانی هر قدر هم خوب بخواند میل می‌کند دیگر اسم آواز ایرانی را ببرد؟ بنا به مثل مشهور قدیمی، احترام امام‌زاده با متولی و خادم است. وقتی متولی و خادم این فکرش باشد چه می‌توان انتظار داشت؟ آقای وزیری خواننده اِکُل دیده می‌خواهند (منظور ایشان اکل‌های خارجه یا کنسرواتورها نیست، یعنی اکل وزیری را دیده باشند). کما این که آنهایی که دیده‌اند آن جا هستند. ولی کسانی که «اکل وزیری» را ندیده‌اند باید پشت در بمانند و از کیسه بخورند.

فدوی قول شرف و وجدان به شما می‌دهم در روزنامه‌ها آگهی برای در رادیو خواندن منتشر شود. اگر کسانی بهتر از آقای قراب‌زاده و عبدالعلی وزیری و بدیع‌زاده و نحو ذلکم پیدا نشدند! (در صورتی که قضاوت‌کنندگان اشخاص فعلی نباشند، بلکه مردمانی بی‌غرض و با اطلاع.) البته هرکاری مشوق می‌خواهد.

بخواهید تا بشوند. آنهایی هم که نخواستند چیزی شدند شهرت و اهمیتشان بعد از مرگشان بود. (رجوع به تاریخ احوالات بزرگان بفرمایید.)

۴- در رادیو ما تبلیغات میهن پرستی و برانگیختن حس مردانگی به هیچ نحو به عمل نمی آید و در این زمینه هیچ گفتگویی نمی شود. در زمان تصدی آقای دکتر صدیق (این مرد افکار خوبی داشت، ولی کار را از راهش بر نمی آمد. سوراخ دعا را گم کرده بود.) یک بخش خواندن شاهنامه در رادیو گذاردند. ولی متأسفانه به مدلول مثل: آنچه کردیم غلط آنچه نکردیم خطا، این هم یک کار بی مطالعه ای بود. مثلاً یک روز درویشی یا نمی دانم قصه گویی را از قهوه خانه و خرابات آورده بودند با یک صدای انگری^۱ شاهنامه را غلط می خواند بدون این که معنی خواندن خود را بفهمد. دفعه دیگر تاج آوازه خوان را گفته بودند بخواند. او هم خواند ولی خیلی افتضاح. (از قصه گو بدتر.) یک دفعه دیگر آقای صبحی خواند. مزخرف تر از همه. آخر هم دیدند نشد منصرف شدند، شاهنامه هم به بوتۀ فراموشی افتاد. ببینیم^۲ راه این کار چه بود؟

در روزنامه ها برای این منظور آگهی منتشر می شد و کسانی را که در این کار مهارت داشتند دعوت می نمودند. البته بین آیندگان دو سه نفر انتخاب می شد و این طور افتضاح بازی در نمی آمد. ما امیدواریم که این قسمت هم در رادیو منظور شود و افسانه ها و حماسه های ملی به نحو خوبی خوانده و توضیح داده شود.

۵- مسایل دینی در رادیو خیلی خیلی کم گوشزد می شود. با این که مردم علاقه مفراط و غریبی به این کار دارند ابداً توجهی نمی شود. قرآن که در رادیو خوانده نمی شود یا اگر بشود صفحه گرامافون.

جناب آقای شیروانی؛ آیا برای یک مملکت اسلامی بزرگ، ننگین و شرم آور نیست که به مسایل دینی هیچ توجه نشود؟ و قرآن که مهمترین کتب دنیا و کتاب آسمانی و دینی آنهاست خوانده نگردد؟ (با این که در سایر استاسیون های دیگر دنیا (خواه از لحاظ تبلیغات یا نظرهای دیگر، چندین بخش خوانده می شود.) یا اگر

۲. در اصل: به بینیم.

۱. در اصل: انگری.

خوانده شود هفته [ای] یک بار آن هم صفحه!، آیا به ما و اعمال ما و اولیای امور ما نمی‌خندند؟ در این مملکت به این بزرگی دو نفر خواننده قرآن پیدا نمی‌شود، یا از جلوگیری این جزئی هزینه، به بودجه مملکت کمک می‌شود؟

با این که مکرر در مکرر مردم در روزنامه‌ها تقاضای خواندن قرآن را در رادیو کردند حتی صریحاً روزنامه‌ناهد و اقدام و اطلاعات این موضوع را استدعا کردند کسی گوش نداد و وقعی نگذاشت. تصدیق بفرمایید چقدر خوب است که صبح‌ها ساعت پنج و نیم و یا شش و یا شش و نیم و یا هفت (هر موقعی که کمیسیون رأی بدهد) در رادیو مرتباً قرآن خوانده شود و بعداً در اطراف آیه‌های خوانده شده بحث و تفسیر به عمل آید. در آن موقع صبح چه عوالمی شیرین و چه طراوت روحی برای خانواده‌ها این کار دارد. البته برای این قسمت هم نباید رفت و فلان قاری را آورد بلکه باید در روزنامه‌ها آگهی شود که کسانی که در خانواده‌های معتبر و مهم هستند و به این کار علاقه دارند و از عهده به نیکی برمی‌آیند حاضر شوند. بدیهی است تصدیق می‌فرمایید اشخاص خانوادگی هیچ وقت نمی‌آیند تقاضا کنند که ما در رادیو آواز بخوانیم، یا ساز بزنیم، یا شاهنامه بگوییم یا قرآن تلاوت کنیم ولی وقتی آگهی شد کسانی خواهند آمد. در خاتمه با شرمساری از مقام محترم طلب پوزش نموده، ارتقاء و کمال عزت آن دانشمند معظم و محبوب را از خدا خواهانیم که بیش از این به دردها برسند.

تماشاخانه تهران

زاهد

[امضا]

۲۱/۲/۲۵

سند شماره ۶۱

آیین نامه پیشنهادی اداره کل انتشارات و تبلیغات راجع به سینماها

[شیر و خورشید]

اداره کل انتشارات و تبلیغات

اداره: دفتر کل

به تاریخ: ۲۳ خرداد ماه ۱۳۲۱

شماره: ۱۲۰۸/۵۱۸۹

پیوسته: هشت برگ

جناب آقای نخست وزیر

با تقدیم یک نسخه از آیین نامه سینماها که در کمیسیون متشکله در اداره تبلیغات به تصویب رسیده و رونوشت آخرین صورت مجلس کمیسیون مزبور، اینک طرح تصویب نامه [ای] که برای اجرای آیین نامه مزبور پیش نوشت شده از لحاظ محترم می گذراند که پس از تصویب در هیأت وزیران به موقع اجرا گذارده شود.

رئیس اداره کل انتشارات و تبلیغات

[امضا: شیروانی]

[حاشیه پایین: فعلاً بایگانی شود تا تکلیف بودجه اداره کل انتشارات معلوم گردد.

[امضا: ناخوانا] ۲۱/۴/۵

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

شماره: ۹۵۹۰

تاریخ: ۲۱/۵/۱۲

سند شماره ۶۱/۱

[شیر و خورشید]

اداره کل انتشارات و تبلیغات

به تاریخ: ۱۴ خرداد ماه ۱۳۲۱

برحسب تقاضای اداره کل شهربانی کمیسیون تجدید نظر در آیین نامه سینماها مجدداً در اداره کل انتشارات و تبلیغات با حضور ریاست آن اداره و آقای دکتر ملک اسماعیلی نماینده وزارت دادگستری و آقای نصر نماینده وزارت کشور و آقای معزی نماینده اداره کل شهربانی و آقای پیرنیا نماینده اداره کل انتشارات و تبلیغات تشکیل و آیین نامه جدیدی که در تاریخ ۲۳ فروردین ۱۳۲۰، از طرف نمایندگان وزارتخانه‌ها و ادارات فوق‌الذکر، تدوین شده بود مورد مطالعه و شور قرار گرفت. پس از مذاکرات مفصل و اصلاحات لازم به شرح پیوسته مورد تصویب قرار گرفت. و ضمناً چون به مناسبت اوضاع بین‌المللی اجرای بند الف از قسمت سوم ماده ۴ فعلاً میسر نیست قرار بر این شد که تا خاتمه جنگ و برقراری اوضاع عادی در دنیا اجرای این قسمت به تأخیر افتد و مدیران سینما می‌توانند فیلم اخباری که مربوط به قبل از دو ماه پیش هم باشد در سینما نمایش دهند.

آقای دکتر ملک اسماعیلی   آقای نصر   آقای معزی   آقای پیرنیا
[امضا]   [امضا]   [امضا]   [امضا]

[۱]۳۲۱/۳

سند شماره ۶۱/۲

[شیر و خورشید]

اداره کل انتشارات و تبلیغات

آیین نامه سینماها

بخش ۱

تأسیس و دایر کردن سینما

ماده ۱ - دایر کردن سینما موقوف به داشتن پروانه کتبی از شهربانی است. در پروانه درجه سینما مطابق یکی از درجه‌هایی که در این آیین نامه معین گردیده است قید خواهد شد.

تبصره - اداره کل شهربانی مراتب را کتباً به اداره کل انتشارات و تبلیغات اطلاع خواهد داد.

ماده ۲ - سینما را ممکن است یک نفر یا یک شرکت تأسیس کند ولی در هر صورت باید دارای یک مدیر مسئول باشد که به اداره کل شهربانی و اداره کل انتشارات و تبلیغات کتباً معرفی شود.

بخش ۲

درجات سینما

ماده ۳ - سینماها به درجات یک و دو و سه تقسیم می‌شوند.

ماده ۴ - سینماهای درجه یک باید واجد شرایط زیر باشد:

۱ - دارای دستگاه نمایش دو بل گویا با دستگاه‌های بزرگ با قرقره‌های هزار متری باشد که نو و بی‌عیب بوده و مورد گواهی متخصصین فنی وزارت پست و تلگراف واقع گردد.

۲ - در ساختمان ظاهری و تزئینات داخلی آنها مراعات شکوه و زیبایی و پاکیزگی شده، وسایل تصفیه هوا و دستگاه گرمای مرکزی و در صورت امکان جای ارکستر و

صحنه‌ای نیز داشته باشد.

۳ - در هر برنامه دست کم سه فیلم به شرح زیر نمایش داده شود:

الف - فیلم اخبار که حداکثر مربوط به دو ماه پیش باشد.

ب - دو فیلم که تاریخ ساخت مهمترین آن از یک سال تجاوز ننموده و همچنین از دو هزار متر کمتر نباشد.

تبصره - فیلم‌های درجه یک و معروف کارخانه‌های مهم به تشخیص اداره کل شهربانی مشمول قسمت اخیر بند (ب) نخواهد بود.

۵ - بهای بلیت‌ها نباید از ده ریال بیشتر باشد.

۶ - برای درجات از پنج ریال به بالا در سالن زمستانی صندلی‌ها باید فرتدار باشد.

۷ - فیلمی که یک دور در یک سینمای درجه یک نمایش داده شده نمی‌توان برای بار دوم در همان سینما و یا سینمای درجه یک دیگر همان شهر به معرض نمایش گذارد، مگر به اجازه اداره کل شهربانی.

تبصره - منظور از یک دور نمایش فیلم مدتی است که یک فیلم در یک سینما برای مدت معینی در جلسات متوالی به معرض نمایش گذارده می‌شود.

۸ - در سینمای درجه یک نباید بیش از یک بار تنفس داده شده و مدت آن از ده دقیقه تجاوز نماید.

۹ - مساحت لژ سینمای درجه یک باید دست کم برای لژ چهار تنی چهار متر مربع و لژ شش تنی سه متر در دو متر باشد به طوری که بیش از دو تن پشت سر یکدیگر واقع نشوند.

۱۰ - برنامه سینمای درجه یک باید روزانه چاپ شده و نسخه‌های آن به رایگان هنگام فروش بلیت به خریداران در هر نوبت از نمایش داده شود. برنامه باید به زبان فارسی و دارای مشخصات زیر باشد:

الف - تاریخ و ساعات آغاز نمایش.

ب - نام فیلم‌هایی که در آن شب نمایش داده می‌شود.

ج - خلاصه و موضوع فیلم.

ماده ۵ - سینمای درجه دو باید واجد شرایط زیر باشد:

- ۱ - دستگاه نمایش دهنده گویا بدون عیب.
- ۲ - نمایش یک فیلم بزرگ و یک فیلم دیگر علمی یا صنعتی یا تاریخی یا جغرافیایی یا ورزشی یا تفریحی.
- ۳ - وسایل تصفیه هوا و گرمی تالار در فصل زمستان با رعایت اصول بهداشت به طور مناسب فراهم شود.
- ۴ - در سینمای درجه ۲ در یک جلسه نباید بیش از دو بار تنفس داده و مدت هر مرتبه از پنج دقیقه تجاوز نماید.
- ۵ - بهای بلیت از پنج ریال بیشتر نباشد.
- ماده ۶ - سینمای درجه سه به سینمایی گفته می شود که دارای شرایط زیر باشد:
  - ۱ - دستگاه نمایش دهنده بی عیب.
  - ۲ - بهای بلیت ها از سه ریال بیشتر نباشد.
  - ۳ - وسایل تصفیه هوا و گرمی تالار در فصل زمستان با رعایت اصول بهداشت داشته باشد.

بخش ۳

ساختمان سینما

- ماده ۷ - ساختن محلی برای سینما و یا تخصیص ساختمان موجودی جهت سینما باید به موجب پروانه شهرداری محل صورت گیرد و درخواست کننده پروانه ساختمان مکلف است دستوراتی که شهرداری از لحاظ بهداشت و نوع ساختمان در حدود وظایف خود می دهد رعایت کند و در صورت دایر شدن آن نیز باید مدیر مسئول مراتب را کتباً به شهرداری محل اطلاع دهد.
- ماده ۸ - در سینما باید، برای جلوگیری از وقوع حریق، طبق اصول فنی پیش بینی های لازم در بنا و تزئینات به عمل آمده باشد. همچنین وسایل جلوگیری از حریق و آتش نشانی را داشته و اسباب آتش نشانی دستی به تعداد کافی در محل نمایش و دیوار تالارها و راهروها نصب شده باشد.
- ماده ۹ - دستگاه نمایش دهنده سینماهای درجه یک و دو باید طوری باشد که

- هنگام آتش گرفتن فیلم به خودی خود خاموش شود.
- ماده ۱۰- سیم کشی برق باید طبق اصول فنی بوده و مانع از بروز حریق باشد.
- ماده ۱۱- موتور برقی که برای نمایش فیلم به کار برده می شود باید در محلی نصب شده باشد که صدای آن به هیچ نحو در سالن نمایش شنیده نشود و در صورت آتش گرفتن به محل نمایش سرایت نکند.
- ماده ۱۲- در هر دو طرف تالار نمایش سینمای درجه یک و دو باید به تناسب هر ۴ ردیف صندلی یک در خروجی قرار دهند که به وسیله فتر باز و بسته شود و برای ورود نیز به قدر کافی در اختصاص دهند.
- ماده ۱۳- در ورودی سینما باید باز بوده و در راهرو مدخل سینما نباید چیزی بگذارند که رفت [و] آمد را دشوار سازد.
- ماده ۱۴- محلی که دستگاه نمایش دهنده در آن قرار گرفته باید به وسیله مواد ناسوز محصور باشد و گذاردن در چوبی یا استعمال مواد محترقه یا پراکندن فیلم و کشیدن سیگار در محل مزبور ممنوع است.
- ماده ۱۵- در طول مدت نمایش باید لافل یک نفر که آشنا به طرز استعمال اسباب های دستی آتش نشانی باشد همیشه آماده و حضور داشته باشد.
- ماده ۱۶- درجه گرمای تالار زمستانی نباید از ۱۶ درجه صد درجه ای کمتر باشد. در داخل تالار سینما باید برای تعیین گرما میزان الحرارة گذارده شود.
- ماده ۱۷- در سینمای درجه یک باید به نسبت تعداد هر صد صندلی یک مستراح مطابق دستور شهرداری ساخته شده و در پاکیزه نگهداشتن آن مراقبت کامل بنمایند.
- ماده ۱۸- در سینمای درجه یک باید به اندازه یک چهارم وسعت تالار نمایش محلی برای منتظرین و موقع تنفس اختصاص داده شود.
- ماده ۱۹- فاصله میان ردیف صندلی ها نباید کمتر از ۷۰ سانتیمتر باشد.
- ماده ۲۰- فاصله میان پرده سینما و نخستین ردیف نباید از شش متر کمتر باشد.

بخش ۴

مقررات داخلی سینما

ماده ۲۱ - مأمورین تالار سینما باید دارای چراغ جیبی برق برای راهنمایی تماشاچیان باشند.

ماده ۲۲ - کارکنان سینما باید به مراجعات تماشاچیان با کمال دقت رسیدگی نمایند.

ماده ۲۳ - فروش هرگونه خورده‌نی و آشامیدنی در تالار هنگام نمایش فیلم و همچنین رفت و آمد فروشنده نیز در موقع نمایش ممنوع است.

ماده ۲۴ - استعمال دخانیات در درون تالار نمایش ممنوع است.

بخش ۵

برنامه سینما

ماده ۲۵ - در آغاز نمایش روزانه، سلام ایران به وسیله ارکستر یا فیلم و یا صفحه گرامافون و بلندگو باید نواخته شود.

ماده ۲۶ - فیلم‌هایی که به زبان بیگانه تهیه شده باید به حد کافی دارای ترجمه به زبان فارسی باشد. در ترجمه باید فارسی روان و ساده به کار رود.

ماده ۲۷ - هرگونه تظاهر در تالار سینما و هنگام نمایش از طرف هرکس برله و یا علیه اشخاص و یا موضوعاتی که نشان داده می‌شود ممنوع است.

بخش ۶

وارد کردن فیلم

ماده ۲۸ - بنگاه و یا شخصی که فیلمی برای نمایش به ایران وارد کرده است باید نام حقیقی و اصلی فیلم و تاریخ ساخت آن را ضمن درخواستی با اسناد و مدارک معتبر که دال بر وقوع معامله و یا مالکیت آن باشد به شهربانی تسلیم نماید تا مشخصات آن ثبت و حق تقدم درخواست کننده برای نمایش فیلم‌های ثبت شده برای مدت شش ماه از تاریخ درخواست محفوظ بماند.

ماده ۲۹ - شهربانی هیچ فیلمی را که یک بار به نام بازرگان یا بنگاه سینمایی به ثبت رسانیده به نام دیگری ثبت نخواهد کرد مگر آن که شش ماه از موعد ثبت آن گذشته باشد.

ماده ۳۰ - در برگ درخواست مذکور در ماده ۳۰ تغییر نام حقیقی فیلم ممنوع است.

بخش ۷

ترتیب دادن پروانه نمایش فیلم سینما

ماده ۳۱ - هیچ فیلمی را نمی‌توان نشان داد مگر آن که پیش از نمایش مورد موافقت نمایندگان اداره کل شهربانی و اداره کل انتشارات و تبلیغات واقع و پروانه آن از طرف اداره کل شهربانی صادر شده باشد. شهربانی نظریه قطعی خود را در ظرف ۲۰ روز از تاریخ درخواست به درخواست کننده اعلام خواهد نمود.

ماده ۳۲ - در صورتی که فیلمی در نتیجه بازبینی مأمورین مربوطه متناسب برای اشخاص کمتر از ۱۶ سال تشخیص داده نشود مراتب در پروانه نمایش آن فیلم قید شده و مدیران سینما مکلف خواهند بود موضوع را در آگهی‌های نمایش فیلم درج نمایند.

ماده ۳۳ - شماره پروانه هر فیلم باید در آغاز نمایش همان فیلم نشان داده شود.

ماده ۳۴ - در هر جلسه نمایش نمی‌توان بیش از دویست و پنجاه متر از فیلم برنامه بعد را که پروانه آن صادر شده باشد نشان داد.

بخش ۸

شرایط عمومی

ماده ۳۵ - نشان دادن فیلم‌های کهنه و پاره و تاریک و همچنین فیلم‌های گویایی که صدای آن واضح نباشد ممنوع است.

ماده ۳۶ - شماره بلیت‌هایی که به فروش می‌رسد نباید بیش از شماره صندلی‌های تالار نمایش باشد.

- ماده ۳۷ - به محض تمام شدن بلیت‌های هر درجه، مراتب برای آگاهی خریداران با خط درشت و خوانا بالای باجه باید نصب شود.
- ماده ۳۸ - نمایش باید سر وقتی که اعلان شده است آغاز شود.
- ماده ۳۹ - نشان دادن نمایش‌های خصوصی در تالار سینما بسته به پروانه شهرداری است.
- ماده ۴۰ - نقل صدای صفحه گرامافون و فیلم از داخل سینما به گذرگاه‌ها ممنوع است.
- ماده ۴۱ - تغییر هر برنامه باید دست کم یک بار در یکی از روزنامه‌های محلی با ذکر تاریخ و ساعت آغاز نمایش آگهی شود.
- ماده ۴۲ - برنامه هر نمایش در صورتی که در جلسات مختلف نشان داده شود باید از هر حیث یکسان باشد.
- ماده ۴۳ - جز برای امور خیریه که روی بلیت و برش باید قید شود گرفتن هرگونه وجه غیر از بهای بلیت ممنوع است. مالیات و عوارض شهرداری به عهده سینما است.
- ماده ۴۴ - باجه‌های فروش بلیت باید جایی قرارداد شده باشد که مزاحمتی برای تماشاچیان فراهم نکند. به اضافه جلوی باجه میله‌های فلزی نصب شده باشد که خریداران بلیت به نوبت از یک سمت وارد و از دست دیگر آن خارج شوند.

بخش ۹

کیفر متخلفان

- ماده ۴۵ - تخلف از مقررات این آیین‌نامه در آن قسمت که مربوط به مدیران و کارکنان وابسته به سینما و تماشاچیان است مستوجب کیفر از یک روز الی یک هفته حبس یا پرداخت سه تا پنجاه ریال و یا به هر دوی آنها خواهد بود. مگر آن که به موجب قوانین دیگری عمل آنها کیفر بیشتری ایجاب نماید.

سند شماره ۶۲

مکاتبات وزارتخانه‌های کشور و امور خارجه در خصوص سانسور
فیلم‌های ساخت شوروی هنگام نمایش در سینماهای ایران

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره سیاسی

پیوست: ۱ برگ رونوشت

خیلی فوری - محرمانه

تاریخ: ۱۳۲۱/۷/۲۱

شماره: ۲۶۲۹/س/۲۷۱۴

جناب آقای نخست وزیر

با تقدیم رونوشت گزارش اداره کل شهربانی دایر به نمایش فیلم (دهقانان)
مستدعی است مقرر فرمایند از هر نظریه [ای] که نسبت به فیلم مورد تقاضا هست
وزارت کشور را مستحضر فرمایند.

وزیر کشور

[امضا: جواد عامری]

[حاشیه پایین، اول: آقای دکتر پیرنهاد به وزارت کشور بنویسید به ترتیب مناسبی

جلوگیری نمایند. ۸/۲

[حاشیه پایین، دوم: [به] ترتیب مناسبی جلوگیری شود.

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۹۵۹۰

به تاریخ: ۲۱/۸/۲

سند شماره ۶۲/۱

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

رونوشت: گزارش اداره اطلاعات

مورخه: ۶/۲۶/۳۲۱[۱]

گزارش

روز گذشته با حضور نماینده وزارت فرهنگ و چهار نفر نمایندگان شوروی فیلم موسوم به (دهقانان) ساخت شوروی، ناطق ترکی در ۱۱ رشته و ۲۹۰۰ متر، که در باکو تهیه شده در سینما تهران بازدید گردید. خلاصه موضوع آن به شرح زیر است: شروع فیلم قهوه‌خانه [ای] را نشان می‌دهد که چند نفر از رعایا آوازهای آزادی و تمجید از مرام کمونیستی را می‌خوانند. حاکم ده با اسب از دور رسیده چون وضعیت را می‌بیند با حالت عصبانی دستور می‌دهد تمام ظروف قهوه‌خانه را شکسته و رعایا را کتک بزنند. رعایا از حکومت تزاری ناراضی، دهقان^۱ پیری که در ترکستان اتحاد جماهیر شوروی سکونت دارد و از دسترنج خود و رعیتی امرار معاش می‌نماید^۲ چون از بدست آوردن قوت خود ناامید می‌شود با چندتن دیگر از دهقانان مذاکره می‌کند و برای خلاصی و فرار از فقر ناگزیر می‌شود دختر جوان خود را به مالک پیر دهکده بدهد. دسته [ای] از جوانان و پیران طرفدار مسلک کمونیستی در شب عروسی به کاخ حاکم ریخته افسران تزاری را کشته و آنجا را تصرف می‌کنند^۳ و از آن پس مبارزه بین طرفداران کمونیست و مساواتیست‌ها شروع می‌شود. مساواتیست‌ها می‌خواهند^۴ به کمک اعیان و مالکین ریشه کمونیست را

.۲ در اصل: می‌نمایند.

.۱ در اصل: دهقانان.

.۴ در اصل: می‌خواهد.

.۳ در اصل: می‌کند.

براندازند. لیکن از طرف لنین^۱ و استالین از باکو یک قطار زره پوش به کمک بلشویک‌ها می‌رسد و مساواتیستها را شکست می‌دهند و حکومت کمونیست را تشکیل و در یک میتینگ^۲ عمومی قسم یاد می‌کنند که در پیشرفت مرام بلشویزم همکاری کنند. موضوع این فیلم در یک رشته زبان فارسی در اتحاد جماهیر شوروی فیلم برداری شده و قبل از شروع و خاتمه برنامه به معرض نمایش گذاشته خواهد شد. نمایندگان شوروی هم به هیچ وجه حاضر نیستند قسمتی از فیلم مزبور حذف شود. مراتب معروض تا راجع به صدور پروانه نمایش هر نوع امر فرمایند اقدام و اطاعت شود. بهنام

رونوشت با اصل یکسان است. [امضا: علائی]

سند شماره ۶۲/۲

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ نوشتن: ۲۱/۸/۳

تاریخ ثبت: ۲۱/۸/۷

فوری است

شماره عمومی: ۱۹۵۹۰

تاریخ پاکنویس: ۸/۶

پاکنویس کننده: ملک

وزارت کشور

در پاسخ نامه شماره ۲۶۲۹/س/۲۷۱۴ مورخه ۲۱/۷/۲۱ متضمن گزارش اداره کل

۲. در اصل: متینگ.

۱. در اصل: لنین.

شهربانی راجع به فیلم دهقانان اشعار می‌گردد: غدغن فرمایند به ترتیب مناسبی از نمایش آن جلوگیری به عمل آید.

[امضای پیش‌نویس: پیرنهاد] ۸/۲

[امضای حاشیه‌راست: علی امینی]

سند شماره ۶۲/۳

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ: ۱۳۲۱/۹/۹

شماره: ۳۳۱۲/س/۳۷۲۳

فوری است

جناب آقای نخست وزیر

بر اثر وصول مرقومه شماره ۱۹۵۹۰ [مورخ] ۱۳۲۱/۸/۷ راجع به فیلم دهقانان حسب الامر به اداره کل شهربانی ابلاغ گردید به نحو مقتضی از نمایش این فیلم جلوگیری شود و چگونگی موضوع را به مدیر سینما تهران اطلاع داده‌اند. مشارالیه اظهار کرده است که گویا سفارت کبرای شوروی مشغول اقدام است که فیلم‌های ساخت شوروی را بدون این که مورد بررسی مأمورین مربوطه قرار گیرد به معرض نمایش گذارند. مراتب برای استحضار خاطر مبارک معروض گردید.

از طرف وزیر کشور

[امضا: علی نصر]

[حاشیه پایین، اول:] با پیشینه به عرض می‌رسد. ۹/۹
 [حاشیه پایین، دوم:] فوراً به وزارت امور خارجه نوشته شود. [امضا: علی امینی]

۲۱/۹/۱۲

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۲۵۰۵۰

به تاریخ: ۲۱/۹/۹

سند شماره ۶۲/۴

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ نوشتن: ۲۱/۹/۱۴

تاریخ ثبت: ۲۱/۹/۲۱

پاکنویس کننده: ملک

شماره عمومی: ۲۵۰۵۰

تاریخ پاکنویس: ۲۱/۶/۱۵

پیوست: یک برگ

وزارت امور خارجه

رونوشت گزارشی که اداره کل شهربانی راجع به فیلم روسی به نام (دهقانان) که به وسیله وزارت کشور رسیده به ضمیمه فرستاده می‌شود.

به وزارت کشور دستور داده شده بود که به طرز مناسبی از صدور پروانه و نمایش آن جلوگیری به عمل آید. اینک وزارت نامبرده اطلاع می‌دهد که اداره کل شهربانی جلوگیری را به مدیر سینما تهران اعلام داشته نامبرده اظهار نموده که گویا سفارت شوروی مشغول اقدام است که فیلم‌های ساخت کشور شوروی را بدون این که مورد بررسی مأمورین مربوطه قرار گیرد به معرض نمایش گذارند.

قدغن فرمایید معلوم نمایند که در این باب آیا از طرف شوروی مراجعه و مذاکره شده یا خیر؟

[امضای پیش‌نویس: پیرنهاد] ۹/۱۴

[حاشیه راست، اول:] رونوشت تهیه شود. ۹/۱۵

[حاشیه راست، دوم:] رونوشت تهیه شد. [امضا: ناخوانا]

[حاشیه راست، سوم:] رونوشت گزارش اداره اطلاعات شهربانی ضمیمه نامه شماره ۲۶۲۹/س/۲۷۱۴ [مورخ] ۲۱/۷/۲۱ وزارت کشور فرستاده شود.

سند شماره ۶۲/۵

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

اداره دوم سیاسی

به تاریخ: ۱۳۲۱/۱۰/۲

شماره: ۳۵۰۸/۲۷۱۰۱

جناب آقای نخست وزیر

در پاسخ مرقومه شماره ۲۵۰۵۰ مورخ ۲۱/۹/۲۱ راجع به فیلم روسی به نام دهقانان به عرض می‌رساند: با نماینده سفارت شوروی مذاکره و خاطر نشان نمود که یا فیلم نمایش داده نشود و یا آن که بگذارند فیلم سانسور شود [و] به هر طور

صلاح دانسته شد فیلم را اصلاح نمایند. نامبرده وعده داد در این خصوص فوراً اقدام نماید.

معاون کل وزارت امور خارجه

محمد علی همایون جاه

[امضا]

[حاشیه پایین:] با سابقه به عرض برسد. ۲۱/۱۰/۵

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۲۸۱۹۴

به تاریخ: ۲۱/۱۰/۵

سند شماره ۶۲/۶

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ نوشتن: ۲۱/۱۰/۹

تاریخ ثبت: ۲۱/۱۰/۱۴

شماره عمومی: ۲۸۱۹۴

تاریخ پاکنویس: ۲۱/۱۰/۱۵

وزارت کشور

عطف به نامه شماره ۳۷۲۳/س/۳۳۱۲ مورخه ۲۱/۹/۹ راجع به فیلم روسی به نام دهقانان اشعار می‌گردد: به طوری که وزارت امور خارجه می‌نویسد با نماینده سفارت شوروی مذاکره کرده‌اند که یا فیلم نمایش داده نشود یا آن که موافقت

نمایند سانسور شده و به نحوی که مقتضی باشد اصلاح گردد. نماینده سفارت وعده داده در این خصوص فوراً اقدام نماید.

[امضای پیش‌نویس: پیرنهاد] ۱۰/۹

سند شماره ۶۲/۷

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ نوشتن: ۲۱/۱۱/۱

پاک‌نویس کننده: ملک

شماره عمومی: ۳۰۹۶۲

تاریخ پاک‌نویس: ۱۱/۳

تاریخ ثبت: ۲۱/۱۱/۴

وزارت امور خارجه

عطف به نامه شماره ۳۵۰۸/۲۷۱۰۱ مورخه ۲/۱۰/۲۱ رونوشت نامه وزارت کشور در باب نمایش فیلم شوروی به نام دهقانان به ضمیمه فرستاده می‌شود. راجع به قسمت آخر نامه وزارت کشور در صورت اقتضا با مقامات مربوطه شوروی مذاکره خواهند نمود.

[حاشیه راست، اول]: رونوشت تهیه شود. ۲۱/۱۱/۳

[حاشیه راست، دوم]: تهیه شد. ۱۱/۳

سند شماره ۶۲/۸

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ: ۱۳۲۱/۱۰/۲۱

شماره: ۳۸۳۶/س/۴۵۳۰

محرمانه

جناب آقای نخست وزیر

عطف به مرقومه شماره ۱۹۵۹۰ راجع به جلوگیری از نمایش فیلم ساخت شوروی به نام دهقانان به عرض می‌رساند: طبق گزارش اداره کل شهربانی پس از این که به نحو شایسته به مدیر سینمای تهران تذکر داده شده است که فعلاً نمایش فیلم مزبور صلاح نیست جواباً اظهار داشته است از قرار اطلاع سفارت کبرای اتحاد جماهیر شوروی مشغول اقدام است که فیلم‌های ساخت شوروی را بدون بررسی مقامات ایرانی به معرض نمایش گذارد. مستدعی است مقرر فرمایید هر اقدامی را که در این باب باید به عمل آید اعلام فرمایند.

از طرف وزیر کشور

[امضا: علی نصر]

[حاشیه پایین:] نظر وزارت امور خارجه را جلب و تذکر دهید که در این مورد در صورت اقتضا با مقامات مربوطه شوروی مذاکره کنند.

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

نمره: ۳۰۹۶۲

به تاریخ: ۲۱/۱۰/۲۳

سند شماره ۶۲/۹

[شیر و خورشید]
وزارت امور خارجه
اداره دوم سیاسی

به تاریخ: ۱۳۲۱/۱۱/۱۹

شماره: ۴۲۹۳/۳۲۷۰۹

جناب آقای نخست وزیر

بازگشت به مرقومه شماره ۳۰۹۶۲ مورخ ۱۳۲۱/۱۱/۴ متضمن نامه وزارت کشور راجع به فیلم روسی به نام دهقانان^۱ به عرض می‌رساند: مجدداً در این خصوص با نماینده سفارت کبرای شوروی مذاکرات لازم به عمل آمد. نامبرده اظهار داشت قبل از آن که فیلم‌های ما از سانسور بگذرد نمایش داده نخواهد شد.

معاون کل وزارت امور خارجه

محمد علی همایون جاه

[امضا]

[حاشیه پایین، اول]: سابقه. ۲۱/۱۱/۲۰

[حاشیه پایین، دوم]: رونوشت در جواب وزارت کشور فرستاده شود. ۱۱/۲۲

[مهر]: ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۳۳۸۶۴

به تاریخ: ۲۱/۱۱/۲۰

سند شماره ۶۳

درخواست اداره کل انتشارات و تبلیغات مبنی بر موافقت با تقاضای
مربوط به کسب اطلاع از وضعیت چاپخانه‌ها، جراید و سینماها

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ نوشتن: ۲۱/۹/۹

تاریخ ثبت: ۲۱/۹/۱۴

شماره عمومی: ۲۴۸۲۲

تاریخ پاکت‌نویس: ۲۱/۹/۹

پیوست: یک برگ

وزارت کشور

اداره کل انتشارات و تبلیغات راجع به تقاضای کسب اطلاع از وضعیت چاپخانه‌ها
و جراید و سینماها و غیره نامه [ای] نوشته که رونوشت آن به ضمیمه فرستاده
می‌شود. قدغن فرمایید در انجام تقاضای آن اداره زودتر اقدام نمایند.

نخست وزیر

[امضای پیش‌نویس: مستوفیان]

[حاشیه راست، اول: رونوشت تهیه شود. ۲۱/۹/۹]

[حاشیه راست، دوم: رونوشت تهیه شد. [امضا: ناخوانا] ۹/۱۴]

سند شماره ۶۳/۱

[شیر و خورشید]
اداره کل انتشارات و تبلیغات

به تاریخ: ۱۳۲۱/۹/۷

شماره: ۱۵۳۷۵/۳۸۴۸

فوری - مستقیم

جناب آقای نخست وزیر

چون این اداره بر حسب وظیفه خود و از لحاظ نظارت در امور مطبوعاتی و تبلیغی نیازمند اطلاعات کاملی درباره مطابع و جراید و همچنین وسایلی که برای تبلیغ قابل استفاده است (از قبیل سینما و اجتماعات و غیره) می باشد شرحی به وزارت کشور نگاشته شد که به وسیله مأمورین خود در نقاط مختلف کشور اطلاعات ذیل را تهیه و به این اداره ارسال نمایند. خواهشمند است مقرر فرمایید در تأیید این درخواست دستور لازم به وزارت کشور صادر فرمایند.

صورت اطلاعاتی که خواسته شده است:

- ۱ - چاپخانه‌ها: اسم چاپخانه، نام صاحب و متصدی آن، نوع چاپخانه (سربی یا سنگی)، اطلاعاتی راجع به نوع و اندازه ماشین‌های چاپخانه و قدرت کار آنها، آدرس چاپخانه، روزنامه‌ها و مجلاتی که در هر چاپخانه چاپ می شود.
- ۲ - روزنامه‌ها: اسم روزنامه یا مجله، نام صاحب امتیاز و مدیر و سر دبیر روزنامه، ترتیب انتشار، مسلک روزنامه در صورت امکان، تعداد طبع روزنامه یا مجله [و] نویسندگان معروفی که در هر روزنامه یا مجله مقاله می نویسند. روزنامه‌هایی که در سال اخیر منتشر می شده و تعطیل شده و علت تعطیل.
- ۳ - سینماها: اسم سینما و مدیر آن، بستگی به کدام سینمای مرکز دارد [و] نوع فیلم‌هایی که نمایش می دهد.

۴ - نطق و خطابه: نام و آدرس مراکز نطق و خطابه یا موعظه و نوع سخنرانی‌ها و نام مساجدی که در آنها تبلیغ یا موعظه دینی می‌شود. اسم خطیب یا واعظ و هرگونه اطلاعات دیگر در این خصوص.

۵ - مجامع عمومی: اسم و محل و نوع و مسلک مجامع و انجمن‌های مختلف سیاسی، علمی، ادبی، دینی و غیره با نام مؤسسين و افراد برجسته آنها و اوقات تشکیل جلسات آنها و اندازه توجه مردم به آنها.

رئیس اداره کل انتشارات و تبلیغات

امیر سهام‌الدین غفاری

[امضا]

[حاشیه راست:] به وزارت کشور بنویسید اقدام نمایند. [امضا: علی امینی]

۲۱/۹/۷

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۲۴۸۲۲

تاریخ: ۲۱/۹/۹

سند شماره ۶۴

تلگرافهای مربوط به فیلم ایران تهیه شده در مؤسسه فیلم برداری
شوروی

[شیر و خورشید]
وزارت امور خارجه
اداره دوم سیاسی

به تاریخ: ۱۳۲۱/۱۱/۲۵

شماره: ۴۳۹۱/۳۳۴۵۳

پیوست: دارد

جناب آقای نخست وزیر

رونوشت دو تلگراف ۱۴۹ و ۱۸۵ سفارت کبرای شاهنشاهی ایران در کوی پیشف
راجع به فیلم ایران که مؤسسه فیلم برداری شوروی تمام کرده و رئیس مؤسسه
ارتباط فرهنگی با این فیلم به تهران اعزام خواهد شد که آن را به پیشگاه همایونی
تقدیم دارد، با رونوشت تلگرافی که در پاسخ تلگرافات سفارت صادر شده است
برای استحضار خاطر مبارک به پیوست تقدیم می‌گردد.

معاون کل وزارت امور خارجه

محمد علی همایون‌جاه

[امضا]

[حاشیه بالا]: به عرض برسد. ۱۱/۲۶

[حاشیه پایین]: بایگانی شود.

[مهر]: ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۳۳۳۳۳

به تاریخ: ۲۱/۱۱/۲۶

سند شماره ۶۴/۱

[شیر و خورشید]
وزارت امور خارجه

رونوشت: تلگراف

بنا بر اظهار شادان، فیلمی در ایران با اجازه دولت شوروی^۱ تهیه کرده‌اند که قرار است پس از تکمیل آن در اینجا سفارت کبرا معاینه نموده و بعد به معرض نمایش بگذارند و به پیشگاه ملوکانه هم عرضه بدارند. سفارت از این موضوع و جریان و منظور آن هیچ اطلاعی ندارد. ظاهراً تهیه فیلم هم تمام شده است. خواهش می‌کنم تفصیل امر و نظر دولت را اطلاع فرمایند که تکلیف سفارت در این باب معلوم باشد.

۱۴۹ آهی

سند شماره ۶۴/۲

[شیر و خورشید]
وزارت امور خارجه

رونوشت: تلگراف

تعقیب شماره ۱۴۹؛ فیلم ایران را مؤسسه فیلم برداری شوروی تمام کرده و اخیراً

هم اختصاراً به طور خصوصی در کمیساریای خارجه فقط برای کوردیپلماتیک نشان دادند و در حضار حسن تأثیر نمود. فیلم طوری تهیه شده که ایران کهنه و نو هر دو را نشان می‌دهد. نواقصی هم دارد. مثلاً ترقیات صنعتی و کارخانه‌ها و مؤسسات فلاحتی و تأسیسات بهداری را ناقص نمایش داده‌اند. نکته‌ای که بیشتر جالب توجه می‌باشد موضوع کردها است که شاید عمداً آنها را با همان وضعیات سابق کردی نشان می‌دهند. در ضمن صحبت با جانشین رئیس دولت و دیگران این نواقص را خاطر نشان نمودم. ولی روی هم رفته خواسته‌اند با حسن نیت ابراز احساسات دوستانه بنمایند. امروز جانشین رئیس دولت اطلاع می‌داد که به زودی رئیس مؤسسه ارتباط فرهنگی با این فیلم به تهران اعزام می‌گردد که آن را به پیشگاه همایونی تقدیم و بعد هم به معرض نمایش بگذارند و خواهش می‌نمودند که رئیس نامبرده را پس از ورود از مسکو به این جا مخلص پذیرفته و راهنمایی نمایم. برای قدردانی از مؤسسه مذکوره خیال دارم دعوتی با حضور جانشین از هیأت فیلم‌برداری به عمل آورم. اگر نظری هست زودتر تلگراف فرمایید. ۱۸۵ - آهی -

۱۷ بهمن

سند شماره ۶۴/۳

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

تلگراف رمز به سفارت کبرای شاهنشاهی کوی بیشف

۱۸۵ تفصیل همان است که شادان به عرض رسانده چنانچه در فیلم قسمت زننده نداشته باشد مانعی ندارد. با حضور جانشین از هیأت فیلم‌برداری دعوت فرمایید.

سند شماره ۶۵

درخواست آقای رهگذار مبنی بر واگذاری تماشاخانه شهرداری به
مؤسسه شرکت سهامی تئاتر و سینما

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ ثبت: ۲۲/۹/۱

شماره عمومی: ۱۷۰۶۴

پیوست: اصل نامه

تاریخ نوشتن: ۲۲/۸/۲۵

وزارت کشور

طبق نامه شماره ۳۲۵۹ [مورخ] ۲۲/۸/۲۳ دفتر مخصوص شاهنشاهی آقای
رهگذار از طرف هیأت مؤسسه شرکت سهامی تئاتر و سینما عریضه [ای] به پیشگاه
مبارک ملوکانه و علیاحضرت ملکه معروض داشته دایر بر این که شرکت نامبرده
برای ترغیب و ترویج صنعت تئاتر و هنرپیشگی با سرمایه پنج میلیون ریال در
شرف تأسیس است و چون محلی برای نمایش ندارند تقاضا دارد تماشاخانه
شهرداری واقع در خیابان فردوسی پس از تعمیر و تکمیل در اختیار آنها گذارده شود
و به علاوه وسایل تسهیل کار آنها فراهم گردد. اینک عریضه [ای] به پیشگاه مبارک
ملوکانه تقدیم داشته به پیوست ارسال می گردد. دستور فرمایید موضوع را مورد
مطالعه قرار داده پاسخ عریضه را صادر و نتیجه را اعلام دارند.

نخست وزیر

[امضای پیش نویس: محمد نخعی]

سند شماره ۶۵/۱

[تاریخ: ۲۲/۸/۲۳]

شماره: ۳۲۵۹

جناب آقای نخست وزیر

آقای رهگذار از طرف هیأت مؤسسه شرکت سهامی تئاتر و سینما شرحی به پیشگاه مبارک اعلی حضرت همایون شاهنشاهی و علیا حضرت ملکه عرض کرده است که شرکت نامبرده برای ترغیب و ترویج صنعت تئاتر و هنرپیشگی با سرمایه پنج میلیون ریال در شرف تأسیس است و چون محلی برای نمایش ندارند تقاضا دارد تماشاخانه شهرداری واقع در خیابان فردوسی تعمیر و تکمیل و در اختیار آنها گذارده و به علاوه وسایل تسهیل کار آنها فراهم گردد. برحسب فرمان مطاع مبارک ملوکانه عین عرایض برای مطالعه و صدور پاسخ به پیوست ارسال می گردد. نتیجه اقدام را اعلام فرمایید که به عرض پیشگاه مبارک ملوکانه برسد.

رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی

[امضا: حسین شکوه]

[حاشیه پایین: آقای معتمدی. ۸/۲۵]

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

شماره: ۱۷۰۶۴

به تاریخ: ۲۲/۸/۲۴

سند شماره ۶۵/۲

پیشگاه علیاحضرت ملکه ایران

شرکتی به نام شرکت سهامی تئاتر و سینما با پنج میلیون ریال سرمایه «دو هزار سهم دو هزار و پانصد ریالی» در شرف تأسیس است. مؤسسين این شرکت از یک عده

جوانان تحصیل کرده و آزموده در امور هنرپیشگی ایرانی می‌باشند که با نهایت علاقمندی و جدیت تصمیم دارند پس از فروش سهام این شرکت ابتدا تماشاخانه‌ای که از هر جهت شایستگی پایتخت کشور شاهنشاهی ایران را مخصوصاً در این موقع که ملل همجوار و نمایندگان فرهنگی دول دوست متفق ما در ایران سکنی دارند داشته باشد دایر نمایند تا ضمن انجام امور بازرگانی بتوانند به صنعت تئاتر و هنرپیشگی خدمتی به سزا انجام داده و آثار نویسندگان اخلاقی و اجتماعی دنیا را به بهترین طرز ممکن در معرض نمایش و استفاده عامه قرار دهند و به علاوه زمینه‌ای تهیه نمایند تا در اولین موقع مقتضی وسایل فیلم‌برداری را در ایران فراهم نموده و هدف تبلیغاتی ایران را با نشان دادن آثار عظمت ایران باستان و مناظر طبیعی این بهشت گمنام به دنیای حاضر تأمین نمایند. چون از نظر تهذیب اخلاق و پرورش افکار جامعه این شرکت تصمیم دارد خدمتی شایسته انجام دهد و در چنین موقع که غم جان و نان عالمی را فرا گرفته و هرکس سعی می‌نماید گلیم خود را از آب خارج کند دامن همت به کمر زده با نهایت فداکاری هم خود را مصروف این مصلحت عمومی نموده و صمیمانه تصمیم دارد که این وظیفه بزرگ و حساس اجتماعی را با پیروزی و افتخار ایفا کرده و در نتیجه تأسیس فیلم‌برداری و سایر عملیات ابتکاری مربوط به نمایش و سینما روزانه بر اهمیت فرهنگی و اخلاقی کشور شاهنشاهی بیافزاید. هیأت مؤسسه این شرکت مناسب دانست شروع این اقدام اجتماعی خود را به عرض رسانیده و استدعا نماید همان طوری که در تمام شئون اجتماعی از عنایات آن علیاحضرت ملکه استفاده می‌شود این شرکت را با بذل توجهات عالیه تقویت و تشویق فرموده برای پیشرفت این منظور همگانی یک عده جوانان با ذوق با خرید سهام این شرکت سایر سهامداران را مفتخر و ترغیب فرمایند. حساب شماره ۳۶۰۲۳ بانک ملی متعلق به این شرکت است.

از طرف هیأت مؤسسه شرکت سهامی تئاتر و سینما

فدوی

[امضا: رهگذار] ۲۲/۸/۲۱

آدرس: تهران - تماشاخانه هنر - رهگذار

سند شماره ۶۶

مکاتبه وزارت دربار با نخست وزیری در خصوص عدم امکان کمک به
تماشاخانه تهران توسط آن وزارتخانه

[تاج شاهنشاهی]
دربار شاهنشاهی

شماره: ۴۰۵۷

تاریخ: ۱۳۲۲/۹/۱

مستقیم

جناب آقای نخست وزیر

جناب آقای علی نصر به عرض پیشگاه مبارک رسانیده‌اند که وضعیت مالی
تماشاخانه تهران خوب نبوده و در صورتی که مساعدتی با این بنگاه نشود ممکن
است در اثر کمی درآمد اساس آن از هم گسیخته شود.

با استحضاری که جنابعالی از وضعیت مالی دربار شاهنشاهی دارید تصدیق
می‌فرمایید که بذل مساعدت مالی از طرف قرین‌الشرف همایونی مقدور نیست.
ولی خیلی به جا خواهد بود اگر از طرف دولت یا از محل درآمد شهرداری در حدود
قدرت و توانایی با این بنگاه، مساعدت و از انحلال آن جلوگیری به عمل آید.

وزیر دربار شاهنشاهی

[امضا: حسین علاء]

[حاشیه پایین، اول: آقای دبیران، رونوشت برای آقای نصر معاون وزارت کشور
فرستاده شود. ۹/۵]

[حاشیه پایین، دوم: آقای پرویز. ۲۲/۹/۲]

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

شماره: ۱۸۳۰۲

به تاریخ: ۲۲/۹/۱۴

سند شماره ۶۷

مکاتبات در خصوص استخدام لئون کنیپر، موسیقی دان شوروی برای
تدریس در مدرسه موسیقی

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

اداره: دفتر محرمانه

خیلی محرمانه و خیلی فوری

تاریخ: ۲۳/۳/۳

شماره: ۸۱۴

جناب آقای نخست وزیر

در ملاقاتی که آقای راسادین Rassadine نایب اول سفارت کبرای اتحاد جماهیر شوروی در تهران روز ۱۳۲۲/۳/۲ در دفتر این جانب در وزارت امور خارجه به جا آورد ضمن سایر مطالب که مذاکره نمود اظهار داشت: «جناب آقای نخست وزیر فرموده بودند در نظر دارند آقای لئون کنیپر Leon Knipper را برای شش ماه به سمت مستشار در تعلیمات موسیقی در تهران نگاه دارند. این جانب در این باره به آقای کمنوف رئیس هیأت فرهنگی شوروی و ایران در مسکو تلگراف کردم و نظر ایشان را خواستم. آقای کمنوف موافقت نموده اند. در این صورت حالا هم دیگر هر گاه دولت مایل است این منظور انجام شود باید آقای Knipper را برای سمتی که می خواهند مشغول کار شود رسماً دعوت نمایند و این کار هم خوب است زودتر بشود چون که باید ایشان که در تهران هستند تکلیفشان خیلی زود معلوم شود اگر نباید دیگر تهران باشد به طرف مسکو رهسپار گردد.»

به ایشان پاسخ داده شد مراتب به جناب آقای نخست وزیر گزارش عرض می شود و پاسخ به طور خصوصی به جنابعالی اطلاع داده خواهد شد.

معاون کل وزارت امور خارجه

محمد علی همایون جاه

[امضا]

[حاشیه پایین: در هیأت مطرح شود. ۳/۱۱
 [حاشیه بالا: در جلسه دوشنبه ۱۵ خرداد مطرح و مقرر گردید آقای کفیل وزارت فرهنگ موضوع را بررسی و در صورتی که بتواند حقوق آقای کنیپر [را] در بودجه وزارت فرهنگ تأمین نمایند مراتب را گزارش دهند که مجدداً موضوع در هیأت وزیران مطرح شود. ۲۳/۳/۱۶]

سند شماره ۶۷/۱

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

اداره: دفتر وزارتی

تاریخ: ۱۳۲۳/۳/۱۰

شماره: ۱۰۱۰۷

جناب آقای نخست وزیر

انجمن روابط فرهنگی ایران و شوروی به وزارت فرهنگ پیشنهاد کرده است که به منظور ترقی تعلیمات موسیقی از وجود آقای لئون کنیپر موسیقی دان شوروی که تاکنون دو سفر به ایران کرده و فعلاً هم در تهران است استفاده شود. چون این موضوع کاملاً جنبه فنی داشت به اداره کل موسیقی کشور دستور داده شد که مطلب را مورد مطالعه قرار دهند و اظهار نظر نمایند که به چه طریق می توان از آقای کنیپر استفاده کرد. اینک نظر آن اداره را به شرح زیر به عرض می رساند: «در صورتی که دولت در صدد بسط و توسعه موسیقی کشور باشد چون آقای لئون کنیپر از لحاظ مدیریت ارکستر و معلمی رشته های علمی موسیقی اروپایی اطلاعات خوبی دارند

می‌توان کاملاً از وجودشان استفاده نمود و چنانچه دولت به منظور فوق ایشان را استخدام نماید و آقای کنیپر هم حاضر باشد برای مدیریت لااقل سه سال در ایران بماند استخدام نامبرده برای رهبری ارکستر غربی و رشته ارکستر شناسی موسیقی اروپایی هنرستان عالی موسیقی شایسته و مناسب خواهد بود.

بنابراین استدعا دارد در صورتی که اصولاً استخدام ایشان را لازم می‌دانند مراتب را ابلاغ فرمایند تا نسبت به تهیه لایحه استخدام نامبرده برای تقدیم به مجلس شورای ملی اقدام مقتضی به عمل آید.

کفیل وزارت فرهنگ

محمد وحید

[امضا]

[حاشیه پایین، اول:] فوری است. در هیأت مطرح شود. ۳/۱۱

[حاشیه پایین، دوم:] آقای دبیران. ۳/۱۶

[حاشیه بالا:] در هیأت وزیران مطرح، مقرر شد که جناب کفیل وزارت فرهنگ موضوع را بررسی [و] در صورتی که بتوانند حقوق آقای کنیپر را در بودجه وزارت فرهنگ تأمین فرمایند مراتب را گزارش دهند تا مجدداً در هیأت وزیران مطرح شود.

[امضا: محمد نخعی]

سند شماره ۶۷/۲

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

مستقیم

وزارت فرهنگ

عطف به نامه شماره (۱۰۱۰۷) [مورخ] ۲۳/۳/۱۰ راجع به استخدام آقای لئون کنیپر موسیقی دان شوروی اشعار می دارد: موضوع در هیأت وزیران مطرح و مقرر گردید که جناب آقای کفیل وزارت فرهنگ موضوع را بررسی نموده و حقوق آقای لئون کنیپر را در بودجه وزارت فرهنگ تأمین نمایند و مراتب را گزارش دهند.
نخست وزیر

[حاشیه پایین، اول:] پرونده مخصوص رسید.

[حاشیه پایین، دوم:] صادر شده است. بایگانی شود.

سند شماره ۶۷/۳

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

تاریخ: ۲۳/۴/۴

شماره: ۱۱۴۵۷

جناب آقای نخست وزیر

در پاسخ نامه شماره ۵۳۳ [مورخ] ۲۳/۳/۲۵ معروض می دارد: وزارت فرهنگ موافق است که آقای لئون کنیپر موسیقی دان شوروی را به عنوان مشاور فنی

هنرستان موسیقی و برای مدت یک سال به طریق روزمزد استخدام نماید. بنابراین خواهشمند است به وزارت امور خارجه دستور فرمایند که موافقت آقای کنیپر را نیز هر چه زودتر جلب نمایند تا درباره شرایط اشتغال ایشان مذاکره لازم به عمل آمده و حقوق نامبرده نیز قبل از انقضای موقع در بودجه سال ۱۳۲۳ تأمین گردد.

کنفیل وزارت فرهنگ

محمد وحید

[امضا]

[حاشیه بالا:] سابقه.

[حاشیه پایین، اول:] با آقای وزیر فرهنگ قبلاً تبادل نظر شود. ۴/۱۰

[حاشیه پایین، دوم:] در هیأت وزیران مطرح، چون با سمتی که جهت آقای کنیپر تقاضا شده موافقت حاصل نگردید مقرر گردید فعلاً بایگانی شود.

[امضا: محمد نخعی] ۲۳/۴/۱۲

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۵۸۰۲

تاریخ: ۱۳۲۳/۴/۵

سند شماره ۶۷/۴

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

تاریخ: ۲۳/۴/۷

شماره: ۱۳۱۳

اداره: محرمانه

محرمانه و فوری است

جناب آقای نخست وزیر

بازگشت به نامه [مورخ] ۲۳/۳/۲۵ شماره ۵۳۳ راجع به استخدام آقای لئون کنیپر

موسیقی دان شوروی به استحضار می‌رساند که از قرار اطلاع حاصله وزارت فرهنگ طبق دستور موضوع استخدام نامبرده را بررسی و نظر خود را به نخست وزیری کتباً گزارش داده است.

مستدعی است مقرر فرمایند از تصمیمی که در خصوص استخدام موسیقی دان مذکور اتخاذ فرموده‌اند وزارت امور خارجه را آگاه نمایند تا مراتب به سفارت کبرای شوروی اعلام گردد.

معاون کل وزارت امور خارجه

محمدعلی همایون‌جاه

[امضا]

[حاشیه پایین:] در هیأت مطرح شود. ۴/۱۰

سند شماره ۶۷/۵

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

اداره: دفتر محرمانه

محرمانه و فوری

تاریخ: ۲۳/۴/۱۹

شماره: ۱۴۵۳

جناب آقای نخست وزیر

در اثر مذاکره روز ۱۴ تیر گزارش به عرض می‌رساند: راجع به لئون کنیپر Leon Knipper موسیقی دان شوروی از طرف وزارت امور خارجه به سفارت کبرای اتحاد جماهیر شوروی در تهران نامه یا یادداشت و یا تذکاریه نوشته نشده است. از

آن طرف به وزارت امور خارجه همین طور مراجعه کتبی به جا نیامده فقط به طوری که در نامه ۱۳۲۳/۳/۳ تحت شماره (۸۱۴) زحمت داده شده آقای راسادین نایب اول سفارت کبری که روز ۱۳۲۳/۳/۲ از این جانب ملاقات نمود شفهاً نسبت به موضوع یعنی استخدام وی برای مدت شش ماه به سمت مستشار در تعلیمات موسیقی اظهاراتی نمود که شرح آن ضمن نامه بالا به استحضار مبارک رسیده است. معاون کل وزارت امور خارجه

محمدعلی همایون‌جاه

[امضا]

[حاشیه پایین، اول:] آقای دکتر نخعی ملاحظه شد. نظر دولت را به وزارت امور خارجه بنویسید. ۴/۲۴

[حاشیه پایین، دوم:] آقای حامدی بفرمایید سابقه را پیوست نمایند. [امضا: محمد نخعی] ۲۲/۵/۱۸

[حاشیه راست:] آقای حامدی نامه [ای] به وزارت فرهنگ نوشته شد که طبق نظر هیأت دولت آقای کنیپیر را برای مدت یک سال به طور روزمزد استخدام نمایند آن نامه کجاست؟ [امضا: محمد نخعی] ۲۴/۶/۲

سند شماره ۶۷/۶

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

شماره: ۱۵۶۱۵/۳۱۲۱۴
ضمیمه: عین طرح تصویب‌نامه

اداره: کارگزینی
تاریخ: ۱۳۲۳/۵/۱۵

هیأت وزیران

به طوری که استحضار دارند نظر به این که اداره کل موسیقی کشور برای تدریس در

هنرستان عالی موسیقی احتیاج بوجود یک نفر استاد موسیقی داشت از این رو آقای لئون کنیپر آهنگ ساز مشهور دولت اتحاد جماهیر شوروی و تبعه آن دولت را در نظر گرفت که با دستمزد ماهی مبلغ ده هزار ریال و ۲۵ روز خدمت در هر ماه از اول شهریور ماه ۱۳۲۳ استخدام نماید. متمنی است با طرح پیشنهاد [ی] ضمیمه که با موافقت وزارت دارایی تهیه شده است استخدام ایشان را به عنوان روز مزد از تاریخ مزبور به سمت استاد هنرستان عالی موسیقی تصویب فرمایند.

کفیل وزارت فرهنگ

[محمد] وحید

[امضا]

[حاشیه پایین:] ابلاغ تصویبنامه برای وزارت دارایی [و] رونوشت برای وزارت فرهنگ فرستاده شود. [امضا: ناخوانا] ۲۳/۶/۲۵

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۱۱۵۶

تاریخ: ۱۳۲۳/۶/۲۹

سند شماره ۶۷/۷

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

تاریخ: ۲۳/۶/۲۹

شماره: ۱۱۱۵۶/۴۳۶

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۲۲ شهریور ۱۳۲۳ به موجب پیشنهاد شماره

۱۵۶۱۵/۳۱۲۱۴ [مورخ] ۱۳۲۳/۵/۱۵ وزارت فرهنگ و موافقت‌نامه شماره
 ۱۳۲۳/۶/۲۰ [مورخ] ۴۱۹۰۷/۱۲۷۱۸/۱۷۲ وزارت دارایی تصویب نمودند
 که آقای لئون کنیپر آهنگ ساز مشهور دولت اتحاد جماهیر شوروی و تبعه آن دولت
 را به سمت استاد موسیقی هنرستان عالی موسیقی در اداره کل موسیقی کشور برای
 مدت یک سال از تاریخ اول شهریور ماه ۱۳۲۳ با دستمزد ماهیانه مبلغ ده هزار ریال
 در مقابل ۲۵ روز کار در هر ماه استخدام شود.

[امضا: علی اصغر زرین کفش]	[امضا: خلیل فهیمی]
[امضا: منوچهر اقبال]	[امضا: باقر کاظمی]
[امضا: یوسف مشار]	[امضا: اللهیار صالح]
[امضا: محمد نخعی]	[امضا: محمد سروری]
	[امضا: محمود نریمان]

سند شماره ۶۸

دستور نخست وزیری به اداره کل شهربانی مبنی بر واگذاری لژهای
 اختصاصی شهربانی در سینماها برای استفاده وزیران و معاونین
 نخست وزیر

[شیر و خورشید]
 نخست وزیر

اداره کل شهربانی
 دستور فرماید لژهایی که در سینماها به شهربانی اختصاص داده شده آزاد نموده و
 به اختیار تماشاچیان بگذارند.

نخست وزیر

[حاشیه پایین]: بایگانی شود.

سند شماره ۶۸/۱

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ ثبت: ۲۳/۴/۲۲

شماره عمومی: ۶۹۹۶

اداره کل شهربانی

مقتضی است به کلیه سینماها دستور فرمایید در آتیه لژ مخصوص شهربانی را در اختیار آقایان وزیران و معاون نخست وزیر و خانواده آنها بگذارند.

نخست وزیر

[امضای پیش نویس: ناخوانا]

سند شماره ۶۸/۲

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره کل شهربانی

شماره: ۱/۴۴۹۶/۵۲۴۴

تاریخ: ۲۳/۵/۵

جناب آقای نخست وزیر

معطوفاً به مرقومه شماره ۶۹۹۶ راجع به اختصاص لژ شهربانی در سینماها برای

آقایان وزرا به عرض می‌رساند: تا قبل از مهرماه ۱۳۲۰ مطابق معمول سایر کشورها شهربانی در سینماها دارای لژ مخصوصی بوده که مأمورین مربوطه از لحاظ بازدید فیلم‌های مربوطه و وضعیت سینما در مواقع لزوم حاضر شده و بعضی مواقع نیز که رئیس شهربانی وقت به سینما می‌رفت لژ مزبور را به ایشان واگذار می‌کردند. چون مدیران سینما از اختصاص یک لژ مجانی به شهربانی باطناً ناراضی بودند، بعد از مهرماه ۱۳۲۰، به طور غیر مستقیم شروع به اقداماتی نموده و از طرف مدیران بعضی از جراید نیز نسبت به این موضوع قلم‌فرسایی شده. با این که نظر مدیران سینما مورد نداشت شهربانی از لژ مخصوص صرف‌نظر نموده فقط دو صندوق جهت مأمورین مربوطه در سینماها واگذار می‌شود تا شب‌هایی که برای بازدید ثانوی فیلم‌هایی که پروانه صادر شده است حاضر و انجام وظیفه نمایند. با این حال هرگاه لژ مخصوصی جهت آقایان وزرا و معاونت نخست وزیری و خانواده آنها در سینماها باید اختصاص داده شود مستدعی است امر و مقرر فرمایید نظر متخذه اعلام گردد.

کفیل شهربانی کل کشور

پاسپار ۱ سیف

[امضا]

[حاشیه بالا]: سابقه.

[حاشیه پایین، اول]: آقای دکتر فاطمی سابقه این کار چیست؟ بفرمایید ضمیمه شود. [امضا: ناخوانا] ۵/۷

[حاشیه پایین، دوم]: با سابقه به عرض می‌رسد. ۵/۱۱

[حاشیه پایین، سوم]: به اطلاع جناب آقای دکتر نخعی برسانید. [امضا: ناخوانا] ۵/۱۱

[حاشیه پایین، چهارم]: آقای رئیس دفتر؛ جواب داده شود این تصمیم در هیأت وزیران گرفته شده و باید به موقع اجرا بگذارند. [امضا: محمد نخعی]
[مهر]: ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۸۰۴۲

تاریخ: ۱۳۲۳/۵/۸

سند شماره ۶۸/۳

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ پاکت‌نویس: ۲۳/۵/۱۹

تاریخ ثبت: ۲۳/۵/۲۴

محرمانه

پاکت‌نویس کننده: محمد هوشیار

شماره خصوصی: ۱۰۲۸

اداره کل شهربانی

عطف به نامه شماره ۱/۴۴۹۶/۵۲۴۴ [مورخ] ۲۳/۵/۵ راجع به اختصاص لژ شهربانی در سینماها برای آقایان وزرا و معاونت نخست وزیری و خانواده آنها اشعار می‌دارد: این تصمیم در هیأت وزیران گرفته شده و باید به موقع اجرا بگذارند. نخست وزیر

[امضای پیش‌نویس: غلامرضا دبیران]

سند شماره ۶۸/۴

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ: ۲۳/۶/۵

شماره: ۱/۵۵۱۲/۶۶۹۶

اداره: اطلاعات

دایره: نمایشات

جناب آقای نخست وزیر

عطف به مرقومه شماره (۱۰۲۸) راجع به اختصاص لژ شهربانی در سینماها برای

آقایان وزرا و معاونت نخست وزیری و خانواده آنها محترماً به عرض می‌رساند: به طوری که ضمن شماره ۴۴۹۶ / ۵۲۴۴ معروض گردیده است از مهر ماه ۱۳۲۰ شهربانی در سینماها دارای لژ اختصاصی نبوده و با این حال به فرموده، به مدیران سینماهای درجه اول دستور داده شد که لژ سابق شهربانی را برای این منظور اختصاص دهند.

رئیس شهربانی کل کشور
سرپاس سیف
[امضا]

[حاشیه پایین: ملاحظه شد. ۶/۱۵]

[حاشیه بالا: بایگانی شود.]

سند شماره ۶۹

گزارش شهربانی کل کشور در خصوص نمایش فیلم زندگانی
بختیاری‌های ساکن ایران از طرف کنسولگری انگلیس در اهواز

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ: ۲۳/۹/۲۱

شماره: ۱/۹۶۱۵/۱۱۷۶۵

اداره: اطلاعات

دایره: محرمانه

محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شهربانی اهواز ساعت ۵:۳۰ عصر روز

۴ ماه جاری از طرف کنسولگری انگلیس در آنجا فیلم (زندگانی بختیاری های ساکن ایران در ۱۵ سال قبل و تخلیه پاریس وسیله میهن پرستان و دو سه پرده فیلم های تبلیغاتی) در داخله شهربانی با حضور کلیه پایوران و کارمندان شهربانی نمایش و در ساعت ۷ خاتمه یافته است.

رونوشت گزارش بالا برای استحضار جناب آقای نخست وزیر تقدیم می گردد.

رئیس شهربانی کل کشور

سرپاس سیف

[امضا]

[حاشیه بالا:] در پرونده مربوطه بایگانی شود.

سند شماره ۷۰

درخواست های بعضی از مدیران سینماهای تهران مبنی بر کاهش عوارض بلیت سینماها توسط شهرداری

[تاریخ:] ۲۳/۹/۲۲

شماره: ۳۹۸۷

جناب آقای نخست وزیر

مدیران سینماهای تهران شرحی به پیشگاه مبارک ملوکانه معروض داشته اند که انجمن شهر بنا به پیشنهاد شهرداری تهران عوارض زیادی بر بلیت سینماها تحمیل نموده و این امر باعث تعطیل سینماها و نکث درآمد شهرداری گردیده است. تقاضا دارند تحت نظر کمیسیون به وضعیت رسیدگی و ترتیبی داده شود که وقفه ای در

کار آنجا حاصل نگردد. عین عریضه و اعلامیه مدیران نامبرده برحسب فرمان مطاع مبارک ملوکانه به پیوست ارسال و ابلاغ می‌گردد که قدغن فرمایید به اظهارات آنها دقیقاً رسیدگی و تصمیمی که مقتضی باشد اتخاذ نمایند. نتیجه را هم به دفتر اعلام دارند که به عرض پیشگاه مبارک برسد.

رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی

[امضا: حسین شکوه]

[حاشیه بالا، اول:] آقای کرمی، سابقه، حضوراً مذاکره شود. ۲۳/۱۰/۳
[حاشیه بالا، دوم:] آقای دکتر فاطمی گویا در این باب اقدامی هم شده است بنده را
مسبوق فرمایید... [امضا: ناخوانا] ۹/۳۰

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۶۶۴۰

تاریخ: ۱۳۲۳/۹/۲۵

سند شماره ۷۰/۱

تهران، به تاریخ: ۱۸ آذرماه ۱۳۲۳

به شرف عرض خاکپای مبارک

اعلی حضرت همایون شاهنشاهی خلدالله ملکه و سلطانه

از آنجایی که متجاوز از دو ماه است فدویان مدیران سینماهای پایتخت که سال‌های متمادی در ظل توجهات آن شاهنشاه محبوب جوان‌بخت به خدمات فرهنگی و پرورش افکار عمومی ادامه داده‌ایم به هرکجا مراجعه و به هر مقام صلاحیت‌داری متشبث می‌شویم نه کسی به عرایض حقه و قانونی ما وقعی می‌نهد و نه راه حلی

جهت اختلاف و مشکلاتی که در راه پیشرفت این فن شریف ایجاد شده است پیدا می‌شود. لذا بدین وسیله اعلامیه [ای] را که فدویان من باب تشریح مشکلات خود تدوین نموده‌ایم به عرض خاکپای مبارک آن اعلیٰ حضرت همایون شاهنشاهی ارواحنافداه رسانیده تمنای عاجزانه داریم با عطف توجه شاهانه در صورت مقتضی امریه صادر فرمایند که به عرایض حقّه این جان نثاران رسیدگی و فدویان را امیدوار نموده از ادامه این خدمت فرهنگی باز ندارند.

مدیران سینماهای پایتخت

مدیر سینما ایران	مدیر سینما هما	مدیر سینما دیدبان (مایاک)
[امضا: دنیا یعقوب زاده]	[امضا: سرخوگی]	[امضا: ساکارلی]

مدیر سینما بهمین	مدیر سینما تهران	مدیر سینما جهان
[امضا: زنجانی معتضدی]	[امضا: محمد صبری]	[امضا: سرخوگی]

مدیر سینما تمدن	مدیر سینما نو	مدیر سینما ملی
[امضا: معتضدی]	[امضا: محمد صبری]	[امضا: میزانی]

مدیر سینما البرز	مدیر سینما پارس	مدیر سینما ری
[امضا: جعفر کیانی]	[امضا: زنجانی]	[امضا: رضایی کیانی]

[حاشیه پایین:] مضمون شرح ضمیمه که از طرف مدیران سینماها عرض شده این است که انجمن شهر بنا به پیشنهاد شهرداری تهران عوارض سنگین و غیر قابل تحملی که در هیچ یک از کشورهای دنیا سابقه ندارد بر بلیت سینماها تحمیل نموده و وسیله اختلال کار و عدم مراجعه تماشاچیان و نکث درآمد شهرداری گردیده است. استدعا دارند از طرف دولت تحت نظر کمیسیونی به وضعیت آنها با مشکلات کنونی جنگ دقیقاً رسیدگی و ترتیبی مقرر دارند که از عهده انجام آن برآیند و از تعطیل سینماها که یگانه وسیله پرورش افکار عامه است جلوگیری شود.

سند شماره ۲/۷۰

سینماها دوباره مجبور به تعطیل شدند

متجاوز از دو ماه است که موضوع نرخ بلیت و عوارض و انتظامات سینما به بلای اختلاف دچار گذشته و با وجود این که مدیران سینما در عرض این دو ماه از مسیر قانونی و اداری به متصدیان امر مراجعه نموده و به هریک از مقامات صلاحیت دار رجوع کرده اند هنوز راه حلی برای این موضوع بسیار ساده که اگر فقط نیم ساعت با تدقیق و تأمل کامل رسیدگی شود بدون تردید حل و تصفیه خواهد شد پیدا نشده. انجمن محترم شهر تهران بنا به پیشنهاد شهرداری عوارضی که در هیچ یک از کشورهای جهان سابقه ندارد به نرخ بلیت‌های سینما بسته و برای اجرا به مدیران سینماها ابلاغ فرمودند. مدیران سینما [ها] با اشعار اعتراض قانونی خود و گلّه‌مندی از نمایندگان محترم انجمن که بدون مراعات سابقه که هر وقت عوارضی به یکی از اصناف بسته می‌شد نمایندگان آن صنف را نیز دعوت و از نقطه نظر فنی و پیشه آنها را در اظهار عقیده خود آزاد می‌گذارند غیر عملی بودن این تصمیم را به وسیله تعطیل چند روزه اظهار نمودند. ولی چنانچه در اعلامیه بعدی خود اشعار داشتند چون مایل نبودند هیچ‌گونه شایعه و شائبه‌ای [به این تعطیل آنان که فقط و فقط از نقطه نظر حفظ مصالح معنوی این وسیله پرورش همگانی بود بسته شود دوباره تصمیم به گشایش سینماهای خود گرفته امیدوار بودند با وعدهایی که از طرف جمعی از نمایندگان انجمن شهر داده شده به زودی تجدید نظری در این تصمیم به عمل خواهد آمد و راه حل مناسبی پیدا خواهد شد.

ضمناً اداره محترم نمایشات وزارت کشور نیز که از بدو تولید این اختلاف سعی بود راه حلی پیدا شود و در اساس انتظامات سینماها تجدید نظری به عمل آید آیین‌نامه جدیدی تدوین و سینماها را به چهار درجه تقسیم نموده نرخ‌های مخصوصی برای هر درجه معین و چنانچه در جراید نیز اعلان شد برای تعیین

عوارض، پیشنهاد خود را به انجمن محترم شهر احاله داد.

مدت سه هفته تمام مدیران سینما [ها] با ادامه نمایشات خود در انتظار نتیجه مذاکرات نمایندگان محترم انجمن شهر تهران و تصمیم آنان بود و پس از آن که بالاخره لایحه [ای] از طرف شهرداری تهران براساس نرخ‌های جدید تهیه و برای تصویب به انجمن پیشنهاد شد در شب ۱۳/۹/۱۳۲۳ که قرار بود لایحه نامبرده مورد بحث و تصویب قرار گیرد به نمایندگان مدیران سینماها اظهار گردید که وزارت کشور از تصمیمی که قبلاً اتخاذ نموده و نرخ‌هایی برای سینماها معین کرده منصرف و درخواست استرداد پیشنهاد خود را نموده است. بدین طریق دوباره موضوع نرخ و عوارض سینماها لاینحل و به چاه ویل افتاد.

با وجود این که در عرض این مدت مدیران سینما [ها] با حسن نیت کامل اطاعت خود را از تصویب‌نامه و تصمیمات انجمن محترم شهر و دوایر مربوطه عملاً به ثبوت رسانیده و نمایشات خود را ادامه داده‌اند برخی از کسانی که از مشکلات عدیده که امروز در راه پیشرفت این فن موجود است اطلاع ندارند در برخی از جراید یا نوشتجات و نامه‌های خصوصی مدعی می‌باشند که سینماها مخصوصاً برای اثبات ادعای خود از نمایش فیلم‌های عالی و جدید خودداری دارند. در صورتی که وقتی تصویب‌نامه انجمن محترم شهر ابلاغ گشت در کلیه سینماهای مرکز و محلی شهر فیلم‌های بسیار مهمی (به مناسبت فصل) در حال نمایش بود و در عرض همان دو سه شب اول، نکث درآمد به حدی بود که بر هر فردی حقانیت مدیران سینما [ها] واضح و مبرهن گشت و این موضوع که مدیران سینما [ها] مخصوصاً از نمایش فیلم‌های مهم خودداری دارند صرفاً روی اغراض شخصی و یا سوءنیت گویندگان آن است و بس.

در عرض این مدت بارها اظهار شده است که مثلاً فلان سینما اگر راست می‌گوید چرا من باب مثل فیلم «دزد بغداد» را نمایش نمی‌دهد؟ اینک من باب جواب عرض می‌شود که اولاً مانند فیلم «دزد بغداد» فیلمی در دنیا در عرض چند

سال یک مرتبه تهیه می شود و اگر واقعاً هر سینمایی یک چنین فیلمی را به معرض نمایش بگذارد و جمعیت فراوانی هم هجوم آور شوند دلیل نمی شود که سایر فیلم های متوسط و کوچک که همراه یک چنین فیلمی خریداری شده به همان نسبت خوب کار خواهد کرد و مدیران سینما [ها] به خوبی آگاهند اگر مایل باشند حتی می توانند از مشتریان متمکن خود نه فقط سی الی چهل ریال بلکه برای دیدن چنین فیلم ها [بی] هزاران ریال نیز گرفته و با نصب دستگاه در خانه ها آن را به طور خصوصی نمایش دهند. ولی آیا سایر فیلم ها را هم همین اشخاص متمکن حاضر خواهند شد به همان ترتیب و به همان بها ملاحظه کنند؟

مدیران سینماها چنانچه بارها متذکر شده اند پیشرفت و ترقی این فن را در این می دانند که با حفظ نرخ های متناسبی به تعداد مشتریان و مراجعین خود بیفزایند و همواره حاضرند با نرخ های سابق و عوارض عادلانه به خدمات فرهنگی خود ادامه دهند. لایحه جدیدی هم که از طرف وزارت کشور تدوین شده بود اولاً به منظور آن بوده است که انجام مقررات جدیدی را از مدیران سینما [ها] خواستار شوند و ثانیاً محض تأمین درآمد شهرداری و هم چنین جبران زیانی که در نتیجه افزایش نرخ و کسر مراجعین به سینماها وارد می شد بوده.

مدیران سینما [ها] فقط تقاضا دارند که به عرایض حقّه آنان رسیدگی شود و اگر واقعاً متصدیان امر و یا شهرداری تهران مدعی است که چون عوارض از مراجعین و مشتریان سینما گرفته می شود ربطی به مدیران سینما [ها] نداشته و نکثی بر درآمد آنان حاصل نخواهد شد مدیران سینما [ها] به وسیله این اعلامیه حاضرند فیلم های موجوده خود را در اختیار شهرداری و یا نماینده [ای] که از طرف مقامات مربوطه تعیین شود بگذارند تا در سینماها به طور معمول و مرسوم تمام کشورهای جهان برنامه بندی نموده نمایش دهند به شرط آن که از طرف آن نماینده و یا ادارات مربوطه درآمد کلیه سینماها مانند گذشته تضمین و تأمین شود.

در پایان از آنجایی که ادامه نمایشات بیش از این برای این جانان غیر مقدور و

تحمل زیان و خسارت با وضع فعلی طاقت فرسا است در صورت عدم توجه عاجل، مدیران سینماها خود را محق می‌دانند از این که تصورکنند متصدیان امر واقعی به این یگانه وسیله پرورش روح و توسعه فرهنگ در ایران ننهادند و وجود و عدمش را یکسان می‌دانند و لذا از ادامه نمایشات زیان آور دست برداشته مؤسسات خود را تعطیل نمودند.

مدیران سینماهای پایتخت

سند شماره ۷۰/۳

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ نوشتن: ۲۳/۱۰/۶

تاریخ پاکت‌نویس: ۱۰/۷

شماره عمومی: ۱۶۶۴۰

تاریخ ثبت: ۲۳/۱۰/۱۰

پاکت‌نویس کننده: محمد هوشیار

وزارت کشور

پیرو نامه شماره ۱۵۹۲۷ [مورخ] ۲۳/۶/۳۰ اشعار می‌دارد: مدیران سینماهای تهران مجدداً شکایات خود را به پیشگاه مبارک ملوکانه معروض و تقاضا نمودند تحت نظر کمیسیونی به وضعیت رسیدگی و ترتیبی برای رفع اشکال و پیشرفت کار سینماها داده شود واز دفتر مخصوص شاهنشاهی هم تأکید شده است زودتر به اظهارات آنها رسیدگی [و] اقدام مقتضی به عمل آید. اینک خواهشمند است دستور فرمایید تصمیم متخذه را اطلاع دهند.

نخست وزیر

[امضای پیش نویس: ناخوانا] ۲۳/۱۰/۶

سند شماره ۷۰/ع

تهران به تاریخ: ششم دی ماه ۱۳۲۳

حضرت اشرف آقای نخست وزیر

متجاوز از سه ماه است که در نتیجه عوارض هنگفتی که از طرف شهرداری تهران به سینماها بسته شده و مشکلاتی که در راه توسعه و پیشرفت این فن شریف ایجاد گشته مدیران سینما[ها] مجبور به تعطیل بنگاه‌های خود گشته‌اند.

با وجود این که یک چنین عوارض هنگفتی در هیچ یک از کشورهای جهان سابقه ندارد و با وجود این که مدیران پایتخت غیر موجه و [غیر]منطقی بودن این تصمیم را به عرض متصدیان امر و مقامات صلاحیت‌دار رسانیده‌اند تاکنون راه حلی برای رفع این مشکل پیدا نگشته.

اینک از آن مقام محترم تمنا می‌شود دستور فرمایند جناب آقای وزیر کشور کمیسیونی برای رسیدگی به عرایض حقه و قانونی این‌جانبان تشکیل داده با رفع مشکلاتی که در راه این صنعت ایجاد گشته است این‌جانبان را به ادامه خدمات فرهنگی خود امیدوار فرمایند.

اساساً در هیچ یک از کشورهای جهان نرخ بلیت سینماها محدود نبوده و این امر که کاملاً جنبه تجارتي و فنی دارد به رقابت متصدیان سینما واگذار شده است. چون بدیهی است هر بنگاه و یا سینمایی بتواند آن طوری که شایسته است رضایت مشتریان و مراجعین خود را فراهم آورد می‌تواند نرخ متناسبی هم برای بلیت‌های ورودی به بنگاه خود را تعیین کند.

مدیران سینماهای تهران بیش از هر کس معتقد به پیشرفت امور شهر بوده و به خوبی می‌دانند هر قدر بر زیبایی و آبرومندی شهر افزوده شود همان قدر هم به توسعه مؤسسات آنها و پیشرفت کسب و تجارتشان خواهد افزود و لذا با کمال میل و رغبت حاضرند در حدود متعارف و متناسبی مانند سایر کشورهای جهان به هزینه امور شهر خود کمک و مساعدت کنند.

با عطف به عرایض فوق مدیران سینما[ها] دو پیشنهاد زیر را تقدیم داشته
تمنای عطف توجه و تصویب دارند:

اولاً - چنانچه فوقاً نیز به عرض رسید نرخ بلیت‌های سینما مانند سایر
کشورهای جهان آزاد گذارده شود و به رقابت متصدیان واگذار گردد (مانند تئاتر و
سایر نمایشات) و عوارض معتدلی نیز مثل آنچه که در سایر ممالک متداول است
گرفته شود و محض استحضار خاطر مبارک معروض می‌شود که در هیچ یک از
کشورهای جهان عوارض بیش از صدی پانزده از بهای بلیت‌های ورودی نیست.
ثانیاً - اگر واقعاً متصدیان امور مایلند در نرخ بلیت‌ها نظر داشته باشند چنانچه
مدیران سینما[ها] بارها نیز تقاضا نموده [و] متذکر گشته‌اند طوری ترتیب داده شود
که هم منافع مشتریان و هم شهر و هم در نتیجه متصدیان سینماها به طور عادلانه
تأمین شود.

بدیهی است در این صورت هیچ‌گونه اختلافی پیش آمد نخواهد نمود و مدیران
سینما[ها] نیز به توجهات دولت علیه امیدوار و به خدمات خویش ادامه خواهند
داد.

با تقدیم احترامات فائقه

مدیر سینما ایران	مدیر سینما تهران	مدیر سینما دیدبان (مایاک)
[امضا: ناخوانا]	[امضا: محمد صبری]	[امضا: رضایی کیائی]

مدیر سینما پارس	مدیر سینما جهان	مدیر سینما میهن
[امضا: ناخوانا]	[امضا: سرخوگی]	[امضا: ناخوانا]

مدیر سینما ری	مدیر سینما پارک	مدیر سینما اطلس
[امضا: رضایی کیائی]	[امضا: ابوالحسن میزانی]	[امضا: ناخوانا]

مدیر سینما آپولن [امضا: ناخوانا]	مدیر سینما تمدن [امضا: خان بابا معتضدی]	مدیر سینما ملی [امضا: ابوالحسن میزانی]
مدیر سینما هما [امضا: سرخوگی]	مدیر سینما نوین [امضا: ناخوانا]	مدیر سینما فردوسی [امضا: ناخوانا]
مدیر سینما نو [امضا: ناخوانا]	مدیر سینما نور [امضا: محمد صبری]	مدیر سینما البرز [امضا: ناخوانا]
		مدیر سینما روشن [امضا: سرخوگی]

[حاشیه بالا، اول]: آقای دکتر فاطمی به نظر جناب آقای فهیمی برسانید.
 [حاشیه بالا، دوم]: این عریضه را بیش از یک ماه است نوشته‌اند. در انجمن شهر و
 شهرداری ترتیب لازم داده‌اند و فردا امید است در جلسه هیأت وزیران مطرح و
 تصویب شود. [امضا: خلیل فهیمی] ۲۳/۱۱/۹
 [حاشیه بالا، سوم]: بایگانی.

سند شماره ۷۰/۵

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ نوشتن: ۲۳/۱۰/۶

شماره عمومی: ۱۶۶۴۰

تاریخ پاکنویس: ۱۰/۷

تاریخ ثبت: ۲۳/۱۰/۱۰

پاکنویس کننده: محمد هوشیار

آقایان مدیران سینماهای تهران

در پاسخ عریضه تقدیمی به پیشگاه مبارک ملوکانه اشعار می دارد که به وزارت کشور نوشته شده بود مجدداً هم تأکید شده به اظهارات شما رسیدگی و نسبت به تعدیل میزان عوارض شهرداری که مقرر گردیده از بلیت سینماها دریافت شود اقدام مقتضی به عمل آورند. بنابراین آقایان مدیران می توانند مستقیماً به وزارت کشور مراجعه نمایند.

رئیس دفتر نخست وزیر

[امضای پیش نویس: ناخوانا] ۲۳/۱۰/۶

[حاشیه راست:] به وسیله آقای مدیر سینما مایاک ارسال شد. [امضا: ناخوانا]

۲۳/۱۰/۱۰

سند شماره ۷۰/۶

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

ادارهٔ نمایش

تاریخ: ۲۳/۱۱/۱

شماره: ۷۰۶۲۷

ریاست دفتر مخصوص شاهنشاهی

عطف به نامه شماره ۴۵۰۵ [مورخ] ۲۳/۱۰/۱۷ متضمن تلگرافی که خان بابا معترضی و عده [ای] دیگر از مدیران سینماهای تهران به پیشگاه مبارک ملوکانه مخابره نموده‌اند معروض می‌دارد شکایت مدیران مزبور از دو جهت است:

(۱) صاحبان سینماها کراراً قبل از افزایش عوارض تقاضای بالابردن نرخ بلیت سینماها را داشته و مصراً تصویب آن را درخواست می‌نمودند ولی چون این تقاضا با مقتضیات حاضر و مصالح عمومی تطبیق نمی‌نمود مورد موافقت واقع نگردید.

(۲) مدیران سینماها به افزایش عوارض از طرف انجمن شهر تهران به نفع مؤسسات خیریه معترض بوده و همواره تقاضای تعدیل آن را داشتند و چون از اقدامات خود نتیجه نگرفتند برای پیشرفت و انجام مقصود خود مبادرت به تعطیل سینماها نموده‌اند و وزارت کشور در بسته شدن مؤسسات آنها هیچ‌گونه دخالتی نداشته بلکه در هر مورد که آنها مراجعه کرده‌اند تأکید شده است که از تعطیل سینماها منصرف شده و بکار خود ادامه دهند و برای تعدیل عوارض به انجمن شهر مراجعه نمایند. ولی آنها تاکنون تسلیم نشده‌اند.

وزیر کشور

رونوشت در پاسخ مرقومه شماره ۱۶۶۴۰ [مورخ] ۲۳/۱۰/۱۰ و شماره ۱۷۶۳۸ [مورخ] ۲۳/۱۰/۱۶ نخست وزیری ایفاد می شود.

وزیر کشور

[امضا: محمد سروری]

[حاشیه بالا]: آقای دکتر فاطمی به استحضار جناب آقای فهیمی برسانید.
[امضا: ناخوانا]

[حاشیه راست]: اقدام و انجام شد. بایگانی شود. [امضا: خلیل فهیمی] ۲۳/۱۱/۱۷
[مهر]: ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۸۸۷۸

تاریخ: ۲۳/۱۱/۱

سند شماره ۷۱

گزارش وزارت جنگ در خصوص نمایش فیلم توسط معاون کنسول
انگلیس در تبریز و مهاباد

[شیر و خورشید]

وزارت جنگ

ستاد ارتش

شماره: ۱۴۱۶۹/۲۸۷۶۳ د

تاریخ: ۲۴/۴/۲۰

محرمانه - مستقیم

جناب آقای نخست وزیر

محترماً معروض می دارد: گزارش لشکر ۳ آذربایجان حاکی است مستر لانک معاون

کنسول انگلیس در تبریز روز ۳۱ خرداد ماه سال جاری با یک دستگاه کامیون سینما به رضائیه رفته، پس از ملاقات با فرمانده تیپ و رئیس شهربانی در میدان جلو ستاد تیپ سینما داده. روز یکشنبه سوم تیرماه به مهاباد عزیمت، ابتدا در منزل بانو متدل آمریکایی مستخدمه شیر و خورشید وارد سپس برای کسب اجازه با قاضی محمد ملاقات، شروع به دادن سینما می نماید. ابتدا عکس مستر چرچیل نشان داده می شود که مواجه^۱ با فحاشی تماشاکنندگان می گردد. قاضی محمد ده دقیقه حضور داشته پس از رفتن او اهالی شروع به سنگ انداختن و پاره نمودن سیم ها نموده که دوربین سینما هم در اثر اصابت سنگ خورد می شود. معاون قنصل از این وضعیت عصبانی شده اهالی را مخاطب قرار داده می گوید من مأموریت دیگری داشتم که حالا وضعیت را به چشم دیدم و اگر منظور شما کشتن ما است ما حاضریم. فردای آن روز از مهاباد به تبریز حرکت می کند و شاید برای این قضیه به [پیش] مقامات مربوطه می رود و شکایت نموده. یک روز پس از آمدن نامبرده، مأمورین شوروی با دو کامیون از طریق میاندوآب به مهاباد رفته ۱۲ نفر از اهالی مهاباد را که از اشرار می باشند به اسامی زیر دستبند زده از طریق میاندوآب می برند:

- ۱- حسین فروهر که در قضیه پخش قماش و غارت شهربانی و قتل قاضی زاده رئیس آمار مهاباد شرکت داشته.
- ۲- سید محمد نام که در قضیه شهربانی و قتل رئیس آمار دست داشته.
- ۳- محمد مولود چرخ که در قضیه معروضه شرکت داشته.
- ۴- محمد یوسف کومکی که در قضایای فوق شرکت داشته.
- ۵- عبدالساج بلاغچی.
- ۶- رحمان کیانی.
- ۷- سید دگزه.
- ۸- حبیب زرد.
- ۹- عبدالله شمزین.
- ۱۰- کریمی آهو و دو نفر دیگر که شناخته نشده اند. ضمناً دستگیری و توقیف نامبردگان و حشت زیادی بین اشرار مهابادی ایجاد نموده و آنها یا از مهاباد متواری و یا در مهاباد پنهان شده اند و برابر اطلاع رسیده شوروی ها قاضی محمد را فوق العاده دشنام و سرزنش کرده اند. اینک مراتب جهت استحضار خاطر عالی از اوضاع مهاباد گزارشاً معروض، متمنی است مقرر فرمایند نسبت به بهبودی وضعیت آنجا نتیجه

تعلیمات صادره و تصمیمات متخذه را امر به اعلام فرمایند.

وزیر جنگ

[امضا: ابراهیم زند]

[حاشیه بالا، اول:] به عرض برسد.

[حاشیه بالا، دوم:] ملاحظه فرمودند. بایگانی شود.

سند شماره ۷۲

انتقاد وزارت فرهنگ از عملکرد اداره کل موسیقی کشور

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

اداره: موسیقی کشور

جناب اشرف آقای نخست وزیر

از آنجایی که امروز در عالم، هنر و موسیقی ارزش و اهمیت فوق العاده دارد و با این که کشور ما از حیث زبان و ادبیات و صنایع ظریفه زبانزد سایر اقوام است از لحاظ موسیقی حتی از همسایگان ترک و تاجیک و عرب خود عقب مانده و حال آن که روزی موسیقی از ایران به این کشورها نقل و سپس در ممالک اروپا اشاعه یافت. تأثیر موسیقی در روحیه افراد اقوام و ملل نه فقط منحصر به داستان فارابی و رودکی است بلکه باید گفت انقلاب کبیر فرانسه را سرود مارسیز دامن زد و در میان آتش جنگ جهانگیر اخیر اثر آهنگ‌های مهیج موسیقی بود که روحیه ملت‌ها را در

زیر باران بمب و گلوله محفوظ داشت. پس موسیقی تنها ساز نواختن نیست بلکه وسیله‌ای برای برانگیختن و تجسم دادن احساسات بشر است که گفته‌اند: آنجا که سخن باز می‌ماند موسیقی آغاز می‌شود. بنابراین چون امروز کشور ایران از لحاظ موسیقی عقب‌تر از همسایگان خود که نمی‌توانند ادعا کنند ادبیاتی مانند ما دارند می‌باشد لازم است برای رفع این نقیصه بزرگ که باعث سرشکستگی ایران و ایرانی در دنیای هنر امروزی است کوشش کرد.

دستگاه عریض و طویل اداره موسیقی کشور تا به حال کوچک‌ترین خدمتی در راه پیشرفت موسیقی انجام نداده. از طرفی رادیوی تهران که معرف موسیقی ایران می‌باشد همواره آهنگ‌های مبتذل را به گوش شنوندگان جهانی می‌رساند که مایه آبروریزی و سرافکندگی ایران است.

مدرسه موسیقی که از زمان مرحوم ناصرالدین شاه تاکنون وجود دارد با کمال تأسف باید اذعان کرد جز تحمیل مبالغی به بودجه دولت تا به حال نتیجه مثبتی از آن عاید نشده و نه فقط نتوانسته است شاگرد موسیقی تربیت کند بلکه حتی آهنگ‌های محلی و بومی ایران را که تنها ذخیره هنری این سرزمین است به طور دقیق جمع‌آوری نکرده و از این رو بیم از بین رفتن آنها می‌رود.

امروز اذهان ملت ایران متوجه موسیقی‌های بیگانه و رادیوهای کشورهای خارجی می‌باشد به این دلیل که احساس کرده باید تا اندازه‌ای از حالت رکود خارج شده در دنیای امروز عرض اندام نماید و بالطبع حس می‌کند که موسیقی فعلی برای او کافی نیست و چنانچه کشور ایران نتواند برای ملت خود موسیقی مطابق اصول امروز دنیای متمدن فراهم سازد شکی نخواهد بود که در آتیه نزدیکی سیل عظیم موسیقی بیگانه که بر پایه محکم علمی استوار است موسیقی ما را فرا گرفته و آنچه در کوه‌ها و دشت‌های وسیع ایران از موسیقی بومی و اصیل ایرانی وجود دارد به تدریج از بین خواهد برد. چنانچه امروز اساتید موسیقی ایرانی که از موسیقی جز تظاهر به استادی هنر دیگری ندارند عملاً از آهنگ‌های هندی، عربی و ترکی تقلید می‌کنند و با این رویه همین آهنگ‌های بیگانه را جانشین موسیقی ایرانی قرار می‌دهند.

از طرف دیگر اجرای برنامه سرود و موسیقی مدارس به دست عده [ای] معلم که اغلب نه ذوق دارند و نه سواد، سپرده شده. این معلمین ذوق و استعداد طبیعی اطفال ایرانی را کشته و به تدریج معدوم می‌سازند.

چنانچه وزارت فرهنگ بخواهد برای رفع این نقیصه بزرگ اقدام مقتضی به عمل آورد ناچار است معلم داشته باشد و چون معلم در ایران وجود خارجی ندارد باید از خارجه استخدام کند تا بتوان قبل از هر چیز شاگرد تربیت کرد.

لذا وزارت فرهنگ بنا به پیشنهاد آقای پرویز محمود رئیس اداره موسیقی کشور که تنها فرد ایرانی است که در عالم موسیقی شهرت جهانی حاصل کرده و در مجمع بین‌المللی کمپوزیتورها به رسمیت شناخته شده تقاضا دارد با تصویب و دستور پرداخت هزینه کافی برای تهیه وسایل لازم و استخدام چند تن معلم متخصص موسیقی موافقت فرماید. آقای پرویز محمود معتقدند که با اجرای دو برنامه پنج ساله ممکن است مکتبی در ایران ایجاد نمود که با حفظ خصایص موسیقی ملی ارزش هنری بین‌المللی داشته باشند.

امروز در دانشگاه‌های ایران علوم شیمی و فیزیک و طب و غیره مطابق روش علمی بین‌المللی تدریس می‌شود و حال آن‌که موسیقی هنوز در حالت بدوی خود باقی و دستخوش هوی و هوس عده [ای] گردیده. در خاتمه آقای پرویز محمود متذکر می‌شوند که چنانچه ترتیب صحیحی برای تدریس این فن به نحو مذکور داده نشود دستگاه عریض و طویل اداره کل موسیقی کشور زاید بوده و بهتر است بودجه آن صرف کار مفیدتری گردد و به این ترتیب عده [ای] که به اشتباه خود را موسیقی دان قلمداد کرده‌اند به مشاغل دیگر گماشته شده و از همه مهمتر وقت و عمر یک عده جوانان ایرانی بیهوده تلف نگردد.

وزیر فرهنگ

سند شماره ۷۳

طرح تصویبنامه مربوط به تئاترها، سینماها، سالن‌های سخنرانی و
موسیقی و استودیوهای رقص

[شیر و خورشید]
وزارت کار و تبلیغات

شماره: ۱۵۶۲۱

تاریخ: ۱۳۲۵/۱۱/۲۱

جناب اشرف آقای نخست وزیر

بدین وسیله طرح تصویبنامه مربوط به تئاترها، سینماها، سالن‌های سخنرانی و
موسیقی، فیزیوتراپی‌ها، استودیوهای رقص، کاباره‌ها، خرابات‌ها، و دانسینگ‌ها را
که در شورای عالی تبلیغات مورد بررسی و قبول واقع شده است به پیوست تقدیم
داشته تقاضای تصویب آن را دارد.

وزیر کار و تبلیغات

[امضا: احمد آرامش]

[حاشیه پایین:] در جلسه ۴ خرداد ۱۳۲۶ مطرح و قرار شد در کمیسیونی با وزارت

کشور مجدداً مطرح شود. [امضا: عبدالحسین هژیر]

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۵۴۷۲

تاریخ: ۱۳۲۶/۳/۱۶

سند شماره ۷۳/۱

[شیر و خورشید]
وزارت کار و تبلیغات

تصویرنامه

تئاترها، سینماها، سالن‌های سخنرانی و موسیقی، فیزیوتراپی‌ها، استودیوهای رقص، کاباره‌ها (خراباتها)، دانسینگ‌ها و اسکیتینگ‌ها

قسمت اول - کلیات

۱ - هر ساختمانی که از تاریخ تصویب این تصویرنامه برای تئاتر، سینما، سخنرانی، فیزیوتراپی، سالن موسیقی، کاباره (خرابات)، دانسینگ، استودیو برای رقص، اسکیتینگ و امثال آنها می‌شود باید نقشه ساختمان آن به تصدیق شهرداری رسیده باشد.

تبصره - هرگاه معلوم شود ساختمانی بدون تصدیق شهرداری شروع گشته از ساختمان جلوگیری خواهد شد.

۲ - در شهرستان‌هایی که شهرداری‌ها فاقد مهندسین مطلع برای این قبیل اماکن هستند صاحبان ساختمان مکلفند با اطلاع شهرداری محل به شهرداری تهران مراجعه نمایند.

۳ - شهرداری‌ها مکلفند در این قبیل ساختمان‌ها وسایل تهویه و بهداشت و انعکاس صوت و استحکام و مقاومت^۱ طبقات و همچنین تعداد درهای خروج برای مواقع آتش سوزی و خطرات ممکنه دیگر را در نظر گرفته ضمناً مراقبت نمایند که این ساختمان‌ها در نقاطی از شهر واقع شوند که به محل توقف وسایط حمل و نقل نزدیک باشند.

۴ - ساختمان‌های موجود فعلی باید دارای وسایل آتش نشانی به قدر کافی بوده و مدیران مسئول آنها مکلفند هفته‌ای [یک مرتبه] اقلأً نقاطی را که جمعیت در آنها آمد و شد می‌کنند مانند آمفی تئاتر و دالان‌ها و اتاق‌ها با وسایل مخصوص دواپاشی^۱ نمایند تا از امراض عفونی و ساریه جلوگیری گردد.

۵ - روشویی‌ها و مستراح‌ها هر روز باید با وسایل لازم شستشو شود تا بوی عفنی در محوطه استشمام نگردد.

تبصره - برای اجرای مواد ۴ و ۵ مأمورین شهرداری‌ها دایماً مراقبت خواهند داشت.

۶ - در تئاترها و سینماها و استودیوهای رقص و نقاطی که برای فیزیوتراپی و ماساژ می‌باشد فروش مشروبات الکلی ممنوع است.

۷ - مدیران مسئول نقاط مندرج در ماده اول مکلفند معرفی نامه خود را به وزارت کار، اداره کل تبلیغات با یک قطعه عکس با قید نشانی به محل ارسال دارند.

۸ - در آمفی تئاترها استعمال دخانیات ممنوع و آگهی‌هایی در این باب باید به دیوارها الصاق گردد. فروش هر نوع خوراکی و مشروبات در تالار سینما و تئاتر به کلی ممنوع است.

۹ - کلیه مستخدمین بنگاه‌های مندرج در ماده ۱ باید لباس مخصوصی داشته و نام بنگاه روی لباس یا کلاه آنها دوخته شود.

۱۰ - مدیران مسئول مکلفند دستورات لازمه برای رعایت ادب و نزاکت نسبت به مردم، به مستخدمین خود بدهند.

۱۱ - به نمایشنامه‌ها و پیش پرده‌ها و فیلم‌هایی که مخالف با سیاست دولت و مذهب و اخلاق باشد پروانه داده نخواهد شد.

تبصره - قسمت فیزیوتراپی مربوط به وزارت بهداشت خواهد بود.

۱۲ - مدیران مسئول تئاتر و سینما مکلفند اطلاعات زیر را به وزارت کار، اداره کل تبلیغات بدهند:

الف - ساعات برنامه و مدت آن.

ب - تعداد صندلی و تعداد لژ.

ج - درجه بندی.

د - بها.

۱۳- مدیران مسئول تئاتر و سینما نمی‌توانند بدون اجازه اداره کل تبلیغات تغییری در ماده ۱۲ بدهند.

تبصره ۱ - تغییر در مندرجات ماده ۱۲ با کمیسیون مرکب از یک کارمند عالی رتبه وزارت کشور و رئیس کل تبلیغات و شهردار تهران خواهد بود.

تبصره ۲ - در شهرستان‌ها کمیسیون از فرماندار و نماینده وزارت کار و تبلیغات و رئیس شهربانی و شهردار تشکیل خواهد شد.

۱۴ - مدیران مسئول تئاتر و سینما در صورتی که بخواهند به سود مؤسسات خیریه بهای صندلی‌ها را بالا ببرد باید اداره کل تبلیغات را مستحضر داشته و بلیت‌ها را قبل از فروش به مهر مؤسسه خیریه مربوط مهور نمایند.

۱۵ - اشخاصی که دارای استودیو رقص می‌باشند باید کتباً معلمین خود را به اداره کل تبلیغات معرفی و عکس آنها را نیز با گواهی نامه [ای] که دارند ارسال دارند تا پس از رسیدگی پروانه تعلیم صادر شود.

۱۶ - مدیران فیزیوتراپی‌ها و ماساژ مکلفند گواهی نامه معلمین خود را با عکس و طرز کار آنها و همچنین وضعیت و آلات و ادوات مؤسسه برای تحصیل پروانه به وزارت بهداشتی بفرستند.

۱۷ - هرگاه مدیر یکی از بنگاه‌های مذکور در ماده ۱ تغییر پیدا کند یا مؤسسه واگذار و یا منحل شود مدیر مسئول فوراً اداره کل تبلیغات را مستحضر خواهد ساخت.

۱۸ - هرگاه سینمایی موقتاً یا برای دایم به تئاتر مبدل شود یا تئاتری به سینما تبدیل یابد و یا سینما را به تئاتر تشکیل دهند باید صاحبان آنها اداره کل تبلیغات را مطلع نمایند.

قسمت دوم - پروانه

- ۱۹ - هیچ یک از بنگاه‌های مزبور در ماده ۱ از تاریخ تصویب این آیین‌نامه بدون پروانه رسمی نمی‌توانند به کار خود ادامه دهند.
- ۲۰ - به پروانه به مبلغ زیر تمبر ملصق و پروانه باید همیشه در دفتر مدیر موجود باشد.

تبصره ۱ - پروانه قابل انتقال نیست.

- پروانه تئاتر ۵۰۰ ریال سالن سخنرانی که بلیت بابها داشته باشد ۵۰۰ ریال
 سینما [ی] درجه اول ۵۰۰ ریال   ۵۰۰ ریال   ۵۰۰ ریال   ۵۰۰ ریال   ۵۰۰ ریال
 ۳۰۰ ریال   ۳۰۰ ریال   ۳۰۰ ریال   ۳۰۰ ریال   ۳۰۰ ریال
 سوم ۲۰۰ ریال استودیو - رقص و اسکیتینگ ۵۰۰ ریال
 سینما - تئاتر ۵۰۰ ریال   کاباره و دانسینگ‌ها ۱۰۰۰ ریال
 نقاط فیزیوتراپی و ماساژ ۵۰۰ ریال

تبصره ۲ - مدت هر پروانه برای یک سال و مدیران مسئول مکلف به تجدید آنند.

تبصره ۳ - صدور پروانه برای فیزیوتراپی و ماساژ با وزارت بهداشتی است.

تبصره ۴ - صدور سایر پروانه‌ها در تهران با وزارت کار، اداره کل تبلیغات و در شهرستان‌هایی که وزارت کار شعبه ندارد با شهرداری خواهد بود.

قسمت سوم - نمایشنامه و فیلم

- ۲۱ - مدیران مسئول تئاتر و سینما مکلفند نمایشنامه و یا فیلمی را که می‌خواهند به معرض نمایش گذارند اقلاد ده روز قبل به اداره کل تبلیغات برای تحصیل پروانه نمایش با اطلاعات زیر بفرستند:
- اسم مصنف یا مؤلف و یا مترجم با قید نام خانوادگی.
 زبان یا زبان‌هایی که مترجم می‌داند.
 نام نویسنده اصلی نمایشنامه و قید زبان او.

تعیین مدت واگذاری نمایشنامه برای نمایش.

تسلیم یک نسخه از نمایشنامه برای بایگانی.

۲۲ - به پروانه هر نمایشنامه یا پیش پرده و یا فیلم مبالغ زیر تمبر الصاق می شود:

نمایشنامه ۵۰ ریال   فیلم ۱۰۰ ریال   پیش پرده ۵ ریال

تبصره [۱] - نمایشنامه یا پیش پرده و یا فیلمی که قبلاً طبق این آیین نامه پروانه گرفته و مجدداً به معرض نمایش گذارده می شود از اخذ تمبر معاف خواهد بود و مدیران مسئول مکلفند تجدید آن را اطلاع دهند.

تبصره ۲ - کلیه پروانه های تصدیق شده بایستی قبل از هر نمایش به اطلاع عموم

برسد.

۲۳ - نمایشنامه ها و پیش پرده ها و فیلم هایی که در باشگاه ها و انجمن های

فرهنگی و احزاب به رایگان نشان داده می شوند تابع مقررات ماده ۱۱ و ۲۱ بوده ولی از مقررات ماده ۲۲ معافند.

۲۴ - نمایشنامه و یا پیش پرده و یا فیلمی که فاقد پروانه مزبور در ماده ۲۲ باشد

از نمایش دادن ممنوع خواهد بود.

۲۵ - هر نمایشنامه و یا پیش پرده و یا فیلمی که به تصویب رسیده و طبق آن

عمل نگردد مدیر مسئول بنگاه به بستن محل خود از دو تا شش هفته محکوم خواهد شد و در صورت تکرار به شش ماه تعطیل محکوم می گردد.

تبصره - تشخیص محکومیت فقط با اداره کل تبلیغات است.

قسمت چهارم - وظایف مدیران مسئول بنگاه

۲۶ - مدیران مسئول بنگاه های مندرج در ماده ۱ موظفند برای استخدام

هنرپیشگان و مستخدمین خود تصدیق سلامتی از پزشک معرفی بخواهند.

۲۷ - مدیران تئاترها موظفند در شست و شوی البسه تئاتری نهایت مراقبت را

معمول داشته و برای هر هنرپیشه قفسه و حوله و گیلان مخصوص داشته باشند.

۲۸ - چون استعمال بعضی رنگ ها و کرم ها که ترکیبات سربی و امثال آن دارند

باعث مسمومیت می گردد مدیران تئاترها بایستی استعمال آن را ممنوع دارند.

۲۹ - مدیران مسئول تئاتر مکلفند در نمایشنامه‌هایی که منجر به استعمال اسلحه گرم یا سرد می‌شود گلوله فشنگ‌ها را قبلاً بیرون کشیده و به نوک اسلحه‌های سرد تخته یا نمد بگذارند که باعث خطر نگردد.

۳۰ - برای این که حقوق مؤلفین و مصنفین و مترجمین محفوظ بماند مدیران تئاترها مکلفند در نمایشنامه‌هایی که به آنها واگذار می‌نمایند دقت کنند که متعلق به اشخاص دیگری نباشد و با تغییر عبارات یا مجلس‌ها آن را به خود نسبت نداده باشند.

۳۱ - مدیران تئاتر و سینما مکلفند صندلی‌ها را شماره‌دار نمایند تا جای هرکسی محفوظ باشد.

۳۲ - مدیران مکلفند هر روز خطوط برق را توسط مأمور مطلعی بازدید نمایند که اتصالی پیدا نشده تولید آتش سوزی ننماید.

۳۳ - ورود خردسالان تا پنج سال در تئاترها و سینماها ممنوع است.

تبصره - مدیران سینماها موظفند در فیلم‌هایی که نمایش آن برای جوانان مفید تشخیص داده نشود از ورود جوانان تا ۱۶ سالگی برای تماشای آن فیلم به وسیله آگهی اعلان و جلوگیری نمایند.

۳۴ - صاحبان تئاترها و سینماها مکلفند در جلسات بعد از ظهرهای خود دانش‌آموزان را به نصف بهای بلیت قبول نمایند.

تبصره - وزارت جنگ به دبستان‌ها و دبیرستان‌ها و دانشکده‌ها دستور خواهد داد که به دانش‌آموزان کارتی که حاوی نام و نام خانودگی و عکس آنها باشد با مهر دبستان و دبیرستان و یا دانشکده برای این منظور بدهند.

۳۵ - صاحبان سینما باید سعی نمایند به هر طریقی که امکان داشته باشد ترجمه فارسی هر فیلم را در روی پرده منعکس نمایند. صاحبان تئاتر و سینما مکلفند فاصله بین تماشاچی و صحنه (یا پرده) را طوری قرار دهند که باعث اذیت چشم نگردد.

۳۷ - نقشه درجه‌بندی و شماره صندلی‌ها با بهای آنها باید در بالای باجه‌ها ملصق باشد تا هرکس هر شماره را که مایل است خریداری نماید.

- ۳۸ - مدیران تئاتر و سینماهای موجود باید به وسایل مطمئنی دودکش‌ها را کاملاً معاینه نمایند تا در زمستان‌ها بخاری‌ها باعث آتش‌سوزی نگردند.
- ۳۹ - مدیر هر تئاتر و سینما مکلف است یک صندلی درجه اول به رایگان برای اداره کار و تبلیغات محفوظ دارد.
- تبصره ۱ - مأمور تبلیغات باید کارتی که دارای عکس و تصدیق و امضای رئیس کل تبلیغات باشد با خود همراه داشته باشد.
- تبصره ۲ - قبل از ورود به تئاتر یا سینما مأمور تبلیغات باید از مدلول صورت مجلسی که برای آن نمایشنامه یا فیلم یا پیش پرده تهیه شده مطلع گشته تا اگر برخلاف آن رفتار شده باشد به مدیر مسئول کتباً اخطار نموده اداره کل تبلیغات را مطلع نماید.

قسمت پنجم - کمیسیون نمایش

- ۴۰ - وزارت کار کمیسیونی مرکب از کارمندان زیر برای امور تئاتر و سینماها معین خواهد نمود:
- الف - دو نفر از شورای عالی تبلیغات.
- ب - رئیس اداره نمایش‌ها.
- ج - یک نفر از اعضای عالی رتبه وزارت فرهنگ.
- د - یک نفر از اعضای عالی رتبه اداره کل شهربانی.
- تبصره - در شهرستان‌ها کمیسیون مرکب از فرماندار و رئیس شهربانی و رئیس فرهنگ و شهردار خواهد بود و در نقاطی که وزارت کار نماینده دارد نماینده آن وزارتخانه عضو کمیسیون خواهد بود.
- ۴۱ - این کمیسیون از نظر فنی و اخلاقی و اجتماعی و سیاسی و فرهنگی به تمام نمایشنامه‌ها و پیش پرده‌ها و فیلم‌ها رسیدگی نموده، عقیده و نظریه خود را صورت مجلس کرده برای رئیس کل تبلیغات ارسال می‌دارد.
- ۴۲ - اعضای این کمیسیون برای هر جلسه موظف خواهند بود و حضور و غیاب آنها ثبت خواهد گردید.

۴۳ - نظریه کمیسیون نمایش را رئیس اداره کل تبلیغات کتباً به اطلاع مدیران مسئول تئاترها و سینماها رسانیده از آنها به شرح زیر رسیدگی می‌گردد:

این جانب نام و نام خانوادگی مدیر مسئول..... با اطلاع از نظریات آن اداره تعهد می‌نمایم که نمایشنامه، پیش پرده، فیلم ماه تاروز بگذارم و در صورت تخلف بدون هیچ عذری مشمول ماده ۲۵ آیین‌نامه مربوطه خواهم بود.

محل امضا

قسمت ششم - مقررات مخصوص

۴۴ - وظایفی که به عهده شهرداری‌ها و اداره کل شهربانی راجع به اماکن عمومی مقرر و معمول می‌باشد به قوت خود باقیست.

۴۵ - وجوهی که طبق اجرای این تصویبنامه عاید می‌شود در اداره حسابداری وزارت کار و تبلیغات جمع‌آوری شده و صرفاً برای پیشرفت امور تبلیغات و رادیو با نظر شورای عالی تبلیغات به مصرف خواهد رسید.

۴۶ - این تصویبنامه که شامل ۴۶ ماده می‌باشد در جلسه ماه هیأت وزیران به تصویب رسید و وزارتخانه‌های دارایی، کار و تبلیغات، فرهنگ، بهداشتی، کشور و قسمت‌های مربوط به خود مأمور اجرای آن می‌باشند.

سند شماره ۷۳/۲

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

[شماره: ۵۴۷۲]

[تاریخ: ۲۶/۳/۱۶]

وزارت کار و تبلیغات

عطف به نامه ۱۵۶۲۱ [مورخ] ۲۵/۱۱/۲۱ متضمن طرح تصویبنامه مربوط به آیین نامه تئاترها و سینماها و سایر مراکز تفریحی اشعار می شود که طرح مزبور (در جلسه ۴ خرداد ۱۳۲۶ مطرح و قرار شد در کمیسیون در وزارت کشور مجدداً مطرح شود). عین این دستور که به خط جناب آقای وزیر دارایی در حاشیه نامه نوشته شده در دفتر نخست وزیر ضبط است.

از طرف نخست وزیر

رونوشت برای اطلاع وزارت کشور فرستاده می شود.

رئیس دفتر نخست وزیر

[حاشیه بالا: پرونده دارد.]

سند شماره ۷۴

پیشنهاد وزارت کار و تبلیغات مبنی بر تشکیل ارکستر سمفونی برای
شهر تهران و تأمین هزینه آن از طرف شهرداری

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

شماره عمومی: ۴۳۴۱۸

تاریخ نوشتن: ۲۵/۱۲/۵

تاریخ ثبت: ۲۵/۱۲/۷

شهرداری تهران

رونوشت نامه شماره ۱۶۷۶۷/۱/۷۵۵۰ مورخه ۲۵/۱۱/۳ وزارت کار و تبلیغات
راجع به تهیه یک دسته ارکستر سمفونیک برای شهر تهران به پیوست ارسال
می‌گردد. دستور فرمایید موضوع را مورد بررسی قرارداد و اقدام مقتضی معمول و
نتیجه را اعلام دارند.

[امضای پیش‌نویس: ناخوانا]

عطف به نامه شماره ۱۶۷۶۷/۱/۷۵۵۰ مورخه ۱۳/۱۱/۵ [۱۳۲] وزارت کار و
تبلیغات راجع به تهیه یک دسته ارکستر سمفونیک شرح لازم به شهرداری تهران

نوشته شد. [امضای پیش‌نویس: ناخوانا]

[حاشیه راست، اول]: رونوشت. ۱۲/۷

[حاشیه راست، دوم]: رونوشت [تهیه] شد. ۲۵/۱۲/۸

سند شماره ۷۴/۱

[شیر و خورشید]

وزارت کار و تبلیغات

تاریخ: ۱۳۲۵/۱۱/۱۳

شماره: ۱۶۷۶۷/۱/۷۵۵۰

جناب اشرف آقای نخست وزیر

چون وجود یک دسته ارکستر سمفونیک برای شهر تهران ضروری است که در مجالس و مهمانی‌های رسمی مورد استفاده قرار گیرد و استفاده از ارکسترهای مهمانخانه‌ها در این قبیل مهمانی‌های رسمی برای شئون پایتخت پسندیده نیست ایجاد یک هیأت ارکستر مخصوص که تحت نظر استادان فن اداره شود بی‌نهایت لازم به نظر می‌رسد.

به طوری که خاطر مبارک مستحضر است آقای پرویز محمود رئیس اداره موسیقی کشور در این رشته تحصیلات عالی و سوابق ممتدی دارند و به خوبی از عهده اجرای این منظور و ایجاد یک هیأت ارکستر سمفونیک برمی‌آیند. لذا استدعا دارد امر و مقرر فرمایند مأموریت این کار به ایشان محول گردد و از آنجایی که هیأت ارکستری که بدین طریق تشکیل شود بیشتر مورد استفاده شهر تهران خواهد بود هزینه آن قاعدتاً باید از طرف شهرداری تهران تأمین شود و تصور می‌رود اگر شهرداری مبلغ سی هزار ریال چنان‌که سابقاً هم معمول بوده برای این کار تخصیص دهد بتوان این منظور مهم را به بهترین صورتی عملی ساخت. متمنی است در این خصوص نیز امر عالی به عنوان شهرداری تهران صادر گردد.

وزیر کار و تبلیغات

[امضا: احمد آرامش]

[حاشیه پایین، اول:] به عرض برسد.

[حاشیه پایین، دوم:] آقای ضرغام‌فر، شرح لازم به شهرداری تهران نوشته شود اقدام نمایند. جواب وزارت کار هم داده شود که به شهرداری شرح لازم نوشته شد.

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین، سوم:] در تاریخ ۵/۱۲/۱۳۲۵ واصل و اقدام شد.

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۴۳۴۱۸

تاریخ: ۲۵/۱۱/۲۲

سند شماره ۷۴/۲

[آرم]

شهرداری تهران

تاریخ: ۲۶/۱/۹

شماره: ۳۷۸۶۸

ریاست کل دفتر نخست وزیر

عطف به نامه شماره ۴۳۴۱۸ [مورخ] ۲۵/۱۲/۱۰ منضم به رونوشت نامه شماره ۷۵۵۰/۱۶۷۶۷/۱ [مورخ] ۲۵/۱۱/۱۳ وزارت کار و تبلیغات موضوع تهیه یک دسته ارکستر سمفونیک برای شهر تهران زحمت اشعار می‌دارد: باکمال اشتیاقی که شهرداری تهران بدین کار دارد متأسفانه فعلاً به واسطه فقد اعتبار و نداشتن بودجه معین، اقدامی میسر نیست. البته به محض پادار شدن اعتبار لازم اقدام مقتضی معمول خواهد گردید.

شهردار تهران

[امضا: حسام دولت‌آبادی]

[حاشیه پایین:] پیشینه. ۱۳۲۲]۶/۱/۱۲

[حاشیه راست، اول:] آقای ضرغام فر رونوشت به وزارت کار و تبلیغات فرستاده

شود. [امضا: ناخوانا] ۱۳۲۲]۶/۱/۱۵

[حاشیه راست، دوم:] اقدام شد. ۲۵/۱۲/۱۵

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۳۷۰

تاریخ: ۱۳۲۶/۱/۱۱

سند شماره ۷۵

مکاتبات راجع به نظارت اداره موسیقی کشور بر امور ضبط صفحات
موسیقی، به انضمام تصویبنامه هیأت وزیران در این زمینه

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

شماره: ۷۹/۸

اداره: کل انطباعات

تاریخ: ۲۶/۱/۸

ضمیمه: یک برگ طرح تصویبنامه

جناب اشرف آقای نخست وزیر

محترماً معروض می دارد به طوری که اطلاع حاصل شده است از طرف بعضی
کمپانی های صفحه برداری اقدام به ضبط آهنگ ها و اشعاری می شود که مخالف با
شئون فرهنگی و موسیقی ملی می باشد. در صورتی که باید بدو ارزش هنری] و
ادبی قطعات و همچنین صلاحیت نوازندگان را اداره کل موسیقی کشور تصدیق.

نماید. مستدعی است دستور فرمایند به منظور اجرای این نظر طرح تصویبنامه
ضمیمه در هیأت وزیران مطرح و تصویب گردد.

وزیر فرهنگ

[امضا: علی شایگان]

سند شماره ۷۵/۱

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

هیأت وزیران در جلسه ۱۹ فروردین ماه ۱۳۲۶ بر طبق پیشنهاد شماره ۷۹/۵
[مورخ] ۲۶/۱/۸ وزارت فرهنگ تصویب نمودند:

۱ - اداره کل موسیقی کشور [بر] صفحه‌هایی که در ایران ضبط می‌شود حق
نظارت کامل دارد.

۲ - ضبط هرگونه آهنگ و موسیقی در صفحه‌های گرامافون در داخله ایران
بدون نظارت و موافقت اداره کل موسیقی کشور ممنوع می‌باشد.

۳ - صفحه‌هایی که بدون موافقت اداره مذکور تهیه شود توقیف و ضبط خواهد
شد.

[امضا: علی اکبر موسوی زاده]

[امضا: عبدالحسین هژیر]

[امضا: عزیزالله اعزاز نیک‌پی]

[امضا: علی شایگان]

[امضا: غلامحسین فروهر]

[امضا: احمد فریدونی]

[امضا: شمس‌الدین امیرعلایی]

[امضا: منوچهر اقبال]

[امضا: احمد آرامش]

[امضا: احمد امیراحمدی]

[امضا: حمید سیاح]

[مهر: ناخوانا]

سند شماره ۷۵/۲

[شیر و خورشید]
وزارت کار و تبلیغات

تاریخ: ۱۳۲۶/۱/۳۰
شماره: ۳۹۶۲ د
پیوست: طرح تصویبنامه

جناب اشرف آقای نخست وزیر

در تصویبنامه شماره [۸۴/۲۴] مورخ [۱۳۲۶/۱/۲۲] راجع به نظارت اداره موسیقی کشور در ضبط صفحات موسیقی از لحاظ آهنگها تکلیف نظارت در موضوع اشعار و مطالبی که در صفحه ضبط می شود از نظر ادبی و اجتماعی و سیاسی معین نشده است. چون بررسی در این قسمت از وظایف اداره کل تبلیغات است از این رو طرح تصویبنامه [ای] که در این باب تهیه شده به ضمیمه تقدیم می گردد. مستدعی است مقرر فرمایید در هیأت وزیران مطرح و تصویبنامه جدیدی در تکمیل تصویبنامه سابق صادر شود.

وزیر کار و تبلیغات
[امضا: احمد آرامش]

[حاشیه پایین:] در جلسه ۴ خرداد مطرح و رد شد. [امضا: عبدالحسین هژیر]

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۵۱۷۶

تاریخ: ۱۳۲۶/۲/۱۱

سند شماره ۷۵/۳

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

شماره عمومی: ۵۱۷۶

تاریخ ثبت: ۲۶/۳/۱۱

وزارت کار و تبلیغات

عطف به نامه ۳۹۶۲ مورخ [۲۶/۱/۳۰] متضمن طرح تصویبنامه مربوط به نظارت اداره کل تبلیغات در موقع پرکردن صفحات موسیقی اشعار می شود که طرح مزبور (در جلسه ۴ خرداد مطرح و رد شد) عین این دستور که توسط جناب آقای وزیر دارای ذیل نامه نوشته شده در دفتر نخست وزیر ضبط است.

از طرف نخست وزیر

[حاشیه راست: سابقه به ضمیمه.]

سند شماره ۷۶

پیشنهاد سپهبد مرتضی یزدان‌پناه (وزیر جنگ) مبنی بر واگذاری مجدد امور اماکن و نمایشات به اداره کل شهربانی کشور

[شیر و خورشید]
وزارت جنگ
اداره ستاد ارتش
دایره رکن ۲ شعبه ۴

شماره: ۴۵/۷۷۱۳۴/۱۰۸۸۱۵/۳۴/۱۵۳

تاریخ: ۱۳۲۶/۱۰/۲۲

محرمانه - مستقیم - خیلی فوری

جناب آقای نخست وزیر

محترماً معروض می‌دارد: چنانچه خاطر مبارک مستحضر می‌باشد موضوع اماکن و نمایشات سابقاً تحت نظر شهربانی کل کشور بوده ولی مدتی است که از آن اداره منتزع و چندی تحت نظر وزارت کشور و بعداً جزء سازمان وزارت کار و تبلیغات منظور و در نتیجه کنترل نمایشات از طرف شهربانی دور می‌باشد. این موضوع در چنین موقع حساس که حائز اهمیت بسیار می‌باشد در کمیسیون امنیت مطرح گردیده و کمیسیون عقیده‌مند است موضوع اماکن و نمایشات کمافی السابق به اداره شهربانی کل کشور محول و چنانچه به عللی این اقدام میسر نباشد پروگرام و نمایشی بدون نظر نماینده شهربانی اجازه داده نشود.

وزیر جنگ

سپهبد [مرتضی] یزدان‌پناه

[امضا]

[حاشیه پایین: فوراً پیشینه. ۱/۲۲]

[مهر: بایگانی دفتر نخست وزیر]

شماره: ۱۰

سند شماره ۷۷

گزارش ابراهیم الفت در خصوص ملاقات وی با سرکنسول انگلیس در
تبریز راجع به نمایش فیلم عروسی پرنسس الیزابت

[شیر و خورشید]

اداره کل انتشارات و تبلیغات

اداره انتشارات و تبلیغات آذربایجان

شماره: ۱۰۷

به تاریخ: ۱۳۲۶/۱۲/۲۷

محرمانه

جناب آقای فرهودی معاون نخست وزیر و رئیس تبلیغات
هفته گذشته آقای پات سرکنسول انگلیس مقیم تبریز با اطلاع قبلی به اداره آمده و
مقصود ایشان حصول آشنایی بود. ضمناً تقاضای صدور اجازه نمایش دادن فیلم
عروسی پرنسس الیزابت و مسافرت پادشاه انگلستان به آفریقای جنوبی را داشت.
چون فیلم مزبور در سینما تهران (نام یکی از سینماهای تبریز است) نمایش داده
خواهد شد جواب دادم که صاحب سینما مطابق معمول سایر فیلم ها نسبت به این
دو فیلم هم تقاضا کند اجازه داده خواهد شد. به همین ترتیب نیز عمل گردید.

فیلم‌های مزبور روز ۲۳ اسفند قبلاً برحسب دعوت کنسولگری انگلیس برای رؤسای ادارات کشوری و لشکری نمایش داده شد. امروز هم به بازدید آقای سرکنسول رفته و مذاکرات در حدود مطالب معمولی بود.

[امضا: ابراهیم الفت]

[حاشیه راست:] آقای دبیران جواب بنویسید به عرض جناب آقای نخست وزیر رسید و طرز مذاکره را پسندیدند.

سند شماره ۷۷/۱

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

شماره خصوصی: ۷۹/۴

تاریخ پاکت‌نویس: ۲۷/۱/۱۰ محرمانه

تاریخ ثبت: ۲۷/۱/۱۰

آقای ابراهیم الفت رئیس اداره انتشارات و تبلیغات آذربایجان نامه شماره ۱۰۷ مورخ ۲۶/۱۲/۲۷ درخصوص ملاقاتی که با آقای پات سرکنسول انگلیس مقیم تبریز نموده‌اید به استحضار جناب آقای نخست وزیر رسید و طرز مذاکره مورد پسند ایشان واقع گردید.

معاون نخست وزیر

[امضای پیش‌نویس: غلامرضا دبیران]

سند شماره ۷۸

گزارش اداره انتشارات و تبلیغات آذربایجان در خصوص تأثیرات سوء
نمایش فیلم‌های تبلیغاتی خارجی در سینماهای عمومی

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ پاکنویس: ۲۷/۱/۱۰
محرمانهشماره خصوصی: ۱۰۸/۴
تاریخ ثبت: ۲۷/۱/۱۲

وزارت کشور

راجع به تأثیرات سوئی که نمایش فیلم‌های تبلیغاتی و آکتوالیته خارجی در سینماهای عمومی دارد گزارش شماره ۶۶۳۸ [مورخ] ۲۶/۱۲/۲۹ از اداره کل انتشارات و تبلیغات آذربایجان رسیده و تقاضا شده است نمایش این قبیل فیلم‌ها ممنوع شود.

با ارسال رونوشت گزارش واصل مقتضی است دستور فرمایید نظر آن وزارتخانه را در این باب اعلام نمایند.

نخست وزیر

[امضای پیش‌نویس: غلامرضا دبیران] ۲۷/۱/۱۰

سند شماره ۷۸/۱

[شیر و خورشید]

اداره کل انتشارات و تبلیغات

اداره انتشارات و تبلیغات آذربایجان

شماره: ۶۶۳۸

به تاریخ: ۱۳۲۶/۱۲/۲۹

جناب آقای نخست وزیر

نشان دادن فیلم‌های تبلیغاتی بیگانه در سینماهای عمومی مرکز و شهرستان‌ها نه تنها صورت خوشی ندارد بلکه دیدن این قبیل فیلم‌ها که حاکی از عظمت مؤسسات صنعتی و قدرت وسایل جنگی و زندگانی مکانیکی دیگران و نظایر آن است برای عامه افراد ایرانی جز دلسردی و یأس مردم و ایجاد بی‌علاقگی در روحیه آنها نسبت به مؤسسات کشور نتیجه [ای] عاید نخواهد داشت و البته تصدیق می‌فرمایند که اگر بنا باشد فیلم‌های تبلیغاتی به مردم نشان داده شود باید منحصرراً فیلم‌های مربوطه به ایران و ترقیات ایران باشد.

همچنین فیلم‌های اخبار که مشهور به آکتوالیته است و در کشورهای خارجه معمولاً به منظور تبلیغ اوضاع خودشان تهیه می‌گردد برای تماشاچیان ایرانی بی‌مناسبت است. لذا پیشنهاد می‌نماید چنانچه این نظر مورد موافقت عالی باشد به موجب تصویبنامه یا با صدور حکمی به عنوان اداره کل انتشارات و تبلیغات نمایش دادن فیلم‌های تبلیغاتی و آکتوالیته خارجی را در سینماهای عمومی ممنوع فرمایند. تا نمایش این قبیل فیلم‌ها موجب گمراهی بینندگان ایرانی نگردد.

مدیر کل انتشارات و تبلیغات

[ابراهیم] الفت

[امضا]

[حاشیه پایین، اول:] آقای دبیران، شرح محرمانه به وزارت کشور بنویسید و نظر آنها را بخواهید.

[حاشیه پایین، دوم:] به عرض رسید.

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۲۷۰

تاریخ: ۱۳۲۷/۱/۹

سند شماره ۷۸/۲

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ: ۱۳۲۷/۲/۵

شماره: ۱۴۱/۸/س/۳۶۹/م

محرمانه

جناب آقای نخست وزیر

بر اثر وصول مرقومه شماره ۱۰۸/۴ مورخ ۲۷/۱/۱۲ راجع به فیلم‌های تبلیغاتی که در ولایات به معرض نمایش می‌گذارند، کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت فرهنگ، شهربانی کل کشور و این وزارت تشکیل گردید. پس از بررسی در اطراف قضیه کمیسیون مزبور چنین اظهار نظر نمودند که در این قبیل موارد بایستی به استاندار محل اجازه داده شود که مجدداً فیلم را در محل در کمیسیونی مرکب از نمایندگان استانداری و فرهنگ و شهربانی بازرسی نموده، در صورتی که با اوضاع

[و] احوال محل صدور، اجازه آن خالی از اشکال نباشد اجازه مجدد صادر نمایند. بنابراین نظریه کمیسیون را به عرض می‌رساند در صورتی که اجازه می‌فرمایند به استاندار آذربایجان دستورات لازم داده شود.

از طرف وزیر کشور

[احمد] فریدونی

[امضا]

[حاشیه پایین، اول]: سابقه. ۲/۷

[حاشیه پایین، دوم]: جواب دهید موافقت می‌شود که فعلاً در آذربایجان این رویه را معمول دارند.

سند شماره ۲۸/۳

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ نوشتن: ۲/۹

محرمانه

شماره خصوصی: ۴۸۴/۴

تاریخ ثبت: ۲۷/۲/۱۱

وزارت کشور

عطف به نامه شماره ۱۴۱/۸/س/۳۶۹/م مورخ ۲۷/۲/۵ راجع به نظر کمیسیون مرکز به نمایش فیلم‌های تبلیغاتی در ولایات دایره به لزوم بررسی مجدد فیلم در کمیسیونی مرکب از نمایندگان استانداری و فرهنگ و شهربانی موافقت می‌شود که فعلاً در آذربایجان این روش را معمول دارند.

نخست وزیر

[امضای پیش‌نویس: غلامرضا دبیران] ۲۷/۲/۹

سند شماره ۷۹

گزارش شهربانی کل کشور در خصوص شرکت استاندار اصفهان
و عده‌ای از مقامات آن استان در انجمن روابط فرهنگی ایران و انگلیس
و تماشای فیلمی راجع به فعالیت مأموران آگاهی انگلستان

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره سیاسی

ضمیمه: دارد

محرمانه

تاریخ: ۱۳۲۷/۱/۱۴

شماره: ۱۱/۲۸۰/س/۱۰۱۳۴/م

جناب آقای نخست وزیر

رونوشت گزارش شماره ۲۶۸۶۷/۱۴۴۰۷ [مورخ: ۲۶/۱۲/۱۹] شهربانی کل کشور
راجع به انجمن روابط فرهنگی ایران و انگلیس در اصفهان تلواً برای استحضار عالی
تقدیم می‌شود. مراتب به وزارت امور خارجه نیز اطلاع داده شد.

از طرف وزیر کشور

[امضا: احمد فریدونی]

[حاشیه پایین: ملاحظه شد بایگانی شود. ۲۷/۱/۱۵]

سند شماره ۷۹/۱

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

محرمانه

وزارت کشور

به عرض می‌رساند: شهربانی اصفهان گزارش می‌دهد برحسب دعوت قبلی انجمن روابط فرهنگی ایران و انگلیس آقای استاندار و عده [ای] از محترمین در انجمن مزبور حاضر و فیلمی راجع به طرز عملیات و فعالیت مأمورین آگاهی انگلستان به معرض نمایش گذارده شده و جلسه پس از پذیرایی گرمی که از طرف کارکنان انجمن مذکور به عمل آمده خاتمه یافته است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور

سرتیپ سهیلی

رونوشت برابر اصل است. [امضا: ناخوانا]

سند شماره ۸۰۵

دستور استانداری گیلان به اداره شهربانی گیلان در خصوص جلوگیری از فروش کارت ورودی برای شرکت افراد در جشن برگزار شده توسط کنسولگری انگلستان در رشت به مناسبت تولد پادشاه آن کشور

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره سیاسی

ضمیمه: دارد

محرمانه

تاریخ: ۱۳۲۷/۳/۳۱

شماره: ۳۹۶۸/س/۴۷۵۳/م

جناب آقای نخست وزیر

رونوشت گزارش شماره ۳۷۷۴ [مورخ] ۲۷/۳/۱۸ استانداری اول راجع به قرائت خانه پیروزی تلواً برای استحضار عالی تقدیم می شود. مراتب به وزارت امور خارجه نیز اطلاع داده شد.

به جای وزیر کشور

[امضا: احمد فریدونی]

سند شماره ۸۰/۱

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

خیلی فوری است

اداره شهرداری گیلان

عطف به نامه شماره ۵۶۷۲/۱۴۴۰ که گزارش شده از طرف کنسولگری انگلیس در رشت در قرائت خانه آگهی شده که به مناسبت تولد پادشاه انگلستان داوطلبان مشارکت در جشن کنسولگری می‌توانند کارت ورودی از دفتر قرائت خانه دریافت دارند. این عمل سابقه ندارد و باید جداً جلوگیری شود. قدغن فرمایید فوری به متصدی قرائت خانه متذکر شوند که اعلان را بردارند و از دادن کارت به مراجعین خودداری نمایند. از طرف استانداری هم تذکرات لازم در این خصوص به کنسولگری مزبور داده شد. غرض این است که طبق مقررات جز مدعوینی که اسامی آنها بایستی قبلاً به اطلاع استانداری رسیده باشد کنسولگری‌ها به هیچ عنوان حق دعوت عمومی ندارند و اشخاص متفرقه بایستی به کنسولگری‌های خارجی آمد و شد نمایند.

استاندار استان اول

سند شماره ۸۱

پیشنهاد وزارت امور خارجه در خصوص تهیه فیلم‌هایی برای معرفی
ایران در سایر کشورهای جهان

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

نوشتن تاریخ: ۲۷/۷/۸

تاریخ ثبت: ۷/۱۲

شماره عمومی: ۱۲۸۵۶

تاریخ پاک‌نویس: ۲۷/۷/۸

اداره کل انتشارات و تبلیغات

رونوشت نامه شماره ۳/۳۷۹۵/۱۷۶۳۹ [مورخ] ۲۷/۶/۳۱ وزارت امور خارجه
راجع به تهیه و نمایش فیلم‌های تبلیغاتی در مجمع عمومی سازمان ملل متحد تلواً
ارسال می‌شود تا نظر آن اداره را در این باب اعلام نمایند.

نخست وزیر

[امضای پیش‌نویس: شهران]

سند شماره ۸۱/۱

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

اداره: سازمان ملل متحد

شماره: ۳/۳۷۹۵/۱۷۶۳۹

تاریخ: ۲۷/۶/۳۱

نخست وزیری

هر سال در مواقعی که مجمع عمومی سازمان ملل متحد تشکیل می‌گردد دول مختلفه عضو سازمان فیلم‌هایی که غالباً از جهات سیاسی یا تبلیغاتی تهیه گردیده به سازمان می‌فرستند که در سالن سینمایی سازمان مجاناً برای نمایندگان نمایش داده می‌شود و چون مقصود از این فیلم‌ها شناساندن کشور آنهاست سعی می‌کنند مناظر طبیعی و آثار باستانی و تاریخی یا ترقیات صنعتی و کشاورزی و منابع ثروت ملی و معدنی کشور خود را نشان بدهند و هرگاه نظر سیاسی باشد آن موضوع مخصوص را مجسم می‌کنند. اکنون دبیرخانه سازمان ملل متحد طی نامه [ای] که فرستاده از دولت شاهنشاهی دعوت می‌کند هرگاه مایل باشند در دوره اجلاس مجمع عمومی کنونی که در پاریس انعقاد یافته فیلم‌های ایرانی به نمایندگان ملل ارائه شود، فیلم‌های مزبور را ارسال دارند. ولی چون اولاً موقع ارسال آن دیر شده و ثانیاً به قرار معلوم چنین فیلم‌هایی که جالب نظر نمایندگان سازمان ملل باشد هنوز تهیه نشده، مراتب را معروض داشت تا به اداره تبلیغات دستور فرمایند که برای دوره آینده مجمع عمومی در موضوعاتی که از لحاظ تبلیغاتی و سیاسی برای ما مفید بوده و مورد تصویب آن مقام باشد فیلم‌هایی تهیه نمایند و البته در داخله کشور از آنها استفاده می‌شود و در چنین موارد می‌توان برای معرفی و شهرت کشور آنها را به خارج فرستاد.

از طرف وزیر امور خارجه

[امضا: حسن پیرنظر]

[حاشیه راست، اول:] با ارسال رونوشت این نامه نظر اداره کل تبلیغات را بخواهید.

[امضا: عبدالحسین هژیر] ۲۷/۷/۷

[حاشیه راست، دوم:] آقای شهران. ۱۳۲۱۷/۷/۸

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۲۸۵۶

تاریخ: ۲۷/۷/۴

سند شماره ۸۲

گزارش شهربانی کل کشور در خصوص نصب عکس لنین و استالین بر روی در ورودی سینما ستاره و اهانت به سرود شاهنشاهی در موقع نمایش فیلم و دستور نخست وزیری به وزارت کشور مبنی بر رسیدگی به وضعیت سینمای مذکور و حذف برنامه‌های تبلیغاتی آن سینما

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

خیلی محرمانه و مستقیم

محرمانه

تاریخ: ۱۳۲۷/۷/۱۳

شماره: ۹۲۱۳/م

جناب آقای نخست وزیر

راجع به سینمای ستاره به طوری که تیمسار سرتیپ صفاری رئیس شهربانی کل کشور اظهار می نمودند این سینما چند سال است دایر و غالب فیلم‌های او هم که

اجازه آن را قبلاً از وزارت کار گرفته بودند تبلیغاتی است. قرار شد ایشان مدیر سینما را خواسته مذاکرات لازمه به عمل آورده، نتیجه را اطلاع بدهند. نسبت به تماشاخانه فردوسی به نحوی که اظهار می داشتند این تماشاخانه صورتاً به نام عمومی خراسانی با صرف مبلغ هنگفتی ساخته و دایر شده، در ایام تابستان تعطیل بوده. تازه چند مرتبه نمایش داده اند و نمایش هایی که داده شده زنده نبوده است و اظهار می کردند که در این خصوص سابقاً گزارش هایی داده شده و این طور استنباط می شود که با اعتبارات نامرئی آنجا اداره می شود. قرار شد تحقیقات لازمه به عمل آورده مجدداً گزارش دهند.

آقای دولت آبادی شهردار تهران هم حضور داشت و به طوری که اظهار نمودند همان طور که به جنابعالی گزارش عرض نموده اند نظر این است که نمایشگاه توسعه پیدا کرده، در نقاط مختلفه سه یا چهار محل تعیین و شروع به ساختمان جهت نمایشگاه بنمایند. نظر به این که ساختمان این قبیل اماکن بایستی قبلاً از شهرداری تحصیل پروانه شده که شهربانی هم گواهی نماید، قرار شد بدون مطالعه اقدامی ننمایند. نسبت به فیلم هایی هم که در سینمای ستاره و غیره داده می شود به کمیسیون نمایش خاطر نشان گردید که از هر حیث جنبه اخلاقی، سیاسی، اجتماعی و غیره را کاملاً رعایت نمایند و پس از آزمایش و حصول اطمینان اقدام به صدور پروانه نمایند.

از طرف وزیر کشور

[امضا: احمد فریدونی]

[حاشیه راست:] ضبط شود. [امضا: عبدالحسین هژیر]

سند شماره ۸۲/۱

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

ضمیمه: دارد

محرمانه

تاریخ: ۱۳۲۷/۹/۱

شماره: ۱۰۲۸۴/س/۴۹۳۲/م

جناب آقای نخست وزیر

در تعقیب معروضه شماره ۹۲۱۳ مورخه ۲۷/۷/۱۳ راجع به سینمای ستاره،
شهربانی کل کشور ضمن شماره ۵۴۳۷/۱۲۵۹۵ مورخه ۲۷/۸/۱۰ گزارش داده
است که از لحاظ اهمیت رونوشت آن لفاً تقدیم می‌گردد.
مستدعی است مقرر فرمایند مقتضیات اراده عالی را به وزارت کشور ابلاغ
نمایند.

از طرف وزیر کشور

[امضا: احمد فریدونی]

[حاشیه پایین، اول: سابقه. ۹/۲]

[حاشیه پایین، دوم: اخیراً از وزارت کشور شرحی رسیده بود ضمیمه شود.

[امضا: ناخوانا] ۲۷/۱۱/۱۷]

[حاشیه پایین، سوم: جواب بدهید: شهربانی مکلف است مقررات و قوانین
موضوعه را مراعات نماید. عکس لنین و استالین را برداشته تمثال اعلی حضرت
همایون شاهنشاهی را نصب نماید و در صورت عدم مراعات مقررات ایران سینما
را ببندند. ۱۱/۲۵]

سند شماره ۸۲/۲

[شیر و خورشید]
وزارت کشور
اداره شهربانی کل کشور

شماره: ۵۴۳۷/۱۲۵۹۵
مورخه: ۲۷/۸/۱۰
فوری - محرمانه - مستقیم

وزارت کشور

محترماً در تعقیب معروضه شماره ۵۲۷۵/۱۰۸۲۳ [مورخ ۲۷/۸/۳] راجع به سینمای ستاره به استحضار می‌رساند: طبق گزارش واصله در سالن انتظار سینمای مذکور عکس بزرگ استالین روبروی درب ورودی نصب و اطراف آن با پرچم سرخ زینت داده شده و اغلب اشخاص در موقع ورود در مقابل عکس نامبرده با برداشتن کلاه یا به طور غیرمحموسی ادای احترام می‌کنند.

فیلم‌های این سینما عموماً جنبه تبلیغاتی داشته و تماشاچیان در مواقعی که عکس استالین در پرده سینما ظاهر می‌شود با کف زدن و هورا کشیدن تظاهراتی می‌نمایند. بالعکس در موقع نواختن سرود شاهنشاهی که کلیه تماشاچیان بایستی برای ادای احترام از جای خود بلند شوند در این سینما این موضوع رعایت نشده و بیشتر تماشاچیان از جای خود حرکت نکرده و در مواقعی که وسیله مأمورین مربوطه از آنها بازخواست می‌شود در جواب اظهار می‌کنند که اینجا سربازخانه نیست و تظاهراتی می‌نمایند. مراتب محض استحضار عرض تا مقرر فرمایند هرچه زودتر در این مورد تعیین تکلیف نموده و دستور لازم صادر و ابلاغ نمایند.

رئیس شهربانی کل کشور

سرتیپ صفاری

رونوشت برابر اصل است. [امضا: خلیل فهیمی]

سند شماره ۸۲/۳

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ: ۱۳۲۷/۹/۱۷

[شماره: ۱۱۵۳۹/س ۱۱۳۵۷/م]

محرمانه

جناب آقای نخست وزیر

در تعقیب معروضه شماره ۴۹۳۲ [مورخ ۲۷/۹/۱] متضمن رونوشت گزارش شهربانی کل کشور راجع به سینمای ستاره طبق شرحی که اخیراً از وزارت جنگ رسیده است سینمای مزبور کماکان دایر و با رفتار نامطلوب و تبلیغات مضره برخلاف مقررات جاریه و مصالح کشور مشغول می باشد. بنابراین مستدعی است مقرر فرمایید از هر تصمیمی که در این باب اتخاذ فرموده اند وزارت کشور را مستحضر فرمایند.

از طرف وزیر کشور

[امضا: احمد فریدونی]

[حاشیه پایین، اول:] سابقه. ۹/۱۷

[حاشیه پایین، دوم:] به عرض برسد سینمای ستاره همان سینمای معروفی است در خیابان اسلامبول که منحصرأ فیلم های تبلیغاتی شوروی را به معرض نمایش می گذارد. [امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین، سوم:] فیلم ها را کنترل و فیلم های مضره را ممنوع نمایید. ۲۷/۹/۲۷

سند شماره ۸۲/۴

[شیر و خورشید]

بازرسی مخصوص

تاریخ ثبت: ۲۷/۹/۲۹

شماره خصوصی: ۲۱۵۱/۴

محرمانه

وزارت کشور

عطف به نامه شماره ۱۱۵۳۹/س/۱۱۳۵۷/م [مورخ] ۲۷/۹/۱۷ راجع به سینمای ستاره دستور فرمایید: اولاً معلوم نمایند برای تأسیس سینمای مزبور پروانه‌ای صادر شده است یا خیر؟ ثانیاً چنانچه درباره فیلم‌هایی که از طرف سینمای ستاره به معرض نمایش گذارده می‌شود از طرف اداره نمایشات کنترل به عمل می‌آید چگونه قسمت‌های تبلیغاتی و مضر آن حذف نمی‌شود؟ ثالثاً برای جلوگیری از وضع فعلی سینمای مزبور چه راهی قانوناً به نظر آن وزارتخانه می‌رسد؟

نخست وزیر

[امضای پیش‌نویس: غلامرضا دبیران]

سند شماره ۸۲/۵

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ: ۱۳۲۷/۱۱/۱۴

شماره: ۱۲۱۶۳/ی/۱۲۰۰۱/م

محرمانه

جناب آقای نخست وزیر

عظماً به مرقومه شماره ۲۱۵۱/۴ [مورخ] ۱۳۲۷/۹/۲۹ معروض می‌دارد که سابقاً پروانه طی شماره ۱۳۷ برای مدت دو سال به نام آقای کودک جهانیانس صادر شده بود. چون مدت آن منقضی گردیده و کمیسیون نمایشات هم با تمدید پروانه موافقت نداشته است به شهربانی کل کشور مراتب اطلاع داده شد که طبق مقررات از باز کردن سینماهایی که دارای پروانه نمی‌باشند جلوگیری نمایند. در قسمتی که مرقوم فرموده‌اند اگر از طرف نمایشات کنترل به عمل نمی‌آید چگونه قسمت‌های مضر آن حذف می‌شود؟ مستدعی است مقرر فرمایند گزارش‌های شهربانی کل کشور [را] که رونوشت آن سابقاً تقدیم شده است از نظر محترم عالی بگذرانند.

از طرف وزیر کشور

[امضا: احمد فریدونی]

[حاشیه پایین: سابقه. ۱۱/۱۶]

[حاشیه راست: ۱- عبارتی که زیر آن خط کشیده شده معکوس باید باشد.

۲- سوابقی که از شهربانی است ضمیمه شود. [امضا: جواد صدر] ۲۷/۱۱/۱۶]

سند شماره ۸۳

مکاتبات در خصوص طرح پیشنهادی استفن نایمن آمریکایی راجع به تشکیل یک شرکت فیلم برداری در ایران

به عرض آقای عبدالحسین هژیر نخست وزیر می‌رساند

به منظور تهیه فیلم‌های اخبار، تربیتی، فرهنگی، بهداشتی و همچنین فیلم‌های نمایشی و دوبله کردن فیلم‌های خارجی به زبان فارسی برای معرفی کردن ایران به خارجی‌ها در سرتاسر جهان آقای استفن. ه. نایمن نماینده مخصوص کارخانه فیلم برداری معروف «فوکس قرن بیستم» آمریکا که مدت چند سال است در ایران اقامت داشته و زمانی هم معاونت سوسیته پروفیسور پوپ را در ایران عهده دار بوده و چندین حلقه فیلم رنگی جالب توجه از مناظر و صنایع قدیمه و طرز قالی بافی ایران برداشته است چندی قبل طرحی برای تأسیس شرکتی به نام (شرکت فیلم برداری ایران) تهیه و به حضور مبارک اعلی حضرت همایون شاهنشاهی تقدیم نمود.

اعلی حضرت همایون شاهنشاهی پس از ملاحظه فیلم‌هایی که از طرف تقدیم کننده طرح تهیه و به زبان فارسی دوبله شده و به سابقه این که همیشه منویات خاطر مبارکشان متوجه به اتخاذ تدابیر مهم و مؤثر درباره شناساندن ایران به کشورهای خارجه می‌باشد بی نهایت موضوع جلب نظر مبارکشان را نموده و وعده فرمودند که برای تأسیس چنین شرکتی کمک مالی قابل ملاحظه‌ای خواهند فرمود تا با مشارکت دولت اقدام به تأسیس این شرکت گردد و پس از مطالعه دقیق طرح و توضیحاتی که از طرف تقدیم کننده طرح به عرض مبارک ملوکانه رسید اوامری صادر فرمودند که موضوع به وسیله جناب آقای دکتر اقبال وزیر محترم فرهنگ در جلسه هیأت وزیران مطرح و تصمیم لازم در این باره اتخاذ فرمایند.

سرمایه شرکت

برای تشکیل چنین شرکتی با تمام لوازم و ادوات مورد احتیاج مبلغی معادل ۲۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال مورد نیاز است که مبلغ ۲۱۰/۰۰۰ هزار دلار یعنی ۶/۷۲۰/۰۰۰ ریال آن مطابق صورت قسمت نهم منضم به طرح تقدیمی که یک نسخه آن به ضمیمه ارسال گردید باید صرف خرید لوازم آزمایشگاه، دستگاه ضبط صدا و دوربین‌های فیلم برداری و همچنین وسائط نقلیه حامل دستگاه‌های سینما و ضبط صدا و حمل و نقل اثاثیه برسد.

در این طرح مبلغ ده میلیون ریال برای ساختمان مخصوص در نظر گرفته شده که البته در وهله^۱ اول مورد احتیاج نمی‌باشد و می‌توان در ظرف دو سال اولیه از بنای مناسبی به این منظور استفاده نمود.

ده میلیون ریال بقیه برای اجرای عملیات شرکت و سرمایه آن خواهد بود. پس بنابراین ممکن است در وهله اول با ۱۵ میلیون ریال شرکت را تأسیس نمود. به این معنی که شرکت با سرمایه ۲۵ میلیون ریال به ثبت رسیده ده میلیون ریال آن نقدی و بقیه سرمایه تعهدی خواهد بود.

محل تأمین سرمایه شرکت

به فرموده و مواعید اعلی حضرت همایون شاهنشاهی ممکن است اعلی حضرت همایونی مبلغی به عنوان کمک به سرمایه شرکت مرحمت فرمایند. سپس وزارت دارایی نیز مبلغی به آن علاوه نموده و با تضمین وزارت دارایی از بانک ملی مبلغی معادل با مجموع مبلغ اعطایی شاهانه و پرداختی وزارت دارایی به عنوان وام گرفت که در ظرف ده سال با فرع صدی ۴ مستهلک نمود. وزارت دارایی نیز خواهد توانست با افزودن ۵۰ دینار یا یک ریال به هر بلیت نمایش و سینما جبران مبلغ پرداختی خود را نموده و عوایدی هم برای شرکت فراهم سازد و پس از ۲۰ ماه شرکت خواهد توانست کلیه هزینه‌های خود را از محل درآمد شرکت تأمین

۱. در اصل: وحله؛ اصلاح در کلیه موارد.

نماید.

روی هم رفته این شرکت از لحاظ نحوه عمل و طرز کار مشابه شرکت سهامی فرش ایران خواهد بود که وزارت دارایی و یا دولت نظارت کاملی بر آن خواهد داشت.

چرا دولت باید در این شرکت سهامی باشد؟

شاید بتوان چنین شرکتی را به سهولت با سرمایه بازرگانان ایرانی تشکیل داده و شروع به کار نمود. ولی مشارکت دولت در این زمینه دارای مزایای خاصی است که ذیلاً به عرض می‌رسد:

۱- اگر این شرکت به وسیله دولت اداره شود سود حاصله از فروش فیلم‌ها و دوبله کردن آنها به جز مبلغ مختصری که بابت استهلاک سرمایه محسوب خواهد شد به طور کلی به مصرف تهیه و پخش فیلم‌های تربیتی و فرهنگی و بهداشتی خواهد رسید که مجاناً در سرتاسر کشور در شهرها و قراء [و] دهات و حتی دهکده‌ها با وسایل مخصوص که برای این کار در نظر گرفته شده به معرض تماشای دهقانان و کشاورزان و مردم گذاشته خواهد شد و حال آن که اگر این شرکت به وسیله بازرگانان تأسیس و اداره شود محققاً نه تنها آنها سود فراوان و عاجلی خواهند خواست بلکه صرف منافع حاصله در راه و پخش فیلم‌های تربیتی و بهداشتی را نیز از وظایف خود نخواهد دانست و در نتیجه مقصود غایی و نهایی شرکت که پرورش افکار و شناساندن دنیا به ایران و ایران به دنیا است حاصل نخواهد گردید.

۲- اگر دولت در این شرکت سهامی باشد به طوری که سابقاً با جناب آقای ژرژ آلن سفیرکبیر سابق آمریکا در ایران و معاون فعلی وزارت خارجه آمریکا، مأمور اداره اطلاعات در این باب مذاکره شده و مشارالیه نیز مراتب را به عرض ملوکانه رسانیده‌اند و همچنین مذاکره با جناب آقای جان کوپروایلی سفیرکبیر فعلی دولت آمریکا در ایران، دولت آمریکا خواهد توانست کمک‌های فراوانی از قبیل فروش لوازمی که مورد احتیاج این شرکت خواهد بود و ممکن است در اختیار ارتش

آمریکا باشد به قیمت مناسبی به این شرکت واگذار نماید و از این راه مساعدت زیادی به شرکت خواهد شد و حال آن که دولت آمریکا حاضر نخواهد بود به یک شرکت خصوصی چنین مساعدتی بنماید.

۳- ضمن مذاکره با متصدیان بنگاه معروف (راکفلر) که نمایندگان آنها نیز چندی پیش [به] تهران آمدند معلوم شد این مؤسسه علاقه فراوانی به تهیه فیلم‌های بهداشتی، فرهنگی و تربیتی داشته و ممکن است اگر چنین شرکتی از طرف دولت به این منظور بخصوص تشکیل شود کمک‌های مادی قابل ملاحظه‌ای نموده و در حدود مبلغی به این شرکت کمک نماید.

۴- با تأسیس چنین شرکتی از طرف دولت و اعلی حضرت همایون شاهنشاهی شرکت خواهد توانست هزاران حلقه فیلم بهداشتی، فرهنگی و تربیتی تهیه شده در آمریکا و اروپا را مجاناً وارد ایران نموده به زبان فارسی دوبله کرده و به معرض نمایش بگذارد.

۵- شرکت خواهد توانست یک نسخه از فیلم‌های تهیه شده در باب مناظر ایران و معرفی صنایع و طرز کشاورزی و آداب و رسوم ایرانیان را به سفارتخانه‌ها و کنسولگری‌های خود در خارجه فرستاده و بدین طریق بهترین دستگاه تبلیغاتی مؤثر را در اختیار خود داشته باشد.

۶- رعایت مقررات ارزی و استخدام کارشناسان خارجی و سایر تشریفات برای شرکت دولتی به مراتب سهل تر و فراهم تر خواهد بود.

فواید تأسیس شرکت

۱- ایران یکی از کشورهای معدود جهان است که در آن وسایل لازم برای تهیه فیلم اخبار و فیلم‌های کوتاه وجود ندارد تا به زبان فارسی این فیلم‌ها را تهیه کرده و به معرض نمایش گذارد.

کشور ایران به واسطه فقدان وسایل لازم هنوز قادر نیست که از مزایا و فواید بی‌شمار فیلم‌های تعلیم و تربیتی که به وسیله بزرگترین شرکت‌های فیلم‌برداری با همکاری ماهرترین پزشکان و کارشناسان آموزش و پرورش تهیه شده استفاده کند و

علم و فرهنگ را با چنین وسیله سهل و ساده‌ای در ایران ترویج نماید. در بسیاری از کشورهای جهان مبالغ هنگفتی صرف می‌کنند^۱ که به وسیله تهیه فیلم کشور خود را به ملل دیگر جهان بشناسانند و چنانکه سازمان‌های بزرگی برای این قبیل فیلم‌ها تشکیل گردیده است این فیلم‌ها که صرفاً جنبه تبلیغات دارد غالباً به صورت اخبار و فیلم‌های کوتاه و یا به عنوان سفرنامه تهیه می‌شود و در تهیه آنها به قدری مهارت و دقت به کار می‌رود که جنبه تبلیغات آن به سهولت مشهود نمی‌گردد. بنابراین تأسیس این شرکت بهترین وسیله تبلیغات و روشن نمودن اذهان عمومی خواهد بود.

۲- در این اواخر عده زیادی به این فکر افتاده‌اند که فیلم‌های گوناگونی تهیه نمایند. البته این فکر بسیار خوب و تصمیم آنها شایسته هرگونه تحسین و تمجید می‌باشد. ولی هیچ کدام از این دسته‌ها وسایل فنی لازم را چنانکه باید و شاید به علت قلت سرمایه در اختیار ندارند. بنابراین حاصل و نتیجه کار آنها به نحوی نخواهد بود که اسباب آبرومندی و سرافرازی ایران باشد.

لیکن یک شرکت دولتی مطابق آنچه معروض شد می‌تواند جنبه فنی این کار را تکمیل کرده و کلیه ادوات خود را با هزینه جزئی در اختیار این شرکت‌ها گذارده و وسایل آنها را تکمیل نماید. به این ترتیب که شرکت‌های خصوصی خواهند توانست فقط فیلم‌برداری نموده و چاپ و ظهور و ضبط صدای آن را که مهمترین قسمت تهیه فیلم می‌باشد به عهده این شرکت واگذار نمایند.

۳- خدمت به وزارتخانه‌ها، این شرکت خواهد توانست برای هر یک از وزارتخانه‌ها در مقابل وجهی که با رضایت طرفین ضمن قراردادی به امضا خواهد رسید فیلم‌هایی که مربوط به آن وزارتخانه و مورد نیاز است تهیه نماید. مثلاً برای: الف- وزارت جنگ: تهیه و دوبله کردن انواع فیلم‌های جنگی و طرز تعلیم سربازان و فیلم‌های مشقی و داستان‌های جنگی که مشوق و محرک روح سلحشوری سربازان خواهد بود.

ب- وزارت خارجه: تهیه فیلم‌های سیاسی و پذیرایی از مأمورین عالی رتبه خارجی که به ایران می‌آیند و همچنین تهیه فیلم‌های مربوط به ایران برای ارسال به کشورهای خارجه.

ج- وزارت دادگستری: تهیه و دوبله کردن فیلم‌های جنایی و قضایی.

د- وزارت کشور: تهیه فیلم‌های جغرافیایی و تاریخی برای نمایش استناداران، فرمانداران و بخشداران و هرگونه اطلاعات و سوابق درباره کشور.

ه- وزارت فرهنگ: تهیه انواع فیلم‌های تربیتی و طرز تدریس و ساختمان مدارس و دروس علمی و نظری و دوبله کردن آنها به زبان فارسی.

و- وزارت کشاورزی: تهیه فیلم برای نشان دادن طرز کار با ماشین‌آلات کشاورزی که به سرعت زیاد در ایران باب شده و اغلب از طرز کار آن اطلاعی ندارند و همچنین طرز کشت انواع و اقسام نباتات و نهال و بذرهای مورد احتیاج و طرز سم‌پاشی و دفع آفات حیوانی و نباتی و جنگلبانی.

ز- وزارت بهداشتی: تهیه [و] نمایش انواع فیلم‌های بهداشتی، مبارزه با بیماری‌ها، طرز درمان، جراحی و چشم‌پزشکی و طرز جلوگیری از بیماری‌های واگیردار و همچنین دستورات بهداشتی به مردم و مخصوصاً به رعایا و کشاورزان.

ح- وزارت کار: تهیه فیلم برای کارگران و دفاع کارگران در مقابل خطرات ماشین و طرز کار با ماشین و تذکر و نشان دادن قوانین کار و لزوم پیروی از آنها.

ادارات ژاندارمری، شهربانی، دانشگاه و بنگاه آبیاری و شهرداری نیز هر یک به نوبه خود خواهند توانست به نحوی از این شرکت استفاده نمایند.

روی هم رفته این بود فواید این شرکت که به طور خلاصه به عرض رسید و به طوری که ملاحظه خواهند فرمود اقدام به تأسیس چنین شرکتی یکی از قدم‌های مؤثری برای پیشرفت و اصلاحات کشور بوده و مردم ایران همیشه مرهون عنایات شاهانه بوده و افتخار این قدم بزرگ نیز نصیب جنابعالی و سایر همکاران محترم و هیأت دولت خواهد بود که برای ابد در تاریخ ثبت خواهد گردید.

چنانکه آن جناب مایل باشند نمونه کوچکی از عملیات آتیه این شرکت را به رأی‌العین ملاحظه فرمایند خواهشمند است وقتی تعیین فرمایند تا فیلم‌هایی که از

طرف تقدیم‌کننده طرح برداشته شده از لحاظ جنابعالی بگذرد.

[حاشیه راست، اول:] آقای مهندس نفیسی معاون وزارت کار، بنده موضوع را به دقت مطالعه نموده‌ام. نظر قطعی خود را مخصوصاً از لحاظ مداخله‌ای که وزارت کار می‌تواند در این امر داشته باشد اطلاع دهید. [امضا: عبدالحسین هژیر]

[حاشیه راست، دوم:] به عرض مقام معاونت کل برسد. ۸/۱۰

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۲۵۹۵

تاریخ: ۷/۸/۱۰

[مهر: ناخوانا]

سند شماره ۸۳/۱

[شیر و خورشید]

وزارت کار و تبلیغات

شماره: ۹۵۴۷-د

تاریخ: ۱۳۲۷/۸/۱۵

جناب آقای نخست وزیر

با اعاده عین پرونده مربوط به طرح تشکیل شرکت فیلم‌برداری ایران اینک حسب الامر نظر خود را درباره آن از نظر آن جناب می‌گذرانم.

وزارت کار از بدو تشکیل خود همواره مترصد بوده است برای تنویر افکار کارگران و کشاورزان فیلم‌هایی تهیه و در دسترس آنان قرار دهد تا با مشاهده طرز

صحیح کارکردن با ماشین‌آلات و انواع خطرات هر نوع ماشین و نحوهٔ جلوگیری از خطرات و صدمات احتمالی هر نوع ماشین و روشی^۱ که پیروی از آن موجب ازدیاد میزان تولید می‌گردد و انواع و اقسام راهنمایی‌هایی که دربارهٔ حفظ تندرستی و سلامتی آنان لازم است ذهن آنان روشن شده و در وضع کار و روحیهٔ آنان بهبود محسوسی فراهم سازد و تاکنون هم در این زمینه اقداماتی نموده و از وجود فیلم‌های مخصوصی که در این باره به توسط انجمن‌های فرهنگی و ادارات اطلاعات بعضی از سفارتخانه‌های خارجی تهیه و به فارسی هم دوبله شده استفاده نموده است. از این رو ایجاد یک شرکت فیلم‌برداری دولتی را به طریقی که در طرح پیوست درج است بسیار مفید می‌داند و چون همین شرکت می‌تواند پایه‌ای برای صنعتی جدید در ایران گردد و ایجاد کار برای عده‌ای از افراد این مملکت نماید ایجاد این شرکت را مخصوصاً و مؤکداً توصیه می‌نماید.

البته در صورتی که رأی عالی بر ایجاد چنین شرکت مفیدی قرارگیرد جزء هیأت مدیرهٔ فیلم لازم است یک نمایندهٔ بصیری از طرف وزارت کار نیز تعیین گردد تا در امور مربوط به حفاظت و کارآموزی و بهداشت کارگران و کشاورزان نظارت کامل داشته باشد.

در خاتمه چنانچه آن مقام موافقت فرمایند وزارت کار رأساً نظارت بر این اقدام مفید را بر عهده گرفته از پیشنهاد دهنده دعوتی به عمل آورد تا با شرکت در کمیسیون بصیری که برای این امر تشکیل خواهد شد ترتیب ایجاد شرکت مزبور داده شود.

معاون وزارت کار

مهندس نفیسی

[امضا]

سند شماره ۸۳/۲

[آرم]

Twentieth Century - Fox Film Corporation

Head office 444 west 56th. street, NewYork 19, N. Y. Branches

in all principal cities of the world

Telephone columbus 5-3320 cable address, centfox-NewYork

Stephen H. Nyman

تهران - هفتم اسفند ماه ۱۳۲۷

Special representative

جناب آقای محمد ساعد نخست وزیر دولت شاهنشاهی ایران به طوری که خاطر عالی مستحضر است این جانب در چند ماه قبل طرحی برای ایجاد یک شرکت ایرانی فیلم برداری به منظور تهیه فیلم های اخبار، فرهنگی و بهداشتی تقدیم پیشگاه مبارک بندگان اعلی حضرت همایون شاهنشاهی نموده و چون با ملاحظه فیلم هایی که از ایران تهیه کرده و از لحاظ مبارک اعلی حضرت همایونی گذراندم موضوع مورد توجه ذات اقدس همایونی قرار گرفت. به وسیله جناب آقای دکتر اقبال که در آن موقع سمت وزارت فرهنگ را به عهده داشتند اوامری صادر فرمودند که موضوع طرح در هیأت وزیران مورد بحث قرار گرفته و گزارشی به حضور ملوکانه تقدیم شود. جناب آقای جم وزیر دربار شاهنشاهی نیز با مراحم مخصوص توصیه فرمودند که فیلم های تهیه شده از ایران برای هیأت وزیران نمایش داده شود. علیهذا به وسیله جناب آقای دکتر اقبال استدعا شد که وقتی تعیین فرمایند تا فیلم ها را نشان داده و توضیحات لازم دیگری راجع به طرح به عرض برسانم. ولی متأسفانه این مذاکرات مصادف با کسالت آن جناب گردیده و موضوع به عهده تعویق افتاد.

اینکه که کسالت آن جناب برطرف گردیده استدعا دارد مقرر فرمایند طرح این جانب

در هیأت وزیران مورد مطالعه قرار گرفته و وقتی تعیین فرمایند که فیلم‌ها در کاخ وزارت امور خارجه برای آقایان وزیران نمایش داده شود.

ضمناً توضیح می‌دهد که موضوع طرح قبلاً به عرض جنابان آقایان وزیران جنگ، بهداری، فرهنگ، پیشه و هنر و مشاور رسیده و مطالعه فرموده‌اند. به ضمیمه اینک عین نامه شماره ۳۸۰۸۵/۶۰۸۱ مورخ ۲۷/۹/۸ شهربانی کل کشور و نامه شماره ۵۸۵۴ مورخ ۲۷/۸/۱۵ تیمسار سپهبد رزم‌آرا ریاست محترم ستاد ارتش که تاکنون به علت کسالت آن جناب تقدیم نشده به انضمام متن طرح تقدیمی به حضور ملوکانه و رونوشت یادداشت جناب آقای جان کوپر وایلی سفیرکبیر دولت آمریکا که قبل از حرکت به آمریکا به حضور مبارک ملوکانه تقدیم داشته‌اند تقدیم نموده و استدعا دارد چون قریباً عازم آمریکا بوده و باید کارهای خود را در ایران پایان دهم مقرر فرمایند در اخذ تصمیم در این باره امر به تسریع فرمایند. موجب مزید تشکر و امتنان خواهد بود.

احترامات فائقه را بپذیرید

استفن ه. نایمن

جناب آقای محمد ساعد نخست وزیر دولت شاهنشاهی - تهران - ایران
[حاشیه پایین:] تهران به وسیله سفارت کبرای آمریکا

سند شماره ۸۳/۳

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

شهربانی کل کشور

شماره: ۳۸۰۸۵/۶۰۸۱

به تاریخ: ۲۷/۹/۸

جناب آقای نخست وزیر

محترماً به عرض می‌رساند: آقای استفن نایمن تبعه آمریکا نماینده شرکت فیلم برداری فوکس قرن بیستم چندی قبل برای تشکیل یک شرکت فیلم برداری ایرانی پیشنهادی تسلیم که در هیأت دولت سابق مورد بررسی واقع ولی اخذ تصمیم به بعد موکول گردید.

نظر به این که در دنیای امروز یکی از موضوعات مهمی که از لحاظ اصلاح اخلاق و رفتار افراد کشور مخصوصاً در تعلیم و تربیت امور فنی پلیس تأثیر فراوان دارد نمایش فیلم‌های سینمایی است و تشکیل یک شرکت ایرانی در کشور شاهنشاهی برای انجام این منظور ارزش زیادی خواهد داشت و شخص مزبور هم از سال ۱۳۱۳ تا کنون در کشور ایران مقیم و تجربه و سوابق زیاد و روشن در امر فیلم برداری دارد لذا مستدعی است امر و مقرر فرمایند طرح پیشنهادی مشارالیه مورد بررسی قرار گرفته و در صورت تصویب، مساعدت‌های لازمه برای عملی شدن درخواست او مبذول گردد.

رئیس شهربانی کل کشور

سرتیپ صفاری

[امضا]

سند شماره ۸۳/ع

[شیر و خورشید]

وزارت جنگ

به تاریخ: ۱۳۲۷/۸/۱۵

شماره: ۵۸۵۴

جناب آقای نخست وزیر

به طوری که خاطر عالی مستحضر است امروزه نمایش فیلم‌های سینمایی برای تعلیم و تربیت نقش مهمی را عهده‌دار و مخصوصاً در ارتش اکثر کشورها برای آموزش سربازان و افسران از نمایش فیلم استفاده و در مدت بسیار کوتاهی به وسیله مجسم نمودن مطالب با نمایش فیلم‌های سینما دوره تعلیماتی سربازی را تقلیل می‌دهند.

اینک آقای استفن نایمن نماینده شرکت فیلم فوکس قرن بیستم که تجربه زیادی در امر فیلم‌برداری دارند پیشنهاد نموده‌اند که شرکتی برای تهیه فیلم در ایران تشکیل و پس از انجام این منظور فیلم‌های مورد نیاز ارتش را تأمین نمایند. از آنجایی که با عملی شدن این منظور هم برای تعلیم و تربیت افراد کشور قدمی برداشته شده و هم کمک مؤثر به آموزش سربازان خواهد شد مستدعی است امر و مقرر فرمایند پیشنهاد آقای استفن نایمن مورد بررسی قرار گرفته در صورتی که پروژه پیشنهادی ایشان مورد تصویب واقع شود کمک‌های لازم برای عملی شدن آن معمول گردد.

رئیس ستاد ارتش

سپهبد رزم‌آرا

[امضا]

سند شماره ۸۳/۵

قسمت اول

موضوع طرح

منظور از تنظیم این طرح، پیشنهادی برای تشکیل یک [شرکت] فیلم برداری است که اصل وظایف آن به شرح زیر خواهد بود:

۱- تهیه فیلم مربوط به اخبار و وقایع ایران و «فیلم های کوتاه» و در آینده تهیه فیلم از نمایش (فوتوپلی) تا در سینماها و تماشاخانه هایی که فیلم های سی و پنج میلیمتری به کار می برند به معرض نمایش گذاشته شود.

۲- منافع حاصله از فروش این قبیل فیلم ها به مصرف خرید فیلم های تعلیم و تربیتی از کشورهای خارج برای نمایش در سراسر ایران خواهد رسید.

ایران یکی از کشورهای معدود جهان است که در آن وسایل لازم برای تهیه فیلم (اخبار) و «فیلم های کوتاه» وجود ندارد تا به زبان فارسی و فیلم های اخبار و کوتاه تهیه کرده و در معرض نمایش فارسی زبانان قرار دهد. کشور ایران به واسطه فقدان وسایل لازم قادر نیست که از مزایا و فواید بی شمار فیلم های تعلیم و تربیتی که به وسیله بزرگترین شرکت های تهیه کننده فیلم با همکاری ماهرترین و استادترین پزشکان و کارشناسان آموزش و پرورش تهیه شده استفاده کند و علم و فرهنگ را با چنین وسیله سهل و آسانی در ایران ترویج نماید. مردم ایران شاید صدای اعلی حضرت پادشاه خود و یا صدای نخست وزیر را در پشت رادیو شنیده اند ولی هیچ گاه موفق نشده اند که قیافه آنان را در حالی که گوششان به بیانات آنهاست مشاهده کنند. میلیون ها ایرانی البته پیشرفت کشور خود را در ساختن راههای آهن و ساختن سیلو در تبریز و مشهد شنیده اند و همچنین از زرخیزی و محصولات فراوان نواحی دریای خزر اطلاع حاصل کرده اند و راجع به کارخانه توتون سازی و تهران جدید چیزهایی به گوش آنها خورده است لیکن هرگز چنین چیزها را به چشم ندیده اند. میلیون ها ایرانی آرزو دارند که به زیارت مشهد موفق شوند لیکن هرگز چنین استطاعت ندارند و یا وسایل مسافرت برای آنها فراهم نیست و همچنین

اغلب ایرانیان راجع به اصفهان که نصف جهان نامند چیزهایی شنیده‌اند لیکن به تاریخ آن آشنایی ندارند و نمی‌دانند که این شهر چقدر زیبا و روح‌افزا است. این‌ها از جمله چیزهایی است که شرکت فیلم‌برداری ایران می‌تواند موضوع فیلم قرار دهد و با چنین وسیله‌آسانی هر ایرانی را از تاریخ و مفاخر کشور خود آگاه سازد و مسلم است فایده و نتیجه‌ای که به این ترتیب حاصل شود محال است که به وسایل دیگر مقدور و میسر باشد.

اهمیت تعلیم و تربیت از راه چشم و گوش را نمی‌توان به هیچ وجه منکر شد و یا فواید آن را مورد نظر ندانست. در سراسر جهان فیلم‌های تعلیم و تربیتی را با کمال شوق و شغف مورد استفاده قرار می‌دهند. رادیو و سخنرانی‌ها اثر خود را در گوش می‌بخشد لیکن فیلم هم در چشم اثر می‌کند و هم در گوش. تحقیق و مطالعه‌ای که هیأت آموزش و پرورش نیویورک در این باب به عمل آورده نشان می‌دهد که تعلیم و تربیت به وسیله فیلم دو فایده برجسته و بزرگ برای دانشجویان دارد: آن‌که مدت لازم برای فراگرفتن یک موضوع بیست و پنج درصد کمتر می‌شود. این است که به این وسیله می‌توان تا پایان سال مطالب بیشتری فراگرفت و در صحیفه خاطر ضبط کرد. چنان‌که دانشجویانی که به وسیله فیلم دوره تعلیمات خود را طی کرده‌اند سی و هشت درصد بیش از میزانی که به وسایل عادی مقدور بوده معلومات فراگرفتند. تشکیل یک شرکت فیلم‌برداری برای ایران متضمن فواید عظیم و بی‌شمار خواهد بود. زیرا این شرکت برای تشیید و تحکیم مبانی وحدت ملی وسیله مؤثری خواهد بود و با تعمیم تعلیمات، سطح زندگی ایرانیان را بالا خواهد برد و بهداشت و تندرستی آنان را تأمین خواهد نمود و همچنین در پیشرفت و حسن جریان تعلیمات عمومی در آموزشگاهها و نگاهداشتن نام ایران و ترقیات آن در انظار جهانیان نقش بزرگ و مؤثری بازی خواهد کرد.

تأسیس چنین شرکتی از طرف دولت نه تنها مخارج خود را تأمین خواهد نمود بلکه برای خود دولت نیز منبع درآمد خواهد بود.

قسمت دوم ایران در نظر جهانیان

در بسیاری از کشورهای جهان مبالغ هنگفتی خرج می‌کنند که به وسیله تهیه فیلم کشور خود را به ملل دیگر جهان بشناسانند. چنان که سازمان‌های بزرگی برای فروش این قبیل فیلم‌ها که روی سی و پنج و شانزده میلیمتر تهیه شده تشکیل گردیده است. این قبیل فیلم‌ها که صرفاً جنبه تبلیغات دارد غالباً به صورت «اخبار» و فیلم‌های کوتاه و یا به عنوان سفرنامه تهیه می‌گردد و در تنظیم آنها به قدری مهارت و دقت به کار می‌رود که جنبه تبلیغات آن به سهولت مشهود نمی‌گردد.

ملل جهان از کشور ایران و معضلات و مسایل دشوار ملت آن و همچنین از صنایع و کشاورزی و بازرگانی ایران است که یکی از مخاطرات عمده را پس از جنگ برای این کشور تشکیل می‌دهد.^۱

چندی پیش از طرف سازمان ملل متحد^۲ پرسش‌نامه‌ای به هر یک از ملت‌های عضو سازمان فرستاده شد که اینک من باب مثال چند فقره از سئوالات پرسش‌نامه در زیر نقل می‌گردد:

سؤال ۲- در کشور شما چند بایگانی فیلم برای توزیع فیلم‌های شانزده میلیمتری وجود دارد؟

آ- در صورت وجود چنین مؤسسات خواهشمند است نام و نشانی آنها را پیوست کرده ارسال دارید.

ب- در صورت امکان خواهشمند است کاتالوگ‌های فیلم‌های نمونه و ادبی آن کتابخانه‌ها و سایر توزیع‌کنندگان فیلم را بفرستید.

سؤال ۴- دستگاه‌های ۱۶ میلیمتری که فعلاً برای پخش صدا در اختیار دارید چند عدد است؟

سؤال ۵- تعداد تماشاچیان فیلم‌های شانزده میلیمتری در چه حدود است؟

۲. در اصل: متفق؛ اصلاح در همه موارد.

۱. این پاراگراف نامفهوم است.

سؤال ۷- تعداد مؤسساتی که ممکن است فیلم‌های شانزده میلیمتری سازمان ملل متحد را توزیع کنند در چه حدود است؟ (منظور از این فیلم‌ها، فیلم‌های تعلیم و تربیتی و اسناد رسمی سازمان ملل متحد و همچنین فیلم‌هایی است که در این دو موضوع به وسیله سازمان‌های مستقل تهیه شده و به تصویب سازمان ملل متحد رسیده است).

سؤال ۱۲- کدام یک از مجلات و انتشارات کشور خود را که نشریات آنها در موضوع فیلم‌های تعلیم و تربیتی و اسنادی است برای عضویت قسمت فیلم سازمان ملل متحد توصیه می‌کنید؟

سؤال ۱۴- نام و نشانی دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های اختصاصی را که مطالعه و تحقیق در فیلم جزء برنامه تحصیلی آنهاست ارسال دارید.

متأسفانه جواب دولت ایران نسبت به هر یک از این پرسش‌ها به استثنای چند دستگاه ۱۶ میلیمتری برای پخش صدا منفی است.

یک شرکت فیلم دولتی تمام این نواقص را چاره‌جویی خواهد کرد و خواهد توانست وسایل تسهیل تعلیم و تربیت را از راه چشم و گوش فراهم کرده و ایران را چنان که باید به جهانیان بشناساند. درخصوص فیلم‌هایی که جنبه تعلیم و تربیت داشته باشد به تفصیل در قسمت پنجم توضیح داده شده است و راجع به تبلیغات خارجی فیلم‌هایی را که شرکت دولتی نامبرده به صورت «فیلم‌های کوتاه» و «اخبار» راجع به ایران تهیه می‌کند ممکن است به تدریج به صورت کتاب درآورده و برای پخش به تمام بازارهای فیلم‌های شانزده و سی و پنج میلیمتری فرستاده و همچنین آنها را در اختیار کلیه سفارتخانه‌ها و کنسولگری‌های ایران در خارجه گذاشت.

قسمت سوم

سرمایه شرکت

شرکت فیلم‌برداری ایران ممکن است به وسیله سرمایه دولتی و یا به وسیله سرمایه خصوصی تشکیل شود.

اگر چنین شرکتی به صورت بازرگانی اداره شود موفقیت‌هایی نصیبش خواهد

شد. حسن قبول و توجه خاصی که ایرانیان تاکنون به فیلم‌های ناطق فارسی نشان داده‌اند دلیل و گواه بزرگی بر صحت این مدعاست. لیکن یک شرکت بازرگانی ذی‌نفع و علاقمند به اجرای منظور غایی و بزرگ این طرح نخواهد بود. شرکت بازرگانی تنها به منظور به دست آوردن سود به تهیه فیلم خواهد پرداخت و به انجام سه منظور عمده دیگر که در این طرح گنجانیده شده عنایت و توجه نخواهد داشت. آن سه منظور عمده به شرح زیر است:

- ۱- تهیه فیلم اخبار و فیلم‌های کوتاه برای نمایش دادن به مردم ایران به منظور تحکیم مبانی وحدت آنان.
- ۲- تبدیل فیلم‌های بهداشتی و تعلیم و تربیتی و آموزشی به زبان فارسی و نمایش آنها به مردم.
- ۳- تهیه فیلم به منظور نمایش به ملل دیگر.

نگارنده اطلاع حاصل کرده که گروه متعددی از ایرانیان به این فکر افتاده‌اند که فیلم‌های گوناگون تهیه کنند. البته این فکر بسیار مطلوب و پسندیده است و تصمیم آنها شایسته تحسین و تمجید می‌باشد. لیکن هیچ کدام از این دسته‌ها وسایل فنی لازم را چنان که باید و شاید در اختیار ندارند. بنابراین حاصل و نتیجه کار آنها به نحوی نخواهد بود که اسباب آبرومندی و سرفرازی ایران باشد. این عده و همچنین عده دیگری که فیلم‌های ناطق به زبان انگلیسی را به فارسی مبدل می‌کنند و دارای سرمایه کافی نیستند و اصرار دارند که با سرمایه ناچیز درآمد و منافع سرشار فوری داشته باشند. بنابراین چنین افکار [ای] از اثر و اهمیت کار می‌کاهد و نتیجه مطلوب به دست نمی‌دهد.

لیکن یک شرکت دولتی اگر مطابق آنچه نگارنده این طرح پیشنهاد می‌نماید تشکیل گردد می‌تواند جنبه فنی این کار را تکمیل نموده و نتیجه و حاصل کار خود را چه از لحاظ کمیت و چه از لحاظ کیفیت کامل تر از حاصل و نتیجه کار اشخاصی که فعلاً با وسایل ناقص و سرمایه غیرکافی قصد فیلم‌برداری دارند بنماید. این اقدام هیچ‌گونه ضرر و زیانی به منافع کسانی که درصدد تهیه فیلم هستند نخواهد رسانید. زیرا ممکن است سازمان آنها به انجام یک قسمت از کارها مانند ترجمه و تهیه

زیرنویس و غیره همچنان ادامه دهد و آن قسمت از کارها را که صرفاً جنبه فنی دارد مانند ضبط صدا و چاپ و بزرگ کردن فیلم و عکس برداری را به عهده شرکت دولتی واگذار نماید.

چون سرمایه چنین شرکتی با دولت است بالطبع نظارت بر روش کار آن از لحاظ سیاسی به عهده دولت خواهد بود و دولت منافع حاصله از نمایش فیلم اخبار و موضوعات کوتاه را به مصرف خرید فیلم‌های تعلیم و تربیتی و بهداشتی جهت نمایش دادن به مردم ایران خواهد رسانید. همچنان چون شرکت با سرمایه دولت تشکیل شده بهتر خواهد توانست از دولت‌ها و یا مؤسسات خارجی برای به دست آوردن فیلم‌های تعلیم و تربیتی و یا بهداشتی استفاده کرده و آن فیلم‌ها را مجانی و بلاعوض و یا به قیمت اصلی نازل خریداری کند. این فیلم‌ها پس از آن در لابراتوار و قسمت ضبط صدای شرکت جرح و تعدیل شده و ناطق به زبان فارسی خواهد گردید.

به نظر نگارنده بهترین طرق آن است که یک شرکت فیلم ایران مانند شرکت فرش تشکیل گردد که سهام آن متعلق به دولت ایران باشد و روش آن از لحاظ سیاسی نیز به وسیله دولت معین گردد.

قسمت چهارم

اداره شرکت از نظر سیاسی

انتخاب موضوع برای فیلم اخبار (نیوز ریل) و همچنین موضوعات کوتاه و فیلم‌های تعلیم و تربیتی از طرف دولت کنترل خواهد شد. تنها وظیفه اداره کنندگان شرکت آن است که فیلم‌های خوب تهیه کنند.

نگارنده پیشنهاد می‌کند که برای اداره شرکت یک «هیأت مدیره فیلم ملی» تعیین و یا انتخاب گردد که در اوقات معین تشکیل جلسه دهد و موضوع فیلم‌هایی را که باید تهیه و یا از خارج وارد گردد تعیین نماید و یا نقشه‌های لازم برای پیشرفت و

توسعه دامنه فعالیت‌های شرکت طرح کند.

مدیر شرکت باید هر ماه فهرست موضوعاتی [را] که از روی آنها فیلم باید تهیه شود پیشنهاد و توصیه نماید و این پیشنهادها باید در برنامه تهیه فیلم منظور گردد. تعیین میزان فیلم و طول مدت نمایش آن و همچنین تعیین تعداد عمل فیلم‌برداری بهتر آن است که به عهده مدیر شرکت^۱ واگذار گردد. زیرا او تنها کسی است که اطلاعات کامل و دقیق راجع به نقشه‌ها و وسایل فیلم‌برداری دارد. بنابراین مدیر شرکت باید در جلسات هیأت مدیره شرکت کند و دارای حق رأی در تصمیمات شرکت باشد و در اساسنامه شرکت باید تصریح شود که شرکت حق خواهد داشت از حوادث ناگهانی و غیر مترقبه فیلم تهیه کند «اخبار».

قسمت پنجم

برنامه کار

خرید اسباب و ابزار کار و نصب و مستقر ساختن آنها، همچنین انتخاب کارمندان و آماده و آزموده کردن آنان و شروع به تهیه فیلم اقدامات بسیار مشکلی در تأسیس شرکت فیلم‌برداری می‌باشد و باید این امور را با منتهای دقت و مراقبت انجام داد. و نظر به همین دشواری و اشکال است که نگارنده پیشنهاد می‌کند که باید به تدریج دست به کار تهیه فیلم‌های کامل شد.

برنامه‌ای که برای روش کار در زیر پیشنهاد می‌گردد برای تأمین حسن پیشرفت کار با حداقل هزینه است و با اجرای این نقشه تعداد معدودی کارشناس خارجی استخدام خواهد گردید.

خرید اسباب و لوازم

اسباب و لوازم لازم برای تهیه فیلم‌ها به وسیله شرکت فیلم‌برداری ایران در قسمت نهم شرح داده شده است. بعضی از این اشیای لازم را می‌توان بلافاصله پس از باز

کردن اعتبار دلاری در نیویورک به دست آورد. یک قسمت از آنها را باید سفارش داد که در ظرف دو یا چهار ماه در نیویورک حاضر به تحویل باشد. بعضی دیگر را هم می‌توان شش ماه پس از سفارش به دست آورد. بهتر آن است که خرید اسباب و ابزار و پرداخت قیمت آنها به وسیله سفیرکبیر ایران در واشنگتن با صوابدید یک مشاور مناسب صورت بگیرد.

نصب و مستقر ساختن اسباب و لوازم

برای این که شرکت بتواند وظایف محوله خویش را به نحو احسن انجام دهد لازم است که بنای مناسبی در اختیار خود داشته باشد و در تهران ممکن است یک بنای مناسب پیدا کرد و سپس تغییرات و تبدیلاتی به مقتضای احتیاجات و رعایت دقایق و جزئیات لازم برای تهیه فیلم به آن داد. اگر بنای مناسبی پیدا نشود در آن صورت بنای مخصوصی باید برای این منظور ساخته شود و در ساختمان آن نکات فنی برای ضبط صدا و لابراتوار فیلم باید رعایت گردد. نصب اسباب و لوازم ممکن است حداکثر هشت ماه پس از باز کردن اعتبار دلاری برای خرید اشیای لازم و همچنین پس از تأمین محل کار و یا ساختن بنای جدید صورت گیرد. پیش از شروع به عمل فیلم برداری چندین ماه وقت لازم است که نصب و استقرار اسباب و ابزار و انتخاب کارمندان و آزموده کردن آنان و غیره عملی گردد.

برنامه تهیه فیلم

در شش ماه اول فقط فیلم سی و پنج میلیمتری تهیه می‌شود. در هر شش هفته یک فیلم اخبار «نیوز ریل» ایرانی تهیه می‌گردد. (مدت نمایش از دوازده دقیقه تجاوز نخواهد کرد) که به نرخ مناسب و مخصوصی برای مردم نمایش داده می‌شود. در شش ماه دوم هم فقط فیلم سی و پنج میلیمتری تهیه می‌گردد. در هر ماه یک فیلم اخبار (مدت نمایش ده دقیقه) و یک موضوع کوتاه (مدت نمایش بیست دقیقه) تهیه خواهد شد.

سال دوم

تهیه کامل فیلم اخبار در هر ماه یا سه هفته یک بار، موضوعات کوتاه در هر سه هفته یک بار (مدت نمایش شانزده تا بیست دقیقه) آغاز و افتتاح نمایش فیلم‌های تعلیم و تربیتی شانزده میلیمتری در یک شهرستان. (رجوع به قسمت ششم)

سال سوم

تهیه کامل فیلم اخبار و موضوع کوتاه و شروع به تهیه فیلم‌های تعلیم و تربیتی و بهداشتی که از طرف وزارتخانه‌های مختلف سفارش داده شود. وارد کردن فیلم از خارج و جرح و تعدیل آنها به مقتضای زبان فارسی و توزیع نمایش فیلم‌های تعلیم و تربیتی مطابق برنامه مخصوص.

شروع به تهیه فیلم از روی نمایش‌های کوتاه (فوتوپلی)

(تبصره - برای هر یک از فیلم‌های نمایش اعم از این که کوتاه یا طویل باشد باید برنامه و بودجه خاصی تعیین گردد. تهیه این نوع فیلم‌ها از همه پرمصرف [تر] و گران‌تر و از همه مشکل‌تر می‌باشد. برای تهیه این نوع فیلم‌ها ممکن است کارشناسان خارجی استخدام نمود و وسایل و ابزار بیشتری وارد و نصب کرد.)

قسمت ششم

پیشنهاد برنامه‌های تعلیم و تربیتی

به کار بردن فیلم برای پیشرفت امور از راه چشم و گوش دارای شعب مختلفی شده است. مقصود از تعلیم و تربیت معنای محدود این کلمه نیست بلکه منظور معنای وسیع آن است به طوری که شامل کلیه اشخاص با سنین مختلف بشود نه فقط مراد از تعلیم و تربیت کلاس درس و آموزشگاه باشد. گو این که اساس و ریشه این فیلم‌ها از کلاس‌ها ناشی شده است. با این حال این قبیل فیلم‌ها را فیلم آموزشی می‌نامند.

فرق^۱ فیلم‌های تعلیم و تربیتی با فیلم‌های آموزشی آن است که نوع اول برای اشخاص با سنین مختلف است و بیشتر به منظور پرورش توده تهیه می‌گردد.

فواید و محسنات آنها

در زمینه بهداشت عمومی و جلوگیری از شیوع^۲ بیماری‌ها به ثبوت رسیده است. صرف نظر از آن این قبیل فیلم‌ها در سراسر جهان برای تشویق مردم به اطاعت از قوانین و دعوت آنها به اتحاد و همچنین نشان دادن پیشرفت صنایع و بازرگانی و به منظور مدرن کردن عملیات پلیسی و ارتشی و تربیت کردن اشخاص برای مشاغل و کارهای مخصوص و تعلیم با اسلوب و روش جدید نمایش داده می‌شود و فواید نیکو و نتایج بی‌شمار از آن به دست می‌آید.

فیلم‌های تعلیم و تربیتی را در هر موضوع می‌توان به قیمت مناسب و یا بدون مخارج به دست آورد. بعضی از آنها سی و پنج و برخی دیگر شانزده میلیمتری است. شرکت می‌تواند با اسباب و ابزار بسیار معدود علاوه بر آنچه برای تهیه فیلم‌های اخبار و موضوعات کوتاه لازم است این قبیل فیلم‌ها را تهیه کند که توضیحات آن به زبان فارسی باشد.

استعمال انواع مختلف فیلم‌های تعلیم و تربیتی که با مخارج اندک وظایف گوناگونی را در ایران انجام دهد در این برنامه منظور شده است.

برای این که نمایش فیلم‌های مختلف نتایج نیکو [و] مطلوب ببخشد نگارنده نکات زیر را پیشنهاد می‌کند:

آ- نمایش فیلم‌هایی که جنبه عمومی دارند.

منظور از نمایش این فیلم‌ها نزدیک ساختن مردم به یکدیگر و تحکیم مبانی ملیت است.

۱- این فیلم‌ها شامل فیلم‌های تعلیم و تربیتی [و] تفریحی است که از کشورهای خارج وارد کرده و پس از جرح و تعدیل و موافق کردن آنها با ذوق ایرانی و تبدیل

۱. در اصل: فوق.

۲. در اصل: شوع.

آنها به زبان فارسی روی فیلم‌های شانزده میلیمتری به معرض نمایش گذاشته [می] شود. کلیه فیلم‌های اخبار و موضوعات کوتاه و فیلم‌های مفصل که مطابق برنامه تهیه می‌گردد مبدل به فیلم‌های شانزده میلیمتری خواهد شد. (علت این که فیلم‌های شانزده میلیمتری به جای سی و پنج میلیمتری پیشنهاد می‌شود برای آن است که وسایل نمایش این فیلم‌ها سبک‌تر و از لحاظ هزینه مقرون به صرفه است و به علاوه این قبیل فیلم‌ها غیرقابل اشتعال^۱ هستند.)

۳- چند دستگاه «پروژکتور» قابل حمل برای فیلم‌های شانزده میلیمتری و همچنین چند دستگاه مخزن تولید برق «ژنراتور» و چند دستگاه کامیون باید خریداری شود.

۴- «هیأت نمایش دهندگان» فیلم‌های تعلیم و تربیتی و بهداشتی و تفریحی را که با ذوق ایرانی منطبق و به زبان فارسی مبدل شده با خود به دهکده‌ها و شهرهای کوچک که فاقد برق و سینما هستند خواهند برد و مطابق یک برنامه منظم آنها را به معرض نمایش خواهند گذاشت.

در فیلم‌های تفریحی و سرگرم کننده نیز مصلحت آن است که مانند فیلم‌های تعلیم و تربیتی شانزده میلیمتری به کار برده شود. زیرا هنگامی که یک فیلم تعلیم و تربیتی توأم با یک فیلم تفریحی به معرض نمایش گذاشته شود عده تماشاچیان بیشتر خواهد شد و به این ترتیب منظور از نمایش فیلم تعلیم و تربیتی بهتر و آسان‌تر تأمین می‌گردد.

برای تماشای این قبیل فیلم‌ها بهتر آن است که بلیت ورودی با بهای جزئی مقرر گردد. زیرا از لحاظ روانشناسی ثابت شده که اگر اشخاص با دادن وجه به تماشای این فیلم‌ها نایل شوند توجه و دقت بیشتری برای درک آن مبدول خواهند داشت و به علاوه جمعیت بیشتر [ی] به تماشای آنها خواهد رفت. با این حال بهای بلیت ورودی باید خیلی کم باشد و حداکثر از دو ریال تجاوز نکند. قسمت لابراتوار شرکت می‌تواند فیلم‌های سی و پنج میلیمتری راجع به اشخاص برجسته و رجال را

که در سینماهای بزرگ به معرض نمایش گذاشته شده مبدل به فیلم‌های شانزده میلیمتری کرده و جزء برنامه نمایش خود بکند. فیلم‌هایی که معمولاً باید به دهکده‌ها و شهرهای کوچک برای نمایش برده شوند به شرح زیر خواهد بود:

۱- فیلم اخبار مربوط به ایران.

۲- فیلمی که ترقی و پیشرفت یکی از مراحل کشاورزی را نشان بدهد.

۳- یک موضوع کوتاه ایرانی.

۴- فیلم بهداشتی.

۵- فیلم تفریحی.

ب- نمایش فیلم در آموزشگاه‌ها و کلاس‌های درس.

منظور از فیلم‌های نمایش آموزشی و یا تعلیم و تربیتی متداول ساختن روش جدید تربیت از راه چشم و گوش در آموزشگاه‌ها است. برای نیل به این منظور اقدامات زیر باید عملی گردد:

۱- شرکت فیلم‌برداری ایران باید فیلم‌های آموزشی را مطابق دستور و تمایل وزارت فرهنگ از خارجه وارد کرده و پس از تبدیل آن به زبان فارسی با اخذ حق الزحمه در روی فیلم‌های شانزده میلیمتری به معرض نمایش دانش‌آموزان بگذارد.

۲- باید چند تن از کارمندان جوان و لایق و فعال وزارت فرهنگ برای نشان دادن فیلم‌های فوق و طرز به کار بردن اسباب و ابزار نمایش فیلم تربیت نمود.

۳- باید چند دستگاه پروژکتور فیلم‌های شانزده میلیمتری که قابل حمل باشد و همچنین اسباب و ابزار یدکی آن خریداری گردد.

۴- هیأت نمایش دهندگان، فیلم‌های آموزشی را پس از جرح و تعدیل لازم به آموزشگاه‌ها و دانشکده‌ها برده و برای دانش‌آموزان و دانشجویان^۱ نمایش خواهند داد.

ج- اثرات فیلم در پیشرفت امور مربوط به دولت.

بر اثر نمایش فیلم‌های مخصوص، پیشرفت و حسن جریان امور وزارتخانه‌ها تأمین خواهد شد. برای نیل به این منظور باید اقدامات زیرین را به عمل آورد:

هر یک از وزارتخانه‌ها با استفاده از وسایل فنی شرکت فیلم برداری ایران فیلم‌های مورد احتیاج را از خارج وارد خواهد نمود و پس از آن که آن فیلم‌ها به وسیله شرکت مبدل به زبان فارسی شد برای کارمندان خویش نمایش خواهد داد و بدین وسیله کارمندان طرز انجام یک قسمت از کارهای مربوط به وزارتخانه خودشان را از روی تعلیمات آن فیلم فراخواهند گرفت.

قسمت هفتم

خدمات دیگری که شرکت می‌تواند انجام دهد

خدمات دیگری که شرکت می‌تواند به نفع وزارتخانه‌ها و مؤسسات بازرگانی انجام دهد به قرار زیر خواهد بود:

۱- بزرگ کردن فیلم‌های سی و پنج میلیمتری موردعلاقه مطابق اصول بازرگانی، این عمل را شرکت می‌تواند طی نخستین سال شروع به تهیه فیلم آغاز کند.

۲- صادر کردن فیلم‌های ممتاز و موضوعات کوتاه به بازارهای خارجی، این عمل هم طی نخستین سال تهیه فیلم آغاز خواهد گردید.

۳- سرویس و تعمیر کردن دستگاه‌های نمایش فیلم که متعلق به دولت باشد. (طی سال دوم عمل فیلم برداری)

۴- تبدیل فیلم‌های سی و پنج میلیمتری به فیلم‌های شانزده میلیمتری مطابق اصول بازرگانی و یا اگر مایل باشید به وسیله دولت در سال دوم فیلم برداری به این امر اقدام خواهد شد.

۵- تبدیل فیلم‌های کامل و مفصل خارجی به زبان فارسی مطابق اصول بازرگانی. (طی سال دوم)

۶- تهیه فیلم مطابق اصول بازرگانی برای مشتریان خصوصی. (طی سال دوم یا

سوم)

- ۷- تهیه فیلم‌های آگهی‌های بازرگانی. (طی سال سوم)
- ۸- تهیه فیلم‌های تعلیم و تربیتی سی و پنج و یا شانزده میلیمتری برای نمایندگی‌های دولت. (طی سال سوم)

قسمت هشتم

کارشناسان خارجی که استخدام آنها برای تشکیلات و تهیه فیلم و انجام این برنامه ضرورت دارد.

برای تشکیل دادن شرکت و نصب و مستقر ساختن اسباب و وسایل کار و اداره عمل فیلم‌برداری و تربیت کارمندان آزموده وجود چند تن اهل فن و کارشناس خارجی ضرورت دارد. در این طرح منتهای کوشش و دقت به عمل آمده که از استخدام عده غیرلازم کارشناس خارجی خودداری شود و به جای آنان تا آنجا که ممکن است جوانان ایرانی به کارگمارده شوند و در مراحل مختلف فیلم‌برداری تجربه و تعلیمات فراگیرند. با این که به غیر از آمریکاییان در جهان ملل دیگر نیز به پیشرفت صنعت سینما و فیلم کمک و مساعدت‌های گرانبها کرده‌اند با این حال هیچ ملتی نتوانسته است در تکمیل این صنعت و وسایل کار آن به پایه ملت آمریکا برسد. کارشناسان فیلم آمریکایی استادترین و لایق‌ترین کارشناسان جهان محسوب می‌شوند.

اجرای مقررات قسمت پنج و شش و هفت این طرح منوط به استخدام پنج تن کارشناس خارجی است که مدیر شرکت را در امر سازمان شرکت و اداره عملیات فیلم‌برداری کمک و مساعدت نمایند و اگر بخواهند تهیه فیلم‌های کامل زودتر عملی گردد در آن صورت به تعداد بیشتری از کارشناسان خارجی احتیاج خواهد بود و به علاوه تمام جدولی که در آن اسباب و ابزار قید شده و همچنین بودجه آن به کلی تغییر خواهد یافت. اجرای برنامه عملیات نیز منوط به این است که یک مدیر کل آمریکایی بتواند کلیه کارها و کارمندان را تحت نظارت و اداره خود گرفته و

اختیار داشته باشد در صورتی که دامنه عملیات فیلم برداری توسعه پیدا کند کارمندان بیشتر استخدام نموده و آنها را برای انجام کارهای فنی لازم تربیت و آماده کند.

کارشناسان خارجی که مورد احتیاج هستند و وظایف آنها

۱- عکاس؛ که به موجب پیمان برای چهار سال استخدام خواهد شد. مستقر ساختن وسایل و اسباب عکس برداری. اداره امور مربوط به عکس برداری و تربیت و آماده کردن کارمندان برای عملیات عکس برداری جهت دوایر زیر. (تعداد این اشخاص دایماً رو به فزونی خواهد رفت تا به طوری که تهیه یک فیلم کامل و تمام عیار میسر گردد) و دایر ساختن استودیوی عکس برداری و تهیه عکس های مخصوص و تنظیم نمودن فیلم و چاپ کردن عکس ها و قطع و برش آنها از وظایف خاص عکاس فیلم بردار خواهد بود.

۲- مهندس صدا؛ به موجب پیمان برای مدت چهار سال استخدام خواهد شد. وظایف او عبارت خواهد بود از مستقر ساختن اسباب و ادوات کار و دایر ساختن استودیو و ضبط صدا و پخش صدا، دادن سازمان لازم و تربیت و آماده کردن کارشناس برای دوایر دیگر و خلاصه اداره کلیه امور مربوط به صدا.

۳- کارشناس لابراتوار؛ به موجب پیمان برای مدت چهار سال استخدام خواهد شد وظایف او عبارت است از برقرار ساختن آلات و ادوات و دستگاه مخصوص برای بزرگ کردن چاپ و خشک کردن و چیدن نگاتیو و پزتیو و پاک و شستن و عملیات «سینتومتری» و بازرسی های فنی و غیره و همچنین موظف است برای عملیاتی که در فوق به آن اشاره شد کارشناس جدید تربیت کند.

۴- مهندس برق؛ برای مدت چهار سال به موجب قرارداد استخدام خواهد شد. وظیفه مهندس برق آن است که دستگاه برق و تهویه را نصب نموده و وسایل کار آن را به کار اندازد و برای امور مربوط به برق، سازمان مخصوصی بدهد. مهندس برق همچنین موظف است در ظرف دو سال اول عملیات کارمندان آزموده و کارشناس برای یک «اداره محافظت» تربیت کند. پس از دو سال هر یک از شعب یعنی شعبه

عکاسی و شعبه ضبط صدا و لابراتوار دارای اداره محافظت مخصوص خواهند شد. [۵]- کارشناس مخصوص برقرار ساختن آلات و ادوات ضبط صدا؛ این کارشناس برای مدت شش ماه استخدام خواهد شد. بزرگترین سازندگان اسباب و ادوات حبس صدا در صورتی اجازه می‌دهند که محصولات کارخانه آنها از طرف خریدار یا اجاره‌کننده مورد استفاده قرار گیرد که اسباب و تجهیزات ضبط صدا به دست یکی از مهندسين آنها به کارگماشته شده باشد.

مدیرعامل آمریکایی

آغاز عمل فیلم برداری و حسن پیشرفت آن در صورتی عملی می‌گردد که اداره امور به یک نفر آمریکایی که از هر حیث به تمام مراحل مختلفه فیلم برداری سابقه و آشنایی داشته باشد واگذار گردد. چنین شخص باید چندی هم در خارج از آمریکا کار کرده باشد و مخصوصاً اگر این شخص آشنایی مختصری هم به زبان فارسی داشته و در ادارات دولتی و غیردولتی ایران نیز کار کرده باشد دارای ارزش و سود فراوان برای ایران خواهد بود.

وظایف مدیر شرکت

- ۱- تنظیم طرح سازمان شرکت و بنای ساختمان و اسباب و ادوات فنی آن و تأمین وسایل فیلم برداری با حداقل مخارج به نحوی که عملیات شرکت به بهترین وجهی ادامه پیدا کند.
- ۲- سفارش اشیاء و ابزار لازم به آمریکا و کوشش و مجاهدت به این که با بهای عادلانه اجناس مزبور خریداری گردد.
- ۳- انتخاب کارشناسان آمریکایی به نحوی که در پیش مقرر شده است.
- ۴- نظارت بر عمل کارشناسان آمریکایی به نحوی که اسباب و ادوات لازم را به نحو شایسته به کارگمارند.
- ۵- آماده کردن کارها برای قسمت‌های مختلف مراحل فیلم برداری به ترتیبی که تا کنون ذکر شده است، در آغاز عمل فیلم برداری و همچنین بعدها که عملیات

فیلم برداری توسعه پیدا می‌کند. همچنین انتخاب کارمندان لازم با رعایت رویه بی‌طرفی کامل به وسیله مسابقه و آزمایش.

۶- اداره عملیات فیلم برداری شرکت.

۷- پیشنهاد موضوع برای فیلم اخبار و موضوعات کوتاه و فیلم‌های تعلیم و تربیتی که از خارجه باید وارد نمود به کمیته نظارت.

۸- تنظیم برنامه مخصوص برای تربیت کردن کارشناس لازم برای عملیات فیلم برداری و همچنین برنامه مخصوصی برای تعلیم و تربیت و خدمات دیگری که در قسمت پنج و شش و هفت ذکر گردیده است.

۹- تنظیم برنامه مخصوصی برای تربیت کردن کارشناس لازم برای عملیات فیلم برداری و همچنین برنامه مخصوصی برای تعلیم و تربیت و خدمات دیگری که در قسمت پنج و شش و هفت ذکر گردیده است.

۱۰- انتخاب کارمندان نصف روز به شرح زیر برای انجام اموری که تا دومین و یا سومین سال تأسیس شرکت احتیاجی به کارمندان تمام روز نخواهد بود:
انتخاب داستان سرایان.

هنرپیشگان.

نویسندگان.

۱۱- پیشنهادها برای توسعه دادن به دامنه عملیات شرکت و اداره آن عملیات در صورتی که مورد تصویب واقع گردد.

قسمت نهم

اسباب و لوازم

دولار ۱۴۶۹۷۷/۹۶

۶۴۷۳۰

۱ اسباب و لوازم اولیه

۲ اسباب و لوازم اضافی

اسباب و لوازم اولیه

مقصود از این، اسباب و وسایلی است که باید برای عملیات سال اول مطابق آنچه در قسمت‌های پنج و هفت ذکر گردیده به کار برده شود.

جدول ۱	دوربین برای استودیوی عکاسی	۸۷۴۵/۵۰	[دلار]
۲	جعبه عکاسی دستی	۹۹۲۳	=
۳	چراغ برای استودیو و جعبه عکاسی دستی	۱۴۰۴/۰۶	=
۴	عکاسی مختلف	۱۵۳۰	=
۵	دستگاه حبس صدا، استودیو و اتاق پخش	۴۰۱۸۸	=
۶	دستگاه دستی حبس صدا	۵۴۲۵	=
۷	لابراتوار	۲۱۰۰۱	=
۸	چاپ عکس و قطع و چیدن آن	۳۳۹۸/۴۸	=
۹	اثاثیه اداره	۴۱۵۰	=
۱۰	حمل و نقل اسباب و اثاثیه اداره	۵۱۳	=
۱۱	ابزار و ادوات عمومی	۵۰۷۰۰	=
	جمع کل	۱۴۶/۹۷۷/۹۶	=

اسباب و ادوات اضافی

جهت اجرای برنامه تعلیم و تربیت و برای کلیه محصولات شانزده میلیمتری

جدول ۱۲	استودیو و جعبه عکاسی دستی	۲۵۶۶/۵۰	[دلار]
۱۳	چراغ برای استودیو و جعبه عکاسی	۴۶۸	=
۱۴	عکس برداری متفرقه	۱۱۰	=
۱۵	ضبط صدا	۶۱۷۰	=
۱۶	لابراتوار	۲۱۶۵۰	=
۱۷	چاپ عکس و قطع و برش آن	۲۷۶۴	=
۱۸	کامیون، اسباب و وسایل پخش صدا و اسباب		=
	یدکی برای برنامه تعلیم و تربیت و توزیع فیلم	۳۱۰۰۰	=
	جمع کل	۶۴۷۳۰	=

سند شماره ۸۴

مکاتبات راجع به شکوائیه محمود رضایی مدیر سینما شهرزاد مشهد

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

بازرسی مخصوص

شماره عمومی: ۱۰۲۸۷/۲

تاریخ ثبت: ۱۸/۱۱/۱۳۳۲ [۱۳۳۲]

پاکنویس کننده: بهشتی

استانداری استان نهم

آقای محمود رضایی شرحی نوشته اظهار می دارد چندی قبل برای استفاده اهالی خراسان با تحمل خسارات و زحمات زیاد به افتتاح سالن سینمای مجلل شهرزاد در مشهد اقدام نموده ولی متصدیان امور به جای تشویق و مساعدت‌های لازم هر روز به نحوی از انحاء موجبات وقفه کار را فراهم نموده موانعی در راه پیشرفت مقصود او ایجاد می‌کنند. رونوشت مشروحه ایشان به ضمیمه ارسال می‌شود. دستور فرمایید دقیقاً به مطالب نامبرده توجه نموده، نتیجه رسیدگی و اقدامی را که مستلزم رفع شکایت مشارالیه و به راه افتادن سینمای شهرزاد باشد اشعار دارند. از طرف نخست وزیر

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه راست، اول]: نامه صادره به استانداری استان نهم به این جانب

رسید. [امضا: محمود رضایی]

[حاشیه راست، دوم]: رونوشت تهیه شد. [امضا: بهشتی] ۱۸/۱۱/۱۳۳۲ [۱۱]

سند شماره ۸۴/۱

[تاریخ: ۱۱ بهمن ۱۳۲۷]

حضور محترم جناب آقای نخست وزیر - تهران

محترماً به عرض می‌رساند: برای رفاه و آسایش اهالی خراسان و استفادهٔ عموم از یک سالن سینمای مجلل و منظم با زحمات و مشقات زیادی این جانب موفق گردیدم که از اول دی ماه ۲۷ سینمای شهرزاد مشهد را در سالن مجلل شیر و خورشید سرخ مشهد با وجود موانع بی‌شماری که از بدو کار از طرف متصدیان امر فراهم گردیده بود افتتاح نمایم. متأسفانه با آن که گمان می‌رفت این اقدام که مورد استقبال اهالی خراسان واقع شده بود از طرف ادارهٔ نمایشات استانداری نیز مورد تقدیر و تشویق قرار گیرد بالعکس مواجه با اشکال تراشی‌های فراوان و غیرمنطقی واقع گردید به طوری که ادامهٔ کار از هر حیث و هر جهت با این وصف مشکل به نظر می‌رسد. با کمال تأسف سایر همکاران این جانب که در اثر استقبال بی‌نظیر اهالی مجبور شده بودند برای تغییر^۱ وضع سالن و فیلم و آپارات خود مقداری از منافع خود را از دست دهند از این کم لطفی و ایجاد موانع ادارهٔ نمایشات استانداری سوءاستفاده نموده و هر روز به نحوی از انحاء موجب وقفهٔ کار گردند و با آن که مکرراً این موضوع کتباً و شفاهاً به اطلاع ادارهٔ مزبور رسانیده شد هیچ‌گونه اقدام مثبتی به عمل نیامد و بالنتیجه جسارت همکاران به جایی رسید که در روز اول بهمن ۱۳۲۷ به توسط دو نفر از اوباش قصد آتش زدن سینما را داشتند^۲ و چون از طرف کنترل‌های سینما جلوگیری به عمل آمد با چاقو و خنجر متصدیان مزبور مورد حمله قرار گرفته و شدیداً مجروح گردیدند. به طوری که یک نفر از کنترل‌های سینما در بیمارستان شاه رضا بستری می‌باشد. بدیهی است اشخاص مزبور که سرباز و وظیفه بودند از طرف خود کارکنان سینما دستگیر و به دژبان مشهد تسلیم گردیدند.

لذا اجباراً بدین وسیله مصدع گردیده و از عالی جناب تقاضا دارد امر و مقرر فرمایند به هزینه این جانب تلگرافاً به متصدیان ارتش و شهربانی دستور داده شود که نسبت به این موضوع دقیقاً رسیدگی و مساعدت‌های لازم برای جلوگیری از این قبیل پیش آمدها به عمل آورند و همچنین به اداره نمایشات استان نهم تأکید گردد که از ایجاد موانع و اشکال آتراشی‌های بی موقع خودداری و امکاناً از مساعدت لازم درباره این سینما که کاملاً مورد رضایت اهالی قرار گرفته دریغ ننمایند.

با تقدیم احترامات فائقه

محمود رضائی

[امضا]

[مهر]: ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۰۲۸۷/۲

تاریخ: ۱۳۲۷/۱۱/۱۸

سند شماره ۸۴/۲

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

استانداری استان نهم

تاریخ: ۱۳۲۷/۱۲/۵

شماره: ۳۶۵۹/۱۷۴۱۶

جناب آقای نخست وزیر

عطف به مرقومه شماره ۱۰۲۸۷/۲ تاریخ ۲۷/۱۱/۱۸ متضمن رونوشت مشروحه

آقای محمود رضایی مدیر سینما شهرزاد به استحضار می‌رساند:
 نامبرده در مشروح خود اشاره به اشکال تراشی‌های فراوان دایره نمایشات
 استانداری نموده ولی تعیین ننموده این اشکال تراشی‌ها چه نوع و در چه مواردی
 بوده است و حال آن که چنانچه اظهاراتش مقرون به حقیقت بود حق این بود موارد
 مورد نظر خود را صریحاً ذکر نماید و نیز اظهار داشته «مکرراً از این بی‌لطفی‌ها کتباً و
 شفهاً به اطلاع دایره مزبور رسانیده و هیچ‌گونه اقدام مثبتی به عمل نیامده» ولی
 تعیین ننموده است که در چه تاریخ و تحت چه شماره‌هایی تقاضاهای خود را به
 استانداری تسلیم نموده و از طرف دایره مربوطه نسبت به انجام تقاضاهای قانونی
 او اقدام نشده است. اینک برای روشن شدن مطلب، جریان افتتاح سینما شهرزاد و
 مراجعات آقای رضایی را به استانداری مشروحاً به استحضار می‌رساند:

۱- نامبرده در تاریخ ۲۱ آذر ۲۷ به استانداری مراجعه و اظهار داشته تصمیم
 دارد در سالن شیر و خورشید سرخ استان نهم، سینمایی به نام شهرزاد افتتاح نماید.
 با این که افتتاح سینما قبل از صدور پروانه لازم از کمیسیون نمایشات مرکز برخلاف
 معمول بوده مع هذا چون محل استیجاری متعلق به شیر و خورشید سرخ بوده و از
 این راه کمکی به مؤسسه مزبور می‌شد پس از تسلیم مدارک لازمه به نامبرده اجازه
 داده شده است که سینمای خود را افتتاح نماید (و حال آن که چنانچه بنا بود به
 انتظار وصول پروانه از مرکز از افتتاح سینما جلوگیری شود تا به حال هم موفق به
 افتتاح سینما نمی‌شد. زیرا هنوز پروانه مزبور از مرکز نرسیده است.)

۲- در بدو امر ضمن بازدید که از وسایل کار سینما به عمل آمده مشاهده شده
 است آپاراتی که نامبرده تهیه نموده فوق‌العاده کهنه و غیرقابل استفاده است (به
 طوری که کراراً آپارات مزبور در موقع نمایش فیلم خراب شده و فیلم‌ها را پاره و
 موجبات شکایت تماشاچیان را فراهم نموده و حتی چند نوبت در جراید محلی
 مشهد هم به وضع آپارات مزبور شدیداً انتقاد به عمل آمده است.) و حال آن که
 طبق ماده نهم آیین‌نامه مربوطه دستگاه مزبور باید بدون عیب و نقص بوده، به
 طوری که فیلم را خراب و ضایع ننماید و با این که حقاً بایستی با نصب چنین
 دستگاهی از دایر نمودن سینمای مذکور جلوگیری می‌شد مع ذلک صرفاً از لحاظ

ارفاق و به اطمینان تعهدی که نامبرده برای تعویض دستگاه مزبور نموده بود در این قسمت هم از طرف دایره مربوطه مزاحمتی برای او فراهم نشده است.

۳- سینمای نامبرده به هیچ وجه رعایت مقررات و دستورات را ننموده و طبق مدارک موجوده اغلب بیش از تعداد صندلی های موجود و ظرفیت سینما به فروش بلیت مبادرت و مزاحمت و شکایت تماشاچیان را فراهم نموده است و اما در خصوص مراجعات نامبرده به دایره نمایشات استانداری، آقای رضائی به هیچ وجه مراجعه ای ننموده لکن اسکوئیان نماینده نامبرده فقط یک مرتبه در غیاب او در تاریخ دوم بهمن ماه ۲۷ شرحی به شهربانی نوشته و از سه فقره اتفاقاتی که در سینما افتاده شکایت نموده و رونوشت آن را برای اطلاع دایره نمایشات استانداری فرستاده. بلافاصله از طرف استانداری به شهربانی دستور لازم داده شده و چگونگی قضیه و علت عدم مراقبت مأمورین انتظامی استیضاح گردیده. شهربانی طی شماره ۲۱۹۵۷/۷۳۳۵ دو فقره اظهارات او را تکذیب و یک فقره آن را که مربوط به شرارت دو نفر سرباز وظیفه بوده تأیید و گزارش داده است که مرتکبین بلافاصله وسیله مأمورین دستگیر و با پرونده مربوطه به دادسرا فرستاده شده اند. بنابراین به طوری که ملاحظه می فرمایند اظهارات نامبرده کاملاً مورد تکذیب و از طرف دایره نمایشات استانداری جز ایجاد تسهیل اقدام دیگری درباره او به عمل نیامده است.

کفیل استانداری استان نهم

اسدی

[امضا]

[حاشیه راست:] ملاحظه شد. اقدامی ندارد. ۲۷/۱۲/۲۰

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۷۳/۲

تاریخ: ۲۸/۱/۹

سند شماره ۸۴/۳

[شیر و خورشید]
وزارت کشور
استانداری استان نهم

رونوشت: شکواییه آقای محمود رضائی مدیر سینما شهرزاد مشهد

جناب آقای ساعد ریاست محترم وزرا

با کمال احترام به عرض عالی می‌رساند: با آن که از طرف آن مقام در تاریخ ۱۳۲۷/۱۱/۱۴ از طرف آن جناب به اداره استانداری استان نهم برای رفع شکایات سینما شهرزاد مشهد و جلوگیری از اشکال تراشی‌های بی‌دلیل و غیرمنطقی اداره نمایشات استانداری دستورات مؤکدی صادر شده بوده است مع‌التأسف گمان می‌رود به علت جلوگیری آقایان متصدی اداره نمایش از رسیدن نامه به نظر معاونت استانداری نه این که اثری مشهود نگردیده بلکه متصدیان مربوطه به همین علت با تمام قوا بر اشکال تراشی‌ها و دخالت‌های غیرقانونی خود افزوده‌اند. به طوری که گمان می‌رود ادامه این وضع و ایجاد موانع از طرف آقایان که متأسفانه باید به عرض برسد در اثر تحریکات و نظریات خاصی انجام می‌گیرد که در رأس همه دلایل نزدیکی آقای خاوری رئیس اداره نمایشات استان نهم را با صاحب شرکت سینمایی مشهد از نظر همکاری در حزب توده سابق می‌توان به شمار آورد. ادامه کار برای این مؤسسه که صرفاً برای بهبود وضع سینمایی شهرستان مشهد و رفاه و آسایش اهالی که سالیان دراز به واسطه چشم‌پوشی‌های آقای خاوری از رفتار همکار حزبی خود از فیلم خوب و سینمای مرتب و منظم و سالن مجلل محروم بوده و مجبور بوده‌اند غالباً به تماشای یک مشت فیلم روسی اکتفا نمایند تأسیس و بالنتیجه کاملاً مورد تشویق اهالی محترم مشهد برعکس اداره نمایشات استانداری

قرار گرفته است غیر مقدور موجبات تعطیل این مؤسسه جدیدالتأسیس همگانی را فراهم نماید. لذا اجباراً مجدداً تقاضا دارد امر و مقرر فرمایید به آقای اسدی معاونت استانداری برای رفع اشکالات و ایجاد موانع و دخالت‌های غیرقانونی متصدیان اداره نمایشات استانداری شرح مؤثری مرقوم و در این موقع که جناب آقای صدرا لاشراف عازم خراسان هستند در این باره مذاکره و نظر ایشان جلب شود.

با تقدیم احترامات فائقه

مدیر سینما شهرزاد مشهد

محمود رضائی

رونوشت برابر اصل است و اصل در پرونده مربوطه استانداری استان نهم بایگانی است. [امضا: ناخوانا]

سند شماره ۸۴/۴

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

استانداری استان نهم

شماره: ۵۱۲/۶

تاریخ: ۲۸/۱۲/۱۴

جناب آقای نخست وزیر

عطف به مشروح بدون تاریخی که آقای محمود رضائی مدیر سینما شهرزاد مشهد معروض داشته و در تهران به این جانب تسلیم فرموده بودند زحمت اشعار می دهد:

دستور رسیدگی نسبت به مطالب مندرجه در نامه مشارالیه به آقای معاون استانداری و فرماندار مشهد داده شد. اینک رونوشت شرحی که ایشان گزارش نموده‌اند و مورد تأیید است ایفاد و به استحضار می‌رساند: موضوع شکایت آقای رضائی در استانداری سابقه داشته و قبلاً نیز جریان طی نامه شماره ۱۷۴۱۶/۳۶۵۹ مورخ ۲۷/۱۲/۵ مشروحاً به عرض رسیده است.

استاندار استان نهم
[امضا: محسن صدر]

[حاشیه پایین، اول:] به عرض جناب آقای طباطبایی برسد. ۲۸/۱/۳۰

[حاشیه پایین، دوم:] به عرض برسد.

[حاشیه پایین، سوم:] آقای اعتماد. ۲۸/۱/۳۰

[حاشیه بالا:] ضبط. ۲۸/۲/۱

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۸۷۰

تاریخ: ۱۳۲۸/۱/۲۹

سند شماره ۸۴/۵

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

استانداری استان نهم

رونوشت گزارش آقای اسدی معاون استانداری استان نهم

به عرض جناب آقای استاندار برسد

راجع به شکایت مدیر سینما شهرزاد به مقام نخست وزیری، چون مدیر سینما

مدتی است به تهران رفته نماینده او آقای محمد اسکوئیان احضار و به شرح ضمیمه موارد شکایت و مقصود شاکی استعلام شد:

۱- موضوع جلوگیری متصدی دایره نمایشات از رسیدن نامه به نظر معاونت استانداری برخلاف حقیقت است زیرا شکایت او در همان تاریخ به نظر این جانب رسید و دستور لازم داده شد.

۲- از فحوای توضیحات نماینده مدیر سینما معلوم شد که اجرای مقررات مربوطه از طرف دایره نمایشات از قبیل عدم قبول پروانه‌های فیلم که از لحاظ امضا ناقص بوده و منع نصب بلندگو در معابر عمومی و عدم فروش بلیت اضافی و نگذاردن صندلی اضافی در راهروهای داخل سالن سینما اسباب عدم رضایت مدیر سینما را فراهم کرده و همین مراقبت‌های قانونی را به اشکال‌تراشی‌های بی دلیل و غیرمنطقی تعبیر کرده است. در حالی که این نکات مطابق آیین‌نامه‌ها و دستورات واصله و با اطلاع این جانب درباره کلیه سینماها و تماشاخانه‌ها بدون استثنا عمل شده است.

۳- ادعای عضویت آقای خاوری در حزب توده و یا همکاری ایشان با مدیر شرکت سینما تنها یک اتهام مغرضانه و بی اساس است. زیرا اولاً آقای خاوری در هیچ یک از احزاب اعم از چپ یا راست عضویت و دخالت نداشته و سال‌ها است که مورد اعتماد استانداران وقت و متصدی امور مهمه و سیاسی استانداری بوده و ثانیاً ایشان با هیچ یک از مدیران سینما آشنایی و یا خصوصیتی ندارد. حتی نماینده مدیر سینما شهرزاد هم که پنجاه روز است متصدی اداره سینمای مزبور است در مواجهه با آقای خاوری معلوم شد به هیچ وجه تا آن تاریخ ایشان را ندیده است و نمی‌شناسد. همچنین شاکی در شکایت خود عنوان کرده که آقای خاوری سالیان دراز اشکال‌تراشی نموده در حالی که اولاً این سینما از سوم دی ماه ۲۷ یعنی در حدود دو ماه و نیم قبل تأسیس شده و ثانیاً هنوز یک سال نمی‌شود که امور نمایشات از وزارت کار منتزع و به استانداری محول شده است.

۴- موارد دخالت‌های غیرقانونی که نسبت داده شده استعلام شد و معلوم گردید که شاکی دستورات استانداری صادره عنوان شهربانی را که به منظور

جلوگیری از اقدامات خلاف مقررات سینما بوده دخالت غیرقانونی دانسته، در حالی که اجرای این مقررات نسبت به سایر سینماها هم بدون چشم‌پوشی و تبعیض معمول و نسبت به تخلفات کلیه مؤسسات نمایشی در موقع خود اقدام لازم به عمل آمده است.

۵- چون نماینده مدیر سینما در پاسخ سئوالات این جانب مرتباً اظهار می نمود: «من اطلاعی ندارم از آقای رضایی مدیر سینما استعلام شود» از او سؤال شد که در ظرف این پنجاه روزی که شما متصدی اداره سینما شهرزاد هستید و آقای رضایی هم در شکایت خود نوشته که اخیراً بر شدت اشکال تراشی دایره نمایشات با تمام قوا افزوده شده، آیا کدام دخالت غیرقانونی یا تبعیض و اشکال تراشی بی دلیل و غیرمنطقی در ظرف این مدت از دایره نمایشات دیده‌اید؟ پاسخ داده: «من چیزی ندیده‌ام و اطلاعی ندارم» بنابراین معلوم می شود که مقصود شاکی جز مشوب نمودن اذهان اولیای محترم دولت و جز اهانت و هتک حیثیت یک مأمور مسئول و مورد اطمینان چیزی نبوده و شاید خواسته است بدین وسیله دایره نمایشات را برای چشم‌پوشی از مقاصد و تخلفات سینما مرعوب و مساعد سازد. به هر حال به عقیده این جانب این موضوع حائز کمال اهمیت است و شاکی به علت مبادرت به افترا و اهانت نسبت به یک مأمور رسمی دولت قابل تعقیب می باشد. موکول به نظر عالی است.

امضا علی اکبر اسدی

۲۷/۱۲/۲۴

رونوشت برابر اصل است. [امضا: ناخوانا]

سند شماره ۸۵

شکایت علیزاده عادل (مدیر تماشاخانه زیبا) راجع به جلوگیری از اجرای نمایش به زبان‌های محلی

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

وزارت کشور

آقای علیزاده عادل مدیر تماشاخانه زیبا ضمن شرحی شکایت دارند که کمیسیون نمایشات با برنامه‌های تماشاخانه مذکور که به زبان محلی آذربایجان نمایشات اخلاقی داده می‌شد جلوگیری نموده است. با ارسال عین نامه دستور فرمایید به موضوع رسیدگی و جریان امر را ضمن اظهار نظر گزارش دهند.

نخست وزیر

[حاشیه پایین، اول:] ضبط شود. در تهران باید به زبان ملی و فارسی نمایش بدهید.
[حاشیه پایین، دوم:] آقای بهار دقت شود. روی این نامه دستور ضبط داده شده. این ترتیب صحیح نیست و می‌بایست به دستور خود جناب آقای نخست وزیر ضبط شود. در هر حال در آتیه این قبیل موارد را به این جانب ارائه دهید.

[امضا: جواد صدر] ۲۸/۱/۲۱

سند شماره ۸۵/۱

[تاریخ: ۲۷/۱۲/۱۰]

جناب آقای طباطبائی معاون نخست وزیر محترماً به عرض می‌رساند: تماشاخانه زیبا در خیابان سپه جنب باغ ملی که هنرپیشگان تماشاخانه مزبور ترک زبان و همیشه از نمایشات محلی استفاده نموده و تأمین معاش چند نفر را می‌کردند چند ماه است از طرف کمیسیون نمایشات دستور داده‌اند برنامه‌های زبان محلی را به معرض نمایش قرار ندهند و در این باب هم اطاعت نموده در عرض این چند ماه مبلغ معتناهی به این جانب ضرر رسیده و کارکنان مزبور سرگردان و بیچاره شده‌اند. نظر بر این که نزدیک عید و به آنها از حیث وضع زندگانی سخت می‌گذرد تقاضا دارند دستور فرمایند از برنامه‌هایی که وزارت فرهنگ و وزارت کشور اجازه داده‌اند مدتی استفاده شود که فعلاً تأمین معاش آنها فراهم و دعاگوی ذات اشرف گردند.

با تقدیم احترامات فائقه

علیزاده عادل

[امضا]

[حاشیه پایین: چنانچه سابقه هست ضمیمه فرمایید. [امضا: اعتماد] ۲۷/۱۲/۱۱]

[مهر: ورود به دفتر نخست وزیر]

شماره: ۱۰۸۲۲/۲

تاریخ: ۱۳۲۷/۱۲/۱۱

سند شماره ۸۶

مکاتبه وزارت فرهنگ در خصوص دعوت دبیرخانه یونسکو از دول
عضو برای شرکت در دومین کنگره بین‌المللی تئاتر

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

شماره: ۵۱۳۵/۳۲۳۶ اداره: کل تعلیمات عالیہ و روابط فرهنگی
تاریخ: ۲۸/۳/۱۸

مقام نخست وزیری

دبیرخانه سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد از دول عضو یونسکو دعوت نموده است که در دومین کنگره بین‌المللی تئاتر که از ۶ تا ۱۱ تیر ۲۸ (۲۷ ژوئن تا ۲ ژوئیه ۴۹) در زوریخ تشکیل می‌شود شرکت نمایند. طبق توصیه دبیرخانه مزبور شرکت‌کنندگان در انستیتوی بین‌المللی تئاتر که از طرف مراکز و مؤسسات ملی معرفی می‌شوند نباید از سه نفر تجاوز کند. بنابراین وزارت فرهنگ بنا به پیشنهاد کمیسیون ملی یونسکو آقایان غلامعلی فکری و رفیع حالتی و رحمت مصطفوی را برای شرکت در کنگره بین‌المللی تئاتر در نظر گرفته است و چون آقای غلامعلی فکری به هزینه شخصی و به منظور معالجه عازم اروپا می‌باشد، ضمن انجام کار خود در کنگره نامبرده شرکت خواهد کرد و برای اعزام آقایان رفیع حالتی و رحمت مصطفوی نیز طرح پیوست را تقدیم می‌دارد تا مقرر فرمایند در هیأت دولت مطرح و پس از تصویب به موقع اجرا گذاشته شود.

وزیر فرهنگ

دکتر زنگنه

[امضا]

[مهر:] ورود به کابینه ریاست وزرا

شماره: ۳۹۸۹

تاریخ: ۲۸/۳/۱۹

سند شماره ۸۶/۱

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

هیأت وزیران در جلسه... طبق پیشنهاد شماره ۵۱۳۵/۳۲۳۶ مورخ ۳/۱۸/۳۲۸ [۱] تصویب نمودند که: وزارت فرهنگ به طور مقطوع به آقایان رفیع حالتی و رحمت مصطفوی هر یک بیست و پنج هزار ریال خرج سفر و هزینه برای شرکت در کنفرانس بین المللی تئاتر که از طرف سازمان یونسکو^۱ در زوریخ تشکیل می شود پردازد و برای آنها نیز گذرنامه خدمت صادر گردد.

[امضا: جمال امامی خوبی]

[امضا: دکتر احمد مقبل]

[امضا: حمید سیاح]

[امضا: عبدالحمید زنگنه]

[حاشیه پایین:] به نظر این جانب این امر برخلاف مصوبات کمیسیون بودجه و خلاف قانون است. [امضا: عباسقلی گلشائیان]

[حاشیه راست:] موضوع مستفی شده است دستور بایگانی بفرمایید. [امضا: عبدالحمید زنگنه]

سند شماره ۸۷

دستور نخست وزیری به وزارت کشور مبنی بر رسیدگی به تقاضای آقای سنتا در خصوص صدور پروانه نمایش فیلم‌های هندی و فیلم ملکه الماس در بعضی از سینماها

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

شماره: ۵۹۶۱/۲

تاریخ: ۲۸/۶/۳

وزارت کشور

عین نامه آقای پ.نگ^۱ سنتا که در تقاضای صدور پروانه نمایش فیلم‌های هندی و فیلم موسوم به «ملکه الماس» نوشته تلوا ارسال می‌شود. به طوری که نامبرده اظهار می‌دارد بعد از این که فیلم مزبور با موافقت قبلی متصدیان اداره سانسور چندین شب در سینماهای رکس، دماوند، میهن، اخبار، متروپل آبادان و فری نمایش داده شده از آن جلوگیری به عمل آورده‌اند. دستور فرمایید در این باب رسیدگی لازم نموده و در صورتی که برای نمایش فیلم مزبور مانعی نیست نسبت به صدور پروانه نمایش مساعدت و موافقت نمایند.

نخست وزیر

[حاشیه پایین، اول:] به جای مینوت است.

[حاشیه پایین، دوم:] به امضای جناب آقای نخست وزیر صادر شد. [امضا: ناخوانا]

سند شماره ۸۸

پیشنهاد آقای سنتا نماینده کمپانی فیلم برداری اورگرین از هندوستان
مبنی بر تهیه فیلمی از تاریخ سلطنت رضاشاه و موافقت وزارت کشور با
پیشنهاد مذکور

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

شماره: ۵۹۸۸

تاریخ: ۱۳۲۸/۶/۶

وزارت کشور

آقای پ.گ. سنتا نماینده کمپانی فیلم برداری اورگرین پیکچرز^۱ ويلموريا در
هندوستان تقاضا نموده است به او اجازه داده شود که از تاریخ سلطنت رضا شاه
کبير فيلمی تهیه نماید. عین نامه نامبرده به ضمیمه فرستاده می شود که درخواست
را مطالعه و نظریه بدهند.

نخست وزیر

[امضای پیش نویس: ناخوانا]

سند شماره ۸۸/۱

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره سیاسی - کمیسیون نمایش

شماره: ۱۰۲۸ نمایش ۴۵۶۳۷

تاریخ: ۱۳۲۸/۷/۲۳

ریاست دفتر کل نخست وزیری

عطف به نامه شماره ۵۹۸۸ [مورخ] ۲۸/۶/۶ راجع به تقاضای آقای (پ.گ. سنتا) نماینده کمپانی فیلم برداری اورگرین پیکچرز ویلموریا در هندوستان جهت تهیه فیلم از تاریخ سلطنت اعلی حضرت فقید، به استحضار می‌رساند: موضوع در کمیسیون نمایش مطرح و اجازه آن صادر گردید.

وزیر کشور

[امضا: منوچهر اقبال]

[حاشیه پایین، اول]: سابقه. ۲۸/۷/۲۵

[حاشیه پایین، دوم]: امور، جواب این شخص صادر شود. ۲۸/۷/۲۵

[مهر]: ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۱۱۲۶۷

تاریخ: ۲۸/۷/۲۴

سند شماره ۸۸/۲

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

آقای پ.گ. سنتا

پاسخ نامه مورخه ۲۴/۵/۲۸ موضوع تقاضای اجازه تهیه فیلم از تاریخ سلطنت رضاشاه کبیر به نام شما اشعار می دارد: در این خصوص به وزارت کشور و شهربانی کل کشور دستور لازم داده شد. البته ایده شما برای تهیه چنین فیلمی مورد علاقه و تأیید بوده و امید است بتوانید به طرز جالب توجهی از عهده مجسم نمودن خدمات شاهنشاه فقید ایران برآید.

نخست وزیر

سند شماره ۸۹

مخالفت شهربانی کل کشور با بازگشایی سینمای نو به خاطر وابستگی مدیر آن به حزب توده

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

شماره: ۶۵۸۴

تاریخ: ۱۳۲۸/۶/۱۷

شهربانی کل کشور

آقای ا. کوگان صاحب سینمای نو در ضمن شرحی اظهار می دارد که سینمای نو واقع

در خیابان سپه مدت ۷ ماه است بر اثر ناصالح بودن مدیر داخلی آن از طرف این اداره تعطیل گردیده و بالنتیجه خساراتی به مشارالیه وارد شده است. دستور فرماید اولاً چگونگی موضوع را گزارش بدهند و ثانیاً با اخذ تعهد لازم از صاحب آن مجدداً اجازه بدهند سینمای مزبور باز و مشغول شود.

[حاشیه پایین، اول]: تجدید شود. ۲۸/۶/۱۰

[حاشیه پایین، دوم]: تجدید شد. ۱ [امضا: ناخوانا] ۲۸/۶/۱۲

سند شماره ۸۹/۱

سینما تهران (سابقاً قصر)
خیابان شاه

مورخه ۱۳۲۸/۵/۲۹

جناب آقای ساعد نخست وزیر محبوب ایران

با کمال احترام به عرض می‌رساند: سینمای (نو) واقع در خیابان سپه و متعلق به این بنده ابرام کوگان از تاریخ ۱۳۲۷/۱۱/۱۷ به دستور شهربانی کل کشور به علت ناصالح بودن مدیر داخلی آن تعطیل و تاکنون که بیش از ۷ ماه از تاریخ تعطیل آن می‌گذرد اجازه باز نمودن سینما را صادر نفرموده‌اند. در نتیجه خسارت سنگین و جبران ناپذیری به این بنده وارد آمده و مبالغی را مقروض شده‌ام و بیش از این قدرت و توانایی تحمل خسارت را ندارم زیرا علاوه بر خسارت ناشیه از تعطیل سینما هر ماهه اجاره بهای محل آن را نیز می‌پردازم.

بنا به عرایض بالا از آن مقام محترم استدعای عاجزانه دارم امر [و] مقرر فرمایید اجازه فرمایند سینمای نامبرده مجدداً باز و شروع به نمایش فیلم شود. ضمناً ممکن است یک نفر که برای مدیریت داخلی سینما [ی] نو مناسب باشد از طرف اداره محترم شهربانی کل کشور تعیین و معرفی گردد.

با تقدیم احترامات فائقه

ا. کوگان

[امضا]

[حاشیه پایین:] آقای دکتر صدر؛ به اداره شهربانی کل کشور نوشته شود که مانعی ندارد سینما (نو) در خیابان سپه مجدداً باز و مشغول شود. [امضا: محمد ساعد]

۲۸/۶/۱

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۶۵۸۴

تاریخ: ۱۳۲۸/۶/۱۷

سند شماره ۸۹/۲

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

شهربانی کل کشور

محرمانه - مستقیم

شماره: ۱/۱۹۹۳۵/۱۳۰۴۶

تاریخ: ۱۳۲۸/۶/۲۸

جناب آقای نخست وزیر

عطف به نامه شماره ۶۵۸۴ [مورخ] ۱۳۲۸/۶/۱۷ راجع به آقای کوگان صاحب

سینمای نو واقع در خیابان سپه که بر اثر ناصالح بودن مدیر داخلی آن تعطیل گردیده و مقرر فرموده‌اند با اخذ تعهد اجازه افتتاح آن داده شود به عرض می‌رساند: سینمای نو به مدیریت داخلی شعبان یعقوب زادگان یکی از عمال برجسته حزب منحلۀ توده که مدتی است مخفی می‌باشد اداره می‌شده و برحسب دستور فرمانداری نظامی تهران تعطیل گردید. چون از کوگان نامبرده هم سوابق مفصلی موجود است شهربانی کل با تقاضای او موافقت ندارد.

رئیس شهربانی کل کشور

سرتیپ صفاری

[امضا]

[حاشیۀ پایین:] ملاحظه شد. ۷/۱۰

سند شماره ۹۰

تلگراف‌ها و مکاتبات مربوط به تقاضای محمدعلی مهرکیش مبنی بر
افتتاح مجدد تماشاخانه فرشته در اهواز

[شیر و خورشید]

وزارت پست و تلگراف و تلفن

تلگراف

از: اهواز، به: [تهران]، شماره قبض: ۲۱۹۸۴، شماره تلگراف: ۱۵۴۹، عدد کلمات:

۵۶۱، تاریخ اصل: ۱۳، تاریخ وصول: ۹/۱۳

جناب آقای نخست وزیر. رونوشت وزیر محترم کشور. رونوشت ریاست محترم

شهربانی کل کشور. رونوشت اطلاعات. رونوشت ترقی.

از بدو تأسیس تماشاخانه فرشته در شهرستان اهواز به طور کلی در رویه اخلاق عموم تغییراتی رخ داده. در اثر نشان دادن نمایش‌های اخلاقی که فقط به منظور تنور افکار جامعه تنظیم گردیده به طرز غیرقابل وصفی که تاکنون سابقه نداشته جلوگیری از فساد اخلاقی برخی اشخاص نادان کوتاه فکر شده است. تأسیس تماشاخانه فرشته در اهواز به طوری جوانان را از پیروی افکار جاهلانه باز داشته که در موقع مخصوص به واسطه سرگرمی تئاتر دیگر به هیچ وجه موفق نمی‌شوند در تعقیب بعضی اعمال برخلاف بروند. عموم قاطبه محترم این شهرستان هر یک به نوبه خود اظهار قدردانی از مؤسس این تماشاخانه آقای محمدعلی مهرکیش می‌نمایند که با زحمات زیاد آن را دایر گردانیده که رقابت با تماشاخانه‌های درجه یک می‌نماید و از اولیای امور استدعا دارند برای پیشرفت این بنگاه فرهنگی قدم‌های مؤثری برداشته و وسایل رفاهیت کار آنان را فراهم نمایند. ما متأسفیم که رؤسای محترم این شهرستان بنا بر گفتار برخی عناصر پست و مغرض که جز خرابی [و] فساد کار، منظور دیگری در پیش ندارند چگونه به گفتار برخلاف آنان ترتیب اثر داده و باعث انسداد راه ترقی یک چنین بنگاه فرهنگی می‌گردند؟ انتظار عموم قاطبه این شهرستان از مقامات عالی مقدار و اولیای محترم امور کشور آن است که در آتیه اقدام مقتضی برای پیشرفت و توسعه امور چنین مؤسسه فرهنگی نموده تا مردم نیز مراتب رضایتمندی خود را به پیشگاه آنان تقدیم دارند و عموم قاطبه از رئیس تماشاخانه و کارمندان کمال رضایت [را] دارند. این است توقع مردمان این شهرستان از اولیای محترم امور کشور. رونوشت تلگراف بالا به جناب آقای استاندار محترم استان ششم و فرماندار و رئیس شهربانی و رئیس فرهنگ و رئیس شهرداری، آقای منصوری نماینده جراید، آقای میرصادقی مدیر مجله نفت و آقای وزیر نظامی مدیر سیاست شرق. وسیله تلگراف شهری در اهواز مخابره گردیده است.

محمد شیخزاده نماینده صنف قناد، حسین نانوایی نماینده صنف خبازها، سیدجعفر طالبان نماینده صنف قصاب‌ها، عبدالله ابراهیمی نماینده صنف

آهنگرها، سیدابراهیم طالبیان نماینده صنف قصاب‌های اهواز، محمود درویش، کیوان بخش شوشتریان، اسماعیل آصفی، محمد هشمی، محمدحسن جعفری، احمدی، مظهری، موسی عابدین، علی‌زاده، حسین علی، محمدعلی، حسین مرعشی، رضا شاهی، محمد صوری، سیدرحیم طالبان، رسول نجفی تهرانی، اسماعیل مهبیاری، رضا احمدی، یدالله نوروزی، ابوالقاسم زندی، حسن مهرخانی، سیدمحمد، سیدمصطفی، حسین طالبان، کریمی، رضائی، حسین یوسف‌زاده، علی‌پور، طهماسبی، حسن هنرور، سیداحمد بدری، میرزا آقا عباس علی، محمد عمادیان، تاج بخش محبوبی، عسگری، مهران، رجب‌الله قصاب‌زاده، حسین نوروزی، حسین ایرانیان، حیدر رحمتی، حسن تحصیل‌دار، حسن غفاری، مصطفی تحصیلدار، حسین زجاجی، علی‌اکبر صنعت‌گر، احمدی افضل، اسدالله مالک، محمدحسین احمدی، حسن، مهدی، محمدحسین جعفری، عنبرافشان، واحدی، خدائی، عباسعلی محمودی، عباس، اسدالله، محمود، حسین فتحی، محمد قاسم بزرگ‌زاده، ابراهیم گلاب، مهدی فارسی، حبیب‌الله قاسم‌پور، شیرعلی کارومکانیان، لطفی، دهقان، قنبر عابدی، سید یدالله احمدی، عباس محمودی، روستائی، اسماعیل نقشینه، ابراهیم پوشالی، علی کریمی، یدالله بشارت.

[مهر:] اداره تلگراف تهران

[حاشیه بالا:] با ورقه از اداره کل شهربانی پرسش شود.

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۰۹۴۸

تاریخ: ۲۸/۹/۱۴

سند شماره ۹۰/۱

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

شهریانی کل کشور

اداره: اماکن عمومی

تاریخ: ۲۸/۱۱/۱

دایره: دوم

پیوست: دارد

شماره: ۱۳۹۴۴/۲۰۱۶۵/۳۷۴۱۳

ریاست دفتر نخست وزیری

عطف به نامه شماره ۱۰۹۴۸ [مورخ] ۲۸/۹/۲۴ رونوشت گزارش شماره ۲۱۱۱۹ [مورخ] ۲۸/۱۰/۱۹ اداره اماکن عمومی در مورد تلگراف اصناف نسبت به افتتاح تماشاخانه فرشته در شهرستان مزبور جهت استحضار به ضمیمه ایفاد می‌گردد.

از طرف رئیس شهریانی کل کشور

سرتیپ سهیلی

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین، اول]: پیشینه. ۲۸/۱۱/۸

[حاشیه راست]: آقای اعتماد. [امضا: ناخوانا] ۱۱/۱۰

[حاشیه پایین، دوم]: تماشاخانه مجدداً دایر و موضوع شکایت طبعاً منتفی است.

بایگانی شود. ۱۱/۱۲

[مهر]: ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۷۸۲۸/۲

تاریخ: ۲۸/۱۱/۸

سند شماره ۹۰/۲

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

شهربانی کل کشور

مورخه: ۲۸/۱۰/۱۹

شماره: ۲۱۱۱۹

محترماً به عرض می‌رساند: در تاریخ ۲۸/۹/۱۴ رونوشت تلگرافی که اصل آن تحت شماره ۱۵۴۹ از اصناف اهواز به جناب آقای نخست وزیر مخابره شده بود به شهربانی واصل و به این اداره ارجاع. مفاداً حاکی بر این بود که امضاکنندگان تلگراف نسبت به تأسیس تماشاخانه فرشته در اهواز ابراز علاقه نموده بودند و چون منظور اصلی اهالی از مخابره این تلگراف معلوم نبود بدین جهت تلگرافاً چگونگی قضیه را از شهربانی اهواز استفسار، شهربانی مزبور در پاسخ گزارش می‌دهد که اجازه تماشاخانه فرشته از چهار ماه قبل در اهواز از طرف شهرداری به نام آقای [ ] محمدعلی مهرکیش مدیر آن صادر، چون محل مزبور نزدیک مسجد و مورد شکایت اهالی و علما واقع گردید به دستور جناب آقای استاندار متصدی مربوطه را تعقیب و تعهدات لازم از مدیر آن در شهرداری اخذ. فعلاً تماشاخانه مشغول کار و محتمل است که تلگراف مخابره شده به تحریک مدیر تماشاخانه بوده است. اینک مراتب معروض با عین پرونده و پیشینه تقدیم تا در صورت جریان در پاسخ مرقومه شماره ۱۰۹۴۸ [مورخ] ۲۸/۹/۲۴ دفتر نخست وزیری که چگونگی را استعلام نموده‌اند اعلام و نسبت به پاسخ تلگراف واصله هر نوع امر و مقرر فرمایند اقدام شود. رئیس اداره اماکن عمومی - بهنام

رونوشت برابر اصل است. [امضا: ناخوانا]

[مهر: ناخوانا]

سند شماره ۹۰/۳

(تماشاخانه فرشته - خوزستان)

شماره: ۱۹۰

نشانی: اهواز - فرشته

تاریخ: ۱۳۲۹/۴/۲۹

جناب آقای رزم آرا

نخست وزیر محترم ایران

با نهایت احترام به پیشگاه مبارک می‌رساند و از طرف ۱۰۰ نفر زن و مرد تحصیل کرده این کشور که می‌خواهند با عفت و درستی و فرهنگ دوستی امرار معاش نمایند عرایض خود را معروض می‌دارد: این فدوی محمدعلی مهرکیش مدیر تماشاخانه فرشته خوزستان از سال ۱۳۲۶ الی ۱۳۲۸ با عده [ای] از جوانان فرهنگ دوست به شهرستان‌های ایران مراجعت و توانستیم با سوابق موجوده برنامه‌هایی^۱ به نفع بینوایان [و] محصلین بی‌بضاعت شیر و خورشید در تحت توجهات جناب آقای نخست وزیر به معرض تماشای عموم گذارده و شاه دوستی و میهن‌پرستی خود را به مردم ایران ثابت نماییم در شهریور ۱۳۲۸ به شهرستان اهواز وارد و چون شهر مزبور که یک شهر با عظمت و مرکز استان جنوب است و فاقد تماشاخانه بوده، یک مخروبه را در خیابان [ای] که به نام اعلی حضرت فقید (رضاشاه کبیر) می‌باشد اجاره و با فروختن خانه و زندگی با اجازه مقام استانداری و موافقت شهرداری و فرهنگ و شهربانی از حیث محل و ساختمان طی شماره‌های نمرة ۱۷۹۸ و نمرة ۱۰۱۶ و نمرة ۱۰۱۷ یک تماشاخانه آبرومند از هر حیث ساختمان و مورد تشویق اهالی واقع، که چندین مرتبه تلگرافی اهالی رضایت خود را به وزارتخانه‌های مربوطه مخابره و در سال ۱۳۲۹ هم از وزارت کشور تحصیل پروانه

۱. در اصل: برنامه‌هایی؛ اصلاح در همه موارد.

نموده و بهترین جوانان تحصیل کرده و زنهای با اصالت شوهردار را استخدام و برنامه‌های اخلاقی به معرض تماشای عموم گذارده و مبلغ زیادی در حدود ۲۰ هزار تومان هم تا حال عوارض شهرداری داده. اینک بر اثر یک عده اشخاص ماجراجو که شب‌ها می‌خواستند بدون بلیت وارد تماشاخانه شوند و از طرف مأمور شهرداری جلوگیری و یا آن‌که از بنده پول می‌خواستند نداده‌ام، در روزنامه حقوق بشر شرحی که باعث از بین بردن یک عده مرد و زن بدبخت باشد نوشته شده در صورتی که نویسنده او وکیل زاده ابراهیمی از بنده پول می‌خواسته، یا آن‌که رحیم فدکساز که یک نفر جوان اوپاش و عرق‌خور بوده و هر شب مست می‌خواسته وارد شود و بنده مانع می‌شدم ریش خود را بلند و نزد آقایان علما رفته و توهین بزرگی نسبت به یک بنگاه فرهنگی نموده و فعلاً از طرف شهربانی تماشاخانه تعطیل و ۱۰۰ نفر عائله سرگردان و بنده هم ۲۰ هزار تومان مقروض، هیچ راهی هم ندارم. آیا سزاوار است در تحت توجهات جناب آقای نخست وزیر یک عده جوان فرهنگ دوست بدبخت شوند و بنده هم در اثر بدهکاری به زندان بروم حتی ناموس من هم از دستم برود و هر روز تهمت گوناگون به فدوی زده شود؟ در صورتی که تماشاخانه ارتباط با مساجد ندارد و نه برخلاف رفتار نموده، انتظار داریم جناب آقای نخست وزیر به ما جوانان رحم و هرگونه مساعدت را درباره فدویان می‌دول دارند که بتوانیم به فرهنگ پروری خود ادامه دهیم و یک نفر بازرس صالح به شهرستان اهواز بفرستید که از نزدیک تماشاخانه را از حیث ساختمان و وسایل تئاتری بازدید که دیگر مزاحمت ما را فراهم نمایند. شما را قسم می‌دهم به روح [او] روان پاک اعلی حضرت فقید و محض سلامتی شاهنشاه جوانبخت زودتر به کار ما ۱۰۰ نفر زن و بچه رسیدگی نمایید که نزدیک است از گرسنگی به دیار نیستی رهسپار شویم.

با تقدیم احترامات فائمه

محمدعلی مهرکیش

[امضا]

اهواز - خیابان رضاشاه کبیر - تماشاخانه فرشته خوزستان

[حاشیه بالا:] به شهربانی اهواز برای توضیح ارسال و رونوشت به دفتر کل

نخست وزیری ارسال شود. ۱۳۲]۹/۵/۸

[مهر:] ورود به دفتر اداره کل شهربانی

شماره: ۱۱۰۲۴

تاریخ: ۲۹/۵/۹

سند شماره ۹۰/ع

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

استانداری ششم

شماره: ۱۱۹۸۲

تاریخ: ۲۹/۸/۶

اداره کل دفتر نخست وزیری

معطوفاً به مرقومه شماره ۱۸۸۶۰ [مورخ] ۲۹/۷/۱۶ متضمن رونوشت صادره به آقای محمدعلی مهرکیش مدیر تماشاخانه فرشته اهواز به استحضار می‌رساند: تماشاخانه مزبور نظر به فساد اخلاق بعضی از بازیکنان تئاتر و نزدیکی محل تماشاخانه به مسجد که موجب شکایت اهالی و روحانیون اهواز شده بود با رعایت مقتضیات از طرف شهربانی تعطیل شده. در این خصوص از طرف وزارت کشور هم استعلام گردیده بود که تلگرافاً به شماره ۱۱۷۰۷ [مورخ] ۲۹/۷/۲۰ جواب عرض

گردیده است. فعلاً که ایام محرم و صفر در پیش است افتتاح تماشاخانه به هیچ وجه مورد ندارد. ولی چون مدیر تماشاخانه اظهار می‌دارد بازیکنان خود را تغییر خواهد داد به مشارالیه اخطار شد که برای تماشاخانه خود هم محل دیگری که نزدیک به مسجد نباشد در نظر بگیرد تا طبق مقررات نسبت به صدور پروانه مقرر از طرف شهربانی اقدام شود. ولی تا این تاریخ هنوز محلی از طرف مشارالیه معرفی نشده است. بدیهی است چنانچه به او اجازه داده شود به نحو سابق تماشاخانه را در همان نقطه دایر کند در اینجا و در خارج از استان انعکاس غیرمطلوبی خواهد داشت.

استاندار استان ششم

[امضا: فضل‌الله بهرامی]

[حاشیه بالا]: سابقه. ۸/۱۱

[حاشیه پایین، اول]: سابقه ضمیمه شد. ۲۹/۸/۱۱

[حاشیه پایین، دوم]: اقدامی فعلاً ندارد. آقای محمدعلی مهرکیش خودش به اهواز

مراجعت نموده و از جریان کار اطلاع حاصل کرده است. بایگانی شود. ۸/۱۲

[مهر]: ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۲۲۱۶۰

تاریخ: ۱۳۲۹/۸/۱۱

ساعت: ۱۲ صبح

سند شماره ۹۱

مکاتبات مربوط به تقاضای کمک به هیأت ارکستر سمفونیک تهران

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

اداره کل تبلیغات و انتشارات

آقای روبیک گریگوریان از طرف ارکستر سمفونیک تهران تقاضا نموده که برای ۵۳ نفر اعضای کنونی ارکستر مبلغ صد هزار ریال ماهانه در نظر گرفته شود که به هر نفر در ماه دو هزار ریال پرداخت شود. رونوشت نامه ایشان به ضمیمه ارسال می‌گردد. دستور فرمایید در این باب مطالعه و اقدامی که میسر است به عمل آورده و نظر اداره تبلیغات را اعلام دارند.

نخست وزیر

سند شماره ۹۱/۱

ارکستر سمفونیک تهران

Orchestre Symphonique

de Tehran

تاریخ: ۱۳۲۹/۵/۲

جناب آقای نخست وزیر

چنانکه خاطر مبارک مستحضر است اعلی حضرت شاهنشاه فقید در میان

اصلاحاتی که در ایران شروع فرمودند توجه مخصوصی نسبت به اصلاح و ترقی موسیقی کشور مبذول داشتند و در نتیجه موسیقی در ایران وضع جدیدی به خود گرفت. زیرا بدو امر به تأسیس ارکستر سمفونیک که با بودجه کافی از طرف شهرداری تهران حمایت می شد فرمودند و همان ارکستر بود که در جریان جشن هزاره فردوسی و جلسات هفتگی پرورش افکار و وظیفه مؤثری برعهده داشت. ضمناً با امر به استخدام ده تن استادان موسیقی اروپایی برای تکمیل کادر آموزشی هنرستان عالی موسیقی به تربیت صحیح هنری نسل جدید کمکی شایان فرمودند. متأسفانه حوادث ناگوار سال ۱۳۲۰ همان طور که اصلاحات را در تمام شئون کشور متوقف ساخت طبعاً نقشه‌ای را هم که برای آینده موسیقی ایران در نظر گرفته شده بود در بوته نسیان گذارد و در نتیجه آنچه با زحمت فراوان در طی روزگاری دراز به دست آمده بود در مدتی کوتاه به هدر رفت.

چندی بعد با همت و پشتکار آقای پرویز محمود و همکاری عده‌ای از موسیقی دانان دلسوز و علاقمند ارکستر سمفونیک در خارج از محیط اداره موسیقی کشور تشکیل و از همان وقت به نام ارکستر سمفونیک تهران نامیده شد و عده اعضای آن که در بدو امر ۱۶ نفر بودند کم‌کم رو به فزونی گذارده به ۳۰ نفر بالغ گردید و در اثر فعالیت‌های مؤثری که در جریان کنسرت‌ها و جشن‌های رسمی نمود توانست توجه دولت وقت را جلب کند. تا آن جا که برای مدت کوتاهی مبلغ ۳۰ هزار ریال ماهیانه از محل بودجه اداره تبلیغات به ارکستر سمفونیک تهران پرداخته می شد و در نتیجه به هر یک از افراد آن که با وجود مشکلات فراوان زندگانی در راه بقا و پیشرفت ارکستر از هیچ‌گونه فداکاری فروگذار نکرده بودند در حدود یک هزار ریال ماهیانه کمک می شد. ولی متأسفانه همان مبلغ ناچیز هم از مدت‌ها پیش قطع گردیده است.

ارکستر سمفونیک تهران جریان امر را طی گزارش‌های متعدد به اطلاع جناب آقای هژیر وزیر دربار وقت و بعداً به عرض جناب آقای حکیمی رسانیده تقاضای بذل توجه و مساعدت مالی نمود که متأسفانه به نتیجه‌ای نرسید. ولی ارکستر تنها به امید اخذ نتیجه به تلاش دایم خود در راه پیشرفت ادامه داده به هر نحو بود تا پایان

خردادماه سال جاری به خدمات فرهنگی و هنری خود پرداخته است. از آن جا که ادامه حیات ارکستر با فقر مالی فعلی بیش از این میسر نیست هیأت مدیره ارکستر سمفونیک تهران بر خود واجب می داند مراتب را به عرض مبارک رسانیده تقاضا نماید با بذل توجه خاصی از انحلال ارکستر که به کرات در مواقع حساس ارزش و قابلیت خود را به مؤثرترین وجهی نشان داده است جلوگیری نمایند.

چنانکه مسلماً خاطر شریف جنابعالی مسبوق است در کشورهای خارج ارکسترهای سمفونیک متعدد به عناوین مختلف تحت حمایت و با بودجه دربارهای سلطنتی و شهرداری ها و ادارات تبلیغات و رادیو اداره می شود و مثلاً در کشور همسایه ما ترکیه تنها در شهر آنکارا سه ارکستر دولتی به نام ارکستر ریاست جمهوری، ارکستر اپرا [و] ارکستر رادیو وجود دارد و تصدیق می فرمایند که با این ترتیب هنرمندان و هنردوستان جوان با دلگرمی و اعتماد به آینده خود بیش از پیش در راه ترقی و تکمیل هنر و معلومات خواهند کوشید.

اینک با توجه بدانچه معروض افتاد خاطر جنابعالی را بدین نکته معطوف می دارد که پس از مطالعات و بررسی لازم چنین نتیجه گرفته شده است که چنانچه برای ۵۳ نفر اعضای کنونی ارکستر سمفونیک تهران حداقل مبلغ صد هزار ریال ماهیانه در نظر گرفته شود که بتوان به طور متوسط به هر نفر در حدود ۲۰۰۰ ریال ماهیانه پرداخت ارکستر خواهد توانست موجودیت خود را حفظ نماید.

در خاتمه از مقام نخست وزیر محبوب استدعا دارد که با بذل توجه خاصی نسبت به این موضوع که مسلماً مورد علاقه مخصوص ذات اقدس اعلی حضرت همایون شاهنشاهی نیز می باشد ارکستر سمفونیک تهران را یاری نمایند تا بتوانند به سهم خود در راه اجرای منویات مقدس شاهانه بکوشند.

از طرف هیأت مدیره ارکستر سمفونیک تهران

روبیگ گریگوریان

[امضا]

[حاشیه راست:] به عرض برسد. ۵/۲

[حاشیه بالا، اول:] اداره امور. ۵/۳

[حاشیه بالا، دوم:] به اداره کل تبلیغات نوشته شود مطالعه و اقدامی که میسر است

به عمل آورند. [امضا: جواد صدر] ۵/۳

[حاشیه پایین:] آقای شبیانی. ۵/۳۰

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۰۳۳۳/۲

تاریخ: ۱۳۲۹/۵/۲

سند شماره ۹۱/۲

[شیر و خورشید]

اداره کل انتشارات و تبلیغات

اداره: رادیو

شماره: ۵۱۳۱/۹۰۹

تاریخ: سیزدهم شهریور ماه ۱۳۲۹

جناب آقای نخست وزیر

پاسخ مرقومه شماره ۱۳۰۳۲/۱ مورخ ۲۹/۶/۶۶ راجع به کمک [به] هیأت ارکستر سمفونیک تهران به عرض می‌رساند که اداره کل اطلاعات و رادیو به طور کلی ماهیانه مبلغ ۱۶۲۰۰ ریال برای پرداخت دستمزد نوازندگان و خوانندگان ایرانی اعتبار دارد که همه ماهه مبلغی هم کسر می‌آورد و به غیر از این مبلغ دیناری برای موسیقی اعتبار ندارد. از طرفی اداره کل اطلاعات و رادیو بسیار مشتاق است که بتواند از وجود هیأت ارکستر سمفونیک در رادیو تهران استفاده نماید ولی با

نداشتن بودجه کافی متأسفانه فعلاً انجام این امر مقدور نیست. البته هر موقع بر بودجه موسیقی رادیو اضافه گردید در درجه اول از ارکستر سمفونیک تهران استفاده خواهد شد.

کفیل اداره کل انتشارات و تبلیغات

بزرگمهر

[امضا]

[حاشیه پایین، اول]: سابقه. ساعت ۶ - ۶/۱۳

[حاشیه پایین، دوم]: ساعت شش و نیم ضمیمه شد. ۲۹/۶/۱۳

[مهر]: ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۴۳۷۰

تاریخ: ۱۳۲۹/۶/۱۳

ساعت: ۱۸ عصر

سند شماره ۹۱/۳

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

[شماره]: ۱۴۳۷۰

نوشتن تاریخ: ۶/۱۳

تاریخ ثبت: ۶/۱۴

آقای روبیک گریگوریان

رئیس هیأت مدیره ارکستر سمفونیک تهران

پاسخ نامه مورخه ۲۹/۵/۲ شما موضوع تقاضای مساعدت نسبت به هیأت ارکستر

سمفونیک اشعار می‌دارد: مطابق گزارش اداره اطلاعات و رادیو با وجود اشتیاق کامل به استفاده از هیأت ارکستر سمفونیک در رادیو تهران چون اعتبار و بودجه کافی ندارند متأسفانه فعلاً نمی‌توانند نسبت به انجام تقاضای شما اقدام نمایند. لیکن بدیهی است هر مقدار به بودجه موسیقی رادیو اضافه شود در درجه اول از ارکستر سمفونیک استفاده خواهد شد.

رئیس کل دفتر نخست وزیر

[امضای پیش‌نویس: مرتضی خسروانی] ساعت ۷ - ۲۹/۶/۱۳

سند شماره ۹۱/۴

ارکستر سمفونیک تهران

Orchestre Symphonique

de Tehran

تاریخ: ۱۳۲۹/۶/۱۹

محرمانه

جناب آقای نخست وزیر

بدین وسیله نظر جنابعالی را به نامه شماره ۵۱۳۱/۹۰۹ [مورخ] ۲۹/۶/۱۳ اداره کل انتشارات و تبلیغات که در پاسخ مرقومه شماره ۱۳۰۳۲/۱ [مورخ] ۲۹/۶/۶ آن جناب تقدیم و رونوشت آن را برای اطلاع این جانب ارسال داشته‌اند معطوف و معروض می‌دارد: چنانکه ملاحظه می‌فرمایند جواب اداره کل انتشارات و تبلیغات برای دوام و بقای ارکستر سمفونیک تهران و جلوگیری از انحلال آن کافی نمی‌باشد و چون کمک به ارکستر سمفونیک را موکول به پیدا شدن بودجه نموده‌اند به عقیده

این جانب بهتر است در اطراف یک موضوع اصلی فکر نمود و آن اداره امور موسیقی رادیو می باشد که مدتی است بدون هیچگونه دلیل منطقی به وسیله اشخاصی که کوچکترین اطلاعی از فن موسیقی و موقعیت آن در جهان کنونی ندارند اداره می شود و در نتیجه کسانی که در وزارتخانه ها و سایر ادارات دولتی رسماً مشغول کار می باشند و حقوق دریافت می دارند و از موسیقی اطلاعات بسیار ابتدایی دارند و آن را وسیله اشتهار خود قرار داده و با نوازندگی در رادیو علاوه بر این که به حیثیت و آبروی موسیقی ایران لطمه وارد می آورند بر بودجه کشور نیز تحمیل گردیده اند و موسیقی دانانی که بر طبق اصول و موازین فنی به تحصیل این فن شریف پرداخته و اغلب از فارغ التحصیل های هنرستان عالی موسیقی می باشند بیکار مانده اند و تنها ارکستر سمفونیک تهران که در تمام مجالس رسمی حافظ و حامی آبروی کشور است در نتیجه نبودن بودجه در حال انحلال می باشد. بنابراین آنچه معروض افتاد پیشنهاد می نماید در صورت موافقت امر و مقرر فرمایند امور موسیقی رادیو را با بودجه آن مانند گذشته در اختیار اداره کل موسیقی کشور که تنها مؤسسه صالح برای اداره امور موسیقی کشور می باشد قرار دهند تا با بودجه فعلی و استظهار به کمک هایی که از طرف آن جناب خواهد شد موسیقی رادیو تهران را از این وضع به صورت آبرومندتری درآورد و در نتیجه صرفه جویی با استفاده از وجود موسیقی دانان حقیقی کشور برای ارکستر سمفونیک تهران نیز اعتباری تهیه گردد.

ضمناً به استحضار عالی می رساند مبلغ ۱۶۲۰۰ ریال که در نامه شماره ۵۱۳۱/۹۰۹ مورخ ۲۹/۶/۱۳۰۳ اداره انتشارات و تبلیغات به عنوان بودجه موسیقی ماهانه رادیو تعیین شده اشتباه به نظر می رسد. زیرا به طوری که این جانب اطلاع دارد به هر یک از دستجات ارکستر ایرانی رادیو که تعداد آن بالغ بر ده دسته می باشد ماهیانه بیش از این مبلغ پرداخت می شود.

با تقدیم احترامات فائمه

رئیس هیأت مدیره ارکستر سمفونیک تهران

(روبیگ گریگوریان)

[امضا]

[حاشیه پایین، اول:] فوری سابقه. ۱/۲۱ ساعت ۱۲
 [حاشیه پایین، دوم:] ضمیمه شد. ۶/۲۱
 [حاشیه بالا:] پیشینه پیوست شد. اجرا شود. ۲۹/۶/۲۱
 [حاشیه بالا، راست:] کمیسیونی در بازرسی با حضور چند نفر اشخاص مطلع
 درستی جلسات تشکیل شده است به این شکایت رسیدگی و تصمیمی اتخاذ شود.

سند شماره ۹۱/۵

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

در صورتی که اجازه می‌فرمایند برای رسیدگی به تقاضای هیأت مدیره ارکستر
 سمفونیک تهران از اشخاص ذیل دعوت شود:

آقای بزرگمهر - رئیس تبلیغات

آقای دکتر فرهمندی - مدیرکل نگارش و هنرهای زیبا

آقای علینقی وزیری - رئیس سابق موسیقی کشور

آقای گریگوریان - رئیس ارکستر سمفونیک

آقای مهدی ایرانی - بازرس نخست وزیری

[امضا: داودی]

۲۹/۶/۲۲

[حاشیه راست:] دعوت شوند که با حضور آقای ایزدپناه بازرس نخست وزیری
 رسیدگی و نتیجه گزارش شود. [امضا: ناخوانا] ۲۹/۶/۲۲

سند شماره ۹۱/۶

[شیر و خورشید]

اداره کل انتشارات و تبلیغات

[شماره: ۶۱۷۸]

[تاریخ: ۲۹/۷/۱۷]

فوری است

آقای روبیک گریگوریان

رئیس اداره موسیقی کشور

در پاسخ نامه تقدیمی به مقام نخست وزیری به منظور جلب مساعدت دولت نسبت به ارکستر سمفونیک تهران اشعار می دارد: چون اصلاح امور و ترقی سطح موسیقی کشور همواره مورد توجه و علاقه مخصوصی می باشد و این اداره از نظر احیای صنعت موسیقی و همچنین تنظیم برنامه جالب و آبرومندی جهت استفاده شنوندگان گرام خود مایل است از ارکستر سمفونیک تهران نیز که تحت هدایت و سرپرستی شما اداره می شود استفاده نماید بنابراین خواهشمند است چنانچه حضوراً نیز مذاکره شد نظریات و پیشنهادات خود را با در نظر گرفتن اوضاع و احوال و کیفیت و چگونگی و طرز استفاده از ارکستر سمفونیک را هرچه زودتر به اداره کل انتشارات و تبلیغات اعلام دارید تا با فرصتی که در طی ماه (محرم و صفر) تعطیل برنامه موسیقی رادیو تهران در پیش است پیشنهادات و نظریات مزبور مورد مطالعه و دقت کامل قرار گرفته و در اصلاح وضع برنامه موسیقی رادیو که تجدید نظر کلی مورد نظر است ملحوظ گشته و با تشریک مساعی شما برنامه آبرومند و جالبی به منظور استفاده کامل شنوندگان از موسیقی شرقی و غربی تنظیم گردد. البته ضمن برنامه جدید سعی خواهید کرد از موسیقی ایرانی حداکثر استفاده را نموده

مخصوصاً تا جایی که ممکن باشد از نوازندگان و خوانندگان فعلی رادیو استفاده نمایند.

کفیل اداره کل انتشارات و تبلیغات
بزرگمهر

رونوشت پیرو گزارش شماره ۵۱۳۱/۹۰۹ مورخ ۲۹/۶/۱۳ جهت استحضار جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌گردد.

کفیل اداره کل انتشارات و تبلیغات
بزرگمهر

[امضا]

[حاشیه بالا، چپ]: بایستی از این ارکستر حداکثر استفاده شود. ۷/۱۶

[مهر]: ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۹۰۷۲

تاریخ: ۲۹/۷/۱۷

ساعت: ۱۴

سند شماره ۹۱/۷

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

تاریخ: ۱۳۲۹/۵/۱۶

شماره: ۱۱۳۸۲/۲

وزارت دارایی

رونوشت نامه شماره ۲۴۴۸ مورخ ۲۹/۵/۱۲ اداره کل انتشارات و تبلیغات موضوع

تقاضای کمک به هیأت ارکستر سمفونیک تهران به ضمیمه ارسال و ضمناً اشعار می دارد که قبلاً کمکی به مبلغ ۳۰ هزار ریال ماهانه به این آقایان می شده و حالا در حدود صد هزار ریال می خواهند. اداره انتشارات و تبلیغات هم وجود آقایان را نافع می داند لذا مقتضی است معلوم نمایند از طرف آن وزارتخانه تا چه حد ممکن است به این آقایان کمک شود؟

نخست وزیر

سند شماره ۹۱/۸

[شیر و خورشید]

اداره کل انتشارات و تبلیغات

شماره: ۲۴۴۸

تاریخ: ۱۳۲۹/۵/۱۲

جناب آقای نخست وزیر

عطف به مرقومه شماره ۱۰۳۳۳/۲ مورخ ۱۳۲۹/۵/۹ محترماً به عرض می رساند که به عقیده این اداره برای شهر تهران وجود یک ارکستر سمفونیک لازم است. مخصوصاً با زحمت فراوان و پشتکاری که هیأت مدیره ارکستر سمفونیک و آقای روییک گریگوریان متحمل شده اند شایان توجه و مستلزم کمک می باشد. ولی متأسفانه به طوری که خاطر مبارک مستحضر است بودجه اداره کل تبلیغات توانایی کمک به هیأت مزبور را ندارد. اگر از طرف هیأت محترم دولت اعتبارات دیگری برای نگاهداری ارکستر سمفونیک در نظر گرفته شود مفید خواهد بود.

با تقدیم احترامات

به جای رئیس کل انتشارات و تبلیغات

[امضا: ابراهیم سپهری]

[حاشیهٔ چپ: ادارهٔ عرایض.]

[حاشیهٔ پایین، اول: سابقه. ۵/۱۲]

[حاشیهٔ راست: به عرض می‌رسد. ۲۹/۵/۱۵]

[حاشیهٔ پایین، دوم: به وزارت دارایی نوشته شود که قبلاً کمکی به میزان... به این آقایان می‌شده، حالا در حدود این مبلغ... می‌خواهند. ادارهٔ انتشارات و تبلیغات هم وجود آقایان را نافع می‌دانند. تا چه حد ممکن است به این آقایان کمک شود؟

۵/۱۵

[مهر: ورود به دفتر نخست وزیر]

شماره: ۱۱۳۸۲/۲

تاریخ: ۵/۱۲

سند شماره ۹۱/۹

[شیر و خورشید]

وزارت دارایی

تاریخ: ۱۳۲۹/۶/۲

شماره: ۲۸۲۷۱

جناب آقای نخست وزیر

عطف به مرقومهٔ شمارهٔ ۱۱۳۸۲۲ [مورخ] ۲۹/۵/۱۶ متضمن رونوشت نامهٔ شمارهٔ ۲۴۴۸ [مورخ] ۲۹/۵/۱۲ ادارهٔ کل انتشارات و تبلیغات راجع به اعطای اضافه اعتبار جهت کمک به هیأت ارکستر سمفونیک تهران، به طوری که خاطر عالی مستحضر است بودجهٔ سال ۱۳۲۹ [۱] کل کشور به مجلس شورای ملی تقدیم شده و

وزارت دارایی بیش از اعتباراتی که در بودجه کل کشور برای هر یک از وزارتخانه‌ها و ادارات کل پیش‌بینی و منظور گردیده نمی‌تواند با اعتبار اضافی دیگری موافقت نماید و در بودجه وزارت دارایی هم اعتباری که بتوان به سایر وزارتخانه‌ها کمک نمود وجود ندارد. چنانچه در حدود اعتبار بودجه سال جاری اداره کل انتشارات و تبلیغات که در بودجه کشور منظور شده بتوانند با رعایت مقررات و قوانین مالی مبلغی به عنوان کمک به هیأت ارکستر سمفونیک تهران که به موجب قرارداد و شرایطی داده شود ضمن بودجه تفصیلی آن اداره پیش‌بینی کنند و کمیسیون بودجه تصویب نماید وزارت دارایی با این اقدام مخالفی نخواهد داشت.

از طرف وزیر دارایی

{امضا: عبدالباقی شعاعی}

[حاشیه پایین:] آقای شفیعیها. صبح ۶/۵

[حاشیه راست:] سابقه. شب ۶/۵

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۳۰۳۲

تاریخ: ۲۹/۶/۴

سند شماره ۹۲

مکاتبات شهرداری تهران در خصوص ساختمان اپرای تهران، به انضمام
صورت مجلس منعقد شده در شهرداری راجع به این موضوع

[آرم]

شهرداری تهران

شماره: ۱۱۷۳۴

تاریخ: ۲۹/۶/۶

پیوست: دارد

جناب آقای نخست وزیر

از موضوع ساختمان اپرا (تماشاخانه) شهرداری خاطر عالی مستحضر است و چون از نیات ذات ملوکانه در این مورد اطلاع داشتم از روز اول تصدی خود در شهرداری موضوع را تعقیب نمودم که بلکه در دوره زمامداری تیمسار معظم سر [و] صورتی به این ساختمان که مورد تنقید خودی و بیگانه شده است داده شود. در نتیجه مطالعات زیاد تصمیم گرفته شد که از یک نفر از مهندسين عالی قدر در این خصوص استفاده شود. بنابراین از آقای مهندس کورس استاد دانشگاه تقاضا شد که محل تماشاخانه را مورد معاینه دقیق قرار داده نظریات خود را بدهند. اینک مجموعه نفیسی با عکس های مختلف از تماشاخانه تهیه نموده اند که عین مجموعه به انضمام رونوشت گزارش ایشان تقدیم می گردد^۱ و استدعا دارد مراتب را به عرض خاک پای مبارک ملوکانه برسانند که از اقدامات شهرداری در اجرای منویات ذات مقدس ملوکانه استحضار حاصل فرمایند و ضمناً به طوری که در شهرداری تحقیق

۱. مجموعه یاد شده و گزارش مهندس کورس در پرونده موجود نمی باشد.

شد قرار بوده است مبلغی به عنوان عطیه ملوکانه برای تکمیل این بنا مرحمت شود و اینک استدعا می شود چنانچه این نیت و تصمیم شاهانه اجرا خواهد شد مقرر فرمایند شهرداری را مستحضر سازند تا شروع به تکمیل ساختمان و بهره برداری بشود. کتابچه حاوی گزارش آقای مهندس کورس یکی از بهترین مطالعه و اظهار عقیده [ای] است که تا به حال در خصوص اپرا شده است.

شهردار تهران

[امضا: مهدی نامدار]

[حاشیه پایین:] عطف به شماره، این اقدام شهرداری برای تعمیر و به کار انداختن ساختمان تماشاخانه تهران می باشد به عنوان نمونه علاقمندی و جدیت شما بوده ولی بایستی این علاقمندی و جدیت به صورت عمل درآید. گزارش شما از شرف عرض پیشگاه شاهانه خواهد گذشت و سعی خواهد شد که شاید مورد توجه مبارک برای کمکی شود ولی بایستی خود شما هر قدر سریعتر عملی شدن ساختمان و مدت کار تماشاخانه اقدام فرموده نگذارید این کار را کد بماند که بعدها تولید اشکالاتی کرده. تصور می کنم با علاقه وافر شما پیشرفت این عمل کاری سهل و ساده بوده تا شهر تهران با جدیت مناسب کار شما دارای تماشاخانه آبرومندی شود. ۱۳۲۹/۶/۷]

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۳۴۶۴

تاریخ: ۲۹/۹/۷

سند شماره ۹۲/۱

[آر.م]

شهرداری تهران

شماره: ۱۲۰۹۴/۹۵۳۸

تاریخ: ۱۳۲۹/۶/۱۱

پیوست: سه برگ (صورت مجلس و طرح تصویبنامه)

جناب آقای نخست وزیر

عطف به نامه شماره ۱/۱۳۴۹۴ مورخ ۱۳۲۹/۶/۷ آن جناب موضوع تکمیل اپرای تهران به استحضار می‌رساند: به نحوی که سابقاً نیز به عرض رسید این جانب علاوه بر علاقه خاصی که به انجام این کار داشته یقین دارم که با پشتیبانی دولت آن جناب موفق خواهم شد در اسرع وقت ترتیبی برای تکمیل این کار که متجاوز از شانزده سال است با وضع ناگوار فعلی هر بیننده داخلی و خارجی را متأثر می‌سازد خاتمه دهم. به همین منظور طبق دستور آن جناب فوراً کمیسیونی از مهندسين صلاحیت دار شهرداری و خارج دعوت نمودم که راجع به این موضوع و گزارشی که آقای دکتر مهندس کورس پس از مطالعات دقیق در این خصوص داده بودند رسیدگی نموده و نظریات خودشان را در طرز اجرای کار پیشنهاد نمایند. اینک تلواً یک نسخه صورت مجلس کمیسیون مزبور جهت استحضار آن جناب تقدیم و ضمناً معروض می‌دارد که به همان نحو که کمیسیون نظر داده است برای این که بعداً تصمیمات متخذه به جهاتی دچار تزلزل و بالنتیجه وقفه کار نگردد پیشنهاد می‌نماید که مسئولیت این امر تا پایان کار به عهده آقایان زیر:

مهندس محسن فروغی استاد دانشگاه، دکتر مهندس کورس استاد دانشگاه، مهندس ناصر بدیع رئیس اداره کل ساختمان شهرداری، مهندس علینقی اسدی رئیس اداره آسفالت و خیابان سازی شهرداری که صلاحیت آنها از هر لحاظ مورد

اطمینان و قبول این جانب است محول گردد و برای این که بعداً تغییری در طرز اجرای کار و نحوه عمل و تصمیمات متخذه حاصل نشود به نظر بنده لازم به نظر می‌رسد که طبق نظریه کمیسیون اختیارات لازم تا اتمام کار به کمیسیون مزبور داده شود. لذا پیشنهاد می‌نماید در صورت موافقت تصویبنامه هیأت وزیران که طرح آن به ضمیمه جهت استحضار تقدیم می‌گردد در این خصوص صادر و فرمان ملوکانه نیز به نام آقایان شرف صدور یابد. شک ندارم که با این ترتیب که مسئولین صلاحیتدار معین انتخاب و به آنها اختیار داده شود انشاءالله کار اپرا فوراً شروع و به زودی خاتمه خواهد یافت.

شهردار تهران

دکتر مهدی نامدار

[امضا]

[حاشیه راست، اول:] آقای اعتماد. ساعت ۸-۱۴/۶

[حاشیه راست، دوم:] سابقه، فوری است.

[حاشیه راست، سوم:] سابقه ضمیمه شد. ساعت ۸-۱۴/۶

[حاشیه بالا:] وزارت کشور، موافقت می‌شود اقدام شود. ۱۴/۶/۱۳۲۹

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۴۷۴۶

تاریخ: ۲۹/۶/۱۵

سند شماره ۹۲/۲

[آرم]

شهرداری تهران

صورت مجلس

عطف به نامه شماره ۱/۱۳۴۶۴ [مورخ] ۲۹/۶/۷ نخست وزیری موضوع تکمیل اپرای تهران، در تاریخ ۲۹/۶/۹ به منظور احیای ساختمان و تکمیل و طرز بهره برداری از آن کمیسیونی با حضور امضاکنندگان زیر در دفتر جناب آقای شهردار با حضور معظم له تشکیل و موارد زیر مورد مذاکره واقع و تصمیمات ذیل اتخاذ گردید:

۱- بدو گزارش مشروح آقای دکتر مهندس کورس مورد مطالعه کمیسیون واقع گردید و چون طبق محاسبات استدلالی ایشان و از ماشین‌هایی که به عمل آمده معلوم گردید که استحکام بنا از لحاظ پی دارای هیچ‌گونه نگرانی نیست و این موضوع در مدت طولانی که ساختمان ناتمام مانده است و بارهای فوق‌العاده‌ای که روی سقف‌های آن قرار گرفته از لحاظ تجربه نیز تأیید می‌گردد. لذا مقداری از کارهای تقویتی و تخریبی پی‌ها و دیوارها کاسته می‌شود و هزینه تکمیل بنا با توجه به برآوردهایی که سابقاً به عمل آمده است خیلی کمتر بوده و مدت انجام کار نیز به همان نسبت تقلیل می‌یابد.

۲- به طوری که از سوابق امر مشهود است یکی از علل اصلی ناتمام ماندن ساختمان اپرای تهران نداشتن برنامه صحیح و کامل و عدم حسن انتخاب طرز اداره کارها بوده است. زیرا معمولاً همان طور که در کلیه کشورهای مترقی مرسوم است برای انجام این‌گونه ساختمان‌های بزرگ می‌باید از تاریخ شروع تا انتهای کار مسئولیت کلیه کارها به عهده یک شخص و یا یک کمیسیون صلاحیت‌دار مرکب از اشخاص بصیر و فنی محول گردد تا برنامه و طرز اجرای عمل را طبق اختیارات خود تهیه و به مورد اجرا بگذارند. این موضوع متأسفانه در مورد ساختمان اپرا

مراعات نشده است.

لذا با در نظر گرفتن مراتب فوق، به نظر کمیسیون در صورتی که حقیقتاً بنای ناتمام فعلی را طبق یک برنامه صحیح به اتمام برسانند و به عللی اجرای کار ساختمانی بعداً دچار وقفه نماند و بالنتیجه وضع ناگوار فعلی که از هر حیث به شئون ملی لطمه وارد می‌آورد ادامه نیابد لذا باید از هم‌اکنون طریقه‌ای اتخاذ گردد که مسئولیت تنظیم و اجرای کار تا پایان ساختمان و شروع به بهره‌برداری به عهده اشخاص و یا کمیسیون معینی واگذار گردد.

۳- با توجه به کلیه مراتب فوق چون اپرای تهران واجد تنظیم طرح‌های معماری، ساختمانی و محاسبات فنی و نظارت دقیق و غیره می‌باشد لذا به نظر کمیسیون باید تنظیم برنامه کار و عملیات مربوطه و نظارت در کار طبق اختیاراتی که به وسیله تصویبنامه هیأت وزیران و یا فرمان ملوکانه داده خواهد شد به کمیسیون صلاحیتداری محول گردد که طبق اختیارات مزبور فوراً شروع به اقدام بنمایند.

دکتر مهندس غلامرضا کورس

مهندس محسن فروغی

[امضا]

[امضا]

مهندس علینقی اسدی

مهندس ناصر بدیع

[امضا]

[امضا]

۲۹/۶/۹

سند شماره ۹۳

مکاتبات اتحادیه موسیقی دانان ایران در خصوص لزوم جلوگیری از
ادامه کار موسیقی دانان خارجی در ایران

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

شماره: ۱۲۹۱۶۸

تاریخ: ۱۳۲۹/۶/۶

وزارت فرهنگ

اتحادیه موسیقی دانان ایران شرحی راجع به وضع خود نوشته اظهار می دارند: بر اثر اشتغال موسیقی دانان خارجی به کارهای مختلف موسیقی، معیشت آنها مختل شده است. با ارسال رونوشت شرح واصل مقتضی است کمیسیونی در این باب تشکیل و موضوع را رسیدگی نموده ترتیبی بدهند که تا حد امکان رفع شکایت بشود.

نخست وزیر

[حاشیه بالا]: اتحادیه.

[حاشیه پایین]: به جای پیش نویس.

سند شماره ۹۳/۱

اتحادیه موسیقی دانان ایران

شماره: ۴۱

تاریخ: ۱۳۲۹/۶/۴

جناب آقای نخست وزیر

بدین وسیله جنابعالی را به وضع رقت بار موسیقی دانان ایران که بر اثر اشتغال موسیقی دانان خارجی به کارهای مختلف موسیقی از هستی ساقط شده اند و با عایله خود بلا تکلیف و پریشان می باشند معطوف می دارد و از طرف ایشان استدعا دارد امر و مقرر فرمایند مقامات مربوطه نسبت به ابطال پروانه اقامت موسیقی دانان خارجی که در این چند ماه اخیر به ایران وارد شده اند اقدام فوری بنمایند و از ادامه اشتغال آنها به کارهای مختلف موسیقی جلوگیری به عمل آورند تا موسیقی دانان ایرانی که عمر خود را صرف تحصیل موسیقی نموده اند و به بهترین وجهی از عهده نواختن موسیقی (جاز) بر می آیند و در این کار تخصص دارند و با این ترتیب احتیاجی به وجود موسیقی دانان خارجی در کافه ها نمی باشد بتوانند با خاطری آسوده در کشور خویش زندگی نمایند.

رئیس هیأت مدیره اتحادیه موسیقی دانان ایرانی

(روبیگ گریگوریان)

[امضا]

[مهر]: اتحادیه موسیقی دانان ایران

[حاشیه پایین، اول]: به عرض می رسد. ۲۹/۶/۴

[حاشیه پایین، دوم]: به وزارت فرهنگ مراجعه شود که کمیسیونی تشکیل و رسیدگی کرده تا حد امکان رفع شکایت نماید.

[مهر]: ورود به دفتر نخست وزیر

تاریخ: ۲۹/۶/۴

ساعت: ۱۲ $\frac{1}{2}$

شماره: ۱۲۹۱۶

سند شماره ۹۳/۲

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

اتحادیه موسیقی دانان ایران

نامه شماره ۴۱ مورخ ۲۹/۶/۴۴ واصل و به وزارت فرهنگ دستور لازم صادر گردید.
نخست وزیر

سند شماره ۹۳/۳

[شیر و خورشید]

وزارت فرهنگ

اداره کل هنرهای زیبا

تاریخ: ۲۹/۶/۱۱

شماره: ۱۰۳۱۱۱/۱۴

جناب آقای نخست وزیر

عطف به نامه شماره ۱۲۹۱۶۸ مورخ ۱۳۲۹/۶/۶ راجع به رسیدگی [به] شکایت اتحادیه موسیقی دانان ایران به استحضار عالی می‌رساند که در این موضوع کمیسیونی در وزارت کار تشکیل و ضمن نامه شماره ۲۰۱۳/دک-۱۱۲۷۶ از وزارت فرهنگ هم تقاضای اعزام نماینده شده و آقای جاوید فیوضات به نمایندگی وزارت فرهنگ برای شرکت در کمیسیون مذکور تعیین و معرفی گردیده‌اند. پس از تعیین نتیجه کمیسیون، مراتب برای استحضار معروض خواهد گردید.

وزیر فرهنگ

دکتر شمس‌الدین جزایری

[امضا]

[حاشیه پایین، اول:] سابقه. عصر ۶/۱۱

[حاشیه پایین، دوم:] سابقه ضمیمه شد. عصر ۶/۱۱

[حاشیه پایین، سوم:] آقای خوانساری. شب ۶/۱۲

[حاشیه پایین، چهارم:] اقدام گردید. [امضا: خوانساری] ۶/۱۲

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۴۰۵۸

تاریخ: ۲۹/۶/۱۱

سند شماره ۹۳/۴

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

اداره امور وزارتخانه‌ها

شماره خصوصی: ۱۴۸۹۴

نوشتن تاریخ: ۲۹/۶/۱۶

تاریخ ثبت: ۶/۲۵

اداره کل شهربانی

آقای رویک گریگوریان رئیس اتحادیه موسیقی دانان ایران نامه [ای] به شماره ۴۶

[مورخ] ۲۹/۶/۱۶ نوشته و تقاضا دارد اداره کل شهربانی از صدور جواز اقامت

موسیقی دانان خارجی خودداری و نسبت به تمدید پروانه اقامت موسیقی دانان

خارجی که تاکنون در ایران مشغول کار بوده‌اند اقدامی ننماید.

دستور فرماید باکسب اطلاعات و خواستن توضیحات لازم از ایشان نظر اداره

کل شهربانی را در این باب اعلام دارند.

[امضای پیش‌نویس: مرتضی خسروانی] ساعت ۷-۶/۱۶

سند شماره ۹۳/۵

اتحادیه موسیقی دانان ایران

[تاریخ: ۱۳۲۹/۶/۱۶]

تهران

شماره: ۴۶

ضمیمه: صورت جلسه

جناب آقای نخست وزیر

به ضمیمه رونوشت صورت جلسه مورخ (۲۹/۶/۱۳) راجع به رسیدگی به وضعیت موسیقی دانان خارجی را که با اشتغال به کار در ایران موجب بی‌کاری و بلا تکلیفی موسیقی دانان ایرانی گردیده‌اند برای استحضار خاطر مبارک تقدیم می‌دارد و چون از طرفی به قرار معلوم کافه‌های پارک هتل و پالاس و ریتمس هتل نسبت به استخدام عده‌ای موسیقی دان خارجی اقدام نموده و در صورتی که اجازه اقامت به آنها داده شود در مقابل عمل انجام شده واقع خواهیم شد. مستدعی است امر و مقرر فرمایند اداره کل شهربانی به موجب تصمیماتی که در صورت جلسه ضمیمه گرفته شده از صدور جواز اقامت موسیقی دانان خارجی خودداری نمایند و نسبت به تمدید پروانه اقامت موسیقی دانان خارجی که تاکنون در ایران مشغول کار بوده‌اند اقدام ننمایند بلکه بدین وسیله تحت توجهات مخصوص آن جناب موسیقی دانان ایرانی از بلا تکلیفی و سرگردانی نجات یابند. ضمناً اتحادیه موسیقی دانان ایران تعهد نموده است که دستجات موسیقی را به وجه احسن در اختیار صاحبان کار قرار دهد.

رئیس اتحادیه موسیقی دانان ایران

روبیگ گریگوریان

[امضا]

[مهر]: ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۴۸۹۴

تاریخ: ۲۹/۶/۱۶

[مهر]: ورود به دفتر نخست وزیر

تاریخ: ۲۹/۶/۱۶

ساعت: ۱۳ ظهر

سند شماره ۹۳/۶

اتحادیه موسیقی دانان ایران

به موجب شکایت اتحادیه موسیقی دان‌های کشور نسبت به وجود موسیقی دان‌های خارجی در کشور و بیکاری موسیقی دان‌های ایرانی به وزارت کار، برحسب دعوت قبلی از نمایندگان شهربانی و انجمن موسیقی دان‌ها و هنرستان عالی موسیقی روز چهارشنبه (۲۹/۶/۸) کمیسیونی در وزارت کار با حضور نمایندگان مربوطه تشکیل گردید.

۱- آقای گریگوریان نماینده هنرستان عالی موسیقی توضیح دادند به علت وجود موسیقی دان‌های خارجی فارغ التحصیل‌های هنرستان موسیقی کشور بیکار می‌باشند و از طرفی یک عده از این موسیقی دان‌های خارجی که از مدت‌ها پیش در کشور وجود دارند در هنرستان موسیقی تدریس و ضمناً در ارکستر سمفونی کار می‌کنند و چون حقوقی که دولت یعنی وزارت فرهنگ از بابت تدریس در هنرستان عالی موسیقی به آنان پرداخت می‌کند^۱ ناچیز است در خارج نیز کار می‌کنند و

۱. در اصل: می‌شود.

بدیهی است اتحادیه موسیقی دان‌ها با وجود این موسیقی دان‌ها مخالفتی ندارد بلکه شکایت ما از این است که ارکسترهای جازی که اخیراً بعضی از هتل‌های درجه یک از خارج استخدام نموده‌اند و کار کردن آنها در کشور مخالف کار کردن معلمین هنرستان و فارغ التحصیل‌های هنرستان می‌باشند و ما پیشنهاد می‌کنیم^۱ که از ورود و کار این نوع موسیقی دان‌ها جلوگیری شود.^۲

آقای سرهنگ مهدوی نماینده شهربانی کل کشور عقیده داشتند که چون در تاریخ (۲۸/۱۱/۵) کمیسیونی در این باره تشکیل گردیده و با استخدام عده‌ای از موسیقی دان‌ها برای هتل‌های درجه اول موافقت شده است نظر کمیسیون قبلی را تأیید می‌کنیم. آقای مهندس کیا اظهار داشتند که در کمیسیون قبلی نظر وزارت کار بر این بود که تا حدی بایستی از ورود موسیقی دان‌های خارجی جلوگیری نمود تا حتی المقدور از اشخاصی که در کشور هستند استفاده شود و از طرفی کمیسیونی که آقای سرهنگ مهدوی بدان اشاره فرمودند بدون حضور نماینده انجمن موسیقی دان‌های کشور بوده و کمیسیون امروز هم طبق اعتراض و شکایت انجمن مزبور تشکیل گردیده بایستی در آن تجدید نظر شود و از طرفی طبق تبصره ۳ ماده ۱ قانون کار که عیناً نقل می‌شود: تبصره ۳) کارگران و صاحبان حرف که تبعه خارجه باشند در صورت مجاز بودن اقامت در ایران وقتی می‌توانند به کار مشغول شوند که دارای پروانه کار باشند و این پروانه از طرف وزارت کار با رعایت آیین‌نامه مربوطه برای مدت معینی و حرفه مخصوصی صادر خواهد شد.

عقیده این جانب این است که موسیقی دان‌های جاز خارجی که اخیراً وارد شده‌اند اجازه مخصوصی از وزارت کار تاکنون دریافت نداشته‌اند و ضمناً وجود آنها باعث بی‌کاری موسیقی دان‌های ایرانی می‌باشد و با تصریحی که در قانون ذکر شده در صورتی که در کشورهای خارج اتباع ایرانی مشغول باشند اتباع خارج نیز حق کار در کشور دارند و در کشورهای خارجی موسیقی دان‌های ایران مشغول کار نمی‌باشند و اگر هم باشند در ایران هم موسیقی دان‌های خارجی از مدت‌ها قبل

۱. در اصل: می‌کنم.

۲. در اصل: شوند.

وجود داشته‌اند که [در] هنرستان موسیقی کار می‌کنند. عقیده این جانب این است که چون وجود موسیقی دان‌های خارجی که اخیراً وارد شده باعث بی‌کاری موسیقی دان‌های ایرانی و وجود آنان باعث شکایت و فلج شدن دستگاه ارکستر سمفونی تهران و اداره موسیقی کشور شده است بایستی هر چه زودتر از کار کردن آنان جلوگیری به عمل آید.

تصمیم - چون تبصره مذکور در بالا صراحتاً کار کردن اتباع بیگانه را که دارای حرف مختلفی هستند موکول به اجازه قبلی وزارت کار نموده است از این لحاظ تاکنون هر اقدامی که برای استخدام موسیقی دان‌های خارجی به عمل آمده مخالف ماده مذکور بوده. کمیسیون عقیده مند است که به صاحبان هتل‌های^۱ درجه اول که قصد استخدام موسیقی دان‌های خارجی را دارند ابلاغ شود قبلاً موافقت وزارت کار را جلب نموده و پیش از صدور اجازه رسمی برای استخدام آنها از طریق وزارت امور خارجه و شهربانی کل کشور اقدام نمایند که برخلاف نص ضریح قانون عملی انجام نشده باشد.

بدیهی است که صاحبان هتل‌ها مجاز نخواهند بود که قرارداد موسیقی دان‌های قبلی را تجدید نموده مگر این که قبلاً موافقت وزارت کار را جلب نمایند و ضمناً انجمن موسیقی دان‌های کشور متعهد می‌گردد که از نظر معرفی موسیقی دان‌های مجرب برای هتل‌های^۲ درجه اول و ارضای خاطر صاحبان آنان نهایت سعی و کوشش را به عمل خواهند آورد.

نماینده وزارت کار مهندس کیا امضا. نماینده شهربانی کل کشور سرهنگ مهدوی امضا. خادم میثاق نماینده اتحادیه موسیقی دان‌ها امضا. نماینده وزارت فرهنگ روبیک گریگوریان امضا.

رونوشت برابر اصل است. [امضا: روبیک گریگوریان]

سند شماره ۹۳/۷

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

شهربانی کل کشور

اداره اقامت اتباع خارجه و گذرنامه

تاریخ: ۲۹/۷/۵

شماره: ۱۷۷۲۳ هـ

جناب آقای نخست وزیر

معطوفاً به مرقومه شماره ۱۴۸۹۴/۱ مورخ [۱۱/۳۲۹/۶/۲۵] راجع به تقاضای آقای روبیک گریگوریان دایر بر خودداری از تمدید پروانه اقامت موسیقی دانان خارجی محترماً معروض می دارد: مطابق صورت مجلس تنظیمی در تاریخ ۲۸/۱۱/۵ که با حضور نمایندگان وزارت کشور و خارجه و فرهنگ و کار تشکیل شده است نظریه داده که چون ممکن است از وجود نوازندگان متخصص خارجی برای ترقی فن موسیقی در ایران استفاده نمود با ورود عده محدودی از نوازندگان مرد خارجی به شرط این که فقط در مهمانخانه های درجه اول طبق قراردادهای رسمی مشغول کار شوند با رعایت مقررات مربوطه موافقت و نسبت به تمدید پروانه اقامت موسیسان خارجی هم که فعلاً در ایران مقیم می باشند شهربانی کل با توجه به مقررات قانون ورود و اقامت اتباع خارجه و برطبق قراردادهایی که با هتل های درجه اول منعقد می نمایند اقدام شود و مادامی که به موجب مقررات قانون فوق مجوزی برای خودداری از تمدید در بین نباشد پروانه اقامت آنها تمدید می گردد. با مراتب معروضه انجام تقاضای آقای روبیک گریگوریان منوط به نظر مقام نخست وزیری خواهد بود که هر نوع تصویب و ابلاغ فرمایند از همان قرار رفتار شود.

رئیس شهربانی کل کشور

سرتیپ محمد دفتری

[امضا]

[حاشیه پایین، اول]: سابقه. ساعت ۱۷ - ۲۹/۷/۵
 [حاشیه پایین، دوم]: سابقه ضمیمه شد. ساعت ۱۷ $\frac{۱}{۴}$ - ۲۹/۷/۵
 [حاشیه بالا]: به عرض رسید. ۷/۵
 [حاشیه پایین، سوم]: آقای اعتماد. ۲۹/۷/۶
 [حاشیه پایین، چهارم]: امور. ساعت ۸
 [مهر]: ورود به دفتر نخست وزیر
 شماره: ۱۷۴۱۰
 تاریخ: ۲۹/۷/۵
 [مهر]: ورود به دفتر نخست وزیر
 ساعت: ۱۴
 تاریخ: ۱۳۲۹/۷/۵

سند شماره ۹۴

درخواست مدیر هتل پالاس مبنی بر اجازه ادامه کار دسته موزیک هتل
 مذکور در شبها

[شیر و خورشید]
 دفتر نخست وزیر
 اداره امور وزارتخانهها

نوشتن تاریخ: ساعت ۱۳ صبح ۶/۱۳

شماره خصوصی: ۱۴۴۸۲
 تاریخ ثبت: ۶/۱۴

شهربانی کل کشور

رونوشت نامه مورخ ۱۳۲۹/۶/۱۲ مدیر مهمانخانه هتل پالاس در موضوع دسته

موزیک مهمانخانه تلواً فرستاده می شود. دستور فرمایید فوراً رسیدگی نموده و موضوع را گزارش دهند.

نخست وزیر

[امضای پیش نویس: مرتضی خسروانی] ۱۳/۶/۲۹، ساعت ۱۳

سند شماره ۹۴/۱

Palace Hotel

ESTB. 1920

Telegram - PALACE

Telephone. 8166 4049

هتل پالاس

تأسیس: ۱۹۲۰

تلگرافی: پالاس

تلفن: ۸۱۶۶-۴۰۴۹

[تاریخ: ۱۲ شهریورماه ۱۳۲۹]

جناب اشرف نخست وزیر

محترماً به عرض مبارک می رساند: این هتل رستوران که مدت ۳۰ سال است تأسیس یافته و بلا انقطاع مشغول کار است به شهادت عموم اهالی پایتخت و خارجیانی که به ایران مسافرت می نمایند همیشه و از هر حیث مورد توجه و رضایت بوده و در عین حال کوچک ترین عملی برخلاف ادب و نزاکت و قانون هم از کارکنان آن مشهود نیفتاده است.

البته پایتخت کشوری چون ایران باید دارای هتلی باشد که از هر جهت آبرومند و شایستگی داشته باشد که جلب توجه خارجیان که جهت انجام کارهای سیاسی و سیاحت وارد ایران می شوند بنماید و نظر به هماهنگی کامل تشکیلات اساسی آن

همه ساله دسته جدید موزیک خارجی استخدام و وارد نموده و در خاتمه مدت آنها را با رضایت کامل روانه می‌سازد که این خود بهترین تبلیغات خواهد بود و بیشتر مشتریان هم خارجیان مقیم ایرانند و چنانچه خاطر مبارک مستحضر است شب زنده‌دار و شام را در ساعت ۱۱ صرف می‌کنند و معتقد به شب‌نشینی و تفریح می‌باشند و تنها تفریح آنها هم موزیک است.

اخیراً اداره اماکن شهربانی متکی به دستور و امریه نخست وزیری مقرر داشته که موزیک این هتل در شب‌های وسط هفته تا ساعت ۱۲ و در شب‌های جمعه تا یک بعد از نیمه شب باشد. در صورتی که وقتی مشتریان خارجی مشغول صرف شام هستند موزیک مجبور است تعطیل نماید و تصدیق بفرمایید که خوش آیند نبوده و برای تبلیغات سوء به ضرر ایران زمینه‌سازی می‌کند. خاصه آن که بیشتر آنهایی که غذا می‌خورند همان‌هایی هستند که در هتل منزل دارند و مهمان‌هایی دعوت کرده‌اند.

اگر اتخاذ این تصمیم روی این اصل باشد که ممکن است بر اثر صدای موزیک مزاحم همسایگان و ساکنین خانه‌های^۱ مجاور گردد علاوه بر آن که ۲ هفته دیگر در جای تابستانی بیشتر نیستیم مزاحمت همسایگان هم در مورد ما صدق پیدا نمی‌کند و با حفظ این حق جهت اداره بازرسی نخست وزیری و یا هر اداره دیگری دو طرف این هتل، خیابان‌های ۳۰ متری شاه و فردوسی است و دو طرف دیگر هم حیاط تابستانی و سالن سینما است که از جمله متعلقات هتل است و در آن وقت خالی از سکنه است و ابداً مزاحمتی فراهم نمی‌سازد. بنابراین استدعا دارد مقرر فرمایید پس از رسیدگی کامل و دقیق دستور صادر شود که شب‌های وسط هفته تا ۲ و شب‌های جمعه تا ۳ موزیک بتواند بنوازد.

با تقدیم احترامات

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین، اول:] دستور جناب آقای نخست وزیر چه بوده؟ اگر شهربانی متکی به دستور خاصی بوده است چه می شود کرد؟ به هر حال ببینید سابقه چیست؟ طبق آن عمل شود. [امضا: ناخوانا] ۲۹/۶/۱۲

[حاشیه پایین، دوم:] فوری است، سابقه. ساعت ۹-۶/۱۳

[حاشیه پایین، سوم:] به دقت ملاحظه شد. اولاً به نام این معروضه رستوران سابقه ای نیست. ثانیاً چنین دستوری به بایگانی نرسیده است؟ ساعت ۹^۳/_۴ - ۶/۱۳

[حاشیه پایین، چهارم:] با ارسال رونوشت همین نامه از شهربانی سؤال شود موضوع چیست؟ [امضا: ناخوانا]

[حاشیه راست:] به عرض جناب آقای معاون می رسد. [امضا: ناخوانا] ساعت ۱۰
/۶/۱۳

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۴۴۸۲

تاریخ: ۲۹/۶/۱۴

سند شماره ۹۴/۲

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

شهربانی کل کشور

قسمت امور همگانی

شماره: ۱/۱۷۹۳/۱۲۵۰۳

اداره: کار آگاهی و اماکن

تاریخ: ۲۹/۶/۱۶

جناب آقای نخست وزیر

عطف به مرقومه شماره ۱۴۴۸۲ [مورخ] ۲۹/۶/۱۴ متضمن رونوشت دادخواست

مدیر هتل پالاس که شکایت نموده است از نواختن موزیک مهمانخانه از ساعت ۲۴ به بعد جلوگیری شده محترماً معروض می‌دارد: مطابق مقررات، هر نوع سر و صدایی که موجب ناراحتی و باعث سلب آسایش همسایگان و ساکنین مجاور بشود از ساعت ۲۴ به بعد ممنوع است. چنانچه با درخواست مدیر هتل پالاس موافقت شود سایر هتل‌ها نیز همین تقاضا را خواهند داشت و آزادی عمل در مهمانخانه‌ها و کافه رستوران‌ها طبعاً موجب ناراحتی همسایگان و اسباب شکایت آنان خواهد شد.

رئیس شهربانی کل کشور

سر تپ دفتر

[امضا]

[حاشیه راست]: سابقه. ساعت ۱۰ - ۶/۱۸

[حاشیه پایین، اول]: سابقه ضمیمه شد. ساعت ۱۰ - ۶/۱۸

[حاشیه پایین، دوم]: عیناً به عرض برسد. ۶/۱۸

[حاشیه پایین، سوم]: آقای شفیع. ۲۹/۶/۱۸

[مهر]: ورود به دفتر نخست وزیر

ساعت: ۱۹

تاریخ: ۱۳۲۹/۶/۱۸

[مهر]: ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۴۹۲۶

تاریخ: ۲۹/۶/۱۸

سند شماره ۹۴/۳

[شیر و خورشید]

دفتر نخست وزیر

اداره امور وزارتخانه‌ها

شماره خصوصی: ۱۴۹۲۶

تاریخ نوشتن: ۲۹/۶/۱۸

تاریخ ثبت: ۶/۱۸

آقای مدیر هتل پالاس

عطف به نامه مورخ ۲۹/۶/۱۲ موضوع نواختن موزیک از ساعت ۲۴ به بعد، اینک به طوری که شهربانی کل کشور اطلاع می‌دهد مطابق مقررات هر نوع سر و صدایی که موجب ناراحتی و باعث سلب آسایش همسایگان و ساکنین مجاور بشود از ساعت ۲۴ به بعد ممنوع است.

رئیس کل دفتر نخست وزیر

[امضای پیش‌نویس: مرتضی خسروانی] ساعت ۱۲ - ۲۹/۶/۱۸

سند شماره ۹۵

دعوت مدیر شرکت نسبی سینما تئاتر زیبا از نخست وزیری برای بازدید
فیلم‌های تشییع جنازه رضاشاه و سفر محمدرضا پهلوی به آمریکا

شرکت نسبی سینما تئاتر زیبا
تهران - خیابان سپه - جنب شرکت نفت
SOCIETE PROPORTIONNELLE
Cinema - Theatre Ziba
Avenue Sepah, Adjacent A. I. O. C. Ltd,

شماره: ۱۵۲۹

تاریخ: ۱۳۲۹/۹/۲

مقام منیع نخست وزیری

محترماً نظر به این که در سینما تئاتر زیبا کپیۀ جدید فیلم کامل و تاریخی تشییع
جنازه اعلیٰ حضرت فقید رضاشاه کبیر به انضمام فیلم مسافرت اعلیٰ حضرت
همایونی به آمریکا به معرض نمایش گذاشته شده، متمنی است افتخاراً کارمندان
دفتر نخست وزیری روزهای دوشنبه ۱۳۲۹/۹/۶ و سه شنبه ۱۳۲۹/۹/۷ از ساعت
۶ الی ۸ بعد از ظهر با تماشای فیلم مزبور کارمندان شرکت سینما تئاتر زیبا و
این جانب را سرافراز فرمایند. در ضمن آقایانی که تشریف خواهند آورد با یادداشت
دفتر محترم نخست وزیری پذیرایی خواهند شد.

با تقدیم احترامات فائقه

علیزاده عادل

[امضا]

[حاشیه بالا، اول:] به عرض می‌رسد.

[حاشیه بالا، دوم:] ملاحظه شد.

[مهر:] بازرسی مخصوص نخست وزیر

شماره: ۳۴۹۳۱/۲

تاریخ: ۲۹/۹/۲

سند شماره ۹۶

مکاتبه وزارت کشور در خصوص جلوگیری از اجرای نمایشنامه
غوغای نفت و درخواست نمایش مجدد آن

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ: ۱۳۳۰/۴/۲۷

شماره: ۴۷۰ نمایش ۳۸۸۵۲

جناب آقای نخست وزیر

تقریباً در سه ماه قبل نمایشنامه‌ای به نام (غوغای نفت) از طرف آقای ابوالقاسم
موسوی به منظور بررسی^۱ و تصویب کمیسیون نمایش به وزارت کشور تسلیم
گردیده بود که به علت روشن نبودن وضعیت نفت در آن موقع و امکان ایجاد

اختلال در پیشرفت امر ملی شدن نفت با نمایش دادن نمایشنامه مزبور موقتاً موافقت نشد و همچنین یک نمایشنامه دیگر به نام (نفت) متعلق به آقای میرمحمود مهاجر ایروانلو برای صدور پروانه نمایش به وزارت کشور رسیده که هر دو فقره حاکی از تاریخچه مختصر محرومیت‌های ملت ایران و تعدیات و اجحافات شرکت سابق نفت می باشد.

اگرچه اکنون مقررات قانون ملی شدن صنایع نفت در سراسر کشور و همچنین مقررات قانون خلع ید از شرکت سابق نفت بحمدالله به همت و سرپرستی آن جناب به مرحله اجرا و عمل درآمده و مانعی برای اجرای نمایشنامه‌های مزبور نیست ولی چون آنجا بخصوص در نمایشنامه «نفت» شخصیت جنابعالی مکرر در صحنه می آید مراتب استحضاراً معروض گردید تا به صدور پروانه نمایش دو فقره نمایشنامه‌های مزبور در صورت موافقت اقدام گردد.

وزیر کشور

[امضا: فضل‌الله زاهدی]

[حاشیه پایین، اول:] اداره امور.

[حاشیه پایین، دوم:] به عرض برسد. ۳۰/۴/۳۰

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۱۶۹۰

تاریخ: ۳۰/۴/۲۹

سند شماره ۹۶/۱

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

[تاریخ: ۳۰/۵/۲]

شماره خصوصی: ۱۱۶۹۰

وزارت کشور

عطف به نامه شماره ۴۷۰/نمایش/۳۸۸۵۲ [مورخ: ۳۰/۴/۲۷] راجع به نمایشنامه‌های «نفت» و «غوغای نفت» اشعار می‌دارد: در صورتی که نمایشنامه‌های مزبور مورد بررسی واقع شده و مانعی برای اجرای آنها به نظر نرسیده است با صدور پروانه مورد تقاضا موافقت حاصل است.

نخست وزیر

[امضای پیش‌نویس: غلامرضا دبیران] ۳۰/۴/۳۱

سند شماره ۹۷

تقدیر استانداری اصفهان از فرهمند به مناسبت اجرای نمایشنامه نفت

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

استانداری استان دهم

شماره: ۹۷۲۶

[تاریخ: ۳۰/۶/۴]

آقای فرهمند مدیر تئاتر اصفهان

نمایشنامه وطن پرستانه (نفت) که در تئاتر اصفهان به معرض نمایش گذاشته شده و

این جانب هم شخصاً مشاهده نموده‌ام از لحاظ هیجان احساسات ملی حائز کمال اهمیت است و چون در تنظیم آن حسن سلیقه و ابتکار خاصی به خرج داده‌اید بدین وسیله از زحمات شما و سایر کارکنان تئاتر اصفهان اظهار قدردانی و امتنان نموده امیدوارم با تنظیم این قبیل نمایشنامه‌های مفید ملی بتوانید خدمات بیشتری به هموطنان عزیز بنمایید.

استاندار استان دهم

رونوشت فوق جهت استحضار جناب آقای نخست وزیر ایفاد و علاوه می‌نماید که این نمایشنامه چند هفته است در تئاتر اصفهان به معرض نمایش گذاشته شده و چون در بالا بردن سطح معرفت عمومی و اجرای قانون ملی شدن صنعت نفت کمک شایانی نموده و از طرفی هم آقای فرهمند و سایر کارکنان تئاتر مزبور در تنظیم آن ابتکار خاصی به خرج داده بودند علیهذا کتباً از مشارالیه قدردانی به عمل آمد.

استاندار استان دهم

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین: بایگانی.]

[مهر: ورود به دفتر ریاست وزرا]

شماره: ۱۴۲۱۵

تاریخ: ۳۰/۶/۷

سند شماره ۹۸

گزارش‌های شهربانی کل کشور در خصوص وضعیت متصدیان تئاتر
سعدی و وابستگی آنها به حزب توده

[شیر و خورشید]

شهربانی کل کشور

دفتر ریاست کل

تاریخ: ۱۳۳۰/۸/۲۴

شماره: ۴۳۳۵۱

محرمانه - مستقیم

جناب آقای نخست وزیر

محترماً به استحضار عالی می‌رساند: یک ماه پیش متصدیان تئاتر سعدی به این جانب مراجعه و تقاضا کردند اجازه داده شود تئاتر سعدی مجدداً دایر گردد. این جانب که از جریان امر مطلع نبودم پروندهٔ مربوطه را خواستم پس از بررسی کامل معلوم گردید چون این تئاتر مرکز فعالیت عناصر ماجراجو بوده و مخصوصاً افراد حزب منحلۀ توده در این محل اغلب مجالسی دارند اجازه داده نشده است که تئاتر بدهند. ولی از شخص سپهبد رزم آرای مرحوم مدرکی داشتند که می‌توانند مجدداً تئاتر بدهند. این جانب به مشارالیه‌م تذکر دادم در صورتی می‌توانند باز هم در تئاتر سعدی نمایش دهند که سه موضوع را رعایت کنند:

۱ - عناصر توده [ای] و یا منتسب به این حزب هرکس به هر عنوان جزء کارمندان این نمایشخانه هست فوراً طرد شود.

۲ - به هیچ عنوان در این محل عناصر توده [ای] راه داده نشود و به عنوان کمیسیون یا هرگونه جمععی نبایستی در این نمایشخانه اشخاص جمع شوند.

۳- نمایش‌هایی که می‌دهند بایستی دقیقاً تحت کنترل شهربانی قرارگیرد و پس از ارائه این تعهد شهربانی فوراً پروانه لازم را طبق مقررات صادر خواهد نمود. متصدیان مزبور که از جمله آقای عمویی بین آنها بود متعهد شدند که هرچه زودتر پیشنهادات خود را با ورقه تعهد مذکور ارسال دارند ولی پس از یک ماه در عوض ارسال نامه خود و تعهد مزبور در روزنامه دیده شد که بدون اجازه شهربانی نمایشخانه را باز نموده و مردم را دعوت به حضور در نمایشخانه برای دیدن نمایش (شنل قرمز) نموده بودند. لذا شهربانی بر طبق وظیفه [ای] که داشت به وسیله رادیو و جراید به اطلاع عموم رسانید که این نمایشخانه مجاز به دادن نمایش نیست و هرکس که بلیت بخرد نمایش نخواهد دید و از لحاظ احتیاط طبق وظیفه، مأمورینی در آن محل گمارد تا از ورود اشخاص جلوگیری کند و دستور داده شد که مأمورین پلیس با تمام قوا از حضور اشخاص در نمایشخانه جلوگیری نمایند و به وسیله بلندگو به مدعومین یا اشخاصی که بلیت خریده بودند جریان امر را تذکر داده و مخصوصاً یادآور شوند که هرکس بلیت خریده است از لحاظ وجه پرداختی نگران نباشد با مراجعه به شهربانی پرداخته خواهد شد. بدیهی است عناصر بی‌نظر و آنهایی که به حزب منحلّه توده بستگی نداشتند آنّا محل مزبور را ترک گفته ولی یک عدّه چهار هزار نفره کارگر کارخانجات و عناصر مشکوک که مخصوصاً آنها را برای ایجاد بلوا و اختلال نظم در جلوی نمایشخانه جمع کرده بودند شروع به هیاهو و فریاد زنده باد و مرده باد نموده و به هیچ وجه به تذکرات پلیس اعتنایی نمی‌کردند. در این موقع تیمسار سرتیپ^۱ ابروانی معاون شهربانی به وسیله بی‌سیم که همراه داشت به این جانب گزارش داد که به وسیله چندین هزار افراد توده [ای] محاصره شده است و هرچه زودتر کمک فرستاده شود و دستورات جامع برای طرز عمل به ایشان بدهم که فوراً دو اتومبیل آب پاش، یک گردان پیاده، یک گروهان پلیس مجهز به ماسک بمب اشک‌آور اعزام و دستور داده شد در مرحله اول به اشخاصی که تجمع کرده‌اند تذکر داده شود فوراً از جلوی نمایشخانه دور شوند در صورتی که

توجه نکردند از اتومبیل آب‌پاش استفاده شود و اگر باز هم دور نشدند از نارنجک‌های اشک‌آور استفاده کنند و چنانچه به افراد پلیس و نظامی حمله کردند از باتون‌ها^۱ و فشار نظامی استفاده شود و بالاخره به هیچ وجه نایستی تیراندازی شود مگر وقتی که به نظامی‌ها حمله کرده و بخواهند اسلحه آنها را از دستشان بگیرند و مأموریت نهایی این بود که به هیچ عنوان اجازه داده نشود این عناصری که تا به حال خواسته‌اند به زور و با پررویی و وقاحت امیال خود را تحمیل به دولت کنند حتی به طرف نمایشخانه نزدیک شوند. خوشبختانه به محض این که اتومبیل‌های آب‌پاش شروع به کار نمود این افراد رشید عقب نشینی کرده‌اند ولی عده [ای] از آنها به طرف پلیس و نظامی‌ها پاره آجر و سنگ پرتاب می‌کردند که قوای مذکور با کمک یکدیگر آنها را متفرق کرده‌اند و این عملیات تا ساعت ۱۱ و ۳۰ دقیقه شب به طول انجامید. ضمناً بایستی به عرض برسانم در حدود چهارصد نفر از افراد حزب زحمت‌کشان و پان ایرانیست‌ها در این محل حاضر شده بودند که در صورت لزوم با بیگانه پرستان مبارزه نموده و با قوای پلیس همکاری نمایند و اگر پلیس جلوگیری نمی‌کرد و خود آنها دارای یک روحیه با انضباطی نبودند حتماً تصادفات خونینی رخ می‌داد و آنچه از مشاهدات دیشب ثابت گردید این نمایشخانه همان طوری که پرونده امر حکایت می‌کند مرکز فساد است و اگر تاکنون برای خود این جانب شبهه [ای] بود اکنون به این حقیقت پی بردم و به هیچ وجه صلاح نیست که در این محل تا وضعیت فعلی ادامه دارد اجازه نمایش داده شود.

رئیس شهربانی کل کشور

سرلشکر منصور مزینی

[امضا]

[حاشیه پایین:] جناب آقای دکتر نفیسی هر اقدامی لازم باشد به عمل آورید.

[امضا: ناخوانا] ۳۰/۸/۲۵

[مهر:] ورود به دفتر محرمانه نخست وزیر

شماره: ۲۷۴۵/۴

تاریخ: ۳۰/۸/۲۶

سند شماره ۹۸/۱

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

شهربانی کل کشور

تاریخ: ۳۰/۸/۲۷

شماره: ۴۳۵۷۵/۴۱۱/۷۴ م

وزارت کشور

عطف به مرقومه شماره ۴۶۰۳۴ [مورخ] ۳۰/۸/۲۵ متضمن رونوشت نامه شماره ۲۹۱۹ [مورخ] ۳۰/۸/۲۵ ریاست محترم مجلس سنا راجع به تئاتر سعدی به استحضار می‌رساند: قبل از واقعه شوم ۱۵ بهمن ۱۳۲۷ آقای عبدالکریم عمویی بازرگان با شرکت عبدالحسین نوشین عضو برجسته حزب توده و عیال نامبرده بانو لرتا و چند تن دیگر از هنرپیشگانی که دارای مرام اشتراکی هستند در خیابان لاله زار تئاتر فردوسی را افتتاح نمودند تا این که در جریان رسیدگی به عملیات متهمین حادثه مزبور، عبدالحسین نوشین به اتهام تبلیغ مرام اشتراکی از طرف فرماندار نظامی وقت به اتفاق عده [ای] دیگر از سران آن حزب بازداشت و چنانچه خاطر عالی مستحضر است در سال گذشته از زندان قصر متواری شدند. روی این اصل و ایجاد اختلاف بین دیگر

سهامداران تا مدتی تماشاخانه فردوسی تعطیل گردید. بعداً آقای عموی قصد داشت محوطه پشت کافه قنادی نوشین را برای این منظور دایر نماید ولی به علت انصراف صاحب آنجا سالن سینما اطلس واقع در خیابان شاه‌آباد را برای تأسیس تئاتر سعدی تهیه و با این که از طرف شهربانی کل صلاحیت او و هنرپیشگان آنجا تضمین نشده بود و بازرسی کل نخست وزیری طی اطلاعیه مورخه ۲۹/۶/۱۲ فعالیت هنرپیشگان آن تئاتر را به نفع جناح چپ تصریح و شهربانی نیز طی نامه‌های شماره ۳۰۹۴۰/۳۲۴۹ و ۱/۳۰۴۷۰/۵۴۲۹ صادره به نخست وزیری مطالب اطلاعیه را تأیید و سوابق موجوده نیز حاکی از ارتباط بانو لرتا عیال نوشین هنرپیشه معروف با سفارت شوروی می‌باشد. مع‌الوصف بنا به دستور مرحوم رزم آرا نخست وزیر وقت تماشاخانه سعدی افتتاح گردید. بنا بر گزارشات واصله بعدی عموی و اغلب از هنرپیشگان آن تئاتر از افراد وابسته به حزب منحلّه توده می‌باشند^۱. چنانچه با احزاب و جمعیت‌های وابسته به مرام اشتراکی تماس نزدیک دارند. در کلیه میتینگ‌هایی که از طرف دسته‌جات مزبور اخیراً تشکیل شده است هنرپیشگان آنجا جزو هیأت مدیره میتینگ بوده‌اند. در تظاهرات ۲۳ تیر هم دخالت داشتند و حتی یکی از هنرپیشگان آنجا به نام خاشع در آن روز مجروح شده است و در واقع تئاتر سعدی مرکز بسیار خوبی به منظور تبلیغ مرام اشتراکی و تعلیم و تربیت افراد کمونیست^۲ می‌باشد و نیز گفته می‌شود که اکثر نماینده‌های آنجا با نظر و تصویب عبدالحسین نوشین مخفیانه تهیه و در دسترس آنان گذارده می‌شود. قبل از تعطیل تابستانی تماشاخانه در تابلوها و ویتترین‌های سالن انتظار شعارهای مختلف خانه صلح و عکس‌های متعددی از میتینگ کارگران و این که سربازی در مقابل کارگران به زانو درآمده و اسلحه او توسط کارگران شکسته شده که تماماً مهیج بوده است قرار داده بودند. علی‌ای حال ارتباط کارکنان و مدیر تئاتر مورد بحث با عناصر و مقامات مربوط به سیاست چپ محرز و مسلم است و می‌توان کارمندان آنجا را عوامل اصلی تبلیغات کمونیستی در ایران نام نهاد. چنانچه

۱. در اصل: می‌باشد.

۲. در اصل: کمونیسم.

حسین خیرخواه هنرپیشه آن تئاتر نیز چندی قبل در ملایر علناً فعالیت‌های اشتراکی می‌نموده است. بنابراین به نظر این اداره تأسیس مجدد تئاتر سعدی و اجازه به فعالیت‌های محرمانه عناصر بیگانه پرست و فراهم نمودن تسهیلات برای آنان صلاح به نظر نمی‌رسد.

در خاتمه به استحضار می‌رساند: مدیر تئاتر برای توسعه تشکیلات و ازدیاد سرمایه خود به طور محرمانه مقداری اوراق سهام تهیه و تعدادی از آنها را برای فروش به زندان و ۵۰ برگ آن را به سفارت شوروی و بقیه را بین توده‌ای‌ها تقسیم نموده و نیز حیاط کوچکی وصل به تئاتر موجود است که برای تشکیل جلسات حزبی بسیار مناسب می‌باشد. البته در ساعاتی که تئاتر تعطیل است ظاهراً به عنوان تمرین، هنرپیشگان در آنجا اجتماع می‌نمایند. چون در آن مواقع از دخول افراد پلیس بدانجا جلوگیری می‌شود معلوم نیست آنجا به چه کاری مشغول هستند و همچنین شنیده شده که اتحادیه هنرپیشگان به رهبری بانو لرتا عیال نوشین و چند تن از هنرپیشگان آنجا اداره می‌شود و به قرار اطلاع حاصله از درآمد تئاتر مزبور مبالغی برای کمک به زندانیان سیاسی منظور شده است. در خاتمه موضوع قابل توجه این است موقعی که آقای عمویی با یک نفر دیگر در یک ماه قبل به این جانب مراجعه و تقاضای پروانه افتتاح تماشاخانه سعدی را نموده، پس از مراجعه به پرونده و کسب اطلاع از حقایق بالا شخصاً به مشارالیه تذکر دادم در صورتی که تعهدی بدهد که هنرپیشگان تماشاخانه از افراد صالح بوده و به هیچ وجه به حزب منحل شده و احزاب منتسب به این حزب وابستگی نداشته باشند و همچنین به هیچ عنوان در این محل عناصر توده‌ای را جمع نکنند و به عنوان سخنرانی و غیره اشخاصی را که مظنون می‌باشند در این محل نپذیرند و نمایشنامه‌های آنجا هم کاملاً بی‌نظر و جنبه مرام کمونیستی^۱ را نداشته باشد آن وقت دادن جواز به هیچ وجه اشکالی نخواهد داشت. ولی آقای عمویی در عوض اجرای این دستور روشن متوسل به حرکات دیگری شد که در صورت جزئی غفلت شهربانی ممکن بود عده

زیادی از مردم و ماجراجویان که خود آنها در جلوی تماشاخانه جمع کرده بودند مجروح و یا مقتول شوند. در صورتی که اگر دستورات این اداره را انجام داده بود به هیچ وجه چنین پیش آمدها نمی‌کرد.

رئیس شهربانی کل کشور
سرلشکر مزینی

سند شماره ۹۹

درخواست مدیر سینما متروپل اصفهان مبنی بر رفع مزاحمت
استانداری اصفهان از پخش فیلم‌های تجاری شوروی

[شیر و خورشید]
نخست وزیر

شماره خصوصی: ۲۹۰۴۵
تاریخ ثبت: ۳۰/۹/۱۲

وزارت کشور

با ارسال نسخه دوم تلگراف شماره ۵۱ مورخ ۳۰/۹/۹ آقای بخشیان کاشانی مدیر سینما متروپل اصفهان راجع به جلوگیری مأمورین استانداری از نمایش فیلم‌های مجاز خواهشمند است دستور فرمایند اقدام مقتضی به عمل آورند.

از طرف نخست وزیر

[امضا: عباس نفیسی]

[حاشیه پایین: سابقه.]

سند شماره ۹۹/۱

[شیر و خورشید]

وزارت پست و تلگراف و تلفن

تلگراف

شماره کتاب: ۷۶۴

از: اصفهان، به: تهران، شماره قبض: ۵۱، تعداد کلمه: ۶۶، تاریخ اصل: ۹، تاریخ
وصول: ۹

جناب آقای نخست وزیر به واسطه این که فیلم‌های آمریکایی [در] انحصار چند نفر
یهودی از خدا بی خبر می‌باشد یک سال است ششصد هزار ریال خسارت و
مقروض شد. اینک ناچار از فیلم‌های تجارتنی شوروی که دارای اجازه نمایش
می‌باشد شهربانی اجازه می‌دهد ولی مأمور استانداری حاضر به اجازه نیست.
متمنی است نظر لطفی فرموده رفع مزاحمت می‌شود.

مدیر سینما مترویل

بخشیان کاشانی

[مهر:] اداره تلگراف تهران

[مهر:] ورود به دفتر ریاست وزرا

شماره: ۲۹۰۴۵

به تاریخ: ۳۰/۹/۱۰

سند شماره ۹۹/۲

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره سیاسی

شماره: ۱۳۸۱۳/س/۸۵۳۳۷

تاریخ: ۳۰/۱۰/۳

جناب آقای نخست وزیر

عطف به مرقومه شماره ۲۹۰۴۵ [مورخ ۳۰/۹/۱۲] به استحضار می‌رساند: به موجب ماده ۵۷ آیین‌نامه کمیسیون نمایش چنانچه به جهاتی نمایش فیلم‌هایی که دارای پروانه می‌باشد در بعضی از نقاط کشور صلاح نباشد استاندار یا فرماندار محل می‌تواند از نمایش فیلم‌های مزبور جلوگیری و مراتب را با ذکر دلیل به کمیسیون نمایش گزارش دهد تا کمیسیون با در نظر گرفتن چگونگی قضیه نسبت به موضوع رسیدگی نماید. بنابراین جریان از استانداری دهم استفسار، بدیهی است به محض وصول پاسخ نتیجه به عرض خواهد رسید.

از طرف وزیر کشور

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین، اول: سابقه. ۱۰/۵]

[حاشیه پایین، دوم: ضمیمه شد. ۱۰/۵]

[حاشیه پایین، سوم: تا وصول پاسخ ضبط شود. ۱۰/۵]

[مهر: ورود به دفتر نخست وزیر]

شماره: ۲۶۱۳۶

تاریخ: ۱۳۳۰/۱۰/۵

سند شماره ۱۰۰

مکاتبه وزارت کشور در خصوص شکایت تلگرافی مهدی ممیزان
راجع به نمایشنامه اسرار نفت

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره سیاسی

تاریخ: ۳۰/۱۰/۱۰

شماره: ۱۳۸۷۸/س/۸۵۵۲۷

جناب آقای نخست وزیر

عطف به مرقومه شماره ۲۹۰۲۷ [مورخ] ۳۰/۹/۱۳ در خصوص شکایت تلگرافی آقای مهدی ممیزان راجع به نمایشنامه (اسرار نفت) به استحضار می‌رساند که متقاضی نمایشنامه مزبور، مصنف و نویسنده پیس فوق را آقای علی ارحام صدری معرفی نموده که در اداره نگارش وزارت فرهنگ نیز گواهی و به ثبت رسیده. لذا پروانه نمایش آن به نام مشارالیه صادر گردیده است و چون موضوع با مذاکره‌ای که با مدیر تئاتر فردوسی به عمل آمد حل نشد و رسیدگی به مدارک و دلایل شاکی هم از صلاحیت وزارت کشور خارج بود زیرا چنانچه در این مورد ادعایی دارند باید به مراجع صالحه رجوع نمایند. بنابراین به نامبرده ابلاغ گردید که در صورتی که به شکایت خود باقی است طبق مقررات اقدام نمایند.

از طرف وزیر کشور

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین: ضبط است. ۱۳۳۰/۱۰/۲۲]

[مهر: ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۲۶۹۸۶

تاریخ: ۱۳۳۰/۱۰/۱۱

سند شماره ۱۰۱

درخواست اداره کل انتشارات و تبلیغات مبنی بر خودداری سینماهای تهران و شهرستان‌ها از نمایش فیلم‌های خبری محصول انگلیس

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

شماره خصوصی: ۳۵۳۳/۴

تاریخ خروج: ۳۰/۱۱/۳

محرمانه - فوری

وزارت کشور

رونوشت نامه شماره ۱۶۸ محرمانه [مورخ] ۳۰/۱۰/۲ اداره کل انتشارات و تبلیغات به ضمیمه فرستاده می‌شود. دستور فرمایید نسبت به تقاضای اداره مذکور دایر به جلوگیری از نمایش فیلم‌های نامبرده اقدام^۱ نمایند.

نخست وزیر

[امضای پیش‌نویس: احمد بهار]

سند شماره ۱۰۱/۱

[شیر و خورشید]
اداره کل انتشارات و تبلیغات

تاریخ: ۳۰/۱۰/۲
شماره: ۱۶۸ محرمانه
محرمانه - مستقیم

مقام منبع نخست وزیری

محترماً معروض می‌دارد: طبق اطلاعی که رسیده در اغلب سینماهای مرکز و شهرستان‌ها قبل از شروع فیلم، فیلم‌های خبری محصول انگلیس که جنبه تبلیغی شدید در این موقع حساس به نفع انگلستان و به ضرر ایران دارد نمایش داده می‌شود و گاهی به کلی فیلم‌های خبری یا فنی انگلیسی که با فعالیت و احساسات امروز ایرانیان منافات کلی دارد نشان داده می‌شود. بنابراین مستدعی است به وزارت کشور امر و مقرر فرمایند که فوراً از نمایش این قبیل فیلم‌ها جلوگیری شود. با تقدیم احترامات فائقه

بشیر فرهمند

[امضا].

[حاشیه پایین: آقای رزاقی، به وزارت کشور بنویسید اقدام نموده نتیجه را گزارش کنند.

[مهر: ورود به دفتر محرمانه نخست وزیر

شماره: ۳۵۳۳/۴

تاریخ: ۳۰/۱۱/۳

سند شماره ۱۰۲

موافقت نخست وزیری با ورود متخصصین بنگاه فیلم برداری ایتالیایی
به ایران برای تهیه فیلم های مستند

[شیر و خورشید]

وزارت امور خارجه

اداره: اطلاعات و مطبوعات

شماره: ۱۷۴۳۴/۲۷۴۵

تاریخ: ۳۱/۵/۲۶

جناب آقای نخست وزیر

بنگاه فیلم برداری CENTAURUS FILM ایتالیایی در نظر دارد که عده [ای] متخصص فیلم برداری جهت تهیه فیلم های Documentaires به ایران اعزام دارد و در این مورد به سفارت کبرای شاهنشاهی در رم مراجعه نموده است. با تقدیم گزارش سفارت کبرای نامبرده و نامه مؤسسه فیلم برداری مزبور مستدعی است مقرر فرمایند در صورت موافقت به مقامات مربوطه دستور لازم جهت ایجاد تسهیلات صادر و وزارت امور خارجه را نیز از تصمیم متخذه مستحضر فرمایند تا مراتب به اطلاع سفارت کبرای شاهنشاهی در رم برسد.

وزیر امور خارجه

حسین نواب

[امضا]

[حاشیه پایین، اول:] به عرض برسد. ۳۱/۵/۲۸

[حاشیه پایین، دوم:] امور، موافقت شود. ۳۱/۶/۱

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۱۵۷۶

تاریخ: ۳۱/۵/۲۷

سند شماره ۱۰۲/۱

تاریخ: ۳۱/۵/۱۱

شماره: ۱۴۱۷

پیوست: دارد

وزارت امور خارجه

بنگاه فیلم برداری 'CENTAURUS' FILM در نظر دارد برای شناساندن ایران در خارجه و مخصوصاً در ایتالیا عده [ای] متخصص و ماشین و دستگاه‌های فیلم برداری به ایران فرستاده و با کمک دوایر دولتی از وضع فعلی ایران چه از جنبه اجتماعی و چه از نظر تاریخی، هنری، موسیقی و مذهبی فیلم‌های Documentaires تهیه نماید.

آقای پرفسور توجی TUCCI مستشرق معروف ایتالیایی و رئیس انستیتوی خاورمیانه بنگاه فوق الذکر و نماینده آنها آقای دکتر ریموندو پاترینیانی RAIMONDO PATRIGNANI را به این سفارت معرفی و توصیه و درخواست نموده است جلب توجه مخصوص مقامات مربوطه دولت متبوع را بنماید.

به نظر این سفارت با موفقیت‌هایی که نصیب ما گردیده و نقش مهمی که اخیراً ایران در سیاست جهان بازی می‌نماید برای رسیدن به آمال و آرزوهای ملی شناساندن کشور ما به خارجی‌ها و تبلیغات دامنه دار برای تسجیل حقوق مسلم ایران و جلب افکار عمومی و توجه و Sympathie ملل جهان در درجه اول اهمیت قرار گرفته است. پس از تغییر نام PERSE به IRAN اغلب مردم ایران را با IRAQ اشتباه نموده تصور می‌نمایند بغداد در ایران و مردم این سرزمین بدوی یا غیر متمدن هستند و یا ایران یک کشور جدید الاحداثی است که فاقد تاریخ، هنر، ادبیات و گذشته مشعشعی می‌باشد.

به این لحاظ هیچ وسیله‌ای [بهتر از سینما نمی‌تواند عقیده قاطبه مردم را تغییر و حقیقت را بر آنها روشن و ایران را به آنها بشناساند. صحیح است که هر روز مقالات بیشماری در روزنامه‌ها راجع به ایران انتشار می‌یابد ولی جز یک عده معدودی اکثریت حوصله خواندن جراید و یا رفتن به کنفرانس‌ها و یا مراجعه به کتب را ندارند. اما سینما وسیله تفریحی است که روز به روز بر عده معتادین آن افزوده می‌گردد.

با مطالب فوق که البته پوشیده بر اولیای امور نیست چون تهیه این گونه فیلم‌ها به هیچ وجه تولید هزینه‌ای برای ایران نمی‌نماید متمنی است مقرر فرمایند مقامات مربوطه این موضوع را مورد مطالعه قرار داده و سالیلی فراهم نمایند که نه تنها بنگاه CENTAURUS FILM بلکه هر مؤسسه فیلم‌برداری دیگری بتواند فیلم‌های مفیدی از ایران تهیه و در معرض نمایش عمومی قرار دهد.

ولی البته تهیه و اجازه انتشار فیلم‌های Documentaires زیر نظر و کنترل مقامات ایرانی باشد تا از تبلیغات مضر و موهن جلوگیری شده و از آنچه که مناسب نیست فیلم یا عکس برندارند.

در مورد آقای R. PATRIGNANI و مؤسسه CENTAURUS FILM چنانچه در رونوشت نامه آنها که به پیوست ایفاد می‌گردد^۱ ملاحظه می‌فرمایند تعهد شده است که فیلم‌ها را قبلاً به نظر مقامات ایرانی و سفارت رسانده و چنانچه تصویب گردید انتشار دهند.

وزیر مختار

سند شماره ۱۰۲/۲

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

شماره خصوصی: ۱۱۵۷۶

پاکنویس کننده: جوان

[تاریخ: ۳۱/۶/۸]

وزارت امور خارجه

عطف به نامه شماره ۱۷۴۳۴/۲۷۴۵ [مورخ] ۳۱/۵/۲۶ با ورود متخصصین بنگاه
فیلم برداری CENTAURUS FILM ایتالیایی به ایران موافقت حاصل است.

نخست وزیر

رونوشت با رونوشت نامه شماره ۱۷۴۳۴/۲۷۴۵ [مورخ] ۳۱/۵/۲۶ وزارت امور
خارجه برای اطلاع و اقدام مقتضی به وزارت کشور [و] اداره کل تبلیغات فرستاده
می شود.

نخست وزیر

[امضای پیش نویس: ناخوانا]

سند شماره ۱۰۳

مکاتبات در خصوص اعتراض عده‌ای از اهالی شهرستان خوی به
تأسیس سینمایی در نزدیکی مسجد جامع آن شهر

[شیر و خورشید]

نخست وزیر

تاریخ: ۳۱/۱۲/۲۸

شماره: ۴۶۵۱۴

وزارت کشور

رونوشت نامه شماره ۱۳۵۲ [مورخ] ۳۱/۱۲/۲۳ جناب آقای میلانی نماینده
مجلس شورای ملی ضمیمه نامه جمعی از محترمین خوی دایر به تقاضای تغییر
محل سینمایی که در جوار مسجد جامع آن شهرستان دایر گردیده به ضمیمه
فرستاده می‌شود. دستور فرمایید به اظهارات اهالی رسیدگی و توجه نموده و ترتیبی
اتخاذ گردد که احترام شعائر دینی محفوظ و خاطر مردم آسوده باشد.

نخست وزیر

[حاشیه پایین:]تجدید شود.

سند شماره ۱۰۳/۱

سید ابراهیم میلانی
نماینده مجلس

تاریخ: ۳۱/۱۲/۲۳
شماره: ۱۴۵۲
پیوست: یک برگ

جناب آقای دکتر محمد مصدق
نخست وزیر محبوب ایران دام اقباله

ضمن تقدیم سلام عین درخواست محترمین شهرستان خوی دایر به تعویض محل سینمایی که در جوار مسجد جامع آن شهرستان می باشد به پیوست تقدیم خواهشمند^۱ است با توجه به مضمون نامه و این که شهرستان مزبور از لحاظ وضع جغرافیایی نیازمند به تحکیم مبانی دینی می باشد دستور فرمایید وزارت کشور نسبت به انجام درخواست مشروع آنان اقدام جدی به عمل آورده و بدین وسیله رضامندی اهالی با شهامت و متدین آن شهرستان را به دولت ملی خودشان جلب نمایند و ضمناً این جانب را از جریان امر مستحضر بدارند تا مراتب توجه آن جناب به محترمین شهرستان مزبور اعلام شود که مزید بر تشکرات قلبی می باشد.

با تقدیم احترامات

[امضا: سید ابراهیم میلانی]

[مهر: ورود به کابینه ریاست وزرا]

به تاریخ: ۳۱/۱۲/۲۸

نمره: ۲۶۵۱۴

سند شماره ۱۰۳/۲

مقام محترم پیشوای محبوب

نخست وزیر معظم جناب آقای دکتر مصدق دامت تأییداته

با نهایت احترام توجه آن جناب را به تقاضای ذیل معطوف و انتظار دستور مساعد داریم. چند وقت است سینمایی در جوار مسجد جامع خوی دایر که در اثر تکان و تحریک موتور سینما صدماتی متوجه بنای مسجد مزبور و عن قریب باعث انهدام آن خواهد گردید. علاوه بر مزاحمت از اقامه نماز و ایراد مواعظ و گفتارهای دینی ایجاد ناراحتی شدیدی در افکار متدینین نموده و نیز مبادرت [به] نمایش‌های خلاف عفت عمومی و تابلوهای آن را در معبر عام و درب مسجد نصب کرده و اخلاق و آداب جوان‌ها و نونهالان شهر را بدین وسیله فاسد می‌سازد. اینک بعد از مراجعه به مقامات مسئول و یأس از حصول نتیجه ناگزیر^۱ متوسل به مقام منبع نخست وزیر محبوب شده و منتظر جواب سریع هستیم. ایام دولت و عزت مستدام باد.

این جانب امامعلی جراحی شماره ۶۱۶۴ مراتب بالا را کاملاً گواهی دارم صحیح است. [امضا]

اقل‌الخلایق محمدحسین قرقره چی نمرة ۲۱۶۳۹ [امضا: علی محرر]
[امضا]

محمدحسین محرر
[امضا]
مجید شاهپن پور
[امضا]
مراتب بالا تصدیق می‌شود
[امضا: حاج اسماعیل]

علی کاملی شناسنامه ۵۲۰۳ خوی

[امضا]

[امضا: محسن همدانی زاده]

[امضا: حمید همتی]

[امضا: علی محرر]

این بنده یوسف فیاضی دارای شناسنامه ۱۰۲۴ خوی مراتب بالا صحیح است.

[امضا]

باسمه تعالی

داعی به لحاظ تولیت مسجد فوق الذکر و تصدی به امور مذهبی آنجا تمامی مراتب معروضه و مشروحه را تصدیق و صحت امضاهاى آقایان محترمین محلی را گواهی نموده و جداً انتظار صدور دستور انتقال محل سینما را از آن مقام محترم خواستارم تا اسباب مزید دعاگویی این داعیان باشد^۱.

الاحقر جابر الفاضلی الخویی

[مهر]

سند شماره ۱۰۳/۳

[شیر و خورشید]
وزارت کشور
اداره سیاسی

تاریخ: ۱۳۳۲/۵/۱
شماره: ۷۰۴۹ س ۷۱۰۹
محرمانه

جناب آقای نخست وزیر

محترماً عطف به مرقومه شماره ۴۶۵۱۴ [مورخ] ۱۳۳۲/۱۲/۲۸ متضمن رونوشت نامه شماره ۱۳۵۲ [مورخ] ۳۱/۱۲/۲۳ جناب آقای میلانی و نامه جمعی از محترمین خوی دایر به تقاضای تغییر محل سینمایی که در جوار مسجد جامع آنجا دایر گردیده اینک رونوشت گزارش شماره ۱۵۹۰ م/ [مورخ] ۳۲/۴/۲۱ استانداری آذربایجان و شماره ۱۲۹۷ [مورخ] ۳۲/۳/۱۱ فرمانداری خوی جهت استحضار خاطر عالی به ضمیمه تقدیم می‌گردد.

وزیر کشور

[امضا: غلامحسین صدیقی]

[حاشیه پایین، اول:] سابقه. ۵/۱

[حاشیه پایین، دوم:] ضمیمه شد. ۵/۱

[حاشیه پایین، سوم:] به عرض جناب آقای معاون محترم می‌رساند. ۱۳۲/۵/۳

[حاشیه پایین، چهارم:] اقدامی ندارد. [امضا: ناخوانا] ۳۲/۵/۳

[مهر:] ورود به کابینه ریاست وزرا

به تاریخ: ۳۲/۵/۱

نمره: ۱۴۶۴۴

سند شماره ۱۰۳/۴

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

مورخه: ۱۳۳۲/۴/۲۱

شماره: ۱۵۹۰ م

محرمانه

وزارت کشور

عطف به نامه شماره ۴۵۷۵-۴۶۴۹ م [مورخ] ۳۲/۳/۲۶ متضمن رونوشت گزارش فرمانداری خوی راجع به تغییر محل سینما اشعار می شود: نظر فرمانداری خوی مورد تأیید است. زیرا سینمای مزبور متجاوز از پانزده سال است در همان محل دایر بوده و شکایتی نشده بود و فعلاً هم محل مناسب دیگری برای انتقال آن به نقطه دیگر وجود ندارد و تعطیل شدن سینما علاوه بر این که موجب خسارت شهرداری خواهد بود ممکن است موجب شکایت و عدم رضایت عده کثیری بشود و به طوری که فرمانداری گزارش داده با برداشتن بلندگو و تخفیف صدای موتور تصور می رود رفع شکایت از لحاظ نزدیکی به مسجد بشود. استاندار آذربایجان - اردلان

رونوشت برابر اصل است. [مهر: ناخوانا] [امضا: ناخوانا]

سند شماره ۱۰۳/۵

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

رونوشت نامه شماره: ۱۲۹۷ [مورخ] ۳۲/۳/۱۱ فرمانداری خوی، محرمانه

وزارت کشور - اداره سیاسی

عطف به نامه شماره ۲۱۵۶ س [مورخ] ۳۲/۳/۴ به عرض می‌رساند: در ضمن مطالعه [ای] که برای تغییر محل سینما شده بود تیپ خوی حاضر شد که قسمتی از حیاط مربوط به باشگاه افسران عمارت ملکی شهرداری که در اجاره تیپ است محل جدید سینما قرار گیرد. به شهرداری نوشته شد که روی همین موضوع اقدام نماید، به شهربانی هم دستور لازم داده شد. اینک رونوشت گزارش شماره ۶۹۰ [مورخ] ۳۲/۳/۳ شهرداری و شماره ۵۰۹ [مورخ] ۳۲/۳/۳ شهربانی خوی به ضمیمه ارسال و به طوری که ملاحظه می‌فرمایند مستأجر سینما اظهار عدم قدرت مالی برای خرج ساختمان سالن سینما در محل جدید کرده است و در عین حال هم می‌گوید به موجب قرارداد فیما بین محل فعلی را تیپ و شهرداری تا شهریور ۱۳۳۳ به او اجاره داده‌اند و اگر بخواهند او را مجبور به ترک محل استیجاری کرده یا سینما را تعطیل نمایند خسارات وارده او را باید بدهند. از طرفی دیگر چون اساس شکایت این بود که صدای موتور سینما به مسجد منتقل و باعث مزاحمت است اقدام شد. مستأجر موتور سینما را در حدود ۳۰۰ متر فاصله از نقطه اولی در محل جدید و دور دست از مسجد نصب کرده است که دیگر هیچ گونه سر و صدا به مسجد منتقل نمی‌شود. تابلوهای رکلام و بلندگورها هم از جلو سینما برداشته است و طبق گزارش شهربانی رفع هرگونه زحمت شده است. مع الوصف آقای شیخ جابر فاضلی پیش نماز مسجد اصرار دارد که سینما از این محل تغییر مکان یابد و چون مستأجر حاضر به تغییر مکان و تهیه سالن به خرج خود در محل دیگر نیست و

اجاره‌نامه برای استفاده از همین محل فعلی تا شهریور ۱۳۳۳ در دست دارد به ناچار یا باید شهرداری سالن سینما در محل دیگری بسازد و به مستأجر تحویل کند که مورد استفاده قرار دهد یا این که اساساً سینما تعطیل گردد که در این صورت علاوه بر محرومیت شهرداری از مال‌الاجاره و عوارض مستمر ماهیانه باید از عهده خسارات مورد مطالبه مستأجر هم برآید. در عین حال ساختمان سالن در محل جدید دست‌کم ۱۵۰۰۰۰ ریال خرج دارد و چون ایجاد هزینه جدید است و فعلاً انجمن شهرداری تشکیل نشده، وزارت کشور که قائم مقام انجمن است باید اجازه بفرمایند. با توضیح مراتب فوق هر نوع امر فرمایند اقدام شود. ضمناً از استانداری آذربایجان طی شماره ۸۰۵ [مورخ] ۳۲/۲/۱۶ دستوری رسیده بود که رونوشت آن جهت استحضار به ضمیمه تقدیم می‌گردد. فرمانداری خوی - فروغی

رونوشت برابر اصل است. [مهر: ناخوانا] [امضا: ناخوانا]

سند شماره ۱۰۴

تلگراف‌های مربوط به احداث سینما توسط محمدی نائینی در شاهرود

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

اداره سیاسی

خیلی فوری است

[شماره:] ۴۴۱۷/س/۹۵۴۶

[تاریخ:] ۳۲/۲/۶

شهربانی کل کشور

عطف به شماره ۵۶۹۳/۶۹۶۴ [مورخ] ۳۱/۶/۲۷ راجع به تأسیس سینما از طرف

آقای علی محمدی نائینی در شاهرود اینک با ارسال عین دادخواست تلگرافی مورخ ۳۲/۱/۱۸ نامبرده تقدیمی به جناب آقای نخست وزیر و رونوشت نامه شماره (م/۳) مورخ ۳۲/۱/۸ فرمانداری شاهرود مقرر فرمایید با توجه به قسمت اخیر گزارش فرمانداری نامبرده نظریه صریح شهربانی کل را در این باب اعلام و از نتیجه اقدامی که به عمل خواهد آمد ضمن اعاده عین مرجوعه هرچه زودتر وزارت کشور را مستحضر سازند تا در صورتی که تأسیس سینمای مورد نظر موجب اختلال نظم و امنیت محل نباشد دستور لازم به فرمانداری نامبرده صادر گردد.

وزیر کشور

رونوشت به ضمیمه رونوشت شماره م/۳ [مورخ] ۳۲/۱/۸ عطف به شماره ۱۰۱۵ [مورخ] ۳۲/۱/۱۹ جهت اطلاع به دفتر کل نخست وزیری فرستاده می شود.

از طرف وزیر کشور

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه پایین، اول:] سابقه. ۱۳۳۲/۲/۸

[حاشیه پایین، دوم:] ضمیمه شد. ۲/۸

[حاشیه پایین، سوم:] ضبط شود. [امضا: ناخوانا] ۲/۸

[مهر:] ورود به کابینه ریاست وزرا

به تاریخ: ۳۲/۲/۸

نمره: ۳۵۳۶

سند شماره ۱۰۴/۱

[شیر و خورشید]

وزارت پست و تلگراف و تلفن

تلگراف

شماره کتاب: ۳۶، گیرنده: ع. م.

از: تهران، به: [تهران]، شماره قبض: ۱۲۰۴۶، تعداد کلمه: ۱۹۶، تاریخ اصل: ۱۸،

تاریخ وصول: ۳۲/۱/۱۸

جناب آقای دکتر مصدق نخست وزیر محبوب و پدر حقیقی ملت ایران محترماً به عرض می‌رساند: این جانب علی محمدی نائینی ساکن شاهرود در یک سال پیش بنا به تقاضای اهالی شاهرود و آقای فرماندار وقت، بنده را وادار کردند که سینمایی در آن شهر احداث نمایم. بنده چون به آقای فرماندار که فامیل ایشان آقای اشرفی بود قول داده بودم وارد کرده و مشغول کار شدم. پس از یک سال کار کردن چون محل مناسب نبود بنده درصدد برآمدم که ساختمانی در محل مناسبی درست نمایم. اینک در حدود چند ماه است که این سالن آماده شده و قبلاً پروانه دایر نمودن از فرمانداری و پروانه مخصوص از شهرداری گرفتم. چون خواستم مشغول کار شوم یکی از آخوندهای محل تلگرافی به آقای کاشانی رئیس مجلس کرده و ایشان هم تلگرافی به آقای رئیس شهربانی که آقای فرزانه می‌باشد کردند آقای رئیس شهربانی هم مزاحم شغل و کار بنده شدند. پس از مکیدن خون این جانب هنوز بنده را راحت نکرده‌اند. از آن پدر مهربان تقاضا دارم که فدوی را از چنگال خون‌آشام مفسدین نجات داده و ترحمی به بنده و خانواده این جانب بنمایند. چون دادرسی جز شما نداشتم مستقیماً به شما متوسل شدم و منتظر عنایات شما می‌باشم. علی محمدی نائینی

[مهر: اداره تلگراف تهران]

[حاشیه پایین:] نسخه اول به وزارت کشور فرستاده شد. بایگانی شود.

[امضا: ناخوانا] ۳۲/۱/۱۹

[مهر:] ورود به دفتر نخست وزیر

شماره: ۱۰۱۵

تاریخ: ۳۲/۱/۱۹

سند شماره ۱۰۴/۲

[شیر و خورشید]

وزارت کشور

شماره: م/۳

مورخه: ۱/۸

محرمانه

وزارت کشور - اداره سیاسی

محترماً بازگشت به مرقومه شماره ۱۹۵۲۲/س/۹۴۹۸۱ [مورخ] ۳۱/۱۲/۲۵
سینمای شاهرود که قبلاً دایر بوده مدتی است تعطیل گردیده است و چون در
شاهرود دو دستگی حکم فرما می باشد بدیهی است تا موقعی که از طرف شهربانی
شاهرود صراحتاً نظریه داده نشود که افتتاح سینما موجب اختلال نظم نخواهد بود
از افتتاح سینما جلوگیری خواهد شد. فرماندار شاهرود - کمال الدین صالحی

رونوشت برابر اصل است. رئیس دفتر اداره سیاسی [امضا: ناخوانا]

سند شماره ۱۰۵

پیشنهاد عبدالعلی لنکرانیان مبنی بر نمایش فیلم «تا آخرین نفس» برای کلیه مردم به خاطر تأثیر آن بر گسترش قیام‌های مردمی علیه استعمار انگلیس

[تاریخ: پنجشنبه هفتم خرداد ماه ۱۳۳۲]

قابل توجه

جناب آقای دکتر مصدق نخست وزیر محبوب ایران

محترماً به عرض عالی می‌رساند: اخیراً در یکی از سینماهای تهران (سینما پارک) فیلمی به معرض نمایش گذارده شده به نام «تا آخرین نفس» این فیلم مظاهر عالی مبارزهٔ حیاتی یک ملت کوچک و جوان را در مقابل دولت استعمارطلب انگلستان کاملاً نشان می‌دهد.

هیجانات عمیق مبارزهٔ این ملت که در جنوب آفریقا بر روی معادن طلا به فراغت بال زندگی می‌کردند و دست جابر دولت انگلستان از ماورای بحار دزدانه و حریصانه بدان نظاره می‌کرد به قدری عمیق است که هر بیننده را ولو این که خیلی بی حال و بی علاقه باشد به ابراز احساسات شدید وادار می‌کند.

امروز هم که ملت ایران برای استیفای حقوق حقه و حفظ استقلال خود مردانه به پا خاسته از لحاظ مبارزه همچنان با ملت کوچک «بور» در جنوب آفریقا تشابه دارد.

چون تصدیق بیشتری را جایز نمی‌داند مختصراً به عرض می‌رساند: در سال ۱۹۰۱ ملت کوچکی که تحت سرپرستی پیشوای وطن پرستی چون «کروگر» در جنوب آفریقا بر روی معادن طلا در نهایت فراغت و آسایش زندگی می‌کرده دولت

انگلستان از وجود این منابع استحضار حاصل نموده و با اعزام جاسوسان به صورت میسیون‌های^۱ مذهبی و تطمیع وکلای مجلس به آن کشور کوچک رخنه نمود و بعداً با اعزام قشون فراوان، زن و کودک [و] مردم آن جا را به باد توپ و تفنگ گرفت و آن قدر به سلاح‌های ضدانسانی متوسل شد تا توانست بر آن کشور زرخیز مسلط و چیره شود.

چیزی که در این فیلم قابل توجه است قیام دلیرانه و عمیقانه قاطبه ملت بوده که برای حفظ حیثیت و استقلال میهن خود از هیچ گونه فداکاری دریغ و مضایقه ننموده‌اند. در این فیلم ضمن تشریح فجایع انگلیسی‌ها^۲ نشان داده شده که ملت‌ها برای استیفای حقوق خود باید مردانه قیام کنند و دولت‌های بزرگ حاضر به هیچ گونه کمک و مساعدت نیستند و کلمات بشردوستی و چیزهایی نظیر آن فقط و فقط برای اطفای هوس‌های استعمارطلبانه آنان است.

منظور از تشریح مطالب بالا کسب نتیجه است. اکنون که ملت ایران مبارزه وسیعی را بر علیه دولت استعمارطلب انگلستان شروع کرده و بعضی‌ها از ناکامی‌ها و بدبختی‌های ناشیه از این مبارزه می‌نالند و پایه‌های مبارزه عمیق ملت را سست می‌کنند باید حتماً این فیلم عالی را ببینند^۳ و به روح مبارزه که اغلب فقر و فاقه، دربدری، اسیری و جنگ و هزاران گرفتاری دربر دارد پی ببرند و بدانند که به دست آوردن استقلال و قیام و برپاخاستن امر ساده‌ای نیست. باید با تمام این مشکلات مبارزه و مقاومت کرد.

دیدن این فیلم که کپیه‌های متعدد آن را انگلیسی‌ها از بین برده‌اند برای هر ایرانی واجب و لازم است. این است که از مقام منبع پیشوای معظم استدعا می‌شود کپیه‌هایی از فیلم مزبور تهیه و به وسیله ادارات و بنگاه‌های ذی‌صلاحیت در تمام نقاط کشور به معرض تماشا و نمایش بگذارند^۴. اثرات آن همان طوری که عرض شد به قدری عمیق و عالی است که به هیچ نوع تبلیغی نمی‌توان آن را تشبیه کرد.

۱. در اصل: میسیون‌های.

۲. در اصل: انگلیس‌ها.

۳. در اصل: ببینید.

۴. در اصل: بگذارانند.

غرض از این پیشنهاد نظر تقرب به مقام منبع نبوده بلکه صرف علاقه و احترام به مبارزه جوانمردانه ملت ایران است.

با تقدیم احترامات فائمه

کارمند وزارت کشور

عبدالعلی لنکرانیان

[امضا]

۳۲/۳/۷

[حاشیه پایین:] به عرض برسد.

[حاشیه بالا:] به عرض رسید. ۳/۱۳

[مهر:] بازرسی مخصوص نخست وزیر

شماره: ۴۲۱۱/۲

تاریخ: ۳۲/۳/۱۳

Documents on

Music, Theater and Cinema in Iran

(1300 - 1357 Sh.)

هنر، یعنی استعداد خدادادی که به خلق آثار بدیع و زیبا می‌پردازد مسلماً با پدید آمدن نخستین انسان به وجود آمده است و قوم ایرانی به شهادت مظاهر و آثار بازمانده فراوان در هر زمینه (نقاشی، موسیقی، خط و معماری) سهم عظیمی در خلق آثار هنری داشته است. در یکی دو قرن اخیر هم به علت حشر و نشر با اروپا هنرهای جدیدی مثل تئاتر و سینما به کشور ما راه یافت ولی چون هنر اروپا ریشه در تمدن‌های مختلف لاتینی، ژرمنی و رومی داشت و از آن گذشته متأثر از مسیحیت بود با هنرهای سنتی ما که از اسلام و تشیع نشأت می‌گرفت کاملاً هماهنگ و هم‌نوا نبود؛ خواه ناخواه در هر زمینه هم تضاد پدید آمد هم تأثر، هم تقلید هم اقتباس و بالتیجه هم دلبستگی هم دل‌زدگی. این مجموعه از همین تلاش‌ها برای آشنایی هر چه بیشتر با هنرهای جدید خاصه تئاتر و سینما و همچنین از این برخوردها حکایت می‌کند.

دوره سه جلدی ۷۸۰۰۰ ریال

سازمان چاپ و انتشارات
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

ISBN 964 - 422 - 278 - 4
(دوره) 4 - 281 - 964 - 422 - 278

9 789644 227881